Kršćanska biblioteka
www.monfortanci.com

KNJIGA PROPOVIJEDI SV. LJUDEVITA MONTFORSKOGA

Sv. Ljudevit Montforski

KNJIGA PROPOVIJEDI

Naslov izvornika: *Le livre des sermones du pere de Montfort,* Centre international monfotain, Rim 1983.

Prijevod sa francuskog prof. Senka Burić i p.Miljenko Sušac SMM

Prijevod latinskih citata prvog dijela do broja 444. prof. Pavao Knezović

Prijevod latinskih citata drugog dijela od broja 444. do kraja prof. Šime Demo

Pregled prijevoda i teološka lektura p. Miljenko Sušac s.m.m. – misionar monfortanac

SADRŽAJ

Uvod u hrvatsko izdanje..... 20

Uvod u kritičko izdanje 21

1. Obujam, format, sastav, označavanje stranica i cjelina rukopisa
2. Propovijed II: alfabetski dio
3. Dijelovi I. i III. rukopisa

PRVI DIO

BOG! TKO JE KAO BOG! 27

Prva propovijed: Bog postoji! treba ga upoznati i vjerovati u njega

1. Točka: poznavanje Boga je: a. je potrebno; b: je izvrsno i vječno
2. Točka: Postojanje Boga
3. Točka: zaborav Boga

Druga propovijed: Bog je velik! treba mu služiti i klanjati mu se u duhu i istini. Tko je kao Bog!

1. Točka: Bog je velik
2. Točka: Kako mu treba služiti i tko su njegove sluge

Treća propovijed: Bog je pravedan! treba ga se bojati

1. Točka: Treba imati strah Božji
2. Točka: Strah Gospodnji je koristan; evo njegovih plodova: sreća onih koji se boje Boga ili plodovi straha Gospodnjega

BOG JE ISTINIT! TREBA VJEROVATI I PRAKTICIRATI NJEGOVU RIJEČ.....33

Prva propovijed: nužnost Božje riječi

1. Točka: Zapovijed koju sam primio da vam propovijedam riječ Božju
2. Točka: Imaju Mojsija i proroke, neka ih slušaju. Zapovijed grješnicima da slušaju riječ Božju kako bi se spasili

Druga propovijed: izvrsnost i korisnost Božje riječi, štoviše, blaženi koji čuju

1. Točka: Izvrsnost riječi Božje
2. Točka: Korisnost riječi Božje: štoviše blaženi...

Treća propovijed: zloupotreba i dobro korištenje riječi Božje

1. Točka: Zloupotreba Riječi Božje
2. Točka: Dobro korištenje Riječi Božje

BOG JE DOBAR; MORAMO GA LJUBITI SVIM SRCEM 39

Prva propovijed: motivi Božje ljubavi, s Božje strane i našega srca

1. Točka: Motivi Božje ljubavi, gledano s Božje strane
2. Točka: Motivi ljubavi Božje gledano iz našeg srca

Druga propovijed: motivi same Božje ljubavi, i njezine odlike

1. Točka: Uzvišenost ljubavi
2. Točka: Odlike ljubavi Božje

Treća propovijed: ljubav, blagost i ljupkost Isusova

O MILOSTI BOŽJOJ 46

1. Točka: Milost je dar Boga nepojmljivoga
2. Točka: Milost je dar Božji
3. Točka: Nužnost milosti
4. Točka: Načela milosti
5. Točka: Odlike milosti Božje

SJAJ PONIZNOSTI.....49

1. Točka: Njena izvrsnost
2. Točka: Predmeti i motivi poniznosti
3. Točka: Pobjeda i plodovi poniznosti
4. Točka: Bit i stupnjevi poniznosti

ISPIT SAVJESTI.....53

1. Točka: Potreba ispitivanja savjesti

DRUGI DIO

BOŽANSKA LJUBAV.....53

Prva propovijed

1. Točka: Bog je središte našega srca
2. Točka: Naše srce je središte Božje

Druga propovijed

Treća propovijed

1. Točka: Činiti puno za Boga
2. Točka: Sve trpjeti za Boga

3. Točka: Sve napustiti zbog Boga

Četvrta propovijed

1. Točka: Ljubi Gospodina Boga svoga
2. Točka: Pravednost zakona ljubavi

Peta propovijed

Šesta propovijed: devet uzvišenosti ljubavi koje mogu poslužiti kao devet poticaja

Sedma propovijed: mnoge istine o ljubavi

Osma propovijed: misli kod svetih otaca

Deveta propovijed: za blagdan sv. Magdalene

1. Točka: Promatrajmo učinke ljubavi u srcu ove svetice
2. Točka: Principi Magdalenine ljubavi
3. Točka: Svojstvo Magdalenine ljubavi

Deseta propovijed: za blagdan sv. Ivana kod Latinskih vrata

1. Točka: Ljubav čisti od grijeha jer okončava grijeh
2. Točka: Ljubav odvaja od svijeta
3. Točka: Ljubav trijumfira nad samom sobom

Jedanaesta propovijed

1. Točka: Život ljubavi je novi život
2. Točka: Život ljubavi je svet
3. Točka: Život ljubavi je sretan

Dvanaesta propovijed

1. Točka: Ništa razumu nije tako prilično kao ljubiti Boga
2. Točka: Ništa nije korisnije

Trinaesta propovijed

1. Točka: Bez ljubavi Božje sve je teško
2. Točka: Bez ljubavi sve je nesavršeno
3. Točka: Bez ljubavi sve je beskorisno

Četrnaesta propovijed

Petnaesta propovijed

1. Točka: Pravi kršćanin ispunjen Isusom Kristom i vjerom predstavlja kraljevstvo nebesko
2. Točka: Učinci ljubavi u srcu kršćanina

SEBELJUBLJE.....63

Prva propovijed

1. Točka: Lažnost načela sebeljublja
2. Točka: Sebeljublje umiječe obmane
3. Točka: Njegova okrutnost prema duši i tijelu

Druga propovijed

1. Točka: Sebeljublje je oprečno ljubavi Božjoj
2. Točka: Sebeljublje je protivno našim vlastitim interesima

LJUBAV PREMA KRIŽU.....65

Prva propovijed

1. Točka: Korisnost križa ili muke
2. Točka: Rijetkost onih koji dobro nose svoj križ

Druga propovijed

Treća propovijed

1. Točka: Veliko je zlo biti bez križa
2. Točka: Najveće je zlo trpjeti bez ljubavi

Četvrta propovijed

1. Točka: Križ je izvor života
2. Točka: Križ je izvor radosti
3. Točka: Križ je izvor slave

Peta propovijed: praktična uputa za savršeno ponašanje kad smo pritisnuti križevima

ŠKRTOST – GRAMZIVOST.....69

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

1. Točka. Lakomci su mrski Bogu
2. Točka. Nečovječni su prema bližnjemu
3. Točka. Pogibeljni su prema sebi samima

Četvrta propovijed: Lakomci lihvari

Peta propovijed

1. Točka: Lakomac pljačka samoga Boga, kojega ne priznaje za gospodara i kojega zaboravlja

2. Točka. Lakomost pljačka bližnjega
3. Točka. Lakomac pljačka sebe samoga

Šesta propovijed: misli svetih otaca

Sedma propovijed

1. Točka. Lihvari su javni razbojnici koji besramno kradu
2. Točka: Lihvari su časni lopovi koji kradu bez gubitka časti
3. Točka: Lihvari su neustrašivi razbojnici koji kradu bez straha

Osma propovijed: gramzivost, navezanost

1. Točka. Nemamo slobode
2. Točka. Nemamo mira
3. Točka. Nemamo svetosti

Deveta propovijed: gramzivost, navezanost

1. Točka: Gospodin zabranjuje neuredne želje bogataša
2.Točka. Loše korištenje bogatstva

Deseta propovijed

1. Točka: Stjecanje bogatstva nije bez grijeha
2. Točka: Posjedovanje bogatstva nije bez ljubavi prema njemu
3. Točka. Gubitak novca nikad nije bez nemira

Jedanaesta propovijed

1. Točka: Nepravedno stjecanje
2. Točka: Nepravedno zadržavanje
3. Točka: Prouzročene štete

MILOSTINJA.....79

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

1. Točka: kršćanin treba gledati bližnjega kao sebe samoga
2. Točka: Svjetovni ljudi za siromahe imaju jedino neosjetljivost, a za Isusa Krista okrutnost
3. Točka: Oni nemaju ruku kršćanina nego ruku slobodnjaka

Četvrta propovijed

1. Točka: Ne davanjem milostinje bogataši sebi uskraćuju sredstvo spasenja
2. Točka: Bogataši stvaraju temelj za svoju propast

Peta propovijed

Šesta propovijed: misli svetih otaca

PROPOVIJED ZA BLAGDAN SV. IGNACIJA MUČENIKA 85

1. Točka: Baklja vjere nas obasjava
2. Točka: Glas njegove krvi nas poučava i potiče

KRŠTENJE.....87

1. Točka: Izvrsnost milosti krštenja
2. Točka: Obećanja krštenja
3. Točka: Naša vjernost kako bismo mu odgovorili

KRSNE OBVEZE.....87

1. Točka: Opseg obveza krštenja
2. Točka: Nužnost njihovog ispunjenja pod prijetnjom vječne propasti

O LJUBAVI I VREDNOVANJU VLASTITE DUŠE.....88

1. Točka: Duša je lijepa
2. Točka: Duša je besmrtna
3. Točka: Duša je dragocjena

SVETOST KRŠĆANSTVA 90

1. Točka: Kršćanstvo kao životno načelo
2. Točka: Bit kršćanstva
3. Točka: Cilj kršćanstva

DOBRA DJELA.....93

Prva propovijed

1. Točka: Pravednost većeg broja kršćana je himbena
2. Točka: Pravednost većeg broja kršćana je ograničena
3. Točka. Pravednost iz koristoljublja

Druga propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

DOBAR PRIMJER. SABLAZAN.....95

1. Točka. Dobar primjer prosvjetljuje duh
2. Točka: dobra primjer potiče volju

DOBAR PRIMJER.....96

DOBAR PRIMJER I SABLAZAN.....96

O SABLAZNI 97

Prva propovijed

1. Točka. Priroda i učinci grijeha sablazni
2. Točka. Kazne za grijehe sablazni
3. Točka: Načini na koje se može počiniti sablazan

Druga propovijed

1. Točka: Osobe koje sablažnjavaju i đavolski planovi
2. Točka: Osobe koje sablažnjavaju i planovi Isusa Krista
3. Točka: Nagrada osobama koje sablažnjavaju

SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.....99

ISPOVIJED.....100

Prva propovijed

1. Točka: Nužnost ispovijedi
2. Točka. Snaga ispovijedi
3. Točka. Kakvoća ispovijedi

Druga propovijed

1. Točka: Šutnja je okrutna u svojim učincima
2. Točka: Šutnja je nerazborita u ovim slučajevima

Treća propovijed

Četvrta propovijed

POKORAVANJE VOLJI BOŽJOJ.....104

Prva propovijed

Druga propovijed

POBOŽNOST PREMA PRESVETOJ DJEVICI.....105

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

Sedma propovijed

DUHOVNO VODSTVO.....107

1. Točka: Obveza imati vođu
2. Točka: Narav vođenja

ODGOJ DJECE.....108

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

O MALOM BROJU IZABRANIH.....112

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

PAKAO.....115

Prva propovijed

1. Točka: Bolovi u paklu su istinski
2. Točka: Bolovi u paklu su veliki
3. Točka: Bolovi u paklu su brojni

Druga propovijed

Treća propovijed: o mukama paklenim općenito

1. Točka: Muke paklene su muke općenite
2. Točka: Paklene muke su neizmjerne

Četvrta propovijed: o muci osjetila

Peta propovijed: o crvu savjesti

Šesta propovijed: o vječnosti paklenih muka

Sedma propovijed: pakao

Osma propovijed

Deveta propovijed: vječnost paklenih kazni

Deseta propovijed: oganj pakleni

Jedanaesta propovijed: paklene muke kažnjenika

Dvanaesta propovijed

Trinaesta propovijed

Četrnaesta propovijed

BOG.....126

1. Točka: Dubina bogatstva spoznaje Boga, koja nije poznata
2. Točka: Veličina Božja koja nije štovana u duhu i u istini
3. Točka: Nepojmljivi i pravedni sudovi Boga kojega se uopće ne boje

PLESOVI.....127

SVEĆENIČKI STALEŽ.....129

1. Točka: Ugled koji bismo trebali stvarati
2. Točka: Odlike ovog ugleda

SVETOST SVEĆENIČKOG POLOŽAJA.....129

1. Točka: Svetost svećeničkog položaja
2. Točka: Koliko malo ih vrši obveze ovog zvanja
3. Točka: Načini stjecanja svetosti

SVEĆENIČKI POLOŽAJ I NJEGOVA SVETOST.....130

1. Točka: Likovi iz Staroga zavjeta
2. Točka: Novi zavjet

SVETOST SVEĆENIKA.....131

1. Točka: Svećenički položaj sam po sebi zahtijeva veliku svetost
2. Točka: Bog od nas traži veliku svetost u svećeničkom zvanju

IZVRSNOST I OBVEZE SVEĆENIČKOG REDA.....133

1. Točka: Kod svih naroda svećenici su bili čašćeni
2.Točka: treba se pokoravati svećenicima; kad govore kao pastiri, kad propovijedaju i kao sucima
3. Točka: Njihove grijehe treba skrivati.

NADA U BOŽJE MILOSRĐE I POVJERENJE U BOŽJU PROVIDNOST.....136

POUZDANJE I PROVIDNOST.....135

O KRIVOM POUZDANJU.....137

PROVIDNOST.....137

PREDANJE U BOŽJU PROVIDNOST.....139

O NEPOVJERENJU U PROVIDNOST.....140

NADA I PROVIDNOST.....141

EUHARISTIJA.....141

O PRIČESTI.....142

O SVETOJ PRIČESTI.....142

IZVRSNOST PRESVETOG SAKRAMENTA.....143

UVREDE KOJE SE NANOSE NAŠEM GOSPODINU U EUHARISTIJI.....143

ZAPREKE PLODOVIMA PRIČESTI.....144

EUHARISTIJA.....144

O ČESTOJ PRIČESTI.....144

SVETA EUHARISTIJA I SVEĆENSTVO.....145

NEOPHODNA PRIPREMA ZA PRIČEST.....145

BLADGANI.....146

VJERA.....147

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

NEČISTOĆA.....158

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

ČEDNOST SVEĆENIKA.....162

Prva propovijed

Druga propovijed

POST.....164

POJEDINAČNI SUD.....164

Prva propovijed

Druga propovijed

OPĆI SUD.....165

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

Sedma propovijed

POJEDINAČNI SUD.....171

PSOVKA 172

Prva propovijed

Druga propovijed

POSEBNI SUD.....175

OGOVARANJE I KLEVETANJE.....175

MISA.....179

SVIJET.....180

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

SVJETOVNI DUH.....188

SVIJET.....188

Prva propovijed

Druga propovijed

NERAZBORITOST DJECE SVJETLOSTI.....191

SMRT.....192

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed: Sretna smrt dobrih duša

Sedma propovijed

Osma propovijed: o naravi dobre smrti

Deveta propovijed: o kršćaninu u smrtnoj agoniji i o onom što on treba činiti

Deseta propovijed: O smrti pravednika

Jedanaesta propovijed: O nesigurnosti smrtnog časa

Dvanaesta propovijed

Trinaesta propovijed

Četrnaesta propovijed

Petnaesta propovijed

Šesnaesta propovijed: mjesta iz Svetoga Pisma o smrti

Sedamnaesta propovijed: iz svetih otaca

MOLITVA.....205

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

IZVRSNOST SVETOG PISMA.....209

RAJ.....210

Prva propovijed

Druga propovijed: o radosti blaženih

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed: sjedinjenje blaženih s Bogom

REDOSLIJED PROPOVIJEDI.....219
u misijama i položaju Korizme

PROPOVIJEDANJE 222
Sadržaj propovijedanja misije ili ponavljanja krsnih zavjeta

PRAŠTANJE UVREDA.....222

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

RIJEČ BOŽJA.....227

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

Sedma propovijed

LAKI GRIJEH 233

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

SMRTNI GRIJEH.....236

Prva propovijed: koliko grijeh vrijeđa veličinu Božju, prvi razlog

Druga propovijed: 2. motiv – grijehom se zloupotrebljavaju Božja dobročinstva

Treća propovijed: 3. motiv: uvrede koje grešnik čini Bogo-čovjeku

Četvrta propovijed: 4. motiv- duhovna zla

Peta propovijed: 5. motiv - smrtni grijeh navlači na nas mržnju i dovodi nas u sužanjstvo đavlu

Šesta propovijed

Sedma propovijed: 6. motiv - grijeh je uzrok vremenskih patnji

Osma propovijed: o mržnji koju smrtni grijeh nosi prema Bogu i o mržnji koju Bog ima prema smrtnom grijehu

Deveta propovijed: zašto se smrtni grijeh zove smrtni

Deseta propovijed: o učincima smrtnog grijeha - sljepoća i okorjelost

Jedanaesta propovijed: o trećem učinku grijeha - nemir

Dvanaesta propovijed

Trinaesta propovijed

Četrnaesta propovijed: različita mjesta iz svetoga pisma o grijehu

Petnaesta propovijed: svjedočanstva iz svetih otaca o grijehu

Šesnaesta propovijed

Sedamnaesta propovijed: o učincima smrtnog grijeha

Osamnaesta propovijed

Devetnaesta propovijed

Dvadeseta propovijed

Dvadeset i prava propovijed

USTRAJNOST.....254

Prava propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

MUKA GOSPODINOVA.....256

Prava propovijed

Druga propovijed: o muci svete Marije

Treća propovijed: mjesta iz svetih otaca

Četvrta propovijed

SAKRAMENT ISPOVJEDI I POKORE.....261

Prva propovijed: Metode sakramenta pokore

Druga propovijed: koja je sreća sačuvati nevinost

Treća propovijed: nužnost pokore

Četvrta propovijed: znakovi istinske pokore

Peta propovijed: znakovi lažne pokore

Šesta propovijed: ne odgađajte pokoru za budućnost

Sedma propovijed: ne odgađajte pokoru do smrti

Osma propovijed: pokoru treba činiti cijeli život

Deveta propovijed: zapreke pokori

Deseta propovijed: o nužnosti pokore

Jedanaesta propovijed: o naravi pokore

Dvanaesta propovijed: o strogosti i trajanju pokore

Trinaesta propovijed

Četrnaesta propovijed: poticaj na pokoru nabrajanjem njezine nužnosti i plodova

Petnaesta propovijed: mjesta iz svetih otaca o pokajanju i ispovijedi

Šesnaesta propovijed: o nužnosti obraćenja

Sedamnaesta propovijed

Osamnaesta propovijed

Devetnaesta propovijed: na Pepelnicu

Dvadeseta propovijed: o tome kako pokajanje ne treba odgađati

Dvadeset i prva propovijed: iz pisma

PARNICA.....284

Prva propovijed

Druga propovijed

ČISTILIŠTE.....286

Prva propovijed

Druga propovijed: o dušama koje silaze u čistilište i o velikim patnjama koje tamo trpe

Treća propovijed: motivi za pomoć dušama u Čistilištu i nepravednost onih koji ne vrše ovu dužnost

Četvrta propovijed: načini kako olakšati dušama u Čistilištu

Peta propovijed

POBOŽNOST U CRKVAMA.....291

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

PONOVNI PAD.....295

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed

DUHOVNA OBNOVA 302

RASPORED DUHOVNE OBNOVE.....302

MISIJE.....303

SPASENJE.....305

Prva propovijed

Druga propovijed: Duhovnost naše duše

Treća propovijed: Trebamo raditi na našem spasenju spremno, ozbiljno i ustrajno

Četvrta propovijed

Peta propovijed

Šesta propovijed: O poteškoćama spasenja

Sedma propovijed: O važnosti spasenja

Osma propovijed: O važnosti spasenja

VRIJEME.....312

Prva propovijed

Druga propovijed

NAPAST 316

Prva propovijed

Druga propovijed

Treća propovijed

Četvrta propovijed: citati sv. otaca

GORLJIVOST.....319

TREĆI DIO

PONIZNOST 319

SAŽETAK ŽIVOTA, MUKE, SMRTI I SLAVE ISUSA I MARIJE U SVETOM RUŽARIJU.....320

150 RAZLOGA KOJI NAS OBVEZUJU DA MOLIMO SVETI RUŽARIJ.....325

SLUŽBA SVETIH ARKANĐELA 330

ANTIFONE DEVET ANĐEOSKIH KOROVA.....336

USKRSNUĆE TIJELA.....338

PITANJA O SMRTI ZA POSTAVITI KOD NEKOG NAGOVORA.....339

PRIPRAVA ZA SMRT.....340

STANJA KOJA SE ODBACUJU, ALI SU POTREBNA ZA DOBRO UMRIJANJE MISLI O SMRTI ZA SVAKI DAN U TJEDNU.....341

Nedjelja: Prva istina - treba umrijeti

Ponedjeljak: Druga istina – smrt je blizu

Utorak: Treća istina – smrt je varava

Srijeda: Četvrta istina – smrt je užasna

Četvrtak: Peta istina – smrt grješnika je užasna i zastrašujuća

Petak: Šesta istina – smrt pravednikova je blaga i poželjna

Subota: Sedma istina – Smrt nalikuje životu

O ČISTOĆI.....346

Uvod u hrvatsko izdanje

Poštovani čitatelju, osobitom radošću objavljujemo *Knjigu propovijedi* sv. Ljudevita Marije Grigniona Montforskoga na hrvatskom jeziku. Veliki svetac, zaljubljenik u Isusa Mariju i gorljivi pučki misionar od studentskih dana je u Parizu skupljao misli crkvenih otaca, svetaca, duhovnih autora, i sam je zapisivao svoja razmišljanja. Sve je to tematski slagao kao priručnik koji će mu biti na pomoć za propovijedanje kada postane svećenik, a nastavio s istim radom i tijekom cijeloga svog života.

Tako se je *Knjiga propovijedi* oblikovala kroz dugo vremensko razdoblje. Nakon Montfortove smrti njegovi su je duhovni sinovi i dalje koristili u propovijedanju i održavanju pučkih misija, a neke stvari sami su dodavali. Tako je knjiga kao neka obiteljska škrinja, sv. Ljudevita i monfortanske tradicije, vrhunsko svjedočanstvo o svečevim propovijedima i prvih članova njegove družbe koja odiše svojim vremenom.

Knjiga nikada nije bila zamišljena kao djelo za širu javnost ili priručnik za tiskanje nego kao pomagalo prilikom priprave za propovijedanje i naviještanje Božje Riječi. Tako je u višestoljetnoj monfortanskoj tradiciji ovo prvo njeno izdanje na jednom živućem jeziku. Zaista bi bila šteta što da duhovno blago ostane nepoznato, zato smo odlučili pristupiti ovom zahtjevnom radu

Propovijedi sadrže misli i crtice različito obrađene koje su svetom Ljudevitu, a i članovima njegove družbe, služile kao poticaj za propovijedanje vjernicima uživo. Nekada su to dakle samo bilješke sadržaja propovijedi, često samo usporedne misli, nekada tek započete rečenice. Redaju se citati sv. Pisma, svetaca i duhovnih autora koje je sv. Ljudevit u molitvi učinio svojima, o njima razmišljao, sam pisao, često razrađivao i na kraju naviještao....

Iz nacrta tih propovijedi lako se može shvatiti duh naviještanja koji je ispunjavao sveca. Uz ozbiljnost priprave na propovjedi, proživljena svetost je bilo glavno sredstvo naviještanja i apostolata sv. Ljudevita. Tisuće i tisuće je ljudi slušalo svetog misionara i potaknuti njegovim zanosom obnovili su svoje krsne zavjete, učinili posvetu Isusu po Mariji, i tako obnovljeni u duhu dublje i svjesnije zaživjeli svoju vjeru kao put obraćenja koji traje cijeli život.

Knjiga propovijedi je kao neka daleka jeka tih događanja koja meditacijom njenoga sadržaja može postati aktualna i danas i donositi slične plodove kod onih koji je otvorena srca budu čitali ili koristili u osobnoj molitvi.

Knjiga je stoljećima čuvana u rukopisu, korištena djelomično, a tek je 1983.g. u Rimu, danas pokojni, veliki zaljubljenik u monfortansku duhovnost, pater Henri Frehen, monfortnac, tada biskup Reykjavika objavio prvo cjelovito kritičko izdanje.

Knjiga je pisana na francuskom i na latinskom jeziku. Otprilike 30 % teksta je na latinskom, pa je to stvaralo dodatnu poteškoću današnjim čitateljima izvornika. Mi smo se odlučili za „pastoralni“ pristup tijekom prijevoda, pa smo preveli francuske i latinske tekstove slijedeći kritičko izdanje.

U prijevodu smo nastojali ostati vjerni izvorniku, a svjesno smo izostavili kritički osvrt i pojednostavili numeraciju koja se nalazi u njemu, dajući hrvatskom sadržaju veću tematsku jasnoću.

One malobrojne, koji su navikli čitati tekstove s kritičkim osvrtom upućujemo na izvornik tiskan i Rimu 1983.g. u izdanju *Centre international monfotain.*

Dao Bog i Majka Božja po zagovoru sv. Ljudevita, da objavljivanje *Knjige propovijedi* donese obilje duhovnih plodova u hrvatskom narodu.

U Zagrebu 28. 04. 213. spomendan sv. Ljudevita

p. Miljenko Sušac, s.m.m. – misionar monfortanac

Uvod u kritičko izdanje

U R*eviji o povijesti Crkve u Francuskoj* objavljena je 1966. godine recenzija knjige u kojoj je riječ o župskim misijama, a se pročitati i ova rečenica: "*Pokazano je zanimanje za istraživanjem aktivnosti misionara u XVII. stoljeću. Pa i ako su svi poznavali propovijedi sv. Grigniona Monfortskog i Bridainea, no nisu znali koji je bio njihov izvanredni misionarski učinak ..."*

Ako je recenzent htio reći kako je svima poznato ono što je Monfort propovijedao, pitam se gdje je svijet mogao upoznati sadržaj njegovih propovijedi? U velikoj zbirci *Orateurs sacrés* nisam našao niti jednu propovijed ovoga sveca, osim nekoliko izvadaka u izdanju njegovih sabranih djela, i nije mi poznato ni jedno objavljivanje propovijedi oca Monforta. Možda je mislilo na djelo *Goruća molitva* ili govori o *Pismu prijateljima Križa*, ali i tada je riječ samo o dva teksta.

No, ne treba se čuditi što do sad nitko nije objavio veliki Monfortov rukopis koji je pun propovijedi i nagovora te zabilješki koje bi mogle biti korisne propovjedniku. Rukopis ne donosi stvarne cjelovite propovijedi oca Monforta, niti prenosi njihov izvještaj (kao što je to slučaj, na primjer s klasičnim izdanjima Massillona, Bourdalouea i drugih). Monfort je ovaj manuskript sabrao prije svega kao zbirku materijala, kao temeljnu dokumentaciju koja će mu služiti u budućnosti kada bude u mogao realizirati svoj san: poučavati jednostavne ljude sa sela i propovijedati im Evanđelje. Možda je pri tom mislio i na buduće suradnike.

Cilj ovih redaka je da se predstavi navedeni rukopis *Knjige propovijedi Ljudevita Montforskoga.*

1. Obujam, format, sastav, označavanje stranica i cjelina rukopisa

1. Manuskript ovdje objavljenih tekstova, zbirka je od 482 strane. Kako ima 70 praznih stranica, na tekst otpada oko 400 strana.

2. Stranice su otprilike veličine 26,9 cm x 9,3 cm. Već prvi pregled knjige otkriva da je vrh stranica većega dijela manuskripta odrezan: uzalud na stranama od 91. do 384. tražimo znak (+) kojeg je Monfort uobičavao staviti prije nego bi počeo pisati i kojeg nalazimo na drugim stranicama rukopisa. Riječ koja naznačava temu, obično smještena na vrhu stranice, također je odrezana, kao i ponegdje prva rečenica teksta. U originalu su ove rečenice nešto duže od onih iz ostatka manuskripta.

3. S materijalnog stanovišta, rukopis sadrži tri različita dijela: a) stranice 1 do 90; b) stranice 91 do 384 i c) stranice 385 do 479. Drugi dio razlikuje se od ostatka po filigranu na papiru (vodenom žigu na papiru, izradi papira) i po rukopisu.

Raspored dijelova u sadašnjem rukopisu nije originalan: drugi dio je najstariji, dok prvi i treći, jednake izrade, datiraju iz posljednjih godina misionarskog života oca Monforta. Kasnije ću dati detaljniju analizu toga.

4. Zbirka nosi oznaku stranica koje ne datiraju iz Monfortova vremena. Čini se da ovakav način numeriranja strana nije poznat u vrijeme istraživanja rukopisa poduzetih tijekom postupka za beatifikaciju, a nakon otkrivanja rukopisa u Saint-Gabrielu 1842. Po mom mišljenju numeraciju je stavio otac Fonteneau, kao i na nekim drugim Monfortovim rukopisima.

Nakon strane 14, numerirana je samo druga strana lista: 14,16, 18. Broj 166 upotrijebljen je dva puta, tako da dva puta susrećemo stranice 165-166. Tako sam dvije sljedeće strane označio brojevima 166-bis i 166-ter. Jednu drugačiju nepravilnost susrećemo na stranicama 123 do 126. Kako bi se slijedio tekst, stranice je potrebno čitati sljedećim redoslijedom: 125, 126, 123, 124. Zatim, premješteno je jedno cijelo poglavlje: poglavlje o "hereticima" je smješteno između tema "vrijeme", i "napasti" te je stoga numerirano stranicama 373 do 380. Njegovo pravo mjesto je nakon poglavlja "vjera" kako to, uostalom, pokazuje i prvotna numeracija stranica (cf. infra). Ovo poglavlje predstavlja logični nastavak poglavlja "Propovijed u zemlji heretika kako bi ih se pobijedilo" (S II, nn. 352-356), jer predstavlja njegovu razradu i trebalo bi uslijediti nakon kratkog uvoda označenog sa SII, n. 357 (3).

Drugi dio rukopisa ima drugačiju numeraciju. U ovom dijelu nisu numerirane stranice nego listovi od 1 (str. 91-92) do 151 str. (383-384). Ovakvo numeriranje listova ne nalazimo u druga dva dijela manuskripta. To je bez sumnje najstariji dio: dokaz za to - i nakon višekratnog pretraživanja ovog dijela, nalazimo samo niže brojeve, što znači da su oni napisani na manuskriptu prije ujedinjavanja sva tri dijela.

5. Cjelovitost rukopisa. Tijekom biskupijskog postupka beatifikacije, biskupijski bilježnik je već imao dojam da su neke stranice manuskripta razdvojene. Napisao je: "Lat.", a taj vjerojatni gubitak strana pripisao je prilikama kroz koje je manuskript prošao: "lat". Ne mogu sa sigurnošću ustvrditi da su samo na jednom mjestu izgubljene stranice i to u prvom dijelu, između strane 10 i 11. Na izgubljenom listiću, Monfort je nastavio drugu točku propovijedi *Bog je pravedan*... (str.7-10,S I, nn 22-31) i elaborirao 3. točku najavljenu pod br. 22. S ovim listićem izgubio se i odgovarajući listić, tj. prvi list poglavlja, tako da prva rukovet sadrži šesnaest strana kao i ostale rukoveti prvog dijela (kao i trećeg dijela). Kao i u drugim rukopisima, Monfort je ovaj prvi list ostavio praznim, jer mu je služio i kao omot, na kojem bi uglavnom napisao samo naslov.
Moguće je da su nakon strane 236 izgubljena dva lista. Nastavljeno je uredno obilježavanje stranica, ali je numeriranje listova preskočeno za dva broja: nedostaju listovi 79 i 80, što bi predstavljalo poglavlje od četiri stranice, kakvih ima nekoliko u dijelu S II. Riječ je o nekoliko dodatnih dokumenata na kraju poglavlja "svijet", nekoliko tekstova sa izlaganja u Saint-Sulpiceu i jednoj ili dvije propovijedi posuđene Loriotu.

Za neki drugi nedostatak ovakve vrste, bio bih skloniji misliti na "oscitantia scribarii", tj. da se radi o pogrješci. Činjenica je da uzalud tražimo list 135 (između stranica 344 i 345). Da je taj list izgubljen, morali bismo naći odgovarajući list sa vodenim žigom, a to nije bio slučaj.

2. Propovijed II, alfabetski dio

Pozornost treba dati sadržaju dijela u kojem je predstavljena materijalna kompozicija teksta, poglavlja s temama, broj stranica koje zauzima pojedina tema i broj nastavka napisanih na margini kako bi se olakšale reference i konzultacija.

Čini se da veći dio ovog teksta potječe iz Saint-Sulpicea. Monfort ga je bilježio tijekom boravka u sjemeništu.

1. Moramo se prisjetiti ovdje Grandetovih opisa aktivnosti mladog sjemeništarca Grigniona. Grandet nam je dao kratki pregled Grignionove uloge katehete tijekom njegovog boravka u Saint-Sulpiceu: poučavao je ne samo "*najzapuštenij*u" djecu iz predgrađa Saint-Germain, nego i poslugu iz četvrti. Grandet tvrdi da je Grignion tijekom nekoliko korizmi bio "*klerik ili koadjutor*" oca Flamenvillea "*u katehizaciji koju je ovaj držao pred tisuću slugu*". Nadalje, informirao nas je da se ova naznaka odnosi samo na jednu posebnu priliku, na teme kojima se on bavio: "*Govorio je ovim mladim ljudima o smrti, o sudu i paklu zanosnim i odlučnim glasom*".

Ove teme se zaista nalaze u alfabetskom dijelu rukopisa, tj. u drugom dijelu. One čine, bez sumnje, zajedno s drugim misijskim temama, poput Božja ljubav, Nada i providnost, Vjera, Smrtni grijeh i Pokora najstariji svezak zabilješki propovijedi koje je pisao seminarist Grignion.
Materijale za svoje sažetke crpio je iz klasičnih zbirki propovijedi Lejeunea, Cheminaisa, Jolya, Texiera, Biroata, Laselvea i Reina. Ove različite teme pisane su u knjižicama po dijelovima, ali se između njih pokazuje veliko jedinstvo strukture, rukopisa i tinte. U svim knjižicama Monfort je sažecima, uzetim od drugih autora i zbirki, dodao svetopisamske i patrističke tekstove.

Moguće je da je još kao seminarist započeo velikom temom Pokore. Na marginama bilješki o ovoj temi te dijelom na marginama bilješki o Smrtnom grijehu i prve propovijedi na temu Spasenje - nalazimo oznake (mnemotehnički): A (Auctoritas, tj. Sveto Pismo), a (auctoritates, tj. oci i tradicija), R (Ratio theologica), D (Divisio) i C (Comparatio, tj. primjeri).

2. Druga faza sakupljanja rukopisa otkriva da je Grignion bilježio sažetke predavanja i propovijedi što ih je javno u Saint-Sulpiceu održavao M. Leschassier i drugi voditelji sjemeništa. Na rukopisu je primjetan prijelaz između prvog i drugog razdoblja. Na početku nekih sažetaka,

Grignion je sam stavio ime predavača ili propovjednika: M. Leschassier (na kojeg se bez sumnje odnosi više tema nego je to označeno njegovim imenom), M. d'Entrecolles, kojeg je vrlo hvalio Blain, M. Le Tanoarn. Kriva ortografija njihovih imena (Monfort je napisao Dantrecollles, Letanouarn) pokazuje da seminarist nije pred sobom imao pisane izvore.

Ako bismo čitali Mr Gaye na početku predavanja o Pričesti (str. 184-185, S II, nn. 328 i 330) i ako bi se tu radilo o M. Raymondu Gayeu de Boisredon, imali bismo vrlo zanimljivu kronološku indikaciju, jer je, ovaj voditelj seminara umro u Tullu 15. studenoga 1697. Neke su zabilješke još starije. M. de la Pérouse, čuveni propovjednik iz Sulpicea, umro je 1695.! Predavanje M. Leschassiera o Dobrim djelima (str. 135-136, SII, nn. 185-186) datira možda iz 1699 godine. Ispod sažetka naznačene su dvije prigode za koje je predavanje bilo namijenjeno: 7. nedjelja nakon Duhova i blagdan svete Ane, a ova su se dva blagdana preklopila 1699. godine.

Ovaj drugi dio redakture rukopisa često sadrži zanimljive sadržaje, same seminariste ili njihov budući život; tako imamo "Škrtost-navezanosti" M. Leschassiera (str. 111, S II, nn. 113-115). Na početku ove propovijedi jasno se uočava prijelaz prema drugom rukopisu, str.111), Škrtost svećenika od M. de la Pérousea (str. 111-112, S II, nn. 292-293; isti prijelaz se pojavljuje kod dva rukopisa koja slijede, str. 111) Čistoća od M. d'Oursel (str. 201, SII, nn. 381-382), Pohod presvetom Sakramentu M. le Tanoarna (str. 184, S II, nn. 326-327). Potrebno je zabilježiti još i poglavlje Božja Ljubav počevši od stranice 97, koje je započeo M. Leschassier (S II, nn. 43-57), kao i Sebeljublje i Ljubav Križa (S II, nn. 58-74).

3. Blain također spominje jednu Monfortovu aktivnost koju ne smijemo zaboraviti uzeti u obzir dok analiziramo ovaj rukopis *Propovijedi*. Monfort se trudio prikupiti propovijedi i prirediti ih s obzirom na njegov budući poziv:

"Posvećeni svećenik misli jedino kako se posvetiti spasu duša. Ostatak vremena koji provodi u seminaru, provodi slažući i pripremajući sadržaje propovijedi, kako bi si stvorio solidan temelj da može uvijek i o svakoj temi govoriti, kako je to bilo tijekom vjekova."

Ovo je bila glavna preokupacija mladog svećenika između 6. lipnja 1700. godine, datuma njegova svećeničkog ređenja i njegovog odlaska u Nantes s M. Lévèqueom, u rujnu iste godine. Iz ove aktivnosti proizlazi treće razdoblje sakupljanja ovog dijela rukopisa.

Monfort je dopunio postojeću zbirku dijelovima propovijedi jednog autora kojeg nije prije toga konzultirao, Loriota, i bilješkama koje je zapisivao tijekom predavanja ili propovijedi, ili koje je možda on sam sastavljao. Monfort je ubacivao ovu novu materiju u rukopis tamo gdje bi našao slobodno mjesto.

Tema Božja ljubav je tako dobila shemu za blagdana sv. Tereze (str. 96, S II, nn. 41-42); Loriotovo je djelo poglavlje Škrtost (str. 113-114, S II, nn. 119-126; zamjetan je prazan prostor između ove teme i prethodnog predavanja), Sablazan (str. 140-141, S II, nn. 197-200; i ovdje se nalazi prazno mjesto nakon prethodne propovijedi), Vrijeme (str. 371, S II, n. 810), Proces (str. 336-335, S II, nn. 722-725); stranica 336, posljednja ovog sveska, nije bila dovoljna da bi se završila propovijed; Monfort je stoga iskoristio prazno mjesto na prethodnoj 335 strani). Tema Vjera dobila je na strani 196 novi plan (S II; nn. 358-359); tim umetanjem se izgubila relacija između prethodnih propovijedi o vjeri (S II, nn. 352-356) i slijedećeg poglavlja o Hereticima , koje je kasnije pronašlo drugo mjesto, između strana 372 i 380.

Monfort je umetao i nove teme kad bi našao slobodno mjesto na kraju postojećih poglavlja. Stoga ne treba čuditi nedostatak točnosti alfabetskog rasporeda. Tako je na zadnjem listu poglavlja Pakao bilo napisano Plesovi (str. 167 - 168, S II, nn 285-287; nije više bilo mjesta u odgovarajućem dijelu između Suobličenje volji Božjoj i Pobožnost Presvetoj Djevici. Tema Bog koja je sad smještena između tema Pakao i Plesovi također je dodana naknadno, tema Osamljenost je dobila mjesto na zadnjem listu poglavlja Ponovni pad (str. 335, S II, nn. 768-770), a temom Post, posuđenom od Loriota, završava poglavlje Nečistoća, (str. 204, S II, nn. 387-388).

Monfort se bavio i drugim temama u dva nova poglavlja, i to Krštenjem (str. 123-126, S II, nn. 158-167, od Leschassiera i Loriota) i Molitvom (str. 249-250, S II, nn. 494-498).

Napokon, pretpostavljam da je odlazak u Nantes bio za Monforta prilika da prikupi različita poglavlja u bogatu zbirku, što je doprinijelo da novu fazu svog života sagleda s hrabrošću i pouzdanjem.

Nakon *Saint-Sulpicea.*

Raznim dodacima napunjeni su posljednji prazni dijelovi rukopisa: kratke bilješke dodane su već napisanim temama, nove propovijedi ili predavanja kao i razrađene propovijedi i predavanja.
Među onim što je Monfort još dodao svojoj zbirci nakon odlaska iz Pariza, moguće je razlikovati dvije serije, od kojih svaka ima karakterističan rukopis i tintu.

1. Prve serije na stranicama 141 i 142, na kojima se nalazi izlaganje na temu Slavljenje nedjelja i blagdana proistekle iz uredbe biskupije iz Nantesa 23. svibnja 1703. (br. 201, S II). Ovo izlaganje je bilo smješteno na kraju poglavlja Dobar primjer, Sablazan - i služilo je bez sumnje tamo gdje su opsluživanja vezana uz *nedjelju* bila nedostatna.

Rukopis kojim je napisana ova serija nešto je veći od onog u prethodnim serijama, lijep je i uredan, a tinta nešto tamnija. Zadnji slobodan list poglavlja Misa dobio je zabilješku na temu Odjeća žena (str. 224, S II, n. 433), ovdje imamo isti datum kao i u gore navedenom tekstu: Knjiga oca Campiona, iz koje je uzeto (ne znam je li uzeta zabilješka i datiranje), izdana je prvi put 1703.g.
Ovom dijelu pripadaju i izdvojene zabilješke o krsnom zavjetu (str. 124, S II, nn. 168), koje su vjerojatno napisane u vrijeme kada se Monfort posebno zanimao za krsne zavjete i kada je predstavio svoj oblik marijanske pobožnosti kao savršenu obnovu krsnih zavjeta: razdoblje od 1711.-1712. g., tijekom kojega je napisao svoju Pripremu za Kraljevstvo Isusa Krista (Raspravu o pravoj pobožnosti), u koju je ubacivao slične tekstove (PP 127 i 162). U istom duhu je napisan "Sadržaj propovijedi jednih misija ili osame, uzete iz krsnih zavjeta" (str. 263, S II, nn. 532-534) koju je Monfort napisao na zadnjem listu poglavlja Raj, stavljajući naslov Propovijed i Pitanja o smrti koja treba obraditi tijekom propovijedi a koje ćemo naći u trećem dijeli manuskripta (str. 462, S II, nn. 3-5).

U La Rochellu Monfort je bio u bliskom kontaktu s dominikancima. Stoga je razumljiva zabilješka o nagovoru Presvete Djevice Alainu la Rocheu, preporučivši mu da ne zapušta disciplinu; ovu zabilješku je s pravom smjestio na kraj poglavlja Pokora (S II, n. 718).
U ovoj seriji je ostao još nagovor Svetoga Franje Ksavera ocu Barzéeu, smješten na kraju teme Svijet (str. 236, SII, n. 461), niz otačkih tekstova o vrijednosti duše na kraju poglavlja Spasenje (str. 367-368, S II, nn. 801-802) i kratki citat iz Sixte Quint kojim završava knjiga Napasti (str. 383, S II, n. 826).

2. Druga serija tekstova nastala iza ove prethodne, datira iz vremena u kojem je Monfort bio u punoj misionarskoj aktivnosti. Uglavnom se radi o shemi dužih propovijedi napisanih umornom rukom i manjim slovima. Tinta je svjetlija, margine su također ispunjene tekstom (raspoloživi prostor je dosta smanjen).
Propovijed Riječ Božja (str. 275, S II, nn. 564 - 565) predstavlja izvjesno zanimanje. Sam Monfort nas na vrhu stranice informira da ova propovijed potječe od oca Massillona. Stoga ona predstavlja sažetak posuđen iz jednog od tajnih izdanja propovijedi oca Massillona, ili iz prvog izdanja tiskanog 1705. u Trévouxu, ili iz drugog, tiskanog 1708.g.

U svakom slučaju ova je propovijed zapisana nakon 1705.g. Kako se neke ideje u propovijedima o Riječi Božjoj mogu naći u aktualnom prvom dijelu manuskripta (S I, nn. 32-59), može se pretpostaviti da kopiranje Massillona u alfabetskom dijelu prethodi pisanju ovog prvog dijela, tj. tijekom zadnjih mjeseci života oca Monforta. Slična Massillonovoj propovijedi je i propovijed o Izvrsnosti Svetoga Pisma (str. 251, S II, nn. 499-500).

Ovom zadnjem razdoblju pisanja drugog dijela manuskripta treba dodati i sljedeće izvatke: Praktični savjeti za nošenje križa od Bernièresa (str. 103-104, S II, nn. 75-90). Ovi savjeti bi trebali činiti logičan zaključak sveska Ljubav Križa, ali kako više nije bilo mjesta, Monfort ih je napisao na praznoj stranici sljedećeg sveska Škrtost.

Propovijed Za blagdan jednog mučenika, svetog Ignacija (str. 121-122, S II 153-157) nema puno veze s poglavljem Škrtost, gdje je smještena.

Propovijed u tri točke na temu Bog (str. 166-ter, S II, nn. 282-284) možemo naći šire elaboriranu u prvom dijelu manuskripta.
Jedna i pol stranica na kraju poglavlja "Smrt" upotrijebljena je za propovijed o Molitvi (str. 248-247, S II, nn. 491-493), koja zapravo pripada sljedećem poglavlju Molitva. Smatrajući da zadnja, posve prazna stranica (str. 248) nije dovoljna za cijelu, Monfort je propovijed završio na malo prostora, koji je ostao prazan na prethodnoj strani (str. 247) i napisao napomenu "vidi dalje". Nije li *Knjiga propovijedi* već od ovog vremena bila namijenjena ocu Renéu Mulotu, koji je ovime dobio praktičnu uputu za korištenje zbirke.

Znamo da se razlikuju tri niza propovijedi u drugom dijelu u *Bilježnice*, dio II.
U to je vrijeme, vjerojatno svojim novim suradnicima, Monfort uputio druga dva dijela, a započeo najprije s listom propovijedi za osamu, koje je dodao na shemu propovijedi o ovoj temi. (str. 356, S II, nn. 771). Gore spomenute propovijedi o Bogu i Riječi Božjoj zauzele su mjesto na početku programa prvog dana osame. Zatim je, pred kraj svog života, uputio još jednu pod naslovom Red propovijedanja misija u korizmi (str. 261-262, S II, nn. 530-531).

I u njegovoj Metodi Sakramenta pokore (str. 310-311, S II, nn. 652-660), može se uočiti drugo nastojanje da bude od pomoći svojim, manje iskusnim i pomalo bojažljivim suradnicima. Ovaj dio je napisan na zadnjim praznim stranama poglavlja Muka, kao neka vrsta uvoda u sljedeće poglavlje Pokora.

Konačno, nije teško prepoznati ruku Renéa Mulota na nekoliko mjesta, koji je koristio knjigu propovijedi nakon smrti oca Monforta. Samo je na jednoj strani označeno "Copist" ms. C II Hvalospjevi (str. 344). Otac Jacques je napisao zabilješku na temu Vjera u džamijama. - Postoji čitavo poglavlje o Kršćanstvu (str. 127 -134), S II, nn. 169-180) čiji rukopis nije identificiran. Vjerojatno se radi o kopiji teksta oca Monforta ili proširenoj verziji jedne od njegovih zbirki. Zbog toga ga nisam htio izostaviti iz ovog izdanja.

3. Dijelovi I. i III. rukopisa

Ova dva dijela rukopisa iste su izrade i iz istog vremena. Nedovršeni su, kraći i manje složeni od drugoga dijela. Neću naširoko o ovome.

Došli smo do zadnjeg razdoblja redakture poglavlja S II programa propovijedi za poslanje ili povučenost. Kako bi obogatio svoja dva suradnika, koji su bili osrednji propovjednici, i dao im u ruke nabijeno oružje, Monfort se dao na razradu jednog od ovih programa. Dio I. našeg rukopisa predstavlja početak ovog rada. Činjenica da je uspio ostvariti samo manji dio svoga plana (stigao je samo do stranice 55) ukazuje na to da je započeo ovu zbirku pred kraj života, nakon definitivnog odlaska oca Des Bastièresa, njegovog vjernog suradnika prethodnih godina, tako da su mu ostali samo otac Vatel i otac Mulot, zadnji pridošli i jedina nada nastavka njegova misionarskog djela.

Spomenut ću samo nekoliko internih kriterija kako bih potvrdio ovu kronologiju. Brojevima 33 i 36 dodan je "terminus post quem": u jednoj propovijedi o Riječi Božjoj, Monfort očigledno uzima elemente jedne propovijedi iz drugog dijela manuskripta (str. 275, S II, nn. 564-565), koji je posuđen iz edicije Massillonovih propovijedi (prvo izdanje u Trévouxu 1705). Brojevi 15 do 20 poglavlja S I odaju još kasniji "terminus post quem": Monfort je ovdje nadahnut propovijedima Bourdaloue-a, iz 1707. godine.

Dodao sam i druge indikacije, poput usporedbi s drugim spisima oca Monforta koje datiraju iz 1711-1713. godine. Ove usporedbe nas dovode do mjeseca svibnja 1715.g. kada je Monfort u Nantesu napisao C 153 Služba Bogu u duhu i istini, s kojim se često gotovo literarno slažu neka poglavlja iz dijela S I.

Nakon dugog oklijevanja, ocijenio sam korisnim objavljivanje i trećeg dijela rukopisa propovijedi. Posebno Rasprave o bračnoj dužnosti i zbirku tekstova o Redovničkom siromaštvu između kojih je Mulot ubacio tekstove o poniznosti. Ovdje nema puno toga napisanog Monfortovom rukom. (U *Sabranim djelima* su objavljene dvije zabilješke o ružariju, kojeg je ovdje napisao Monfort, str. 396-410; *Sabrana djela* str. 407-427).

Zatim, na stranama 443-457 nalazimo Služba svetih anđela i anđela čuvara, napisano nepoznatom rukom, ali u svakom slučaju pod svečevim pokroviteljstvom, a dokaz je njegova intervencija na kraju ovih (para-) liturgijskih tekstova (str. 458) što nije začuđujuće za nekoga tko nije skrivao svoju nježnu pobožnost prema svetim anđelima!

Monfort je naveo i popis pitanja kojih se treba dotaknuti tijekom predavanja o smrti i uskrsnuću tijela. Smatrao sam kako tekst zaslužuje mjesto u ovoj publikaciji kao i tekstovi vezani uz pripremu na smrt, iako ih je napisao Vatel. Jer, ako je u *Djelima* objavljena Priprava za dobru smrt (str. 1775-1787), onda s još većim razlogom možemo objaviti, ali naravno uz isticanje istih zadrški, ove planove propovijedi ili predavanja, koje je napisao Vatel, a koji *"čine okosnicu vježbe za dobru smrt, koju je tijekom tri dana svetac propovijedao u svojim misijama*" (*Djela*, str. 1774). Nakon toga slijedi jedna praktična zabilješka, koju je također napisao Vatel, o Presudi suda parlamenta, itd... te Mulotove zabilješke.

Mgr Henri Fréhen, s.m.m.
biskup Reykjavika (Island)

KNJIGA PROPOVIJEDI

PRVI DIO

BOG! TKO JE KAO BOG!

1. *(nacrt propovijedi)*

1. Propovijed: Bog postoji! Treba ga upoznati i vjerovati u njega.
2. Propovijed: Bog je velik! Treba mu služiti i klanjati mu se u duhu i istini.
3. Propovijed: Bog je pravedan! Treba ga se bojati sinovskim strahom
4. Propovijed: Boj je istinit. Treba vjerovati i vršiti njegove riječi
5. Propovijed: Bog je dobar! Treba ga ljubiti svim svojim srcem

1. Propovijed: BOG POSTOJI! TREBA GA UPOZNATI I VJEROVATI U NJEGA

2. *(1. točka: Poznavanje Boga; 2: točka: Postojanje Boga; 3. točka: Zaborav Boga)*

1. Točka: Poznavati Boga je potrebno, izvrsno i vječno.

Potrebno

1. Stvoreni smo da bismo spoznali Boga; spoznavanje Boga u nevinom Adamu; gubitak ove spoznaje kroz grijeh.
2. Onaj koji pristupa k Bogu, treba vjerovati; potrebno je.
3. Bez ove spoznaje čovjek upada u bezakonje i svaku vrstu grijeha: *reče bezbožnik,* itd.

3. ***Izvrsna i vječna spoznaja Isusa Krista je ona koja nadvisuje svako drugo znanje***

1. Ovaj nauka sadržava sve ostale kao što sunce sadrži sve zrake, a izvor sve potoke
2. Bez ove nauke sve su druge beskorisne i štetne: *ispraznost i žalost duha*.
3. On je jedini život neba i zemlje: *ovo je život vječni,* itd.: izvan njega postoje samo smrt i grijeh.
4. Sv. Pavao nije htio znati ništa osim Isusa Krista, svoga Spasitelja i Boga
5. Ova nauka je mudrost Božja o kojoj je Duh Sveti izrekao tako velike stvari.
6. Ako ste ove riječi utisnuli u vaš duh i vaše srce, *Tko je kao Bog*, kušat ćete med; sjeći ćete mačem; posjedovat ćete blago.

2. Točka: Postojanje Boga

4. Otvorite tjelesne oči i vidjet ćete, otvorite oči duha i razmišljat ćete; otvorite oči vjere i vjerovat ćete: narav, razum i vjera.

Narav i razum

1. Čovjek koji ne koristi svjetlo razuma da bi spoznao Boga prestaje biti razborit: *a bez poznavanje svoga stvoritelja, čovjek je živinče* kazao je sv. Jeronim. Čak i životinje koje nemaju razum prepoznaju glas svoga gospodara: *vol poznaje svoga vlasnika*.
2.Struktura i raspored svemira koji nije nastao slučajno.
Usporedba: a. sa gozbom; b. slikom; c. s palačom; d. knjigom koje ne dajte slučajno.
3. Čovjekova struktura i različitost lica, temperamenti i naravi.
4. Različiti životinjski instinkti.
5. Svjedočanstvu neživih bića dodajmo svjedočanstvo svih naroda. Nema ni jednog naroda ni primitivnog i neukog, koji ne priznaje barem nekog boga.
6. To je osjećaj svih mudrih i tvoraca svih akademija; pogledajmo sekte, itd.

7. Svjedočanstvo naše savjesti koje ne možemo nijekati: *I bez učitelja svi vjerujemo da postoji neko božanstvo* (sv. Ćiril). Svaki je čovjek po prirodi kršćanin, kaže Tertullian. *O Gospodine, znamenovano je na nama svjetlo lica Tvojega*.
8. Dokazi učenjaka izgledaju uvjerljivo.
9. Po nadnaravnim djelovanjem, to jest čudima.

Vjera

5. Svjetlo vjere nam daje spoznaju Boga: *Onaj koji pristupa k Bogu, mora vjerovati...* itd. Bog kaže: *Ja sam koji jesam*. *Bez vjere* nije moguće omiljeti Bogu. Ja ispunjam nebo i zemlju. *Hodi preda mnom*... itd. *Živi Gospodin u čijem vidokrugu se nalazim*, kažu proroci; *Gospodin sve vidi* - kažu patrijarsi; *u Njemu živimo* - kažu apostoli; Puna su nebesa i zemlja ... kaže Crkva. On je posvuda.

3. Točka: Zaborav Boga

6. 1. Proroci se žale zbog nepoznavanja Boga i odsutnosti Božje uzvišenosti: *Nema poznavanja Boga na zemlji*. *Iz pripravljenog nebeskog obitavališta pogleda [Jahve] da vidi ima li tko razuman da traži Boga* itd.
2. Apostoli: *Nepoznatom Bogu,* itd.
3. Crkva: *... svijet ga ne upozna*
4. Bog sam. *Vol poznaje svoga gospodara*. *Rastite u spoznavanju Gospodina,* itd. *Tko to ne prizna, ni on neće biti priznat*.

2. Propovijed: BOG JE VELIK! TREBA MU SLUŽITI I KLANJATI MU SE U DUHU I ISTINI. TKO JE KAO BOG!

7. *(1. Bog je velik; 2. kako mu treba služiti i tko su njegove sluge)*

1. Točka: Bog je velik

Tko je Bog? On je duh vječan, neovisan, nepromjenjiv, beskrajan, neizmjeran, svemoguć, beskrajno lijep, beskrajno svet. O dubino mudrosti i spoznaje Božje! Neshvatljiv razumu. (Jeremija)
Dublje od pakla, i što ćeš učiniti? Od neba je više i otkud ćeš spoznavati? Duže je od zemlje i šire od mora. (Job)
Ne možeš spoznati što je ispod tebe ni snagu koja je iznad tebe. (sv. Augustin)

2. Točka: Kako mu treba služiti i tko su njegove sluge?

8. Bog želi da ga se služi i klanja mu se u duhu i istini, to jest: a. istinito bez pretvaranja ili dvoličnosti; b. revno bez nemara; c. sa djetinjim strahom bez preuzetosti; d. cjelovito bez podijeljenosti, bez drugog cilja.

1. *Gorljivo.* Naš Bog je oganj koji sažiže... Sluge svoje provede kroz vatru i oganj. Koji sjediš iznad kerubina; Oko njega snažna oluja..., U duhu gorljivi služeći Gospodinu. Bog je naš oganj ljevačev. Ili Cezar ili ništa, rekao je jedan svetac, želim svojom revnošću zaslužiti da budem vladarem ili da ne budem ništa. Srcem velikim i duhom koji žudi. Proklet bio tko nemarno obavlja službu Božju. Kamo sreća da si hladan ili vruć.

9. 2. *U istini.* Svaki je čovjek lažac... Bog je istina. Jao čovjeku s dvoličnim srcem; Čovjek vidi ono što mu oči vide, a Bog pak sve... Sva je slava kraljeva iznutra. Koliko se trudiš, toliko činiš.
Svetost ima: sadržaj i formu. Život čovjekov je tragedija u kojoj svaki čovjek igra svoj lik prerušavajući se. Koliko puta vidimo kako se pobožnost prikazuje kao nešto komično; Tko izigrava

lik pobožnika u ovom kazalištu svijeta; jedino oni koji imaju izvanjsku vjeru, judajsku, farizejsku. Osuda i odbačenje raznim preuzetnicima koji skrivaju pokvareno srce pod vanjskim pobožnostima. Njima je Bog rekao: Farizeju slijepi! Očisti najprije ono što je unutra da ono što je prljavo postane čisto.

10. 3. *Djetinjim strahom.* Služite Gospodinu u strahu.... sa strahom i drhtanjem; Blažen čovjek; Blaženi svi koji se boje Gospodina. Stidio sam se svih djela svojih.... ali djetinje: pomiješano s ljubavlju i nadom. Ali, kako ću govoriti posebno o ovom strahu, idem sada dalje.

11. 4. *Cjelovito bez podijeljenosti, bez drugog cilja.* Pravedno je, Bog koji je tako velik, to zaslužuje.

Gle, narodi su kao kap iz vedra, vrijede kao prah na tezulji pred Njim. (Iz 40, 15) Kaži mi, molim te, koliki si ti dio toga vedra. (sv. Ivan Krizostom)

Objašnjavanje veličine Božje i ništavnosti našeg srca koje jedva da bi dalo jednoj ptici jesti, i kratkog vremena koje imamo za služenje njemu.

Pobožnost s kojom trebamo služiti Bogu propada kada je podijeljena, kao i poniznost, strpljenje, vjera kad su podijeljene.

Bog će ovako prigovoriti ovim podijeljenim srcima: Kome si me učinio sličnim i s kim si me usporedio?

Bog i revnost ... on želi sve ili ništa. Primjer sv. Klementa, biskupa iz Ancyrea.

12. *5. Poslušnošću.* Po njegovoj zapovijedi. On traži čitavo srce, čitav duh. Ljubit Gospodina Boga... svim srcem, svim umom, svim... ni jedno slovce, ni jedan potezić izvan toga
Po primjeru Isusa Krista. Prema njegovoj opomeni: *Nitko ne može dvojici gospodara* itd.; *Ne svaki koji kaže Gospodine... nego koji je učinio* itd.
Primjer Saula: odbačen jer nije održao zapovijedi.

13. *6. Sa zahvalnošću.* Jer nas je on sve stvorio. Sve otkupio cijelom svojom osobom. Sa sobom čitavim usporedio je tebe čitavog. Nabrajanje svih njegovih zasluga; svih kapi njegove krvi, bez iznimke itd.

Bog nam daje sva stvorenja u prirodi da nam služe; (nabrojiti ih). I sva sredstva u redu milosti. On nam obećava sve u slavi: „Ja ću biti tvoja plaća, vrlo velika“.

14. *7. Zbog našega boljitka.* Podijeljenost nas čini krivcima što kršimo Božje zapovijedi. Postao je krivac svega. Bog zahladi i odijeli se od nas kako bi nas kaznio: *S velikodušnima bit će plemenit*..., *lukavce izigravaš*.

To znači padati malo po malo, nitko iznenada ne može postati najgori; tko je nevjeran u malome tone... itd. Srce podijeljeno... to je propast.

15. Dva su izvora ove podijeljenosti u služenju Bogu: oholost i neznanje.

<u>*A. Oholost*</u> čovjeka čini neovisnim; čini ga smionim, drskim; navodi ga na manje grijehe da pada u veće grijehe; čini da mu to bez srama postane običaj; da smatra da mu to služi na čast; da drsko brani grijeh: *čelo ti je kao u bludnice*.

Objašnjenje prijelaza sv. Bernarda.

I kao što pravedan uzlazi žarkim srcem penjući se tim stubama k životu, tako bezbožnik bez truda silazi i hita u smrt. Prvoga ljubav čini spremnim, a drugoga strast. U prvom ljubav, u drugom sramota, a ne osjeća napor. U prvom se nalazi savršena krijepost, a u drugom nakupljena nepravda izgoni strah iz njega.

Ali prije nego grješnik dođe do toga stanja, treba trpjeti prolazeći, tj. to su oni koji žele biti između prvoga i drugoga preziruć male stvari: *u sredini su oni koji se trude i muče.* (sv. Bernard)

16. Nužno je, kaže isti svetac, da čovjek iz nehaja prema malim stvarima dođe do preziranja velikih ili da se vrati u red; ali uz jednoga grješnika koji se povrati iz ove razuzdanosti, stotinu drugih u njoj propada.

17. Iz ove ohole podijeljenosti izašli su svi najveći napadi hereze. Jer o čemu je riječ kad je Luter počeo širiti otrov svoje zablude? On je našao nekoliko zabluda u primjeni oprosta grijeha, što se moglo promijeniti. On je htio odlučiti o upotrebi oprosta grijeha; od tuda je došao do suštine koju je odbacio; od tuda je nijekao čistilište koje je spojeno s oprostom grijeha; od tuda je dokinuo molitvu za mrtve; zatim mu je još trebalo zatrti svetu Misu, jer mu se liturgija protivila; zatim je zanijekao zadovoljštinu za Isusa Krista, zaslugu dobrih djela, otkupljenje; zatim nije priznavao vidljivu crkvu; izjavio je i da je papa koji ga je osudio antikrist; odbacio je koncile; htio je da pojedinačni duh postane pravilo... Malo kvasca ...

18. Jer iz ove ohole podijeljenosti su proizišle strahovite zablude bezboštva. Zbog čega su pojedini bezbožnici počeli gubiti vjeru? Zbog poruga nekih narodnih pobožnosti: *Oholost onih koji su te mrzili, uvijek se uzdiže*.

Od tuda strašno popuštanje discipline u crkvi zbog čega se sv. Bernard žalio papi Eugenu: „Zašto sveti Oče - rekao mu je - trebamo donositi zakone ako će oni imati tolika izuzeća?“ Što, dakle, treba zabraniti izuzeća? Ne, nego zabraniti zloporabu. Tamo gdje je nužno, izuzeće je oprostivo; tamo gdje je zbog javnog interesa i slave Božje, hvale je vrijedno; ali izvan ova dva slučaja: kad već ne postoji opravdanje ni jednim ni drugim, tada je na djelu grozno rasipanje.

19. Iz ohole podijeljenosti proizlazi vječno prokletstvo osuđenih. Jer postoji put učenja za opačine kao i za vrline. Kakva god naklonost prema zlu postojala u duši, treba započeti borbu prije nego se padne u zlo.

Um naš snuje od ispraznosti do bezakonja. Ako se navikne na male opačine, neće se bojati ni većih i hranjena grijesima duša bi mogla doći pod neku vrst vlasti zloće nad njom. (sv. Grgur).
Nabrajanje lakih grijeha: želite se oblačiti prema modi? To je taština. Iz radoznalosti čitate neki roman...; to je isprazno zadovoljstvo. Od ispraznosti do bezakonja.

B. Neznanje Zbog tmina svijeta; istočnog grijeha: muke; vlastiti grijeha i učinaka.

20. Da bi se vidio neki predmet, on ne smije biti ni previše udaljen ni preblizu očiju. Vjerske stvari su previše udaljene od nas, a u našoj vlastitoj savjesti su nam preblizu. To je razlog zašto često ništa od njih ne vidimo. Stoga treba preduhitriti ovo zlo postajući vjeran i u najmanjim stvarima.

Neznanje je nekoć prouzrokovalo da katolik upadne u herezu manihejaca, niječući da je Bog stvorio mušicu; od mušice je prešao na pčelu, zatim na ptice, pa na ovcu, pa na slona zatim na čovjeka.

Malena riječ konsupstancijalno (bitno), koja nije izgledala potrebna, postala je iz neznanja, uzrokom pada mnogih u krivovjerje, i navela neke da se ne podlože ni najmanjim odlukama Crkve.

21. Sjetite se proroštva Duha Svetoga: *Uzdržavajte se od svakoga zla*; opomene sv. Pavla: *Svake se sjene zla klonite*; izreke sv. Bernarda: *Bilo bi čudo, da onaj koji si dopusti sve što mu je dopušteno, ne priušti si ono što mu je zabranjeno*; utjehe Isusa Krista: *Valjaš, slugo dobri uđi u radost svoga Gospodara* ... itd.

3. Propovijed: BOG JE PRAVEDAN! TREBA GA SE BOJATI

22. 1.Točka: Strah Božji je pravedan; evo tomu razloga.
2.Točka: Strah Božji je koristan; evo njegovih plodova.
3.Točka: Uobražena neustrašivost je užasna; evo njezinih zala.
Božju pravednost koju ne poznajete, morate otkriti.
Dobri čovječe koji drhtiš, treba te utješiti.
Bezbožni grješniče koji se ničega ne bojiš, treba te razuvjeriti.

1. Točka: Treba imati strah Božji

23. U veličini njegove uzvišenosti; u sjaju njegove mudrosti; u predodređenosti izabranih; u neumoljivosti njegove pravednosti; u strogosti njegovih sudova; u sjaju njegove svetosti.

1. U veličini njegove uzvišenosti. Bog je uzvišen, strašan; on pogleda zemlju i ona se potrese. Tko će podnijeti grmljavinu njegove veličine, kaže Job. Nebo i zemlja nestaju pred njim iz straha. Imam ključeve Smrti i Podzemlja – reče Gospodin.

2. U sjaju njegove mudrosti.

24. Njegove misli nisu naše: Misli moje nisu misli vaše.
Jesu li u tebe oči tjelesne? Zar ti vidiš kao što čovjek vidi?
Kao što je udaljeno nebo od zemlje, tako su putovi Gospodnji iznad naših putova.
On i u anđelima nalazi mane.
Mrlje na zvijezdama
Ako se grijeha budeš spominjao, tko će opstati?
Ja ću istraživati Jeruzalem u suzama; Istražujući srca i bubrege – govori Gospodin.
Odgovarat će se za svaku neodgovorno izrečenu riječ; sve do posljednjeg novčića.
Ja sam svjedok i sudac.

3. U predodređenosti njegovih izabranih

25. 1. Mnogi će doći s istoka i sjesti za stol s Abrahamom ...itd A sinovi će kraljevstva biti izbačeni van u tamu... Jer ako Bog ne poštedje prirodnih grana, ni tebe neće poštedjeti. Odbacio je Bog puk svoj.

2. Drži čvrsto što imaš da ti netko ne ugrabi vijenac. Carinici i bludnice pretekoše vas u kraljevstvo Božje...

Sve ovo dokazuje tri stvari: a. Da gubitak jednih znači spas drugima; b. Da Bog ne pravi razlike i iznimki među osobama c. Da Bog, iako iskreno želi spas svih, neke ljubi na poseban način, koji će se zasigurno spasiti, dok će drugi opirući se milosti, sami sebe gurnuti u prokletstvo.

3. Mnogi su zvani, a malobrojni odabrani, ukratko glasi dokaz ove istine.

4. U neumoljivosti njegove pravednosti

26. O dubino, kako si neusporediva! Pravednost Božja u koju se ne može proniknuti, ali se objavljuje u svojim učincima:
1. na Nebu padom anđela
2. u zemaljskom raju smrću Adama i njegovih potomaka
3. u potopu
4. u vatri Sodome
5. u zemlji koja se otvara, gromu koji udara, anđelu istrebljivaču; Ozu koji je pao na mjestu mrtav itd.
6. U okrutnoj smrti Isusa Krista koji nije imao ni sjene grijeha: *Ako se tako postupa sa zelenim stablom, a što će tek biti sa suhim,* itd.
Ako Bog nije poštedio anđele koji su zgriješili; ako nije poštedio stari svijet; ako nije poštedio Sina svoga..
7. Istražite pakao; otkrijte nepremostive ponore pravednosti; izbrojite žrtve gnjeva Božjega: ove idolopoklonike proklete zbog neznanja, duše koje su tijekom života počinile samo grijehe mišlju.

5. U strogosti njegovih sudova.

27. Sudovi u koje se ne može proniknuti, toliko su strogi:
1. Tijekom života: otvrdne srce ...; smiluje se kome hoće, a otvrdnjuje koga hoće.
2. Nakon smrti; Neću se smilovati... neću se smilovati. Sud bez milosti.
3. Otkrit ću tvoju golotinju: sudac koji sve zna.

4. Bez nemoći, bez žalbe; vladat ću vama rukom krepkom i mišicom uzdignutom, u svoj žestini jarosti svoje.

6. U sjaju njegove svetosti:

28. Svetost Božja:

1. S kojom će se duša morati nerazmjerno suočiti.
2. Koja ne dopušta ništa nečisto: *On će se spasiti tako kao kroz vatru* – reče apostol Pavao.
3. Jedva će se pravednik spasiti; a opaki i grješnik gdje da se pojavi?
4. Anđeli drhte govoreći: Svet, ... Ako drhte stupovi, što će biti s ubožicama? (sv. Bernard).

Primjer svetaca koji su se bojali suda Božjega: Što će biti od mene siromašnog grješnika, govorio je sv. Bernard.

Zar se ne bojiš Boga grješniče? ... evo bezakonje ... evo luk će svoj napeti ... evo... Podzemlje je raširilo usta svoja ... evo Jaganjac Božji ... pokora... pokajanje. Što postaviš umjereno, naći ćeš veliko.

Promotri dakle dobrotu i strogost Božju, strogost protiv onih koji su pali, a dobrotu pak Božju prema sebi; prema tebi ako vičeš milosrđe... prema tebi, ako itd...

2. Točka: Strah Gospodnji je koristan; evo njegovih plodova: sreća onih koji se boje Boga ili plodovi straha Gospodnjega.

29. 1. Tko se boji Gospodine, ne boji se ničega (Sirah). U strahu Gospodnjem nalazi se veliko pouzdanje. Strah Gospodnji daje sigurnost i snagu. Tko je snaga njegova; oči su Gospodnje nad na onima koji ga se boje.

2. Strah Gospodnji čini dobra: Tko se boji Boga, činit će dobro, dobra djela milostinje, molitve itd.

3. Strah Gospodnji daje revnost i gorljivost u ispunjavanju zakona. U zapovijedima njegovim jako uživa.

4. Strah Gospodnji čini da čovjek napreduje korakom diva: stupali su putovima njegovim. Raduje se srce moje da se boji imena tvoga.

Vrlo se rijetko događa, dapače nikada, da netko svojevoljno dolazi da postane kršćanin, a da nije potaknut nekim Božjim strahom. (sv. Augustin)

30. 5. Strah čovjeka kao čavlom prikuje za zapovijed Božju: prožmi me svojim strahom... *Jer mogu ovo zlo učiniti*, rekao je sv. Josip jer se bojao Boga.

6. Strah Gospodnji čini da čovjek ništa ne izbjegava i ne zanemaruje: *kako mogu to zlo učiniti?* Pripravlja mu milosrđe ako je učinio neki krivi korak: milosrđe mu iskaži...

7. Tko se boji Gospodina, sretan je na svršetku života. Zbog toga neka se nauči bojati, koji se ne želi bojati; neka pravovremeno uči biti brižan, tko želi biti uvijek siguran. Ne plaši se progonstva, ne plaši se smrt, jedino neka se boj grijeha, kaže sv. Ivan Zlatousti.

31. 8. Blaženi ... blaženi... Bojte se Gospodina, svi sveti njegovi. Job se bojao Boga.

Čisti strah, braćo moja, ima ova svojstva: dolazi od ljubavi; onaj strah koji još nije čist, boji se Božje nazočnosti i kazna. Iz straha čini što god dobo činiš; gubljenje dobra nije iz straha, nego je iz straha podnošenje zla. Taj strah je dobar i koristan. (Sv. Augustin)

Da strah nije dobar, ne bi se Krist ustručavao tako brojne i duge govore izreći o strašnoj kazni i živopisnom mučenju. (sv. Ivan Krizostom)

Ne bi sv. Bazilije strah Božji nazvao: stvarateljica svetosti, *tvornicom svetosti*; sv. Jeronim: čuvarem blaženstva *čuvarem blaženosti*; sv. Ambrozije: blaženotvorna krijepost, što je tako blaženotvorno kao ovaj strah.

Moje tijelo dršće od straha pred tobom, sudova tvojih ja se bojim. Čini što je pravo i pravedno... Bojte se Gospodina i dajte Njemu čast, jer dolazi čas suda Njegova.

I ne recite da nam je sveti Pavao prenio kako nam Bog nije dao duha straha, nego duha jakosti, milosrđa. U koje apostolovo svjedočanstvo se moramo pouzdati da ne bismo sudili, da nismo primili duha straha Božjega: koji je bez dvojbe veliki Božji dar...; ne strah kojim je Petar zanijekao

Krista, nego smo primili duha onoga straha za koji reče sam Krist Gospodi: bojte se onoga koji ima vlast i dušu i tijelo pogubiti u paklu. (sv. Augustin)

BOG JE ISTINIT! TREBA VJEROVATI I PRAKTICIRATI NJEGOVU RIJEČ

32. *4. 1. Propovijed: Nužnost Božje riječi.*
4. 2. Propovijed: Izvrsnost i korisnost Božje riječi.
4. 3. Zloupotreba i dobro korištenje Božje riječi

1. Propovijed: NUŽNOST RIJEČI BOŽJE

1. Točka: Zapovijed koju sam primio da vam propovijedam riječ Božju; 2. Točka: Zapovijed grešnicima da slušaju riječ Božju kao bi se spasili.

1. Točka: Zapovijed koju sam primio da vam propovijedam riječ Božju

Ustrajno:

1. Da bi se poslušalo Boga: *navješćujte svakom stvorenju...* Gospodin nam je zapovjedio da propovijedamo... Jao meni ako ne budem navješćivao evanđelje – kaže apostol Pavao... ta to mi je dužnost pod prijetnjom kazne da ne propadnem zauvijek.
2. Da bi se nasljedovalo Isusa Krista: *Kao da Krist nagovara preko nas*. Da bi se nastavila njegova misija: *Kao što je Otac koji živi poslao mene i ja šaljem vas*.

33. 3. Usprkos svim preprekama propovijedanju: a. raspoloženje i priprema za dobru propovijed: poznavanje, izbor, citati, primjena duha i memorije, bdijenje, izdaci; usprkos teškoćama koje pred uspjeh propovijedanja postavlja zloća srca i delikatnost duha; usprkos naporima tijela i duha, koji narušavaju svetost i skraćuju dane.

4. Usprkos nepravednicima i razvratnicima koji: ismijavaju propovijedanje: *u pjesmu ih okreću*; koji slušaju samo iz radoznalosti: *dođite i čujmo kakva riječ koja dolazi od Gospodina*; koji idu na propovijed kao na neki spektakl: *I hrle tebi kao na zbor narodni*; koji vrebaju naše riječi: *uhode...* i truju ih; koji u suglasju s paklom i ocem laži ogovaranjima prekrivaju propovjednike koji navještaju riječ Božju u njezinoj čistoći.

5. Usprkos odustajanju većine onih koje je Bog pozvao propovijedanjem: isprike većine, ali isprazne. Ako me neće doći slušati, ja ću propovijedati *svakom stvorenju*: pticama, životinjama, pa čak i neživim stvarima. Uzviknut ću zajedno s dvojicom propovjednika: *o zemljo, o zemljo, o zemljo čuj glas Gospodinov* (Jeronim), *žrtvenik, žrtvenik, ovo govori Gospodin*.

34. 6. Usprkos neznatnim plodovima mojih propovijedanja: nakon toliko muke, nakon tolikih opasnosti, nakon gubitka ugleda, mira, svetosti, čak i života, bit ću primoran reći zajedno s prorocima i apostolima: *Gospodine, tko je povjerovao našoj pouci*? Težaci i zanatlije ubiru plodove svoga rada i znoja: *Tko sadi vinograd, a ne jede od njegova ploda*?

7. Evo konačno i moje najveće patnje, moram naviještati riječ Božju iako će ona biti na osudu mnogima koji je ne žele čuti ili će je prezreti i pogaziti. Trebat će, iako to ne želim, protiv mnogih upotrijebiti riječ koju im naviještam za njihov spas. To je bio razlog koji je obeshrabrio inače snažnog sv. Timoteja, biskupa iz Efeza, tako da je on počeo izbjegavati službu propovijedanja, što ju je započeo sv. Ivan Evanđelista. *Postade mi riječ Božja na ruglo i podsmjeh povazdan* (Jeremija 20).

Ono što nas tješi, to je primjer Isusa Krista, o kojem je rekao: *Iako je pred njima učinio tolika znamenja, oni ne povjerovaše u njega*. A sv. Pavao je rekao: *mnogo sam radio*, a nisam *uživao u plodovima*.

u istini:

35. 1. Jer je to riječ Boga istinitoga, a ne čovjekova: *ne kao riječ ljudsku, nego kakva uistinu jest- riječ Božja*. Bog je istina, njegova riječ je vjerna i istinita. Ne može joj se ništa oduzeti ili umanjiti a da se ne navuče gnjev Gospodnji.

2. Vječna je, ne mijenja se: Nebo i zemlja će proći, ali moja riječ neće, kaže Gospodin... Govorim istinu u Kristu, ne lažem. To mogu reći nakon svake riječi koju izgovorim. Pred Bogom u Kristu, to je sud koji bih mogao izreći.

3. U istini, bez straha i ljudskog obzira: - Čujem kako mi Bog kaže: *Evo u usta tvoja stavljam riječ svoju*. *Ne boj ih se i ne strahuj*! *Evo postavio sam te da istrijebiš i rušiš* ... itd. -Iako su svi ljudi lašci: Svaki je čovjek lažac. - Iako zaboravljaju istinu: istina je postala zaborav; - Iako više ljube tminu i laž nego svjetlo: ljudi su voljeli više tamu nego svjetlost; iako mrze one koji im govore istinu bez laskanja: *Istina rađa mržnju*. *Govori ono što nam se dopada*, - govore nepravednici - *prodajte nam zablude*. Mrzim ga jer mi ne proriče dobra nego uvijek samo zlo, rekao je Ahab, govoreći o proroku Miheju koji je jedini bio istinski prorok nasuprot 400 lažnih proroka.

4. U istini, bez pretvaranja, ali i bez pretjerivanja: *ne trgujte riječju Božjom*; bez laskanja: *sebi će nagomilavati učitelje*; bez skrupula, bez pretjerivanja. Riječi Svetoga Pisma ih ne trebaju: one su same po sebi strašnije nego što ih mi naviještamo.

Mi bacamo prokletstva na mamce koji ih vuku u smrt; a naše munje se sretno promjene i preokreću u kišu dobročinstava, *kiši stvara munje* (Jer 5,51). Je li sv. Pavao pretjerivao, dok je prokonzul drhtao, slušajući ga kako govori? Je li sv. Ivan Krstitelj pretjerivao kada je pozivao i u pustinji krstio narod. Je li Isus Krist pretjerivao u pogledu razuzdane Magdalene., itd.

Kamo sreća da se osudi, kamo sreća da se ne iskušaju učinci tolikoga grijeha ... kamo sreća da se očituje radije primjerima nego riječima... svatko će se otkriti u onom, kakav bude bio. (sv. Bernardin)

u jednostavnosti

37. 1. Kako bi te shvatila djeca i narod.
2. Kako bi nasljedovao Isusa Krista, apostole, sv. Pavla: ne u uvjerljivim riječima...
3. Kako se ne bi prilagodio duhu vremenu: ne suobličujte se..., koje traži cvijeće, a ne plodove, duhovitost misli, elokvenciju u izražavanju, ukrašavanje.
4. Kako ne bi oslabio snagu riječi Božje zaodijevajući je po modi: da ne bi nestao križ Kristov, milost Križa: ne u uvjerljivim riječima..., nego u pokazivanju Duha i snage.
5. Ne pretvarati riječ Božju u ljudsku.
Nećemo ići s Izraelcima kod Filistejaca oštriti naše mačeve i strijele. Svi su Izraelci silazili k Filistejcima da bi tko prekovao svoj raonik ...kako bismo imali od vas otužnu hvalu, ludo divljenje. *Divili su se, ali nisu se obraćali.* Naše su hvale udaranje u prsa, uzdasi duše, suze u očima, uzvici za samilost.

s ljubavlju i dobrohotno ali bez popustljivosti i interesa

38. 1. Ne navodeći ni na nikoga: ne upoznasmo nikoga.
2. Želimo ubiti zmiju grijeha kako bismo sačuvali grješnika.
3. Milosrđe koje vlada na nebu, neka vlada i u tijelu: ljubav otvara, itd. Ona me je dovela, ona čini da govorim, itd.
4. Bez popustljivosti: Daleko od mene dvije krajnosti morala.
5. Bez interesa: Daj mi duše, ostalo nosi sebi. Dajte svoju dušu Isusu Kristu. Čuvajte vaša dobra za sebe, prihvatite riječi koje vam naviještam. Dignite se, usprkos vašim neprijateljima.

2. Točka: Imaju Mojsija i proroke, neka ih slušaju. Zapovijed grješnicima da slušaju riječ Božju kako bi se spasili.

39. 1. Pretpostavljam da se želite spasiti, tj. pobjeći đavlu, svijetu, tijelu, grijehu; tako činiti najveću, najpotrebniju stvar. Pa dobro, onda slušajte riječ Božju. Jedino nužno.
2. Samo vas ona može rasvijetliti u tami ovog svijeta. Svjetlo na putovima.
3. Samo je ona krijepost Božja na spas svakoga koji vjeruje... Objašnjenje ovih riječi.

40. Pitam vas: Ako bi jedan osuđeni sada izišao iz pakla, opkoljen vatrom... Kažem vam, ako vas riječ Božja ne obrati, nećete se obratiti ni videći ovo čudo:
1. Dokaz - zli bogataš u prispodobi o siromašnom Lazaru kojemu je nebo odgovorilo: imaju zakon i proroke....
2. Dokaz - Šaul, kojeg povratak Samuelove duše nije obratio.
3. Dokaz - Židovi, koje je Lazarevo uskrsnuće još više otvrdnulo.
4. Dokaz Izraelci Starog zavjeta koji se nisu obratili videći tolika čuda koja je Bog za njih činio
Da je Magdalena propustila ići slušati Isusa Krista, ne bi se bila obratila, kaže sv. Grgur: *Sam ju je vukao unutra*. Na njegovu je riječ znamenja zaustavio.

2. Propovijed: IZVRSNOST I KORISNOST RIJEČI BOŽJE, štoviše blaženi koji čuju

41. *1. Točka: Izvrsnost riječi Božje; 2. Točka: Korisnost riječi Božje.*

1. Točka: Izvrsnost riječi Božje

Ona je:
1. Riječ Božja: Slušaj Izraele.. Zašto? Ja sam Gospodin... Proroci su govorili: Riječ je Gospodnja.
2. Svemoguća: tvoja je riječ svemoćna... Glas Gospodnji u sili, glas Gospodnji u veličanstvu... Bog veličanstva je zagrmio... Glas Gospodnji lomi cedre ... i polomit će kao libansko tele. Glas Gospodina koji pripravlja jelene, tj. Ona zastrašuje i najhrabrije i hrabri i najplašljivije.
3. Po njoj je Bog sve načinio: *Koji si sve učinio svojom riječju*: u prirodi: reče Bog i postade, u milosti; *neka bude* u sakramentima.

42. 4. Božjoj Riječi dugujemo obraćenje. Ona je obratila cijelu zemlju: carstvo, vojsku, Rimski senat; tolike države; tolike kraljeve;
Primjer siromašnog Isusa Krista, njegovih siromašnih apostola, a prije njih siromašnih proroka: stavio sam riječi moje u usta tvoja; ne boj se ...
5. Njena se moć prostire nad srcem, što ne može učiniti ni vojska osvajača.
6. Ona ništi sve grijehe: da bi iščupao; i na njihovim ruševinama podiže sve krijeposti da bi zasadio. Ona je sud na kojem su osuđeni svi grijesi: svaku hrpu opačina. (sv. Ivan Krizostom)
7. Ona je mač s dvije oštrice: prodire dotle da dijeli dušu i duh. Ona djeluje u duši i tijelu, ona kida lance, ona odjeljuje čovjeka od grješnih prigoda: nisam došao da donesem mir, nego mač.

43. 8. Ona je sve vremena: ona priziva prošlost, razmatra sadašnjost, predviđa budućnost.
Vječna i nepromjenjiva: „Nebo i zemlja će proći ali riječi moje neće proći itd.; *čujte me*, kaže ona, jer ću govoriti o velikim stvarima. (Mudrost)
Ona je izvrsna: 1.U svom temelju koji je Bog; 2. U svojim učincima; 3. U svom subjektu i svom objektu: ona se odnosi na vječni spas.

2. Točka: Korisnost riječi Božje: štoviše blaženi...

44. 1. Blažena utroba koja te nosila.... Još blaženiji oni koji slušaju i vrše riječ Božju... To je veće blaženstvo nego biti Majkom Božjom. Objašnjenje prilika u kojima je Isusu Kristu uputio ove riječi.

2. Ona u sebi ukratko sadrži svih osam blaženstava. Slušati i čuvati riječ Božju, znači imati pravo na Nebu poput siromaha, itd.

3. Prema sv. Pavlu ona ima čudesni učinak: korisna za poučavanje; korisna za dokazivati i ispravljati; korisna za odgajati u pravednosti; u njoj je Božji čovjek savršen i u svakom dobru poučen. I kako objašnjavaju sv. Toma i sv. Bonaventura: Ona nas u našem neznanju poučava; ona

nas u našoj raspuštenosti ponovno obuhvaća i odvraća nas od naših zabluda; ona nas izvodi na putove pravde; ona nas oblikuje prema savršenosti.

45. 4. Ona je korisna za četiri vrste ljudi:

a.) Grešnicima, ona je sredstvo pokore. Ako ona prijeti, udara ulijeva strah, ako obećava, daje nadu: bojim se... poradi nagrade .... To su dva redovna poticaja za obraćenje. Propovjednici su milosrdni Samaritanci koji dolijevaju ulje i ocat na rane povrijeđenoga kojeg susreću. Preko straha i nade otac vraća sina razmetnoga, kaže sv. Ambrozije: Pokazao mu je njegovu prošlu raspuštenost i zlo te još veće nesreće koje će mu se dogoditi ako se ne vrati; Zagrlio ga je... Tako je Isus Krist obratio sv. Pavla. Najprije udar groma i munje, ili bolje rečeno, srušila ga je riječ poput groma: Savle, Savle zašto me progoniš? Dobrostivošću i blagošću: *Ja sam Isus*...

b.) Neupućenima: spasonosna vježba. Od koga će neznalica saznati istinu? Od tako varljivih čula, od tako pokvarenog svijeta? Neka dođe učiti, dakle, u našim crkvama, u našim školama koje je odobrio Bog i naši poglavari, sigurne su i pouzdane, javne. Hajde, uziđimo na goru Gospodnju, i poučit će nas Gospodin svojim putovima. (Izajija 2)

c.) Mlakima i plašljivcima: žestok poticaj i sjajna vatra: *svijeća koja gori i svijetli,* itd.

d.) Vjernima i pobožnima: čvrsti oslonac, neophodna hrana: *vjera od slušanja, a slušanje po riječi Božjoj*.

46. 5. Riječ Božja je svjetlo: *Svjetlo na putovima mojim je riječ tvoja*. Koja rasvjetljuje svakoga čovjeka... Svijetliti ovima koji... itd.

6. Mač: mač Duha jer je riječ Božja: a.) koji brani grješnika od njegovih neprijatelja Tisuće štitova... Kojima se suprotstavljate... b.) koji dira i probija i najtvrđa srca, *od svakog mača dublje prodire* itd. Ne da bi noć očajavala, ne da bi mraz očajavao, ne da bi očajavao kristal ... poslat će riječ svoju i rastopit će ih; Duh će njegov puhnuti i vode će teći. (sv. Augustin)

7. Ona je pouzdan lijek za liječenje rana duše. Poslao je riječ svoju koja se ne vraća bez ploda... itd. Svjetlo koje obraća duše.

8. Ona je voda koja omekšava srce, pere savjest: vode će poteći i skače sve do neba. Čisti ste zbog riječi koje sam vam govorio, reče Isus.

9. Ona je Božanska vatra: Došao je poslati oganj itd. *Nije li gorjelo srce naše dok je govorio*.... Ognjena je riječ tvoja veoma. Nije li riječ moja poput vatre, kaže Gospodin, i kao malj što razbija hridinu? (Jer 23, 29)

Duša se moja rastvorila, kad je govorio dragi. Poslušaj i promisli što je rekao Mariji Magdaleni, što Samaritanki, što Kananejki, Zakeju, Petru, stotniku: na tolike riječi nježnosti i milosrđa čiji se osjećaj neće smekšati, utroba otvoriti? (Gilbert, Govor 44 na Pjesmu nad pjesmama)

47. 10. Ona je med pun slasti: Med na ustima mojim.... Dođite ..., čujte, kušajte, vidite.

11. Ona je blago: Bogat u vjeri... U Bogu bogat... Izaberite nauku višu od zlata. Obilno neka u vama ostane riječ Božja. Više no zlato, zlato žeženo. Kao onaj koji je pronašao veliki plijen. Primjer Isusa Krista, apostola i prvih kršćana. *Postali ste bogati u njemu*.

12. Slijepi gledaju, gluhi čuju, nijemi govore..., siromasima se naviješta evanđelje...

Apostrof i poziv slušateljima: Ako je netko slijep i želi ... Ako je tko žedan, neka dođe k meni. Isus je vikao: neka dođe... neka dođe....

3. Propovijed: ZLOUPOTREBA I DOBRO KORIŠTENJE RIJEČI BOŽJE

48. *1. Točka: Zloupotreba (ili zabluda) riječi Božje; 2. Točka: Korištenje: Tko je od Boga, čuje riječ Božju... Vi ne čujete jer niste od Boga.*

1. Točka: Zloupotreba riječi Božje

Velika većina je uopće ne idu slušati, a i oni ostali rijetko: Preziru je; Neki dolaze, ali s lošom spremnošću slušati: Trnje je uguši: Više njih opet dolazi s dobrom voljom, ali ne čuju je ispravno, i nakon što su čuli riječ Božju, ne profitiraju od nje:

Oni koji ne dolaze su:

49. 1. Razbludnici i raspuštenici: *Oženio sam se*. Njihove isprike su navezanost ugodnom životu, loše zdravlje, posjet prijatelja, udaljenost mjesta, loše vrijeme, prekasno je, prerano je, nezgodno vrijeme.

2. Bogataši: *Kupio sam kuću*. Njihove isprike su njihovi poslovi, njihove parnice, mnogobrojna obitelj, vođenje kućanstva.

3. Škrtci, trgovci, težaci: *Kupio sam pet dobrih njiva*. Njihove su isprike njihovi poslovi, njihove trgovine, njihov poljodjelski posao, kućanstvo, djeca, plaćanje poreza, i drugo.

4. Umišljeni ljudi

5. Oholice: Nisam kao ostali... Oholi učenjaci kažu: Ja dovoljno znam, više od njega, što me on ima naučiti: *Bogat sam, obogatih se*. Oholice kažu: *Što hoće taj koji ne umije reći ni dvije riječi*. To je dobro za male ljude, umni ljudi tamo ne idu.

6. Neki od njih i idu, ali rijetko, jednom ili dva puta: *Hajde da čujemo kakva je to riječ došla od Gospodina*: iz znatiželje.

50. Isprike svih ovih ljudi beznačajne su: Odgovorit ću prvima: Kraljevstvo nebesko silom se probija i siloviti ga grabe. Drugima: što koristi čovjeku ako zadobije cijeli svijet, a dušu izgubi itd.

Trećima: *Prvo tražite kraljevstvo Božje a sve drugo će vam se nadodati* itd. Četvrtima: *A ne znaš da si nevolja i bijeda* itd. *Izvadi prvo gredu iz svoga oka...*

Petima: Jao vama bogatašima; *Onaj koji otpušta bahate bogataše praznih ruku...*

Šestima: Ako budeš tražio Gospodina, *naći ćeš ga ako ga tražiš svim srcem svojim*.

7. A svima ću reći: a.) Da su oni odbačenici: *Niste čuli zbog toga jer niste od Boga*; b.) da su noćne ptice: *ne dolaze k svjetlu da se ne razotkriju djela njegova*; lopovi koji ne žele ostaviti plijen; seljaci koji ne žele ostaviti strvinu; pijanci koji ne žele ostaviti krčme; bezbožnici; osvetoljubivci itd. c.) Da, iako ne dolaze slušati riječ Božju, gaze je svojim prezirom: Kad dolazi opačina, dolazi i prezir i bruka sa sramotom i da im ona služi za osudu; i iako se ne žele potruditi da je čuju, bit će potrebno, usprkos njima, da osjete njezinu tvrdoću: *neće se vratiti k meni prazna*.

51. *Oni koji dolaze ali s lošom spremnošću slušati:*

Oni koji dolaze bez pripreme. Jer nužno se pripraviti kao za svetu pričest, kako kaže sv. Augustin: *Riječ Božja nije manja od Tijela Kristova... Neće biti manji krivac koji riječ Božju bude čuo krivo nego bi krivnju osjećao onaj čijim nemarom Tijelo Kristovo padne na zemlju, ne onaj koji presuđuje*. To je problem razlučivanja riječi Božje od ljudske riječi, od čega dolaze zablude. Kako nisu pripravni, dolaze rastresenog duha, tvrdog srca, smetene duše: *trnje ga je zagušilo*.

Duh ovih prvih je široki put: pored puta. Nabrajanje zapreka i raznih osoba koje idu širokim putem. Srce onih drugih je kameno: Odvalite kamen! vi otvrdnutoga srca, da li je stijena, kaže Duh Sveti. Duša onih trećih je polje prekriveno trnjem: A što padne u trnje – to su oni koji poslušaju, ali poneseni brigama, bogatstvom i nasladama života, uguše se i ne donesu rod.

Prvima je potrebna sabranost, drugima molitva, trećima odijeljenost od stvari a svima zajedno milost zadobivena po molitvi.

52. *Oni koji dolaze s lošom spremnošću su oni koji dolaze s krivom namjerom:* zbog naravnog razloga: iz običaja ili zbog društva, bez ikakvog nadnaravnog cilja, poput životinja; zbog radoznalosti: *I dolaze k tebi kao da narod izlazi*. Dolaze kao na neku predstavu: hajdemo čuti.

Radoznali žele vidjeti novog propovjednika i reći svoje mišljenje o njemu; čuti uzvišene, zanimljive i pristojne stvari: *znatiželjni su pristajali*. Nama ne treba radoznalost poslije Krista; kako bi vidjeli i bili viđeni: da uzajamno gledaju i budu viđeni. Zbog duha zloće i kritike: da uhvatili Krista u riječi.

Ovi već unaprijed protiv propovjednika; uzimaju krivo njegove misli, krivo interpretiraju njegove riječi, truju njegove riječi, ogovaraju ih i ismijavaju.

Dolaze zbog duha sjetilnosti: *Ne da ondje polože život ili da usvoje neki zakon za život prema čijim bi običajima izgradili svoje, nego da uživaju u onom što im je ugodno ušima*. (Seneka)

53. *Oni koji dolaze dobrom voljom, ali ne shvate dobro ili se uopće ne okoriste su:*

1. Oni koji slušaju bez pažnje: *srce pak njihovo je daleko od mene*.

2. Oni koji u crkvi ne čuvaju pristojnost i čednost: koji brbljaju; spavaju; smiju se; okreću, posve ili na pola, leđa propovjedniku; gledaju ga oholo.

3. Oni koji ga slušaju bez poštovanja i bez straha: *Poslušajte riječ Gospodinovu vi koji od njegove riječi dršćete*. (Iz 66, 5).

4. Oni koji ga slušaju bez ljubavi za sebe, za propovjednika ili za drugoga: za sebe - oni misle da se to sve skupa njih ne tiče... *nisam kao ostali*; bez ljubavi za druge - smatraju da se to oslikava druge i osuđuju ih u svom srcu; bez ljubavi za propovjednika - smatraju da njih proziva i neće mu oprostiti ništa, ukoliko načini kakvu pogrješku.

2. Točka: Dobro korištenje Riječi Božje

54. *Koji imaju uši da čuju, neka poslušaju. Koji slušaju riječ Božju i čuvaju je.*

<u>*Koji imaju uši da čuju*</u> treba imati božanske uši kako bi je se dobro čulo:

1. Treba je doći slušati ustrajno s revnošću, usprkos tijelu i sjetilima, svijetu i paklu.
2. Sa žeđu i željom za spasenjem: *Blago gladnima i žednima*; koji piju, još više žeđaju ...
3. Ponizno, kao oni koji su u velikoj potrebi: Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se; *Gospodine, da progledam*.
4. I nakon molitve: *nikakav se plod od propovijedi ne može imati ako joj se ne pridruži molitva*. (sv. Iv. Krizostom).

Zrnje nije imalo vlage. Treba tražiti ono raspoloženje koje čini da zrno klija, ono unutarnje svjetlo koje čini da čovjek vidi, onaj vrh strijele koji probada. Inače isklijalo usahne.

slušaju:

55. 1.Treba je slušati s vjerom: Božanska vjera, kao riječ Božju.., ne gledajući čovjeka, koji je samo truba, ili kao truba Božja: *kao truba*, koji je samo glas Božji koji govori: *glas koji viče*. Ne nasljedujući luđake, koji ga hvale ili preziru, kao da čovjek sam od sebe govori.

2. Potpunom vjerom, vjerujući u sve istine koje čuješ, koje god naravi bile, ne rekavši poput luđaka: treba ih primiti, a zatim zaboraviti.
3. Odvažnom vjerom, bez ljudskog obzira i pažnje.
4. Pažljivo, ne rastresajući se hotimice raznim stvarima, iznutra sabran dok propovjednik govori.
5. Skromno, sjedeći ili stojeći, ozbiljno, bez smijanja i pričanja.
6. Samilosno: *podnosite me*; samilosni prema propovjedniku, zatvarajući oči pred nekim njegovim manama, i začepljujući uši kada ga ismijavaju i napadaju. Samilosni prema drugim slušateljima riječi Božje, pomažući ih u njihovim slabostima ili pogrješkama; ne raspravljajući o zaslugama propovjednikovim: Ja sam Kefin; Ja sam Apolonov... Zar je Krist razdijeljen? Bog vas po nama nagovara.

čuvaju:

56. 1. Drhtite, ako se ne okoristite Riječju. Jer ako je riječ Božja mač, ona će vas ubiti ako u njoj ne nađete život. Ako je ona sunce, oslijepiti će vas, a propovjednik će biti nazvan: *onaj koji raspršuje sljepoće*, a Bog će mu zapovjediti: *saberi srce* ... Ako je ona sunce, njegove zrake, koje omekšavaju vosak dobre volje, stvrdnut će blato vašeg zlovoljnog srca. Ako je ona udica, a propovjednici ribari, *ribari ljudi*, ova udica će vas rastrgati, kada vas Bog na vašoj samrti, poput ribara povuče pred svoj sud. Ako je ona lijek onima koji imaju dobru volju, ona je i otrov. *Ne bi te taknula ukoliko je samo Božju riječ i hrana, rečeno je da je i mač.* (sv. Bernard)

2. Sjetite se, da će se ova riječ Božja, jednog dana vratiti Bogu puna praštanja ili osvete. *Ne daje se u ispraznost*, u milosti kao i u naravi. „Tako se riječ koja izlazi iz usta mojih ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah“. (Iz 55, 11).

57. 3. Sjetite se da vas đavao čeka na vratima, kako bi vam ukrao ovo božansko sjeme, iz straha da se ne biste poslužili njime za vaše spasenje: *Zatim dolazi đavao i odnosi Riječ iz srca njihovih da ne bi povjerovali i spasili se*... – Kao posljedica toga *opslužuj, čuvaj*... Čuvaj lijepi poklad vjere... Ona je delikatna...

58. 4. Probavljajte ovu spasonosnu hranu – *zaključaj vrata, u skrovitosti* – ozbiljno razmišljajući, kao Presveta Djevica: *pohranjivaše u sebi sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu*. Dobro pojedite, ali kad čujete, dobro odaberite; dobro jedete a loše probavljate kad čujete riječ Božju, a ne činite... sv. Augustin. Probajte i vidite, probajući vidite.

5. Hrabro prakticirajte u raznim prilikama ovu božansku riječ: *Ne slušatelji njego će izvršitelji Zakona biti opravdani*... Slušati Božju riječ i vjerovati u nju, a ne prakticirati je, znači ni ne vjerovati, ili vjerovati za neko vrijeme, *neko vrijeme vjeruju*, poput đavla. Bog se žalio jednom proroku zbog ove zloupotrebe: *Čuju riječ tvoju, a ne vrše ju*.

59. 6. Ali kako bi dobili milost da je prakticirate; *ljubav potiče*: idite, pripovijedajte drugima ono što ste čuli i vidjeli: tu je zapovijed Isus Krist dao učenicima sv. Ivana: *Javite Ivanu sve što ste čuli i vidjeli.*

Što je došlo kao grješnik, obraća se propovijedanjem – reče sv. Grgur govoreći o samaritanki. Molite s više žara nego ikad prije: Dođite, čujte, koji se Boga bojite, pripovjedit ću što učini duši mojoj. Ako osjećaš da je neplodna i puna trnja zemlja ili pak sušna, uteci se Stvoritelju svom.

BOG SAM!

BOG JE DOBAR; MORAMO GA LJUBITI SVIM SRCEM

60. *1. Propovijed: Motivi Božje ljubavi, s Božje i s naše strane.*
2. Propovijed: Motivi same Božje ljubavi, i njene odlike.
3. Propovijed: O ljubavi i blagosti Isusa Krista.

1. Propovijed: MOTIVI BOŽJE LJUBAVI S BOŽJE STRANE I NAŠEGA SRCA

1. Točka: Motivi Božje ljubavi

Kad bismo bili u nebu i gledali, ne bi nam trebali motivi da ljubimo... Ali mi *iseljeni smo od Gospodina*; *stvorenja su se našla u mišolovci*. Svaka privlači naše srce.

Motiv. Ljubi Gospodina Boga ... Tko je kao Bog? ... Bog je ljubav. *Ja sam koji jesam*. Nabrajanje Božjih odlika, koji su motivi čiste ljubavi:

1. Onaj koji jest... Njegova vječnost... Koji bijaše i koji će doći ...

2. Njegova svemoć i njegova neizmjernost. Pred njim su svi kraljevi ništa. Koji je jednom riječju stvorio... Koji može učiniti sve što hoće.... Koji čini tako nečuvena i silna čudesa na nebu da ona nisu nikada ušla ni u najuzvišeniji duh niti najotvorenije srce.

3. Njegova sveopća providnost, bez zaostatka; uređena, bez zbrke; sveta, bez mane; očinska, bez indiferentnosti; obilna, bez predbacivanja.

61. 4. Njegova dobrota i milosrđe: *Nitko nije dobar osim Boga*... Ti ćeš se smilovati svima ... I milosrđe njegovo od pokoljenja na pokoljenje. Dobrota jedinstvena, sveopća, bitna: dobro si ti.

5. Njegova ljepota očarava blažene. Oni je nužno ljube.

Što je više gledaju, to je još više žele gledati. Lakomče, što žudiš za nebom i zemljom? Bolji je Onaj koji je stvorio nebo i zemlju ... Njega samoga ćeš vidjeti, nastanit ćeš se kod istoga... Blažen narod koji to posjeduje ... Blažen je narod kome je Gospodin Bog njegov. To ljubi, to posjeduj. To

kad hoćeš, imaš (sv. Augustin) Boga ne vidiš: ljubi, pa ga posjeduješ (Isti). Stojeći na zemlji, nalaziš se u nebu, ako ljubiš Boga. (Isti)

Ljepota beskrajna, bez mrlje, pred kojom sve što ima ovdje na zemlji je ništavno... Na zemlji se je ne može vidjeti a da se ne umre... Ljepota anđela je samo maleni njezin izraz... Susret koji je Mojsije doživio, koji je učinio sjajnim njegovo lice... Mala njezina zraka koju je vidio sv. Petar na gori Taboru. A i to je još uvijek bila ljepota njegova tijela. Što bi vidio, da je vidio ljepotu njegove duše, njegova božanstva? Kad bi prokleti mogli vidjeti jednu zraku... Ljepota vječna, bez kraja. *O ljepoto* tako stara i tako nova, kasno te spoznah, kasno se u te uzljubih... (sv. Augustin).

62. 6. Njegovo blaženstvo neovisno, bitno i neizrecivo. On je postojao oduvijek, bez anđela, bez... potpuno blažen. Nema ničeg na Bogu što bi moglo rasti kako bi postalo bolje, ili oslabiti kako bi postalo gore. Ništa mu ne nedostaje, jer je sve u njemu; i nema ničeg suvišnoga jer nema ničeg izvan njega (sv. Fulgenzie).

7. Njegova darežljivost: *Veličanstveni Gospodin*. Veličanstvena u nebu ... O Izraele, kako je velik dom Gospodinov; prema blaženima: piti ćeš iz potoka užitka ...Piti će i piti će i gutat će ...; prema ljudima na zemlji: izvor vode žive.

63. 8. Ali među svim njegovim savršenostima, njegova ljubav me uzdiže: To je njegova bit: *Bog je ljubav*. Neka teolozi šute: Sv. Ivan, njegov miljenik, je upoznao bit Boga u svom srcu...

a.) Bog nas ljubi vječno i prvi: *Uzljubio sam te ljubavlju vječnom ... On je prvi zavolio nas*.

b.) Besplatno i bez interesa, nije imao nikakvu potrebu za nama.

c.) Darežljivo, ne štedeći ništa od svojih dobara ili svojstava: Njegova vječnost nam se daruje čineći nas besmrtnima. Njegova svemoć, za nas iz ništavila stvara brojna stvorenja, koja su poput ljubavnih lanaca po kojima nas on privlači svojoj ljubavi. Privlačit ću vas lancima ljubavi: Lanci neba da bi ga obasjali: sunce, mjesec; Lanci elemenata; Lanci životinja za uzdržavanje, pokrivanje, nošenje: ptice, ribe u moru, druge životinje itd., *nebesa, zemlje i pakla*: anđeli, stvorenja, đavoli.

Nabrajanje....

Njegova ljepota, stvarajući nas po svojoj slici i prilici. Njegova suverenost, podčinjavajući nama sva stvorenja: *da vlada svim stvorenjima koja si ti stvorio*.

64. d.) Velikodušno i nepobjedivo: Ne štedeći svoje vlastite osobe.

Bog Otac daje svoga vlastitoga Sina robovima, predmet svoje ljubavi djeci bijesa. *Tako je Bog ljubio svijet da je dao svog Sina* itd. Objasniti...

Sin: Volio me je i predao je samog sebe za mene. Sin jedinac, po beskrajnoj ljubavi, postao je čovjekom poput nas, kako bi platio Ocu i otkupio nas kao svoju braću. Vječna Mudrost, slika dobrote Božje, se utjelovila, kako bi nam pokazala put neba kao naš uzor. Riječ vječna je tijelom postala, kako bi nas vodila kao naš vođa i naš učitelj. Nabrajanje onog što je on učinio i trpio za našu ljubav.

Sve uzvikuje ljubav: njegovo siromašno rođenje u štalici: *pelene viču*; tijekom njegovog radnog života u Nazaretu; tijekom njegovom javnog života punog protivljenja; njegova okrutna smrt na Kalvariji.

Duh Sveti poslan od Oca i Sina: *zajedništvo Duha Svetoga ... Razlivena je ljubav Božja* i gdje? U srcima. Sveta Euharistija je preobilje ljubavi.

65. e.) Bog nas ljubi potpuno: Nakon što je upotrijebio dobročinstva, on upotrebljava i svoje prijetnje i obećanja, *tako da*, kaže sv. Toma, *se čini kako je Bog čovjek Božji*: Njegove prijetnje. On nas ljubi tako snažno i s toliko žara, on želi da i mi njega ljubimo, da nas opominje svim svojim gnjevom, ako ga ne ljubimo: Ljubiš ... Na što je sv. Augustin uzviknuo: *Tko si ti meni? Smiluj se da kažem. Što sam ja tebi da mi zapovijedaš da te ljubim, a ako ne bih, prijetiš mi golemim bijedama*. Kad bi neki kralj rekao nekom seljaku da ga ljubi ...

Ne samo da nas Bog ljubi nego on i zapovijeda svim stvorenjima da nas ljube, pod prijetnjom prokletstva, tako da mogu biti samo odbačeni na zemlji i đavao u paklu, koji nas mrze.

Budući da si najmoćniji, najmudriji, najbogatiji. *O istinski Bože, čudo ljudske čežnje*. Što želi naš Bog? Naša dobra? *Moje su sve šumske zvijeri. Gospodinova je zemlja i punina njezina. Kad bih ogladnio, ne bih ti rekao*. Što On želi? On traži: Dolazi tražiti. Što traži? On skače, poskakuje kao

div itd. poskakivanjem govori: Koji veliki skok s neba, iz krila Boga u krilo Marije. Evo predmeta njegovih želja, naknade za njegovo djelo, cijene njegove patnje, jedini cilj svih njegovih nakana: *Sine, daruj mi svoje srce*.

2. Točka: Motivi ljubavi Božje, gledano iz našeg srca

66. Da, našeg srca. Što, ovog srca malog, koje jedva... Ovog srca tako uprljanog, tako tvrdog, tako buntovnog. Da, tog srca!

1. Ono je stvoreno samo za Boga. Bog je sve učinio za čovjeka: Sunce koje sjaji, zvijezde, ali sve to nije dostojno Boga; sve je to za čovjeka.

2. Ono je stvoreno samo da ljubi Boga. Svojstvo sunca je da sjaji; vatre da grije; kamena itd..; ptice da leti, ribe da pliva; a srca čovjekovoga da ljubi Boga.

67. 3. Ono je središte svih Božjih djela. Indukcija: U njemu sve što je On učinio, vuče poput linija u središte: Sva stvorenja vječnog Oca, sve muke Riječi utjelovljene, sve čežnje i darovi Duha Svetoga, sva svjetla evanđelja, svi poticaji milosti, sve propovijedi: *Sve govori srcu*. Zašto se Bog ne zove Bog ovog vijeka, nego je to radije đavao: božanstvo ovog vijeka, poglavica ovoga svijeta? Zato što Bog prezire kraljevstvo ovog svijeta, ono je sitnica u njegovim očima... On se zove: Bog SRDACA, Bog srca; i On tvrdi da na ovom svijetu nema kraljevstva osim onog u srcu: *Kraljevstvo se Božje nalazi u vama*.

68. 4. Budući da je naše srce besmrtno, ne može se zadovoljiti smrtnim dobrima: sve što u vremenu prolazi, nedostojno je njega.

5. Ono je neizmjerno u svojoj sposobnosti, nikakvo dobro stvoreno i ograničeno ne može ga zadovoljiti: *Nemirno je srce naše*. Ono uvijek kaže: donesi, donesi.

69. Što, zar ćemo nakon ovog odbiti naše srce Bogu? Nakon toliko dobrote, toliko ljepote, tolike savršenosti u Bogu, zar ga nećemo ljubiti? Previše je škrt kome Bog nije dosta... Od svih stvorenja vi ste dostatni Bogu. I da nam Bog nikada nije učinio neko dobro, morali bismo gorjeti od ljubavi prema njemu. A On čini dobra u obilju: *Ako je bilo dosadno ljubiti, barem neće biti dosadno ponovno ljubiti*. Što sam mogao učiniti, a nisam učinio? ... O srce nezahvalno, pogledaj životinje. Primjer životinja, punih zahvalnosti i ljubavi prema svojim dobročiniteljima.

O nesretni puzavče, pogledaj nebo u plamenu, nebo sve u plamenu, jer Bog je vatra koja izgara, tamo stoluje u ognju; u vatri.

Anđeli gore, sveci gore, a naša srca su još uvijek od leda. Prorok Izaija je dobio komad prijestolja Božjega, kojeg je jedan serafin iščupao, i vidio je jedino komad plamenog ugljena koji je čistio prorokove usne. Prijestolje Božje je u plamenu.

70. Evo Isus Krist silazi s neba, s bakljom u ruci, i kaže: *Dođoh poslati oganj na zemlju*. Evo učenika Isusa Krista, prvih kršćana koji su gorjeli i poput lavova rigali vatru i plamen iz usta : *kao lavovi sipali su oganj*. Evo sv. Lovre koji živ gori, ali: *slabiji je bio oganj koji je izvan žegao od onoga koji se zapalio unutra u njemu*... Evo mučenika koji su prolijevali krv svoju, ali je krv njihova gorjela vatrom ljubavi Božje. Kakva je to vatra? Kakva je to ljubav? Ljubav isprazna, nestalna, delikatna, ljubav usana? Ne, ne, takva je ljubav odbačenoga, koja ne košta ništa u naravi? To je ljubav vrlo hrabra, poduzetna, trpeća, stalna do posljednjeg daha.

71. Ali vidim još i više: Evo Marije, majke lijepe ljubavi koja čezne i umire od ljubavi na svom siromašnom ležaju. Evo Isusa koji umire od ljubavi na križu, čija ljubav nezadovoljena otvara srce nakon smrti kako bi nam dao nekoliko kapljica krvi i vode koje su mu preostale. Ah, čujem ga kako nam govori: otvori mi sestro, zaručnice moja, jer ginem od ljubavi ... Bog moj, htio sam ljubav tvoju usred srca svoga. Ili s Davidom: Ljubim te... ili sa sv. Petrom: Ti znaš da te ljubim..., ali da bih ljubio žešće, ili sa sv. Augustinom: O ognje, koji neprestano goriš i nikada se ne gasiš, o ljubavi, koja uvijek vriješ i nikad nisi mlaka, zapali me čitavoga, od sebe me zapali da te sav ljubim.

2. Propovijed: MOTIVI SAME BOŽJE LJUBAVI, I NJEZINE ODLIKE

72. *1. Točka: Uzvišenost ljubav; 2. Točka: Njene odlike*

1. Točka: Uzvišenost ljubavi

1. Motiv: Ona dolazi iz srca Božjega: Bog je ljubav. Objasniti što je Bog i objasniti ćete što je ljubav.
2. Motiv: Ona je dominantna krjepost u Bogu: Ona ga je utjelovila: *Koji je zbog nas ljudi i zbog našega spasenja postao čovjekom* itd.
3. Motiv: Ona je prva i najveća zapovijed: a.) Jer je bila prva koju nam je dao; b.) To je prva stvar koju moramo činiti; c.) Ona bi morala biti u središtu našeg srca.
Najveća: a.) Odnosi se na sve ljude jer svi mogu i moraju ljubiti Boga. Netko ne može postiti, drugi ne može dati milostinju; b.) Ne može se ništa veće učiniti u svijetu, na nebu i na zemlji. Ona je zlato, sunce, nebo; c.) Ljubav nas čini velikima i na ovom i na drugom svijetu i preobražava nas u Boga; d.) Ona sadrži čitav zakon *široka je tvoja zapovijed sveobuhvatna*; sva vremena: ona je vječna. Na nebu nema više vjere, nade, strpljenja ali ljubav ostaje.

73. 4. Motiv: Ona je punina zakona: *Punina Zakona je ljubav: ljubi i čini što hoćeš*. *Veličina svake duše procjenjuje se po mjeri ljubavi. Velika je ona koja ima puno ljubavi, a mala koja je ima malo, koja pak nimalo i jest ništa. Prema apostolovim riječima: ako ljubavi nemam, ništa sam.* (sv. Bernardin)
5. Ona je kraljica, život, istina, zasluga, poticaj i draž krijeposti: a.) Kraljica: *veća od ovih je ljubav*. b.) Život: *Ako ljubavi ne bih imao, ništa sam… Tko ne ljubi, u smrti ostaje…* Ako nas krepost vodi k blaženom životu, ustvrdio bih da krijepost nije ništa drugo doli najveća Božja ljubav. (sv. Augustin); c.) Istina: *Kad bih imao svu vjeru…. Kad bih znao sva otajstva… Kad bih sve razdijelio… ništa sam …* ; d.) Poticaj i draž: *Gdje se voli, rad nije mučan, ako rad i muči, on se voli. Sve se radi s teškoćom i sve teži k svome mjestu; moja teškoća je moja ljubav; ona me nosi kamo god hoće.* (sv. Augustin). *Jedino je ljubav teškoća koje se ne sramim*. Isti.
Otud je strpljivost prava karakteristika pravednika, otud u njima ljubav Božja, a isto tako otud je lažna strpljivost karakteristika nepravednika i otud u njima žudnja za svijetom. (Isti.) Svjetovna žudnja tvori hrabrost pogana, a kršćana Božja ljubav. d.) veza: spone savršenstva.

74. 6. Motiv: Ono je veliki stroj, koji čini sve stvari lakim, kako god bile teške: *stroj pameti je moć ljubavi. Sve što ga odvlači iz svijeta, uzdiže k Bogu*. (sv. Grgur): a.) Ljubav čini da se sve radi s lakoćom; b.) da se sve hrabro napustiti; c.) da se sve s radošću podnosi. Primjer svetaca: ... osvojili su kraljevstva, odjelotvorili pravednost, zadobili obećano. Oni su sa sv. Pavlom govorili "napustiti": *Štoviše, čak sve gubitkom smatram…*, *i prosuđujem da je otpad…* Ili sa sv. Ignacijem mučenikom: Ognjevi, zvijeri, križevi neka dođu na mene, grozna đavolska mučenja; samo da posjedujem Kristu. Tko će nas odjeliti od Božje ljubavi: mučenje..., tjeskobe..., vlast...., jesu li to uzvišenost ili pak opasnosti?

75. 7. Motiv: Ona je znak i svojstvo izabranih: Ne razlikuju se sinovi Božji od sinova đavolovih, nego samo po ljubavi. (sv. Augustin)
8. Motiv: Ona sjedinjuje i preobražava dušu u Boga: *Bog je ljubav; što je dragocjenije? Tko ostaje u ljubavi, ostaje u Bogu, a što je od toga sigurnije? I Bog u njemu; - što je od toga ugodnije?* (sv. Bernardin) *Takav je kakva je njegova ljubav. Ljubiš li zemlju? Zemlja si. Ljubiš li Boga? Što bih mogao reći: Bit ćeš Bog*. (sv. Augustin) *Živim, ali više ne ja, već u meni živi Krist*.
9. Motiv: Ništa nije tako lako, tako korisno, ni u isto vrijeme tako potrebno. Tako lako: Naše srce je stvoreno da bi ljubilo; ništa ga ne može spriječiti da ljubi. Tako potrebno: *Što je pripravio Bog onima koji ga ljube*. Tako korisno: *Uzvišeniji put ću vam pokazati*. Znajte da po njemu i sa samom ljubavlju vi ćete imati blaženi život, jer bez njega nitko neće vidjeti Boga. Ona je tvrđava svih krijeposti, ona je obećanje kraljevstva, ona je najveća nagrada svetih u nebu. (sv. Augustin).

2. Točka: Odlike ljubavi Božje

76. Svatko odgovara kako ljubi Boga: *Radostan odgovara: ljubim*, kaže sv. Grgur. Međutim ništa nije tako rijetko: Ne griješite, braćo. Među metalima srećemo zlato i srebro. Zlato ljubavi. Istinska ljubav je:

1. Aktivna poput vatre. Ona je sjeme koje klija, korijen koji raste, voda koja navire, vatra koja gori: *Ljubav Božja nije nikad besposlena, ako treba činiti velika djela; a odbija li se djelovati, tada tu ne postoji ljubavi*. (sv. Grgur)

Daj onoga koji ljubi i osjeća što govorim, daj onoga koji želi, daj onoga koji žeđa, daj onoga koji odlazi u tu pustinju i vrutak vječne domovine koji čezne, daj takvoga i on shvaća što govorim. Ako pak govorim hladnom, ne shvaća što govorim. (sv. Augustin, 2. propovijed o riječima Gospodinovim).

Sve krijeposti djeluju po zapovijedi ljubavi... *Vjera koja djeluje preko ljubavi*.

77. 2. Snažna kao smrt: *Ljubav je snažna kao smrt. O nesavladiva krijeposti ljubavi koja pobjeđuješ onoga koji je nepobjediv.* (sv. Bernardin) Moramo, ljubeći Boga, nasljedovati ga i u njegovoj ljubavi, koja je, kaže Richard od svetog Viktora, *ljubav je nezasitna*, koja se nikada ne umara, *ljubav je nedjeljiva*, koja se nikada prva ne odjeljuje; *ljubav je nepobjediva,* koja se ne plaši naših pobuna.

3. Slatka kao med: *O jarme svete ljubavi kako samo slatko osvajaš, kako slavno loviš u mrežu, kako ljupko tištiš, kako slasno opterećuješ.* (sv. Bernardin) *Moj posao jedva je jedan sat, i ako je duže ne osjećam ništa zbog ljubavi.*

78. 4. Privlači kao ljubljeni: *U ljubavi je Božjoj velik onaj koji najbrojnije privlači k njegovoj ljubavi* (sv. Grgur). *Vatreni govor ne može osvojiti hladno srce ... Jezik ljubavi za onoga koji ne ljubi je barbarski, kao mjed koja zveči ili cimbal koji zveči.* (sv. Bernard)

5. Trajna kao vječnost: *Spoznanje? Uminut će*.

6. Beskrajna kao Bog: *Način ljubljenja Boga je ljubiti ga beskrajno*. (sv. Bernard)

7. Čista kao zlato: Tri su vrste ljubavi: a.9 ljubav plaćenika; b.9 ljubav roba; c.9 ljubav djeteta: Plaćenici žele, robovi se plaše, sinovi ljube. Svatko od njih ima svoj zakon: plaćenici strast koja ih davi, robovi strah koji ih skučuje, sinovi ljubav koja ih upotpunjuje. Svatko traži ono što je njegovo.

79. 8. Konačno vjerna zakonu Božjem; Kušnja ljubavi je opsluživanje djelima. Šimune, ljubiš li me; pasi, pasi... I vi kušajte, ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom; Razmišljajte o onome koji.... itd. Gledajte toliki oblak svjedoka; Pili su kalež Gospodinov i postali su Božji prijatelji. Ljubav ne postoji bez patnje.

U trnju beri ruže (sv. Grgur)

Svim umom: svim našim mislima, to jest uzvišeno i diskretno; to je vrijedna ljubav.

Svim srcem: hrabro usprkos preprekama.

Svom dušom: to jest potpuno, bez zadrške, i nutarnje, bez dvoličnosti; to je nježna ljubav.

Svim silama: to jest: hrabro, spremna sve učiniti, sve napustiti, sve trpjeti za Boga; to je snažna ljubav.

Zaključak po: a.) Gubitak tako dragocjenog vremena u životu. Kad se ne ljubi Boga, pa ako se čine i čuda. *Gubi ono što živi onaj koji ne ljubi Boga*... (sv. Augustin). b.) Neizmjerna bogatstva koja se stječu čineći djela ljubavi Božje, koja imaju moć da izbrišu grijehe i da povećaju naše krune.

3. Propovijed: LJUBAV, BLAGOST I LJUPOKOST ISUSOVA

80. Uvod: *Idem loviti ribu*, *itd*.; *ovo je život vječni ... svijet ga nije spoznao ... mislili su da je utvara ... ja sam, ne bojte se ...*, Nitko ne pozna *Sina doli Otac i onaj kome bude htio*.... Dodajemo: *doli Majka i onaj kome ...* Vi se varate grješnici, *zločesto su osjećali i zločesto govorili ..*, uzviknuli su oni koji ga poznaju.

Niste me upoznali ... uzviknuo je i sam Isus Krist... Tko je Isus Krist? On je ljubav, blagost, dobrota, humanost sama: *očitovala se ljubav ...* Sv. Ivan ... *očitovala se dobrostivost i*

čovjekoljublje, sv. Pavao ... *Što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše*, rekao je ljubljeni prijatelj Isusa Krista.

Isus je blag i ljubak: 1. Prema prorocima, koji su nagoviještali prije njegovog rođenja; 2. Prema temeljima koji su ga oblikovali; 3. Po njegovom vlastitom imenu; 4. Po načinu na koji je došao; 5. Sladak u licu; 6. Sladak na riječima; 7. Ljubak u radu; 8. U svom ponašanju: a.) tijekom svog života: malen prema djeci, prijatelj siromaha, milosrdan prema apostolima, milostiv prema grješnicima, strpljiv s neprijateljima. b.) Tijekom svoje muke; c.) Nakon uskrsnuća; d.) Blag u današnje vrijeme više nego ikada prije.

81. 1. Isus je blag prema navještaju proroka

a.) *Evo sluge mojega kojega podupirem, mog izabranika, miljenika duše moje* (Iz 42, 1), kaže Bog. Zašto? b.) *Nećete vikati i neće se čuti njegov jaki glas* (Jš 6, 10); c.) *On ne lomi napuknutu trsku niti gasi stijenj koji tinja* (Iz 42, 3). d.) *Kao janje na klanje odvedoše ga; kao ovca, nijema pred onima što je strižu, nije otvorio usta svojih* (Iz 53, 7).

82. 2. Isus je blag prema temeljima od kojih je oblikovan

a.) U krilu Oca vječnoga gdje se on nalazi od vječnosti i gdje je njegovo boravište, kaže sv. Bernard, u izvoru pobožnosti kojoj je ljupkost prirodna ... *koji ima izvor dobrote koja izvire, prijateljsku dobrotu, suštinsku dobrotu.*

Na nebu kakav Otac takav Sin, a na zemlji kakva mati takav sin (sv. Hugo s. Victore). *Grudi Očeve i Majčine*.

b.) Po daru koji nam je dao iz čiste ljubavi: *Tako je Bog ljubio svijet*, itd.

c.) Začet po djelovanju Duha Svetoga, koji je ljubav sama, i kako kaže Crkva: *Otac siromaha, najbolji tješitelj, slatki gost duše, slatki pokoj*.

d.) Rođen od Marije, koja je ljupkija od svih drugih stvorenja: *u svemu blag* ..., ništa u njemu nije oporo.

e.) On je Mudrost nestvorena i utjelovljena. Kakva blagost.

83. 3. Ljubak prema njegovom vlastitom imenu

Janje krotko...., ovca, kažu proroci. Blagost jednog janjeta: *evo Jaganjac Božji*, kaže njegov preteča Krstitelj, koji ga je poznavao bolje od ijednog čovjeka na svijetu: *Evo ... Ja sam Isus*, kaže on. Blagost imena Isusova.

84. 4. Blag po načinu na koji je došao.

Kako je bilo strašno prije njegovog utjelovljenja:

a.) Ljudi se nisu usuđivali primaknuti mjestu na kojem je boravio. Primjer brda Sinaj i gorućeg grma.

b.) Nisu se usuđivali čuti njegov glas. Adam kaže: *Čuo sam glas tvoj ni preplašio se ...Neka Gospodin ne govori nama,* govorili su Izraelci.

c.) Nisu se usuđivali gledati ga: *Čovjek me ne može vidjeti i ostati u životu. Možda ćemo umrijeti, jer smo vidjeli Gospodina*;

d.) Nisu se usuđivali približiti se njegovom živom prebivalištu, koje je bilo zavjetni kovčeg i koji je posvuda nosio kobne tragove smrti. On je kaznio Osa zbog njegove prevelike smionosti, 50.000 Betamita zbog njihove radoznalosti i Filistejce zbog njihova bezakonja.

e.) To je bio Bog osvete, osjetljiv na prezir i spreman razgnjeviti se na grješnike, kojega je bilo teško umiriti. Tek što bi bio počinjen grijeh, slijedila je kazna. Zemlja se otvarala, vatra padala, zmije proždirale. Čak ni njegovi miljenici nisu bili zaštićeni od njegove kazne. Primjer Mojsija.

f.) Oni se gotovo nisu usuđivali govoriti mu: svjedočanstvo Abrahama: *Neka govorim Gospodinu iako sam prah i pepeo*. Jakov je mislio da će umrijeti od straha jer ga je u snu vidio na nekim tajnovitim ljestvama te se zakleo: *po strahu oca svoga Izaka*.

Ali od svog utjelovljenja, ... *po ljubavi* ... on je napustio ovo zastrašivanje. Postao je tako prisan i pristupačan da ga je svatko mogao vidjeti, a da ne bude zaslijepljen. Iz ljubavi, on je sakrio svoj sjaj i svi mogu s njim govoriti bez straha, približiti mu se i razgovarati s njim.

85. Sin Božji Isus Krist je došao:
a.) Kao kiša iz oblaka, a ne u pompi, u buci i grmljavini: grmljavinu je kišom učinio.
b.) Kao blagi lahor. Proroku Iliji je pokazao blagost svoga duha po načinu na koji je došao: *Gospodin nije u olujnom vihoru, niti je Gospodin u potresu, niti je Gospodin u ognju*.
c.) Kao blaga zora: *Ne boj se ne dolazi s oružjem, ne istražuje da kazni nego da spasi... Postao je djetešce, ne povezuje li majka Djevica nježne udove i koji još drhte?* (sv. Bernard) *Djetinjstvo kojim ne pobjeđuje li divljaštvo? Koju li surovost ne ublažava? Koju li tvrdoću ne omekšava? Dakle takav je htio biti spoznat, onaj koji je htio biti voljen.* (sv. Bernard.)
d.) Isus Krist poziva pastire i kraljeve do svoje kolijevke i očarava ih, pobjeđuje blagošću svoga lica i privlači ih k sebi.

86. 5. Blag i ljubak u svome licu. On je svojim rođenjem očarao pastire u njihovoj grubosti, kraljeve u njihovoj gordosti. Osobe ucviljene i malena djeca željeli su ga vidjeti.

6. Blag na usnama: *Zakon je blagosti na njegovu jeziku ... S usna njegovih kapa saće, a pod jezikom njegovim med i mlijeko*.

87. 7. Blag po svom ponašanju
Tijekom svog života:
a.) Malen prema djeci, *Pustite malene da dođu k meni.*
b.) Nježan prema ožalošćenima: *Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni...*
c.) Prijatelj sa siromašnima: *Siromasima naviještati evanđelje* .... Oni su ga pobožno slijedili. Svi su bili tako njime očarani da su zavidni farizeji govorili: *Vidite da ništa ne postižete. Eno, svijet ode za njim*. Svi su ga htjeli vidjeti, čak i bezbošci. *Hoćemo vidjeti Isusa*.
d.) Milosrdan i popustljiv prema apostolima koje je izabrao: ljudi jednostavni, seljaci, neuki, lišeni dobara, ugleda, doma, puni nesavršenosti i mana. *Toliki Gospodin i toliki učitelj usred njih, to jest, najneuglednijih ljudi ribara i grješnika, postavlja se kao onaj koji služi*. (Claud. Aquavi.); *Kako si se slatko, Gospodine Isuse, s ljudima ophodio*. (sv. Bernard)
e.) Milosrdan prema siromašnim grješnicima. On nikada nije koristio svoju moć da bi se osvetio, osim na jednoj smokvi koju je htio kušati *napuknutu trsku neće slomiti*. Ukorio je svoje apostole koji su htjeli da pošalje oganj na selo u koje nisu primljeni: *Ne znate čijeg ste duha ... nisam došao da sudim nego spasim svijet*... Njegove riječi dobrote: Nisam došao zvati pravedne, nego grješnike; Izliječiti slomljene u srcu. Njegove suze suosjećanja: *Plakao je Isus za Lazarom. Gle kako ga je ljubio*. Primjeri njegove dobrote i milosrđa: prema Samaritanki, nakon što se umorio. Isus je umoran. Prema Magdaleni. Prema preljubnici.
Zbog krotkosti, koja se u tebi ističe, mi koji slušamo trčimo za tobom, Gospodine Isuse, ne prezri siromaha, ne zaziri od grješnika. Nisi se grozio nad razbojnikom koji je to priznavao niti nad bludnicom koja je plakala, niti si odbio Kananku koja je ponizno molila, a niti onu koja je uhvaćena u preljubu, ni onoga koji je sjedio u carinarnici, niti poreznika koji je ponizno molio, niti učenika koji te je zatajio, niti progonitelja učenika, niti pak one koji su te razapeli na križ .... I mi trčimo s njihovim zadahom. (sv. Bernard)

88. Blag po svom ponašanju tijekom svoje muke ..., u pranju nogu: *da ti meni pereš noge....* U maslinskom vrtu: *Šimune, spavaš li*? Duh je doista spreman, ali je tijelo slabo... U Judinom poljupcu: O Juda, kako je monstruozna i besramna tvoja zloba. Približio si mu se kao prijatelj: *Prijatelju*, pozdravio si ga kako učenik pozdravlja svog učitelja: *Zdravo Učitelju*, poljubio si ga kako dijete ljubi svoga oca. *Poljupcem Sina Čovječjeg predaješ*? I poput okrutne zmije zatrovao si ga svojim dahom. Isus mu je rekao: *Prijatelju*, ... Da si moj neprijatelj bio bi proklet ... U svojoj muci: *Isus je pak šutio*.... Na križu: *Oče, oprosti im ... Danas ćeš biti sa mnom u raju*.

89. Blag nakon svoga uskrsnuća ... *janje u jaslama, janje koje se kreće među carinicima i grješnicima, janje na križu, janje u beskrvnoj žrtvi; ali što je još čudnije janje je i na prijestolju slave.* (Claud. Aquav.)
Nakon uskrsnuća iz ljubavi je ostao 40 dana sa svojim apostolima: *Zdravo*, rekao je ženama koje su ga tražile, dopuštajući da mu poljube noge. *Marijo*, rekao je Mariji... Koju je radost dao sv. Petru: *ukazao se Šimunu*... učenicima iz Emausa: *Nije li srce naše gorjelo*...
Ima li išta tako očaravajuće kao njegovo ukazanje apostolima u cenakulu na dan uskrsnuća? Sjetite se Josipa iz Staroga zavjeta koji se otkrio svojoj braći, bacivši im se oko vrata, grleći ih: *Ja sam vaš brat Josip*...
Koje obilje milosti kad se ukazao nakon osam dana kada je obratio sv. Tomu od njegove nevjere. Grijeh ovog apostola je bio velik. Bilo je u njemu nevjere, oholosti, prezira bližnjega, tvrdoglavosti, jer on je bio odlučan da neće vjerovati dok ne vidi i ne takne svojim rukama. Što, nevjerni učeniče, ako dođe anđeo s neba, zar nećeš vjerovati? *Dok ne vidim, neću vjerovati*. Da je presveta Djevica govorila... *neću vjerovati*. A ako ti dopusti da vidiš, bez doticanja *neću vjerovati*.
Njegovo ukazanje sv. Pavlu: *Ja sam Isus*... Milostiva srdžba, koja se tako srdi da bi pritekla u pomoć, tako prijeti da bi opraštala, tako oduzima da bi uzvratila, tako predaje da bi uzela, tako ruši da bi obrane učvrstila, tako odbacuje da bi iznova prihvatila. (opat Bergos)

90. I konačno, on je i danas milosrdniji nego ikad prije. On je uzišao na nebo samo da bi nam otvorio vrata i privukao nas k sebi: *Hoću da budete gdje sam ja*. On je i svemoguć, samo da bi nama pomogao: Isusa koji je stajao ...., zaklano janje .... ako je besmrtan, to je zato što: *uvijek živ da se zauzima za nas*.

Primjer dobrog svećenika Karpa. Već je udario protiv mene: „Spreman sam ponovo trpjeti za spasenje ljudi“ – kaže Isus. (sv. Dionis.)
Uvijek želi ući, ali ne želi nasrnuti mimo tvoje volje (sv. Ambrozije u govoru). Ukazao se kao malo dijete u Presvetom Sakramentu.
Milosrđe hoću. Primjer oca sina rasipnoga: Božja dobrota vuče te na pokoru. Ima li ovdje koja sirota Magdalena, koja... itd. *Ja sam, ne bojte se*!

O MILOSTI BOŽJOJ

91 *1. Točka: Milost je dar Boga nepojmljivoga: O dubino!*
2. Točka: Milost je veliki dar: Kad bi znao dar Božji!
3. Točka: Nužnost milosti: Bez mene ne možeš ništa učiniti.
4.Točka: Načela milosti: Ona koja silazi odozgor.
5. Točka: Odlike milosti: Dovoljna ti je moja milost.
6. Točka: Prepreke milosti: Da ne bi tko bio bez milosti Božje.
7. Točka: Načini zadobivanja milosti: Bdijte i molite.
8. Točka: Načini očuvanja i povećanja milosti: Dobro ostavljeno čuvaru.

1. Točka: Milost je dar Boga nepojmljivoga

O dubino ... Milost je nepojmljivo otajstvo. *Slava će zatrti ispitivača uzvišenosti*. *Tko je spoznao osjećaj Gospodinov ili tko .... Ne iskušavaj visinu, nego je se boj ... Ne usuđuj se ispitivati uzvišenije stvari*... (sv. Augustin); *Više volim prožeto osjećati, nego znati njezinu definiciju.* (Nasljedovanje Krista) *Kad govorimo o visinama Božjim, mucamo.* (sv. Grgur)
Bolje je vjerno neznanje nego bezobzirno znanje. (sv. Augustin) Neka istražuje tko može tako veliku dubinu, ali neka se pazi da se ne strmoglavi. Zar ima nejednakosti kod Boga? Daleko od toga, ali su neistraživi sudovi njegovi. (sv. Augustin) On tu govori o predodređenju.
Dakle nitko neka znatiželjnim ispitivanjem ne pomišlja istraživati dubinu predodređenosti i razloge predodređenih, sve to se nalazi bez pogrješke jedino u znanju vječne mudrosti. Svatko u dvojbi će priznati da su sudovi Božji najistinitiji i najrazumniji, premda su tajna. (sv. Justin)

93. Evo nekoliko točaka vezanih uz milost, u kojima se može uz zaslugu priznati nepoznavanje i opravdana sumnja:

a.) Je li milost djelotvorna sama po sebi? b.) Što čini milost Božju pobjedonosnom? c.) Kako je sloboda prosudbe i odluke posve sačuvana s nepobjedivom milošću? d.) Zašto Bog po svojoj milosti neke poziva, a druge ne? e.) Zašto jednima daje pobjedničke milosti, a drugima ne, i zašto od iste glinene mase čini i posude časti i posude rugla? f.) Ako je predodređenost ispred predznanja što je s budućim zaslugama, ili prethodim? g.) Zašto je toliko izgubljenih duša; zašto toliko djece umire bez krštenja? h.) Zašto jedni, nakon toliko učinjenih dobrih djela, ne ustraju u tome... i suprotno...?

Na sva ova pitanja može se odgovoriti: Zar kod Boga ima nejednakosti? Gospodine, ti si pravedan. Još sv. Augustin: *Ne želim da mene pitaš*.

2. Točka: Milost je dar Božji

94. Da spoznaješ dar Božji. To je dar Božji: a.) nepojmljiv; b.) dar savršen ...
Dvije vrste milosti: 1. prirodna, kao moć ljudske duše, tjelesnih osjetila, itd. 2. nadnaravna, koja je... itd. koja se dijeli na trajnu milost i djelatnu milost.
1. Trajna milost je: a.) dar Božji, koji čovjeka čini Bogu ugodnim. b.) Ona je ljubav razlivena u srcima. c.) Bijela haljina koju donosiš itd; Koliko god vas je kršteno, obukli ste Krista ... Bijela haljina na krštenju. d.) Posvećujuća milost u pokori: svadbena odjeća. e.) Bit će u njemu izvor vode koja struji u život vječni .... Milost koju Bog daje duši: život; ljepota Boga koja čini čovjeka prebivalištem Božjim; zadovoljstvo i vladavina Božja, koja mu daje pravo na kraljevstvo Božje.

95. 2. Djelatna milost je nadnaravna pomoć koju Bog daje čovjeku kako bi se on spasio. Kad ova pomoć prethodi volji čovjekovoj, ona je prethodna; kada je prati, onda je popratna, a kad joj slijedi, onda je naknadna. Ova milost je prema Sv. Pismu: zraka lica i ljepote Božje: Svjetlo tvoga lica. Ljepota njegova uresa.

Ukras tvoga lica. Jedan od njegovih pogleda, kao onaj koji je pokazao sv. Petru: *gorko je plakao*.

Jedina milost oslobađa ljude od zla, bez koje ništa nema ili razmišljajući ili želeći ili ljubeći ili radeći .... ne samo da znaju što treba činiti pokazujući im to, nego da sa sigurnošću i sama čini. (sv. Augustin) Slobodna odluka vrijedi pa makar griješili.
Djelatna milost je doticaj njegovih prstiju: *To je prst Božji*. Pomoć njegove ruke: *Podmeće svoju ruku; Uhvativši njezinu ruku podigao je nju*. Pokret njegove ruke: *To je promjena desnice Višnjeg*. Pozdrav radosti: *Zdravo*, rekao je ženama nakon uskrsnuća; *Marijo*, rekao je Magdaleni. Riječ nutarnja i moćna: *Ja sam Isus, koga progoniš* itd..., kada je obratio sv. Pavla; ili *Ja sam koji s tobom govorim* Samaritanki. Snaga je izlazila iz njega.

96. Ova milost je: a.) nadnaravna; čini što ne mogu dati sve sile prirode zajedno; koju ne mogu osvojiti svi junaci zemlje; koju ne mogu udijeliti svi bogataši, kraljevi i vladari. b.) sveta i savršena; savršen dar; ona nema ništa grubo, zemaljsko, životinjsko, ljudsko, prljavo: *jer je dah snage Božje i zato joj ne priliči ništa što je nepravedno*. c.) beskrajna: *blago je nejakim ljudima s kojim oni* ....itd. dragocjenije od zlata d.) sva nebeska i božanska: silazeći odozgo od Oca svjetlosti .... e.) kad bi ljudi znali što je taj dar. *Kad bi znali* ... što sve ne bi činili! *Kad bi ti znao* ...

3. Točka: Nužnost milosti

97. Prvo sredstvo: Sveto Pismo: *Bez mene ništa ....; kao što mladica ne može donijeti plod* itd. I jedno i drugo odgovara mladici, vatra i vinova loza ... Nužno: a.) Kako bi čovjek imao dobre misli, vjeru, strah itd. *Nismo dostatni misliti sami o sebi*. b.) Kako bi rekao dobru riječ: *Nitko ne može reći Gospodine Isuse ako ne u Duhu Svetom*. c.) Kako bi htio i djelovao: *Sam Bog izvodi u nama i htjeti i djelovati*. d.) *Samo je u meni pomoć tvoja: stvoreni smo u Kristu za dobra djela*.

Drugo sredstvo: Tridentinski koncil kaže: a.) Kao glava u udovima, tako Krist ulijeva krijepost u pravednike, koja prethodi njihovim dobrim djelima i slijedi ih i prati ... Razlog: Nitko nema ništa od svoga osim laž i grijeh. Objašnjenje neznanja, slabosti i zloće ljudske.

98. Oci tvrde... Bez milosti čovjek se ne može podići iz grijeha, niti pobijediti protivnika, niti vršiti Božje zapovijedi (sv. Bonaventura), niti doći Kristu ... Ne mrmljajte među sobom! Nitko ne može doći k meni ako ga ne povuče Otac koji me posla (Iv 6, 43).
Lazare iziđi! mladiću, tebi govorim: *Ustani!* milost prethodna..., Brzo ustani, obuj se! - milost djelatna... Kako bi se obratio: Obrati me i bit ću obraćen za tebe... itd.
Ozdravljenje uzetoga: milost popratna i naknadna: *Digni se i hodaj*.

4. Točka: Načela milosti:

99. Djelatni uzrok milosti Božje je: Svjetlo od Oca..
Zaslužni uzrok je Isus Krist: Milost i istina darovana je po Isusu Kristu (Ivan). A hvala Bogu koji nam daje pobjedu po Gospodinu našemu Isusu Kristu (1 Kor 15, 57).
Raspodjelni uzrok je Presveta Djevica.

5. Točka: Odlike milosti Božje

100. Dovoljna ti je moja milost ....; Sve mogu u Onom koji me jača.
Milost je: a.) sjajna: Sjaj koji ne slabi. b.) blaga, ljupka i ugodna: Gospodin će dati blagost (ili kako prevodi sv. Augustin) slast, i zemlja naša dat će svoj urod; usmjeri srce da se boji imena tvoga (Ps. 86, 11). Dakle milost Božja je blagoslov slasti, koja postoji u nama da nas razveseljuje i za tim žudimo, to je ono što volimo, što nas zaokuplja: ako u to ne dopre Bog, ne samo da ne djeluje, nego niti se ne začimlje ta slast u nama (sv. Augustin.) *U zakonu Božjem uživam po unutrašnjem čovjeku.* Bog od nas ne traži ništa preko naših snaga, on nam daje milost proporcionalnu onome što od nas traži: Neću dopustiti da budete kušani preko vaših sila itd., *Hranit ćeš nas kruhom suza po mjeri. Zapovijedi njegove nisu teške*; ako se to nekom čini preteško, *neka moli*! kaže sv. Augustin; - *uzdisajem volje, da isprosi zgodan dar*. Milosrđe njegovo doći će k meni. (Ps 58, 10). O tome evo dvije misli sv. Augustina: *Što nas više veseli, nužno je da nastojimo oko toga ...* (Sv. Augustin). *Ako nas ne razveseljuje ništa nedopušteno, nitko neće sagriješiti*.

101. Milost je snažna i pobjednička: Gospodine, Gospodine, Kralju svemogući, u tvojoj se vlasti sve nalazi i ne postoji nitko tko se može oduprijeti tvojoj volji, ako želiš spasiti Izrael (Estera, 13).

Mudrost čvrsto dotiče s kraja na kraj i sve ugodno raspoređuje. Volji Božjoj se protivi sud da se ne spasi nijedna ljudska sloboda.
U svojoj vlasti više ima htijenja kod ljudi njego oni sami. Koliki neprijatelji Kristovi svakodnevno iznenada tajnom Božjom milošću bivaju privučeni Kristu, pa ipak nitko ne dolazi ako on sam to neće. Dakle, privlači ga na čudne načine kako hoće Bog, koji zna djelovati iznutra u ljudskim srcima, a ne kao ljudi, što se ne može dogoditi, ne povjeruju li oni koji neće, postaju od onih koji neće, oni koji hoće.

102. Milost je humana i društvena: *Ne ja, nego milost Božja sa mnom*. Tolika je naime dobrota Božja prema ljudima, da bi željela biti naše zasluge koje su i same dobra. (Celest.) Da bismo mi postali suradnici Božje milosti. Nije to osobitost onoga koji hoće, niti onoga koji trči, nego Boga koji je milosrdan. Ne zato što ne postoji nijedan tijek čovjeka i volje, nego jer on ne može ništa ako se Bog ne smiluje ... Može postojati pravda Božja bez tvoje volje; onaj koji je stvorio tebe bez tebe, ali to ne opravdava tebe. Dakle stvorio je nekoga bez njegova znanja, ali ga ne opravdava mimo njegove volje. (sv. Augustin) Ako hoćemo, želio je biti svoj i naš: nazivajući ga svojim, slijedeći ga naš je.

103. Milost traži spremnost i prolazna je: spore mlinove ne poznaje. Milost Duha Svetoga. Primjer onih koji su, izgubili darovanu milost, želeći odugovlačiti.

Adam se izgubio jer nije poslušao prvu zapovijed svoga stvoritelja. Faraon, jer nije prihvatio zapovijed... Šaul jer nije poslušao prvu naredbu. Herod je rekao trima kraljevima: *Ja ću doći*. Ne pozna one koji kasne ... U vrijeme milosti uslišah te i u dan spasenja pomogoh ti (2 Kor 6, 2).

Misli se da je spasenje povezano s određenom učinkovitom milošću, te da će, ako ona izostane, čovjek dobiti samo nužno.

Ona prepušta čovjeka njemu samome iz osvete: Neki se do te mjere ražalostili Boga da ne mogu oplakati svoja zla, iako bi to željeli.

SJAJ PONIZNOSTI

104. *1. Točka: Njezina izvrsnost; 2. Točka: Sadržaj poniznosti; 3. Točka: Njena pobjede i plodovi; 4. Točka: Njezini stupnjevi i praksa. 9 nagovora*

Prvi nagovor

1. Točka: Njena izvrsnost

Njena izvrsnost. Njena nužnost.

1. Izvrsnost poniznosti

To je nauk Isusa Krista samog: a.) Mimo drugih učitelja; b.) Uzvišena nauka onoga koji ima puninu; c.) Nužna nauka bez koje...; d.) Nauka lagana za slaboumne i siromašne; e.) Nauk kojem prethodi, prati ga i slijedi njegov primjer u rođenju, u životu, u smrti.

Kolika je snaga poniznosti, zbog koje valja nju samu istinski naučiti, onaj koji je neprocjenjivo istinski velik, postao je malen sve do smrtne muke. (sv. Grgur)

Kako bi ponizni Bog podučio da oholosti nema u čovjeku. (Isti)

Naše je djetešce dolazeći na svijet donijelo tu prvu milost. To je prvi ulazak u vjeru, kao prvi Kristov ulazak u svijet. (sv. Ciprijan)

Zora koja naviješta svjetlo dana i goni tmine noći. (sv. Bernard)

Ponizna su vrata Krist Gospodin, koji ulazi kroz ta vrata, dolikuje da se ponizi da može ući zdrave glave. (opat Gueric)

Drugi nagovor

105. Učite od mene jer sam blaga i ponizna srca itd... Isus Krist je bio najponizniji među svim ljudima.

Iz kojih je razloga toliko ljubio poniznost. a.) Bio je ponizniji od ikoga: b.) Jer je imao beskonačno više milosti. Što čovjek ima više duhovnih dobara, to je ponizniji, što ima više svjetovnih dobara, to je oholiji. Oholost je pokazatelj neplodnosti i siromaštva duše. (sv. Nil)

106. c.) Jer je imao više svjetla. Poniznost je kćer istine. Kako bi bio ponizan, potrebno je savršeno poznavati Boga i čovjeka. Poniznost Isusa Krista je dodatna točka beskrajne crte. (sv. Toma)

Nitko ne pozna Oca do li Sin... itd. *Jedinorođenac, koji je u krilu Očevu, on ga obznani*... (Iv 1, 17). *Ja sam čovjek što upozna bijedu* ... (Tuž 3, 1). *Posljednjih ljudi* ...

Ponizni ima dvoje oči: jedne da bi razmatrao uzvišenost Božju; druge da bi vidio čovjekovu niskost, njegovu ništavnost i njegov grijeh. Ili kako kaže sv. Grgur, četvore oči: jedno oko orla da bi kontemplirao Božanstvo, jedno ljudsko da bi ljubio bližnjega, jedno lavlje da bi mrzio svijet i jedno volovsko kako bi sebe prezirao.

107. d.) Jer je Isus Krist više ljubio. Postoji poniznost koja dolazi samo od istine i ona nema ljubavi; stoga je ona lažna. Jedina prava poniznost je ona koju oblikuju istina i ljubav.

Postoji poniznost koju nam rađa istina, i nema toplinu; a postoji poniznost koja oblikuje i uspaljuje ljubav (sv. Bernard).

Krist nije htio sebi ugoditi. Isus Krist nije uopće imao sebeljublja, jer on nije imao niti onaj čovjekov "ja", imao je samo božansku osobu.

Kad sveci vide da ih preziru, oni smatraju da im se čini pravo, i ne varaju se. Ali Isus Krist, poznavajući svoju svetost, ponizio se jedino iz ljubavi prema nama.

108. e. Jer je Isus Krist bio uzvišeniji od ikoga. Mjera poniznosti svakom je dana iz mjere njegove veličine. (sv. Augustin) Koji kad je u Božjem obliku...

Primjeri nekih velikana koji su se ponizili, nisu usporedivi s primjerom Isusa Krista. Koliko god se bilo tko ponižavao, neće biti od Krista ponizniji.

Treći nagovor

109. Razlozi zašto je Isus Krist toliko ljubio poniznost, i nama je da ljubimo poniznost po njegovom primjeru.

Poniznost je temelj, korijen i čuvarica svih krijeposti. *Početak je svakog grijeha oholost*.

Objašnjenje temelja neke kuće. Poniznost kopa temelje a vjera je prvi kamen; krijeposti bez poniznosti su prividne i isprazne krijeposti. *Stijena pak bijaše Krist*.

Usporedba korijena stabla u poniznosti: Cvijeće i plodovi dolaze od njega, bez njega.... Korijen je skriven, gažen, bez ljepote. Što je korijen dublje u zemlji to je stablo jače, ima više srži i plodova.

Poniznost je međa, odmor i luka krijeposti. *Krijepost poniznosti je granica i mir i luka spasa*... kazao je vladar Martial.

Učite od mene jer sam blaga i ponizna srca ... i naći ćete mir. Opis krijeposti koja ne može biti bez poniznosti. Opis napora, borbi i oluja koje treba kušati kako bi stigao u ovu luku.

Poniznost je najveća od svih krijeposti, a da ona sama to ne zna; ona čovjeka čini sličnim Bogu.

110. Poniznost je najveća od svih krijeposti iako sama ne zna da je krijepost. (Abbe Gurric) Ponizan čovjek je sličan Bogu, i u hramu svojih grudi nosi Njega (sv. Bazilije).

Bog djeluje silazeći na zemlju; također je ponizan. Bog djeluje na svoju slavu; jednako tako je ponizan. Ne nama Gospodine ... itd. Slava moja je ništa. Bog jedino cijeni poniznoga...

111. Poniznost je Bogu vrlo ugodna jer je rijetko susrećemo. Obično ljudi rado gledaju nove i neuobičajene stvari. Bog, iako je bogat, prezire bogatstvo; iako je moćan, nerado gleda moćne; iako je mudar, jedva svraća svoj pogled na mudrace; na siromahe, iznemogle i nemoćne pak rado svraća svoj pogled jer nešto novo pridonose Bogu. Opomena u Izaiji 66 na one riječi: Na koga će svrnuti pogled Duh moj ako ne na ponizna i mirna, i na onoga koji drhti od mojih riječi.

112. Bog stanuje u poniznosti: a.) Na nebu među kerubinima i serafinima koji su bili najponizniji od svih anđela: Budi ponizan i spokojan da u tebi prebiva Bog (Sv. Augustin). Neka te ne plaši kuća koja se drma jer ju On sam učvršćuje. b.) Na zemlji u grudima Marije, jer je ponizna ... O poniznosti tijesna sebi, ali prostrana Bogu (opat Guerricus). U punini poniznosti počiva punina Božanstva. Iako sam malena, dopala sam se Svevišnjemu.

Četvrti nagovor

113. Bog ponizne gleda blagonaklono: Na ponizna gleda, a oholicu izdaleka poznaje... (Ps 138, 6) Da bi ih oslobodio iznad njihovih zala: *Ponizio sam se i oslobodio se*. Bog uobičava pružiti pomoć svojim velikim prijateljima tek u beznađu njihovih stvari i u njihovoj najvećoj vapijućoj poniznosti.

Kako bi ih uslišao: *Uvijek ti se dopadala molitva poniznih i običnih ljudi*. Kako bi ih uzdigao k sebi: *Ako je tko malen, neka dođe k meni*.. Kako bi im otkrio svoje tajne: *Ispovijedam ti se*... itd. Poniznost Kristova je ključ mudrosti i tko nju ima, razumije Pisma.

Kako bi ih utješio: *Onaj koji tješi ponizne*. Tražite li uzdizanje? Na planinu se dolazi kroz doline. Tko se ponizi, bit će uzvišen... Tražite visine; preko jarka stiže se na planinu. Tražite sjedište jasnoće, ali prije ispijte čašu poniznosti. (sv. Augustin) Ta sjedišta čuva ponizni Franjo. (sv. Bonaventura).

114. Jer je oholost isprazna, ona pretvara sve krijeposti u mane; naprotiv, poniznost je suprotnost svih mana: *Srce raskrajano, ponizno, Bože, nećeš prezreti...* (Pas 51, 19). Oholost od

ljekovitih sredstava stvara bolest, lijek čini slabošću, svetost okreće u opačinu, a od opraštanja stvara optužbu. (sv. Ivan Zlatousti) Prije svega revnuj oko poniznost, koja je od svake krijeposti uzvišenija, da bi mogao popeti se na vrh savršenstva. (sv. Bazilije)

Peti nagovor

115. Poniznost je krijepost svojstvena i prikladna Isusu Kristu. U svojstvu Spasitelja: budući da je čovjek pao po oholosti. Oholi bi čovjek vječno propao da nije ponizni Bog našao onoga... Odaberimo mladicu poniznosti čiji je plod nebo (sv. August.).

U svojstvu pobjednika nad đavlom i svijetom: to je njegov mač. Sam Gospodin naš Isus Krist ne bi pobijedio da se nije ponizio.

U svojstvu kralja: Njegova poniznost je veće čudo od njegova stvaranja. Pa kako se ne bi više dopadala ponizna uzvišenost, ispražnjena neizmjernost i utjelovljena božanstvenost?

U svojstvu sina Marijina: O Gospodine, jer sam ja sluga tvoj i sin sluškinje tvoje..., Evo sluškinja..., Sinovi su slični majkama. Djeca slijede sklonost svojih majki. U svojstvu oca poniznosti. Sina poniznosti.

116. Ona je sažetak sve kršćanske savršenosti. Predragi, sav nauk kršćanske mudrosti ne nalazi se u obilju riječi, niti u dovitljivosti raspravljanja, a niti u žudnji za hvalom i slavom, nego je sadržan u istinskoj i dragovoljnoj poniznosti. (sv. Lav, papa). Nitko, dakle, neka se ne trudi tu zasjati, nitko meka ne prisvaja za sebe ništa, nitko neka se ne hvasta. Ona je izvor dolinama: *koji izašilja izvore u uvalama*.

2. Nužnost poniznosti.

117. Poniznost je potrebna za spasenje: prema sv. Pismu, prema ocima; s razlozima.

Čin Gospodinov kad pokazuje malo dijete svojim apostolima koji ga pitaju: *Tko je najveći u kraljevstvu nebeskom*? (Mt, 18, 1) On im odgovara: Ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko itd...

Gospodin nam preporuča poniznost istim riječima kao i tri najvažnija sakramenta: *ako ne..., ako ne..., ako ne..., ako ne...,* Tko se ne preporodi iz vode i Duha Svetoga, ne može ući u kraljevstvo Božje. Ako ne budete pokoru činili... Ako ne budete jeli tijelo... Ako ne postanete kao djeca...

118. Poniznost je golemo sredstvo spasenja (sv. Atanazije).

Poniznošću se stiže do kraljevstva, a jednostavnošću se ulazi u nebo.

Tko želi najviše bogatstvo treba slijedi najniži stupanj poniznosti. (sv. Ambrozije)

Ovo je put i ne postoji drugi osim toga: tko drugačije ide, prije pada nego se penje, jer jedina je poniznost koja uzvisuje, jedina koja vodi u život. (sv. Bernard)

Očit znak osude: sv. Grgur, sv. Odon. Najjasniji znak odbačenika jest oholost, i nasuprot - poniznost odabranih. (sv. Odon)

Najočevidniji znak odbačenika jest oholost, i nasuprot - poniznost odabranih. (sv. Grgur)

Budite sigurni, braćo, On koji nije poštedio ohole anđele, neće poštedjeti ni ljude. (sv. Bernardin)

119. Poniznost je duh kršćanstva: Blaženstvo je evanđeoski zamak koji moramo izgrađivati tijekom svog života s velikim izdacima. No, te izdatke stvara poniznost. Razlika između predodređenih koji započinju zgradu od temelja i odbačenih koji je počinju s vrha.

Od početka svijeta grade se dva grada: jedan zida Krist, a drugi đavao, jedan gradi ponizni čovjek, a drugi oholica. Jedan se ponižava da bi se ustao sretno, drugi se uzdiže da bi pao nesretno. U radionici Kristovoj koji grade od najnižeg uzdižu se do najviših; u radionici pak đavola s najviših visina strmoglavljuju se na najniže (Caesarius Areal).

Pokornički duh ne može biti bez poniznosti: Ponižavajući postaje se čovjek po zakonu. (Tertulijan) O suzo ponizna. Tvoja je pokora, tvoje je kraljevstvo. (Abbas Cellensis)

Ja za rane svoje savjesti ne nalazim da je ijedan lijek prikladniji od pogrda i uvreda. Poniznost je ljubiteljica milosti: Kao što moćnika privlači željezo, tako poniznost sebi privlači milost.

Milost Isusa Krista je milost poniznosti: u svom principu, koji je ponizni Isus Krist, u svojim učincima koji teže jedino slavi Božjoj i čovjekovom snižavanju. Poniznost je jedina snaga kršćanina. Sva se jakost nalazi u poniznosti, jer je krhka svaka oholost. Ponizni su kao stijena, čini

se da se stijena nalazi dolje, ali je čvrsta. Oholice, što su? Kao dim! I ako su uzvišeni, netragom nestaju.

Šesti, sedmi i osmi nagovor

2. Točka: Predmeti i motivi poniznosti.

120. Nauka Isusa Krista se sastoji od sedam smjerova: 1. iznad i veći od nas; 2. iznad nas i poput nas; 3. s nama; 4. ispred nas; 5. oko nas; 6. u nama; 7. ispod nas.

1. Iznad: Veličine, Svetosti, Pravde, Gnjeva Božjeg.
2. Iznad nas i poput nas: Primjer Isusa Krista, Presvete Djevice, Svetaca. Pripovijesti.
3. S nama: Propadljiva tjelesa

Tri stvari uvijek imaj na pameti: Što si bio? Jer uvijek smrdi. Što si? Jer si posuda otpada. Što ćeš biti? Jer si hrana crvi (Sv. Bernard) Što se toliko oholiš, ti koji si prah i pepeo? Dovikujem grobu: Oče moj, a crvima: majko moja i sestro moja (Job).

4. Ispred nas: Strašni sudovi Božji.
5. Oko nas: Oni i one koji žive u svetosti i čine više od nas.
6. Unutra: Grijesi i bijeda duše, čak nesposobnost za dobro; nevjernost; bezakonje, grijesi nepriznati i neokajani; zablude; neznanje; hladnoća; nepostojanost, rastresenost; oholost.
7. Ispod nas: pakao, đavoli, mjesto itd.

3. Točka: Pobjeda i plodovi poniznosti

121. Pobjeda poniznosti; njezini učinci na ohole đavle, na svijet. Sva se jakost nalazi u poniznosti, jer je sva oholost krhka.

Ponizni su kao stijena, čini se da se stijena nalazi dolje, ali je čvrsta. Oholice, što ste? Kao dim! I ako su uzvišeni, netragom nestaju. (sv. Augustin) Oholost je đavolska mreža ... Izaberite poniznost i nikad vas đavao neće zarobiti svojim zamkama. (sv. Efrem)

4. Točka: Bit i stupnjevi poniznosti.

122. Mnogi slijede sjenu poniznosti, malobrojni krepost. (sv. Jeronim)

Nisam našao ništa oholije od onoga što je stvorila lažna poniznost. (v. Grgur) Kada se oduzmu svi uresi riječi i suspregnu se pretvaranja, tada doista trpljenje pokazuje ponizna čovjeka. Poniznost je krijepost kojom čovjek pojednostavljuje sebe najpouzdanijom spoznajom. (sv. Bernardin) *Nazvan je oholim jer želi biti viđen iznad svega*. (Izidor)

123. Prvi stupanj: Skromno i nisko mišljenje o sebi samom; drugi stupanj; strpljivost u preziru; treći stupanj: ljubav i izbor prezira. Poniznost se, poput bisera kojega se izgubi, nalazi jedino na buništu. Izgubio je biser, ipak ga je našao na đubrištu. (sv. Jeronim)

Prvi stupanj: a.) Važnost poznavanja Boga i sebe samoga ... Ovo je život vječni... itd.; Spoznao sam te, spoznao sam sebe samoga. (sv. Augustin) Upoznaj sebe samoga; Stanuj sa sobom samim. b.) Njezina korisnost i njezina izvrsnost. Što sam slabiji, to sam moćniji; i koliko sam ponizniji toliko sam uzvišeniji. (sv. Augustin)

O čovječe, kad bi sebe vidio, i sebi se ne bi dopao, meni bi se dopadao. Ali jer se ne vidiš, dopadaš se sebi, a ne dopadaš meni; a doći će vrijeme kad se nećeš dopadati ni sebi ni meni: meni jer si sagriješio, a sebi jer ćeš gorjeti u vijeke. (sv. Bernardin)

Koji daje snagu umornome, jača nemoćnoga u onima koji nemaju hrabrosti i daje im jakost. (Iz 40, 29)

Stube prvog stupnja: a.) poznavati, b.) prezirati sebe, c.) izbjegavati, d.) trpjeti, e.) ljubiti.

124. Drugi stupanj: Četiri stube drugog stupnja: a.) izbjegavati dostojanstva i časti, b.) izbjegavati hvale, c.) strpljivo podnositi prezir, d.) ljubiti poniženje.

125. a.) Izbjegavati dostojanstva i časti. Po uzoru na Sina Božjega: ponizili ste se pod poniznim Sinom Božjim. Ono što nije htjelo, odbacio je, a koje je odbacio kaznio je, koje je kaznio otpravio je na svečanost đavola (Tertulijan).
To je udio odbačenih: Sve ambiciozne težnje, svjetovne spletke i priželjkivanja, kaže sv. Hilarije, samo su spletke đavla, koji uvijek u tome sudjeluje. *Svaka svjetovna čast vražji je posao*.

Želja za zapovijedanjem je prvo Luciferovo zlo, zlo koje vodi k padu. Pripovijest oca Nierembergera: o jednoj svetoj duši koja je pitala Gospodina ide li na njegovu slavu kad neki redovnik preuzme odgovornu službu. Odgovor... Ne pitajte me o službi za moje prijatelje, tražite radije da ih razriješim...

126. Ovdje nije vrijeme za vladanje. U protivnom koji dvor, koju svitu i pratnju ne bi bio imao Isus Krist. *Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta*. Kakva i kolika su mu lica prethodila? Kakav purpur blješti na njegovim ramenima? Kakvo mu zlato sja na glavi, ne svjetovna slava i po njoj prosuđuje sebe i svoje? (Tertulijan)

Vladati je opasno za spasenje: na ovom hodočasničkom putovanju najsigurniji put kojim stižemo u vječnu domovinu je poniznost, spoznaja sebe i preziranje sebe. (sv. Lovro Justin)

Opasno za računicu... Za bjesomučnu nizbrdicu koja nas vodi k tomu, vladanje je popularna bolest, koju malo ljudi može izbjeći, kaže sv. Bernard: Kako su malobrojni oni kojima ne vlada žudnja za vladanjem.

127. Izbjegavati hvale: Isus Krist, slava Oca, ih je izbjegavao: Ako slavim sam sebe, moja je slava isprazna. Ispraznost je svakodnevna strijela, kaže sv. Bernard: od strijele koja leti danju...
Slava svijeta je ništavna. Ako pogledate onog tko je prima, vidite da je on samo ispraznost, grijeh. Sveci se ne usuđuju odvojiti niti jednu zraku ove slave itd. A mi, tako prazni milosti. Doista sveopća je ispraznost svaki živi čovjek... Ne pozna Boga i ne poznaje ni sebe samoga onaj koji se pokazuje časnim pred ljudima. (sv. Lovre Justin). Nije nam dopušteno na ovom putovanju težiti za čašću, jer je pisano: *Besmrtnom Kralju vjekova*...

Ta slava je ništa u odnosu na one koji je daju, koji se varaju ili varaju druge, koji pripadaju svijetu oprečnom onome Isusa Krista: *Ako ste od svijeta*... itd; koji nam ne daje i ne oduzima ništa hvaleći nas: *O narode moj, vladaoci te tvoji zavode i raskopavaju put kojim hodiš* (Iz 3, 12).

ISPIT SAVJESTI

128. *1. Točka: Potreba ispitivanja savjesti; 2. Točka: Poteškoće; 3. Točka: Način; 4. Sadržaj.*

1. Točka: Potreba ispitivanja savjesti

a. Bog kaže: *Navijesti narodu mojem*... itd. Duša izgubljena kaže: *zalutao sam poput ovce*...itd. Đavao kaže: *Mir! Mir!* ... Ja, propovjednik, ja ću slušati moga Boga.
b. Grijeh po svojoj je naravi neizlječivo zlo, ni od strane čovjeka ni od strane anđela.
c. Moć ispovjednika u misiji da uništi i najveće grijehe; ali...
d. Pod uvjetom da mu ih čovjek kaže. Ali kako će mu ih reći kad ih ne vidi. Kako će ih naći ako ih ne preispituje.

(nedovršena propovijed)

DRUGI DIO

BOŽANSKA LJUBAV

1. Ima toliko sličnosti između naravne ljubavi prema Bogu i one nadnaravne da ju je teško razlikovati kako bi ju se prinijelo da se zapali nadnaravnom Božjom ljubavi. Razmatranja.

Prva propovijed

1. Točka: Bog je središte našega srca

2. Blaženo čovjekovo stanje u njegovoj nevinosti i nesreća u grijehu: Učinio si nas za sebe, itd. Primjer sv. Augustina, Salomona... Okrenuto i preokrenuto na leđa i na bokove, i posvuda će se brinuti. Iskustvo uvjerava...

2. Točka: naše srce je središte Boga.

3. Znam da je Bog dovoljan sam sebi... Srce ljudsko je mjesto Božje naslade. Između svih stvorenja na zemlji on je izabrao naše srce kako bi ga ono ljubilo i kako bi u njemu rasuo svoje darove. Kakvim se sve načinima koristio kako bi pridobio ovo srce: on neprestano kuca na vrata kako bismo mu otvorili; on potiče svojim propovjednicima...

Druga propovijed

4. Ljubi Gospodina Boga svoga iz sveg srca. (Mt 22)
ideja za propovijed
1. Točka: Naše blaženstvo na nebu sastoji se u gledanju Boga, a na zemlji u ljubavi.
2. Točka: Bog nas obvezuje na ljubav različitim načinima: 1. zapovijeđu 2. darovima obećanjima 4. prijetnjama 5. silom 6. čarobnim napitkom.

1. Točka:

5. Naše savršenstvo i naše blaženstvo na ovom svijetu se sastoji od posjedovanja Boga. No, poznavanje Boga u ovom svijetu ne daje nam da ga posjedujemo, nego samo da ga ljubimo. Dakle, naša se sreća ovdje na zemlji ostvaruje u ljubavi. Divite se dakle mudrosti i dobroti Božjoj što je stavio našu sreću i blaženstvo u jedno tako slatko djelo, tako prikladno našoj naravi i tako lako svim ljudima.

2. Točka

6. Što si Ti meni, smiluj mi se da kažem? Što sam ja tebi da mi naređuješ da te volim i ne učinim li to, prijetiš mi velikim nedaćama? Sama bijeda nije mala, ako te ne ljubim? (sv. Augstin).
Da je kralj rekao nekom siromašnom seljaku da ga ljubi i da ljube jedan drugoga, koja bi to milost bila. Ovakav seljak može Bogu reći: ljubim te ali se ne usudi to reći i jednom kralju: Ja te ljubim.
Što treba činiti kako bi se Boga ljubilo? Jedino te može poučiti darovatelj, niti možeš doznati više osim od primatelja. (sv. Bernard)

Treba imati dobru volju za njega. Kolika dobročinstva dolaze od Boga! Toliki prosperitet zadobivate, tolika dobra koja jedete, tolika stvorenja koja vam služe, predstavljaju užareni ugljen koji Bog prosipa nad vašim glavama kako bi vas zapalio svojom ljubavlju. Ako su istinita ova, pokazat ću vam još veća... Oko nije vidjelo, uho nije čulo što je Bog pripravio onima koji ga ljube (ap. Pavao)

Što želite u ovom svijetu? Da budete kraljevi? Imat ćete sve to, i sto tisuća puta više u 50 ili 60 godina, ako ljubite Boga. Ali Bog često otima ono što nam je najdraže, kako bi nas privukao sebi: gubitak dobara, roditelja, itd.
Na koncu, Gospodin je ušao u Euharistiju kako bi nam bio ljupkiji i draži, kako bi pridobio naša srca.

7. *Lakomče, voliš novac! Evo govori ti Božanska mudrost: voli nju kao novac. Nedostojno je i nepravedno da uspoređuješ novac s mudrošću*. (sv. Augustin)

Da, imate manje ljubavi za ... nego za... Nezahvalni što ne ljubite onoga koji vam daje tolika dobra. Glupi što vas ne privlače tolika obećanja. Nepromišljeni što vas ne plaše tolike prijetnje; bezosjećajni što vas ne mijenjaju tolike nesreće; tvrdokorni što vas ne pridobija toliki šarm.
Sve je izokrenuto i naopako ... sve je mučno, a Bog je sam smiraj, reći zajedno sa sv. Augustinom. *Kasno sam te zavolio, o vječna dobroto; kasno te zavolih, o ti ljepoto, tako stara i tako nova*. (sv. Augustim)

Evo gle, Gospodine, volim te i ako je to malo, volio bih jače, ali volio bih više.

Treća propovijed

8. Ljubiš li Gospodina itd.

Ljudima ne treba govoriti da ljube svoje prijatelje, svoje zaštitnike, svoje bližnje, svoje dobročinitelje. Ne treba im govoriti da ljube stvorenja jer im žrtvuju: posao, vrijeme, slobodu, svijest.

Treba li govoriti, o moj Bože, od kojega smo toliko dobili, da si ti jedini prema komu nemamo takve osjećaje? Bog od nas traži ljubav koja sve čini, sve podnosi, sve ostavlja. Po ovim odlikama ljubavi koju Bog traži od nas, prosudite da li ih ima mnogo koji ljube Boga. A ti, propovjedniče, ljubiš li ga ti tako...?

1. Točka: Činiti puno za Boga

9. Za što upotrebljavamo naše darove naravi, milosti od rođenja, imetak, darove duha i tijela?
Čovjek se obično zadovoljava time da izbjegava zlo, bez da prigrli dobro, ne donosi zle plodove ali ne čini ni onih dobrih. Dakle, kažem zajedno sa svim ocima, da je ova nonšalantnost najpogubnija od svih iluzija, izravno protivna ljubavi koja ne može biti ne djelatna: *Božja ljubav nije nikada besposlena, jer ako postoji uvijek djeluje sve više i više. Ako odbija djelovati, onda ljubav niti ne postoji.* (sv. Grgur)

Bog, jedini princip ljubavi je djelotvoran i ljubav mu mora biti slična. Djelo ljubavi jest da napada i pobjeđuje ono što je oprečno njenom cilju i zadaći. Sve krijeposti djeluju po zapovijedi ljubavi, *vjera koja djeluje preko ljubavi*.

Ljubav se može usporediti s vatrom, koja je vrlo učinkovita; može se usporediti sa sjemenom koje klija i stvara stablo; sa živom vodom koja uvijek teče; s korijenom koje se grana. Bog želi da ga ljubimo cijelim našim duhom, našim razumom, cijelim našim srcem po njegovim osjećajima i željama, svim našim snagama i u svim tjelesnim patnjama. *Svaki čovjek ima u sebi nešto dobra*.
Ispitivanje apostrofira svaki stalež: Vi, gospođo, kako vi provodite dane, mjesece? U bezbrižnosti, u šetnji, u igrama ..? A za tebe, moj Bože, ona se zadovoljava samo time da kaže da te ljubi.

2. Točka: Sve trpjeti za Boga

10. Ljubav čini da se podnosi svaka patnja kada se pojavi. Primjer sv. Petra kojega Gospodin tri puta pita: Ljubiš li me više od ovih ... kad si bio mlad išao si kamo si htio, itd.
Ne treba suditi o ljubavi prema Bogu kroz osjetni žar pobožnosti, koji ponekad čini da se poduzimaju stvari iznad svoje moći. Istinska ljubav vodi dušu k djelovanju i u onome što je protivno volji: poniženje, patnja, smrt... Daleko je od toga delikatna ljubav ugodnosti koja ne želi trpjeti ili želi trpjeti na samo svoj način.

Evo na koji način je Bog ljubio nas: Bog je tako ljubio svijet da je dao Sina svoga jedinorođenoga

Primjeri za slušatelje: Ako žrtvuju Bogu ono što im je najdraže. Primjer najvećih svetaca: kamenovani su, pogubljeni su, itd. Evo bezbroj svjedoka koje vam predlaže sv. Pavao kako bi vas učvrstio kroz patnju u vašoj ljubavi prema Bogu.

Usporedite Gospodinove patnje s vašima: upoznajte njega koji je takvu nepravdu i protivljenja podnio od grješnika.

3. Točka: Sve napustiti zbog Boga

11. Ljubav vodi k odricanju od onog što vam je najdraže zbog Boga. Abrahamov primjer koji žrtvuje svog sina Izaka. Nagovor na ljubav prema Bogu ovim riječima: Ljubi Gospodina Boga svoga iz sveg srca svoga, itd.

Daleko od mene svaka druga ljubav osim Tvoje, o dobri Isuse - kaže sv. Bernard - škrtost mi kaže: trebaš se umrtvljavati zbog mene; ambicija kaže zbog mene trebaš trpjeti. Ali ja im kažem: *Nemam kralja osim Gospodina Isusa*.

Četvrta propovijed

12. nedjelja nakon Duhova.

12. Što moram činiti da bih imao život vječni? Ljubi Gospodina Boga itd. *Čini to i živjet ćeš*.

Nijedan sloj ljudski ne treba kazniti teže nego onaj koji zarobljava našu ljubav.

Jacopone, jedan od prve braće sv. Franje, upitan zbog čega plače, cvili, odgovorio je: *Jer se ljubav ne ljubi*. *Ljubav nas okružuje sa svih strana, a ja je ne poznajem.*

Kako često se od ljudi čuju ove riječi: *Ja ljubim Boga*, a kako rijetko nailazimo na pravu ljubav. Naučimo od Gospodina u čemu se sastoji prava ljubav. Zbog toga ćemo pod prvom točkom objasniti ove riječi: *U lice su mu govorili da ga ljube, a jezikom svojim lagali su mu*. U drugoj točci ćemo vidjeti pravednost ovog zakona.

1. Točka: Ljubi Gospodina Boga svoga

13. Boga treba ljubiti svim svojim srcem, tj. svim svojim bićem po kome naličimo na Oca; svim razumom, po kome smo na sliku Sina; svom svojom voljom, po kojoj smo na sliku Duha Svetoga.

Sv. Bernard objašnjava ove riječi tako da pokazuje tri posebne odlike ljubavi: *Ljubi od sveg srca, tj. slatko*, dok su lažne draži stvorenja. *Ljubi iz sve duše... tj. razborito, da ne bi bio prevaren* po lažnom sjaju tijela; *ljubiš svim silama*, tj. snažno, ne pritisnut radom i teškoći.

14. Sv. Toma to objašnjava govoreći da moramo ljubiti Boga *svrhovito i neprocjenjivo* što ćemo i objasniti.

1. *Svrhovito* tako da Bog bude cilj i središte svih naših ljubavi. Kad nešto ljubimo, ljubiti u Bogu, za Boga i imajući u vidu Boga. Sv. Augustin je razlikovao dvije vrste ljubavi: ljubav koja prolazi i ljubav koja se zadržava i ostaje za uvijek. Dakle, ovom zadnjom treba ljubiti Boga: prebivalište ljubavi ...

Zbog toga zaručnik zaručnici u *Pjesmi nad pjesmama* upućuje ove riječi: *Postavi me kao znak na svoje srce i na svoje mišice*.

Sve neka bude u ljubavi. Što god da padne na um treba ljubiti, što se tamo otima što je moguće većim nasrtajem u biti traži da bude ljubljeno. (sv. Aug.)

Sv. Augustin govori gorljivo kako bi pokazao da je ova ljubav poput bujice koja prije nego će se uliti u more, prima u okrilje potočiće stvorenja. Naše srce je Kraljeva palača, a u kraljevoj palači ne živi samo kralj nego i cijeli njegov dvor.

15. *2. Neprocjenjivo:* Tko je kao Bog? Sve ostalo je ništa. Spremnost koju traži zakon ljubavi: a.) Biti voljan vršiti sve ostale zapovijedi bez iznimke: *Da je svatko opslužio sav zakon, a kršio samo jednu zapovijed...* Ljubiti Boga znači htjeti vršiti sve njegove zakone: *Punina zakona je ljubav*.

b.) Radije sve izgubiti nego izgubiti Boga i njegovu ljubav, kaže sv. Pavao: *Sve držim za otpad* itd.
c.) Zbog toga Gospodin kaže: tko se ne odreče svega.
d.) Biti spreman radije sve pretrpjeti nego izgubiti milost: Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove ... siguran sam jer niti smrt itd.
e.) Neka odgovori srce vaše, kaže sv. Augustin. Kad bi vam Bog u posjed dao sva dobra na zemlji, i da niste podložni smrti, ali bez nade da ćete ga vidjeti i posjedovati jednog dana: *Da li bi se radovao; ako bi se radovao, onda još nisi ni počeo ljubiti Krista*.

2. Točka: Pravednost zakona ljubavi

16. Kolika je vrijednost smrti, tolika mora biti i ljubav. (sv. Augustin) Ljubav prati dostojnost onoga što se ljubi. A Bog je najveća dobrota; u ljubavi dakle, sve mora doći iza Njega. *Cjelovito treba ljubiti njega kome dugujemo čitavoga sebe*. (sv. Bernardin)

Vječna je ljubav voljela tebe. Pravedno je ljubiti ga u vremenu: *Usporedio te je čitavog sa sobom čitavim*. (nadbiskup turonski Hildebert)

Rijetkost ove konačne i savršene ljubavi... Zbog Boga nije htio novce, nego je štovao Boga zbog novca. Njezin teret, čast, na što se odnosi? Jao dvostrukom srcu: onima koji imaju dva srca, jedno za svijet i drugo za Boga. Gdje su oni koji čine ono što Gospodin kaže, kako bi sačuvali Zakon milosti: Ako te sablažnjava tvoje oko ...

Peta propovijed

Za dan Cvjetnice

17. Namjera Spasiteljeva u njegovom slavnom ulasku u Jeruzalem bila je trijumf njegove ljubavi: a.) kako bi pokazao da se nije iz nužnosti, nego svojevoljno prepustio okrutnosti svojih neprijatelja; b.) da ga je jedino ljubav mogla tamo dovesti s radošću; c.) da je moćna ljubav koju ima prema nama jer ona čini da se na sramotu križa gleda kao na vrhunac slave.

1. Točka

18. Nitko mi ne oduzima život, nego ja polažem njega sam od sebe, reče Isus. Prinesen je jer je sam to htio.... Da se Krist nije predao, nitko ne bi Krista predao. (sv. Augustin)
Dopustio je da s njim postupaju kao s kraljem, što je i bio, prije nego je dopustio da s njim postupaju kao s robom s užetom oko vrata. Križ je Isusov izbor, ne usputni splet okolnosti. (sv. Augistin)
Kako je čudesne vrste smrt koja je mogla biti mala po kaznama, da se nije sastojala od ljubavi.

2. Točka

19. Trebalo je da Gospodin na taj način pokaže svoju radost kako se kasnije ne bi nad njim sablažnjavali. *Bog srca moga*.... Bog želi i gleda srce: *Srca mjeri, a ne djela*. Razlika u odnosu na nonšalantne kršćane koje i najmanja muka dotuče.... A Gospodin radosno žuri prema križu: dotrčao sam u žeđi.

3. Točka

20. Gospodin ne gleda na križ samo kao na izvor svoje radosti nego i svoje slave: *Oče, čas je došao, proslavi sina svoga*. Ka križu te vode s razbojnicima da podneseš nedostojnu smrt, a ti to nazivaš slavom? Tako doista za prijestupe podnosim to i smatram to svojom slavom. (sv. Krizostom) Nasitit će se poruga. Daleko bilo od mene da se hvalim osim križem našeg Gospodina. (Sv. Pavao) Poticaj na slavljenje Gospodina kroz patnju.

Šesta propovijed; Devet uzvišenosti ljubavi koje mogu poslužiti kao devet poticaja

21. Prvi: Ljubav je kraljica krijeposti. *Bog je ljubav ...* (1Iv 4). *Ljubav je dar Božji od kojeg nema ništa izvrsnije.* (sv. Augustin)
a.) Jer Boga smatra najvišim dobrom; b.) Jer su čini njezini zaslužniji od čina drugih krijeposti.

22. Drugi: Ona je cilj svih krijeposti: Sve je stvoreno za ljubav i onaj tko ne ljubi Boga, čini beskorisnim svako stvorenje.

23. Treći: Ona je život svih krijeposti: Bez ljubavi kreposti ničemu ne služe. Ono što je korijen stablu, sunce zemlji, duša tijelu, to je ljubav svim krijepostima. Ljubav čini zaslužnim sva djela: *Sve vaše neka bude iz ljubavi ...*

24. Četvrti: Ljubav je poticaj svim krepostima jer ih potiče na djela kako bismo se svidjeli Bogu i sve su krijeposti djela ljubavi. Ona je stablo života, a sebeljublje je stablo smrti. *Tko ljubi, ispunio je zakon*. (1Kor 13)

25. Peti: Ljubav je jaka: O nesavladiva krijeposti ljubavi koja jedina savladavaš čak i nesavladivo (sv. Bernardin). Jaka je kao smrt itd. Nema ništa slađe ni okrutnije od ljubavi. Služite u ljubavi, ona tjera strah, čini da se ne osjeća napor, ne upire oči u zasluge, ne traži nagradu, a ipak potiče više od svega ostaloga.

26. Šesti: Ljubav daje radost, radost postojanu, radost duhovnu koja nadilazi radost sjetila, ona dolazi od milosti i od Stvoritelja koji je beskonačno dobro: *Srce moje i tijelo moje ...*

27. Sedmi: Ljubav čini slatkim jaram Gospodnji: Slatka je poput meda i sve zaslađuje: *Tko ljubi ne muči se*; nijedan trud nije težak onima koji ljube (sv. Augustin). O jarme svete ljubavi, kako slatko osvajaš, slavno hvataš u zamke, blago pritišćeš, veseleći opterećuješ. Ona dovodi čovjeka u stanje nevinosti u kojem čovjek s radošću čini dobro.

28. Osmi: Ljubav sjedinjuje s Bogom: Svatko je takav, kakva je njegova ljubav. Voliš li zemlju? Zemlja si. Voliš li Boga? Što da kažem? Bit ćeš Bog. (sv. Augustin) Ona preobražava dušu u Boga. Primjer apostola: Živim ja, ali već nisam ja... A prokleti postali su prokleti kao i ono što su voljeli.

29. Deveti: Svako se savršenstvo sastoji od ljubavi. Veličina svake duše procjenjuje se po mjeri ljubavi, te su one, koje imaju mnogo ljubavi velike, a koje malo, one su male, a one koje nemaju ništa od ljubavi i one same su ništa. Prema apostolovim riječima: *Ako ljubavi ne budem imao, ništa sam*. Ništa nije ugodno kao ljubav, o srećo sirotih ljudi, neznalica.

Sedma propovijed: Mnoge istine o ljubavi

30. Bez patnje se ne može živjeti u ljubavi! Nikad ljubav božja nije besposlena. Ljubav se ne mjeri ničim nego ljubavlju! Toliko ćeš biti na dobitku koliko od sebe samoga izgubiš. *Zašto ne vršiš volju Božju? Na to imaš jedini sramotni odgovor*: *Ne želim*! Umanjivanje požude znači povećavanje ljubavi.

31. Šest stupnjeva svete ljubavi: 1. Slična je ljubljenome. 2. Mrtvenje tijela. 3. Umire sebi. 4. Nezasitna je. 5. Nesavladiva je. Neiscrpna jer onaj koji voli iako čini sve zbog voljenja, uvijek misli da ništa nije učinio.

32. Ljubiti Boga jest: korisno, slasno, časno. Ljubav: čisti one koji su početnici; obogaćuje one koji napreduju; proslavlja one koji su savršeni.
Bog se ljubi: umom bez lutanja; sjećanjem bez zaboravljanja; voljom bez protivljenja.

33. Ljubav čini djela korisna i zlatna, obnavlja propušteno, od tuđih tvori vlastita. Ili: a.) raspiruje pamet; b.) vraća sigurnost; c.) potire grijehe. Ljubav sklapa savez s Bogom, rasterećuje one koji borave u nebu; pokazuje Kristove učenike.
Ljubav sprečava: a.) privrženost vremenitome; b.) zaboravljanje Kristovih dobročinstava; c.) napasti onih koji su oštećeni.

Osma propovijed: misli kod svetih otaca

34. Ne voli se ono što se voli samo zbog sebe samoga(sv. Aug.)

Ništa nije tako tvrdo ni željezno što se ne bi moglo pobijediti ognjem ljubavi. (sv. Aug.)

Dva grada tvore dvije ljubavi: Jeruzalem stvara ljubav prema Bogu, Babilon stvara ljubav prema svijetu. Svatko se mora zapitati što ljubi i tada će otkriti čiji je građanin. (sv. Aug.).

Sve se radi prema njenoj važnosti i sve traži svoje mjesto.

Moja ugled je moja ljubav, ona me nosi kamo me god nosi.

Jedino je ljubav ono od čega se srami pojam poteškoća.

Nijedan trud nije težak onima koji ljube; nego se sami vesele kao oni koji love, koji hvataju ptice, koji love ribe.

Manje te voli, Gospodine, onaj koji voli još nešto pored tebe, nego onaj koji to voli zbog tebe.

Oh, da možemo potaknuti ljude i s njima sami biti potaknuti da budemo takvi ljubitelji vječnoga života kakvi su ljudi ljubitelji prolaznog života.

Tada ćemo potpunije napredovati u ljubavi prema Bogu, kad u krilu njegove ljubavi bivamo hranjeni mlijekom ljubavi prema bližnjemu. (sv. Grgur).

35. Svatko se toliko udaljava od vrhovne ljubavi koliko se raduje nižim ljubavima; toliko podnosi bližnjega, koliko ljubi. (sv. Grgur)

Onaj je u ljubavi božjoj veći koji k Njegovoj ljubavi privlači brojnije. (sv. Grgur)

36. Osobna ljubav silno zatvara oko srca. (sv. Grgur)

O našoj ljubavi prema bližnjemu mnogo više govore djela nego jezik. (Isti)

Iz ljubavi prema Bogu nastaje ljubav prema bližnjemu. (Isti)

Hladno srce ne može početi vatreno govoriti. ... govor ljubavi onome koji ne voli uvijek će biti stran kao što je mjed koja ječi i cimbal koji zveči (sv. Bern.)

Prvi je nas ljubio Bog, on toliki, čovjeka tolikoga i nevrijedna, tolike jako malene i takve bezvrijedne ljubi.

Način božje ljubavi glasi: ljubiti bez kraja (sv. Bern.)

Čista ljubav nije plaćenik. (Isti)

37. Sramotno je ne znati voljeti. (sv. Ivan Zlatousti); ljubav je slast najiskrenijega okusa i što gorljivije voli, toliko slađe kuša slast.

Želiš li se savršeno očistiti od opačina i mana što god više možeš raspali u sebi oganj božanske ljubavi; da bi okusio u sebi slast božanske ljubavi, ne vodi brigu oko vremenite slasti (sv. Beda).

Božanska ljubav je oganj koji čisti pamet u čišćenju, svjetlo u molitvi koje rasvjetljuje razum jasnoćom kreposti, med u zahvaljivanju, vino u kontemplaciji koje opija razum slatkom slašću, sol u vječnom blaženstvu koje razveseljuje neizrecivom radošću i slavljem (Rabanus).

38. Prava je ljubav ako se zbog Boga ljubi ono što se ljubi. Manje se veže ljubavlju bližnjih onaj koji ne ovisi o njemu i s njim ne dijeli ono što mu je najnužnije za život. (sv Grgur)

Sustav uma je snaga ljubavi koja ga odvaja od svijeta i diže u visinu (Isti).

Ljubav i čudesa pobožnosti kada se voli, što su skriveniji to su sigurniji i za njih će kod Boga biti veće uzdarje što je kod ljudi veća slava (Isti).

39. Stojeći na zemlji budi u nebu ako voliš Boga. (sv. Aug.)

Bit ćeš u sebi preobražen, sav u Bogu; jesti ćeš ga da ne gladniš, piti ga da ne žeđaš, on će te rasvjetljavati da ne budeš slijepac, podupirat će te da ne budeš faličan, posjedovat će te čitavoga i svega (Isti).

Čudiš se i voliš stvorenje, voli Stvoritelja (isti)

Jao bijednoj duši koja ne traži i ne voli Krista; ostaje pusta i bijedna; gubi time što živi onaj koji ne voli Boga. Duša koja te ne traži i voli svijet, ona robuje grijesima, podložna je opačinama i nikada nije sigurna.

O ljubitelju, koji uvijek goriš i nikada se nećeš ugasiti; o ljubavi, Bože moj, raspali me; naređuješ mi ustrajnost: daj što zapovijedaš i dat ću što želiš. (Isti)

Pisma i stvoreno postoji zbog toga da sam traži, sam ljubi onaj koji je stvorio i zadahnuo to isto. (Isti).

Ne razlikuju se sinovi božji od sinova đavolskih nego jedino po ljubavi.

40. Dakako, zbog krotkosti koju si propovijedao, trčimo za tobom, Gospodine Isuse. Slušamo jer ne prezireš siromašne, ne odbijaš grješnike, ne plašiš razbojnika koji priznaje ni grješnika koji oplakuje, ni onoga koji je molio u Kani Galilejskoj, ne hvataš u preljubu, ni onoga koji sjedi u carinarnici, ni zakupnika poreza, ni učenika koji te je zatajio, ni progonitelja učenika, ni one same koji su te razapinjali – trčimo tim miomirisima. (sv. Bern.)

Zbog tebe samoga, o Bože, učinio si sve, i tko voli sebe a ne tebe, među svim onim ništa ne nalazi (Isti).

Ne znam što veće, o ljubavi, mogu u tvoju pohvalu reći nego da dovlačiš Boga s neba i da na nebo uzdižeš čovjeka sa zemlje. Golema je snaga tvoja koja je dovle snizila Boga i dotle uzvisila čovjeka. (Hugo).

Naučimo da Kristu ništa nije vrjednije od nas jer nije ništa više cijenio od nas.

Deveta propovijed: za blagdan sv. Magdalene

1. Točka: Promatrajmo učinke ljubavi u srcu ove svetice:

41. a.) Oprost svih grijeha. Ljubav je učinila da pronađe Isusa Krista, zauvijek, nepovratno; što obraćenje učinjeno iz straha ne čini.

b.) Ljubav joj je donijela krijeposti i koristi svake vrste: *Ljubi i čini sve*. Ljubite i bit ćete ponizni. Ona uzdiže i najniža djela.

c.) Donijela je slavu i mir sv. Magdaleni: *Idi u miru*; mir zaljubljenog srca: *onaj koji voli, leti, veseli se,* itd.

2. Točka: Načela Magdalenine ljubavi

42. a.) Dobrota Božja, uvrijeđena njezinim grijesima, tragala je za njom tako snažno i slatko,

b.) Mnoštvo njezinih grijeha.

3. Točka: Svojstvo Magdalenine ljubavi

Bila je spremna: kako je spoznala da je Isus itd.; snažna i hrabra; postojana.

Deseta propovijed: Za blagdan sv. Ivana kod Latinskih vrata

43. Kako je sv. Ivan bio učenik, *kojega je volio Isus*, Isus mu je htio dati mučeništvo ljubavi; ljubav je u njemu učinila tri stvari koje čine mučeništvo.

1. Točka: Ljubav čisti od grijeha jer okončava grijeh

Tko voli Gospodina prestaje griješiti, ljubav je jaka kao smrt. Primjer Magdalene. opraštaju joj se mnogi grijesi jer je mnogo ljubila.

Ljubav i mržnja potpuno mijenjaju nečije srce: *moja ljubav, moj uteg*; dva prijatelja koji postaju neprijatelji zbog uzajamne mržnje, bez prestanka će tražiti kako nauditi jedan drugome... I suprotno...

2. Točka: Ljubav odvaja od svijeta.

44. Čovjek se na zemlji veže za mnoge stvari osim za Boga koji bi ga jedini trebao zaokupljati. Veže se za lagodne stvari, za knjigu itd. Ljubav odvaja od svega. Primjer Magdalene koja je tražeći Gospodina susrela dva anđela kojima je rekla: *odnijeli su Gospodina mojega*. Ona se ne zaustavlja u promatranju njihove ljepote, njihovog sjaja, nego misli samo na svog ljubljenog.

3. Točka: Ljubav trijumfira nad samom sobom

45. Ova zaslada čini i najveći posao i najveće muke slatkima.

3 svojstva ljubavi i 3 prakse: a.) ona mora biti djelotvorna tako da utječe na sva naša djela, potaknuta više ljubavlju nego strahom. b.) Čista; ne odbijmo Bogu ništa; c.) Snažna.

Gdje je Duh ljubav, tamo se događaju velika djela. Ljubav živi od djelatnosti.

Jedanaesta propovijed
Za drugi tjedna nakon Uskrsa.

46. Samo je ljubavi svojstveno da nas vodi putem uskrslog života Isusa Krista. Takav život ima tri odlike: a.9 On je nov, b.9 svet, c.9 sretan. To je život ljubavi.

1. Točka: Život ljubavi je novi život

Razlika između židovstva i kršćanstva. *Prolazna razlika jednog i drugog naroda*: strah ili ljubav (sv. Augustin). To je nova zapovijed: dajem vam novu zapovijed - da se međusobno ljubite. Bez ljubavi nema novog života. Strah je dobar ali prolazan; on ne mijenja srce, on ne gasi vatru strasti. Strah predstavlja otvorenost za obraćenje, ali samo ljubav donosi istinsko obraćenje srca, koje je njezino svojstvo i plod: *ljubav jaka kao smrt*... ni najjače strasti se ne mogu oduprijeti moći ljubavi. Ljubav je uzrok mnogih velikih obraćenja: *dok su neki na zemlji moćni, a na nebu slabi*. Ljubav dovodi do potpune promjene. Primjer sv. Pavla: *Sve sam smatrao smećem*. A za Magdalenu je rečeno: *Kolika je imala uživanja, tolike prinese žrtve*. (sv. Augustin)

2. Točka: Život ljubavi je svet.

47. Svet po: Odijeljenosti od stvorenja, po sjedinjenju s Bogom, po trajnosti takvog stanja. Ljubav razdvaja od stvorenja: *s duhovnim uživanjem prestaje svako tjelesno*. Sjedinjuje s Bogom: Jer tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje. Ljubav traje vječno: *Prijateljstvo koje može prestati, nije bilo pravo*. (sv. Jeronim)

3. Točka: Život ljubavi je sretan.

48. Jer duša nalazi mir u ljubavi Božjoj, mir koji postaje njezino središte. Nevolje duše se mijenjaju u slast: *Ljubav koja zaslađuje i začin*.

Dvanaesta propovijed
Tjedan nakon Uskrsa.

49. Ništa razumu nije tako prilično kao ljubav prema Bogu. Ništa tako korisno. Ništa tako slatko i sposobno zadovoljiti naše srce.

1. Točka: Ništa razumu nije tako prilično kao ljubiti Boga

Ništa nije dostojnije ljubavi od Boga: u njemu samome, u odnosu na nas.

a.) U sebi samome Bog je tako savršen da sadrži savršenosti svih nesavršenih stvari; tako dobar da su sveci, vidjevši ga, prinuđeni ljubiti ga; tako lijep da svojom ljepotom očarava već 6 tisuća godina anđele i svece: njegov pogled njihova je sreća, u njegovom pogledu oni svaki dan otkrivaju nove ljepote; tako darežljiv da daje vječno kraljevstvo i sebe sama za djelo ljubavi koliko god maleno ono bilo; tako pravedan da nadoknađuje i najmanje dobro; tako strpljiv da trpi kad ga pogrđuju blasfemijama i čeka.

b.) U odnosu na nas: Koja nam je sve dobra dao po prirodi: stvaranje, govor, itd. Po milosti: postao je čovjekom, dao nam je svoga Sina. On jedino nastoji darovati nam svoje milosti: Otvori usta svoja i ispunit ću ih.

Otvorimo naša srca njegovoj dobroti, njegovim milostima. Tko ne bi bio ganut tolikim dobročinstvima? Čovjek voli nekog tko mu posvjedoči ljubav, čak i životinju koja ga miluje i slijedi, a Boga? Kako može čovjek ostati hladan među tolikim vatrama?

2. Točka: **Ništa nije korisnije**

50. Pokazat ću vam uzvišeniji put, rekao je apostol govoreći o ljubavi: To je najlakši i najkraći put do neba. Ljubav i najneznatnija djela čini zaslužnim za život vječni, za beskrajnu nagradu. Bez ljubavi ništa nema vrijednost pred Bogom, čak ni mučeništvo.

3. Točka: Ništa ugodnije ni slađe

Nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi. Samo iskustvo ljubavi je dovoljan dokaz. Iskušajmo na nama. Kasno sam te zavolio dobroto tako stara i tako nova.

Trinaesta propovijed

51. Bez Božje ljubavi sve je teško; sve je nesavršeno, sve je beskorisno.

1. Točka: Bez ljubavi Božje sve je teško

Krijepost je lijepa ali ona ima svoje muke i svoje poteškoće. Njena vanjština je gorka i vodi nas posve suprotnom od onog što je naša naravna naklonost. Ali tko djeluje iz ljubavi, nalazi slatkoću u njoj, gledajući zadovoljstvo onoga koga ljubi. On čak kaže da je jaram Gospodinov sladak dok se duše mlitave i mlake žale. Otkuda takva razlika? Prolazna razlika i jednog i drugog naroda: strah i ljubav.

2. Točka: Bez ljubavi sve je nesavršeno

52. Ljubav je spona savršenstva; bez nje nema savršenosti. Zapravo, tamo gdje čovjek ne djeluje po ljubavi Božjoj, djeluje po sebeljublju, po ispraznosti, ljudskom obziru, sjetilnosti. Gdje ljubav ne vlada, tu se nalazi lijenost i raspršenost. Kako to da jedni napreduju velikim koracima, a drugi nazaduju? Jedni djeluju u ljubavi, a drugi ne.

3. Točka: Bez ljubavi sve je beskorisno.

53. Od ljubavi nema ništa korisnije u svemu što čovjek čini u odnosu na krajnji cilj, za ljubav Božju. Ako dadem sav svoj imetak siromašnima..., ne budem li imao ljubavi ništa mi neće koristiti. Osobe koje djeluju iz straha, brzo padnu u smrtni grijeh. A ono što bi im trebalo dati krila da lete do savršenosti, postaje im beskorisno, na primjer, razmatranja, molitve itd.

Četrnaesta propovijed

1. Točka.

54. Tko ne djeluje iz ljubavi, nije istinski obraćen. Jer se srce nije promijenilo. Radujem se tvojoj vjeri – kaže sv. Augustin – ali se plašim tvoje zloće.

2. Točka.

Onaj koji djeluje iz straha je u tegobnom stanju, dok onaj koji djeluje iz ljubavi... itd. Daj onoga koji ljubi i kažem što osjeća. (sv. Augustin). Ljubi i radi što hoćeš.

3. Točka.

55. Samo je ljubav trajna. Iskustvo to pokazuje. Obraćenje utemeljeno na strahu i koje ostaje u strahu, traje koliko će trajati i misli koje je čovjek čuo, u njegovom duhu. Pričekajte malo nakon propovijedi i vidjet ćete. To je stoga što se srce nije promijenilo. Strah je predstavljen slikom kamena kojeg se podiglo u vis: on se ne miče dok ga se ne pogura.

Svojstva ljubavi: ljubav je sjedinjenje s Gospodinom dok razgovaramo s njim; vjerna, nastojeći u svemu se dopasti Gospodinu, osjećajna, učinkovita, čista.

Petnaesta propovijed:
Šesta nedjelja poslije Bogojavljenja.
56. Kraljevstvo je Božje slično kvascu, itd.

1. Točka: Pravi kršćanin ispunjen Isusom Kristom i vjerom predstavlja nebesko kraljevstvo

Što Bog čini na Nebu? On tamo stanuje. Vlada. Vlada potpuno i vječno.
Primjena toga na srce kršćana: Posla Bog duha Sina svoga da kliče u našim srcima: Aba, Oče. To je hram Duha Svetoga i ljubavi: Niste primili duha robovanja, nego Duha posinjenja sinova, u kojem itd.

2. Točka: Učinci ljubavi u srcu kršćanina

57. Ljubav u njemu čini ono što kvasac čini u tijestu: Ljubav ulazi u srce i mijenja ga malo po malo. Ulazi u razum da bi..., u volju da bi..., itd. Ljubav uzdiže srce k nebu i daje mu okus samoga Boga i nebeskih stvari. Takva je ljubav prvih kršćana.

SEBELJUBLJE

Prva propovijed

58. Ništa nije važnije i teže od poznavanja neprijatelja našeg spasa: oni su brojni, a najzločestiji su oni koji su ujedno i najskriveniji. Zato nam Gospodin kaže: heretici, svijet, lažni prijatelji, sebeljublje, sebičnost, a posebno ovo zadnje, lažni su proroci koji nas zavode lažnom pojavnošću, lijepim izgovorima. Promotrimo tri stvari: Lažnost načela sebičnosti Njeno umijeće obmane Njezina okrutnost za dušu i tijelo.

1. Točka: Lažnost načela sebeljublje

59. Suprotstavljanje načela sebeljublja načelima Duha Svetoga i Gospodinovim načelima.
Duh Sveti nam kaže: Bježi od grijeha kao od zmije. Sebeljublje kaže: Pričekajte s ispovijedi do Uskrsa; dok čekate zabavljajte se; neće nas koštati više ako ćemo ispovjediti 30 umjesto 10 grijeha.
Duh Sveti kaže: izbjegavajte priliku za grijeh, izbjegavajte ovu kuću, itd. Sebeljublje kaže: Ne budi glup, ti nisi redovnik.

Duh Sveti: Blaženi koji bdiju, koji su na oprezu. Sebeljublje: Ne ustežite se, idite otvoreno.
Gospodin nam kaže: nastojte ući na uska vrata, itd,; trudite se oko dobrih djela itd.; trgujte dok ne dođem itd.
Sebeljublje: Izbjegavajte grijeh, Bog ne traži više od vas, živite u miru; Bog je dobar; ne psujte itd.

Gospodin kaže: Jao vama bogatašima, itd. Sebeljublje nije toga mišljenja nego kaže: Želio bih dobru naknadu.

Jao vama koji ste siti. Vi ste primili svoju utjehu. Sebeljublje kaže suprotno: Kad se nađeš u prilici, obogatiti se, ne treba je propustiti.
Gospodin kaže: sjedni na zadnje mjesto: ljubite skriveni život, ne pojavljujte se. Sebeljublje: To je poniženje duše, ja ne želim puzati: otkrij sebe samoga svijetu, itd.

2. Točka: Sebeljublje umijeće obmane

60. Sebeljublje nam nastoji učiniti zlo, da propustimo ili ne učinimo dobro, i sve to pod izgovorom slave Gospodnje, spasa bližnjega i našeg zdravlja. U lošim stvarima kaže da nema velikog zla; sebičnost ima tisuće zaobilaznih putova, tisuće, tisuće vještina koje nanose štetu.

3. Točka: Njegova okrutnost prema duši i tijelu

Sebeljublje dovodi do propasti i duše i tijela, čineći da se živi život suprotan životu Gospodina i njegovih izreka. Zadovoljstva, časti, bogatstva! Kaže li se da se voli neku životinju koju se tovi da bi ju se odvelo u klaonicu? To prije znači mrziti je nego voljeti. Tako i čovjek pun sebičnosti zapravo sebe mrzi. Tako i čovjek koji trpi puštanje krvi radi svoga ozdravljenja, također voli sam sebe.

Nesreće koje privlači sebičnost još u ovom životu: Kako bi nas kaznio, Bog nam u uznositosti šalje poniženje, u bogatstvu brige itd.

Tri točke: a.) Otkriti zaobilazne putove našega sebeljublja. b.) Podržati ono što mu proturječi. c.) Kad treba birati, izabrati ono što je najoprečnije sebičnosti.

Druga propovijed

61. Tko ne mrzi svoj život, ne može biti moj učenik itd. Tko želi doći... Pogledajmo što je vrebalo na djela farizeja koja su slovila za dobra. Bilo je to sebeljublje. Kako bi izgledali kao da se trape. Nagrđivali su zbog toga svoje lice. Zašto su davali milostinju? Kako bi bili čašćeni. Zašto su molili na javnim mjestima? Zašto su tražili da se u hramu daje velika milostinja? Kako bi ugodno živjeli.

Sebeljublje je oprečno ljubavi Božjoj i našim vlastitim interesima.

1. Točka: Sebeljublje je oprečno ljubavi Božjoj

62. Ljubav Božja udaljava od grijeha: Kao što je smrt kralj grješnika, tako je i ljubav. (sv. Ambrozije) Tko ljubi Gospodina, prestaje griješiti itd.

Sebeljublje čini upravo suprotno, jer ono je izvor svih grijeha: postojali su ljudi koji su sami sebe ljubili. Što donosi sebičnost? Ljudi postaju: pohlepni, uznositi, oholi, psovači....

Ljubav Božja nas vodi k prakticiranju krijeposti: ljubav je strpljiva, dobrostiva itd. itd. Sebeljublje čini upravo suprotno. Ući u detalje u odnosu na ono što kaže sv. Pavao o ljubavi. Ljubav Božja nas vodi k prakticiranju Gospodinovih riječi. Blaženi siromasi. Sebeljublje kaže i čini suprotno.

Ljubav Božja nas sjedinjuje s njim, čini da mislimo na njega i o njemu često govorimo, želimo čestu svetu pričest. Sebeljublje misli samo na sebe: u svojim željama, u svojim djelima, gleda samo sebe; ono odvraća od Božjih stvari.

2. Točka: Sebeljublje je protivno našim vlastitim interesima

63. Nakon ovog evidentno je da je sebeljublje protivno našim interesima. Našem vječnom interesu, jer nas vodi u prokletstvo. Ne zovimo dakle sebeljublje ljubavlju, nego istinskom mržnjom. Uzmimo na primjer nekog čovjeka kojeg su opkolili neprijatelji u dvorcu i koji je mogao pobjeći, a on spava, odmara se, zabavlja se, možemo li reći da taj čovjek ljubi sebe? Ili usporedba s bolesnikom koji nije htio da mu puštaju krv ili ga klistiraju kako bi ozdravio, pod izgovorom da puštanje krvi boli i liječene je mučno. Kakva je ljubav koja voli tijelo i sebe samoga ne prezire? To opravdava sluškinju, a ubija gospodaricu.

Sebeljublje je protivno našem vremenskom interesu: nema mira, radosti, snage, savršenosti u čovjeku ispunjenom sebeljubljem. Usporedba s krilima koja daje ljubav Božja. Nosi se sva težina evanđelja, a ne kuša se njegova slast.

LJUBAV PREMA KRIŽU

Prva propovijed

64. Korisnost križa ili muke. Rijetki onih koji dobro nose svoj križ.

1. Točka: Korisnost križa ili muke

Oni su darovi Božji i poslanje Božje za naše dobro:
Kako bi nas kaznio. Bičuje svog sina kojeg je prihvatio... Bog koga voli toga kažnjava... Tko je sin kojega ne popravlja otac ... Pa ako si i izvan tog nauka ... dakle preljubnici, a ne sinovi ... Ako nisi jedan od bičevanih nisi ni jedan od sinova (sv. Augustin).

Presveta je Djevica bila bez grijeha, ali ne i bez križa sv. Augustin, ... bez grijeha, nijedan bez bičevanja ... Sam Gospodin: u poslovima od svoje mladosti mučio se, itd. Nazvana je majkom žalosnom. Presvetu Djevicu se naziva majka žalosna jer je cijeli život trpjela. U križu je spas, u križu je život.

Križ, kako bi nas učinio zaslužnima, kako bi nas učinio sličnima Gospodinu.

2. Točka: Rijetki su oni koji dobro nose svoj križ

65. Ako tko želi ići za mnom, neka se odreče sebe samoga i nosi križ svoj. Gospodin to ne kaže kako bi pokazao da svatko ima svoj križ. Međutim, malo je onih koji se od križa okoriste jer ga vuku poput Šimuna Cirenca, ili padaju pod njim, mrmljajući poput kakvog tata. Pravi kršćani nose križ strpljivo, čak i radosno po uzoru na Gospodina. Veselite se, pomagat ću, pobijedite, ovjenčat ću krunom, kaže Isus.

Druga propovijed

Na Cvjetnu nedjelju

66. Tri vrste ljudi prate Gospodina u njegovom slavnom ulasku:
- djeca; ali po instinktu, ne znajući što čine
- starješine među Židovima; zbog ugleda što ga je stekao kod njih zbog svojih čudesa,
- oni koji ga nisu napustili u smrti i kojih je bilo jako malo, a oni su to bili po ljubavi prema križu čiji je Gospodin bio učitelj. Samo su ovi ustrajali u ljubavi prema Gospodinu.

1. Točka.

67. Bez ljubavi prema križu, siromaštvu, preziru, trpljenju, čovjek je u velikoj opasnosti da upadne u nestalnost i okrutnost Židova prema Gospodinu koji su ga napustili, prezirali ... dajući njega za Barabu, tražili njegovu smrt i raspeli ga.
Ili oni koji uopće ne vole križ. Koliko ljudi napušta Gospodina, vođeni ljudskim obzirom i onome "što će netko reći". Koliki se radije izlažu grijehu nego da razapnu svoje tijelo? Oni više vole smrt Isusa Krista i očuvanje Barabe nego trapiti svoje tijelo: ne ovoga, nego Barabu.

2. Točka.

68. Onaj tko ljubi križ, uvijek je vjeran Bogu. On u svemu ima znake predodređenja, u svemu gleda interes Božji, posvuda slijedi Gospodina i uvijek je sjedinjen s njim, njegovo jedino zadovoljstvo su patnje, itd.

Treća propovijed
Za blagdan sv. Andrije

69. Da križ časte i klanjaju mu se kraljevi, mala je stvar; ali da ga se usadi u srce nekog kršćanina, to je velika stvar. Klanjajmo mu se u srcu sv. Andrije: o dobri križu, bogobojazno zavoljeni, brižno iskani i već odavno željeni.

Biti bez križa veliko je zlo, veće nego trpjeti bez ljubavi. A veliko blaženstvo trpjeti s ljubavlju.

1. Točka: Veliko je zlo biti bez križa

Tako velika kazna je nikakva kazna. Grješnik ljuti Gospodina koji u mnoštvu njegove srdžbe ne bira, ne bira, kaže sv. Augustin jer se silno srdi...
Hoću da se srdiš na mene, Oče milosrđa, ali onom srdžbom koja ispravlja duh onoga koji je s pravog puta zalutao, a ne koja izbacuje s puta. (sv. Bernard)

Biti bez križa, to je najveća kazna kojom Bog kažnjava grješnike: bičuje svakog sina kojega je prihvatio. Svakoga bez iznimke. Bez toga čovjek nema obilježje predodređenosti:
Gospodin kaže za ove nesretne, višestruko nesretni: jao vama koji se smijete i koji ste se nasitili, jao vama bogataši koji imate svoju utjehu.

2. Točka: Najveće je zlo trpjeti bez ljubavi

70. Trpjeti bez ljubavi, znači trpjeti bez utjehe, bez ploda, bez nade. Koji nose križ kao teret, bjedniji su od svih ljudi; s vremenskog križa prijeći će na vječne muke. Objasniti ova tri razmatranja. Oni nose jaram Gospodinov ne osjećajući slatkoću.

3. Točka: Najveća je sreća trpjeti s ljubavlju.

71. Naprotiv, oni koji trpe s ljubavlju imaju već u ovom životu: a.) veliku utjehu: koja je to utjeha, biti poput Gospodina, imati plaću u njegovoj ljubavi i vlastitoj predodređenosti, b.) mnogo plodova pa i vremenitih c.) veliki temelj nade...

Četvrta propovijed
Uzvišenje Svetog Križa.

72. Križ je izvor života, slave, dok je prije smrti Gospodina, križ bio izvor smrti, okrutne smrti i poruge.

1. Točka: Križ je izvor života

Kršćani su, pored prirodnog života, sposobni za tri života: a.) život grijeha, život beščastan i gnusan, b.) život kršćanski, svet, božanski c.) život slavan.
Ja ću govoriti samo o ovom drugom. Rađanje je prirodno porijeklo živoga od živoga, dok je rađanje kršćanina porijeklo živoga od mrtvoga: Da biste živjeli, morate umrijeti svijetu, grijehu, sebi samima. Ne dolikuje vidjeti krasne udove pod glavom okrunjenoj trnjem. (sv. Bernard)

Sav kršćanski život, ako se žive prema evanđelju, križ je i mučenje ... Ja sam došao da imaju život i imaju ga u izobilju. Što neki kršćanin više trpi, to se više opravdava: a.) jer tako više uništava onog starog čovjeka; b.) više nalikuje Gospodinu; c.) svjedoči mu veću ljubav.

2. Točka: Križ je izvor radosti

73. Otkada je Gospodin bio prikovan za križ, on ga je učinio izvorom radosti. Primjer apostola: Išli su radujući se što su trpjeli za Gospodina, itd.

Preobilujem radošću u svakom svom jadu. O križu dobri, itd. S njim zlopatim. Kako bi učinili slatkom vodu rijeke Mare koja je bila gorka i nije bila za piće, Izraelci su u nju bacali grančice po Mojsijevom savjetu. Prazan sam i oskudan pameću, *pratim ga*.

3. Točka: Križ je izvor slave

74. Na zemlji nema ništa slavnije od trpljenja za Boga. Primjer Isusa Krista kako bi proslavio svoga Oca. Nema ništa slavnije za nas jer se na taj način oblačimo u Isusa Krista, uništavamo neprijatelje Božje, tijelo i svijet.

Život vječni. Primjer mučenika: Mučila njima ne daju kraj njihovim patnjama, ali su im dala početak krune slave. Naglasiti ponašanja ljudi čije su izreke i osjećaji, usprkos tim razlozima, protivni Gospodinovima.

Peta propovijed : Praktična uputa za savršeno ponašanje kad smo pritisnuti križevima

To je kraljevski put kojim Bog vodi sve velike duše. Biti uskraćen svake ljudske utjehe, vidjeti se siromašnim, prezrenim, napuštenim, progonjenim, ne imati nikoga tko vas podupire, tješi, a svatko dodaje vašem križu, to je stanje vrlo gorko i tužno za narav, ali i stanje u kojem možete činiti čuda. Kako biste ga savršeno iskoristili, evo nekoliko uputa.

76. *Prvo.* Ne dajte se obeshrabriti ili dotući, uzdignite se do Boga svake utjehe, i ne očekujte utjehe osim od Boga: Bog sve utjehe utješit će nas u našoj muci. Sv. Toma Cantorberyski vidio je pape, biskupe, kraljeve, prijatelje koji su bili protiv njega koji su ga osuđivali da je tvrdoglav jer je branio stvar Božju i interes Crkve. U svemu tomu, on je uzdizao ruke jedino k Bogu i ostao nepokolebljiv.

77. *Drugo.* Umjesto da trpite u srcu bilo kakav osjećaj protivljenja protiv onih koji vas progone, gledajte radije na njih s poštovanjem i častite ih sredstvo kojim se Bog služi kako bi učinio da trpite. Ako želite zlo onima koje On upotrebljava kako bi izvršio svoju volju nad vama, onda želite zlo Njemu. Ne žalite se na njih jer oni samo vrše volju Božju: Gospodin je naložio Semeju da pogrđuje Davida. Sjetite se da oni ne čine ništa i ne kažu ni riječi osim po naredbi Providnosti koja sve to vodi.

78. *Treće:* Ne otvarajte usta da se žalite nego da zahvaljujete Bogu i djelima milosti njegove beskonačne dobrote, jer se njegovo djelo vrši nad vama za vaše posvećenje. Oni koji vam čine zlo, zapravo vam čine dobro i vaši su najbolji prijatelji. Jedan veliki duhovni vođa dao je ovo pravilo: Tko te surovije pritiskuje, toga ćeš žešće ljubiti: najnježnije ljubite one koji su najokrutniji s vama. Jedan veliki mučenik je dao trećinu svojih dobara onome koji ga je otkrio sucu da je postao kršćanin, trećinu krvnicima koji su ga mučili, a ostatak siromasima.

79. *Četvrto.* Ne treba dugo čekati na Božju utjehu, niti se žaliti ili obeshrabriti ako On uskrati svoju Božansku utjehu; budući da On želi da trpite, kada bi vas utješio, učinio bi protivno svojim namjerama. Kad je vrijeme za trpljenje, nije vrijeme za uživanje. Kad vidimo da Bog želi da budemo na križu, trebamo misliti jedino na to da se prepustimo kušnji trpljenja, do kada i na način koji se sviđa Bogu. Za nas je najbolje da se njegova sveta volja vrši u našem raspinjanju jer se Bogu sviđa da na taj način postupa sa svojom djecom. Primjer toga je njegov vlastiti sin koji mu je istobitan. Neće dugo postupati s nama onako kako je postupao s njim.

80. *Peto.* Ako osjećate da vas vaš nebeski Otac kažnjava, budite hrabri. To je znak da se brine o vama kao o svome dragom djetetu koje želi popraviti. Znate dobro da ste to zaslužili. Ako trpljenje podnosite kao nepopravljivi, imat ćete razloga da drhtite.

81. *Šesto.* A ako pretpostavimo da niste zaslužili trpljenje, ne zaslužuje li njegovo trpljenje, da i vi trpite nešto Njemu za ljubav? Pa i da nije trpio za vas, velika dobra kojima vas obasipa zaslužuju

da vas zadesi poneka nevolja i trpljenje kad se Gospodinu svidi poslati nam ih: Ako prihvaćamo dobra iz Božje ruke, zašto da ne ponosimo i zla.

82. *Sedmo.* Konačno, kad sve to i ne bi bilo tako, vi ste njegovo stvorenje. Ne može li od vas činiti što želi? No, On vam može željeti samo dobro jer je On vaš nebeski Otac koji vas ljubi. Ako vam dakle šalje križ, On vam čini dobro, iako ne poznajući stvar možemo misliti da se radi o zlu. A Bog zna bolje od vas što je dobro i što vam je potrebno: Gospodin je ona koji jest, što je dobro neka učini u očima svojim.

83. *Osmo.* Budući da vam križevi dolaze iz njegove ljubavi, treba ih prihvatiti s ljubavlju. Na taj način oni postaju ugodniji i onome koji ih daje i onome koji ih prima. Na taj način on je ljubio svoju presvetu Majku, svoje apostole, svoje mučenike i sve svoje istinske prijatelje. Estera bi bila izgubljena da je kralj Ahasver nije taknuo svojim žezlom. Tako je i duša u velikoj opasnosti ako je ne takne Otkupiteljev križ. To je oznaka primjene njegovih milosti. Nitko neće ući u slavu, kakve god načine tražio, ako ne prođe vrata Križa i patnje: Valja kroz mnoge muke ući u kraljevstvo Božje.

84. *Deveto.* Ali nemojte misliti na nagradu: jednostavno trpite jer je to volja Božja. Zar je mala stvar činiti Bogu po volji?

Može li duša koja ljubi Boga tražiti veću nagradu? Koliki su gladijatori izložili svoje živote boreći se sa zvijerima kako bi pružili svjetini zadovoljstvo? O koji lijepi spektakl za Božje oči vidjeti kršćanina okruženog i pritisnutog križevima koji ostaje postojan i miran u podnošenju zbog Božje volje. Sva slava koju će dobiti u raju neće mu dati više zadovoljstva.

85. *Deseto.* A kad prestane trpljenje, čak i ako biste htjeli raditi, odmarajte se; vi ćete ponijeti dvije krune za jednu: prvu kojom će biti okrunjena vaša dobra volja, drugu koja će okruniti vaše strpljenje, poniznost i vaše predanje volji Božjoj.

86. *Jedanaesto.* Ako vas netko prezire, mislite u sebi: nije li pravedno da budem preziran, ja koji sam toliko prezirao Boga kad sam ga vrijeđao? O moj Bože, kako ću biti sretan ako se udostojiš primiti ovaj mali prezir kao priznanje za naknadu onog što sam ja učinio Tebi.

87. *Dvanaesto.* Ako vas netko uvrijedi riječima, odgovorite mu blago i ponizno i slomit ćete srdžbu. On će biti pobijeđen a vi ćete odnijeti slavnu pobjedu. Nema vrline u pokazivanju blagog i ljubaznog lica onima koji vam ugađaju, nego je vrlina biti blag i ljubazan prema onima koji loše postupaju s vama.

88. *Trinaesto.* Onaj tko se svađa s počiniteljima zla zbog kojeg osoba trpi, sličan je djetetu koje se želi osvetiti zbog šibe kojom se poslužio njegov otac kako bi ga kaznio. Mi si sami činimo zlo našim nestrpljenjem. Budimo postojano i blago strpljivi i okrenuti ćemo sve zlo na dobro.

89. *Četrnaesto.* Zadivljujuće je da nas je naš božanski učitelj Isus Krist naučio samo jednu pouku: budite blaga i ponizna srca. A škola u kojoj se uči ta lekcija su trpljenja. Proučimo njegov primjer i pogledajmo što je on činio u njegovim progonstvima i okrutnim trpljenjima. Je li rekao ijednu nestrpljivu riječ? Zar nije poljubio i nazvao svojim prijateljem Judu koji ga je izdao? Je li izgrdio kojeg od svojih krvnika? Naprotiv, nije li dao svoju krv za njih. Ne trebamo se hvaliti da smo kršćani, tj. njegovi nasljedovatelji, ako ćemo se žaliti, ako ćemo se braniti, osvećivati, ako ćemo odbijati jednu po jednu uvredu. Predajmo Njemu našu stvar, On će nas znati bolje obraniti od nas samih. Mislimo jedino na to da dobro naučimo lekciju strpljenja, blagosti i poniznosti koju nam je On dao.

90. *Petnaesto.* Ako mislimo da nam netko čini krivo, znači da nismo još naučili kako treba trpjeti. Ako ne shvaćamo sreću koju dobivamo s Križa, pogledajte kako Isus Krist ide ispred svojih krvnika. *Koga tražite*? Zar ne tražite mene da me stavite na križ? Evo me. Činite što želite. Pomislite da je izgubljen dan u kojem niste ništa trpjeli. O kad biste znali cijenu patnji, nježno biste ljubili one koji vam je nanose. Jer vam čine više dobra nego da vam daju neko kraljevstvo.

ŠKRTOST – GRAMZIVOST

Prva propovijed

91. Ne ukradi! (Izl 20,15) Misao: Početak. Đavao, poglavica prevaranata, nebrojna zla se događaju preko njih, a ponajviše preko zlata. Lakomac vrijeđa Boga kao stvoritelja svijeta, kao vladara i kao krajnji cilj. Lakomac vrijeđa bližnjega; promatramo to kako gleda Krist, bližnji ili sam lakomca. Škodi sin i sebi. Zaključak: bolje je biti umjeren u pravednom.

1. Točka.

Gramziv škrtac, budući da je nezasitan, prosuđuje da Bog nije dobro učinio što je stvorio toliko ljudi da posjeduju tako malu zemlju. Divna i ljubazna Providnost Božja kojoj se gramzivac suprotstavlja uništavajući siromahe, kroz šikaniranje, sudske postupke itd. Gramzivac svoj životni smisao stavlja u svoje zlato. Za što si stvoren, itd? Brige, zabrinutosti, sudski postupci, poslovi, trgovanja koje gramzivac poduzima, okreću ga, udaljuju od njegovog pravog smisla: škrtac želi uživati svijet služeći se Bogom.

2. Točka

92. Koliko zla je gramzivac prouzročio svome bližnjemu: tjelesna zla: rad noću, muku, napore; duhovna zla: grijeh, srdžbu, osvetu, bol. Odjenite se kao izabranici Božji uresom milosrđa.

3. Točka

Žrtvovali su svoje sinove i kćeri demonima; kako bi napravio veliku kuću. Najstariji će posjedovati gotovo sav imetak i najčešće će ga taj imetak, na loš način stečen, odvesti u propast; ostali će gunđati i propasti tražeći načina za preživljavanje. Udat ćete bogato vašu kćer, ne vodeći računa radi li se o nagloj osobi, psovaču, itd. Gledat ćete samo na novac. Mlađega, imao poziv ili ne, dat ćete u kuću Božju; mlađu i ružniju kćer, imala poziv ili ne, dati ćete za redovnicu. Prokletstvo Božje pasti će na vašu kuću.

Ne srdi se Bog na ovaj naraštaj kao što će se srditi na budući. Ništa nije gnusnije nego voljeti novac, takav i dušu svoju daje na prodaju. Drugi grješnici angažirat će svoju dušu; škrtac će je prodati đavlu gotovo bez naknade. Jer oni ne naknađuju gotovo nikada.

Ako se stvar zbog koje je učinjen grijeh može vratiti, a ne vrati se, ne čini se pokora nego prevara. (sv. Augustin) Bolje je malo u pravednika nego veliko bogatstvo grješnika. Isti.

Sreća pravedniku u svijetu, naprotiv nesreća gramzivcu: njihove brige, njihove muke, njihova mržnja. Pojam bogatstvo dolazi od dijeljenja. Oni razdvajaju od Boga i dovode do počinjanja grijeha svake vrste.

Druga propovijed

93. Tko je, molim škrtac, lakomac? Onaj koji nije zadovoljan s onim čime bi trebao biti. Oni koji su se obogatili nisu, naravno, gulikože ni kradljivci od siromašnih. Gospodin bogataše naziva luđacima. Luđače, duša tvoja ove noći će ti biti zatražena, itd. Nema nepopravljivijega poroka od škrtosti jer većina gramzivaca ne poznaje svoju nesreću. Nikada luđacima, kaže sv. Augustin, neće Bog dati svoje kraljevstvo. Kako će samo teško bogataši ući u kraljevstvo nebesko. Govoreći mir, a mira nema. Od manjih do većih, od mlađih do starijih, svi nastoje steći bogatstvo.

Nabrajanje i primjeri različitih stanja. Ako bogatstva pritječu, ne pristajte uz njih srcem, jer ona pritječu.

Gramzivci su nesretni još u ovom životu

94. 1. Točka: Vremenita bogatstva nisu istinska dobra niti predmet blaženstva: a.) jer ga malobrojni mogu posjedovati; b.) jer su nevrijedni i niži ljudi; c.) jer su izvan nas. 2. Točka: ne samo da nisu istinska dobra, već su zlo onima koji ih ljube: jao grješniku koji stječe; jao trudu u očuvanju; jao zbog boli na rastanku s njim.

1. Točka.

Jao, jao stanovnicima zemlje! (Otk). Obrada ovih riječi: a.) svim ljudima; b.) stanovnicima, tj. onima koji su srce privezali za ovu zemlju: ne kaže koji se nalaze na zemlji. Željeti posjedovati znači imati. Ima li išta ugodnije? To svatko može. Naprotiv: plačite bogataši...

Materijalna dobra ne čine boljim one koji ih posjeduju. Lakomče, što čezneš za nebom i zemljom? Bolji je onaj koji je stvorio nebo i zemlju. (sv. Augustin)

2. Točka

95. Blaženim nazvaše narod koji ima ova svojstva. Govor ljudi od ovoga svijeta. Jao vama bogataši, govor Gospodinov: jao, jao, jao onima koji stanuju na zemlji: jao grješniku stječući, itd.

Gramzivče, ti nemaš drvenog idola nego idola od srebra i zlata. Ne žrtvuješ mu junad nego svoju dušu, spas, misli svoga duha, svoja djela: Zemlja, zemlja, zemlja čuh glas Gospodnji: lakomac se neće napuniti novcem jer ljubi bogatstvo, neće uživati plod od njega. Nije ništa štetnije nego ljubiti novac. Koji preziru zemaljska dobra, teže k nebeskim.

Treća propovijed

Četvrtak poslije 3. nedjelje korizme.

Šimunovu je punica mučila velika groznica.

96. Zajedništvo te mane se objelodanjuje: od manjeg sve do itd.; Blažen muž koji se nije uzdao u novac i blago; tko je taj hvale vrijedni muž? Svi traže ono što je njihovo; Lakomost je naša groznica. O zločesta groznico, uzrok si svih zala, Korijen svih zloća je žudnja. Lakomost je nezasitna kuga, koja čitavi svijet izjeda.

Govor 1. o lakomosti: Pozvan je Krist da ozdravi Šimunovu punicu koju je mučila groznica; neka se pozove većim pravom Krist preko Marije da ozdravi lakomce koje muči groznica. Čini se da lakomcima sve pritječe, sve se gomila, ali nedostaje jedno, tj. čovjek koji će im reći istinu – kaže filozof.

1. Točka: Lakomci su mrski Bogu: a. jer o njemu ne razmišljaju; b. jer ga ne vole; c. ne klanjaju mu se. 2. Točka: Ne postupaju ljudski prema bližnjemu: a. jer im neće priteći u pomoć, b. odbijaju ih saslušati, c. odbijaju ih vidjeti itd. 3. Točka: Pogibeljni su sebi samima jer se ne brinu za spasenje svoje duše, nego nju: a. jeftino prodaju; b. prljaju ih mnogim zlodjelima; c. strmoglavljuju u pakao.

1. Točka. Lakomci su mrski Bogu.

97. Tko je Zakej, koji želio vidjeti Isusa, a ne mogaše od mnoštva jer bijaše niskog rasta. On je istinita slika lakomaca, jer: a.) lakomci su niski i maleni glede svake krijeposti, mali u vjeri, itd., mali u ufanju itd., mali u ljubavi itd. b.) Zbog mnoštva naroda (svjetine) koji ima isprazne misli, mnoštvo želja, nastojanjem da vide Isusa, oni ne mogu misliti: *nasićenima se srce uzoholi i zaboraviše na mene,* Hošea 13, 6

O naseljenicima na obalama Nila veli Seneka: Nitko se od orača ne osvrće na nebo, budući da ona rijeka sasvim dovoljno natapa njihove oranice. Isto reci i o lakomcima: Lakomac ne vidi ono što je božansko nego misli o onom što pripada požudi i strasti.

98. Gdje je tvoje blago, tamo je i tvoje srce. (Mt 6) Proždrljivac ima srce u želudcu, pohotnik u bludu, preljubnik u preljubu, lakomac u novcu. (sv. Jeronim)

Pripovijeda sv. Prosper o nekom bogatom lakomcu da kad su mu, pošto je umro, kirurzi otvorili prsi nisu u njima našli srce niti ikakav trag srca. Bijahu svi začuđeni, ali im Bog otkri uzrok: naime kad su nasljednici otvorili njegovu škrinju s blagom nađoše kako đavao tu čuva njegovo srce.

Čujte me vi, koji ste izgubili srce, (prema Septuaginti). Lakomci svim srcem, svom pameću, svim silama ljube bogatstvo. Kao što je proždrljivosti Bog trbuh, tako se može reći da je novac Bog strasti i materijalne pohlepe. Lakomci su idolopoklonici, lakomost, je ropstvo krivovjerja. Kipovi bogova poganima su srebro i zlato. Štovatelj idola štuje zlato i srebro, lakomac također štuje zlato i srebro. (Kajetan).

Klanja se zlatu kao onom idolu, sv. Ivan Krizostom. Lakomac zlatu prinosi dušu. Isti. Lakomac je idolopoklonik i iskazuje jedino kult zlatu kao Bogu i jer više cijeni bogatstvo od Boga – sv. Anselmo.

Ako bi trošio novac, novac je, ako bi mu služio, novac postaje božanstvo. sv. Zeno. Kao što su Izraelci od zlata koje su iznijeli iz Egipta napravili idola, zlatno tele, tako lakomci od zlata i srebra koje su za sebe prikupili, tvore idole. sv. Ivan Krizostom.

2. Točka. Nečovječni su prema bližnjemu

99. Ako jedan od tvoje braće osiromaši ne budi tvrda srca niti usteži svoju ruku, Pnz. To govori Duh Sveti, ali lakomci ne znaju suosjećati s braćom.

1. Okrutna je utroba lakomaca, divlju utrobu je hranio bogatom gozbom. Lakomac ne poznaje umijeće davanja ... poznaje samo jedan glas: Nemam, neću dati. sv. Bazilije.

2. Ne dopadaju se lakomcu siromasi koji viču ni bijede koje se pokazuju, nego oni imaju uši ali ne čuju. Reci bogatašu: neki je siromah u takvom stanju da umire od gladi, daj nešto malo: uši imaju i ne čuju; reci mu, itd., uši ima i ne čuje., itd. Blaženi koji shvaćaju oskudnoga i siromašnog, tj. koji nutrinu bira, reče sv. Augustin. Nije li dolikovalo da se smiluješ i spasiš se.

3. Točka. Pogibeljni su prema sebi samima

100. Imaju dušu svoju na prodaju; čak je i za obol prodaju.

1. Često je lakomac gori čovjek od samog Jude koji je prodao Krista za 30 denara, jer ponekad lakomac i Krista i dušu prodaje za jedan denar. Pazi se na cijenu duše. Jao onome tko umnaža što nije njegovo! I nakuplja protiv sebe gusto blato. (Habakuk 6)

2. Lakomac je protiv sebe nakupio gusto blato, a zemaljske dobitke sakupio težinom grijeha. (sv. Grgur 1, 3. Pastoral)

Ne postoji nijedna vrsta grijeha koja ne potječe iz lakomosti: nju možeš vidjeti doma i vani na trgu ili u sudnici, ili u gradskim vijećnicama, ili u kraljevskim palačama ili bilo gdje možeš vidjeti kako buja i razvija se grijeh. (sv. Ivan Krizostom)

3. Nabrajanje. Gdje su ljudi koji su skupili blago u srebru i zlatu, u koje imaju svekoliko ufanje, i ne nazire se kraj njihova probitka? Svi oni su i uništeni i pali u pakao.

Izginuli su svi koji su uprljani zlatom.

Zlato vam i srebro zarđaju... te će kao vatra izjesti tijela vaša. (sv. Jakov) Što će nam koristiti oholost ili hvalisanje bogatih, što nam je donijelo? Dajte sad, bogataši plačite i kukajte zbog nevolja koje će vas zadesiti.

Četvrta propovijed: Lakomci lihvari

101. Ponedjeljak poslije nedjelje Muke

Ako je tko žedan, neka dođe k meni. (Iv 7, 37)

Tolika su zla lihvara lakomca ne dolazi do Krista koji poziva, ali se brine oko zlata i bogatstva.

1. Točka: Lakomci lihvari su nesretni u životu, jer se ne mogu zasititi. 2. Točka: u smrti, jer se ne mogu zadovoljiti. 3. Točka: poslije smrti jer se ne mogu spasiti.

102. 1. Točka: Lakomac se neće zasititi novcem. O lakomosti, bezdanu nezasitni koji nikad ne kažeš: dosta je; uvijek gladuješ, uvijek žališ, uvijek u svemu si tužan. (sv. Augustin Govor 48. Braći)

Granice njegove skraćuju nebo, jedino lakomost ne zna granice. Kao što mnoštvo rijeka ne može napuniti more ni obilje bogatstva ne može zadovoljiti duh lihvara lakomca. Lakomac je sličan paklu; pakao koliko god proždirao, nikad ne kaže: dosta je. (sv. Augustin) Onoliko raste ljubav prema novcu, koliko se povećavaju i sami novci.

Lakomost se ne gasi željenim stvarima nego povećava. Uspoređuje ju sv. Grgur s ognjem, sveti Augustin s Crvenim morem. Trbuh bezbožnika je nezasitan.

Nabot je bio zadovoljen svojim mladicama loze, Akab je bio obdaren kraljevskim krevetom bogatstva, neispunjivi i nezasitni svojim moćima, a svi su željeli neznatno imanje siromaha.

Sud je božji da se u onom kazni u čem je tko prestupio, da uvijek oskudijeva koji se neprestano boji oskudijevanja.

103. 2. Točka. Neispravno se kaje lihvar na smrti pred pravednim sudom Božjim jer ili nema vremena ili nema priliku za to. Lihvar, kaže sv. Bernardin, vjeruje da se kaje na kraju i da vraća tuđe, ali ne zna bijedan što je Gospodin zaprijetio govoreći: tko ima njemu će se dati i to u izobilju itd. Nekom se kamatniku dogodilo da je u času smrti jakim glasom povikao: O pokoro, gdje si? Rekavši to izdahnuo je. Srce je njegovo otvrdnulo poput kamena. (Job. 4) Čudna je lihvarova tvrdoglavost i čini se da je, na neki način. kao Judina tvrdoglavost. (sv. Bern)

Tko želi postati bogat upada u napast i đavolsku zamku. Sv. Bernardin uspoređuje kamatnika s pticom koja se hvata lovačkim mrežama. Zamku ti metnuh, Babilone, ti se uhvati i ne vidje. (Jr 50, 24) To kaže đavao.

104. 3. Točka. Sveti Bernardin donosi mnoge prokušane razloge kojima dokazuje kako je neizbježna lihvarova kazna.

1. Istom mjerom kojom mjerite, mjeriti će se i vama ... Kamatnici više traže nego što daju.

2. Ostavljaju Bog i sveti na času njihove smrti, jer ne miruju na blagdane, niti nedjeljom.

3. Gdje postoje lihvari koji su vratili ono što su uzeli? Gdje su dobitci primljeni od uzetoga, a nisu vraćeni vlasnicima? Gdje su oni koji kažu sa Zakejom: Ako sam koga prevario, vraćam četverostruko?

4. Ako će Krist onima, koji nisu pritekli siromašnim u njihovim potrebama, na dan suda reći: Odstupite, itd., što će reći lihvarima koji tako bezbožno i nepravedno otimaju tuđa dobra? (sv. Bernardin)

Ne postoji nijedan grijeh koji tako otvoreno i očito nosi natpis vječne smrti kao što je kamata. (sv. Bernardin) Lihvar sklapa s nekim kamatni ugovor: evo slova njegove osude.

Ne uzimaj od njega ni lihve ni kamata više nego si dao. Jao onome koji veže kaznu na kaznu i nagomilava njivu na njivu.

Peta propovijed:

Misao propovijedi za utorak poslije 1. korizmene nedjelje.

105. *Pisano je: kuća moja jer kuća molitve* itd., *vi pak od nje napraviste špilju lopova:* Naoruža se Krist protiv škrtosti trgovaca.

1. Točka: Lakomac pljačka samoga Boga kojega ne priznaje za gospodara i kojega zaboravlja

Nasićeni su, napunjeni i srca su uzoholili i mene su zaboravili (Hošea, 13, 6) Uzeo je zlato, izgubio Boga. (sv. Ambrozije) Uzeo je zlato, a Boga prodao – reče sv. Ivan Krizostom za Judu.

Veliki mamci za griješenje pritječu iz dohodaka, uspravljaju i uzdižu, te utječu da se zaboravi tvorac. (sv. Ambrozije)

Otkud treba da dolazi bogatstvo, tko ga ima bez truda se ne stječe, bez teškoća se ne nalazi, bez brige se ne čuva bez štetna uživanja se ne posjeduje, bez boli se ne gubi. (sv. Prosper)

Protiv Gospodina se bore koji se bore za Gospodinova dobra. (sv. Grgur)

Zar lakomost ne izgoni Boga; niti se pak može Bog zadržati lakomošću.

Neće prihvatiti Krista i čuvare gospodari svinja, reče Benedikt Fernanije u tumačenju istjerivanja legije đavola u svinje. *Gdje je svinjski život, tamo nema Krista, nego se nalazi đavao*. (Teofilakt)

Nitko ne može biti vezan za zemlju i biti sjedinjen s Bogom. (Ivan Zlatousti)

Tim više se diže protiv Boga što je više nadaren njegovom darežljivošću mimo zasluge. Koje nije slomio kaznama i mukama, đavao je iskvario pohlepom i strašću. (sv. Lav)

2. Točka. Lakomost pljačka bližnjega

106. Dobro, kad netko traži zlato, nađe mač. Tko guši nevine? Tko vara radnike s obzirom na plaću? Tko ore krive brazde? Zar ne lakomost?

Ne postoji nijedan način otimanja a da nije odmjeren željom. (sv. Ambozije)

Ne voli bližnjega onaj koji voli zlato. (sv. Ivan Krizostom)

Bogat ili nepravedan ili baštinik nepravednoga. (sv. Jeronim)

3. Točka. Lakomac pljačka sebe samoga

107. Tko želi postati bogat... itd. Ništa ne koriste blaga bezbožnosti.

1. Opisuje se nezasitnost lakomca. Onome kome je mir gubitak, bogatstvo je kazna i to ne po imutku. Zašto često izazivaš opasnu pučinu, dražiš oluje? *O nezasitna lakomosti trgovaca*! (sv. Ambrozije) *Pun si i žedan*. (sv. Augustin)

2. Krade dobra milosti. Jao bogatima koji ne propadaju sami nego uzrokuju da s njima propane i njihov miljenik, to jest skupljeno bogatstvo što je na propast svojemu vlasniku.

Nije lako izvojevati pobjedu nad lakomošću onomu nad kojim je ona ranije izvojevala pobjedu. To je opasno zlo za koje ne postoji lijek. Da je Petar mogao popraviti Ananiju, ne bi ga kaznio. (sv. Ambrozije)

Jošua je mogao zaustaviti sunce, da ne ide naprijed, a nije mogao zaustaviti lakomost ljudi da ih ne razdvoji. Na njegov glas stade sunce, a lakomost ne zastade. Jao onome tko prezre Sion! Jao vama koji ste prebogati na Sionu.

Šesta propovijed: misli svetih otaca

108. Neiscrpne su naše beskrajno duge želje, a život je kratak. (sv. Grgur)

Ne postoji procjena u grijehu, nego u strasti.

Mnogo je čudnije da nisu toliko privrženi bogatstvu koje posjeduju, koliko onomu koje ne posjeduju. (sv. Augustin)

Lakomac je sličan paklu.

Nezasitna je sama lakomost bogatih: uvijek grabi, i nikad se ne nasićuje.

Kakva je to ludost duša : izgubiti život, željeti smrt, stjecati zlato i gubiti nebo.

Zlato koje ti ne može biti na trajnu, vječnu uporabu, traži za jednokratnu uporabu ono što je dugotrajno.

Ovdje namiču bogatstvo, a ondje ga ostavljaju. Lakomac više voli gledati zlato nego sunce. Tvoj osjećaj daje ime tvome djelu.

Stjecanje bogatstva mukom, posjedovanje u strahu, potpuni gubitak u boli. Ništa u ovom životu nije mučnije nego plamtjeti zemaljskim željama. U srcu u kojem je lakomost sebi našla prebivalište nema traga pravde. Čini ti se da je zemlja jedva progutala onoga koji neprestano misli o zemlji i koji uvijek ima zemaljska djela.

Kako je mnoge zavela lakomost, kako je mnogobrojne upropastila lakomost.: Balama, Ahora u knjizi Sudaca, Akaba, Hieza, Ananiju, Safira,

Tko je prezreo lakomost, taj će se osloboditi od svake svađe i prepirke.
Tko nema potrebe za tuđim nego je zadovoljan svojim, on je od svih najbogatiji.
Ništa bije tako tjeskobno po duh, tako nisko kao voljeti bogatstvo. Ciceron
Kad bogataš spava, otvara oči, na samrti ga se prisiljava da vidi ono što je ranije prezreo vidjeti.

Sedma propovijed

110. *Utorak poslije prve korizmene nedjelje*
Dom će se moj zvati Dom molitve, a vi od njega činite pećinu razbojnika. (Mt 21, 13)
Lihvari u središtima gradova čine razbojništva.

1. Točka. Lihvari su javni razbojnici koji besramno kradu

Kamatar je tat i razbojnik i daleko gori od njega. Lopov naime, skrivajući se, noću krade čini mnoga zlodjela, budući da se neki od njih boji i srami pogriješiti. Lihvari pak uzdignuta čela otimaju javno, na sred trga. (sv. Ivan Zlatousti)

Kamatari progone po stanovima one koji trpe nepravdu, sve otvaraju sa zalogom, prisiljavaju ih da zalažu i sebe same; takav je ishod pohlepe.
Tat i otimač kradu u nekom određenom vremenu, ali kamatar plijeni ljude i na svaki blagdan. (sv. Bernardin)

Lihvar većom zloćom zlorabi tuđu stvar više nego lopov ili otimač time što nagovara onoga koji je uzeo zajam da bude sudionik u takvoj otimačini. (sv. Bernardin)
Ako budeš svoj novac posudio s namjerom da uzmeš nešto više nego si dao pa bilo to žito ili vino ili ulje ili nešto drugo, ti si kamatar.

2. Točka: Lihvari su časni lopovi koji kradu bez gubitka časti

111. Nekoć su tako bili prezirani kamatari, da nije bilo slobodno s njima jesti. Nekoć su govorili da su dobra kamatara đavolska dobra. Ako bi tko opazio kamatarovu kuću ili vinograd, ili njivu, ostalima koji su okolo stajali, rekao bi: Eno vražje kuće ili njive. (sv. Bernardin)
A sada, nažalost, takvima svi iskazuju počasti. Tako kamatare na neki način postavljaju kao zasjede da se u nju uhvate ostali koji su potrebiti. (Laktancije)

Jadni ljudi drže da je to opće religiozno zlo i ljubavi. Ah, kažu mu, ti si moj otac; dao si mi. Lihvari su časni lopovi koji su ti oteli imetak, krv isisali i najzad gurnuli te u najveće siromaštvo. Ipak to rade tako časno kao da čine milosrđe. (sv. Ciprijan)

Predragi, kamatar kaže siromašnom seljaku koji traži novac, jako sam žalostan nad tvojom sudbinom jer nemam novca, ali ako hoćeš žita, dat ću ti; ako hoćeš itd. Drugi pak kaže: kupit ću, ako hoćeš tvoju njivu da pomognem novcem. Ali njivu koja vrijedi tisuću kupuje za petsto. Lihvar upropašćuje druge pod krinkom pijeteta i usluge. (sv. Bernardin)

3. Točka: Lihvari su neustrašivi razbojnici koji kradu bez straha

112. Postoje razbojnici koji su neustrašivi: njihova drskost bjesni otvoreno i sama ta drskost je zaštićena. (sv. Ciprijan)

Kamatari su poput smukova koji piju krv naroda a da se ne opiju, i ne plaše se kao drugi mali lopovi.

Lihvar je razbojnik koji upotrebljava tuđu stvar bez straha od progona i nju zadržava bez straha da je treba vratiti.

Kamatari se hvale svojim zakukuljenim kamatama kao nekom vrhovnom pravednošću i mudrošću u upravljanju dobrima. Što se hvališ pakošću jer si silnik moćni u nepravdi. Ako se lihvar ne boji svjetovnih sudova, neka se boji božanski.

Uzet će oružje... revnost njihova ... i borit će se protiv neosjetljivih na zemlji. Sve će na posljednjem sudu vikati protiv njih: u pakao. *Kamatarenje je mana koju treba mrziti i dostojna je vječne smrti*. (sv. Toma)

Neki vrsni propovjednik piše da je Bog svetom čovjeku otvorio preširoke paklene pećine u kojima je između ostaloga vidio i ljude zatvorene u paklu iz čijih je utroba izraslo golemo drvo na čijim su granama su visjele osobe i jednog i drugog spola.

Zamoli anđela da mu otkrije i objasni tu tajnu. Anđeo mu odgovori da su to kamatari a da su oni koji su visjeli baštinici koji su saznali za posjede stečene nepravednom kamatom, ali su ih poslije smrti kamatara zadržali i zato će kao i on trpjeti vječne muke.

Osma propovijed: gramzivost, navezanost

113. *Blagdan sv. Petra u okovima*

Kako bismo se ohrabrili da slomimo naše okove, pogledajmo kako s navezanošću nemamo ni slobode ni mira ni svetosti.

1. Točka. Nemamo slobode

Da bismo bili slobodni, ne smijemo imati ništa što nas veže: ni lance, ni navezanost; niti biti ravnodušni. Ne biti određeni za djelovanje ili za nedjelovanje, to je sloboda djece čovjekove; za djecu Božju treba dodati odmjerenost u svemu i potpunu vjernost Bogu i njegovim djelima.

Navezanost nas veže. Postoje tri vrste veza: lanci, užad i konci. Lanci su grešnikove okorjele navike: *dao sam da im se načini lanac od željeza*. (sv. Augustin) Potrebna je svemoguća milost kako bi ih slomila.

Užad predstavljaju snažne čovjekove želje za nečim: konopci grijeha. Čovjek im se sa žarom predaje, gorljivo, potpuno im se predaje.

Konci su naše loše sklonosti; ptica zavezana koncem, zarobljena je isto kao i da je vezana debelim konopcem, ne može odletjeti. Primjena toga. Ti mali končići nas sprečavaju da odletimo u nebo, da napredujemo u krijeposti.

2. Točka. Nemamo mira.

114. Želje koje se nalaze u tim vezama.... uznemiruju tako da se uživa u predmetu želja. Ako se predmet posjeduje, posjedovanje dosadi ili kratko traje, a njegov gubitak donosi žalost. Što smo više navezani na stvar, to smo osjetljiviji na njezin gubitak. Bogatstvo koje je proždro, izbljuvat će. Koji napori kako bismo izbljuvali nešto.

3. Točka. Nemamo svetosti.

115. Svetost se sastoji u odijeljenosti: svet, svet bez zemlje. Gospodin nam nije rekao samo: odbaci od sebe, odsjeci... nego i: mrzite: koji ne mrzi oca i majku pa čak i svoju dušu, ne može biti moj učenik.

Kako u stvarnosti činimo sa svojim neprijateljem? Mrzimo ga, izbjegavamo ga. Tako bismo se trebali ponašati i sa zemaljskim stvarima kako bismo napredovali u krijeposti. A ono što se predstavlja, ono zapravo nije, ili će kratko trajati. Đavao nas vara, kao dijete koje odveže konac za koji je ptica zavezana, ali ga drži za kraj: čovjek vjeruje da je slobodan i pokuša poletjeti, ali osjeti da je zadržan.

U praksi pogledajte na što najviše mislite, o čemu najviše govorite i s najviše zadovoljstva i čije bi vas lišavanje rastužilo: o čemu razmišljaš, o čemu govoriš od toga si i tužan, to je vaša navezanost. Tražite sa sv. Petrom milost da slomite vaše okove. Ljubav.

Deveta propovijed: gramzivost, navezanost

116. Klonite se i čuvajte se svake pohlepe. (Lk 12, 15)

Od starijega do mlađega, od proroka do svećenika neka nitko ne pristaju uz pohlepu. Tko, dakle, od laika ili žudi za stjecanjem bogatstva ili se kao klerici u tome nespretnije služe dobitcima? (sv. Bernardin)

Petar Blois kaže da je u njegovo vrijeme postojala izreka: škrt kao svećenik.

1. Gospodin zabranjuje neuredne želje bogataša.
2. Lošu upotrebu dobara.

1. Točka: Gospodin zabranjuje neuredne želje bogataša

117. Gramzivost je izvor svih grijeha: Čuvajmo se od kuge pohlepe koja je robovanje idolima i od strasti koja je korijen svih zala.

O lakomosti, roditeljice kamate, majko simonije, vatro pakla. (sv. Augustin)

Jao! I novi križ i pljuvačke i bičevi i koplja i ključevi našem Gospodinu na peći lakomosti spaljuju klerici. sv. Bernardin.

Pljuvačke: Crkveni ljudi se svojim ponižavanjem kod velikaša čine nižima od slugu. *Bičevi*: po svojoj bezbožnosti i kukavičkoj ljubaznosti. *Križ*: Po njihovom svetogrđu i užasnim grijesima: *iznova ga propinju na križ,* itd. *Sulica*: ne opominje se protiv grijeha. *Ključevi*: blago se postupa s grješnicima u njihovoj raspuštenosti.

To je idolatrija. Mir od pogana, mir od heretika, ali istinski od sinova. Glas crkve koja je plakala u ono vrijeme: hranio je sinove i uzdizao i oni su ga prezreli. (sv. Bernardin)

Svi neprijatelji i prijatelji (klerici), svi potrebiti i svi protivnici, svi domaći i mirotvorci, svi bližnji i svi koji traže svoje. Isti.

Lakomcu ništa nije sveto: ima potkupljiv duh, na što kaže sv. Bernard, sve ima na prodaju, ima i Krista na prodaju: Što želite meni dati i ja ću ga predati vama, reče Juda:

Vidio sam svećenika, tvrdi mr. de la Pérouse, koji je na samrti hinio da ne može govoriti, dok su mu pričali o Bogu; a kad je njegov sluga načinio kretnju da uzme s njegovog uzglavlja ključ od njegovog kofera, on je uzviknuo: gdje je moj ključ?

2.Točka. Loše korištenje bogatstva

118. Pogledajmo najprije što su crkveni ljudi po sebi:

a.) Mi nismo od ovoga svijeta: Ja sam vas izabrao iz svijeta, reče Isus. Krštenjem smo se odrekli raskoši, đavolske pompe, što je vražji sjaj.

b.) Mi smo crkveni ljudi, tj. sljedbenici našega Gospodina koji je bio siromašan. Koncili nas na to obvezuju: Biskup neka ima jeftin namještaj i stol i živežne namjernice kao siromasi. Tridentinski koncil kaže: *umjereni namještaj*, najsnažniji razlog svećenika.

c.) Mi smo uzori kršćana. Moramo im propovijedati odijeljenost od stvari i milostinju po uzoru na nas i na naše riječi.

d.) Oci siromaha. Izgovori koji vode u propast crkvene ljude: nemam suvišnoga. Ono što nam nije bilo dozvoljeno dok smo bili laici, nije nam dozvoljeno ni sad kad smo svećenici, ljudi crkve. Ono što potrošite na dobru hranu: suvišno; na igre: suvišno itd. Priroda dobara: *zavjetni dar vjernika*, *očevinu siromaha*; *darove grješnika* - kažu koncili. Detaljno o ove tri odlike. Sve to nije naše nego siromaha za koje se samo brinemo. (sv. Augustin)

Što god imaš više od onoga što ti je neophodno i zadržavaš za sebe, jeftine haljine, to nije tvoje nego je to grabež, otimačina i svetogrđe. (sv. Bernard)

Goli viču, gladni viču, siromašni viču: okrutno nam se pod kožu uvlači ono što nam se daje. (sv. Bernard)

U životu. 1. Svesti na mjeru naše troškove. Sv. Franjo Saleški: Ja se više uzdam u Providnost nego u predviđanje. Najbogatiji svećenici najmanje pomažu u potrebama. Ništa nekorisno na ovom svijetu. Izbjeći navezivanje na imetak: srcem ne pristajte. Ljubiti siromahe i davati im milostinju. Ne željeti imetak.

Deseta propovijed:

119. Svrha propovijedi.

1. Točka: Stjecanje bogatstva nije bez grijeha: zbog načela, a to je pohlepa; zbog načina; zbog svrhe. 2. Točka: Posjedovanje bogatstva nije bez ljubavi prema njemu: Ništa nije raširenije od ljubavi prema novcu, pa sve do siromaha; Ništa nije opasnije. Točka: Njegov gubitak nije bez nemira (smutnje).

1. Točka: Stjecanje bogatstva nije bez grijeha.

120. Napravite sebi prijatelje od nepoštena bogatstva. Na to sv. Bernard odgovara da bogatstvo uglavnom stvara nepravdu ili je stečeno kroz nepravdu: sva bogatstva padaju na nepoštenje i ako jedan ne izgubi drugi ne može naći. (sv. Augustin)

Nezasitno je oko pohlepnomu. Evo razloga koje navodi ovaj svetac: Bogatstvo je isprazno, srce čovjekovo je široko i prostrano. Uzalud ste oprali ruke u vodi, ona neće ugasiti žeđ, ako ne prinosite vodu tamo gdje je žeđ. Tako i bogatstva, lijepa imanja, zlato, ne umanjuju pohlepu onih koji ih vole jer ne ulaze u srce ni u volju, tamo gdje je goruća žeđ; kao što groznica dolazi iznutra, tako neće ništa izvana zaustaviti njezinu vatru. Usporedba gramzivca s morem: *Sve rijeke utječu u more i more ih ne vraća*.

Bogatstvo u odnosu na način stjecanja. Ono je usporedivo s vodom koja je tekuća. Postoje kišne vode i one predstavljaju dobra koja nam je dala božanska Providnost; izvorske vode su nasljedstvo koje prelazi s oca na sina, i te vode su pravedne; vode bujica predstavljaju dobra ugrabljena siromasima; ustajale vode močvara, dok je okolna zemlja suha, predstavljaju imetak gramzivaca, itd. Tko hita obogatiti se neće biti nevin. (Izr 28,40)

Svrha je najčešće zločinačka: Ove radnje, djela okreću od služenja Bogu, propovijedi. Imetak postaje svrha: ako takav moli Boga, to je zato da Bog sačuva njegov imetak i dade mu obilnu godinu.

2. Točka: Posjedovanje bogatstva nije bez ljubavi prema njemu.

121. *Sve mu je podložio pod noge. Ako bogatstva pritječu,* itd. Savršenstvo kršćanina se sastoji od toga: a.) da ljubi i snažno se veže za Boga; b.) da ljubi bližnjega ali se ne veže za nj; c.) da ne ljubi niti se veže za zemaljska dobra.

Grješnik je vezan za imetak, pravednik imetak podnosi, a savršeni ga prezire. Sv. Augustin kaže: kod grješnika je *trajna ljubav*, kod pravednika *ljubav prolazna*, a kod savršenog *ljubav koja bježi* i izbjegava. Sv. Augustin imetak naziva *škrinjom zaručničkom*; koje li zaslijepljenosti kada zaručnica ljubi i veže se za zaručnikov imetak, napuštajući zaručnika. *Darovi prijatelja ... darovi Gospodinovi*. Svi ljube novac, uključujući djecu i starce. Što je luđe nego povećavati putarinu kad put nestane. Sve ono što čovjek čini ili trpi kako bi ga stekao, pokazuje njegovu ljubav prema novcu. Za novac se čini sve, a za Boga ništa.

O novcu, zašto si privlačniji od Boga i njegovog raja? Ne postoji ni krivo vrijeme ni loš put itd. Treba li izložiti život tisućama opasnosti, zbog tebe sve se žrtvuje. Žali li se tebi zbog bolova u glavi, želudcu? Ti si uvjerljiviji od propovjednika koji grme protiv grijeha, s tisuću napora. Može

li se dobiti tisuću novčića? Novac u malo vremena učini ono što drugi motivi ne mogu... Gramzivost poznaje i dosta siromašnih.

Ništa nije opasnije: Korijen svih zala ... Lakomost koja je ropstvo idola.

Blažen koji za njom ne ide, koga opterećuju posjedi, prlja sve što ljubi, muči sve izgubljeno.

3. Točka. Gubitak novca nikad nije bez nemira

122. Stjecanje i način posjedovanja bogatstva kod pravednika je legitiman, bez navezanosti, poput odjeće, oni su poput putnika u gostionici, dok je to kod zloga poput kože, poput vina u grozdu, poput puža u kućici koju mu ne možeš uzeti a da ga pri tom ne lišiš života.

Gospodin je dao, kaže pravednik. *Blažen muž koji poslije zlata,* itd. Tko je taj koga ćemo hvaliti. Učinio je čudesna djela za vrijeme svoga života. Ništa nismo donijeli na ovaj svijet, sigurno ništa nećemo ni ponijeti itd. (1Tim 6,7). Što koristi čovjeku bogatstvo osim da ga gleda svojim očima. O kada bismo željeli nebeska dobra – Bog srca moga, Bog moj vječni dio.

123. Isus nas je poučio kako je teško bogatašima spasiti se. Pokazao je to: a.) na primjeru nesretnog bogataša: umro je bogataš i bačen u pakao. b.) po svojim riječima: Kako će teško bogataš ući u kraljevstvo nebesko (Mk 10, 23) c.) po djelima, time što je više volio biti siromašan nego bogat. No, ono što je problem kod bogataša je to što stjecanje bogatstva gotovo nikada nije bez grijeha, posjedovanje bogatstva nije bez ljubavi prema njemu, a gubitak bez nemira.

Jedanaesta propovijed:
Du Larcin

124. Ni kradljivci, ni lakomci neće posjedovati kraljevstvo božje. (1 Kor 6, 10) a.) Nepravedno se uzima imetak drugome, b.) Nepravedno ga se zadržava; c.) I na posljetku čini šteta drugome.

Prikaz 1. Točka: Nepravedno stjecanje bogatstva lokalnih kradljivaca, ljudi sa sela, trgovaca, gospode, vojnika, činovnika. - 2. Točka: Nepravedno zadržavanje: crkveni ljudi u župi, prouzročene štete koje su počinili suci, advokati, notari, sudski stražari, prokuratori.

1. Točka: Nepravedno stjecanje

125. Lokalni kradljivci. Muževi koji pokradaju svoje žene rasipajući njihov imetak u razvratu; koji ne priznaju njihov miraz; koji čine protiv zakona povlaštenih za djecu iz drugog braka na uštrb djece iz prvog braka.

Žene pokradaju svoje muževe preko luksuza, igara, donacija crkvi bez znanja muža. Djeca pokradaju očeve kako bi proigrali, itd. Tko pljačka oca svoga i majku svoju i kaže: *Nije grijeh*! drug je razbojnika. Sluge pod izlikom da je njihova plaća mala. Zakupci koji varaju vlasnike.
Pastiri koji puštaju svoje ovce da idu u tuđe žito. Drugi koji puštaju konje.... Oni koji varaju na igrama.... Prodajući i kupujući....

Gospodari tražeći darove od svoji podčinjenih; koji nepravedno otimaju; koji ne postavljaju poštene suce kako bi čuvali pravdu; koji rasterećuju jedne nameta kako bi preopteretili druge. Vojnici koji su nezadovoljni svojom plaćom. Siromasi koji vjeruju da ne griješe jer uzimaju od bogatih.

2. Točka: Nepravedno zadržavanje

126. Gospodari prema svojim slugama, svojim radnicima. Vjerovnici. Oni koji, našavši neku stvar, znaju jako dobro kome ona pripada. Crkveni ljudi koji ne prikazuju ispravne račune. Krađa gostioničara, mlinara i drugih.

3. Točka: Prouzročene štete

Nepravda sudaca, advokata itd.

Jao onome koji pljačka, neće li i sam biti opljačkan? Vi ćete biti đavolski plijen na sudu.

MILOSTINJA
Prva propovijed
Prvi utorak u korizmi.

127. Dođite, blagoslovljeni Oca mojega; što ste učinili jednom od mojih najmanjih meni ste učinili. (Mt. 25) Bog moj moje je milosrđe. Bog je milosrđe. Utjecanje Presvetoj Djevici, Mariji, majci milosrđa.

Ideja 1. Točka: Kristove mudrosti imaju naklonost odabranih: Dođite... Odvaguje se svaka pojedina riječ. 2. Točka: Kristova mudrost iznova se prokušava i odobrava. Odvaguje ih se pet: 1. Što jednom; 2. Isus ne reče: što ste uskratili jednom, nego što niste učinili; 3. ne reče: učiniste mome prijatelju, nego meni; 4. ovo govori svim odbačenima; 5. ne reče: što jednom, već dokle god jednom ne učiniste. 3. Točka: Odbijaju se ispričavanja odbačenih. 1. što imaju djecu; 2. što ih odasvud pritiskuju porezi i davanja. Zaključak: parafraza onih riječi glasi: Idite, prokleti.

1. Točka.

128. Milosrđe i istina neće te ostaviti. Da bi čovjek bio milosrdan, na visokom stupnju, potrebno je samo imati živu vjeru. U Svetom pismu nema ni jedne riječi koja bi imala suvišan slog; ništa nije tako nepogrješivo: Proći će nebo i zemlja, a moje riječi neće proći.

Gospodin nam kaže: *Dođite blagoslovljeni*: dođi, ženo, dođi, itd. Vi ste bili moja domaćica. Ne treba ništa manje doli kraljevstvo da bi se nagradila vaša služba: vaše je kraljevstvo [nebesko]. Bio sam gladan, bio sam žedan. Gospodin će nabrojiti i najmanju milostinju kako bi iskazao zadovoljstvo koje mu ona pričinja. Bog ne može napraviti nemoguću stvar poput da spasi čovjeka koji nije davao milostinju. Zar ne bi lagao rekavši: Bio sam gol i vi ste me obukli, itd. Nije dostatno da se osvoji baština kraljevstva nebeskoga dati gladnima ukoliko ne učinimo sve što slijedi.

2. Točka.

129. Što god učiniste jednom od najmanjih: Što niste učinili jednome od mojih... Ne smije se ostaviti siromaha bez milostinje ako je možete dati. *Učiniste*, a ne *uskratiste*. Nije nužno da vas on to traži; dovoljno je da je siromašan i da vi to znate. Tako na primjer: ako poznajete nekog siromašnog sramežljivog čovjeka ... Nitko na Božjem sudu nije bio osuđen zato što nije pozlatio crkve, ali veliki broj onih koji nisu pomogli siromahe.

On ne kaže: učiniste mome prijatelju već meni. Kada bi Isus Krist bio sada na zemlji u velikoj oskudici, ne ekstremnoj, u istom siromaštvu u kakvom je veliki broj ljudi ovoga grada, ne bih li zaslužio pakao zato što mu nisam pomogao, kaže kardinal Tolet.

Gospodin govori svim odbačenima među kojima je mnogo siromašnih; svima se dakle predbacuje da ne daju milostinju, malu ili veliku. On kaže: *dokle god*, kako bi se čulo da milosrđe traje cijeli život.

3. Točka.

130. Imate djecu; dakako. Ali: *othranite ih, a ne obogatite ih*. Imate 4 djece; neka; ako biste imali peto, biste li ga bacili na ulicu, odbili dati mu hranu? E dobro, stavite Gospodina među vašu djecu i činite mu dobro koje činite vašem djetetu. Isus se ubraja među vašu djecu kao kralj neba i zemlje, pomoći će vam kod vaše druge djece. Ono što se njemu dade nije izgubljeno. recite poput grofa Gilberta, oca sv. Karla Boromjeskog: Ako se ja brinem o djeci Božjoj i on će se brinuti o mojoj.

Postoje porezi, nameti. Prije trideset godina nije bilo tako. Kad bi vam rekli da to dadete siromasima, vi biste uzviknuli: što, trebam li ja nositi prosjačku torbu. Da ste dali milostinju kralju neba i zemlje, imali biste naknadu za njega. Da bi vas Bog kaznio, nameće vam poreze: *Što ne*

uzima Krist, uzima porez. *Kad smo te vidjeli da gladuješ*...? Ne vjerujete da se Isus Krist nalazi u ovom siromahu? Gospodin će vam reći: Bio sam gladan, dok vi budete slavili; bio sam žedan, dok .... Bio sam gol, bio sam gost.

Pođite od mene. Budući da ste me toliko prezirali, niste me dostojni. Toliko sam stvari za vas napravio. Dao sam vam ... Zar niste nesretnik kad niste kupili raj za tako malu cijenu, za bagatelu? Da je đavao dobio ovu mogućnost... itd.

Druga propovijed

131. Gospodin, kao dobar učitelj koji nas želi odvesti u Nebo, upozorio nas je da pazimo na veliku opasnost koja upropaštava sve ljude, a ta je opasnost da ne vršimo djela milosrđa. Vjerujmo mu dakle. Ništa nije rekao o bogohulnicima i preljubnicima itd. Zašto? Jer svatko zna da ti ljudi neće ući u Nebo. Nego nas je On upozorio: Toliko si nepravedniji prema ljudima koliko možeš učiniti. (sv. Bazilije)

Tvoja je dužnost, o čovječe, biti djelitelj novca ne od onoga koji dijeli crkvena dobra. Bogataš nije proklet zato što je oteo tuđi imetak, nego zato jer nije davao milostinju. Nemoguće je, nemoguće je, velim, iako činiš bezbrojne stvari, bez milostinje doći u kraljevstvo nebesko ili njegovo predvorje.

Sv. Ivan Zlatousti. Imaš li više nego ti je potrebno za život i odjeću, to potroši i spoznaj se u tome dužniku. Isti gospođi Hedibiji. Tko odobrava da se zadrži više od potrebitoga toga se grdi da otima tuđe. Kad god posjeduju suvišne stvari, posjeduju tuđe. (sv. Augustin)

Ne davati milostinju znači vrijeđati božju Providnost jer je ona učinila ovu nejednakost u primanjima zato da biste davali bližnjemu.

132. To znači vrijeđati svemoć Božju, a On se udostojao učiniti vas njenim dionikom. On vas je izabrao da pomognete siromahu koji je živo nebo, više nego i zemlja i nebo zajedno.

To znači vrijeđati njegovu mudrost; okrivljivati je da je nerazborita zato što je učinila toliko toga za neku osobu koja vam se čini bezvrijedna. Zašto siromah s tobom ne uzima jelo koji će primiti stolu besmrtnosti?

Ne imati povjerenje u njegovu dobrotu, znači vrijeđati je. Bog će vam dati dobra da bi vam dao priliku da ih posjedujete i da steknete vječna dobra.

To znači vrijeđati njegovu vjernost. On je rekao da će vam vratiti stostruko. Ljudi svoje novce povjeravaju vjernom slugi, i zabrinuti su. (sv. Augustin) O bijedo! O pokvarenosti! Čovjek čovjeku vjeruje, a ne vjeruje Bogu. Zašto oklijevaju ljudi ostaviti kutlače za ustostručene stvari?

Je li moguće da oklijevaš dati kojem svetogrđu što god imaš za stostruko? Nemaš straha od svoga roba, a nisi siguran glede svoga Gospodina? Bezbrižan si glede svoje kuće, a zabrinut si glede neba? Neprijatelj napada kuću, a nikada ne napada nebo? (sv. Augustin) To znači vrijeđati njegovu pravdu, jer on prezire prijetnje. To znači vrijeđati njegovu moć, jer nam on naređuje da ljubimo jedni druge kako je on ljubio nas. Ako se nisi plašio, poginuo si.

133. Pametan će, nakon što je govorio protiv psovki i drugih grijeha, reći: *Sve to će se odstraniti od milosrdnih i oni se neće u slastima zabavljati*.
Pravednik se sažalijeva i daje. (Ps 37, 21)

Jedan od grijeha kojega je Duh Sveti preko usta proroka Ezekiela predbacivao stanovnicima Sodome bio je da nisu davali milostinji siromasima.
Ako je luđak koji spravlja svoje, pronađite ime onome koji otima tuđe. (sv. Augustin) Mjerom kojom mjerite vama će se zauzvrat mjeriti. Milosrđe će se uvijek nagraditi na nebesima.

Treća propovijed
Četvrta nedjelju nakon Duhova. Žao mi je naroda, itd.

124. Gospodin ovim čudom poučava tri stvari u pitanju kako biti milosrdan.
Bogataše uči da imaju samilosti za potrebe siromaha: *Žao mi je naroda*.

Biti zahvalan što su dobili mogućnost da pomognu svojoj braći: *jer se zahvalio*.
Učiniti ih dionicima dobara koje su oni primili: *razdijelio je onima koji su posjedali*.
Umnažanjem kruha: milostinja nije davanje nego dobitak) *Milostinja nije trošak nego dohodak*.

Kršćanin mora milosrdno gledati na patnju svog bližnjega kao patnju koju trpi Isus Krist u svojim udovima. Da njegovo srce suosjeća s Isusom Kristom koji trpi. Da mu olakšaju.
Uvjeravam vas da kršćani koji slijede moderna vremena ne gledaju u bližnjemu svome Isusa Krista; Neosjetljivi su na siromahe, a okrutni prema Isusu Kristu. Oni imaju stisnutu šaku.

1. Točka: kršćanin treba gledati bližnjega kao sebe samoga.

135. Po prirodnoj vezi: *svaki je čovjek čovjeku bližnji*. (sv. Augustin)
Veza pisanog zakona: Ljubi bližnjega kao samoga sebe.
Veza milosti, po istom milosrđu po kojem je Isusu Krist darovao sebe siromasima.
U siromahu se krije Bog: *siromah pruža ruku, a Bog uzima*. (sv. Ivan Zlatousti) Međutim zli kršćani koje pokreće svjetovni duh, koji je duh podjele i interesa, nemaju ove odlike. Babilone, gradu zbrke u kojem svatko govori poput Kaina: Zar sam ja čuvar brata svojega? Svi se staraju za ono što je njihovo. Kako svjetovni ljudi nemaju oči kršćanina, još manje imaju srce kršćanina.

2. Točka: Svjetovni ljudi za siromahe imaju jedino neosjetljivost, a za Isusa Krista okrutnost

136. Koji smatraju sebe sretnima, ne plaše se nezgoda, teže se smiluju. I to iz dva razloga, a oba se vezuju uz dva grijeha koji vladaju među lažnim sretnicima ovoga svijeta: oholost i ljubav prema zadovoljstvima.
Koju komunikaciju ima svet čovjek sa psom, a koju bogataš sa siromahom? Čudne li stvari, ima manje odnosa i komunikacije između bogataša i siromaha nego između sveca i nekog psa. Kao što bogataš proklinje poniznost, takvo je prokletstvo siromah bogatašima. Kao što su se odjeveni u purpur hranili na slasnim pirovima za pakao, tako se divlja srca hranila okrutnom dušom, rekao je sv. Petar Krizolog govoreći o zlim bogatašima.
Jer su prema sebi nježni, a prema drugima okrutni. Neka ovaj siromah, ovo siroto dijete gine od gladi, svjetovni čovjek se neće mučiti time. Ako mu dođe tražiti novčić ili komad kruha, on će mu reći: radi, lupežu jadni. Bogataši imaju samilosti prema svome bolesnom konju, upregnutom u povorku, ali ne za udove Isusa Krista: Siromah je prokletstvo bogatašu. Okrutna su srca opakih. (Izr 12, 10)
Ali Josip ne mari za satiranje.

3. Točka: Oni nemaju ruku kršćanina nego ruku slobodnjaka

137. Pravednik otvara ruku svoju siromahu. Onima koji su u sadašnjem svijetu bogati, zapovjedi da ne budu bahati i neka se ne uzdaju u nesigurno bogatstvo. (1 Tim. 6,17) Treba im naređivati a ne samo ih savjetovati.
Sunce koje bi zadržalo svoju svjetlost, bilo bi loše sunce. Želudac koji ne probavlja i ne pruža ništa drugim dijelovima tijela je loš želudac; isto tako bogataš Ako vidi brata svoga u potrebi i zatvori pred njim srce svoje, kako ljubav Božja ostaje u njemu?
To je pravedno. Prikloni uho svoje siromahu i vrati svoj dug. Ne može steći milosrđa Božjega tko sam ne bude milosrdan. (sv. Ciprijan)
Bijeda siromaha je milosrđe za bogate. (Cezarije)

Četvrta propovijed

138. Treća korizmena srijeda. Bogataš je umro itd.
Bogataši ne dajući milostinju uskraćuju sebi sredstvo spasa; stvaraju temelj za svoju propast.

1. Točka: Ne dajući milostinju, bogataši sebi uskraćuju sredstvo spasenja

Jedno od velikih sredstava pomoći koje je Bog stvorio kako bi spasio bogataše, je milostinja. Zašto obiluješ, a on prosi. Ti da stekneš nagrade dobroga gospodarstva, a on će biti urešen kratkom strpljivošću. *Dajte i dat će vam se*.

Bogataš je nemilosrdan prema samome sebi, a kamoli prema bližnjemu. Bogatstvo stvara dvije zapreke za spas duše: a.) lakoću kako vrijeđa Boga, b.) teško čini pokoru. *Novcu se sve pokorava*. Budući da je milostinja tako učinkovito sredstvo za okajavanje prošlih i izbjegavanje budućih grijeha, trebalo bi ići tražiti siromahe do na kraj svijeta kako bi im dao milostinju.

Milostinja je lijek koji je lako uzeti. Ako ga zanemarimo, zanemarit ćemo i sve druge lijekove i propast će biti neizbježna.

2. Točka: Bogataši stvaraju temelj za svoju propast

139. Nemilosrdno bogataševo srce sablažnjava milosrdno srce Božje. Kaže Bog bogatašima: Tebi je ostavljen siromah, siromah će imati tebe kao slušatelja. Tebi kao Bogu... kaže sv. Grgur Nazijanski. Velikaši uzimaju mjesto Boga u odnosu na siromahe. Koja otmjena ovlast. *U siromahu. Bog je skriven*. (sv. Ivan Zlatousti) Siromahova je ruka Kristovo neizmjerno bogatstvo. (Pierre Chrys)

Peta propovijed

Utorak poslije treće korizmene nedjelje.
140. Mnogo bijaše udovica u Izraelu. (Lk 4, 25)

1. dio

Gospodin pozna tko je siromahu milostiv i on će mu uzvratiti dobročinstvo. (Izr 19,17) To potvrđuje primjer one žene koja je za malu šaku brašna i oko četiri kapljice vina od neke druge zaslužila obilan povrat. Darovi milosti i krijeposti su kao plaće i stoga se one daju samo onima koji su pozajmili Bogu kao božanskom uzajmljivaču nešto ili sasvim malo poštovanja ili bogobojaznosti.

Četverostruke su razlike između kamata koji rade s Bogom i onih koji rade između ljudi. Prva je poglavita razlika u tom što dobra nisu naša nego Božja. Što imaš, a da to nisi primio? Neizmjerna Božja dobrota od svojih darova želi da joj se prinosu darovi. (sv. Pavao) O sami Bože, od bogati, tebi je darovao polja itd. Sam itd. O čudesne stvari! Poklanja on, i obavezuje se meni kao dužnik. (sv. Petar Krizolog=

Časti Gospodina svojim blagom i prvinama svega svoga prirasta. (Izr 3,9) Tko god bi tebi nabrajao svoje istinske darove, ništa ne bi nabrajao nego tvoje darove. (sv. Augustin)
Druga je razlika obilje dobitka. Malo je što rekoh, imao si mene kao darovatelja; neka se učini dužnikom da bi te imao kamatnikom. Daj mi malo, vrlo mnogo ću vratiti. Daješ mi zemaljsko, a nebesko vraćam. (sv. Augustin)

141. Što li ću dobiti kad dajem tebi na zajam? Stostruko dajem i život vječni. (sv. Krizostom) Daš li libru srebra, primit ćeš libru zlata i s kolikom li ćeš radošću to osvojiti? U čem je slično srebro zlatu? .... I drugo ću dati, i bolje ću dati, i više ću dati, i bolje ću dati i dat ću zauvijek. (sv. Augustin)

Hvališ trgovca koji prodaje olovo i dobiva zlato, a ne hvališ trgovca koji troši novac i za koji stječe pravdu. Činite milostinju koja donosi dobit bolju od svega. (Krizostom) O jadni li smo mi ljudi! Vjerujemo da nešto darujemo i da dobro trgujemo. (sv. Paulin) To je Davidov ključ. To je svečana odjeća koja nas uvodi na gozbu nebeskog blaženstva; to je ogrtač koji prekriva mnoštvo grijeha; to je žestina koja navješćuje silu svakoj opačini i oslobađa od smrti; to su Jakovljeve ljestve koje dotiču sve do neba; to je ono skriveno blago za koje treba sve prodati da bi ga se kupilo; to je bogatstvo kojemu ne mogu naškoditi crvi ni rđa; to je ulje udovice iz Sarepte.

Pomoću milostinje Sunamićanka isprosi život sina od proroka Ilije. Preko milostinje zasluži Talita ustati od mrtvih, Kornelije stiže do vjere. Milostinja obdari patricija Eufemijana porodom, kralja Gunthera oslobodi od kuge, Lionu I. slavu carstva, a Grguru Velikom papinstvo itd.

Daj kruh i primi raj. Ako ljubiš Boga, kupi Boga od Boga. (sv. Augustin) Milostinja muža je pečat njega samoga. Pravedni i određeni prepoznaju se po tom pečatu.

142. Zaista nitko nije blažen na nebesima i ujedno na zemlji, a taj zakon jedino razvrgava milosrđe, kaže Pavao Palacije. Blažen je onaj kojega spoznaje po oskudici i siromaštvu Gospodin i čini ga blaženim i na zemlji.

Dobro teolog Grgur naziva milostinju: Skladište pobožnosti i zajednička državna blagajna prebogatih. Ako želiš biti uvijek bogat, budi bogat u milosrđu. (sv. Ivan Zlatousti)

Koliko je onih koji su sve svoje prodali za dobro siromaha: sve do uresa crkava kao amidenski biskup Akacije, sve do kodeksa evanđelja kao Serapion, sve do odijela kao sv. Martin; sve do postelje kao sv. Karlo Boromejski, sve do kapice kao sv. Antonin; sve do ovratnika kao sv. Ivo; sve do košulje kao sv. Bonifacije; sve do prodavanja sebe samoga kao sv. Vinko Paulski.

143. Tko god čini od ovoga što ima milosrđe s onim koji nema, neka bezbrižno čeka sudnji dan. (sv. Augustin)

Hambari bogatih su trbusi siromaha. (sv. Bazilije) Uloži milostinju u džep siromaha i ona će te izbaviti od svakoga zla.

Sveti Ambrozije govoreći o Blaženoj Djevici Mariji ovo reče: Djevica ponizna srca, razborita duha, koja postavlja svoje ufanje ne u nepouzdano bogatstva već u molitvu siromaha. (2. knjiga *O Djevici*...)

Duh ostaje zapanjen čuvši to. Tako reče neki moderni učenjak objašnjavajući to mjesto kod sv. Ambrozija: Marija koja je opća nada čitavog svijeta u koju su sve svoje povjerenje polagali sveti, toliku je podijelila milostinju, budući da je svekoliko svoje ufanje stavila na molitvu siromaha. Ta Marija k tomu čista, te još neoskvrnjena zaboravila je nebrojene svoje zasluge, krijeposti, darove, dostojanstva itd..., pouzdala se samo u molitvu siromaha.

2. dio

144. Pa iako se događa da čovjek osiromaši zbog različitih razloga, ipak nijedan nije sigurniji i općenitiji razlog od zanemarivanja milostinje: a.) jer ne pritječeš u pomoć Kristu u siromahu, b.) jer ne ispunjavaš uvjet pod kojim ti je Bog dao ona dobra, naime da pripomogneš siromahu, c.) jer si nepravedan prema Bogu darovatelju. d. jer činiš veliku štetu dobrima koja ti je Bog dao.

Od bogatstva se prvi dio baca u oganj, drugi u vjetar, a treći na mač predaje jer jedni bogataši ovoga svijeta pripravljaju svoja bogatstva u ognju strasti, a drugi u vjetru oholosti, treći pak mačem, drugi pak dižu svoja koplja koja njihovim bogatstvima hrane svađe, prepirke i ratove.

Činiti milosrđe i pravdu više se dopada Bogu nego žrtve. (Izr)

145. Budite milosrdni kao što je milosrdan vaš Otac nebeski. (Lk 6, 36) Kad je Bog izumio iskazivanje milosrđa, prepoznao te je kao sliku svoje pobožnosti. (sv. Leon) Slika je božja čovjek koji dobro čini. (Alex)

146. Milostinja postiže: a.) Oprost grijeha: *Milostinja oslobađa od smrti, ona čisti od svakoga grijeha i koji dijele milostinju i čine pravednost, napunit će se života*, kaže anđeo Rafael Tobiji, *milostinja se suprotstavlja grijesima; dajte milostinju i evo sve vam je čisto*.

Ne sjećam se da sam ikad pročitao, kaže sv. Jeronim, da je netko nesretno umro, tko je rado tijekom svog života činio djela milosrđa, jer takav čovjek ima mnogo zagovornika.
Milostinja stoji uz Kristov sud ne samo zaštićujući nego, dapače, uvjeravajući i samoga sudca da zaštiti optuženika i izriče mu presudu te, iako je na tisuće puta sagriješio, ovjenčava ga vijencem i proglašava pobjednikom. (sv. Ivan Zlatousti)

147. Dajući milostinju čovjek ništa ne gubi. Tko daje siromasima, neće oskudijevati; tko prezre onoga koji ga moli, trpjeti će nestašicu. *Dajte i bit će vam davano*. *Istom mjerom*, *kojom* itd.
Očišćeni bunari neprestano daju obilniju i kudikamo ljepšu vodu, razaslani i smireni lako se otvaraju. Tako i bogatstvo sabrano i mirno je beskorisno, a pokrenuto i preneseno na opću korist rađa plodnošću. (sv. Bazilije) Plodna je njiva siromahova i brzo uzvraća plod darovateljima. (sv. Augustin)

Časti Gospodina svojim blagom i prvinama svega svoga prirasta i tvoje će žitnice biti prepune. (Izr 3, 9-10)

Rigorozno kažnjavanje onih koji ne daju milostinju. Tko zatvori uho svoje pred vikom siromaha, i sam će vikati, ali ga nitko neće čuti. (Izr. 21, 13)

Cijela priroda nam daje milostinju: sunce nam daje svoju svjetlost itd.

U nadnaravnom redu Bog Otac, Bog Sin, Bog Duh Sveti.

Šesta propovijed: Misli svetih otaca

149. Čovjek je to savršeniji koliko savršenije osjeća tuđe boli. (sv. Grgur Veliki*)*
Tko siromašnijem bližnjemu pruža vanjske stvari, ali svoj život ne čuva od nepodopština, stvar svoju predaje Bogu, a sebe samoga grijehu. (*isti*)
Čuvajući gubimo zemaljsko, a dijeleći spašavamo; ne možemo trajati dugo s našim stvarima i treba učiniti da mješine koje će propasti ne prepustimo propasti nego da se pretvore u nagradu.

Tražio je kapljicu vode koji nije dao mrvicu kruha siromašnom Lazaru. *(isti*)
Radije prinosimo darove pokrovitelja nego da ih dijelimo potrebnima. Kod pobožnog uma više vrijedi priroda nego naredba.

150. Koji daje milostinju da bi osramotio molitelja, ne da bi obnovio srce potrebnoga, gubi i stvar i nagradu. (*Sv. Augstin*)

Pred Božjim očima nikada nije ruka bez darova, riznica srca puna je dobre volje. (*isti)*
Nisam se sjetio da sam čitao da je ijedan umro zlom smrću, koji je rado izvršavao djela ljubavi. (*sv. Jeronim)*

Naprijed neka u nebo šalje, što kani zgrabiti zemlja, ako bi ona to i uskraćivala. (*isti*)
Blažena Paula je tražila sve siromahe i nemoćne najbrižljivije po svom gradu i smatrala je da je ona štetovala ako bi tko od njih bio nahranjen jelom nekoga drugoga.
Milosrđe nije naviklo rasuđivati o zaslugama nego o pomaganju u nevoljama, pomagati siromahe, a ne tražiti što je pravedno. (*sv. Ambrozije*)

Osjećaj onoga koji daje čini ga prinosnikom ili bogatašem ili siromahom, i postavlja cijenu stvarima. Jedino je milosrđe pratitelj umrlih. (*isti*)

151. Što je ulje svjetiljci, to je postu pobožnost: što je sunce danu, to je naša pobožnost milosrđu. (*sv. Ivan Zlatousti*)
Ruka siromaha je krilo Abrahamovo, gdje se odmah odlaže, što god primi siromah to Krist prima. Daj siromahu da bi ti dao, jer što god si dao siromahu, ti ćeš imati; a što god nisi dao siromahu, imat će drugi...

Bog traži ljudsko milosrđe da bi podijelio božansko ... Tko čini milosrđe, trči k nagradi, a tko ne čini milosrđe, trči ka kazni. (sv. Ivan Zlatousti)
Milosrđe je tolika krijepost da ostale iako se posjeduju, ne mogu ništa koristiti bez nje.

152. I po jednoj i po drugoj stvari – otprije se govorilo o molitvi – ali najviše treba stjecati milosrđe Božje po milostinji. Ona moli, a ova naređuje, ona kuca na vrata, a ova ih otvara. (*Euzebije*)

Ako je milosrđe dovelo Boga na zemlju i nagovorilo ga da postane čovjekom, mnogo više moglo bi čovjeka odvesti na nebo. (*sv. Toma Mor)*
Neplodna je duša bez milosrđa. (*isti*)

Da nema siromaha, ne bi se zatrlo tako mnogo grijeha; siromasi su nam liječnici naših rana, njihove nam ruke pružaju lijekove. (*isti*)
Slijepac jamči da je on vođa ulaska na nebo. (*isti*)

Sve što je naše, tada je još više naše, ako nam je zajedničko s braćom. (*sv. Ivan Zlatousti*)
Ništa toliko ne približava ljude k Bogu kao davanje milostinje ljudima.
Ništa nije tako kraljevsko, tako slobodno i tako časno kao što je pomagati onima koji smjerno mole.
Milostinja čovjekova njemu je kao pečat i na dobročinstvo pazi kao na zjenicu oka. (Sir 17, 22)

PROPOVIJED ZA BLAGDAN JEDNOG MUČENIKA SVETOG IGNACIJE

153. Prokušao si srce moje i posjećivao ga noću... Pri meni nije pronađena opačina. Objašnjenje ovih riječi govoreći Bogu. To su slavni muževi, moćni od vijeka. Evo jednog od onih poznatih ljudi itd. To su muževi milosrđa čije pobožnosti ne nedostaje. Ovo su oni koji se nisu sa ženama okaljali. Ovo su oni koji su pili čašu Gospodinovu i koji su postali prijatelji Božji itd. Evo jedne od onih hrabrih duša koje je Mudrost tražila, otkrila i našla dostojnom Nje same: Mudrost je obilazila tražeći ih.

Evo jednog od onog skrivenog blaga, jednog od onih svetih tako uzvišenih da ga svijet nije bio dostojan upoznati: svijet ih nije bio dostojan.
Što je neka stvar dragocjenija i što je Bog više poznaje, to je manje ljudi poznaju. Usporedba sa zlatom u utrobi zemlje, i bisera itd... Tko od nas može naći ovo skriveno blago u ovom gradu, u ovoj crkvi? Tko će dostojno hvaliti nekog sveca kao Nebo, koji prodire..... Hoću li to biti ja?

Braćo, ne, ne! Priznajem ovdje i naviještam protiv dvije stvari: 1. neka sve moje hvale budu ispod njihovih zasluga; 2. Neka moje riječi budu ispod vaših očekivanja: Ali kako god bilo, dopušteno je, čak zapovjeđeno djetetu da hvali svoga oca tepajući, gojaznom sluzi da hvali svoga gospodara. Volja Božja, svetost svetaca, primljena dobročinstva, vjera, pravda, zahvala i milosrđe obvezuju nas općenito: zazivajmo da ga hvale, ne šuteći nadiđimo nezahvalnost.
1. Baklja vjere nas obasjava. 2. Glas njegove krvi nas poučava i potiče. 3. Snaga njegovog zagovora nas dotiče. Ave Maria.

1. Točka: Baklja vjere nas obasjava

154. Svjetiljka koja svijetli na tamnom mjestu. U ovoj tami vjera nas obasjava jer ona daje spoznaju svih stvari. Ona je divni ključ koji otvara i čini da svetac uđe u sva otajstva. Ona je neizreciva tajna kojom sve dobivamo od Boga. Ona je svemoćno oružje kojim on nadvladava sve svoje neprijatelje.

Ali kakva je njegova vjera?

Ponizna vjera: vjera je svojstvo poniznih, a ne oholih. 1. ona mu je otkrila njegovu ništavnost, ona čini da on kaže: crv sam, a ne čovjek itd.; ona ga je učinila porugom i otpadom svijeta: Crv sam a ne čovjek; ona je učinila da ga smatraju luđakom: poput sredstva za čišćenje. Plodna vjera: sve činim zbog Krista ... dopunjavam... Ustrajna vjera: budite hrabri u ratu i borite se ..., čvrsti u vjeri.... *ako ste u vjeri čvrsti, iskušavat će vas*.

2. Točka: Glas njegove krvi nas poučava i potiče

155. Njegova krv viče iz zemlje. Drugačija od one Abelove protiv Kajina: krv mučenika govori za nas i vrlo dobro nas poučava o ljubavi Božjoj. Veće ljubavi od ove nema nitko nego da svoj život dadne ... ljubav čista i bez interesa: Ljubav ne traži ono što je njezino. Ona prezire svijet: sad počinjem biti učenik ljubavi ne želeći ništa od onoga što se vidi; sve smatram gubitkom i smatram smećem da bih stekao Krista.

Ljubav čvrsta i neporočna: Mogućnici me progone nizašto, ali samo pred tvojim riječima srce mi drhti. Ni užas sprava za mučenje, ni uznemiravanje prijatelja i poštovanje prema tjelesnim roditeljima, ni uzvici pobunjene svjetine, ni okrutnost izgladnjelih životinja, ni bijes naoružanih krvnika, ni prijetnje i presude velikana ovoga svijeta, ni primamljive ponude koje su davali, nisu ga mogli pokolebati.... itd. doista moćnici su me progonili, ali se ne plašim njihovih prijetnja, a od tvojih riječi srce mi drhti ...

Marljiv i izgladnio od trpljenja. Kaže mučenik: Nije gladan koji jelo ne jede, niti je žedan koji piće tako žudno žudi kao što ja žudim i žeđam ova mučenja da bih nadoknadio mome Kristu ljubav ljubavlju, bol bolom, smrt smrću.

Kaže mučenik: Oganj, križ, zvijeri, lomljenje kostiju, otkidanje udova, drobljenje čitavoga tijela, sva vražja mučenja neka me dopadnu samo da uživam Krista. Riječi sv. Ignacija.

156. Nepobjediva ljubav. Tko će nas odijeliti od ljubavi Božje? Mučenje, tegobe, glad, golotinja, progonstvo, mač itd? Ljubav je jaka kao smrt.

Vi sami se iskušavajte jeste li u ljubavi. 1. Je li naša ljubav prema Bogu koristoljubiva? Traže sve što je njihovo, sa svom lakomošću nastoje itd... Kad nema novca za dobiti, nema ni jezika da naviješta, ni očiju da gledaju, ni ruku da rade, ni nogu da hodaju.

2. Je li bojažljiva? Ne bojim se samo mača nego i gubitka kojeg novčića, glupih poruga, onoga "što će netko reći", male riječi izrečene u zrak, prijetnje jednog odbačenika. On je jedan od onih plašljivaca koji će biti u ognju pakla: dio s plašljivim u sumpornoj bari. Tko se zastidi mojih riječi reče, Isus itd. ... ostavio me je, zar tko i vas itd.

3. Preziru i zanemaruju: Da si hladan itd. Proklet itd. Ako si prezreo raditi, tu nema ljubavi. 4. Preosjetljiva ljubav: Oni koji vole sebe same, tusti su, zle su zvijeri, gomilaju sebi učitelje a sami su gluhi.

157. Snaga njegovog zagovora: 1. Dugujemo hvalu njegovoj duši. Opis stanja duše mučenika u Bogu: njegovo prijestolje, njegova slava, njegova moć, njegovo jedinstvo s Bogom, njegova volja da nam pritekne u pomoć, njegov uvid u naše potrebe. Ali kamo će gledati na zemlji? Tamo gdje je njegovo tijelo. Okolo su anđeli koji nose zavjete i molitve. 2. njegove krijeposti moramo nasljedovati; 3. njegove relikvije častiti; 4. imati povjerenja u njegovu zaštitu; 5. zahvaljivati za njegova dobročinstva.

Treba štovati relikvije svetaca i to nipošto nije praznovjerje:

1. Ilija je ostavio svoj ogrtač Elizeju koji se njime poslužilo kako bi suhih nogu prešao preko rijeke Jordan. 2. Žena koja je krvarila i ozdravila dotičući haljinu Isusa Krista, nije bila praznovjerna. 3. Oni koji su tražili sjenu sv. Petra kako bi ozdravili. 4. Oni koji su dijelili rupčiće i haljine sv. Pavla. Sv. Augustin pripovijeda o čudima koja su učinile relikvije sv. Gervaisa i sv. Protaisa i kaže: *Bio sam u Milanu s tijelima svetih Gervazija i Protazija koja su dostojanstveno i časno prenijeta*.

2. Sv. Ivan Zlatousti potvrđuje da on više cijeni lance sv. Petra nego kraljevske krune. Sv. Jeronim nam je pričao o relikvijama sa svetih mjesta i u Betlehemskoj štalici. 3. Sv. Grgur čudotvorac nas uvjerava da je on sva čuda koja je činio učinio po relikvijama koje je nosio obješene o svom vratu. Sv. Antun je na poklon dobio ogrtač od palmina lišća sv. Pavla pustinjaka.

KRŠTENJE

Velika subota. **OBEĆANJA KRŠTENJA**

158. Sveta Crkva nas danas vodi u krstionice kako bi nas uvela u duhu u Gospodinov grob i naš ukop s njim kroz krštenje: Pokopani ste u Kristu po krštenju. Izvrsnost milosti krštenja. Obećanja krštenja. Naša vjernost kako bismo odgovorili.

1. Točka: Izvrsnost milosti krštenja

Krštenje nas oslobađa robovanja đavlu i grijehu. Postajemo djeca Božja, djeca Crkve. Baštinici raja i subaštinici Gospodinovi.
Pokoljenje njegovo tko će ispripovijedati? Kolike milosti, kolika snaga protiv iskušenja, koja moć nad đavlom, koje dostojanstvo daje ova milost čovjeku. Primjer prvih kršćana koji su, primivši krštenje i postavši odrasli, od slabih postali snažni, prema riječima sv. Ciprijana.

2. Točka: Obećanja krštenja

159. *Obećane su nam velike stvari, ali smo i velike obećali*.

U krštenju smo se odrekli Sotone: Odreknuće od sotone i svih djela njegovih i svega sjaja njegova.

Koje su njegova djela? To su grijesi. Što je to njegov sjaj? *To je sjaj vražji, što je sjaj svijeta*, kaže
koncil iz Sensa. Koji je sjaj ovoga svijeta? Obijest, častohleplje, tašta slava i sve što je suvišno, otud se rađa uzvisivanje. *Po svojim riječima ćeš biti suđen*; *bit će slomljen pečat kršćana* na Božjem sudu.

3. Točka: Naša vjernost kako bismo mu odgovorili

Primjer o našoj vjernosti. Koji ste kršteni u Krista ste obukli. O, sveta stvarnosti! Jesmo li je imalo umrljali? Primi neokaljanu haljinu koju ćeš donijeti na sud Božji. Imamo li onu haljinu nevinosti? Kad bi i Bog tako malo držao obećanja kao što mi to činimo, gdje bismo bili? Međutim, *istom mjerom* itd. Kada bi nam sudio po pravdi.

Činiti: 1. Kajanje za prošlost; 2. Molitve za budućnost, 3. Obnova krsnih obećanja u sadašnjosti.
Odreknuće od zla .... Čitav sam prionuo uz Krista.

KRSNE OBVEZE

160. *Ako tko*, govorio je sv. Augustin katekumenima, shvaća teret krštenja bojat će se njegovih obaveza kao i udaljavanja od njega. Kad bi tražili toliku spremnost i savršenstvo od onih koji još nisu primili sveto krštenje, koje bi tek bile obveze onih koji su ga već primili? Uzvišenost rođenja kršćanina kroz krštenje: opran je krvlju Isusa Krista, njegova je duša blistavija
od sunca.
Opseg obveza krštenja; Nužnost njihova ispunjenja pod prijetnjom vječne propasti.

1. Točka: Opseg obveza krštenja

161. Odričeš li se sotone? Odričem. I svih djela njegovih? Odričem. I sveg sjaja njegova? Odričem. Kad je Louis le Débonnaire sazvao koncil u Sensu kako bi našao lijek neredu među kršćanima, svi su se sazvani biskupi složili da je uzrok ove pokvarenosti dolazio iz zaborava svojih obveza proizišlih iz krštenja, pa čak i od nepoznavanja ovih obveza od strane pastira. On je zatim objasnio obveze krštenja.

Odričeš li se sotone? Odricanje od sotone znači odbiti i prezreti sotonu; biti mu suprotan i od njega se u svem udaljavati. Nije dovoljno biti samo defenzivan protiv jednog tako strašnog neprijatelja; treba ga prezirati, treba se podići protiv njega, treba...itd. Potaknuti druge da mu objave rat. Objasniti veliki broj demona koji nas iskušavaju, njihovu snagu, njihovu zloću i lukavstvo. Preziremo njegova razmišljanja. Čuvstva istražuje, propituje brige... Od kuda dolaze ove želje, ova potreba za izgledanjem, odbojnost prema Božanskim stvarima, melankolija, nemar? To su đavolske sugestije.

Vražja su djela ona koja su suprotna Spasiteljevim. Na prvom mjestu je oholost koja je od anđela napravila đavla i iz koje kao iz korijena izlaze sva zla. Sjaj vražji nije ništa do li sjaj svjetovni: nadmenost, ispraznost, tašta slava - sve što je suvišno da čovjek uporabi, otud uzvisivanje raste koje se pripisuje časnima. Objašnjenje ovih riječi. Evo što smo obećali i potpisali na krštenju: Ljudima treba biti čast da održe svoje obećanje i da ne prekrše sporazume s Bogom, to je čovjek od riječi, kaže se. A što reći o Bogu?

2. Točka: Nužnost njihovog ispunjenja pod prijetnjom vječne propasti

162. Ili ispuniti ove krsne obveze ili biti izgubljen za uvijek. Treba živjeti kao kršćanin, ili prestati biti kršćanin. Treba činiti: 1. kajanje za sve nevjernosti u prošlosti; 2. obnoviti krsne zavjete; 3. razmišljati o ovim obvezama.

O LJUBAVI I VREDNOVANJU VLASTITE DUŠE

163. Ljubiš li bližnjega kao samoga sebe?
Moramo ljubiti sami sebe, ali onako kako treba. Ljubiti Boga je čin vjere, ljubiti bližnjega je čin milosrđa, ljubiti sebe ispravno je čin pravednosti.
1. Točka: Duša je lijepa. a. Bog ju je stvorio puno brižnije nego druge stvari. b. Stvorio ju je po svojoj slici. c. Grijeh oduzima duši ljepotu. d. Briše sliku Boga.
2. Točka: Duša je besmrtna, ali joj čovjek zadaje smrt. Čini više za život tijela nego za život duše.
3. Točka: Duša je dragocjena, a čovjek je prodaje u bescjenje.

1. Točka: Duša je lijepa

164. Može se reći da je nešto savršeno lijepo kad je to izradio odličan majstor, kad je to napravio s posebnom pažnjom i kad je imao pred sobom savršen uzor. Cijenimo sve što izradi odličan majstor, da bismo cijenili neko djelo, dovoljno je da on stavio svoju ruku na to. A kad ovi veliki učitelji, veliki slikari stvaraju djelo s posebnom brižnošću, kad imaju najljepši original na svijetu za uzorak onda je to remek djelo... Promatrajmo tako Boga kod stvaranja duše.

Bog nije stvorio na svijetu ni jedno stvorenje prema sebi u njegovoj izravnoj individualnosti osim duše; duša je izišla iz njegove ruke bez poticaja i jednog drugog uzroka. Tijelo je ostavio na brizi ocu i majci, ali duša je presavršeno djelo da bi itko drugi mogao na nju staviti ruku. Koja obveza prema Bogu zato što nam je dao dušu.

Kad je Bog na početku stvarao druga stvorenja, bilo je to po jednoj jedinoj riječi: *Fiat luxe! Neka bude svjetlo*. Ali da bi stvorio čovjeka, čiji je duša najdragocjeniji dio, osobe Presvetog trojstva su se okupile da bi se dogovorile o ovom važnom djelu: *Načinimo čovjeka*! Zbog toga se Bog, koji se nije odmarao nakon stvaranja drugih stvorenja, odmarao nakon stvaranja duše, kao da se puno naradio i kao da nije ostalo ništa savršenije da napravi, kaže sveti Ambrozije.

165. Na svoji sliku. Duša nalikuje Bogu više od i jednog stvorenja. Kada bismo gledali stvari očima duše, vidjeli bismo da ona svojom ljepotom oduševljava anđele, pa i samoga Boga. Ništa na zemlji nije usporedivo s njezinom ljepotom. Zbog toga ju je jedan naš predak nazvao: *Neizmjerno lijepo more*. Tjelesne ljepote su mali potočići njezine ljepote, potočići koji teku i prolaze, ali duša... Izlaganje o ljepotama zemlje. Tijelo ima samo onu ljepotu koju mu duša dade. Užas i odvratnost mrtvog tijela: Oči su ugašene, sljepoočnice udubljene itd.: otpad, leglo crvi.

Usijano željezo nema topline osim one koju mu vatra daje, vatra je dakle vruća od željeza. Jednako tako naše tijelo nema ljepote osim ove. Ali doprinosite li vi ljepoti vaše duše? Usporedimo neku kuću koji se ukrasi bogatim tapiserijama a gosta ostavite bez ičega i u prljavoj i poderanoj odjeći. Isto tako se ukrašava tijelo, dok ... itd. Grijeh duši otima ljepotu: Kako je potamnilo zlato, promijenila se najbolja boja.

Trebali bismo sami sebi reći ono što je Gospodin znao govoriti Židovima: *Čija je to slika*? Želi da živiš život onoga koji ti je dao svoju sliku. (sv. Augustin). Čuvaš sliku Cezarovu koja je otisnuta na novcu, a ne čuvaš sliku Stvoriteljevu koja je otisnuta u dušama. (sv. Augustin)

2. Točka: Duša je besmrtna

166. Besmrtna... Ljepote zemlje podložne promjenama, prolazne i kratkotrajne. Naprotiv, ljepota duše nije podložna utjecaju starosti, bolesti, smrti i zato jer ona nije materijalna ni tjelesna, niti ovisi o ičemu materijalnom, sastavljenom od elemenata podložnim promjenama. Budući da djeluje nezavisno od tijela ona je bestjelesna. Ako je bestjelesna, onda je nematerijalna, ona je duhovna; ako je duhovna, onda je besmrtna jer joj ništa ne može donijeti smrt. Kao što je duša život tijela, tako je Bog život duše; kao što umire tijelo kad otpusti dušu, tako umire duša kad ispusti Boga. (sv. Augustin) Imaš ime da živiš a ti si mrtav.

Živi, ali tko živi? Ali njegovo tijelo? Mrtva je duša njegova, mrtav je i on, jer je to ono njegovo bolje. Živi prebivalište, a ne živi prebivalac... Gledaš meso koje leži bez duše. Ne možeš vidjeti bijednu dušu bez Boga. (sv. Augustin)

Čovjek se puno brine oko tijela: najboljeg doktora, najbolje lijekove, najbolje jelo. A za dušu: milostiv ispovjednik ili ispovjednik koji se ustručava, užas na samo spominjanje riječi: trapljenje i pokora. O, kad bismo mogli raditi na ovakav način, kaže sveti Augustin: da smo toliki ljubitelji života vječnoga, koliko su ljudi ljubitelji života prolaznoga.... Bog i neznačajnima zapovijeda da u vijeke živimo i ne preziremo to.

Kad bi vam netko došao reći da je vaš stariji sin ubijen, vaš suprug, pola vašeg grada umrlo od oštrice mača, koja bi to bol bila za vas... Primjena. Oplakuješ tijelo koje će ubrzo umrijeti, a ne oplakuješ dušu koja će uvijek živjeti. (sv. Augustin)

3. Točka: Duša je dragocjena

167. Cijena duše. Ono što sam već rekao u prvoj i drugoj točci, dovoljno je da bi se pokazala njezina vrijednost. Sam Bog ju je načinio po svojoj slici. Samo slikar koji je načinio sliku, može je dostojno popraviti. Bog nije dao ovlaštenje anđelu za to.

Usporedba s kraljem koji bi išao u posjet nekom bolesnom, siromašnom seljaku i pomagao mu svojim kraljevskim rukama. Podnoseći neudobnost kralj bi pokazao da mu je taj čovjek drag. Ja ću doći i brinut ću se za njega, jer ga jako ljubim. Ne prepuštam se ni Mojsiju, ni prorocima, ni anđelima: Ja ću doći, obeća Bog sam.

Neizmjeran ulog koji je Bog upotrijebio. Usporedba s nekim izvrsnim umjetnikom koji ulaže velik iznos kako bi popravio oštećeno djelo. Prikladan procjenitelj svoga djela. O dušo, uspravi se, tako mnogo vrijediš. O dušo moja, vrijedna si tvoga Boga, tvoga Otkupitelja, njegove krvi. Ljubiš svijet, a vrjednija si od svijeta. Škrtče, čovječe novca, po kojoj cijeni prodaješ svoju dušu koja toliko vrijedi, za koliko je želiš prodati? Deset novčića koje ti daju za lažno svjedočenje. Bestidnik, itd. Sve zlato koliko bi moglo stati u ovu crkvu, sva bogatstva Indije i Rima nisu vrijedna tvoje duše. Đavao nudi uživanje i daješ mu dušu.

Slijepo prianjate uz nepravdu. *Niste svoji; otkupljeni ste golemom cijenom*. Ne gubi čovjek ono što je svojim zlatom kupio, a Bog gubi ono što je otkupio svojom krvlju? *Što koristi čovjeku ako stekne cijeli svijet a izgubi dušu... Što će čovjek dati u zamjenu za svoju dušu*? (Mt 16)

Poticaj: Spasi svoju dušu. Treba se malo brinuti za drugo, jedno je nužno: spasi dušu svoju. Reci svojoj duši: Ja sam spas.

Kao što se uzaludno nadaju da će bez svjetla naći izlaz oni koji zalutaju u labirintu, tako ni oni koji imaju bezbrojne prikrivene količine upisanih grijeha, koji sanjaju da mogu pobijediti ovaj život pun jada to ne mogu bez svjetla Riječi.... (Solangii).

168. Naš najveći zavjet je da ostajemo u Kristu u kojem mi živimo. (sv. Augustin Pismo 59. Paulinu). Što sam zavjetovao Bogu ako ne da smo hram Božji? Ništa mu milije ne možemo dati nego da mu kažemo ono što se kaže u Izaiji: Posjeduj nas. (sv. Augustin)
Jedan je zavjet zajednički, a drugi osobni. Zajedničko je ono što svi na krštenju čine kad se odriču đavla i njegova sjaja, a osobni kada to sama odrasla osoba obnovi. (Magister Mudrosti knjiga)
Za ono što se traži, koji je od tih zavjeta obveza djece na krštenju? Treba reći da to nije pravi zavjet, ipak u širem smislu jest zavjet jer je to dobrovoljna obaveza.

SVETOST KRŠĆANSTVA

169. Pokazali smo važnost obraćenja i opasnosti odgađanja obraćenja. Predstoji nam ono što je još teže, a to je kako živjeti nakon obraćenja. Kažu da ne žele ogreznuti u grijehu, ni voditi sablazan život, protivan zapovijedima, nego život ugodan, uživati u svojim zadovoljstvima.
Znači žele uskladiti evanđelje i načela ovoga svijeta, načela Boga i Sotone, izgraditi grad između Babilona i Jeruzalema, u kojem bi vladale ljubav i grešnost, eto, to je plan koji se pravi.

Kako bi smo uočili ispraznost i spoznali što znači graditi obraćenje i kršćanski život na skliskom pijesku, pogledajmo kakva treba biti svetost ne Bogu posvećenih zvanja, nego svetost jednostavnog kršćanina, tako da nitko ne pomisli da je oslobođen činiti ono što tako sveto stanje zahtijeva od svih onih koji ga prigrle.
Kako bismo vidjeli izvrsnost i svetost kršćanstva, razmotrit ćemo ga jednostavno i kao što poučavamo djecu: u njegovom principu; u njegovoj biti, u njegovom cilju.

1. Točka: Kršćanstvo kao životno načelo

170. Obično poučavajući djecu pitamo ih sljedeće pitanje: Jeste li vi kršćani?, i dobivamo ovaj odgovor: Da, po milosti Božjoj. Dao Bog da uspijemo proniknuti ove riječi "po milosti Božjoj". Bog je dakle načelo kršćaninu, da bi ga oblikovao, Bog je postao čovjekom, podnio je toliki prezir i poniženje, umro sramotnom smrću, uskrsnuo, uzišao na nebo.
On moli sada na nebu i prikazuje želje svoga srca, kako bi završio ovo remek-djelo svojih ruku i doveo ga do savršenstva. A koje su bile Božje namjere, i njegova nadanja, koja je prenio tako tvrdom porukom onima koji će osjetiti jedino strogost njegove pravednosti?

Apostol nas tomu poučava: došao je kako bi se oni, koji ga priznaju za svoga učitelja i uzor, zauvijek odrekli grijeha, ispraznosti svijeta u korist svetog, čistog i neporočnog života odričući se bezboštva i želja koje su u duhu svijeta.
Došao je kako bismo mi bili čisti i bez mrlje u njegovim očima: da budemo sveti i neokaljani pred licem njegovim.
I napokon kako bi za sebe načinio prihvatljive ljude koji bi mu služili vjerno i trajno svim vrstama dobrih djela: da učini narod sebi po volji, one koji će činiti dobra djela.

171. Eto, što je Bog učinio kako bi oblikovao kršćanina, evo što je imao u vidu u svim svojim djelima. Ovaj cilj je velik i plemenit, dostojan Boga koji jedini može dati savršenstvo jednom takvom djelu. Kojim sredstvima se poslužio kako bi u tome uspio? Sredstva trebaju biti proporcionalno usklađena cilju.

Ne postoji ništa veće i odličnije od jednog kršćanina; bilo je potrebno Božje svjetlo, izlijevanje njegove biti, koja je posvećujuća milost, kako bi obnovilo kršćanina. A kakav nakon toga treba biti kršćaninov život? Sredstva su sveta, ne bi li onda i njegov život trebao biti svet? A kakva je zahvala nakon toga, ljudi vode život životinjski, grub, zemaljski.
Tko ima tako duhovna, tako sveta, tako božanska sredstva! Što govorim? Bog sam je načelo kršćanskom životu; Isus Krist nas je ujedinio u svojoj biti i ucijepio nas u svoje tijelo. Mi bismo morali, kako bismo se uskladili s tim načelom, biti kao neki drugi Bog. Može li se biti prožiman božanstvom, udisati božanstvo i težiti za svjetovnim stvarima? A kako srce da ne gori usred vatre?

172. A ne zaustavljajući se na načelu života, koji ste dobili, pozivam vas, zajedno Tertullienom na vaš prvi korak: Sjetite se svoji obveza... Odrekli ste se svijeta, Sotone, tijela. Da li ste ikada shvatili svoje obveze? Jeste li ikada promišljali o njihovoj naravi i o njihovom dosegu? Slijedi li svijet ono "odreći se svijeta". Kako se nastojite odreći svijeta, imajući duh svijeta i uređujući svoj život prema pravilima svijeta? Ne deklarirate li se njegovim pristašom?
Znači li odreći se tijela, tako brižno izbjegavati sve što čovjeka može inkomodirati, zadovoljavati sve svoje apetite? Vi svoje tijelo, dakle na taj način razapinjete. To je, dakle, način na koji vi želite umrijeti svim pohlepama, kao što bi to trebao činiti jedan kršćanin? Kršćanin ste, kažete, ali ako ste kršćanin gdje su vam znakovi toga? Kršćanin je, prema sv. Pavlu, raspet i umro s Isusom Kristom: *mrtvi ste i skriven je vaš život u Bogu.*

Pogledajte upućuje li vas vaša vjera na takav mlak način života sklon novotarijama? Nije li i Isus Krist rekao da će oni koji ga žele slijediti biti blaženi? Je li to udio učenika Boga Raspetoga koji je često znao reći: Jao vama, bogataši, jao vama koji se smijete, blaženi siromasi, blaženi koji tuguju itd.

Ne bismo li morali zaključiti, prema načelima vječne istine, da je život pravoga kršćanina, dalek od ovoga svijeta užitaka, zadovoljstava i udobnosti, teži od svih muka i da je on zapravo jedno stalno mučeništvo? U tomu je vjera, u tomu su proroci; na ovim načelima treba uskladiti svoj život i vjeru, a ne na sebeljublju i slabosti naravi.

173. Svi oni, kaže sv. Pavao, koji su primili krštenje i koji su se istovremeno obukli u Isusa Krista: tko je god kršten u Kristu, obučen je u Krista. Što to znači obući se u Isusa Krista? Ne znači li to slijediti ga ili nasljedovati? Ne znači li to prakticirati njegovu poniznost, njegovu blagost, njegovo siromaštvo, njegovo mrtvljenje? Nije li to odijelo jednog Isusovog učenika pa time i kršćanina? Tako i redovnik nosi odijelo kojim će revnije nasljedovati svoga utemeljitelja. Pitam vas: gdje je sličnost glave i udova, između Krista okrunjenog i probodenog čavlima i udova hranjenih raznim užicima?

Pogani će se dići protiv nas na dan suda i osudit će nas jer ako su upali u grijeh i nered, oni su samo nasljedovali bogove koje štuju. Ali mi, koji smo kršćani, čija je religija stroga i isposnička, koji za uzor i za učitelja imamo Boga raspetoga, kako zahtijevamo da se postupa s nama, i koje isprike nalazimo? Vidjet ćemo tada, ali bit će suviše kasno, našu propast zapisanu u izvatku iz evanđelja, sliku raspeća. Reći ćemo sami sebi: jesam li bio sličan ovom božanskom uzoru, skromnom, strpljivom? Blaženi, tisuću puta blaženi oni koji, usporedivši se s ovim božanskim originalom, nađu savršenu sličnost s njim. A naprotiv, nesretni oni koji će iščitati samo propast iz svoga života, koji je prošao u nasladama i uživanjima.

2. Točka: Bit kršćanstva

174. Pogledajmo kakva je bit kršćanina. On je sin Očev, ud Isusa Krista, hram Duha Svetoga. Malo riječi, ali one izražavaju divne stvari koje mi ne cijenimo jer ne poznajemo dovoljno blisku povezanost sa Presvetim Trojstvom. Ah, nastojimo upoznati našu vjeru! Kršćanin je sin Oca vječnoga. Kakva čast, kakva slava. Veza stvarna i istinita koja se ne sastoji u riječima: *mi se zovemo i jesmo djeca Božja.*
Mi smo djeca Božja kao što je Riječ tijelo, kaže sv. Augustin. Zbog toga sv. Ivan nakon riječi: „*dao im je moć da postanu sinovi Božji, koji nisu rođeni od krvi nego od Boga“* dodaje *„i Riječ je postala tijelo“* kako bi nam pokazao istinitost ove veze i ovog jedinstva kršćanina s Ocem.

175. Iz ove veze dolazi baština: *djeca i baštinici.* Od tuda ova sloboda djece Božje, otuda ovo povjerenje i srce Oca i Sina koje se nalazi između Boga i kršćanina: Bog gleda na kršćanina kao na svoje dijete, a kršćanin ga ljubi kao svoga Oca. Koja prednost za nas, koja dobrota Božja. Ne bismo li trebali uzviknuti s apostolom: gledajte kakvu nam je ljubav dao Otac, da smo sinovi Božji.

Koja plemenitost: Spoznaj, kršćanine, svoje dostojanstvo da si postao dionik božanske naravi, ne budi izrod. Nemojmo umrljati našu otmjenost nikakvim bezočnim djelom, brinimo se da je očuvamo u barem u mjeri one čistoće u kojoj ljudi od ovoga svijeta nastoje očuvati svoju otmjenost. Ovaj temelj koji smo dobili, treba sjati u našim djelima i voditi nas k nasljedovanju onoga koji nam ga je dao: *Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski* – reče Isus.

A kakva je naša neporočnost, kakva je naša svetost! Svjedoči li nam naša savjest da smo mi djeca Božja: Svjedočanstvo Duha odgovara savjesti da smo sinovi Božji. Podupiremo li mi ovu izvrsnost svojim neporočnim ponašanjem? U ovom svijetu pitanje je časti nalikovati svojim precima, čovjek se hvali svojim rodom; hvalimo se svojim rodom, ali ne zaboravimo da smo nakalemljeni na stabla svetosti i da moramo biti sveti.

176. Kršćanin je ud Isusa Krista. To je jedinstvo prijatelja s prijateljem, brata s bratom, *javite mojoj braći* – jednog uda s drugim. On je glava, a mi smo njegovi udovi; on je loza i njezin sok a mi smo palmin list. I kako je vinovo trsje nakalemljeno na njegov sok, tako je kršćanin nakalemljen na Isusu Kristu, on se preobražava u njega: koji jede moje tijelo.

Jedinstvo vatre i željeza, dvije voštane kuglice izmiješane zajedno, nije veće od jedinstva kršćaninove duše i Sina Božjega. On je u kršćaninu i kršćanin u Isusu Kristu, ili bolje: kršćanin je drugi Isus Krist. Koliku svetost traži od nas ova bliska povezanost. Ovdje prizivam našu čistu savjest, ako je korijen svet... Zar ne bi to trebale biti i grane? Biti prijatelj: Ako je on naš prijatelj, gdje je ono nježno i darežljivo srce koje bismo trebali imati za njega? Ako je on naš brat, itd.

3. Točka: Cilj kršćanstva

177. Ostaje nam da razmotrimo koji je kršćaninov cilj. Krajnji kršćaninov cilj je posjedovanje Boga samoga. To je njegova bit, to je njegova domovina. Kako bismo spoznali ovu istinu, treba pretpostaviti da je kršćanin u ovom svijetu u različitim prilikama. Daleko je od svoje domovine i nada se da će u nju na koncu stići. Ova nada mu, međutim, ne može ukloniti strah od gubitka domovine, strah da domovinu nikad neće imati.

Udaljavanja, nada, nesigurnost, to su razna stanja u kojima se nalazimo. Udaljenost od naše domovine bi nam trebala donijeti odbojnost za svjetovne stvari još dok smo na zemlji. Mi smo hodočasnici, ne bismo se trebali vezati ni za što, niti išta na ovom svijetu cijeniti; naprotiv, sve bi nam trebalo izgledati kao bijeda i ispraznost. Ako razmotrimo dobra koja su nam pripravljena u drugom svijetu, vidimo da prema njima trebaju stremiti sve naklonosti, sve želje i djela našeg srca. Već od pogleda na ovo prelijepo nebo, ovo boravište svetaca, trebali bismo govoriti kao sveci: kako zaudara zemlja onima koji motre nebo. Takav je bio odgovor prvih kršćana kada su ih pogani pozivali da sudjeluju u njihovim ispraznim zabavama, tako su govorile ove plemenite duše posve umrle svijetu, preostale su nam druge zabave. Bio je to jezik apostola i jezik naše vjere. Nesretni mi, ako govorimo drugim jezikom.

178. Neizvjesnost oko našeg spasenja, u kojoj se nalazimo, baca nas u neprestani strah. Nema spora da idemo prema dva kraja: paklu i raju. Ali, dobri Bože, je li to kroz ovaj život sretni, život nesretni, kroz bujice naslada, kroz vječne patnje? Mi ništa ne znamo. Treba živjeti, treba umrijeti u ovoj bolnoj neizvjesnosti, što, između ova dva kraja tako različita, tako neizvjesna! Kako se onda može zabavljati i misliti na životnu udobnost?

Nitko ne zna je li dostojan ljubavi ili mržnje. Nije li ova misao dostatna da se odbace sve slasti života i zadovoljstva ovog svijeta? Ona je barem ispunila samotne trenutke i grješnika i nevinih. Zbog ove neizvjesnosti oni prakticiraju razna mrtvljenja tijela kojih se plašimo dok o njima čitamo kod svetaca. Ako vam je stalo do vašeg spasenja, nastojte ih oponašati, ne štedite se ovdje, činite sve što možete: što god može ruka tvoja, silno djeluje. O, kako su oni bili razboriti, kažete. Da, bez sumnje, oni su to bili, i vi to morate priznati. Gledajte ih nasljedovati.

U času smrti, jasno ćete vidjeti; u jednom trenutku ćete reći: ne znam jesam li propao ili spašen.

179. Sada kažete: savršenstvo je dobro za samostane; dovoljno je čuvati zapovijedi; hoće li čovjek propasti zato što je prekršio savjete? Ne činimo zlodjelo ako malo slijedimo slavu svijeta jer ima nekih. To vam je, sjetilne duše, zadnja isprika, ali slaba da bi vas opravdala.
Kao prvo, kažem vam da ste, kao ljudi crkve, obvezani vršit savjete. Mogao bih vas optužiti za nerazboritost, da se niste dovoljno čuvali, da niste slijedili najsigurniji put, na kojem se radi o vječnosti: nijedna sigurnost nije dovoljno velika gdje se okuša vječnost. Bez zadrške odgovorit ću vam na pitanje.

Kažem da kršćanin koji nije zabrinut što je prekršio evanđeoske savjete kako bi vodio slobodarski život, puten i sladak, krši zapovijedi i odredbe. Članak vjere, istinit poput istine o jedinom Bogu, siguran poput onog koji kaže da preljubnici neće ići u nebo. Je li vaša svetost veća od sv. Pavla koji, osnažen u milosti, uzdignut do neba, kaže: kažnjavam svoje tijelo itd.

180. Nije li narav tako pokvarena i nikada se ne drži ispravnih granica? Kažete: pogledat ću svijet ali ću se čuvati njegovog duha; svojim čulima ću dati slobodu da gledaju sve što žele, ali ću srce sačuvati u čistoći. Vi biste bili ljudi najumrtvljeniji, utvrđeni u milosti, uzdignuti u treće nebo, vi ćete se izgubiti ili treba izuzeti evanđelje.

Jedino sredstvo koje nam ostaje u ovoj neizvjesnosti, u kojoj se nalazimo oko našeg spasenja, je slijediti stav koji nam daje sv. Petar: *Zato, braćo, to revnije uznastojte učvrstiti svoj poziv i izabranje : to čineći – ne, nećete posrnuti nikada!*
To je bila briga prvih kršćana. Mi smo njihova djeca: sinovi smo svetih. Zašto želimo podijeliti baštinu? I mi smo kršćani kao i oni, i mi smo udovi Isusa Krista poput njih, i mi imamo iste sakramente kao i oni. Ako ih ne nasljedujemo, nismo li onda, kako kaže Tertullien: imaginarni kršćani, nestvarni kršćani? Prema sv. Augistinu: prividni kršćani, itd.

DOBRA DJELA

Prva propovijed

181. *4. nedjelja po Uskrsu*
Duh istine okrivljuje svijet zbog pravednosti
U starom Zakonu bilo je dosta Židova koji su imali duh kršćanstva, ali ima i dosta kršćana koji imaju duh licemjerstva. I licemjeri i farizeji imali su samo jednu pravednost 1. pretvaranje, 2. ograničenost, 3. koristoljublje. Upravo će ova pravila Duh Sveti oduzeti svijetu.

1. Točka: Pravednost većeg broja kršćana je himbena

Oni koji imaju lik pobožnosti, a poriču njezinu krijepost. Licemjeri koji čuvaju vanjštinu ...., koje smatraju ugodnim ljudima .... koji sve čine zbog ugleda kod ljudi.

2. Točka: Pravednost većeg broja kršćana je ograničena

Farizeji su primjer takvih ljudi. Oni su činili uistinu puno dobrih djela; ustrajno prisustvovali obredima; plaćali svoje desetine itd. Ali su kršili subotu i najformalnije zapovijedi. Ispitivanje, posebice običaja. Prema Bogu čovjek uvijek ima zadršku.

3. Točka. Pravednost iz koristoljublja

Rade samo iz vlastitog interesa. Sve napuštaju kad više u tomu ne vide svoj interes. Ispitivanje, posebice triju praksi: Izbjegavanje dvoličnosti za koju Gospodin u jednom poglavlju sv. Mateja iznosi 6 osuda. Ne stavljajmo granice našoj pravednosti; neka ne bude okrnjena. Nastojte se dopasti jednino Bogu.

Druga propovijed

183. Biti primljen u zemlji živih, biti bačen u vječni oganj, u pakao... Kome će se dogoditi ta nesreća? Onome tko ne donosi plod dobrih djela. Nije dosta ne biti bestidnik. Ako ne činimo dobra djela, naša propast je neminovna. Treba donositi plodove. Treba donositi dobre plodove.

1. Točka. Nije dosta izbjegavati grijeh, treba prakticirati krijeposti. Dobro stablo donosi dobre plodove... Koje smo krijeposti prakticirali? Koje smo dobre navike stekli?

184. 2. Točka. Koji plodovi? Puno odluka, puno želja. To stablo je bilo jako rascvalo, to je dobro, a je li to dovoljno? Ako naše odluke i želje ne donose nikakve plodove, one su isprazne, lažne, u najmanjoj prilici ćemo pasti.

3. Točka. Treba donositi dobre plodove. Svako voće ima svog crva. (Sv. Augustin) To je istina. Loša nakana, samoljublje, ispraznost, neumrtvljenost. Ispit savjesti. Tko ostaje u meni, taj donosi moje plodove.

Treća propovijed

Za 7. nedjelju nakon Duhova. Svako drvo koje ne daje ....
Za blagdan sv. Ane 1. Točka: primjer sv. Ane. 2. Točka: Nužnost da se čine dobra djela

185. 1. Točka. Tri žrtve u životu sv. Ane: a. žrtva milostinje: prema sv. Ivanu Damašćanskom, sv. Ana je razdijelila svoja dobra na tri dijela: za uzdržavanje hrama i za siromašne
b. žrtva svoje kćeri
c. žrtva dobrih djela.
Po njima je dobila velike zasluge, jer je, kako kaže Crkva, zaslužila biti majka Majke Crkve. Nakon majčinstva Majci Božjoj nema ništa uzvišenije. Njen život je bio skriven ljudskim očima, ali je time bila uzvišenja pred Bogom.

186. 2. Točka. Sveto pismo uspoređuje čovjeka koji ne čini dobra djela s drvetom koje ne donosi ploda, koje će biti posječeno; sa svjetiljkom koja se gasi, sa neplodnom zemljom: *odbijeno i prokleto što je najbliže*; sa slugom beskorisnim: izbaci nekorisnog slugu u tmine izvanjske. Ne kaže: *pijanoga slugu*. Pazi što zaslužuje nepravda *kad je sama nekorisnost dostatna za kažnjavanje*. Ako se kršćanin ne može spasiti bez dobrih djela, što će biti sa svećenikom, za kojeg je rečeno: *Postavio sam vas da idete i donesete plod* itd. Svećenicima, kaže Pierre de Blois, štetno je sjediti, a stajati je opasno, ležanje ubitačno. Sjediti: zaspat ću; Sjedenje je opasno. *Ja bih htio*....
Sjedenje je ubitačno itd.

To je put pakla; treba raditi i to dobro gorljivo raditi. *Dobar plod*. Međutim koliki svećenici koje smatraju dobrima, koji daju milostinju…. Da li oni rade? Imaju tri, četiri puta godišnje nekoliko propovijedi. Nekorisnoga slugu.... To ne znači „raditi“. *Postavih vas* .... Pazi što zaslužuje nepravda *kad je sama nekorisnost dostatna za kažnjavanje*.

Četvrta propovijed

7. nedjelja poslije Duhova. Svako stablo koje ne donosi itd.

187. Tko ne strahuje da bude protjeran iz društva svetih, da bude iščupan iz zemlje živih, otjeran iz prisutnosti Isusa Krista i osuđen na oganj? Kako bi si ovo priuštio, dovoljno je ne činiti dobra djela. Nije dovoljno izbjegavati zlo; ako se čovjek odrekne dobrih djela, njegova propast je sigurna. Treba donijeti plodove. Treba donijeti dobre plodove.

1.Točka. Svako stablo zasađeno u polju Gospodinovom, zaliveno krvlju Isusa Krista, treba donijeti dobre plodove. Ako je to slučaj s kršćanima, koliko će tek biti sa svećenicima? Neka znaju da nisu za nerad, nego ste pozvani na naporne radove. Tri grijeha vladaju među svećenstvom, kaže Hugo od sv. Viktora: lakomost, neumjerenost i nemar. On u isti rang stavlja nemar i neumjerenost. Uzaludna je isprika onih svećenika koji kažu da oni nisu više zaduženi za spas duša. Gospodin nije rekao samo župnicima: *Svako stablo koje ne donosi ploda bit će posječeno...*

188. 2. Točka. Ispitajmo koju smo korist izvukli ove godine. Koje smo plodove u njoj sabrali? Koje krijeposti prakticirali? Koja nestalnost u našim odlukama. Koji uzaludan rad itd. Kolike varave želje koje se neće nikada ostvariti. Želje su dobre, ali to nije dovoljno.

3. Točka. Rijetkost dobrog ploda. *Svaki plod ima svoga crva*, kaže sveti Augustin. Bili ste na molitvi, ali koja rastresenost; u učenju, koja ispraznost; za stolom, koja sjetilnost itd. Ako bismo htjeli dobro ispitati sve naše radnje, našli bismo malo onih koje nisu okaljane.
Praksa: Doći do rezultata, protiveći se našoj ćudi. *Neće svaki koji mi kaže Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko* itd.

Tekst p. Mulota: Stablo koje neće davati plodove u zemaljskom raju, biti će iščupano i bačeno u vatru. Polje Crkve je zemlja zalivena krvlju mučenika i pojačana njihovim relikvijama, natopljena i suzama, znojem i krvlju Isusa Krista, čak i uvećana njegovim štovanim tijelom. Koliko bi, dakle, morala ta zemlja biti plodnija, koliko bi stabla na njoj morala donositi plodove ugodne i oku i okusu.

Neka vide vaša dobra djela i neka slave Oca nebeskoga itd. Ne bi li kršćani trebali biti ugodni miris Isusa Kista po svetosti svoga života, po sjaju svoje krijeposti, po žaru svojih molitava, po širini svoga milosrđa, po čvrstoći svoje nade i po veličini svoje vjere, koja treba biti djelatna jer vjera bez djela je mrtva. Pravi vjerski život je vjera dobrih djela.

DOBAR PRIMJER - SABLAZAN

189. Za 6 nedjelju poslije Krista kralja: *Kraljevstvo je nebesko slično kvascu koga uzevši žena* itd. Mt. 13. Sv. Ivan Krizostom. U pravim kvascima postoji moć da opake preokrene u svoju vrstu. Sv. Pavao: Malo kvasca ukvasa cijelo tijesto.
1. Dobar primjer je najefikasnije sredstvo da potakne druge jer on prosvjećuje duh; 2. jer on oživljava volju.

1. Točka. Dobar primjer prosvjetljuje duh

Kad nas je Bog htio poučiti, nije to činio riječima nego djelima. *Kao što ljudska navika govori riječima, tako božanska moć govori djelima*. Gospodin Isus je 30, godina htio da govore njegova djela, a 3 godine riječi. Biti poučen znači da ga je upoznao. Umijeće dobrog življenja, se uči više gledajući nego slušajući. U njemu je rječita tišina i ljepota učene tihoće. (Ennodije, pis. 7)

Svi narodi čuju jezik djela, a ne jezik riječi… Primjer Fernandeza, sudruga sv. Franje Ksaverskog u Indiji, koji je dok je propovijedao dobio veliki ispljuvak posred lica, ali se nije zbog toga uzbuđivao; to je bio razlog obraćenja Indijaca. Oni koji su im se prije toga rugali da ne razumiju njihov jezik. Tertullien kaže da je stalno mučeništvo bila interpretacija evanđelja: *Kršćanin se sluša, dok ga se gleda; više naime vjeruje očima nego ušima*.

Ne nalazi se ljudska mudrost u uvjerljivim riječima nego u pokazivanju duha. Veće pobjede odnose kreposna djela nego čudesa. (sv. Krizostom) Primjer žena, o kojima govori sv. Pavao, koje su bez govora za Krista zadobile muževe: stječu dobitak bez riječi.

O Gospodine, majka je nastojala dobiti oca za tebe govoreći mu o tvojim čudesima. Sv. Augustin je govorio o svojoj majci kako je zadobila obraćenje svoga muža.

2. Točka: dobra primjer potiče volju

190. Dobri primjeri potiču našu volju. General koji tjera svoje vojnike, neće ih potaknuti kao onaj koji maršira na čelu svoje jedinice. *Dao sam vam primjer da kako god sam ja činio i vi činite*. Primjer Sv. Ignacija koji je obratio jednog razvratnika bacivši se u zaleđeno jezero. Prezret će ljude i reći će: Griješio sam i pravo izvrtao. (Job 33, 27)
Dok grješnik prosuđuje o pravednom, često ga okrivljuje i prezire, jer on ne može ono što mogu ti i te.

Tako neka svijetli svjetlo vaše pred ljudima da vide vaša dobra djela itd. Što heretici drže za krive dogme, isto to više njih danas drži za loše primjere; toliko teže će biti hereticima koliko su veća njihova djela od riječi. (Sv. Bernard) *Ne živiš li kao toliki osuđenik duša*? (Pacian) Jao svijetu zbog sablazni!

DOBAR PRIMJER

191. Za 6. nedjelju nakon Bogojavljenja. *Kod vas je doista riječ Božja odjeknula* itd. (1Sol.)
1. Točka: Dobro i snaga dobrog primjera da izvedu čovjeka na dobro.
2. Točka: Zlo i moć lošeg primjera ili sablazni da okrenu čovjeka na zlo.

1. Točka. Zauzimajte se za dobro ne samo pred Bogom nego i pred ljudima. (Rimlj.) Neka vide vaša dobra djela i neka slave itd. Pismo prvi dokaz; razum drugi dokaz; iskustvo treći dokaz.

2. Točka. Sa svetim bit ćeš svet, s pokvarenim ćeš se pokvariti. Lakše je od drugova primiti zloću nego im dati vrlinu budući da je jača osobitost ljudske naravi ići nizbrdice nego širiti oko sebe zdrave navike. (sv. Basilije)
Loš primjer snažnije vuče prema zlu nego što dobra primjer vuče prema dobru. Poginut će tvoj brat za kojega je Krist umro.

DOBAR PRIMJER I SABLAZAN

Misli iz svetih otaca o sablazni i dobru primjeru

192. To najpouzdanije znaj da se nitko ne može dopadati Bogu i opakim ljudima. U toliko dakle, smatraj tvoje bratoljublje da što se više dopada svemogućem Bogu, toliko znaj da se ne dopada opakim ljudima. (sv. Grgur)
Ako se uzme sablazan zbog istine, korisnije je dopustiti da se dogodi sablazan nego da se ostavi istina. (Isti)

Prelati moraju znati ako ikada učine opakosti toliko su dostojni smrti, koliko prenose na svoje podložnike primjere propasti. Nitko Crkvi više ne škodi nego oni koji čine opaka djela, a nositelji su svetoga reda. Ne misli da ti nisi ubojica kada opačine savjetuješ svome bratu. (sv. Augustin)

Gdje se nalazi sablazan, ondje nedvojbeno ljubav trpi štetu. (sv. Bernard)
Ako je Gospodin dao vlastitu krv za cijenu otkupljenja duša, ne čini li ti se da teže progonstvo od njega treba podnositi onaj koji podnošenjem zala, opasnim primjerom sablazni odvrati od njega duše koje je otkupio. (sv. Bernard)
Pobožni vojnik ne osjeća svoje rane dok promatra rane svoga dobrostivoga vođe. Sijmo među ljudima dobro po primjeru dobrih djela, sijmo anđelima radost veliku po skrivenim uzdasima. Mnogo se više poučavaš primjerom čija djela slijediš. (Laktancije)

O SABLAZNI

Prva propovijed

193. Moguće je da čovjek postane čovjeku vrag.
1. Koja je priroda i koji su učinci grijeha sablazni?
2. Kojim strogim kaznama Bog kažnjava one koji sablažnjavaju druge?
3. Na koliko se načina može počiniti ovaj grijeh?

1. Točka. Priroda i učinci grijeha sablazni

Teolozi ovako definiraju sablazan: grijeh koji daje priliku da bližnji upadne u grijeh. Sablazan je grijeh koji drugome pruža priliku propasti, kaže sv. Toma.

Ovaj se grijeh po definiciji izravno suprotstavlja ljubavi prema bližnjemu, kao da se sudi suprotno sudu, Bog kaže: *Što si učinio jednom od mojih najmanjih, meni si učinio.* On se smatra povrijeđenim kroz grijeh koji čovjek čini drugima.
Primjer obraćenog sv. Pavla kojemu je Gospodin rekao: *Zašto me progoniš*? Sablazna osoba je ubojica duše svoga brata. On ga trga iz ruku Božjih, da bi mu zario nož u srce. Kao kad bi neko dijete, čak slučajno, ubilo svoga oca, koja bi to bila bol, koji nemir, koja smutnja. A kad bi ga ubio iz zasjede.. Nema nikakve usporedbe između umorstva koje počini ovo izopačeno dijete i onoga koje počini sablazna osoba. Razlika između jednog i drugog je poput razlike između duše i tijela.
Ovaj grijeh je kuga: *grlo je njihovo otvoreni grob*. Zahvaća sve koji mu se približe, on baca vatru pokvarenosti u oči. On vara slabe duše koje nisu učvršćene u pobožnosti. Nesreća, kaže Duh Sveti, za onoga *koji drugima postavlja zamku*. Ah, Gospodine, koja nesreća i koja kazna za one koji će srušiti nevine duše zauvijek; koji se nakon toga raduju zbog odličnog đavolskog plijena: Dođite, kažu oni, i uzmite, njega je Bog ostavio. Istrgnuli smo ga iz grudi Božjih, nećemo mu dati da se tamo vrati. Ni najčvršće duše u krijeposti nisu izuzete od zaraze ovoga grijeha: *Izmiješao ih je s poganima i naučili su njihova djela*.

Razrada načela koje sablazna osoba čini malo po malo. Želim da se njihove riječi vas ne dotiču; ako ih nastavite posjećivati, propast ćete. *Opaki razgovori kvare dobre običaje*.

194. Vidjeli smo da su nas i stoljeća sve više snabdijevala ravnodušnim osobama: *Govor njihov kreće se kao rak*. Kako sablazan napreduje? Sablaznite jednoga, ovaj sablazni drugoga, i tako beskonačno. I vi prihvaćate ovaj grijeh. Kolike duhovne smrti!
Čovjek koji uništava ogradu koja okružuje polje kriv, je za štetu koju u tom polju načine životinje. Čovjek koji građanima prodaje otrovano ili zaraženo meso kriv je za njihove smrti. Tako je i sa sablaznom osobom. Zaraza se iz kuće širi na grad, iz grada na biskupiju itd.
Grijesi skandaloznih osoba trajat će iz dana u dan, iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu, iz stoljeća u stoljeće, te naposljetku završiti tek s krajem svijeta. O dijete Beliala, ne bi li bilo bolje tvome ocu da se strmoglavio u more prije nego što te donio na svijet? *Bolje bi mu bilo da o vrat objesi mlinski kamen i baci se u dubinu morsku.*

Sablazan je gotovo nepopravljiva. Kako u Crkvi ima zajednica svetih čija je glava Gospodin, tako ima također i zajednica i crkava sablasnih osoba, a đavao je duša i glava ovog zlokobnog društva, a skandalozne osobe kao njegovi udovi sudjeluju u zlu cijelog društva.
Kako ćete obratiti osobu koju ste sablaznili? Kako ćete mu pokazati veličinu ovog grijeha? O, kako je to teško!

2. Točka. Kazne za grijehe sablazni

195. Ako ima nešto što na samrti daje radost, onda je to činjenica da je čovjek radio za spas bližnjega. Što je naime naš spas ili radost ili kruna slave? Nije li to prvenstvo Gospodina našega

Isusa Krista? Naprotiv koji užas i strah na samrti za osobu koja je sablažnjavala druge. Bog mu viče: *Gdje je brat tvoj*? Krv brat tvoga viče k meni sa zemlje. Zbog tvoje ludosti propast će brat za kojega je Krist umro. Treba platiti dušom za dušu: Vrati što trebaš vratiti.
Kad će Bog preispitivati grijehe skandaloznih osoba, dobri Bože, kojeg li polaganje računa! Sudit će mu za sablazan koja se održala iz stoljeća u stoljeće; što više, grijesi nisu još ni počinjeni nego će tek proklijati iz ovog pokvarenog sjemena. Strašan je, Gospodine, sud tvoj.

Sve duše koje je on zaveo, tražit će njegovu osudu. Za tvoj vlastiti grijeh, nesretni sablazni čovječe, bit ćeš osuđen na pakao, ali za sablazni koje si počinio, dobit ćeš dvostruki pakao, dvostruku kaznu. Neka se zabrine jer su hulili i psovali itd. Skandalozna osoba biti će kažnjena za sve grijehe koje je uzrokovala.

3. Točka: Načini na koje se može počiniti sablazan

196. Izravna sablazan koja vodi do grijeha izravno. Neizravno čineći prije sablazni neku grješnu radnju. Mišlju, riječju, djelom itd.

Druga propovijed

197. Jao onima po kojima skandali dolaze. (Mt. 18) Zamke i stupice za duše u ovom svijetu. Potrebno je da dođu sablazni; doista jao čovjeku po kojem dolazi sablazan. Onaj koji čini djela Božja zove se: čovjek Božji; onaj koji vrši djela đavolska, tj. propast duša: pomoćnik je đavla.
Osobu koja sablažnjava može se nazivati kraljem Ahazom, 3 Kr 21: *Prodan je jer čini zlo*. Đavao ga je kupio kako bi od njega načinio svoga predstavnika, svoga zastupnika, svoga pomoćnika. Osuda onih koji sablažnjavaju.

1. Točka: Osobe koje sablažnjavaju i đavolski planovi

198. Planovi Gospodinovi na ovom svijetu: On je objavio da oduzima naše grijehe. (1Iv 3) Da razori vražja djela.
Veliki dio naše krijeposti se sastoji u tome da ne činimo poroke. Nagovor Gospodinov da dademo dobar primjer. Gospodin je sišao čak s neba kako bi nam dao primjer. Preljub se uči dok se gleda. (sv. Ciprijan) Dugačak je put po pravilima, a kratak po uzoru. Poticaj našeg Gospodina: *Kad bi vidjeli vaša dobra djela i proslavili vas… Oni koji čine dobra djela ne samo pred Bogom nego i pred ljudima.*

Loši primjeri, sukladno našoj pokvarenoj prirodi, djelotvornije vode zlu. Đavao, nema tijela te ne može dati loš primjer, služi se u tome ljudima. On posuđuje, kupuje njihova tijela. Sv. Grgur iz Nise kaže da bi se đavao, u želji da razori Božje kraljevstvo, želio utjeloviti poput Sina Božjega i ići od jednog do drugog dijela svijeta kako bi postao poznat i kako bi širio grijeh.
Budući da to ne može, on se besramno utjelovljuje u tvojim očima: o, bogohulnici, on se utjelovljuje na vašem jeziku, kako bi nevine upoznao s psovkom, tom nečistoćom, sa zlom riječi koju oni nisu poznavali. Opis nekoliko nevinih duša, nevinih djevojaka, izgubljenih po lošem primjeru itd.. Što da kažem o ovim knjigama, o ovim nečistim slikama?

Sablazan grijeh čini univerzalnim. On uklanja sram koji je poput brane koju je Bog stavio u čovjeka kako bi ga spriječio da pade. *Brzo se naviknemo na ono što čujemo često*. (sv. Ciprijan)
Već je prijestup biti prihvatljiv među onima koji škode. Pogani predlažu za primjer grijehe svojih bogova, kako bi ih, tako rekavši, posvetili kao njihove primjere, kaže sv. Ciprian.

Kad bijedni zločini postaju pobožni, kad se uči da grijeh ne samo da nije prijestup, nego se smatra da je dobar i redovnički. Zašto ne bih i ja činio ono što čini Jupiter, kaže neki razvratnik, a piše sv. Augustin. Zašto ne bih ja činio ono što čini taj i taj gospodin; on je moj starješina. Najveći grijesi ustrajni budu. Da čovjek nije nikada čuo kako netko psuje, kako bi ga začuđeno gledao poput životinje.

Sablažnjavajuća osoba svojim grijesima uvodi običaj stalnog održavanja grijeha: ranjava svojom ustrajnošću. Sv. Augustin je pisao jednom velikanu koji je bio nemaran u suzbijanju ovog grijeha. Prijekor očevima i majkama.

2. Točka: Osobe koje sablažnjavaju i planovi Isusa Krista

199. Planove Gospodinove ruši sablazna osoba. Došao je Sin čovječji tražiti i spasiti što je izgubljeno. Izlaganje o tome što je On učinio i pretrpio. I sada mnogi su postali antikristi ....
Božja nakana kad negdje daje poslanje jest da se obrate grješnici, da se ponovo potakne gorljivost, da uvede svete prakse vjere i da uništi zlo. Sablazna osoba, koja je pomoćnik đavla, suprotstavlja se ovim Božjim planovima. On će iz kuće u kuću govoriti: što će vam poslanje? Zar nemamo dosta propovjednika? Oni su skrupulozni, dok su misionari previše rigorozni; oni bacaju svijet u očaj. Oni iz sve snage sprečavaju da se ne ukinu ti loši običaji.

Sablazna osoba nadilazi čak i đavla: *Veća će djela činiti*, rekao je Gospodin svojim apostolima što su oni doista i činili. Isto tako radi i đavao. Koliko vas je puta đavao nagovarao na nečiste misli, bez daljnjih koraka. Dođe neka sablazna osoba, neka laskava djevojka, koja vas nadahne i vi pristanete.

Može se izbjeći đavolsko proganjanje tako što se čovjek povuče u crkvu pred Presveti Sakrament, ali on vas i tamo slijedi preko sablazne osobe i svojih pomagača. Djevojka nakićena ulazi u središte, golog vrata, uzdignute glave, približava se i oltaru, što se đavao ne bi usudio učiniti. Ah, jadniče, ako se želiš prokleti, prokuni samo sebe, ne povlači druge; zar ne vidiš da si kriv za sve grijehe koje prouzročiš?

3. Točka: Nagrada osobama koje sablažnjavaju

200. Kazne koje vladari namjenjuju svojim podanicima, slika su onih koje Bog namjenjuje sablaznim osobama. Podanik koji se ne pridržava zakona, biva kažnjen. Ako je dovoljno drzak da podiže vojnike protiv visočanstva, čini zločin protiv države, koji se može okajati samo rigoroznom smrću. Sablazna osoba diže stijeg protiv Boga. Ovaj raskalašenik koji to čini, ova svjetovna djevojka, ovaj pijanac koji navodi druge na piće.

Bog strogo kažnjava one koji prvi počine neki grijeh. Kažnjavanje anđela koji još nije vidio nikoga kako griješi. Davidov primjer kojemu je Bog oprostio ubojstvo čovjeka i njegov preljub, ali mu je preko proroka Natana poručio: Jer si prezreo ime Gospodnje, sin će ti umrijeti koji je rođen. Jao onom čovjeku po kojem dođe sablazan... Propao je brat za kojega je Krist umro.
Tko će mu ponovno proliti krv nevinu? Tko će mu nadoknaditi cijenu kojom nas je kupio? Potrebno je, nesretniče, da tvoja duša plati za duše koje su zbog tebe izgubljene.

SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA

201. Ovo je izvučeno iz uredbe biskupije iz Angersa, 23. svibnja 1703., prema uredbama iz Orléansa, Bloisa, Toursa itd.
Nakon obveze koja se mora poštivati, u uredbi se kaže:

- oni, koji su saslušavši na brzinu neku tihu misu, ostatak dana provode u jedenju obroka, u igri, u lovu i u drugim profanim zabavama;
- oni koji u ove svete dane posjećuju kabaret, tamo se odaju razuzdanosti i troše u razuzdanim gozbama materiju svoje obitelji;
- gostioničari koji zbog želje za zaradom mame i privlače djecu, angažiraju ih u razuzdanosti i krađama; koji, protivno zabrani crkve i uredbama Kraljevstva, daju piti bez potrebe stanovnicima gradova i sela, oženjenima koji imaju svoja imanja, i koji podržavaju njihov razvrat i neurednost; koji primaju ljude tijekom Božje službe ujutro ili navečer nedjeljom ili na blagdane, ili noću u kasne sate, ili snabdijevaju vinom i drugim alkoholom one koji su na putu da zablude

- prodavači kave i drugih pića koji dan i noć primaju ljude koje je vino već primilo;
- krojači, postolari i drugi radnici koji uobičavaju napustiti svoj posao već u jutro;
- slastičari, pekari i drugi koji bi trebali predvidjeti dane blagdana i koji u ove dane rade bez potrebe;
- trgovci koji drže svoje trgovine otvorenima ili na pola otvorenima i prodaju robu;
- mesari koji robu izlažu na blagdane i nedjeljom;
- kirurzi, brijači, vlasuljari, njihova djeca, naučnici, radnici ili suradnici, koji rade tijekom Božje službe ili u vrijeme priprema; što onda vodi k tomu da je ova vrsta ljudi uvijek u sramotnom neznanju.
- bilježnici, prokuratori, pripravnici koji rade tijekom službe Božje i koji tjeraju svoje pisare da rade prijepodne nedjeljom ili na blagdane, jedva im ostavljajući vremena da prisustvuju tihoj Misi.
- zakupnici, seljaci, zemljoradnici koji uglavnom izabiru nedjelje i blagdane da odu u grad ili susjedno sajmište kako bi ravnali račune sa svojim gospodarima, kako bi im odnijeli proviziju, kako bi popravili kočije i koji napuštaju službu i upute svoje župe;
- oni koji idu na sajmove i tržnice i koji se drže nedjeljama i blagdanima protiv kanona i zakona kraljevstva;
- oni koji drže škole igara, koji opskrbljuju kartama i kockom;
- oni koji nedjeljama i blagdanima koriste prijepodne kako bi brojili novac koji napuštaju zbog toga službu Božju i provode ostatak dana u kabareima, umjesto da ta plaćanja izvrše nakon službe i večernjice.

Kako bi otklonili ova zla koji obeščašćuju lice kršćanina i upropašćuju duše, savjetujemo:

ISPOVIJED

Prva propovijed

202. Četvrta korizmena nedjelja. Istjerao je Isus đavla, a on je bio nijem. (Lk 11)
Nekad je šutnja dobra, a nekad pak štetna. *Jao meni jer sam šutio*. (Iz 6)
Za ovoga se đavla kaže da je nijem jer ljude čini nijemima.
Nužnost ispovijedi. Krijepost. Kakvoće.

1. Točka: Nužnost ispovijedi

Adame, gdje si? Za toga je Bog pitao da grijeh, koji je prijestupom počinio, ispovijedajući okaje. *Kome oprostite grijehe opraštaju im se...*itd. Ako tko niječe da je sakrament ispovijedi ustanovljen božanskim pravom ili božanskim pravom zbog nužde spasenja, neka je proklet. Tako uči Sabor tridentski.
Sakramentalna ispovijed nužda je grješniku: kad je bolestan da ozdravi; kad je nečist da se opere; kad je okrivljenik da se opravda.

Ispovjedi tako veliku svoju ranu i Bog će te ozdraviti; rane se, naime, svih grješnika ozdravljaju lijekom ispovijedi. (sv. Augustin)
Ako čekaš djelo onoga koji liječi, treba da otkriješ svoju ranu. Kada bi to bilo moguće više bih volio čist ući u pakao, nego uprljan gnusnim grijehom biti u kraljevstvu nebeskom. (sv. Anselmo)

Ispovijed je dobar ures duše koji čisti grješnika. (sv. Bernardin)
Nitko ne može biti opravdan ako prije nije ispovjedio grijehe. sv. Ambrozije.
Lazare, iziđi vani; ne kaže se: oživi, nego iziđi, kao što je čovjek mrtav u grijehu, pomoću ispovijedi neka iziđe van. (sv. Grgur knj. 22. Moralia)
Izdaj vlastiti svoj zločin da bi bio opravdan. (sv. Ambrozije)

2. Točka. Snaga ispovijedi

203. Bogu se dopada ispovijed; gasi oganj pakleni; otvara vrata raja.
David reče: Sagriješih i odmah mu reče Natan: Gospodin je oprostio tvoj grijeh. Krist onima koji se kažnjavaju sami svojom ispovijeđu nije sudac nego odvjetnik. (sv. Augustin)
Tko skrije zlodjela svoja, neće biti opravdan. (Prov. 28)
Tko se pak ispovjedi i ostavi se grijeha, zadobiti će smilovanje. Ispovijed je majka opraštanja. (sv. Ivan Krizostom)

Ako otvoriš svoj grijeh, i ja otvaram; ako ga spoznaš, opraštam; ako se za njega optužuješ, opravdavam; ako bi se osuđivao i prezirao, ja te ne osuđujem niti pak proglašavam krivim. (Prt. Bles)
Odvraćaju grješnika od očitovanja grijeha: 1. ljubav prema osveti, bludništvu ili dobitku; 2. strah od izmirenja ili obnavljanja ili odvajanja; 3. sram. Ako se dvoumite zbog muke ispovijedi, sjetite se paklenog ognja kojega gasi ispovijed. (Paciam)

Jao koliki su kažnjeni kojima je bilo dopušteno ispovjediti grijehe da ugase vatre. Gorčina sadašnje pokore gasi kazne buduće srdžbe koja dolazi.
Bit ćeš danas sa mnom u raju. Vidiš kolika je stvar ispovijed; ispovjedio si se, i otvorio raj. (sv. Augustin)
Ispovijed zatvara usta pakla, otvara vrata raja. (Isti) Da bi ti se nebo otvorilo, otvori usta svoja svećeniku: to su jedina vrata raja. (sv. Augustin)

3. Točka. Kakvoća ispovijedi

204. Ispovijed mora biti: posredovana bez nemarnosti; cjelovita bez dijeljenja; ponizna bez ispričavanja.
Ovdje se pripovijeda o nemarnosti mnogih na ispitu savjesti. *Proklet tko vrši djelo Božje nemarno*. Jeram. 48.

Vrati se svome srcu i marljivo protresi svoje srce. (sv. Bernardin)
Okolnosti koje treba ispitati mijenjajući vrstu, imaju broj grijeha itd.
Treba izbjegavati ispričavanja od kojih je prvi primjer onaj Eve i Adama. Ne naginji srce svoje k riječima opačine kao da bi te se i u grijesima ispričalo.

Kad se ispričavamo dodajemo grijehe grijesima. (sv. Jeronim)
Rekoh: Ispovjedit ću protiv sebe Gospodinu svoju nepravdu. (sv. Bernard)

Druga propovijed

205. Za 3. korizmenu nedjelju. *Isus istjera đavla.* Prikažimo tiraniju koju nijemi đavao vrši nad nekom dušom. Pogledajmo koliko je ova tišina okrutna u svojim učincima. Bezumna u svojim uzrocima.

1. Točka: Šutnja je okrutna u svojim učincima

Đavao se ne nikad ne osvećuje slavnije od Isusa Krista. On nikad ne muči čovjeka dok ga drži. On nastoji spriječiti Gospodina da nas oslobodi čineći da prešutimo, jer Bog čeka tvoj glas da ti oprosti.

On čini da počinimo novi grijeh, grijeh nezahvalnosti i prijezira za sve što je Gospodin učinio i podnio kako bi nam zadobio oproštenje.
Ogromno bogohuljenje koje čini đavao. On napada Gospodina na prijestolju njegovog milosrđa; kada je Gospodin spreman oprostiti čovjeku, zadaje mu udarac u srce. Đavao profanira jednu od najsvetijih stvari, čini od lijeka otrov te čini da time trijumfira: *Lijek naš je trijumf nad đavlom*.

Đavao trijumfira nad čovjekom, jer mu otima jedini lijek koji ima da bi izišao iz svoga nesretnog stanja. Presijeca mu svaki put prema oprostu. Da bi se zadobio oprost, potrebno je samo reći jednu riječ od tri sloga: *peccavi- sagriješih*, ali đavao to sprječava, kaže sv. Augustin.

Zbog zadržavanja i potiskivanja grijeha rađa se otvrdnutost srca. Što se čovjek duže zadržava u grijehu, to đavao ima više vlasti nad grješnikom. Veliki broj kršćana nije dovelo u prokletstvo to što su počinili neko zlo ili preljub, nego što su to prešutjeli.

2. Točka: Šutnja je nerazborita u ovim slučajevima

206. Jednog dana je jedan svetac susreo đavla kako oblijeće oko ispovjedaonice u nekoj crkvi i upita ga je što radi na tom mjestu. Đavao reče: „Vraćam grješnicima sram koji sam im uzeo kada sam ih poticao na zlo, kako bi ih bilo sram ispovjediti ono što ih nije bilo sram učiniti."

Ovaj sram je uobičajeno sredstvo kojim se đavao služi kako bi nam nametnuo prešućivanje grijeha. Ova strast je snažna, opća i teško ju je nadvladati. *Đavao je pronašao svoj red: sram je dao pokori a povjerenje grijehu*.

Ali moramo pobijediti taj sram. U strahu od još većeg zla. Pobjeda nad ovim sramom je teška i donosi više zasluga čovjeku i slave Bogu od najvećih trapljenja. Koji bi kriminalac odbio da bude oslobođen ako bi priznao svoj zločin i priznao se krivcem.... *Zatvorene rane više muče*!

Strašna je grižnja savjesti kod onih koji prešute grijehe. Je li bolje opačine sakriti nego biti oslobođen javno. Grješnik više voli trpjeti pakao nego ovaj sram.

Zbog samog srama. Sram na sudnjem danu: Otkrit ću sramote tvoje pred licem tvojim i narodima ću pokazati tvoju golotinju. Ovaj grješnik sliči radniku koji je zasijao polje. Sjeme ostaje skriveno tijekom zime; ne zna se je li tu pšenica ili …

Dva su suda na kojima bi se naši grijesi trebali pojaviti: u ispovjedaonici ili na posljednjem sudu. Ako grijehe otkrijemo na ovom prvom, neće se pojaviti na ovom drugom.

Sram tijekom ispovijedi je neznatan, grijeh se otkriva samo jednom čovjeku, diskretnom, milosrdnom čovjeku, koji ne samo što neće steći loše mišljenje o vama nego će prosuditi da vi u njega imate povjerenja. Sram na zadnjem sudu će biti ekstreman, opći, javni. Bolje je pred jednim podvrći se dosta velikoj pogrdi, nego na dan suda pred tisućama ljudi.

Treća propovijed

207. Zamisao**.**

1. Točka. Pokajnik na ovom sudištu optužuje sebe samoga; otud treba pripremiti optužbu pomoću ispita, čiji je glavni dio kajanje.

2. Točka. Duša od koje se to traži treba otkriti svoje grijehe. Ne treba opravdavati sebe nego treba tražiti oproštenje kazne.

3. Točka. Mora se cjelovito ispovjediti uzevši u obzir tko je ispovjednik: gledano samo po sebi, svećenik je ništa drugo do li samo čovjek, kršćanin; s obzirom na pokajnika, on je otac, liječnik, sudac.

Povijest. Tertulijan naziva ispovijed školom očovječenja. Ako lažeš nisi slagao ljudima nego Bogu. Bog skriva tvoje rane, a ne ti. Rana se liječi pod liječnikovim pogledom, a pokrivanjem ranjenoga, rana se zagnoji. (sv. Augustin)

208. Ne ustručavaj se reći istinu poradi svoje duše: jer postoji zbunjenost koja oduzima grijeh kao i zbunjenost koja oduzima slavu i milost.

Misli iz djela svetih otaca

Četiri stvari uglavnom sprječavaju ispovijed: *strah, sram, nada, beznađe*.
Strah i sram pridružio je Bog grijehu, a povjerenje ispovijedi; vrag izmisli obrnutu stvar, i pridruži grijehu povjerenje, a ispovijedi sram. (sv. Ivan Krizostom)
Da ispovjedivši se ne skrivaš, ne ispovjedivši se bit ćeš kažnjen. (sv. Augustin)
Grješnik će se bojati i grješnik, će se crvenjeti što se trgovinom sadašnji strah mijenja za vječni život.

Đavao nakon grijeha viče grešniku: Propao si! Propao si! Uživao si već u sadašnjim slastima. To su đavolje riječi, a moje su suprotne: Ako si pao, možeš ustati; propao si, ali se možeš spasiti. (sv. Ivan Krizostom)
Dobrota Božja vodi te k pokori.... itd. Ako ne bi želio da te izliječi, od nje te odvraća. Tisuću puta si sagriješio, tisuću puta se pokaj. (sv. Ivan Krizostom)

209. Koji je odmaknut iz radosti raja zbog prijestupa, ponovno se poziva nazad k njima po pokajanju. (Sv. Grgur)
Većinom postaje miliji Bogu onaj koji poslije grijeha iz ljubavi postaje gorljiv u životu, nego onaj koji se zbog sigurnosti prenemaže u nevinosti. (Passol)
Osobitost je prave ispovijedi kada tko za sebe kaže da je grješnik ako se ne protivi sudovima da je on zlo učinio.

Ne divim se manje Jobu kad najponiznije priznaje grijeh nego uzvišenim djelima krijeposti.
Kad se grijesi opravdavaju, udvostručavaju se.
Budući da je stid velika kazna, onaj koji se crveni umjesto Krista, dostojan je milosrđa. (sv. Augustin)

Gubimo svojom krivnjom pripravljeno milosrđe koje nam se pruža i usprkos nekog prijestupa.
Samo je Božja osobitost da ne griješi, a onima koji griješe svojstveno je ispraviti zabludu i izvršiti pokoru za grijeh.

Ako je mana očita, od velike postaje neznatna, ako li se krije, od najmanje postaje velika; grijeh onoga koji prešućuje raste.

Četvrta propovijed

1. Točka: Nužnost ispovijedanja svih svojih grijeha

Sram koji đavao grešniku nadahnjuje može se usporediti s vukom koji zgrabi ovcu za vrat kako ova ne bi zablejala te time dozvala pomoć.
Tertulijan one koji skrivaju grijeh naziva đavlovim tajnicima. Tajnik vrši poslove svoga gospodara; on piše za njega, ali ima i naredbu da čuva tajne. Primjena te misli.
Đavao otima grješniku sram kada ovaj griješi, a vraća mu ga kad se grješnik ide ispovijedati.

Primjer sv. Antuna Padovanskog koji je, dok je ispovijedao jednu ženu, vidio đavla pored nje, te ga je upitao što tu radi. Odgovorio mu je da vrši zapovijed Božju, naime da vraća tuđa dobra. Oteo sam joj sram i sad ga vraćam, odgovorio je.
Primjer sv. Antuna o jednoj redovnici koja je prešutjela grijehe nemara te tako bila osuđena na propast iako je izgledalo da živi životom svetice.

2. Točka: Nužnost obraćena od grijeha. Tertulijan naziva pokoru onih koji se ne obrate pokorom dvoličnjaka, a sv. Augustin teatralnom pokorom.
Usporedba s dvoje ljudi koji se u tuku nekom kazalištu kako bi zabavili druge. Jedan od njih pada na pod kao da je zadobio smrtni udarac. Mala djeca će reći mrtav je, ali ljudi znaju da to nije istina.

Primjena primjera na pokoru.

Grješnike koji uvijek iznova upadaju u grijeh, sv. Augustin uspoređuje s igračima kocke koji bacaju kocke na stol kako bi ih ponovo uzeli.

POKORAVANJE VOLJI BOŽJOJ

Prva propovijed

211. Klanjajmo se Gospodinu koji govori: Sišao sam s neba ne da vršim svoju volju, nego volju onoga koji me posla itd. Iv 6,38: *Evo dolazim da vršim* itd.
Vršenje volje Božje je znak istinske ljubavi. To je najslasnija hrana kršćanske duše. To je najotmjenija služba koju čovjek može imati. To je jedini put u nebo.

1. Točka. *Isto htjeti i ne htjeti, je uistinu čvrsto prijateljstvo*. (Salustije) U naravnoj ljubavi kao i u nadnaravnoj Bog se tako odnosi prema onima koje ljubi: *prožeti će volju onih koji ga se boje*. Primjer Jošue, Mojsija, itd. koje je Bog poslušao.
Primjer svetaca koji su jedino težili da vrše volju Božju i koji su govorili zajedno sa sv. Pavlom: *Gospodine, što želiš da učinim*?

212. 2. Točka. Da bismo znali je li neko meso dobrog okusa, nećemo za pitati nekog bolesnika. Tako i u ovom pitanju, ne treba se savjetovati s ljudima od ovoga svijeta, jer za svakoga se može reći: *Izgubio si usta srca od vrućine opačina.*
Pitajmo dakle svece i svetice, zanesene ljubavlju, i čujmo njihov odgovor: O sveta voljo Božja! Sv. Maria Madeleine de Pazzi: to je jelo koje se uvijek može uzeti koje će zasladiti ono što je najgorče i protivno prirodi: *ugodni začin*.

3. Točka. Presveta Djevica je bila veća u Božjim očima po točnom vršenju volje Božje nego po svom majčinstvu, kaže sv. Augustin. Volja Božja je nešto najveće na svijetu, to je ono što beskrajno uzdiže i najmanje stvari koje sadrže volju Božju: *Tko god vrši volju Oca mojega koji je na nebesima, on je moj brat i sestra i majka*. Koja čast, služiti Bogu znači kraljevati.

4. Točka. To je jedini put u nebo: Neće ući će u kraljevstvo nebesko onaj koji mi kaže: Gospodine, Gospodine, nego onaj koji vrši volju Oca mojega koji je na nebesima. Tko vrši volju Božju, ostaje vječno. (1 Iv 2)
Sve ostalo prolazi, samo to staje.

Druga propovijed

213. Jedina rečenica koju je Presveta Djevica izrekla u Evanđelju: *Štogod vam kaže, učinite.* Trebamo se toga držati jer je ona naša kraljica i naša majka.
Gospodin je savršeno vršio volju Božju.
U njegovoj biti. Ne što ja hoću, nego što ti hoćeš.
U prilikama. Ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti.
U vremenu: Još nije došao moj čas.

Pokoravanje volji Božjoj je nešto najsavršenije, nešto najkorisnije.

1. Točka. Jer se time žrtvuje ono što je čovjeku najdraže – vlastita volja: *Sine, daruj mi svoje srce*. Bog pod tim poima veliku radost: Našao sam čovjeka koji izvršava moju volju, kaže Bog Samuelu.

Bog zauzvrat vrši volju onih koji vrše njegovu. Primjer svetice kojoj su se svi preporučivali u molitvu itd.

Bog ovima darežljivo daje svoje milosti: velikodušan s velikodušnim.

Gospodine, što želiš da učinim, reče sv. Pavao, a to je bilo dosta da od njega učini izabranu posudu.

2. Točka. Ništa nije korisnije, jer pokoravanje volji Božjoj stvara mir, radost, usprkos protivštinama jer se gleda Boga koji ih šalje ili dopušta. Blažen onaj koji čini poput onog sveca koji na ovom svijetu gleda jedino Boga i koji se ne žali vidjevši da mu Bog je sve to prouzročio.
Različita područja pokoravanju volji Božjoj: rođenje, posao, odgoj, itd.

POBOŽNOST PREMA PRESVETOJ DJEVICI

Prva propovijed

1. Točka: Bog to želi. Ona je njegova prva kći, predodređena; njegova kći ljubljena; njegova vjerna zaručnica.
Sin: Ona je njegova majka, djetetu je po volji da ju se poštuje. On sam ju je poštovao, slušao je, bio joj podređen, kako bi nama dao primjer.
Duh Sveti: Ona je njegova zaručnica; ona je njegov hram; ona je njegovo remek-djelo, njegova riznica.

2. Točka: Presveta Djevica to zaslužuje. Ona je Majka Božja. Ovo dostojanstvo u izvrsnosti nadilazi sve stvoreno; ona je naša majka i učiteljica; ona je najsvetija među svim stvorenjima.

3. Točka: Imamo potrebu za ovom pobožnošću. Mi smo grješnici, a ona je naše sigurno utočište.
Jer đavao ne može spriječiti ovu pobožnost, nastoji je obezvrijediti i zatrovati.

Druga propovijed

215. Učini me dostojnim, sveta Djevice, da te hvalim.

1. Točka: Tri su motiva za ovu pobožnost: Ono što je Gospa sama po sebi. Sveti oci nisu dvojili oko toga da joj iskazuju izvanrednu hvalu za koju se čini da dolikuje jedino Bogu; nazivaju je: neizmjerna, neizreciva, čak beskrajna. I nakon što su o njoj rekli sve na što ih je nadahnula nježna pobožnost i žarka ljubav, uzvikuju da još nisu ništa rekli o njezinoj neizrecivosti. Marija je djelo koje nadilazi samo njen tvorac. Iako ju se smješta ispod Boga, o njoj ne možemo nikada dovoljno reći. Ona je puna milosti, puna slave, Majka Božja.

Objašnjavanje veličine njenih milosti, njenih krijeposti: njene poniznosti, njenog milosrđa, njene čistoće, a sve to na najvećem stupnju. Ako nas dira blagost sv. Franje Saleškog, revnost sv. Terezije, pokora sv. Franje Asiškog, kako će tek biti sa svim krijepostima Presvete Djevice na najuzvišenijem stupnju? Slava Presvete Djevice, uzdignute iznad svih anđela i ljudi. Divna odlika Majke Božje.

216. Što je ona za nas. Kako bismo to spoznali, razmotrimo: njezinu moć, njezinu dobrotu, njeno posebno milosrđe.
Njezina moć je odmah ispod Boga.
Univerzalna je: nema milosti koju ona ne prima; nema rane, koliko god neizlječiva bila, koju ona ne izliječi.

Učinkovita je. Primjer Estere uzdignute na kraljevsko dostojanstvo kako bi oslobodila svoj narod iz ropstva. Primjer Salomona koji je dao načiniti svojoj majci prijestolje pored njegovoga.
Njezina dobrota. O blagoslovljena, tko bi mogao istražiti dužinu, širinu, visinu i dubinu tvoga milosrđa. Ona je sunce koje obasjava cijeli svijet. One koji se nalaze daleko osvjetljuješ zrakama

milosrđa i one koji su ti blizu raspaljuješ pomoću osobite pobožnosti. I tako ne postoji nitko tko bi se mogao skriti njenoj toplini.

Primjena na grješnika usporedbe o smokvinu stablu i vinogradaru, usporedba s Presvetom Djevicom. Primjer svadbe u Kani. Vina nemaju.

Njezino posebno milosrđe: *One koji ga ljube, ljubi ih i služi onima koji ga služe*. Od koliko nas grijeh i grješnih prigoda nije sačuvala još od naše mladosti, nije li nas privukla k sebi. Nijedan Marijin pobožnik ne pogiba zauvijek. Briga Presvete Djevice. Čini mi se kao da vidim Rebeku kako sređuje Izakov blagoslov svome sinu Jakovu.

Ako je arka bila otvorena golubici koja je nosila u kljunu maslinov grančicu, kaže sv. Grgur Nazianski, zar neće nebo biti otvoreno duši koja će, napuštajući tijelo, imati Marijino ime na usnama?

217. Ne biti pobožan prema Presvetoj Djevici značilo bi suprotstaviti se volji Božjoj. Tu pobožnost Bog želi. To se vidi po velikoj moći koju joj je dao, po čudesima koja Bog čini njoj u čast, po nadahnuću Crkvi.

2. Točka: Izbjegavati grijeh; prakticirati sve njezine krijeposti; zazivati je; imati povjerenje i poštovanje itd.

218. Oni koji se protive ovoj krijeposti čine poput opsjedatelja Betulije: režući i presijecajući ovu pobožnost, oni režu izvore milosti: ona je temelj svih krijeposti.

Treća propovijed

219. 1. Točka. Nema ništa opravdanije od pobožnosti prema Presvetoj Djevici jer joj je i Gospodin Isus iskazivao čast i bio joj podčinjen. To je oduvijek bila praksa Crkve. Nakon Boga nema ništa savršenije od Presvete Djevice.

2. Točka. Nema ništa svetije ni postojanije. Jer ona za tvorca ima načelo svetosti, Duha Svetoga. Sva njena djela vode prema svetosti. Ona je temelj jer se ne radi o praksi pojedinca nego cijele Crkve.

3. Točka. Ništa nije korisnije. Ona je riznica svake milosti. Ona ljubi i pomaže svoje sluge u svemu. To je pravi znak predodređenosti.

Četvrta propovijed

220. Presvetu Djevicu se uspoređuje s rajem zemaljskim i hramom.

1. Točka. Raj zemaljski

U raju zemaljskom su bile sve ljepote i slasti: svako drvo slatko za hranu i prekrasno. Bilo je drvo života čiji je plod imao svojstvo da produljuje život. Bio je izvor koji je izlazio iz zemlje i zalijevao čitav raj, a zatim se račvao na četiri rijeke. Primjena na Presvetu Djevicu.

Sve slasti, ljepote i milost u Presvetoj Djevici: Gospodin sakupi vode i nazva ih morima, sakupi milosti i nazva ih Marija. Stablo života.

Izvor milosti koji izvire iz Presvete Djevice, koji ju posve prožima, pobožanstvenjuje ju i dijeli se na sve četiri strane svijeta. Čovjek je stavljen u raj zemaljski kako bi u njemu djelovao. Tako je Bog pod okrilje Presvete Djevice stavio one koje ljubi, svoje predodređene, kako bi im tu ishodio spasenje.

2. Točka. Ona je hodajući hram i zagovornica Židova. Njezino pokoravanje volji Božjoj. Presvetu Djevicu se naziva *forma Dei- kalup Božja*, pogodan za oblikovanje Sina Božjega. Slika ubačena u kalup je brzo gotova,…*djelotvorna slika slike*.

Peta propovijed

221. Za blagdan Uznesenja Marijina.

1. Točka. Prijestolje Presvete Djevice je slavno: Ono je znak njezinih zasluga, znak Božje ljubavi prema njoj, njezinog prvenstva u odnosu na druga stvorenja.

2. Točka. Njezino prijestolje je nama ugodno jer je ona naša odvjetnica, naša majka, naša kraljica.

3. Točka. Ono potiče strah kod naših neprijatelja, kod đavla itd.

Šesta propovijed

222. Naša majka

1. Točka. Ništa nije kršćanstvu prikladnije od pobožnosti prema Presvetoj Djevici: Ona je Majka Boga, našeg Gospodina, naša majka, naša odvjetnica.

2. Točka. Niša nije prikladnije duhu kršćanstva: Ona posjeduje sve krijeposti i sve milosti; Sveci su je visoko častili; Crkva je duboko štuje.

3. Točka. Ništa nije prikladnije volji Božjoj: Bog ju je nam dao za majku i učiteljicu, za djeliteljicu njegovih milosti, za vladaricu.

Sedma propovijed

223. Za blagdan Uznesenja Marijina.

1. Točka. Porođaj bez boli kao nagrada za čistoću njezine duše.
2. Točka. Slava bez poraza kao nagrada za njezinu poniznost.

DUHOVNO VODSTVO

1. Točka: Obveza imati vođu

224. Po razumu; po iskustvu; po autoritetu.
Razum. Kad čovjek čini neki važan posao, savjetuje se itd. Stvar spasenja je važna; teška i složena; naši neprijatelji su moćni, iskusni i rafinirani. Kad se u nekoj nauci želi uspjeti, ne zadovoljava se samo posjedovanjem ili čitanjem dotičnih knjiga, nego čovjek ima i učitelja da ga poduči. Razboritiji su sinovi tmina itd. Mi smo slijepi i slabi, potrebno je dakle imati duhovnika.
Iskustvo. Svi sveci: *njega su imali svi sveci*. Sv. Bernard koji je bio svjetlo svoga stoljeća, govorio je: Tko sebe vodi ludo vodi.
Primjer sv. Dositeja. Sv. Bazilije je govorio da je duša bez vođe kao brod bez kormila.
Sv. Ivan Krizostom je također govorio: Samo je Bog dovoljan sam sebi. Primjer Ananije u obraćenju sv. Pavla.
Nitko sam sebi nije dostatan za odabir korisnih savjeta i za spasenje. (Sv. Bazilije)

2. Točka: Narav vođenja

225. Sastoji se u otvaranju srca, u poslušnosti.
Otvoreno srce je, prema Kasijanu, prvi temelj duhovnog života kod otaca pustinjaka. Ovo otvaranje srca bi trebalo biti:

Potpuno: Otkrivanje svog prošlog života, dobro, zlo, nakupljene navike, primljene milosti. Ne bojte se da ćete tako izgubiti poniznost; tako ćete ju zaštititi, jer je to kao kod Boga: Prolij kao vodu svoje srce.
Sadašnjost: vaša molitva, vaše sklonosti, vaše brige, vaše kušnje itd.
Budućnost: vaše namjere, vaše želje itd.

Iskreno, bez skrivanja, bez negiranja ijedne mane, kao kod liječnika. U protivnom mogli biste dobiti lijek suprotan vašoj bolesti. Tko skriva svoja zlodjela, ne upućuje se na put. Kao od vode, a ne od vina ili ulja.

Spremno. Ukoliko imamo neki poticaj ili novu želju prema dobru ili napast prema zlu, otkrijte to. To je istinsko sredstvo za stjecanje mira.

Pokoravanje. Ovo pokoravanje bi trebalo biti: indiferentno, bez priklanjanja jednoj ili drugoj strani: slijepo; opće, trebalo bi slijediti sva mišljenja i savjete koje nam voditelj daje.

ODGOJ DJECE

Prva propovijed

226. A vi, očevi, odgajajte svoju djecu stegom i urazumljivanjem Gospodnjem! (Ef 6,4)

Ovo je volja Božja, vaša svetost. Razlozi koji obvezuju roditelje da rade na odgoju svoje djece. Sredstva koja bi u tome trebali koristiti.

1. Točka: Razlozi koji obvezuju roditelje da rade na odgoj svoje djece

Budući da vaša djeca dolaze od Boga vi ste njihovi drugi roditelji. Bog svojim brigama pridružuje očeve. (sv. Ivan Krizostom)
Od kojega je svako očinstvo na nebu i na zemlji.

Roditelji ih dobivaju kao mjesto njegove providnosti: Najveću dragocjenost Bog vam je dao u zalogu djece. (sv. Ivan Krizostom)
Vi ste njihovi vidljivi skrbnici, vi ste sredstva njihova spasenja.

Pravda vas obvezuje. Stablo koje je svoje rođenje izvuklo iz zemlje, iz nje izvlači i svoj život. Primjer životinja.
Nesretni primjer Elia u Starom zavjetu koji nije kažnjavao svoju djecu. O čemu je sv. Ivan Krizostom, napisao četiri razmišljanja: Eli je uostalom bio čovjek dobra. Pismo ga ne optužuje za druge grijehe. Kad je Eli saznao za razuzdanost svoje djece, bio je već star te tako nesposoban da ih kazni. Bog je ukorio djecu ali ne dovoljno oštro. *Zakleo sam se*. Pazite, očevi i majke: *Pouči ih od njihova ranog djetinjstva*.

Kao što se pečat utiskuje u mekani vosak, tako se nauk usvaja dok se čovjek nalazi u djetinjim godinama. (Plutarh)
Ako vaša djeca žive dobrim životom, to je vama na slavu.

2. Točka: Sredstva koja roditelji trebaju upotrijebiti

227. Ljubite ih puno. Čovjek se veoma brine oko onoga što ljubi. Ljubite ih kršćanski, pametno. Vaša ljubav prema njima bi trebala biti razborita i umjerena. U pogledu naravnih dobara, bogatstva, u pogledu dobara milosti. Usporedba noja s lošim očevima i majkama.
Kad imate kod kuće sliku nekog vještog umjetnika, vi je čistite, brinete se o njoj; a dušu vaše djece, stvorenu na Božju priliku, zanemarujete.

Kaznite ih, usprkos njihovoj prirodnoj nježnosti; što će privući na njih tisuće Božjih blagoslova, kao na Abrahama kojemu je Bog rekao: Sad znam da se bojiš Boga. (Pos 3)
Bog nije štedio svog vlastitog Sina za vas, a vi štedite vaše sinove koji su se digli protiv Boga, koji itd… Neka kazna bude blaga.

Dajte djeci dobar primjer, jer svetost roditelja često prelazi na njihovu djecu: Po sklonosti, jer otac pijanac često uzrokuje sklonost djeteta vinu.
Po odgoju. Koliki bi kršćani sada bili nevjernici da nisu podučavani u našoj vjeri.
Po nasljedovanju. Veliko poštovanje dat će se dječaku, reče jedan predak.
Po dobivanju. Bog često šalje mnoga dobra vremenska i duhovna djeci na temelju krijeposti i molitava njihovih roditelja.

Zbog Davidovih krijeposti Bog je sačuvao Salomona u njegovom kraljevstvu. Ali *sin će nositi nepravde očeve.* Očevi i majke, maćehe u paklu, vaš će najokrutniji progon doći od vaše djece. Opisati ovdje pritužbe i proklinjanja djece prema njihovim očevima i majkama.

Druga propovijed

228. Srijeda poslije druge korizmene nedjelje. *Reci da ova dvojica mojih sina sjednu jedan tebi s lijeva a drugi s desna i*td. Neka te ne raspršuje stjecanje zemaljskih i prolaznih dobara jer ništa veće ne možeš pružiti djeci od dobrog odgoja. (Salvin)
Većina roditelja voli djecu kao ona ambiciozna majka: Reci da ova dvojica sjednu itd.

1. Točka: Roditelji moraju koriti djecu

Tko štedi šibu, mrzi svoga sina. (Izr 13.24) Oni koji ne kore sinove, predaju njihovu dušu neugasivom ognju u paklu. (Origen) Nedvojbeno je đavao sluga koji polagano gladi zločeste sinove; sluga je neprijatelja, koji laskaju izvršiteljima nepravde. Neka se ovdje navede primjer Helijev.

Koji tako čine, dostojni su smrti; i njima kao i Heliji, ubrajaju se grijesi djece. Helije je bio kažnjen zbog grijeha djece. (sv. Grgur Nazijanski) Treba držati blagost i strogost jer je nužno i jedno i drugo da se postigne pravo sredstvo za odgoj.

2. Točka: Roditelji moraju djecu obrazovati

229. Ima li što veće od vođenja duša i oblikovanja navika kod mladeži. ... Od svih slikara i kipara i ostalih umjetnika smatram najboljim one koji znaju oblikovati navike i ćud mladića. Taj je dar pao u dio roditeljima.
Duh djece je *netaknuta zemlja* koja lako prihvaća i dobro i loše sjeme; *čista ploča* na kojoj lako možeš narisati ono što želiš. Medvjedicu se obično naziva dvostrukom majkom zato što kad okoti bezoblični plod, toliko ga dugo liže i oblizuje dok ne otvori i oslobodi njegove udove i pouči ih.

Na neki način kod ljudi se izmjenjuju ptice i papige te poučavaju i ljudskim glasovima i onima drugih ptica. Koliko samo lakši očevi i majke .... Pouke očeva i majki, veli Klement Aleksandijski, kratki su i izravni putovi u vječnost.

Vrijedna je divljenja Gersonova majka koja mu nije davala doručak dok ga nije molitvom klečeći zatražio od Bog. Čudesna je bila Aleksa, majka sv. Bernardina, koja je Bogu i Blaženoj Djevici posvetila svoje sinove u njihovom ranom djetinjstvu. Vrijedna je divljenja Blanka, majka sv. Ludovika, koja mu je često govorila: Sine, radije odaberi smrt nego grijeh; više te volim gledati mrtvoga nego okaljana smrtnim grijehom. Dajte im bogobojazne i učene učitelje.

3. Točka: Roditelji moraju odgajati djecu primjerima

230. Više se učimo očima nego ušima. Urođeno je djeci da oponašaju svoje roditelje. (Aristotel) Kakav otac, takav sin. Kakva majka takva kći. Učinkovitije je svjedočanstvo životom nego riječima. (sv. Jeronim u pismu Leti)
Jao onom čovjeku preko kojega dođe sablazan. (Mt 18) Jao tebi oče, jao tebi majko, ako ... itd. Tko sablazni jednoga od tih malenih... itd.

Djeca moraju izbjegavati zarazu grijeha. (sv. Ambrozije) S dobrim bit ćeš dobar a s opakim i sam ćeš se izopačiti.
Imamo veliki i dragocjeni poklad - djecu, s golemom brigom ih moramo čuvati da nam ih lukavi tat ne ugrabi. (sv. Ivan Zlatousti)

Treća propovijed

231. Drugi četvrtak u korizmi. Zli duh muči moju kćer. (Mt 15) Roditelji se moraju brinuti za svoju djecu: a. radi Boga koji to želi; b. radi vaše djece; 3. kao njihov otac koji ih potiče.

1. Točka: Radi Boga

Bog je roditeljima dao djecu kao polog, kako bi od njih načinili svece, blažene za uvijek. Bog roditelje pridružuje sebi kako bi surađivali na spasenju djece. Bog usađuje u djecu poštovanje i nježnu ljubav prema roditeljima, što daje autoritet roditeljima. U protivnom roditelj je vražji sluga, koji je dječji ocrnjivač i rušitelj. (sv. otac Damijani)

2. Točka: Radi vaše djece

Zbog pravde, to jest ljubavi prema djeci. Prirodna ljubav očeva i majki za njihovu djecu. Kažu da djecu voli onaj koji se pobrini da mu djeca budu pod zaptom, a kažu također, da ih ljube time što im pripremaju obaveze. (sv. Augustin)
Primjer žene Kananke koja se obratila Gospodinu zbog svoje djece kao zbog sebe same, govoreći: *Gospodine, smiluj mi se.* Očevi i majke, nasljedujte ju.

3. Točka: U svojstvu oca

Loši očevi i majke će biti krvnici svojoj djeci; a djeca krvnici svojim očevima u vremenu i u vječnosti. Obijest sinova odnosi se na nebrigu otaca. (sv. Ambrozije)

Četvrta propovijed

232. Čuvaš carevu sliku utisnutu u novčić, a ne čuvaš Spasiteljevu sliku utisnutu u dječje duše. (sv. Augustin)
Riječi svoje natapa suzama, hrani primjerima. (sv. Augustin o svojoj majci Moniki)
Duguje mudrost šipci i pouci; dijete koje popušta svojoj volji smućuje svoju majku. (Izr 29)

Ne gubimo sami sebe, govoriti će djeca u paklu, upropašćuje nas očeva nevjera, osjećamo da su nam očevi ubojice. (sv. Ciprijan)
Pustite djecu da dođu k meni. Potaći roditelje da šalju djecu Gospodinu, u crkvu, na molitvu a ne đavlu u birtije.
Mnogi sinovi ništa više od svojih roditelja ne nasljeđuju osim mana. (Salvian)
Mnoga ćemo imati dobra ako se bojimo Boga. (Tobija)

Peta propovijed

233. Četvrtak poslije prve korizmene nedjelje.
Smiluj mi se, Sine Davidov! Kći mi je teško opsjednuta! (Mt 15,22)
Sve više zapostavljate dječje duše. (sv. Ivan Zlatousti) Jedni ne vode brigu o djeci, drugi ih uče onome što je svjetovno, treći odvlače k uzvišenostima koje ih zadovoljavaju, drugi opet ništa ne drže do dobrog odgoja djece. I nasuprot tome svi oni smatraju da djecu odgajaju kad se brinu: za vlastito dobro, za dobro djece, za državno dobro.

1. Točka: Kad savjetuju za vlastito dobro

Traže sve što je njihovo. Velika se slava uzdiže roditeljima od dobra odgoja djece. U svojoj djeci prepoznaje se muž – kako izlaže sv. Ambrozije – tko god je cijenjen među svojom djecom. Ponekad loše odgojeni i poučeni postaju sramota roditelja, a ne drugačije ni oni dobro odgojeni.
Ako su dobro odgojeni, dobra imanja koja su im ostala od roditelja ne rasipaju, nego kršćanski živeći još veća pribavljaju; drugačije je s onima loše odgojenima. Oni sinovi koji su loše odgojeni su kao neke ubojice svojih roditelja zbog neprilika koje uzrokuju kao da im donese pretkazanje i uzrokuju njihovu smrt.
Kolike suze, dušogrižje i sramotu uzrokuju roditeljima, sinovi loše odgojeni; a nasuprot itd. Nemaru roditelja treba pripisati lakoumnost djece. (sv. Ambrozije)
Sveti Bernardin i drugi pripovijedaju o nekom mladiću koji je bio osuđen na smrt, pretvarajući se zatražio je da mu se dopusti poljubiti oca, i tada mu odgrizao nos vičući: Ti si mi, oče, popuštao, ti si me ubio kad nisi popravljao moj ružni život, i mene si otjerao u ovu sramotnu smrt. Opačine djece uračunavaju se roditeljima u grijeh. (sv. Jeronim)
Roditelji su uzrok bezbrojnih imena opačina koja su učinila njihova djeca. Ako su roditelji zanemarili temelje dječjeg odgoja, biti će kažnjeni najtežim kaznama. (sv. Ivan Zlatousti)

2. Točka: Kad savjetuju za dječje dobro

234. Glinene posude zadržavaju onaj miris kojim prvi put budu napunjene. Tako i djeca itd. Budući da se Tobija od najranijeg djetinjstva bojao Boga i čuvao njegove zapovijedi, nije se rastužio pred Gospodinom što je bio kažnjen kaznom osljepljivanja. (Tob 2)
Otkuda tolika postojanost Suzane pred besramnim starcima? Od toga da su njezini roditelji bili pravedni i kćerku su odgojili prema zakonu Mojsijevu. (Dan 14, 3)
Upućuj dijete prema njegovu putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega. (Izr 22,6) Koji sebi dopuštaju da su popustljivi prema sinovima: njih upropašćuju i doprinose duhovnoj smrti njihovih duša itd.
O okrutni oče, o grozna majko, o grozni i bezbožni roditelji, vi niste roditelji nego upropastitelji. (sv. Bernardin) Oče vjeruješ li da ti sina jako voliš kad mu sve dopuštaš... itd. Vjeruješ li, majko da ti ... itd.
Đavli ih usmrćuju. Žrtvuju svoje sinove i kćeri vragovima. (Ps 105) Ako se netko ne stara za svoje vlastite ukućane zanijekao je vjeru i gori je od nevjernika. (2 Tim 5,8) U pakao vode.
Čim je Ana jedino shvatila, kako odmah od samih početaka života treba oblikovati duhovne sličice i prikazivati Bogu.
Ti si šipko, tukla njega i dušu si njegovu oslobodila od pakla. (Ps 23) Roditelji sami predaju vječnom ognju njihovu i dušu i tijelo. (sv. Ivan Zlatousti)
Pripovijeda sv. Grgur o petogodišnjem djetetu naviknutom na psovke: dok je ponavljalo psovke u očevu zagrljaju, iznenada bi oteto iz njegovih ruku i odneseno u vatru paklenu. I sv. Grgur reče: Nije bez razloga strmoglavljeno u pakao, ponavljalo je psovke.
A najzad je shvatio i njegov otac, svojim pristankom uz psovku, zanemarujući skrb za dušu nejakoga sina, njega učini hranom ognja paklenoga. I što će se dogoditi u paklu? Tamo će se na bezbožnog oca tužiti djeca, jer zbog njega su došli do propasti. (Pro 41, 20)

3. Točka: Kad savjetuju za dobro države

235. Klement Aleksandijski zove sinove: *Cvjetovi braka*. Sv. Jeronim ih uspoređuje s ružama i ljiljanima jer kao ruže i ljiljani marljivo žele zatvorenost.
Sretna je država u kojoj očevi veoma skrbe oko odgoja djece. Ako postoji krivokletstvo u hramu, nepravda na tržnici, prijevara u trgovini itd. to proizlazi iz lošeg odgoja djece.
Kakvo zlo hrani zemlja Rimljana, govoraše sv. Grgur Nazijanski o caru Julijanu Apostati dok je još bio mladić.

O MALOM BROJU IZABRANIH

Prva propovijed

236. Prva korizmena subota. Uze Isus Petra i Jakova i Ivana itd.
Pripovijest o Kserksu koji je, popevši se na brdo kako bi vidio cijelu svoju vojsku, zaplakao rekavši da od toliko ljudi za 100 godina neće ostati niti jedan. Kada bismo mogli vidjeti sve ljude na zemlji, imali bismo više razloga za plakanje, znajući da će gotovo svi ovi ljudi propasti.

Jedina točka. Ukazuje se malobrojnost izabranih, iz tri razloga: Sveto pismo, Oci i povijest.
A događa se jer mnogi grijesi nastaju bez grižnje savjesti, mnogi ostaju bez pokore, mnogi bez nadoknade dugova. Na kraju se potiče slušatelje da treba slijedi uski put.

237. Sine čovječji, okreni lice prema Jeruzalemu i viči, urlaj, uzdiši u tijesku bokova. Ovo reci: Gospodine Bože: Mač, mač je naoštren i turpijom nabrušen. (Ezk 21) Ovaj mač je Božja osuda odbačenih.
Gospodine, odijeli ih od malobrojnih. (Ps 16) Jer ako se zbiva na zemlji, među narodima, kao kada se oberu maslina ili paletkuje vinograd poslije berbe. (Iz 24,13)
Braćo, ne znate li da oni koji trče u trkalištu gdje svi trče, ali jedan prima nagradu? - o tome sv. Toma uči - kao prvo označava se stanje trkača, kao drugo njihova brojnost a kao treće malobrojnost odabranih.

Mnogi su pozvani, a malobrojni odabrani. – Kojeg li svijetla groma!
Neće svako koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko nego onaj koji čini volju Božju itd.

Što mislite koliko ih ima u ovom gradu koji će biti spašeni? Sramotno je što ću reći: a ipak ću reći, smatram da se u tolikim tisućama može naći sto koji se spašavaju, dapače i za njih sumnjam. (sv. Ivan Zlatousti)
U vrijeme pape Klementa VI. kardinal Alberti, išao je vidjeti jednog pustinjaka koji je živio na glasu svetosti pored Avignona. Svetac je pao u ekstazu u kardinalovoj prisutnosti koji je pričekao da se ovaj povrati, a svetac mu je zatim ispričao da je u zanosu vidio kako duše padaju u pakao u velikim pahuljama poput snijega zimi i da su se od ovog velikog broja ljudi koji su umrli tada, šezdeset tisuća u to vrijeme, samo trojica spasila: jedan pariški biskup, jedan kartuzijanac iz Velike Kartuzije i jedna udovica iz Rima.

Kardinal je nakon što je poslao glasnike na ova tri mjesta, saznao da su ove tri osobe umrle u isto vrijeme. Nakon toga, kada je ovaj kardinal postao papa pod imenom Inocent VI., dao je donaciju kartuziji u Avignonu.

238. Evo nepravde i zbog toga je raširio pakao dušu svoju i otvorio usta svoja bez granica. (Iz 5)
Jer ima grijeha za koje se ne radi ispit savjesti, kažete da nije grijeh gomilati bogatstvo za bogatstvom... Jao, jao kažete idite na plesnjake, balove, jao, jao... Djeca im slobodno skakuću, veselo igraju njihovi sinovi. Oni pjevaju uz harfe i bubnjeve i vesele se uz zvuke svirala. (Job 21,11)

Zabave i razonode ovog svijeta uzrokuju vječnu propast. Vidite li ove mlade djevojke, ove mladiće, gotovo svi trče za putenim zadovoljstvima. Svi kažu: mladost se treba provoditi.. Nitko ne čini pokoru. Koji žele postati bogati, upadaju u napast i u zamke vražje.
Trčite, žurite se da činiti pokoru. Ako se stvar, zbog koje se sagriješilo, može vratiti a ne vrati se, ne izvršava se pokora nego prijevara. (sv. Augustin)

Trčite tako da dobijete. Požurite činiti pokoru. *Svaki natjecatelj izdržava sve moguće; oni da dobiju vijenac raspadljiv, mi neraspadljiv*. (1Kor 9,25) Izlaganje o širokom putu koji vodi u pakao: Uživajte, zabavljajte se itd.

Jedan od vas me je izdao. Da nisam ja? - kažu svi apostoli osim Jude. Želite li znati koji su oni koji će ići u pakao? Oni koji se ne boje što će ići u pakao? Recimo često sami sebi: Da nisam ja? Sebi samome: Da nisam ja? Da možda, dok budem drugima propovijedao, ne ostanem sam neiskušan.

Druga propovijed

239. Devetnaesta nedjelja nakon Duhova. Poslao je da zovu sluge i uzvanike na gozbu. (Mt 22) Hladnoća i ravnodušnost pozvanih označava nam indiferentnost ljudi za svoj spas. Stoga naš Gospodin kaže: Mnogo je zvanih malo izabranih.
1. Točka: Nemar većine kršćana. 2. Točka: Oholost.
Kako si ovamo ušao a nemaš svadbene odjeće?

240. 1. Točka: Ima li više prokletih ili spašenih? 2. Točka: Odgovor na primjedbe raskalašenika.

1. Točka. Milosrđe Božje je beskrajno: Kod Gospodina je milosrđe i itd. Bog želi spasiti sve ljude; tako se čini da će biti više spašenih.
Ali Sveto Pismo jasno bilježi suprotno: *Mnogi su pozvani* itd. Široka vrata i prostrani put itd. (Mt.5) Od četiri vrste tla na koje je Bog posijao svoje milosti, samo je jedno donijelo plod. Slika Noine arke, Lota i njegove djece u vatri Sodome, Izraelci u pustinji.

Iskustva otaca dokazuju ovu istinu. Oni, prema Sv. Pavlu, kažu da se čovjek bez vjere ne može spasiti. Ili, koliko idolopoklonika.

2. Točka. Mnogi među kršćanima postaju vjernici, ali malobrojni dospiju u kraljevstvo nebesko. (sv. Grgur)
Previšnji je učinio ovaj tijek povijesti zbog mnogih, a budući u vječnosti zbog malobrojnih. Lažna pokora većine kršćana. Oholost većine. Odluke koje treba donijeti.

Treća propovijed

241. Mnogi su zvani, malobrojni odabrani.

1. Točka. Prvi dokaz: Slike Starog i Novog zavjeta. a.) Potop.. b.) Obećana zemlja, u koju će ući samo dvojica, Kaleb i Jošua, od šest stotina tisuća.
Usporedbe: a.) grožđe koje ostane nakon berbe; đavao je obrao ostalo. b.) klasje koje ostane nakon žetve.; c.) jabuke koje ostanu u voćnjaku itd.
Pripovijesti: prva o Inocentu III., koji je još uvijek kardinal; ono što je on naučio od pustinjaka: od 60.000 duša bile su samo tri koje su se spasile.

O pustinjaku koji se ukazao biskupu Langresa i koji mu je javio za smrt sv. Bernarda.
U Gospodinovo vrijeme bilo je puno odraslih žena; on je u Evanđelju spomenuo oprost grijeha samo jednoj. Bilo je puno umrlih; Evanđelje spominje uskrsnuće samo trojice. Bilo je mnogo ljubitelja svijeta i svjetovnih žena ; ali On je spomenuo samo Magdalenu.

2. Točka: Zašto je tako malo izabranih? Ne želi se ići uskim putem. *Kako su uska vrata..., malobrojni su koji prolaze kroz njih*. O čemu sv. Bernard: Malobrojni traže.... malobrojni pronalaze.... malobrojni ulaze...., najmalobrojniji koji ustraju....,

Četvrta propovijed

242. 1. Točka. *Mnogi su zvani* itd. Oni koji trče u trkalištu, svi doista trče, ali jedan prima nagradu: Riječi Gospodinove: nastojte ući kroz uska vrata.... Kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u život. Očevi naši svi su bili pod oblakom. Svi su pili jedno i isto duhovnu piće, ali veći broj njih nije bio ugodan Bogu. Ovo je sada sve učinjeno kao u slici. Slike usporedbe. Riječi Gospodinove: Ako tko želi ići za mnom itd. Neka uzme svoj križ svakoga dana.
Onaj koga ova istina ne razbudi iz njegove uspavanosti, kojega tolika buka ne probudi, ne spava nego je već mrtav.

243. 2. Točka. Naša je pogrješka ako se ne spasimo. Bog želi naše spasenje. On je učinio sve, sve podnio kako bi nama osigurao spasenje: *Tako je Gospodin ljubio ovaj svijet da je dao svoga Jedinorođenca*.... Što je učinio Bog Otac, što je učinio Sin, što je učinio Duh Sveti itd.
Bog od početka našega života do jedanaestog sata, do kraja života, ne prestaje nas poticati da radimo u njegovom vinogradu, koji je naša duša. Koje nam sve nagrade nije obećao: *Što bude pravo, dat ću vam*. Nagovor i opomena Gospodinova, sv. Petra: *Zato braćo, to revnije uznastojte učvrstiti svoj poziv i izabranje*.
Primjer sv. Pavla: Kažnjavam tijelo svoje.
Praksa po mišljenju sv. Pavla: u svemu se uzdržavam od grijeha; od prigoda za grijeh koje su ispraznosti ovog svijeta; nastojanje oko djelovanja za Boga samoga.

Peta propovijed

244. *1. Malo ih je pozvano za svećenike. 2. Malo njih ispunjava svoje obaveze.*

1. Točka. Znak za poziv: Prvi, krsna nevinost ili ponovo stečena nevinost. Crkva je nekoć tražila prvu…Koliko je se može sačuvati i ponovo zadobiti: *Koliko mu je srce bilo u slastima, toliko mu dajte mučenje*. Drugi znak: sveta namjera ulaskom u poziv. Koliko je krivih ambicija, škrtosti, lagodnog života.

2. Točka. Malo njih izvršava kršćanske obveze: Krsna obećanja: *Ako tko želi ići za mnom, neka uzme svoj križ* itd. obveze molitve i stišavanje gnjeva Božjega prema narodima: *između predvorja i oltara* itd. Žrtvovati se na slavu Božju s Gospodinom i na spas naroda… Koji su oni koji to čine…?
Malobrojni su među svećenicima koji će se spasiti. (sv. Ivan Zlatousti)

Šesta propovijed

245. Ništa nije tako izvjesno kao mali broj izabranih. Ništa tako skriveno.

1. Točka. **Ništa nije tako izvjesno kao mali broj izabranih**

Prema Svetom pismu malo je izabranih; malo je pravednih; malo je izabranih.
Ovaj vijek stvorio je Svevišnji zbog mnogih, a budući pak zbog malobrojnih... Mnogi su naime stvoreni, a malobrojni će biti spašeni. (Esdras 4.8.1)
Riječi Gospodinove. Primjeri sv. Pavla, slike, usporedbe. Prijelaz sv. Ivan Zlatoustoga.
Malo je pravednih. U svim vremenima: vremenu potopa, vremenu Abrahama i Lota; vremenu Davida koji kaže: sivi su se udaljili, ne postoji nitko tko čini dobro, nema baš niti jednoga;

U vrijeme Salomona: *ludih je neograničen broj*. (Prop 1)
U vrijeme proroka, koji su stalno glasno izvikivali; u vrijeme Gospodinovo koji je iznio pritužbu kroz parabolu da se tri četvrtine sjemena izgubi.

Na koncu svijeta: *Kada Sin čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji*?
U svako čovjekovo doba: mladost je pokvarena, starost okorjela u grijehu itd.
U svim uvjetima: siromašnih, bogatih: Padaju od tvoga boka tisuće. To su siromašni; *i deset tisuća od desno tvoju*. To su bogati, prema objašnjenju sv. Bernarda.

Malo je pravednika po vlastitim osobinama. Da bi to bio, potrebno je: uzdržavati se; imati ljubavi bez koje postajem sam kao mjed koji zveči; potrebno je biti nevin ili pokornik… kao svećenik, potrebno je biti svet itd.
Koliko je djece babilonske koja rade na nebeskom Jeruzalemu, a u njega uopće neće ući, kaže sv. Augustin.
Koliko je radnika koji rade na Arki, a koji su iz nje isključeni. Koliko će svećenika spasiti duše, a sami će biti prokleti.

246. 2. Točka. **Ništa tako skriveno**

Nitko ne zna je li pravedan: *ne zna čovjek je li dostojan ljubavi ili mržnje*. (Prop)
Od toga su drhtali i sv. Pavao i sv. Bernard, itd. Pa i ako je pravedan, čovjek ne zna hoće li ustrajati. Čovjek ne zna hoće li na času smrti imati veliki dar ustrajnosti do kraja koji se ne može zaslužiti…
Kada bismo znali naš izbor, učinilo bi to da padnemo u lijenost i nemar. Bojmo se da ne budemo kao Juda koji se nije bojao kad je Gospodin rekao: *jedan me od vas kani izdati*. Drugi su apostoli bili *ožalošćeni*. Primjer sv. Pavla: *Kažnjavam* itd. *Sve činim zbog radosne vijesti, evanđelja*. Primjer ljudi ovog vremena itd. *I ovi uistinu kao potkupljeni* itd.

247. Podjela: mali broj izabranih je izvjestan. Taj boj je skriven. O nama ovisi hoćemo li biti tamo. Dva motiva za strah i jedan za nadu.

PAKAO

Prva propovijed

248. Koji se ne pokoravaju evanđelju, oni će biti kažnjeni vječnom propašću, daleko od lica Gospodnjega (usp. Sol 1,8).
Misli: Bolovi u paklu su pravi, veliki, brojni, vječni.
1. pravi, naime oganj muči duh kao objekt i kao tjelesni uzrok.
2 veliki, pismo, oci, razum.
3. brojni, Sveto pismo, slike i povijesti.
4. vječni, prema Svetom pismu, Ocima, razumu. Poticajni zaključak.

1. Točka: **Bolovi u paklu su istinski**

U toj me vatri muče, kaže duša zlog bogataša. Iako je vatra tjelesna, ona djeluje na dušu kao sredstvo s kojim se Bog služi. Na čudne ali istinite načine oni koji od ognja primaju kaznu, oni ne daju ognju život. (sv. Augustin)

2. Točka: **Bolovi u paklu su veliki**

Tko od vas može stanovati s ognjem koji proždire vrućinama vječnim? Zabilježite ove riječi: Vatra na zemlji nije prava vatra. Niti je oko vidjelo ni uho čulo itd. Jednako tako ovdje se može toliko reći o mukama paklenim.

Teži će biti onaj oganj nego išta što čovjek može pretrpjeti u ovom životu. (sv. Augustin) Zamislite da vas spale polako, da vas žive oderu. Paklene muke još su veće. To je stoga što su te muke nadnaravne i zapaljene božanskom pravdom.

3. Točka: Bolovi u paklu su brojni

Bit će u vlasti spaljivanja i muka, kaže Izaija govoreći o paklenim patnjama, a Spasitelj govoreći o zlim bogatašima, kaže: budući da će biti bačen u vatru.
Jeste li kad vidjeli tijelo izmučeno svakakvim bolestima? Sv. Grgur donosi primjer nekih koji su, nakon što su umrli i nakon što su vidjeli paklenu vatru, ponovno oživjeli i od tada čine strašne pokore.

4. Točka: Bolovi u paklu su vječni

249. Koliko je vremena već zli bogataš u paklu? Prema našem kalendaru više od 1600 godina, ali prema Božjem kalendaru nije još ni dva dana: *jedan je dan kod Gospodina kao tisuće godina*, *a tisuće godina kao jedan dan*. (2 Pt 2,8)
Otvorit će se bunar koji gori u paklu, postojat će silazak, ali ne povratak... Bog ih neće više poznavati; koji nisu htjeli poznavati Boga, osuđeni su umrijeti glede života i biti će mrtvi bez kraja i konca bez nade da će pobijediti. *Pravda je tvoja vječna pravda.*

Smrtni grijeh je usporediv s jajetom iz kojeg se razvije tisuću guja i zmija. Jednako tako iz grijeha će izići tisuće kobnih vječnosti, vječnost vatre, vječnost kajanja, vječnost srdžbe… Što je to, moj Bože, što je to? Gubim se, ne znam gdje sam; dobivam želju da idem govoriti poput proroka: *Razumijte nerazumni u narodu, luđaci shvatite nešto.*

Jesmo li mi kršćani, imamo li razum, gdje nam je vjera, gdje nam je pamćenje, razbor? O, drage duše, imam li razloga za plakanje kad vidim sve to i još i više…
Vi na to ne mislite; kad razmatram u dubini ovog ponora o vašim roditeljima.. Kad će oni izići iz ponora? Nikada! Možda će, o moj Bože, u ovom društvu biti onih koji će podnositi ove boli, i možda i više. Da neće to biti vi. Da neće biti vi. Da ne budem ja?

Ah, molite Boga, da mi se smiluje. Da sam znao onog koji me slušao, a koji će biti proklet, što ne bih činio? Sišao bih sa stolice i s raspelom u rukama i suzama u očima, bacio bih mu se pod noge i rekao: jeste li vi onaj odbačeni, što nikada nećete uživati u Bogu, što izgubit ćete raj. Ah, nesretni oni koji su vas donijeli na svijet. Nesretni kršćani, ono što bih rekao ovom odbačenom, govorim i vama.

250. *Evo konj zelenko konjaniku njegovu ime je Smrt i prati ga Pakao.* (Otk 6,8)
Ovaj konj je grješnik nošen svojom požudom i svojim strastima. Mršav je, jer grješnik grijehom gubi sve. Konjanik koji ga jaše, prema sv. Ivanu Zlatoustom, je đavao koji vodi grješnika kamo on želi, iz grijeha u grijeh, itd.

Ovaj konjanik je smrt jer ga je đavao uveo u svijet. On u svojoj torbi nosi pakao, kako bi naznačio da je to nesretni kraj svih grješnika. Da, grješnici, nakon što ste se rugali Bogu, bit ćete strmoglavljeni u pakao itd.

Druga propovijed: **O MUKAMA PAKLENIM OPĆENITO**

1. Točka: Muke paklene su muke općenite

Kod odbačenih nema ni jednog dijela koji neće biti mučen, cijela duša i cijelo tijelo odbačenih bit će u mukama. Nije dopušteno vjerovati da je Bog sudac nepravedan ili nemoćan: nepravedan, da lišava nagrada tijelo dobrih i ne pridružuje ga duši; nemoćan, da tijelo zlih ostavlja bez kazne. (Tertulijan)

U duhu prokletoga bit će zabluda, laž, tmina, sljepilo, zle i pogubne misli. U volji će biti mržnja na patnju, patnja zbog mržnje; nikada ne htjeti ono što će biti zauvijek i htjeti ono što nikada neće biti. U bolnom pamćenju i bolnom sjećanju na prošlost, na učinjene grijehe itd. Jao, Zašto sam toliko griješio. U zamisli uvijek prisutna ideja o uvijek prisutnom zlu, koje prouzrokuje zajedno bol i strah: Prokušani u ognju i predani na muke osjećaju bol i u tjeskobama boli neprestano mučeni strahom dok god on kuca, da koliko se plaše i podnose i ponovo što trpe bez oklijevanja strašno se plašeći. sv. Grgur.

Lišavanje tijela i svih njegovih udova svih dobara, sjedinjavanje svih zala. U očima suze zauvijek, suze beskorisne. U njuhu užasan smrad. *Umjesto ugodnog mirisa bit će smrad*. (Iz.3)
Evo, gospođe, vaša mirisna ulja, vaši parfemi. S vučjom gladi koja neće biti zasićena; zmije, žabe krastače, zmajevi itd. evo vaših ugoda.
U dodiru, vatra sa svih strana itd. Svatko će biti kažnjen posebnom kaznom i za svaki počinjeni grijeh.

251. Muke će biti općenite jer će se Bog služiti svim stvorenjima kao instrumentima kako bi ih kaznio. Tertulijan paklom naziva vrhunac neumoljivosti i srdžbe Božje i podzemnom riznicom njegove pravde. Sv. Ivan ga u Otkrivenju naziva: *Pečat srdžbe Božje. Svaka bol obara se na njega*.
Općenite jer su od Boga određene za kažnjavanje svih grijeha. Koje muke za ovaj jezik koji je izgovorio ove klevete, ove psovke. Za oči… Izbrojite ako možete pijesak morski. Ako Bog kažnjava još u ovom životu i najmanje grijehe kao kod Davida: *Sipa i paluca gnjev moj po tom narodu.*

Božja pravda, kaže sv. Augustin, širi se u ovom svijetu kap po kap, ali u onom svijetu to će biti bujice, izljevi srdžbe. Kako bi kaznio Jeruzalem, Bog je dopustio Antiohu da postane gospodar ubivši 80 tisuća ljudi, no ipak je rekao: Bit će umjereno srdit Bog. Primjeri najkrvavijih ratova, gladi. Biti će umjereno srdit Bog... Zbog milosrđa on oprašta i kad se srdi. (Tertulijan)
Kad se nekoć mučenicima pokazivalo naprave za mučenje, oni bi se nasmijali govoreći tiranima: Što je to sve u usporedbi s paklenim mukama. Ova mučenja su usluga jer će nas sačuvati od vječnih muka. Eto što bi kršćani trebali govoriti o nedaćama ovog svijeta.

252. 2. Točka: Paklene muke su neizmjerne

Paklene muke su trajne, neprekidne, drugačije u odnosu na zlo ovoga svijeta. Primjer zlog bogataša koji je tražio od Abrahama kapljicu vode. Samo Bogu pripada kažnjavanje takve vrste, i cijelo njegovo božanstvo biti će vječno zaokupljeno neprekinutim kažnjavanjem odbačenih.
Snažne i bez ublažavanje.

Okrutne i bez utjehe. Prijatelji prokletnika, koji bi im, čini se, trebali ublažiti muke, još će ih povećavati. Na zemlji prijateljstvo, u paklu srdžba, bijes, beznađe.. Razgovor oca i djeteta, djeteta i oca. Na zemlji prijatelji u bančevanju i zadovoljstvima, za stolom, lopovi: skupa uživate, ali u paklu rastrgat ćete i pojesti jedni druge.

Treba spaliti Sveto pismo i smatrati sve Oce kao prevarante ako postojanje pakla nije neupitna istina vjere; a za vjerovanje u istinu vjere, nema potrebe za iskustvom osjetila.
Jedno od najvećih znakova vječnog prokletstva koje nam je dao Gospodin je mnoštvo i široki put bezbožnika. Bježite iz Babilona.

Treća propovijed: O MUCI PROKLETOGA

253. Reče: Zazovi ime njegovo: Više niste moj narod ni ja neću biti vaš. (Hoš 1)
Više nećete biti moj narod itd. Jao, koji udar groma! Izgubiti Boga, koji gubitak.
Muka prokletoga je neizmjerna i nezamisliva bol po sjedinjenju ova dva osjećaja; želje i mržnje. Bezumna strast, nekorisni bijes.

1. Točka: Žarko željeti ono što nikada nećeš posjedovati, tj. Boga. Da bi se spoznalo što znači gubitak Boga, potrebno je znati koje dobro predstavlja njegovo posjedovanje. Izlaganje o tome što je Bog nabrajanjem njegovih mnogobrojnih atributa. Izgubio sam Boga, reći će prokletnik, izgubivši ga, izgubio sam raj, izgubio sam sve.
Suze prokletoga biti će uzaludne, neizlječive suze. U duši postoji beskrajna čežnja koju može ispuniti jedino Bog, pa tako postoji i beskrajna bol. Duša ima beskrajnu mogućnost što se vidi po nezasitnim strastima.

254. 2. Točka: Varava požuda okreće se u bijes. Odbačena duša bez prestanka želi ići Bogu, a samu sebe vidi kao trajno odbačenu. Njene želje, njen bijes još je više muče. Ona okreće bijes

a.) protiv sebe same: ako se sjeća moje nepravde, neka me ubije, reći će odbačeni, *zašto takve kazne jer se htjelo ono što neće nikada biti*?

b.) protiv Boga kojega je željela uništiti, ne mogavši prići Bogu koji ju odbacuje. Ne može više griješiti, ali zauvijek zadržava sklonost grijehu i svim svojim lošim navikama koji su joj poput krvnika. Usporedba odbačenoga sa ženom koju je kralj iz čiste ljubavi uzdigao na prijestolje, a koju, zbog njene nevjere, čeka osuda. Nikada odbačena duša neće mrziti Boga ljubavi i neće ga ljubiti bez mržnje. Nije moj narod. Evo zlokobnog upisa u pakao.

Četvrta propovijed: O MUCI OSJETILA

255. Tko bi od vas mogao stanovati s ognjem koji proždire? Tko će od vas opstati pred žarom vječnim? (Iz. 33,14)
Jeste li vi, gospođo, osjetljivi i na najmanju bol? Jeste li vi, gospodine, osjetljiv čovjek?
Božanska pravda je posebno izabrala vatru za mučenje odbačenih. Usporedimo li razne muke osjetila, ovo će biti najstrože mučenje.

1. Točka: Sveti Oci su držali da je Pakao u središtu zemlje. Koliko Bog traži plemenitije, toliko im duguje plemenitije mjesto. Dakle, ako najplemenitijim tijelima, to jest slavnima duguje najviše mjesto, to jest nebesa, preostaje da najgorim tijelima, smatraj to odbačenima, duguje najniže mjesto koje se nalazi pod zemljom. (sv. Bernardin)

Pakao se nikada ne napunja i nikada ne kaže: dosta je. Odbačeni imaju osim toga jedan strašnu guštaru zemlje između neba i sebe; ispod sebe još jednu guštaru, ispred sebe strašan skup svih mučenja; iza sebe vrijeme koje su izgubili i sjećanje na prošla zadovoljstva; sebi s desna đavle, a s lijeva pomagače u grijehu, a iznutra bijes, gnjev, beznađe. Opis mučenja svakog čula.
Evo kuće odbačenih: *Pakao je moja kuća*. Evo vaše kuće, razvratnici; evo vaše kuće…

A vatra koja je vikar Božje pravde, učinit će da trpe još više. Dijelovi Sv. pisma koji svjedoče o paklu i vatri. Paklena vatra ima ljubomoru koju joj daje Božja pravda kako bi snažno proždirala odbačene. Drugi razlog zašto se Bog služi vatrom kako bi kaznio odbačene je to što su oni žrtve pravde Božje: Svaki će grješnik biti ognjem osoljen, i svaka žrtva će biti solju osoljena. Trebao sam, o moj Bože, biti žrtva ljubavi, a ja sam po mom grijehu žrtva tvoje pravde.

256. 2. Točka: Vatra je najveća muka odbačenih; ona je dah pravde Božje onih koji ju pali. Dah je Gospodnji kao vihor. Muči čudnim ali istinitim načinima. Onaj oganj ima božansku pomoć. Paklena vatra djeluje u isto vrijeme na vanjske dijelove tijela, ali i na tijelo iznutra; ona prožima sve; vatra u ustima itd. Ne uništi ono što izjeda, nego što izjeda, obnavlja. (Tertulijan)
Duh Sveti uspoređuje proklete sa slamom i kudjeljom da bi nam pokazao kako vatra u njima gori bez zapreke. Tijela prokletih imati će četiri svojstva oprečna tijelima slavnih: strašnu deformiranost, neobičnu težinu, snažan osjećaj vatre...

Dvije prakse sv. Grgura Velikog: 1. protkati se dobro u duhu prije ovih muka, razmatrati ih itd. 2. Ako smo u kušnji da uvrijedimo Boga, postaviti se između predmeta naše kušnje i paklene vatre. U kušnji sam ali vatra me pripremila. Ako se predam grijehu, čeka me vatra itd...

Peta propovijed: O CRVU SAVIJESTI

257. Njihov crv nikada neće umrijeti. Izajija posljednje poglavlje.
Što kaže grižnja savjesti. Koje se zlo čini.

1. Točka: Što grižnja savjesti govori.

Gospodin je tri puta ponovio ono što je rekao Izaiji: *gdje njihov crv ne umire.* (Iz 66, Mk 9) To nam pokazuje koliko je ova kazna pravedna i strašna. Koga ne plaši to ponavljanje i prijetnja one kazne tako žestoka izrečena božanskim ustima. (sv. Augustin)
Objašnjenje oko savjesti koja je vjerni svjedok i glas Božji koji nas kori ili hvali iznutra. Govoreći o savjesti Tertulijan kaže: Može se zasjeniti jer nije Bog, a ne može ugasiti jer je od Boga.

Nisu nalazili drugu stvar da to objasne nego crve, kao da su borbe savjesti poput crvi s nekim podbadalima, kaže sv. Ambrozije o Izraelcima.
Primjena na odbačene. Odbačeni, dok su bili u ovom svijetu, htjeli su ugušiti savjest, po pravdi Božjoj to će biti njihova muka u paklu. Raskalašenici, sada se krunite ružama, ali osjetiti ćete jednom njihovo trnje... Okrenuo sam se svojem jadu dok me bode trn. (Ps 3)

2. Točka: Koje se zlo čini?

258. Odbačeni će neprestano vidjeti sve svoje grijehe. Savjest će im stalno vikati: proklet si, proklet si, izgubio si Boga. Dade me Gospodin u ruku iz koje nisam mogao ustati. (Jer 19
U ovom svijetu nisi htio spoznati užas grijeha, gutao si grijeh kao vodu. Pa dobro, ova će ti voda razderati utrobu u paklu i iz nje će izići crv grižnje savjesti.
Brzo je prešlo sve bahaćenje nepravednog veselja i sva nedopuštena uživanja bila su kratkotrajna.

Ali gorki znaci koje su utisnuli u pamćenje i sramotni tragovi, ostali su. Sv. Ambrozije kaže da je ova grižnja najveća muka prokletih jer:
a.) Vatra i mučenje osjetila su vanjske muke, a ova druga je nutarnja muka
b.) Ona čini veličinu muke prokletih. Grižnja savjesti muči dušu po sjećanju na prošlost: počinjene grijehe, izgubljene milosti; na sadašnjost: fizičke patnje; na vječnu budućnost.

Crvi savjesti trostruko ranjavaju duše: muče uspomenama na prošlost, pate nazočnim tegobama i uznemiravaju groznim kaznama u budućnosti. (papa Inocent III)

Jadni Ezave, sada vidiš pogrješku koju si načinio prodajući svoje prvorođenstvo. Da, vidim je dobro, ali sada je kasno.
Jadni Šaule prepoznaješ li sada svoju neposlušnost? Ponekad prekasno saznaju ono, što su nekada izgubili.

O novci, zašto sam vas tako ljubio?, kaže prokleti. Dao Bog, itd. Kad sam čuo propovjednika koji je govorio... Zašto, zašto se nisam promijenio itd.
Zaključak: Najbolje je osjetiti crva sada dok ga možeš ugušiti. (sv. Bernard)

Šesta propovijed: O VJEČNOSTI PAKLENIH MUKA

259. Za treći korizmeni četvrtak Mučim se u ovom plamenu. To su riječi jednog prokletnika, jednog zlog bogataša. To su žalopojke jednog odbačenog koji uzdiše pod teretom pravde Božje. On ne govori o vječnosti muka ali trpi onako kako sam vam govorio.
Ova istina je najstrašnija i najteže je u nju vjerovati od svih istina naše vjere, jer se čini da se suprotstavlja dobroti Božjoj i našem osobnom interesu.
Čovjek nastoji odagnati od sebe ove misli, ali vjera mora pobijediti nad našim duhom i našom voljom. Promotrimo dakle nužnost ove vječnosti, njezinu pravednost i njezinu strogost.

1. Točka: Nužnost vječnih muka

260. Dovoljno je reći da je to članak vjere. Ne raspravlja se o zakonu, nego on zapovijeda. Stoga je zaprijetio grješnicima vječnom kaznom, da ih ukori dok griješe.
Muka mora biti proporcionalna veličini grijeha. Što je veće od smrtnog grijeha koji napada Boga, krade mu slavu, a grješniku oduzima posjedovanje Boga?
Kako bi Bog spriječio grješnika da ga vrijeđa, vidjevši da nije dovoljno obećati mu vječnost slave, zaprijeti mu i vječnom mukom.

Muka mora biti proporcionalna jačini sklonosti ljudi da čine grijeh.
Dvije sile sprječavaju čovjeka da učini grijeh: *uteg vječne slave i uteg vječne kazne.* Ako grješnik, usprkos vječnim mukama, tako lako počini smrtni grijeh, što onda neće učiniti ako itd.
Muke moraju biti proporcionalne sadržaju, tj. dušama koje su vječne. Kako se malo bojimo vatre čistilišta iako je tako strašna. Koliko se malo drži do lakih grijeha.

O, radije trebamo zahvaljivati za samu pomisao na pakao koja nas drži dalje od grijeha (sv. Ivan Zlatousti).

2. Točka: Pravednost vječnih muka

261. Pravednost ovih muka proizlazi iz tri stvari: a.) vrijeđanja Boga koji je beskrajan; b.) iz čovjekove slobode koja je vječna; c.) posljedica grijeha koje su nepopravljive.
Svaki zločin treba mjeriti ne dužinom vremena nego veličinom nepravednosti i bezbožnosti (sv. Augustin).

U toj istoj mjeri, kao da se ne uzimaju u obzir vječni vapaji osuđenih zlotvora jer grješnik neprestano želi činiti grijeh, te je Bog iznašao vječnu kaznu. Onaj naime, koji je umro ne kajući se da vječno živi, vječno bi griješio.

3. Točka: Strogost vječnih muka

262. Trajnost vječnosti. Vječnost u užasnoj kazni prokletih; vječnost u njihovom duhu i u njihovom beznađu.

Nitko ne može jako i dugo žaliti, govorio je Seneka. Govorio je o patnjama ovog svijeta. Minucije Feliks paklenu vatru naziva: Oganj mudri spaljuje i obnavlja udove.
Vječnost se sastoji od dva sloga, a u sebi je beskonačna. Gdje misliš da ćeš naći kraj, tamo počinje. (sv. Augustin)

Traže smrt a ne nalaze je.
Za prakticiranje vjere: a.) napustiti grijeh u budućnosti; b.) činiti pokoru u sadašnjosti; c.) urediti naša djela u sadašnjosti. *Nalazim se na vratima vječnosti*, govorio je jedan svetac.

Sedma propovijed: **PAKAO**

263. Treći korizmeni petak.

1. Točka: Paklene muke su neizmjerne

Paklena vatra sadrži u sebi sve patnje koje mogu mučiti čovjeka. Ona je sredstvo Božje pravde. *Iskaza snagu mišice svoje*. Postavi naime mač, oganj i zvijeri i sve što je od toga teže, pa ipak to je samo sjena prema ovim mukama. (sv. Ivan Krizostom)
Paklena vatra muči proklete sa svih strana, i u duši i u tijelu. Koji su svom tvorcu skrivili tijelom i srcem, jednako ih kažnjavaju tijelo i srce. Njihova su tijela prožeta vatrom poput vrućeg taljenog željeza.

2. Točka: Paklene muke su vječne

Prokleti će tamo biti suprotstavljen volji Božjoj. Bog će biti suprotstavljen volji prokletoga kao i volja prokletoga sebi samoj.
Zašto si me postavio nasuprot sebi? I postao sam težak sebi samome. On će u isto vrijeme mrziti Boga čeznuti za njim i njegovom slavom.

Osma propovijed: **PAKAO**

264. Taj sav plod da se grijeh oprašta.
Velika je bijeda ovoga svijeta, ali ne tolika da primorava podnositi sve vrste kazni bez iznimke, bez utjehe, bez ploda.

1. Točka: Prokleti trpe u paklu sve boli bez ikakve iznimke

Postoje dva grada, jedan u vječnom kraljevstvu, drugi u vječnom ognju. (sv. Augustin) Sveti uživaju u svim dobrima, a one muče sva zla.
Svaka bol će ga napasti (Job). Sv. Petar Damjani naziva pakao: predio gehemski, kruti predio, zemlja jada, zemlja zaborava, zemlja bijeda, zemlja mraka, zemlja smutnje i tame, zemlja prokletstva i smrti u kojoj ne postoji nikakav red, nego stanuje u njoj vječni strah.

O nesretni predjele, u kojem bezbožnici ne kušaju ništa drugo osim gorčina, ne vide ništa drugo osim tame, ne čuju ništa drugo osim plača, nemaju nijednog drugog mirisa osim smrada, ne osjećaju ništa drugo nego muke.

Uvijek ću nagomilavati njima zla. Osam vrsta muka iz kojih su se od starine plele stvari, njih nabraja sv. Augustin: kazna, okovi, šibe, osveta, sramota, progonstvo, ropstvo, smrt. Sve to kažnjeni neizmjerno trpe. Ako vjeruješ, bojat ćeš se; ako se bojiš, čuvat ćeš se – kako reče sv. Bernard: Tko se Boga boji, čuva se, a tko prezire, upada.

2. Točka: Bez ikakve utjehe

265. Raj je mjesto čiste sreće, pakao je mjesto čistih jada; prema Guillelmu Parisu: Ovo je mjesto čiste sreće i nema ničega što bi se dodalo sreći; a ono je mjesto čiste bijede i nema ničega što bi se dodalo jadima.

U paklu postoji samo uzdisanje i stenjanje i nema nikoga tko bi se smilovao; tu je samo bol i plač, i vika i nema nikoga tko bi tješio. (sv. Augustin)
Ponekad se dobiva kakva utjeha od Boga ili od anđela, od svetih ili od drugova; ali u paklu nema nikoga. Ti, Gospodine, ismijat ćeš njih. (Ps 58)

Nema nikoga od svih njezinih dragih tko će ju utješiti. (Tužaljke)
Radovat će se pravednik kad vidi odmazdu. (Ps 57) Ondje će bijednicima društvo biti bijeda, ne će nestati nego će se povećavati. sv. Toma. Dapače svi oni će povećati boli duši po iskušenju. Kušanje Joba preko žene, od svih zala bilo mu je najteže.

3. Točka: Prokleti trpe u paklu sve boli bez ploda

266. Uzalud se zalijeva drvo koje je mrtvo. Kazna osuđenih je vječna i neplodna. Sad bezbožni kažu: Jedimo i pijmo itd. Život pokornika prepustimo osamljenicima, mi pak ...

A što kaže apostol Pavao? Dok imamo vremena, činimo dobro, jer neće biti više vremena. Sad jedna suza, o grješniče, može tebi ugasiti pakleni oganj. Isprazna je nada onih i trud bez ploda i nekorisna su djela njihova. (*Mud* 3)

Zaključak: Što god kaniš učiniti, učini dok možeš, jer nema ni djela, ni umovanja, ni spoznaje ni mudrosti u Podzemlju u koje ideš. (Prop 9,10)

Usporedba paklenih muka s patnjama ovoga života. *Grješnik će vidjeti i srditi se, zubima svojim škrgutat će i nestajati od muke. Želja će grješnika propasti*. (usp. Ps. 111)

Deveta propovijed: VJEČNOST PAKLENIH KAZNI

267. Ponedjeljak druge korizmene nedjelje. Umrijet ćete u grijehu. (Iv. 8) Evo razloga straha. Bolji oni kojima upravlja ljubav, ali su vrlo brojni oni koje popravlja strah. (sv. Augustin)
Vječnost paklenih kazni sigurna je, dakle treba vjerovati; strašna je, treba se bojati; nepodnošljiva je, dakle, treba je izbjegavati.

1. Točka: Vječnost paklenih muka je sigurna, dakle treba vjerovati

Sv. Ivan Zlatousti dostatno iznosi vječnost muka kao prvi dio naše vjere. Krist svjedoči: *ići će u oganj vječni*. (Mt 25, 46)
Majka Crkva kaže da ne postoji otkupljenje iz pakla. Da znam da je kažnjen moj otac, kaže sv. Augustin, za njega ne bih više molio nego koliko za vraga.
Kao ovce postavljeni su u paklu, i smrt ih nasićuje. (Ps 48) Kao što neprestano ponovno naraste trava koju popasu ovce, tako i kažnjenici koje kao da pase smrt, neprestano se obnavljaju za smrt da bi ih se bez prestanka moglo mučiti i da bi umirali neprestano. (Papa Inoc III)

Bože moj, postavi ih na kolo. Kolo je naime ono što se neprestano vrti. Pokopan je u neprestanom paklu. Grobovi im kuće zasvagda, stanovi njihovi od koljena do koljena. (Ps. 49 12)
Biti će kažnjeni vječnom propašću. (2 Sol 1, 9)
Grijesi kažnjenika ostaju vječno, dakle – kaže sv. Toma Akvinski – i kazne grijeha. Nitko ne vjeruje, rekao je neki sveti čovjek koji je po Božjem dopuštenju oživio, kako strašno kažnjava Bog. To pripovijeda Granatensis.

2. Točka: Ta vječnost je strašna, dakle treba je se bojati

268. Tvrd je to govor čovjeku grješniku. Činit će vam se da je tvrd, kad se kaže: Činite pokoru; no kad nekad budete čuli žestoku riječ, tvrd govor idite prokleti, u oganj vječni. (sv. Bernardin)

Sveti Ivan Zlatousti uspoređuje s djecom mnoge ljude koji se boje crvi, a ne boje se ognja. Boje se zatvora, a ne boje se pakla. Boje se vremenitih muka, a ne boje se onih kazna vječnoga ognja. (sv. Augustin)
Samo to čuti je strašno a koliko je veća stvarna muka. (sv. Grgur)

Ako se ne boji onih mučenja, onda govorimo o kamenom srcu sv. Bazilije u 7. homiliji.
Usađuje se u naša srca strah od paklenih muka kao uzda. (sv. Ivan Zlatousti)

3. Točka: Ta vječnost je nepodnošljiva i treba je izbjegavati

269. Kaže sv. Augustin: Govorimo kao djeca kad govorimo o vječnosti. Što god bi netko rekao o vječnosti, premalo bi rekao. Ako bi rekao da vječnost traje tako mnogo milijuna godina koliko je kapi vode u oceanu, rekao bi manje...

Ne mogu se ni sa čime usporediti patnje života u paklu. Kad bi sada ovdje postojala srdžba Božja koja čisti, kao što postoji srdžba koja prokušava vječno u paklu? (sv. Grgur)

Kazne koje su same po sebi lake, trajnošću postaju teške; dapače, i uživanja vječna postaju teška bez nekog prekidanja. Svi se žele ukloniti kaznama paklenim, ali ne žele prigrliti ništa od onoga čime bi mogli njih izbjeći. Ili vječno dobro, ili vječno zlo. (sv. Augustin) Od tog dvoga treba nam izabrati ili biti vječno mučen opakima i bezbožnima, ili se bez prestanka veseliti sa svetima.

Deseta propovijed: OGANJ PAKLENI

270. Za četvrtak poslije druge korizmene nedjelje
Mučim se u ovom plamenu, Lk 16,24.
Veoma je korisno razmišljati o ognju paklenom. Nitko od onih koji pred očima imaju pakao, ne upada u pakao. (sv. Ivan Krizostom)
Kažnjeni bivaju mučeni: 1° uistinu, 2°teško, 3°uvijek

1. Točka: Kažnjeni bivaju mučeni u istinskom ognju paklenom

Kao što se odabrani vesele blaženstvu, tako je nužno vjerovati da od dana smrti osuđenici gore u svojoj vatri. (sv. Grgur. Razgovor 4.)
Svako drvo koje ne donosi siječe se itd. Postoje tri vrste drveća, kaže kardinal Hugo, o kojima govori Krist: vinova loza, smokva i maslina. Prva označava svećenike, druga redovnike, a treća laike. Bojte se, dakle, svi! Put je grešnički dobro popločan, ali završava u ponoru Podzemlja, Sir 21, 10.

Gorjet će gizdavi bogataš, i neće se naći nitko tko će mu izliti kap vode na jezik. U vlastitom salu ključaju, a između tava plamenovi peku bijedna tijela. (sv. Ćiril propovijed za Uzašašće)
Postavljat ćeš ih kao glinene lonce na vatru.

2. Točka: Kažnjeni bivaju teško mučeni u ognju paklenom

271. Oganj pakleni tražit će naše kosti, moždinu i razmišljanja. (Euzebije) Tražit će kao sudac oči, uši itd.,... um i pamćenje itd.
Taj oganj će biti istražitelj svih djela. (Kasijan) Nije moguće zanijekati postojanje ognja vječnog i prema različitosti zasluga jednima će postajati lakši, a drugima teži. (sv. Augustin)
Kako je grozna ta kazna smrću, govorom se to ne može objasniti. sv. Ivan Zlatousti. Jezero ognja i sumpora. Nema mraka za te iste muke itd.
Sve ovo na zemlji je igračka i smiješno prema onim kaznama vječne smrti. (sv. Ivan Krizostom Homilija 49.)

Taj oganj je naslikan, koliko god hoćeš da u visinu doseže. (sv. Augustin)
Da to konkretno ne iskušamo, ovdje ćemo se popraviti, sv. Ivan Krizostom.

Jako će biti žalosne duše kažnjenika kad se prisjete da nisu iskoristili prigodu koju su imali u životu da se poprave, nego su se predali vječnim zlima. (Isti)

3. Točka: Kažnjeni bivaju mučeni u ognju paklenom zauvijek

272. Rasprostranjenost i krajnji ishod muka sabiru u pakao. (sv. Ivan Zlatousti) Predviđajući to, Gospodin svoju misao završi govoreći: Ići će oni u oganj vječni. (sv. Augustin)
Oni će ih poslati u pakao, a on gori; *gori* kao da se kaže gori bez konca. Bog je ustanovio trostruki oganj da očisti i oslobodi čovjeka od grijeha ili da kazni:
a.) oganj Duha Svetoga, naime ljubav
b.) oganj Čistilišta: *ipak on će se sam spasiti, ali kao kroz oganj* (1 Kor 3, 15)
c.) pakleni vječni oganj.

O lude, jednom već naučite! U paklu će biti teži jedan sat kazne, nego ovdje sto godina u najgorčim kaznama. (Toma Kempenac)
Sav napor dok sam živio u ovoj samoći, ne može se izjednačiti s vremenom jednoga sata vječnih muka, govorio je neki pustinjak kako se pripovijeda u životopisima otaca.

Jedanaesta propovijed: PAKLENE MUKE KAŽNJENIKA

Četvrtak poslije treće korizmene nedjelje.
Mučim se u ovom plamenu, Lk 16,24.
Kažnjeni razmišljaju: o Bogu protiv kojega su toliko puta sagriješili; evo prvog mučitelja; o raju kojega su izgubili; evo drugoga; o mukama koje će trpjeti vječno; evo trećega mučitelja.

1. Točka: Kažnjeni će biti mučeni razmišljanjem o Bogu

273. Sv. Augustin i sv. Bonaventura kažu da kažnjeni razmatraju vječne kazne iz nužde, a to povećava muke tako da ne mogu misliti o nečem drugomu. Kažnjeni uvijek nužno vide Boga kao strašnog suca i kažnjavatelja. Njihovo gledanje Boga je prema prorocima: kao kroz strašni kristal. (Ez 1.) On je naime kao oganj koji gori. (usp. Mih)

Bog se na nebu blaženim očituje kao da blagoslivlja, a kažnjenima kao da muči. Sapinje njihov um da ne mogu razmišljati i volju da se ne može osloboditi. (Kajetan) *Oganj proždire tvoje neprijatelje*.

Prorok kaže da njih mukom muči govoreći: oganj je prijatelj zato što može umanjiti njihove patnje... proždire tvoje neprijatelje. Neka gledaju, i neka ne vide. (Iv 26, 11.)
Neka ne vide da može umanjiti njihove boli kao prijatelj itd. Neka vide da može povećati.
Svaki opaki čovjek bit će bačen na muke u oganj i sumpor naočigled svetim anđelima i naočigled Jaganjca. (Otk 14, 10)

2. Točka: Kažnjeni će biti mučeni razmišljanjem o raju

274. Mislim da ne treba žaliti tolikom tugom nad zlom pakla, nego treba oplakivati što su izgubili nebo jer je to najteže mučenje. (sv. Bernard)
Čini se da je tako veliki zlo ispasti iz tolike slave i da je pakao ništa prema toj kazni i stradanju. (sv. Ivan Zlatousti)

Nestati iz Božjeg kraljevstva, biti prognani iz Božjeg kraljevstva, odstranjeni od Božjeg života, biti bez velike slasti Božje ljubavi, tako je velika kazna da se njom ne može usporediti nijedno mučenje. (sv. Augustin u Enchir. c. 12.)

Da grješnici u mučenju budu više kažnjeni gledaju slavu onih, koje su prezreli. (sv. Grgur Primjer bogataša i Lazara)

Na posljednjem sudu Krist prvo kaže blaženim: Dođite, blagoslovljeni Oca mojega itd. da vide nepravedni što su izgubili i da sa sobom ponesu kao prvu kaznu spoznaju tuđega blaženstva. (sv. Grgur)

Grizli su svoje jezike od muke. (usp. Otk 16, 10). Bivaju uvođeni opaki koji su plakali i urlikali: O jao meni. O nesretna uživanja itd. To su govorili u paklu ovi koji su sagriješili. (usp. Mudr 5, 14)

3. Točka: Kažnjeni će biti mučeni razmišljanjem o paklenim mukama

275. Uspoređivanja vječnosti se uzajamno osvjetljavaju. Iz suza kažnjenika prolivenih jedna za drugom tijekom milijun godina, prija će nastati ocean kao naš, nego žuđeni raj vječnosti.
Svaka stvar koja ima kraj jest kratka. (sv. Augustin) Kad bi kažnjenik imao nadu da će izići poslije sto tisuća milijuna godina, bila bi to neka utjeha, ali je nema.

Kad sadašnju korizmu loše podnose tjelesni ljudi... kolika bi tek bila muka kad bi četrdeset godina morali postiti itd.
Ranije viđenje da postoji sretna vječnost koju su izgubili, najvišega unosi zla, najvišu muku. Ove riječi: Čijem kraljevstvu neće biti kraja, blaženoj Tereziji ulijevale su veliku radost, a koliku tek muku kažnjeniku?

Dvanaesta propovijed: **PAKAO**

276.1. Točka: Pakao je mjesto muka. 2. Točka: Mjesto smrti. 3. Točka: Mjesto sumpora. 4. Točka: Mjesto vječnosti.

1. Točka: Tertulijan naziva pakao: Golema zaliha Božje srdžbe koju na ovom svijetu možemo prispodobiti slici dimnjaka i dima vidimo vulkana Vezuva i Etne. Tu se naizmjenična zla raspršuju bez samilosti za opake ljude.
Sabrat ću na njih zla. Bit će u onom gradu kažnjavanja vječnom kaznom tako da budu trajna uspomena onima koji griješe. (sv. Augustin)

2. Točka: Ova smrtnost sjena je smrti, prava je smrt kazna s vragom. (sv. Augustin)
Tamo će biti sama smrt bez smrti. (Isti)
Prije nego ću na put bez povratka u zemlju tame guste i meteža. (Job 10, 21)
Trajat će nesretno u vječnoj smrti bez sposobnosti umiranja. Pobjedniku neće nauditi druga smrt. (Otk 2, 11)

3. Točka: Za škrtog bogataše se reče: Dižući oči ugleda izdaleka Abrahama. Sliku najviše slave raja.
Ruka Gospodinova dotače me. O sudište onoga vremena, biti rastavljen od Boga. Sv. Petar Damjani. Žalit će jer više neće gledati njegovo lice.

4. Točka: Što god bih rekao o vječnosti, malo bih rekao. Poslije tako malo uživanja, koliko teški jad. (sv. Bernard) Prije mučenja razmislite o mučenju. (sv. Bernard)

278. ***Mjesta Svetog pisma***
1. Kazne pakla čekaju opake poslije mrti. Job 21
2. O raznim kaznama: Ps 10, 7: Mudr 5, 23; Job 24, 19; Mudr 11, 17; Lk 16, 24; Prop. 21, 11; Jr 9, 15
3. Vječan će biti onaj oganj i druge kazne: Ps 48; Mal 1; Hoš 1,6; Jdt 16, 20-21; Mt 3; Mk 9, 42; Mt 25, 41; Otk 16, 10
4. Pravedni će se radovati zbog kazni kažnjenika Ps 57, 11
5. Kukanje kažnjenika: Jr 8, 20; Jr 5, 18; Mt 25, 11
6. Mnoštvo kažnjenika Iz 5, 14

279. Mjesta iz govora svetih otaca

Koliki čovjek počini grijeh, toliku će osjetiti kaznu. (sv. Grgur)
U paklu će biti nepodnošljiva hladnoća, neugasivi oganj, besmrtni crvi, nepodnošljivi smrad, tmine koje se mogu opipati, bičevi koji biju, grozno gledanje đavola, smutnja grješnika, očajanje zbog svih dobara. Bit će to jadna smrt bez smrti. (Isti)
Neće se dati nepravednom kraj osvete, jer dok je bio zdrav i jak, nije htio okončati svoje zločine. Isti

Koje podnosi dok se dugo obraćaju, a oni koji se ne obrate kažnjavaju se duže. Isti
Kao po dražesnoj livadi stižu u vječni zatvor koji se za grješni čas života, predaju propasti. Isti
Neka odmjeri svatko koje muke ostaju onima koji griješe, ako se nepravednoga tako jakim bičevima već ovdje kažnjava.
Koji su skrivili tvorcu svojim tijelom i srcem, bit će kažnjeni stvarnim ognjem i iznutra tamom. Oči će otvoriti u ognju koji ih zatvara pred grijehom.

Kazne nas plaše, da ne bismo izgubili nagrde. (sv. Augustin)
Ondje će runjavi vikati na runjavoga, jedan na drugoga, vrag na vraga: udri, razderi, ubij, brzo oderi i zguli kože, brzo opljačkaj, uspi olovo i ubaci u kotlove koji vriju. (sv. Bernardin) Kad ponor prima

optuženike, ozgor se zatvara a provalija se odozdo otvara. Nema nikakvog oduška niti preostaje ikakav slobodan otvor za disanje. (Euzebije)

Trinaesta propovijed: **PAKAO**

280. Prokleti će izgubiti Boga, izgubit će ga svojom krivnjom, izgubiti će ga zauvijek

1. Točka: Da bi spoznao veličinu gubitka Boga, potrebno je poznavati veličinu njegova posjedovanja u njemu samome. Vidjeti Boga, ljubiti ga, posjedovati, biti od njega posjedovan, prosvijetljen, biti u njegovu krilu, u zajedništvu s blaženima itd. Jao, izgubiti Boga, kakav udar groma. Odlazite od mene prokleti! Zbogom raju, zbogom radosti, zbogom ljepoto, dobroto, savršenosti Božja, zbogom blaženi. *Na ono kažnjavanje; ići ću* gol i *bez imutka*. Čovjek se žali, cvili kad izgubi zlatnik a što je to u odnosu na dušu. Središte duše je Bog, a kad je duša oslobođena od tjelesnog zatvora, ona se vine prema Bogu brže nego što strijela sječe zrak, brže nego što brod sječe vodu, brže od udara groma.

2. Točka: Zbog svoje krivnje. Koja muka za parničara kad svojom krivnjom izgubi parnicu, jer se nije savjetovao, jer nije…itd. A Gospodin će pokazati prokletima što je učinio i koliko je trpio za njih. A vi ste me prezreli: *Odlazite od mene*: o okrutno kajanje.

3. Točka: Za uvijek, bez povratka. Ta pomisao na vječnost dovodi ih do bijesa, do beznađa. *Sinovi ljudski sve do sada su tvrda srca*.
Praksa: Odricati se svjetovnih zadovoljstava.

Četrnaesta propovijed: **PAKAO**

281. Nakon što smo razmotrili muku vječnog prokletstva, pogledajmo sada muku osjetila. Ta muka je sveopća, prevelika, čista muka.

1. Točka: Sveopća. U svim dijelovima tijela. U tijelu nema ničega zdravo od nožnog palca do vrha glave. U muci će svi grijesi biti kažnjeni: *u čem tko griješi, u tomu će biti i kažnjen... Kako je dugo uživao, toliko će mu biti dane muke i tuge*.

2. Točka: Sveto pismo kaže da će Bog istresti sav svoj gnjev na proklete. Nevolje ovdje na zemlji samo su kapljice Božjeg gnjeva: *Kapat će moj bijes*, više u paklu...

3. Točka: Čista muka, bez utjehe. Primjer zlog bogataša itd. Sve što se čini da bi ih trebalo utješiti, zapravo će ih žalostiti: prijatelji, roditelji itd. *Živi će sići u pakao, a neće silaziti umirući... Tko od vas može* itd.

BOG

282. O dubino itd. 1. Točka: Dubina bogatstva spoznaje Boga koja nije poznata na zemlji; 2. točka: Veličina Božja koja nije štovana u duhu i u istini; 3. Točka: nepojmljivi i pravedan sud Božji kojega se čovjek uopće ne pribojava.

1. Točka: Dubina bogatstva spoznaje Boga, koja nije poznata

Ja ispunjam nebo i zemlju – kaže Bog. Hodi... pred njim sve je golo.... Živi Gospodin, kažu proroci.
Gospodin gleda, kažu apostoli. Gospodin gleda, kažu patrijarsi. *U njemu živimo*, kažu apostoli. Puna su nebesa i zemlja njegova veličanstva, kaže Crkva.
On je posvuda po svojoj biti, moći i prisutnosti, kažu teolozi. Nije stvorenje nevidljivo itd.

Nevidljivom Kralju stoljeća. Čovjek me neće vidjeti... Obazire se na zemlju da vidi, ako je tko razuman.

Sve su ostavili. To nije mudrost Božja. Svijet ga nije upoznao... Nepoznatom Bogu.
Čak i kršćani: Bog se žali: Nije me upoznao itd.
Ja pak skrivam lice. Ja sam sudac i svjedok...On osobno;
Drugi nemaju ovu spoznaju: Slijepi su. Vidio je, bio je viđen, s ljudima je razgovarao. Slijepi su. Svijet ga nije upoznao. Spoznaja Boga: uzvišena, korisna, nužna, vječna.

2. Točka: Veličina Božja koja nije štovana u duhu i u istini

283. Bog je biće: vječno, neovisno, stalno, beskrajno, svemoguće, lijepo, dobro, strašno, beskrajno sveto.
Treba mu služiti i štovati ga *u duhu i istini*: bez zadrške i bez pretvaranja. Bez zadrške: po pravdi, jer On je beskrajno velik, koji to zaslužuje jer On je tvorac svega. Uvrede njegove veličine na koje se žali: Tko je sam sličan meni i jednak meni, Gospodine, tko ti je sličan na zemlji?
Naše srce je tako malo, život tako kratak. Priča o sv. Klementu, biskupu iz Ancyrea.
Po poslušnosti: ljubiš iz svega srca, sve svima...itd.

Po priznanju, jer se u potpunosti žrtvovao da bi nas otkupio: usporedio me je čitavoga sa sobom čitavim.
Na vlastitu korist: Bog će nam dodijeliti milost: sa slobodnim bit ćeš slobodan, s dobrim dobar, skratiti će naše dane.

Umrijeti ćete: Uništava Gospodin sveopći lažljivi jezik: tko je sagriješio ...
Objašnjenje podijeljenosti kojom se služi Bogu: Graditi jednom i drugom rukom...; Što kad se šepa? Nitko ne može služiti dvojici gospodara.

3. Točka: Nepojmljivi i pravedni sudovi Boga kojega se uopće ne boje

284. Neshvatljivi su sudovi njegovi. Njegovi sudovi nisu naši sudovi, moja razmišljanja itd. Vidi li što čovjek vjerom. A ti ćeš vidjeti. *Svaki je čovjek lažac*, u svojoj osnovi; po svom grijehu: zabluda i tmina grješnicima; ljudski sudovi su pokvareni. Na tezulji su sinovi čovječji, lašci.
Njegova pravedna pravednost svuda i u svim vremenima: Na nebu prema đavlu: Gospodine, pravedan si; prema prokletima: toliko prokletih neznabožaca: pravedan si; prema djeci, prema tolikima uhvaćenima i nepripravnima: Gospodine, pravedan si.
Pravedan u svim stvari: u zakonima u životu, u ispitivanju na sudu.
Ništa od nepravednoga neće ući u nebo.

U pogledu prokletstva zbog samo jednog smrtnog grijeha: I najprosvjećeniji sveci su drhtali: Tko se neće bojati? Opak će proći. *A tko se usudi reći zašto tako činiš*?
Bojte se Gospodina; Tko se boji Gospodina, na strepi ni pred čim.
Blažen...; Blaženi svi; Na koga se obazire i tko je njegova snaga? Jao i više od njega itd.
Oči se Božje nalaze nad onima koji ga se boje; A ti se ne bojiš? Tebi je urođena sigurnost itd.

PLESOVI

285. Izbjegavajte svodništvo. Ples i balovi, redovita i najopasnija prilika za razvratnost.
Nakana: 1. Točka: Autoritet crkvenih otaca: ludilo razvratnog plesa. 2. Točka: razlog opasnosti plesa. Za one koji kažu da se ne izlažu nikakvoj opasnosti u plesu. Za starije osobe. 3. Točka: Odgovor na primjedbe koje se daju kako bi se ples odobravao. Osjećaji sv. Franje Saleškog koji se tiču plesa; svadbe održane kroz ples nesretne su. Ispovjednici koji dopuštaju ples.

1. Točka: Crkveni oci o ludosti razvratnog plesa

Tertulijan i sv. Ciprijan napisali su cijelu knjigu protiv plesa. Tertulijan donosi primjedbu koju ljudi uglavnom navode da se u takvom skupu ne događa ništa što ne bi bilo pristojno. On odgovara da onaj koji želi otrovati svoga neprijatelja ne razvodnjava otrov u žuči ili u pelinovu vinu nego u ukusnoj i začinjenoj juhi.

Sv. Ivan Zlatousti znajući da su neki od njegovih slušatelja sudjelovali u plesu, rekao je, kad bi poznavao one koji su prisustvovali ovakvoj raspuštenosti, istjerao bi ih iz crkve i da im ne bi dopustio da prisustvuju slavljenu svetog otajstva.

Kad bi se danas htjelo napraviti istu takvu stvar. Na svadbama Abrahama, Izak, Jakova i Joba nije bilo govora o plesu, nego više o zahvaljivanju Bogu. Stoga je Bog blagoslivljao njihove brakove, a supružnici su živjeli blago u strahu Božjem, dok je današnji način slavljenja svadbi posve poganski.

Korisnije će ti biti da čitav dan oreš nego da plešeš, kaže sv. Augustin. Na jednom drugom mjestu on to naziva: Najogavniji đavolski razlog. *Nitko trijezan ne pleše*, kaže Ciceron.

U istinu, nije li ludost i to prvorazredna ludost, skakati, micati tijelo skokovima, okretima, odlaziti, prilaziti s jedne strane, s druge strane kao da je čovjek izgubio um. Da to niste nikada prije vidjeli, što biste rekli? Da su to luđaci.

Ples je, kaže Petrarka, spektakl besraman i beskoristan; vanjsko njihane pokazuje da ima i iznutra nešto što odgovara ovom vanjskom kretanju. Vidite, o žene, što kaže i što trebate poučavati kćeri. Pleše, ali je *kćerka preljubnice*. *Ona, koja je doista čedna i koja je čista, svoje kćeri neka poučava nauku vjerskom, a ne plesu*. (sv. Ambrozije)

Ljudi radije uče plesati nego katekizam. Sv. Karlo Boromejski je napisao jedan sjajan rad o plesu u kojem on pokazuje da Sveto pismo, koncili i oci osuđuju te razne stvari, zbog smrtnog grijeha, i da će ako će o tome pisati, glasiti za uznemiravatelja savjesti.

2. Točka: Opasnost koja dolazi od plesa

286. Ne obaziri se na djevicu i ne sablažnjuj se zbog njezina uresa. Kad pogledamo primjere Samsona, Davida, Salomona, i oni dokazuju ovu istinu. Na balovima, plesovima i skupovima, koji su raširenи među kršćanima, svijet, tijelo i đavao napadaju duh mladih posvuda gdje mogu potaknuti na poroke: uho očaravaju glazbom instrumenata, oči svime onime što luksuz i ispraznost mogu potaknuti, ugodnim mirisima; u tim prilikama đavao stvara opću zavjeru svime što požuda ima privlačno kako bi oslabio ljudsko srce.

Na ove se skupove poziva samo zabavne ljude, a oni koji su pozvani nastoje jedino da im je ugodno. Koliko vremena, okretnosti, umijeća kako bi se nakitilo, dotjeralo, prerušilo itd. Budući da svi tu dolaze kako bi se milovali ili nekom umilili, u tim prigodama, koliki laskavi pogledi, kolike razvratne geste, kolike bojazni, kolike želje, koliko ljubomore, koliko nestrpljenja.

Čini se da je tu prijestolje samog đavla. Kolike slobode mladi ljudi tamo dopuštaju, slobode koje se ne usude uzeti kod svojih roditelja, tako da ova mjesta postaju javna i besramna mjesta gdje očevi i majke izlažu svoje kćeri itd.

Ali što govorite, reći će poneki, ja u plesu ne nalazim ništa od ovog o čemu vi govorite, ja nisam okaljan ni najmanjom nečistom misli. Kad bi to tako bilo, vi biste bili ne čovjek nego anđeo. Što, najveći sveci su izbjegavali društvo, povlačili se u pustinje i opet nisu bili izuzeti od kušnji tijela ... itd.

A vi nesretnici, ne vidite vaše zlo jer ste već na njega naviknuli. Kad je ples tako loša stvar, prepustit ću vama da prosudite kakva je savjest onih koji organiziraju balove, koji ustupaju svoje kuće za ova djela, koji su odgovorni za to. Koliko sablazni! Očevi i majke koji su to dopustili svojim kćerima, čudit će se na dan suda. Gledaj koliki su zločini u jednoj pjesmi.

3. Točka: Odgovor na prigovore

287. Prigovor. Sv. Franjo Saleški nikada nije dopuštao nemarne plesove, i s tim se slažem. Na početku poglavlja 33 knjige on kaže da su balovi i plesovi indiferentne stvari po prirodi, ali da su po načinu na koji se vrše, snažno naklonjeni na stranu zla i stoga puni pogibelji i opasnosti. Obično se održavaju noću i u tami. Lako je ubaciti tamne i poročne događaje u nešto što je samo po sebi snažno podložno zlu. Ljudi na ples donose sa sobom ispraznost zavisti, a ispraznost nosi veliku naklonost lošim osjećajima i opasnim strastima tako da se sve to lako nastani u plesovima.
Konačno, kako liječnici kažu o gljivama da one najljepše ništa ne vrijede, tako i ja kažem da najljepši balovi nisu dobri. Ponekad je osoba obvezna sudjelovati kao na primjer mladenkina sestra. Zbog toga je rekao da ples po svojoj naravi nije smrtni grijeh. Ali koje upute daje kako bi se izbjeglo plesove. Pročitajte ih, divne su, a gotovo ih nitko ne prakticira. Sv. Franjo Saleški traži da osoba koja pleše misli na najveće istine vjere, na sud, na pakao itd.
Prigovor. Krivi izgovori: da je ženidba i da je to običaj.
Prigovor. Popustljivi ispovjednici koji sebe upropaštavaju, a upropaštavaju i vas dopuštajuću vam ples. Recite mu kada ćete ići na ispovijed: Gospodine, hoćete li vi odgovarati za mene, dušom za dušu, kako ću se spasiti idući na ples.

SVEĆENIČKI STALEŽ

288. Ugled koji bi trebalo stvarati. Svatko cijeni svoj položaj i svatko voli čuti pohvale na svoj račun, a mrzi one koji ga preziru.
Kršćani ne cijene dovoljno svoj položaj. Svećenici koji bi se trebali izdvajati od naroda po svetosti, razlikuju se od njih jedino po odjeći.
U odnosu na veličinu svećeničkog položaja, mi bismo trebali stvarati ugled. Obilježja ovog ugleda.

1. Točka: Ugled koji bismo trebali stvarati

Što se više približavamo Bogu, postajemo ponizniji i veći. Velikani zemlje veliki su samo ukoliko imaju udjela u Božjoj moći.
Svećenici su, kaže sv. Ambrozije, iznad zemaljskih veličina, kraljeva, vladara. Između kralja i svećenika je onoliko razmjera koliko je i između kralja i nekog od njegovih podanika, koliko je između neba i zemlje koju nastanjujmo, kao i između tijela i duše, između raja i bijednog života koji vodimo ovdje dolje na zemlji.

289. Iznad ljudske prirode. *Svaki se svećenik uzima od ljudi da se postavi za ljude*. Izvučen je između velikog broja ljudi kako bi bio smješten na visinu, kao da nije više od ovoga svijeta: *Nalazi se na sredini između Boga i čovjeka; manji od Boga, a veći od čovjeka.*
Ovo što smo do sada rekli o svećenicima odgovara svećenicima iz Staroga zavjeta i svećenicima iz Novoga zavjeta.

Objašnjenje savršenstva koje je Bog tražio od svećenika u Starom zavjetu: Tražio je da nemaju druge baštine doli njega, da se odvoje od svjetovnog ostatka: *od oca se i majku neće ukaljati*. Koju je čistoću On tražio u njihovim službama? Koje kazne kada bi propustili neki obred. Koji je odnos između krvi vola i bika i tijela presvetoga i krvi Isusa Krista? Razlika je kao i između tijela i sjene, između slike i stvarnosti.

Svećenik je iznad proroka jer oni imaju moć ne samo da pošalje stvarnu vatru s neba da sažeže žrtvu poput Ilije nego i duhovnu vatru Duha Svetoga, Boga samoga i Gospodina. Naposljetku, njegova uloga nadilazi na neki način ulogu Presvete Djevice koja je Gospodina rodila jedanput, rodila ga je u nemoći tijela i zapovijedala mu samo neko vrijeme. Dok svećenik svaki dan posvećuje hostiju.. itd.

2. Točka: Odlike ovog ugleda

Na svećenike treba gledati kao na sluge Božje na zemlji. Oni bi trebali bez prestanka napredovati u savršenstvu. Ne postavljati im granice. Odvajati se od zemaljskih stvari itd…

SVETOST SVEĆENIČKOG POLOŽAJA

290. Koliko je velika svetost svećeničkog položaja prema izrekama svetaca. Kako se malo vrše obveze koje proizlaze iz ovog položaja. Na koji način ih treba vršiti.

1. Točka: Svetost svećeničkog položaja

Sada ću razmotriti kako je biti svećenik teško djelo, mučni rad, težina gotovo nepodnošljiva: *Sveta majka Crkva traži da se zarede za obavljanje svete tajne*. Svećenici su stupovi Crkve. A stupovi nose težinu kuće. Anđeoska se ramena moraju bojati toga tereta.
Najveći sveci su ispovijedali svoju nemoć, a mi slijepci kakvi jesmo, smo krhke trske koje se savijamo i na najmanji dašak vjetra. Ah, kako nam misnica, koju sada nosimo izgleda lagana, a kako je teška u Božjim očima. Na dan suda biti će mjerena težinom svetišta; tada ćemo spoznat, ali bit će prekasno.

Kakvu svetost biste tražili od žene kojoj biste, kao njezin duhovni vođa, dopustili da se pričešćuje svaki dan? Ako želite dostojno vršiti vašu službu, da li biste od nje tražili da se odriče samo smrtnog grijeha? Ne biste li od nje tražili da se odvoji od zemaljskih stvari, umrtvi, itd?
Kakva bi dakle trebala biti svetost jednog svećenika koji bi trebao biti uzor drugima! Svećenici su posrednici drugim ljudima, između Boga i ljudi. Tko podupire Crkvu? Nisu li to dobri svećenici itd. Kakva svetost je potrebna za pravilno ispunjavanje dužnosti? Koje strpljenje treba imati dobar župnik koji želi vršiti svoju dužnost.

Svećenik je i prinositelj žrtve i žrtva: *Zbog tebe ću trapiti čitavi dan... Svakodnevno ću umirati*, *braćo*. Evo kakav je J.C. bio svećenik, kakvi su svećenici bili apostoli.
Stoga je prema svetima manja razlika između pastira i njegova stada, između sunca i zvijezda, neba i zemlje, nego između svećenika i laika. To je jedna od onih svetih izreka otaca iz pustinje kako bi izbjegli žene i laike, ove prve kako bi izbjegli blud, a ove druge kako bi izbjegli prosječnost.
Jedan sveti pustinjak saznavši da ga žele zarediti uputio je Bogu tako gorljivu molitvu da ga oslobodi ovog tereta da je umro kako je to i zatražio u molitvi.

2. Točka: Koliko malo ih vrši obveze ovog zvanja?

291. Da bismo se uvjerili kako malo svećenika vrši dužnosti svoga zvanja, pogledajmo odlike koje traži sv. Pavao od svog učenika Timoteja.

Radi kao dobar vojnik Isusa Krista... gdje su neumorni svećenici koji … *Svaki pojedinac traži ono što je njegovo, a ne što je Kristovo*. Ljenčarenje većine; kako provode vrijeme… itd. Radite evanđeoski.: naviještati Evanđelje, propovijedati, poučavanje. Gdje su oni koji to čine?

Ispuni svoju službu: Zadaća koja proizlazi iz svećeničkog zvanja u odnosu na sebe samoga, u odnosu na Boga, u pogledu bližnjega.
Napredak tvoj je poznat svima. Koji napredak i koji primjer dajemo svima...

3. Točka: Načini stjecanja svetosti

Gospodin je rekao o bogatašima: *Kako je teško ući u kraljevstvo nebesko*. Može se reći i o našem zvanju, ali kod Gospodina je sve moguće.
Tražiti od Boga neprestano milosti da se te zadaće mogu vršiti.
Vjernost Božjim milostima koje nam neće nikada uzmanjkati.

Svećenici bi trebali odvojiti neko vrijeme mjesečno kako bi ispitali svoj napredak. *Sjeti se odakle si umakao*.

SVEĆENIČKI POLOŽAJ I NJEGOVA SVETOST

292. O svećeničkom položaju se govori olako i razine svetosti. Dvije su stvari kojih se treba bojati: da se ova svetost ne izražava dovoljno, ili da oni koji ih slušaju, vjeruju da je ova svetost nemoguća.
Dokazi svetosti svećeničkog položaja: kroz likove Starog zavjeta; kroz likove svećenika u Novom zavjetu.

1. Točka: Likovi iz Staroga zavjeta

U Starom zavjetu da se postane svećenik bilo je potrebno: posebno zvanje od Boga, primjer Bézeleela i Oliaba.
Ne imati nikakvu manu na svojim udovima: Čovjek od tvog sjemena koji bude imao neku tjelesnu manu, neće prinijeti kruhove svom Bogu. (Lev 21, 17)
Objašnjenje raznih mana i primjena na svećenike. (Sv. Grgur, Lib.3. Par.3.)

Biti mrtav ovom svijetu. Jer Bog je htio da ne sahranjuju svoje očeve i majke te da ih ne oplakuju.
Odjeća svećenika je bila oznaka njegove svetosti. Haljina od finog lana, postojanost i čistoća; njegova zvonca, dobar su primjer; njegov pektoral sa dvanaest dragih kamenja i imenima dvanaest plemena, simboli milosrđa i svih krijeposti; dva kamena na kojima piše *nauka i istina*; zlatna pločica na pročelju: *posvećenom Gospodinu*.

A sve to da naznači kako bi on trebao biti savršeni štovatelj svetosti Božje, da je on svetište Božje ili uzor narodu itd.
Ako Bog od svećenika zahtijeva tako veliku svetost koja je određena samo za žrtvovanje životinja što reći za Novi zavjet itd.

2. Točka: Novi zavjet

293. *Treba stoga da nadglednik bude besprijekoran*. (1Tim 3, 2.) Sv. Toma pokazuje da bi se ono što je sv. Pavao rekao za biskupa trebalo podrazumijevati i za svećenika. Treba da nadglednik bude bez mane. (usp. Tit.1.)

Svećenik bi trebao biti bez mane. Stoga se u prvim crkvama smatralo da bi bio svećenik morao je biti nevin, a kad bi počinio kakav javni grijeh, iako bi činio pokoru, bio bi isključen iz svećenstva.

Nabrajanje grijeha koje navodi sv. Pavao: ne vinopija i sklon vinu. Mali je broj sadašnjih svećenika koji nisu podređeni nekomu.
Nije dovoljno da svećenik bude bez grijeha, potrebno je i da po svojim vrlinama bude uzor narodu. *Trijezan, razuman, sređen, gostoljubiv, sposoban poučavati*. (1Tim 3, 2). Također u poslanici Titu 1,8.

SVETOST SVEĆENIKA

294. Nije dovoljno biti pozvan u svećeničku službu, potrebno je i odgovoriti na svoje zvanje. Uistinu je veliki poduhvat izbjeći bujice i ponor u koje padaju mnogi. Nevjerni i beskorisni sluga je izbačen van u tamu iako je bio pozvan da radi. I sam Bog koji je pozvao Saula, poslije ga je odbacio jer nije bio vjeran svome pozivu. Juda itd.

Naglasak: Gledaj da ispuniš svoju službu. *Braćo, pazite na svoje zvanje*. Budući da ste bili sudionici poziva Isusa Krista, budite i sudionici njegove svetosti. *Obucite se u Gospodina Isusa Krista*, kako biste bili istinski sluge. Tko nije prikladan da obavlja službu zavjeta...

Svećeničko zvanje samo po sebi zahtijeva veliku svetost. Bog traži veliku svetost u ovom zvanju.

1. Točka: Svećenički položaj sam po sebi zahtijeva veliku svetost

295. Uzvišenost našeg zvanja obvezuje nas da budemo sveti: *Uzet od ljudi*.
Plodovi koje moramo donijeti: Postavio sam vas da idete i plod donesete.
Opasnosti ovog zvanja: *Evo, šaljem vas među vukove*.
Naše zvanje je uzvišeno, korisno za bližnjega, opasno za nas; trebamo dakle biti sveti.

Treba da nadstojnik bude neporočan. Moj Bože, koje krijeposti, koju svetost apostol zahtijeva od svećenika! Da li se Sveto pismo sada promijenilo budući da vidimo da mnogi svećenici svojim ponašanjem zanemaruju svetost.

Na ovo zvanje se više gleda kao na mjesto ili sredstvo za stvaranje bogatstva, za stjecanje časti. U samostanima se odbacuje molitva, mrtvljenje itd. kao da svećenik ima pravo prestati biti svet jer je prestao biti laik. Ili nema razlike između svećenika i naroda: *kako narod, tako i svećenik*.
No, uzalud čovjek vara sebe samoga, svećenik je još uvijek zvanje koje zahtijeva svetost. Naglasak… Vi, svećenici Isusa Krista, imate moć koja nije dana ni anđelima. Vi ste u uzvišenom položaju iznad kraljeva i vladara, no što govorim, vi ste iznad neba; Postao je uzvišeniji od nebesa. *Da sad ne kažem....* Vi mu se najviše približavate.
Kad svećenik govori misu, čitav je narod ponizno u podnožju oltara prostrt po zemlji, anđeli uokolo imaju osjećaj poštovanja i straha, samo svećenik stoji, dijeleći komu želi sveto otajstvo. O strašne sluge! Biti usred plamena Božje ljubavi a ne izgorjeti, razgovarati s samom Svetosti, a ne biti više svet, o, koje čudo! Oponašajte ono čime se bavite. Gospodin je u položaju žrtve, a oni ne žele ništa žrtvovati.

Prema sv. Grguru, između laika i svećenika trebalo bi bit biti toliko razlike kao između neba i zemlje: Toliko se treba razlikovati svećenik i koji mu drago prokušan čovjek, kolika je razlika između neba i zemlje, kako kaže sv. Izidor.
No, čudnog li izvrtanja, nalazimo više laika koji su čistiji od onih koji su uvijek s Bogom. Uzvišeni položaj s prostim, zemaljskim srcem; prvi u crkvi po počasti; zadnji u vrlinama. Strašno je to kad je najviše dostojanstvo i najniži duh, prva sjedišta, a život najlošiji, jezik koji govori o velikim djelima, a hod danguban, veliki govor, a nikakav plod. Koja svetost je tražena prema starom zakonu kako bi se nosile prazne posude: *budite čisti vi koji nosite sud Gospodnji*.

296. Pravedna je zadaća svećenicima da donesu puno plodova. Sakramenti u starom zakonu su bili samo slika, a naši obiluju milostima, izvori su svakog dobra, oni su lijek učinkovit i moćan. Ali, jao, mi u riznici ostajemo siromasi.

Korist i dobro koje daje pričest, neizmjerna korist od odrješenja; međutim malo plodova svećenici izvlače iz pričesti ili čine da ih drugi izvuku, ili isto tako i iz ispovijedi. Bog često povezuje svetost ispovjedalaca sa svetošću ispovjednika, kao i obraćenje. Rijetkost obraćenja dolazi od rijetko svetih svećenika.

Primjer sv. Franje Saleškog. Veliko dobro dolazi od riječi Božje, ali riječ Božja se loše naviješta: preljubnici Božju riječ izvrću po njihovoj učtivosti, po njihovoj ispraznosti, po njihovom lošem životu.

Velike opasnosti u našem zvanju zahtijevaju veliku svetost. Ništa nije tako uzvišeno, tako božansko kao sveta žrtva mise, sveta Pričest. Međutim time se loše upravlja što je onda uzrok propasti velikog broja svećenika: *Vi ne častite mene*. To dolazi od premalo štovanja i premalo vjere svećenika.

Oni preziru i imaju samo odbojnost, gomilaju svetogrđe na svetogrđe, dodiruju svojim nečistim rukama ovog jaganjca bez grijeha. O Bože, gdje je tvoja pravda?
Obveze službe Božje. Ništa nije teže od dobrog vršenja službe Božje. Malo je onih koji je dobro vrše.

Zablude koje svećenici stvaraju od sakramenta pokore. Tu je opasnost u kojoj propada veliki broj svećenika. Koji je način, bez anđeoske čistoće, biti u nečistoći a ne zaprljati se. Zar ne bi trebalo biti čistiji od sunčevih zraka?

2. Točka: Bog od nas traži veliku svetost u svećeničkom zvanju

297. Zbog svoje dobrote, zbog njegovog autoriteta, zbog svojih naknada i darežljivosti.
Možemo razmatrati dobrotu Božju: u njoj samoj, u njenim učincima, po sredstvima posvećenja koje nam daje.

Treba li ljude prisiljavati kako bi voljeli ovu beskrajnu dobrotu? Ne bi li trebalo zadržati i obuzdati žar njegovog milosrđa? Bog bez nesavršenosti sadržava sve savršenosti, sve ljepote itd., stvorenja.

No, koji neobičan obrat. Čovjek ljubi stvorenja, a prema Bogu je ravnodušan. Koliko smo mi daleko od ponašanja svetaca. Oni su odisali samo milosrđem, oni… *Živim ali ne više ja*, itd.
Kad bi nas barem njihova dobročinstva taknula. Ne govoreći o dobročinstvima općenito, poput stvaranja, otkupljenja, koji su zahvatili tolike svete, razmišljajmo da smo izabrani od Boga da budemo sveti.

Izabrao nas je prije stvaranja svijeta da budemo *sveti. Blagoslovio nas je u svemu duhovnom blagoslovu da budemo sveti*. Bog je svet, i njegove sluge bi trebale biti svete. Sredstva svetosti: povučenost, dobri primjeri, čitanje, molitva, imati i uživati svaki dan tijelo i krv Gospodina našeg Isusa Krista. Kako se možete hraniti svaki dan ukusnim mesom, a da se ne udebljate. Zlato i željezo se rastapaju u ognju.

298. Božji autoritet od nas traži ovu svetost. Bog nam nešto zapovijeda preko izravne zapovijedi, po svom ponašanju ili preko likova.
Izravna zapovijed u Starom zavjetu: *I sami svećenici koji dolaze blizu Gospodina moraju se očistiti da ih ne uništi*. Je li to zapovijed? Po našem mišljenju. Gospodin Bog bogova je rekao: Svećenici prinose kruh i kad, stoga su sveti Bogu svome... *Biti ćete sveti jer i ja sam svet.*
Trebalo bi biti toliko razlike između svetosti svećenika i drugih koliko je i razlike između Starog i Novog zavjeta, između istine i slikovitog prikaza: *zakon koji ima sjenu budućih dobara*, a ne samu njihovu sliku. Kao da se kaže općenito za sve kršćane: *valja da nadstojnik bude neporočan*.

Što bi trebalo reći o svetosti svećenika koji su se uzdigli iznad naroda kako je nebo uzdignuto iznad zemlje? To je zapovijed. Slike iz Starog zavjeta, kao svećeničke haljine, itd.
Pa ako nam Bog i nije nešto zapovjedio u Svetom pismu, ako to Crkva zapovijeda, dovoljno je. Ona čini da se svega odreknemo: *Gospodin je dio moje baštine*. *Ako ne budete imali veće pravednosti od književnika i farizeja, nećete ući u kraljevstvo nebesko*.
Zavjet čistoće. Crkva nam na taj način uskraćuje neprilike s obitelji, kako ne bismo bili odvraćeni od službe Božje. Kod svećenika, kaže sv. Ambrozije, ne bi trebalo biti. Dok imamo vremena, činimo dobro, jer ćemo se u određeno doba bojati da ne uzmanjkamo.

IZVRSNOST I OBVEZE SVEĆENIČKOG REDA

299. Izvrsnost svećeničkog reda. Njegove obveze.
Izvrsnost svećeničkog reda. U njemu samome, u odnosu na njegove ovlasti, na njegove funkcije - Gospodina našeg Isusa Krista, i to: Slava Boga Oca, spas duša.
Obveze svećeničkog reda: Poštivati ga, priprema za red kroz milosrđe prema Bogu i bližnjemu i kroz sve krijeposti.

300. Utorak poslije druge korizmene nedjelje. Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. (Mt 23, 2)
Svećenici trebaju prednjačiti pobožnošću i dostojanstvom; da nadvisuju zaslugom i stupnjem. (Salvijan L. 2. Ecc. cat).

Svećenicima se nazivaju ljudi koji su izuzetni. (Zah 3,8); i znameniti, jer naime treba da svojom iznimnom svetošću potiču ostale ljude, ne manje nego su neka nebeska čudesa. No kakvi

god bili ili sveti ili ne, moramo ih uvijek častiti zbog dostojanstva. *Činite dakle i opslužujte sve što vam kažu...*
Današnji svećenici novog zakona sjede kao kamenčići mozaika, govore i čine. Sjede u slavi i na tronu časti, dostojanstva; govore kao propovjednici na stolici, kao suci na sudu ispovijedi; čine najzad mnoga dobra djela, a slabi ponekad zla. Zbog prvog moramo častiti svećenike; zbog drugoga pokoravati se njihovim riječima; zbog trećega trebamo im otkrivati svoje grijehe

1. Točka: Kod svih naroda svećenici su bili čašćeni

301. Kod Etiopljana jedino su svećenici sjedili na prijestolju. Isto tako kod Perzijanaca. Kod Egipćana veoma je važno bilo ono što bi jedini oni odlučili.
Stari Rimljani su najviše poštivali svoje svećenike - božanstva: jer su bili ispred kraljevskog dostojanstva, nastojali su dostići božanstva.

Sveti kraljevi poklonili su se Kristu u Betlehemu, kaže sv. Ivan Zlatousti, jer su bili samo kraljevi stoga su imali jedino zvijezdu vodiča na putovanju, a nakon što su se poklonili, imali su za vođu anđela jer ih je Krist posvetio svećeništvom. *Nije ih više zvijezda preuzela nego anđeo jer su, naime, klanjanjem postali svećenici*. (sv. Ivan Zlatousti)

Dostojanstvo svećeništva mnogo je uzvišenije nego kraljeva i prinčeva. (sv. Ambrozije) Svi sveti oci to isto navode.
Veliki autoritet bliješti kod kraljeva, koji se ponekad na dugo i široko rasprostranjuje, ali svećenički autoritet prelazi granice naše zemlje i širi se sve do nebeskog kraljevstva, pa čak i do paklenih ždrijela. Kraljevi vladaju tijelima, svećenici dušama; kraljevi obavljaju vremenite građanske poslove, a svećenici vječne, crkvene. Kraljevi posjeduju blago u zlatu i srebru i dijele; svećenici razdjeljuju blago božanske milosti.

Kraljevi dobrovoljno neke iz siromašnog puka čine plemićima, svećenici uzdižu grješnike na dostojanstvo sinova Božjih. Protiv zemaljskih moćnika ratuju kraljevi, a svećenici poučavaju kako ratovati i boriti se protiv paklenih i zračnih sila. Kraljevi oslobađaju od tjelesnog ropstva, a svećenici itd. Kraljevima se pokoravaju ljudi, a svećeniku sam Krist kad kaže: *Ovo je tijelo moje*. Ako Bog kaže: bojte se Boga, strašite se kralja, od jačega itd.

302. *Pazi da ne činiš to* – reče anđeo Ivanu koji mu se htio pokloniti, *sluga sam*. Jer zbog svećeničkog dostojanstva Ivanova priča se, da anđeli na nebu pred Bogom stoje kao sluge.
Serafini su stajali, (Iz 6) a svećenici s njime sjedili: kad Sin Čovječji sjedne na prijestolje svoje slave, i vi ćete sjediti. (Mt 19, 28)
Anđeli su poslužitelji duha Božjega, oni koji se pokoravaju zapovijedima, a Bog kao da se pokorava samim svećenicima. Stoje, kako rekosmo, anđeli i itd. Anđeli vladaju nebom i elementima, a svećenici crkvom i dušama. Ako se anđeli šalju da ljude trebaju očistiti, rasvijetliti i usavršiti, tako svećenici ...

Anđeli nemaju vlast na nebu odrješivati i vezivati, posvećivati i suditi. *Ne znate li da ćemo suditi anđelima.* (1Kor 6.)
Bivaju slični Bogu (Iz 22, 27). *Svećenik je božji i od drugih to čini*. (sv. Grgur) Svećenici postaju Božji jer su dionici božanske vlasti i dostojanstva. Ja sam rekao: *Bogovi ste*.

2. Točka: treba se pokoravati svećenicima; kad govore kao pastiri, kad propovijedaju i kao sucima

303. Više se vjeruje djelima nego očima i riječima, to je zabluda; narod ne treba gledati loša svećenikova djela nego treba ponizno slušati njegove riječi i izvršavati ih. Primjer su prijetvorni farizeji. *Učinite sve što god vam reknu* itd. Tako svećenici kad govore, treba ih slušati, dati svakomu njegovo, treba štovati Boga itd, treba se pokoravati.

304. Dobri propovjednici više propovijedaju djelima nego riječima, ali ako i ne bi bili dobri, mi ne smijemo gledati na njihov život, nego moramo ponizno slušati njihove riječi. Blaženi su koji slušaju riječ Božju i nju čuvaju. Krist nije rekao dobrih propovjednika, nego Božju. Jedni slušaju

propovjednike koje se smatra bogobojaznima. Drugi dođu da znaju i gledaju nije li ... propovjednik učen. Drugi opet napadaju ih kao propovjednike. Jedni iz navike, drugi da bi ubili vrijeme. Ne zbog slušanja da činimo ono što poučavaju.

Svećenik je sudac koji sjedi na zemlji, Gospodin slijedi slugu, i što god svećenik osudi dolje na zemlji, to Krist gore potvrđuje. (sv. Ivan Zlatousti)

Dvije su povlastice svećenika: 1. posvećivanje Kristova Tijela. S obzirom na tu veliku povlasticu čude se nebesa, divi se zemlja, časti je čovjek, pakao se plaši, od straha drhti đavao, časte ga anđeoski korovi. Na taj način jedan te isti Bog, koji predsjeda na nebu, nalazi se u vašim rukama u oltarskom sakramentu. (sv. Augustin)
2. dijeljenje sakramenata.

3. Točka: Njihove grijehe treba skrivati

Jao vama, licemjeri, kaže Krist sada lošim svećenicima, kao i pismoznancima i farizejima

305. *Ne huli na bogove*. Grijehe svećenika koje treba sakrivati dovoljno pokazuje Bog u Starom zavjetu kad u mnogim svećeničkim kaznama njihove grijehe ne otkriva, kao u primjeru Nabadovu, Abije i drugih.

Kristov primjer koji piše prstom po zemlji. Za svećenikov grijeh morao je starozavjetni svećenik po zapovijedi Božjoj spaliti telca izvan logora kako se ne bi razglasio svećenikov grijeh. Zbog istog razloga nije htio Krist nazvati Judu izdajnikom.
Da sam slučajno našao biskupa koji leži sa ženom, skinuvši carski skerlet pokrio bih ga da se ne bi doznalo za njegov grijeh, sv. Jeronim caru Konstantinu.
Dakako da nije sreća moje neznatnosti govoriti o ostalim poslužiteljima. (sv. Jeronim)

NADA U BOŽJE MILOSRĐE I POVJERENJE U BOŽJU PROVIDNOST

306. Točka: Pouzdanje se temelji na Bogu. U njegovoj moći koju gledamo u stvaranju, očuvanju i otkupljenju svijeta; u njegovoj mudrosti koja upravlja ljubazno sve; u njegovoj dobroti
Griješimo: kad se ne pouzdajemo u jedinog Boga; kad se ne uzdamo od početka; kad se ne uzdamo čvrsto sve do kraja.
Tako biva da ne zaslužujemo izvrsnu pomoć Božju, koja se traži.

1. Točka: Bog vas može obilato obdariti svakovrsnim darom u svemu svagda, dovoljno za se i izobilno za svako dobro djelo.
Vaši su poslovi u neredu, vi ste uništeni, stavite Vaše pouzdanje u Boga; on može sve. Sve obnavlja jednom riječju, govorila je sv. Agaton.
Ako ne služim ovom čovjeku, on će me otpustiti, ostati ću na pločniku, ako se lažno ne zakunem da bi bolje prodao, izgubit ću… O kako jadna isprika. Tražite prvo kraljevstvo nebesko. Naprotiv ako.. *šator zločestih neće ostati*. *Podignuti su varićak* i neće ostati. Onoga koji se uzda u Gospodina opasat će milosrđe.

2. Točka: 307. Proklet čovjek koji se uzda u čovjeka i slabo tijelo smatra svojom mišicom. (Jr 17,5) Ne stavljajte pouzdanje u sebe, u svoje znanje. Bog želi da radite kako biste zarađivali za život, a ne želi da se pouzdavate u svoj rad.
Primjer stvorenja koja Bog hrani, uzdržava. Ako travu poljsku Bog tako odijeva. Trebamo gledati na sebe kao na sredstvo, a ne kao na glavnog pokretača. Treba imati pouzdanja u ovo prvo, ne u ovo drugo. Pokretač zaslužuje slavu a ne sredstvo. Stavite svoje pouzdanje u Boga štogod da svijet kaže. Dajte mi dušu koja je sve svoje pouzdanje stavila u Boga i vidjet ćete da će ona činiti čuda. Ako se čovjek koleba, neće imati dobar ishod.
Primjer sv. Petra koji se uplašio i zateturao na vodi, što je Gospodin nazvao: *malovjerni*. S porugom govorite da ćete staviti pouzdanje u Boga, pouzdajete se u sebe, u svoj rad, u svoju marljivost, u rad svojih slugu koje ne puštate da idu na propovijedi, na misu.

3. Točka: *Jao lakoumnima srcem koji ne vjeruju Bogu; i stoga ih on ne štiti.* (Sir 2, 13) Zbog premalo pouzdanja Gospodin povlači svoje milosti. Kćeri, rekao je jednog dana sv. Gertrudi, kada neka duša u potpunosti stavi svoje pouzdanje u mene, vjerujući bez imalo sumnje da mogu i da hoću pomoći, ta krijepost mi je tako ugodna da mi probija srce, da ne mogu ne pomoći jer se osoba meni utekla.
Parafraza ovih riječi: Imaj povjerenje u Boga i ne uzdaj se u svoju razboritost i na svim svojim putovima misli na njega i on će upraviti tvoje korake. (Prop 25)
Neću te ostaviti niti napustiti. (Heb 5)
Bog je vjeran, moćan, mudar i dobar; čega se bojimo? *Što da se bojimo, on sam upravlja tvoje korake*. Mi smo nesposobniji činiti dobro od djeteta koje nije sposobno samo pisati i kojemu učitelj vodi ruku.

POUZDANJE I PROVIDNOST

309. Za četvrtu korizmenu nedjelju. *Gdje ćemo kupiti kruha da oni blaguju.* (Iv 6, 5)
Sva čuda Isusa Krista prema sv. Augustinu: učinjena su da bi mi razumjeli njegovu riječ. Umnažanje kruha je umnažanje jezika kako bismo uvidjeli tri providnosti: opću providnost; posebnu providnost za vremenske potrebe; providnosti za duhovne potrebe.
Pogledajmo: razloge koji nas uvjeravaju u Božju providnost u odnosu na nas; načine za prepoznavanje Božje skrbi prema nama; plodove ako se potpuno povjerimo Božjem vodstvu.

1. Točka: Cijelo Evanđelje je puno Božjih obećanja da će pomoći dobrim ljudima. Obećavajući postaje dužnik, kaže sv. Augustin. To bi bilo dovoljno da nas u to uvjeri. Evo, iznijet ću još dva razloga: Bog nam na neki način duguje ovu providnost; dobri ljudi je na neki način i zaslužuju.

U svojoj dobroti Bog se bine za svoja stvorenja i za svoja djela. On nije poput radnika koji ostavlja svoje djelo nakon što ga je napravio, djelo koje nije uvijek sjedinjeno s njim; kako kaže sv. Augustin: *Iz njega i u njemu smo*. Ljudi su veći od drugih stvorenja o kojima se Bog brine: Zar niste vi vrjedniji od vrabaca? Jer su ljudi slika njegova božanstva; cijena njegove krvi; njegovi dionici.
Najveće je nemilosrđe ne brinuti se za ono što je učinio iako ne nanosi nikakvu nepravdu time što je nešto učinio. (sv. Ambrozije)

Ako nam Bog daje nebo i sebe samoga, zar će nam odbiti zemaljske stvari? Dao nam je svoga Sina, možemo li mi onda odbiti nešto drugo..
Teodoret naziva Gospodina: Glava božanske brižljivosti u ljudskom rodu.
Dobri ljudi zaslužuju providnost po svom pouzdanju poput ljudi iz evanđelja; zbog svoje bijede: *Bijeda daje bijednima zaštitnike*. Usporedba siromaha i bogataša. Bog koji je tako dobar, tako bogat neće osiromašiti dajući.

U tebe se, Gospodine, uzdam: Blažena nada.

2. Točka

310. Iskustvo nas uvjerava u ovu istinu *ni sjeme njegovo nije ono koje traži kruh*. Ukoliko Bog ucvili dobre ljude, radi se zapravo o djelu njegove providnosti i on time umnaža njihovo strpljenje i krepost, a ne njihov imetak. *Bolje je i malo u pravednika nego golemo bogatstvo u zlotvora*. (Ps 37, 16).

Što ja imam na nebu, osim tebe tebe, itd. Blažena sitost! Bogataši su stradali i ogladnjeli. Jer je Bog prokleo njihova dobra u koja se pouzdaju. Uzalud se trude, ničim nisu zadovoljni; naprotiv, dobri ljudi…

3. Točka: Zaljubljena Božja providnost prema nama treba u nam stvoriti veliko povjerenje u njega. Prebaci na Gospodina tvoju brigu i on sam će te hraniti. Ista svemoć koja nam obećava nebeska dobra, obećava nam i ona vremenska.

O bijedo, o izopačenosti! Čovjek vjeruje čovjeku a ne vjeruje Bogu. Preporučuje se nadanje u ljudska obećanja, a niječu se u Boga. (Salvijan)
Čovjek se oslanja na komad papira, na slabog i smrtnog čovjeka, a na Boga i na njegovo evanđelje? Neka se dignu i neka vam pomognu, neka vam budu zaklonište! *Znam kome sam povjerovao.*

Škrtci, uzdate se u svoje bogatstvo, ali znajte da ćete ga izgubiti. Doći će vrijeme kada će vam Bog reći: Zaključak - *Bojte se Gospodina svi sveti njegovi jer ne oskudijevaju oni koji se boje njega*. (Ps 32, 38)

Druga propovijed

311. Za treću nedjelju nakon Bogojavljenja. Za ovaj dan navodim dva primjera pouzdanja: gubavac, ako hoćeš, možeš me očistiti i stotnik.

1.Točka: Pouzdanje u Boga, Bogu je ugodno i veličanstveno. Može li se duša koja ima malo ljubavi prema Bogu oduprijeti ovom razlogu? To se dopada Gospodinu.
Proklet koji slabo tijelo smatra svojom mišicom. (Jr 17, 5)
Kojom nježnošću i ljubavlju nas On poziva da mu povjerimo svoje potrebe: Dođite k meni itd. Zazovi me i proslavio si me. Oslanjajući se na njegovu svemoć, mi je veličamo. Veličamo njegovu dobrotu koja jedino ide za tim da nam čini dobro.

312. **2. Točka:** Njegova dobrota nam je vrlo korisna. Imamo dva primjera – u gubavcu koji se izliječio i u stotniku. Kad ne bismo imali samo ova dva primjera, bilo bi dosta, imamo i članak vjere da onaj koji mu se utječe neće biti posramljen.
Za to nam je dao svoju riječ: *Dođite k meni. Zvat će me i ja ću ga čuti. Pouzdajmo se dakle i slijedimo s povjerenjem k prijestolju milosti njegove da steknemo milosrđe. Baci se u njega, ništa se ne plaši, neće se ukloniti on, da bi ti pao*, kaže sv. Augustin

3.Točka: Lakoća ovog pouzdanja. Što treba činiti? Izložite svoje potrebe nekom dobrom ocu, svoju bolest nekom liječniku, svoju patnju nekom prijatelju, itd. Treba li nagovarati dijete da se za svoje potrebe obrati svome ocu, bolesnika da traži pomoć, ucviljenu osobu…
Ovo pouzdanje nije samo savjet nego i zapovijed jer nam je Gospodin rekao da mi ne možemo ništa učiniti: O bijedo ljudska uzdaš se u čovjeka, a ne u Boga.
Praksa: Naše pouzdanje treba biti: spremno bez odlaganja, ne treba ga stavljati u stvorenja; nježno; potpuno; postojano.

O KRIVOM POUZDANJU

313. U vezi s pouzdanjem griješimo na dva načina: 1. ne čineći ništa što bi zaslužilo Božje milosrđe; 2. po preuzetosti.

1. Točka: Ono što nas potiče da imamo pravo pouzdanje u Boga, okreće nas od krivog pouzdanja. Bog nam nije obećao da ćemo imati ugodu ispraznog pouzdanja zasnovanu samo na njegovoj dobroti: *Žrtvujte žrtvu pravednosti i uzdajte se u Gospodina*.
Dobra djela su temelj nade: *Uzdaj se u Boga i čini dobra djela*. Bog je obećao da će odbaciti ovu uobraženu nadu koja nije u skladu s moralnim ponašanjem.

Crkva se etablirala kroz čuda i kroz izvanrednost, ali i kroz krv mučenika i djela apostola. Primjer sv. Pavla: u napornim poslovima, u mnogim bdijenjima, u mukama.

Kraljevstvo nebesko trpi silu i siloviti ga prisvajaju. Kraljevstvo nebesko itd. Nastojte ući itd. Valjalo je da Krist trpi itd. Dakle, treba činiti dobro.

2. Točka: Lažno pouzdanje je jako štetno za nas; ono je i uvredljivo za Boga. Bog je dobar, on je istinit, ali zar zaboravljate njegovu pravednost? Primjer ove pravednosti u općem potopu, kod pada anđela.

Lažnim pouzdanjem se onemogućava njegov spas. Zar si prezreo bogatstvo njegove dobrote? Obogatio si se srdžbom itd.

Vježba. Činiti kao da sve ovisi o nama, a očekivati sve od Boga kao da mi ništa ne činimo, a sve ovisi o Bogu.

PROVIDNOST

314.Četvrta korizmena nedjelja: Uze Isus kruhove itd. Iv 6, 11. Beskrajno je Božja znanje kao oko božanske providnosti.

Beskrajna je Božja dobrota, srce božanske providnosti, beskrajna je Božja moć kao i ruka božanske providnosti koja zapovijeda izvršenjem.

Slika božanske providnosti donosi se u današnjem evanđelju: *kad je ugledao da je veoma veliko mnoštvo* itd.: gledaj oko; *i smilovao se*: gledaj srce; *razdijelio je onima koji su sjedili*: gledaj ruke.

Pokazat ćemo: da kod nas se ne smije biti nevjera o providnosti Božjoj; da ne smiju mrmljati opaki; 3° da se ne smije uzdati u plašljive ljude.

315. 1. Točka: O providnosti Božjoj se ne smije dvoumiti. Pogani i nevjernici ne poznajući nijednu prirodnu providnost, i jedva prihvaćajući da samo jedno biće može upravljati ovim čitavim svijetom, gotovo su čitav svijet napučili bogovima: Martu pripisuju brigu za vojsku, Neptunu za more, Eolu za vjetrove, Jupiteru za nebo, Cereri za zemlju., Junoni za zrak, Vesti za oganj, Plutonu za podzemni svijet, dapače svaku planinu i svaki grad davali su bogovima da se o njima brinu i posjeduju ih.

Budući da je Bog jedini stvoritelj svemira, on je također njegov upravitelj. Ne brinuti se što učiniti, to je znak najveće nemilostivosti. (sv. Ambrozije)

Da u Bogu ne postoji providnost za svako stvorenje ili da nije spoznao ta stvorenja Bog, ili da im ne može providjeti, ili da ne želi; prvo se protivi znanju, drugo moći, a treće dobroti.

Ne postoji drugi Bog osim tebe, koji se brineš za sve. (Mud 12)

Bog upravlja duhovnim i tjelesnim stvorenjima i onim koja su dijelom duhovna, a dijelom tjelesna. Indukcijom se to potvrđuje. Pogledaj čudesni red anđela, nebesa, ljepotu zvijezda, red, broj različitih životinja koje se umnožavaju. Tko je odjenuo poljske ljiljane? Tko itd. Tko sunce itd. Tvoja, Oče, providnost od početka upravlja svim. (Mud 14, 3)

Tko je učinio čovjeka i prije nego je on to molio, nije postojao kad ga se tražilo? (sv. Augustin.)

Za providnost ljudsku se kaže: Majka brižna i puna pažnje, koja ih nosi u utrobi, hraniteljica marljiva, koja ih hrani itd. pastir koji bdije. Tako se brine svaki od nas kao da se jedini brine; i tako svi kao da si jedini. sv. Augustin.

Nadalje ne postoji ništa što ne potpada pod Božju providnost, ne postoji baš ništa što Bog zanemaruje, sve istražuje, sve sagledava ono oko koje najviše bdije, svemu je nazočan. (sv. Bazilije) Ni najveći među njima ni najmanji. Tko je porazdijelio to sve? Nije li Bog? (sv. Augustin)

316. 2. Točka: O Božjoj providnost se ne smije mrmljati: u protivštinama jer Bog odgaja čovjeka koga ljubi; to čini najboljim savjetom svoje mudrosti. Bog želi da se svi ljudi spase.

Što je čudno ako oni kojima je pripravljena vječna radost, ovdje se časovito muče? (sv. Toma Vilanova)

Primjer svih tih patnji na ovom svijetu; za zadovoljštinu grijeha: reci, molim, da nikad nisi sagriješio? itd.

Bog plete ljude da ih od zemaljskih jada očisti i potakne na dobra djela i da postanu savršeni. Kao što zvijezde svijetle noću, a ne i danju, tako krijeposti u protivštini i ne svijetle u sreći.

3. Točka: O providnosti Božjoj, ne valja se ne pouzdavati. Razboriti muževi ovoga svijeta uzdaju se u sebe same, u bogatstva, prijateljstva, sinove, ali često to uzdanje ne može biti u sebe, budući da su ništa drugo nego prah, ni u prijatelje jer su nevjerni, ni one koji su na visokom položaju jer oni često koje su voljeli, preziru; ni u vladare od kojih nema spasa; ni u one koji sada sjede na kotaču koji se okreće; ni u imovinu koja se brzo izgubi, ni u časti koje kao dim i sjena prolaze; niti pak bilo kojem stvorenju, jer je ispraznost ispraznosti i sve ispraznost. *Povjeri uvijek Gospodinu svu svoju brigu i on će sve voditi*. (Ps 55 (54), 23.)

Trude se ljudi koliko će im se dopadati; nastoje danju i noću, skupljaju bogatstvo; ali *Ako Gospodin ne gradi kuću uzalud se muče graditelji* itd. *Tko ne skuplja sa mnom, rasipa*. Naklonost velikaša, bogatstva itd. paučina su. Kao paučina vjernost je njihova. Gledaj toga bogatog čovjeka, ali malo pričekaj. Kao paučina itd.

Blaženi su svi koji se u Boga pouzdaju. Razmisli tko si, što možeš učiniti i imati, ako odustaneš od providnosti Božje. Postojiš samo po milosrđu Božjem.

Isprazno je nepouzdanje jer je Bog, naš Bog, beskrajno bogat, naš otac beskrajno dobrohotan. Kako se vlada Bog prema barbarima, Turcima, koje hrani itd. kako je dobrohotan prema tebi. Pogledaj ptice nebeske...

Ako Bog nije poštedio svoga Sina, nego ga je dao za sve nas, te kako je s njim darovao sve nama? (Rim 8, 32)

Mjesta iz Svetoga pisma

Nada i pouzdanje u Boga

Naziva se sigurnim i čvrstim sidrom.

U Boga se treba uzdati jer je jedino u njemu spas: Ps 21, Pj 8,5; Jr, Lam. 3, 24; Izr 29, 26; Ps 107, 9; Habakuk 3, 18-19.

Ljudska sredstva bez Boga ništa ne mogu. Ps 43,4.

Bog je samo s onima koji se u njega uzdaju. Ps 90, 14

Spasu se treba nadati od Boga. Rim 8, 32

Nužni su učinci nade u Boga: Pro 2, 11; 12, 13; Ps 36, 3; Iz 40, 31; Jr 17, 7, 8; Izr 29; Prop 32, 28; Mudr 3, 9; Ps 124; Ps 3, 5.

Poticaji na nadu u Boga: Izr 3, 5, 8; Eccli 24, 8, 9.

Nada grješnika

Kolika ispraznost: Prov 10; Eccli 34, 1;

Kako je varljiva Ps 61, 10.

Kazne onih koji se nadaju u drugo, a ne u Gospodina: Jr 17, 5, 6.

Iz svetih otaca

319. Nada u Boga raste toliko sigurnije, koliko ga ozbiljnije čovjek traži. (sv. Grgur Veliki)

Onaj tko se zna radovati unutarnjoj nadi, dobro se zna nositi sa izvanjskim bijedama.

Nada u vječnost uzdiže duh; i stoga ne osjeća nikakva vanjska zla koja podnosi.

Postaviti temelj u vode koje otječu je kao htjeti staviti nadu i pouzdanje u stvari koje su prolazne i propadljive; smjesta ih prenesi u Boga i postavio si temelj za vječnost.

Žitka sam tvar tvoje ruke, Gospodine one su me učinile. (sv. Augustin)

Dvojiš tko ti je dao svoja dobra, onaj koji se nije udostojao primiti tvoja zla. Isti

Onaj se nada tko ima dobru savjest; koji ima zlo u savjesti, odvraća se od nade i ne uzda se u sebe nego jedino u kažnjavanje.

Obično svaki teret postaje lak kad se promišlja o njegovoj cijeni, a i nada u nagradu je plaća teškog truda. (sv. Jeronim)

U božansko smilovanje se treba više nade polagati kad nedostaje ljudsko. (sv. Ambrozije)

Ne može biti miran onaj koji svoju nadu postavlja u čovjeka. Isti

Vjeran je onaj koji ni sebi ne vjeruje niti se u sebe uzda, i smatra se da je kao upropaštena posuda. Ti si, Gospodine, moja nada, u tebi je sve moje očekivanje;

Tko je dao dan, dat će i ono što je za dan nužno. (sv. Ćiril Aleksandrijski)

Životinje je stvorio Bog radi čovjeka, a čovjeka radi sebe samoga; ako se, dakle, služi životinjama radi čovjeka, kako da se ne posluži čovjekom radi sebe samoga. Isti.

Bog je jedino postavio čovjeka tako da je sam Bog njegova snaga i u onom što je u njem učinio slabijim, htio je da bude jače u njemu samom. Isti.

Odreći se nade u Stvoritelja znači postaviti je u stvorenje. (sv. Bernard)

PREDANJE U BOŽJU PROVIDNOST

320. Za četvrtu korizmenu nedjelju. Tražite prvo kraljevstvo nebesko itd.

1. Točka: Gospodin nam daje dosta motiva u evanđelju; nitko ne može služiti dvojici gospodara itd. Gospodin ne kani kazniti kroz ove riječi samo preveliku želju za bogatstvom itd. nego i preveliku brigu.

Stoga On dodaje: stoga vam kažem da ne budete kao pogani. Malo je kršćana koji se pouzdaju.

2. Točka: Drugi motiv: To naime sve traže pogani. Idolopoklonici imaju više bogova, ali nemaju očiju, nemaju moć, itd. dok kršćani naprotiv itd. Ali Bog i njima predbacuje: *pogledajte ptice nebeski* itd.

3. Točka: Tražeći Boga, naći ćemo i sve ostalo. Bog poznaje naše potrebe. Zna Otac vaš da oskudijevate u svemu tome. On to može. On to želi.

O NEPOVJERENJU U PROVIDNOST

321. Za šestu nedjelju nakon Duhova. Iskustvo kada Gospodin šalje Duha na apostole: Je li vam nedostajao nešto kada ste bili bez torbe?

1. Točka: Ovo nepovjerenje čini da čovjek crkve postane nevjeran Božjem naumu. Svećenik mora uvijek biti spreman vršiti volju Božju u svoj njezinoj širini. Stoga ih se uspoređuje s oblacima koji nisu privezani ni za nebo ni za zemlju; koje dašak vjetra odnese u trenutku. Loš primjer svećenika koji iznose razne razloge da zbog straha ne ugroze zdravlje, da im nešto ne nedostaje itd. te kažu da ne živimo više u vremenu apostola.

322. 2. Točka: Beskorisni su Crkvi. Takvi svećenici u svojoj ugodi ne misle na služenje Crkvi. Oni ne govore: radimo - nego kao bogataši u Evanđelju: *odmori se, dušo moja*. Treba se odmarati; ja imam 45, 50 godina… ovdje imaju najbolja vina u ovom kraju: pij, jedi. Treba li činiti štogod teško, ispovjediti nekog bolesnika, dizati se noću, poučavati vjeronauk itd. to je posao kapelana.

Ali Božja kletva pada na njegova dobra, često čak i tijekom njegova života. Primjeri. Primjer Izraelaca koji su sakupljali više mane nego što je bilo potrebno za jedan dan: mana se kvari, itd.

3. Točka: To ih gura u teške grijehe. Zbog prihoda se žure ući u neki red; Kroz simoniju dolaze do zarade.

Praksa: biti dijete Providnosti prepuštajući joj se; sredstvo Providnosti, odričući se zbog nje; žrtva, trpeći u ponekoj prigodi.

Druga propovijed

323. Četrnaesta nedjelja nakon Duhova.

1. Točka: Nepovjerenje u pomoć Božje Providnosti je uvreda mudrosti, moći i dobroti Božjoj. Bog nam je dao biće i život, neće nam dakle odbiti ni uzdržavanje, *zar ne dušo*.
Dijete koje je od svoga oca dobilo dijamant neprocjenjive vrijednosti, bilo bi zaista glupo ako bi se bojalo da mu otac neće dati novčarku. Bog nam je dao dušu, tijelo, itd.
Primjer ptica: *pogledaj* itd. Primjer drugih stvari: *Promotrite poljske ljiljane* itd. *Koliko više vas, malovjerni*?

To naime sve traže i pogani. Tertulijan je o Bogu lijepo rekao. Nitko nema takvog oca. S kime si me usporedio, kome si me učinio sličnim. Znaš, ali ne ljubiš i odustaješ. Sv. Augustin Boga naziva: Svom skrbi.

324. 2. Točka: Samo nas Bog može obogatiti: Tko od vas može dodati na svoj stas još jedan lakat? *On nas je učinio, i ne samo nas*. Bezbožnici vjeruju da njihovo bogatstvo ovisi o tome koliko se oni brinu, ali pravednici kažu: Gospodin stvori siromaha i obogaćuje ga i uzdiže. (2 Kr 2,3) Mi moramo raditi, ali… Sve dano je najbolje itd. (Jak 1, 17.)
Blagoslov Gospodnji tvori bogataša.
Bog želi da mislimo na nebo onoliko koliko mislimo na zemlju kako bismo uspjeli u našim naumima: Prvo tražite kraljevstvo itd. Bog, opominjući bezbožnike, kaže im: Pogledali ste na više, a evo postalo je manje.

Nepovjerenje zaziva srdžbu Božju na nas i na naša dobra.
Tri ploda pouzdanja: ono oslobađa od ropstva mamone, boga bogatstva. Ne možete služiti
Bogu i bogatstvu; pouzdanje će nas pripremiti za bogatstvo raja; a sve to vam je dodano.
Tako će mu Bog suditi u svoje vrijeme.

NADA I PROVIDNOST

325. Četvrta korizmena nedjelja.

1.Točka: Pohvala Providnosti u ponašanju dobrih. Kad je Isus podigao oči. (Iv 6, 5)
Bog nije ostavio bez providnosti ni perje ptice ni cvjetić trave ni list drveta. sv Augustin.
Mudrost Božja čini providnost sigurnom. Oči njegove obaziru se na siromaha. Gospodin spava prema onima koji su mlaki a bdije sa savršenima. (sv. Augustin)
Zar može majka zaboraviti svije djetešce, da se ne smiluje nad čedom svoje utrobe, pa iako bi ga zaboravila, ja tebe zaboravi neću. (Izajija)

Dobrota čini Providnost blagom. Njegova svemoć Providnost čini snažnom: *Prati u poslovima da ne skrivi... da ne padne u opasnosti, da se ne uzoholi u sretnu napretku*.
Božja svemoć stvara učinak Providnosti. Zaustavljena voda rijeke Jordan, prelazak Crvenog mora, zaustavljeno sunce… spašeni Izak, zaštićeni Jakov, uzdignuti Josip, okrunjeni David, Job koji se obogatio itd.

2. Točka: Apologija Providnosti koja se čini ponekad strogom ali ona ne ucviljuje dobre osim da ih poduči vrlini, težnji k nebu; kako bi ih odgojila kako bi ih uzdigla do počasti kroz poniznost i do bogatstva kroz siromaštvo.

EUHARISTIJA

326. O posjetu sv. Sakramentu
Gospodinu u Euharistiji smo dužni 4 stvari: vjeru; žrtvu; pričest; posjet.
Sada ću govoriti samo o ovom zadnjem. Tri nas motiva na to obvezuju: jer je Gospodin predmet naše vjere; nadoknada i uzor.

1. Točka: Predmet. Obično se želi ići u posjet nekoj osobi koja je uzdignuta u zaslugama i dostojanstvu; koja ugodno razgovara; koja ima korisna znanja.
A Gospodin ima sve ove prednosti. Što je izvrsnije od jednog kralja i to od Kralja kraljeva. Koji je razgovor ugodniji od razgovora s dobrim prijateljem. Što je korisnije od posjeta bogatom dobročinitelju.

Ukoliko je on Kralja… obvezni smo ići klanjati mu se: jer je on tu zbog ljubavi prema nama; jer se sve stavlja u položaj sniženja; zbog velikih uvreda koje dobiva.
Prijatelji na ovom svijetu su hinjeni, koristoljubivi, nevjerni i kratkotrajni. A Gospodin je sve suprotno od toga. Zar dobro dijete ne voli razgovor s ocem? Supruga s mužem itd. Prijatelj s prijateljem? *Ne zovem vas slugama, nego prijateljima.*
Rečeno je da je Gospodin, prolazeći kroz razna mjesta, svima činio dobro, ozdravljajući bolesne, slijepe itd. Ako vidimo u evanđelju da nikoga nije odbio tko je od njega tražio tjelesno ozdravljenje, s koliko više razloga nam neće ništa odbiti u euharistiji. Njegova riječ je tu živa: *Dođite k meni svi vi umorni i opterećeni* itd. grješnici i pravedni: *Pristupimo dakle s pouzdanjem k prijestolju milosti*.

327. 2. Točka: Gospodin je velika nadoknada našoj vjeri.
Žrtve paljenice nisi tražio.
Koje obaveze vjere Gospodin vrši Bogu, svome Ocu, u ovom sakramentu: uvijek, dok ljudi čine grijehe, noću, danju, svaki sat tijekom dana prikazuje se Ocu itd.; za sve on daje Bogu ono što mu mi ne možemo dati; njegove su zadaće beskonačne.
Amen koji on kaže na sve što radi je pravedan, ali nas ne bi trebao dovesti do nebrige, jer on je naš uzor u vjeri.

3. Točka: Moramo se klanjati Bogu kao našem Stvoritelju, od njega tražiti sve što nam treba kao od Oca, zahvaljivati mu kao našem dobročinitelju, umirivati ga kao našeg Suca. Zbog te četiri zadaće su u starom Zakonu bile četiri žrtve: žrtve paljenice, pomirnice, zahvalnice i nadoknade.
Sam Gospodin vrši Bogu ove četiri zadaće, a mi ga moramo nasljedovati. On time privlači milosrđe Božje na grješnike.

O PRIČESTI

328. U osmini Tijelova. O, sveta gozbo, na kojoj se Krist blaguje itd. Kušajmo ove riječi Crkve koje su taknule Gospodina. Rađajući se, darovao se kao prijatelj, pretvorio se u jelo, umirući dade se kao cijena za otkupninu. Vladajući daje se kao nagrada.

Kratko objašnjenje ovih riječi. Tri prednosti koje nalazimo u pričesti.

1. Točka. Obnavlja se spomen njegove muke. Zahvaljivanje je način na koji se mogu dobiti milosti i postati bogat.

U pričesti Bog želi da se sjećamo njegove smrti i patnje: *Ovo činite meni na spomen*. Što je Gospodinu ugodnije od priznavanja onoga što ga je toliko stajalo.

329. 2. Točka. Um se ispunja milošću. Punina milosti dobivene u pričesti, punina milosrđa, punina blagosti, itd. U drugim otajstvima milosti se dobivaju malo po malo, odmjereno, kao kad voda teče na slavinu, a u pričesti se crpi iz izvora. Kad stavite vrč u zdenac, on su u čas napuni. Tako je i duša u pričesti itd.

3. Točka. Daje zalog buduće slave. Plaća Neba. Ako bi se obećalo nekomu tisuću ekija, a kao jamstvo svoga obećanja dade mu se sto tisuća, zar ta osoba ne bi bila sigurna u to obećanje?
Primjena: Gospodin je vrjedniji od raja.

O SVETOJ PRIČESTI

330. *Tijelo je moje pravo jelo, a krv* itd.

1. Točka. Izvrsnost dobara koje primamo u pričesti. Gospodin nam u pričesti sve daje itd. O, istinski Bože, ako je dopušteno reći, čudo.
Duša se hrani Bogom. Iako je Bog najmoćniji, više nije mogao dati; iako je najmudriji, više nije znao dati; iako je najbolji.

2. Točka. Naše je srce u pričesti potpuno zasićeno i sve njegove želje ispunjene. Naše srce po prirodi želi čast. A koja je čast u pričesti! *Ostaje u meni i ja u njemu*. Želite li dug život: *Živjet će vječno*. Želite li bogatstvo? *Sve imamo u duhu i duši*, *imamo Krista*. Jesu li to razna zadovoljstva? *Tko pristupi kani piti iz boka Kristova*. (sv. Ciprijan)

Pristupite pričesti kao da ćete piti iz presvetog boka Gospodinova. Blaženi oni koji znadu kušati Gospodina. Nesretni oni za koje sv. Augustin kaže: Izgubio si dvor srca, zbog groznice nepravde. Gospodin u pričesti hrani našu dušu, čini je plodnom i daje našem tijelu sjeme besmrtnosti.

Praksa Guillauma Pariškog: 1. Odagnati: *nepravedna optužba;* nemati ništa na savjesti što bi nas kaljalo. 2. *Nepravedna zabava*: ne imati nikakvu navezanost. 3. *Imati dobru volju*: sukladnost volji Božjoj.

IZVRSNOST PRESVETOG SAKRAMENTA

331. Gospodin prisutan u ovom sakramentu mora nas potaknuti na poštovanje. Gospodin koji je u pričesti kako bi se sjedinio s nama mora nas potaknuti na ljubav i na želju da se i mi sjedinimo s njim. Gospodin nam u pričesti objavljuje slast života.

1. Točka. Da smo bili u Betlehemskoj štalici na Gospodinovom rođenju, koji bi to bio osjećaj adoracije, oduševljenja itd. Na Kalvariji - koji osjećaj supatnje, kajanja. U Presvetom sakramentu sva se ova otajstva, a i druga još veća, obnavljaju. Cijelo se Presveto Trojstvo nalazi u ovom otajstvu. Zbog toga je jedan od svetih Otaca rekao: Ova tajna čini ti nebo na zemlji. Primjer anđela na nebu.

2. Točka. Euharistija je sveta gozba na kojoj Gospodin okuplja svoje prijatelje; slavnija od one u Assuérusu. Gozba na kojoj je najveće blago. Koje je pripreme izvršio Gospodin želeći se sjediniti s nama, a mi ne želimo. *Kao jelen k izvorima voda* itd.

3. Točka. *Došao sam da imaju život* itd. Božanski život koji živi, sam je naš Gospodin. *Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni*. (Iv. 6, 57) Život vječni itd.

Praksa: poštovanje i vjera; čistoća srca. Levitima je bilo naređeno da ne izlaze iz svetišta. Za nas, kaže sv. Grgur, o svetištu: izlazili su koji lutaju po zemlji., poniznost.

UVREDE KOJE SE NANOSE NAŠEM GOSPODINU U EUHARISTIJI

332. Razmatrali smo izvrsnost Presvetog Sakramenta, velike plodove koji se iz njega dobivaju, i prepreke na tom putu. Sada ćemo govoriti o uvredama koje se čine protiv Gospodina u Presvetom sakramentu.

Uvrede koje Gospodin prima u Presvetom sakramentu. Obveze koje imamo kako bismo ih popravili. Načini na koje ih možemo popraviti.

1. Točka. Začuđujuće je da Gospodin, koji je govorio svojim neukim apostolima: Nevjerni naraštaju, do kada ću vas morati podnositi. Želio je ostati do kraja vremena na našim oltarima, izložen uvredama ljudi. Koliko je prezira i nepoštovanja u crkvama, koji zaborav na Isusovu prisutnost, koliko oskvrnuća i svetogrđa.

Nikada podređeni ne posjeti svog nadređenog s tolikim prezirom i uvrjedama kakve se vide u našim crkvama. Zar su Židovi zadali Gospodinu više patnje kroz mučenje i uvrede od kršćana? Bez sumnje ne. Gospodin se žali na kršćane, ne na Židove. Koja je muka za Gospodina kad ga se stavi s đavlom i do đavolskih nogu u nečije srce. Koju bol osjeća ova beskrajna svetost kada dođe u neko srce zagađeno grijehom. Koje se nasilje vrši nad njegovom dobrotom kada od lijeka za naše grijehe činimo instrument naše osude, činimo počelo naše smrti, njega koji je načelo našeg života. Itd.

Od koga on trpi sve ovo? Od svojih robova, svojih sluga, svojih prijatelja. *Da je moj neprijatelj pogrdio od njega bi se sakrio...*

Na kojem se mjestu i kako Gospodin nalazi kada mu čine te uvrede? On je na prijestolju svoje ljubavi i svoga milosrđa, pun dobara za svoje prijatelje koje očekuje, koje potiče i zove: Dođite itd. On se tu ponižava za našu ljubav; umanjuje se za nas.

Zaključak: Svojom ljubavlju plaća njihovu ravnodušnost, zaborav, prezir itd…

333. 2. Točka. Tko ne bi bio ganut vidjevši muku, porugu i smrt Gospodinovu na Kalvariji kad je i sama priroda bila ganuta: grobovi se otvoriše itd.

Koju veću stvar imamo od toga da se rastužimo zbog uvreda koje se Gospodinu nanose u Presvetom sakramentu, jer su one veće i od onih koje je Gospodin dragovoljno za našu korist trpio.

Našega se Oca prezire, a njegova djeca ništa ne kažu niti pokazuju ikakvu muku zbog toga. Naš je prijatelj vrijeđan, naš Bog je… a mi, svećenici ovog dobrog Učitelja, kojega bismo trebali braniti koji bismo trebali biti svećenici i žrtve poput Gospodina: Stoga je svećenik, jer je žrtva.

3. Točka. Prvi način zadovoljštine: skromnost, poštovanje, tišina u crkvi, svojim primjerom i riječima poticati druge; stroga i stalna priprema za pričest; poučavanje naroda dotičući se izvrsnosti ovog sakramenta; drugi; poticati da se češće pohodi crkva i ukrašava oltar; moliti za oproštenje pred Presvetim sakramentom; treći često pristupanje Presvetom sakramentu, mrtvljenje.

ZAPREKE PLODOVIMA PRIČESTI

334. *Vezivanje za lake grijehe. Nekajanje za strasti. Premalo vjere.*

1. Točka. Želja da u pričesti svi budu slobodni od smrtnoga grijeha. No nije potrebno samo to, nego treba biti slobodan i od lakih grijeha i navezanosti. Primjeri navezanosti na lake grijehe.

Sv. Toma kaže da nas laki grijesi ne lišavaju opće milosti u sakramentu nego posebne milosti koja predstavlja duhovni žar i blagost milosrđa itd.

2. Točka. *Onome koji pobjeđuje, dat ću skrivenu manu*. Osobe sjetilne i neraskajane ne kušaju slast ovog sakramenta. Primjer mrtvljenja i pripreme svetaca kada pristupaju ovom sakramentu. Zbog toga je Gospodin njima udjeljivao ove učinke i veliku svetost koju su dosezali.

Primjer Ilije kojemu je Bog po anđelu poručio: *Jedi i pođi.* Prvi put kad mu je anđeo govorio on je samo jeo, ali kad mu je drugi put rekao on ga je poslušao.

Stoga je, nakon što se digao ojačan jelom, išao sve do Božje gore. Gospodin nam kaže: Jedite i pijte i još: neka čovjek ispita samoga sebe. Mi činimo ovo prvo, pričešćujemo se ali se ne ispitujemo u kakvom nam je stanju duša. Ne izdižemo se iznad nas samih. Od tuda dolazi mlakost u nama i ljubav za ovaj svijet.

3. Točka. Manjkavost vjere, gotovo općenita, te se daje mala pažnja tim velikim otajstvima. Pričešćujemo se po navici, bez namjere, bez pripreme.

EUHARISTIJA

335. Objašnjenje: **Točka**. Euharistija je čudo Božje svemoći; čudo Božje ljubavi; čudo njegove darežljivosti.

2. Točka. No i pored toga mi smo rasipnici: naše ne savršenosti i dragovoljne slabosti; začuđujuća snaga i iznenađujuća gorljivost svetaca; neosjetljivost..nezahvalnost.

O ČESTOJ PRIČESTI

336. 1. Korist i motivi česte pričesti. 2. Pravila.

1. Točka. Bog to žarko želi. Žarko sam želio ovu pashu blagovati s vama. Izlaganje prispodobe: Mt. 22 i Lk 14; kada je neki gospodar pripremivši veliku gozbu i pozvavši uglednike koji su se ispričali, poslao svoje sluge da sve pozovu.., itd.

Kruh naš svagdanji – ili kako Matej reče: nadnaravni. Ako je kruh svakodnevni, zašto ga uzimaš poslije godinu dana? Uzmi svaki dan jer će ti biti koristan za svaki dan, tako da ga zaslužiš svakodnevno uzimati. (sv. Ambrozije)

Usporedba s tijelom kojemu je potrebna hrana: Mlakost, nemar, odbojnost bez ovog kruha, anđela. Koristi koje se dobivaju čestom krjeposnom pričesti, koje su mnogobrojne. Kao i sv. Toma, ja ću ih svesti na tri: a.) odbojnost prema grijehu, b.) oslobađanje od grijeha i ostataka zlih navika grijeha; c.) zasaditi i činiti da rastu u nama sve krijeposti, a posebno ljubav i čistoća duše i tijela.

2. Točka. Jako željeti pričest, tražiti pričest od svojih predstojnika. Ne izostaviti ni jedan dan opću duhovnu pričest. Pripraviti se i neprestano zahvaljivati Bogu na ovoj velikoj milosti.

Druga propovijed

337. Motivi za ove riječi: *Neki je čovjek napravio veliku večeru*.

1. Točka. Gospodin je ustanovio ovaj sakrament kako bi se ljudi često pričešćivali. Tjelesna hrana je stvorena da bi se održavalo tijelo. Tako i duhovna. To je želja našega Gospodina.

2. Točka. To je želja Crkve. Sveti Tridentinski sabor kaže da bi se vjernici trebali pričešćivati na svim svetim misama. Želio je sveti Sidon.

3. Točka. Velike su koristi od česte krjeposne pričesti. Tjelesna hrana čuva, povećava, obnavlja snagu i zdravlje te razveseljuje. Jednako tako i pričest itd.

SVETA EUHARISTIJA I SVEĆENSTVO

338. Ovaj je postavljen na propast i na uskrsnuće mnogih! Život se svećenika gotovo posve angažira oko Presvetog oltarskog sakramenta: misa, djela milosti, priprema i dijeljenje pričesti, njegova propast ili spas dolaze od dobrog ili lošeg korištenja ovog sakramenta: *Smrt je zlima, život dobrima*.

Čin Gospodinove ljubavi prema ljudima u ovom sakramentu. Čin ljudske nezahvalnosti.

1. Točka. *Tako je Bog ljubio svijet*. Rečeno je o našem Gospodinu: jer je ljubio svoje, ljubio ih je do kraja. Do kraja - to znači prevelikom ljubavi, do krajnjih granica, gdje on crpi svoju svemoć; ovo otajstvo je: a.) permanentno, druga su prolazna; b.) ono predstavlja sva druga otajstva; ono je njihov sažetak. Učinio je čudesan spomen.

Gospodin se rađa u ovom otajstvu, ne više u nesavršenosti tijela, nego u slavi. On se odjednom nalazi na sto tisuća mjesta. On nas u ovom otajstvu poučava, liječi, moli za nas, daje nam primjer svih krijeposti, poslušnosti, itd; veseli i daje kušati ugodni miris svojih mirisa, djela koja je učinio za vrijeme svog života… više nego tijekom života u ovim poniznim otajstvima, on se uvijek odražava na raznim mjestima, sjajem svoga svjetla i djelima svoje svemoći; ali u euharistiji on je prekriven zemljom, *skriveni Bog*.

On se čini malenim u srcu ljubavi, u malenoj hostiji, kako bi se utisnuo poput pečata u naša srca. On nam dolazi, kako kaže sv. Toma, na jedinstven način.

Je li ikad itko vidio da bi otac i majka davali djeci sebe jesti u vrijeme gladi? A znalo je biti da se jelo djecu. Samo je milosrđe Gospodinovo sposobno za ovo djelo.

2. Točka. Tko ne bi vjerovao nakon tako velikog čina ljubavi.. Može li se to dovesti u sumnju? Jao, iskustvo nam pokazuje da može: zablude i nepoštovanje ovog sakramenta od heretika, zaborav, prezir, nepoštovanje…svetogrđe od većine kršćana prema ovom sakramentu… nečistoća crkava, ornamenata.

O moj Bože, koji je to čin nezahvalnosti! Da li se na taj način plaća za tvoju ljubav. *Sinove je othranio i uzvisio; oni sami su me prezreli*... Vidi gore.

NEOPHODNA PRIPREMA ZA PRIČEST

339. Ne pripremiti se: znači pokazati strašno nepoštivanje; lišiti se obilja milosti: izložiti se svetogrđu.

1. Točka. Izlaganje o pripremi tijekom dva dana što je Bog tražio od židovskog naroda, prije nego su primili Zakon koji je On dao Mojsiju na brdu Sinaj. Narod se nije peo na brdo. Bog nije govorio narodu itd., ali je narod imao priliku da bude podno brda, da vide i čuju grmljavinu i munje itd.

A kakva je priprava potrebna kako bismo se približili Bogu, kako bismo ga vidjeli, taknuli ga, primili ovog velikog Boga, koji je u anđelima našao manu. Koju svetost on zahtijeva kako bismo došli u njegovo krilo, vatru koja sve sažiže: *Bog naš oganj je koji proždire*. Kako bismo taknuli, ne više podnožje planine nego Boga samoga: primjer stotinka. Gospodine, nisam dostojan. Primjer sv. Petra: *Odstupi od mene, Gospodine*, itd.

2. Točka. Sveta euharistija je kao i tjelesna hrana od koje nema koristi ako je želudac pun škodljivih tekućina. Vidimo ljude koji velikim korakom napreduju u savršenstvu i druge koji nazaduju umjesto da napreduju. Otkuda to? Zbog njihove male priprave na ovo otajstvo… Gubitak milosti koji se tu događa

3. Točka. *Jer si mlak, izbacit ću te iz svojih usta* ... Srce otvrdne umjesto da omekša za ovu božju hranu…

Primjeri: 1. dalja priprema: izbjegavati grijeh, boriti se protiv loših sklonosti; 2. bliža priprema: žar za služenje Bogu, pripremati se dan ranije; 3. neposredno: čin vjere, ufanja itd…

BLADGANI

340. Za utorak poslije nedjelje muke. Vi samo uziđite na blagdan. (Iv 7, 8)
Vrag okreće na propast ljudi ono što je ustanovljeno za njihovu svetost, kao što su blagdani. Svetkovine vaše iz sve duše mrzim. (Iz 1, 14)

Sv. Bonaventura one koji bez valjana razloga rade na blagdan uspoređuje s vragom koji će raditi oko zla; slični su vragu i kažnjenicima, koji nikada ne miruju nego uvijek rade i radit će u paklu. Na blagdan daju svoju dušu vragu.

Na blagdane se treba ustezati od mana, od poslova servilnih; treba nastojati oko pobožnih djela.

1. Točka. Grijesi koji se učine na blagdane, teži su od ostalih grijeha. O vremenu i o mjestu isto misle: ipak nisu svetogrđa, što god kažu, ali okolnosti vremena samo otežavaju stanje jer se nanosi teža nepravda blagdanu.

Neki misle da blagdani nisu za drugo osim da zadovoljavaju proždrljivost, trbuh i raskoš. Zbog skandala: što misle da i kršćani na isti način slave svoje blagdane kao što pogani slave blagdane Bakha, Venere, Cerere.

Božja srdžba zbog takvih blagdana. Koji takve blagdane slave, ne umilošćuju Boga nego ga ljute. (sv. Ivan Krizostom) Mrzim i prezirem vaše blagdane. (Am 5, 21)

Sprečavaju Boga u darežljivosti koji osobito tih dana zagovorom svetih, dijeli obilniju milost. Sveti viču i traže za nas milost, naši grijesi viču i traže pravdu i kaznu.

Sv. Ivan bi mogao postići što god bismo zatražili ako bismo mi znali njegov blagdan slaviti trijezni, čisti i bez ikakvog ružnog razgovora. (sv. Augustin)

341. 2. Točka. Nitko od vas neka ne bude na blagdane u svađi s ukućanima, neka ne vodi nikakav sudski postupak. (Koncil Malikonski 1. poglavlje.)

Blagdani su ustanovljeni da budemo slobodni od svakog posla i da se nastoji oko božanskog kulta. (sv. Augustin)

Nađu se mnogi koje je vrag obuzeo u tolikoj nezasitnosti i pohlepi te kao da ne cijene nikakav dobitak nego samo onaj koji je stečen na blagdane. (sv. Bernard) Oni pakao započinju već na ovom svijetu.

U djelima milosrđa ne smije postojati nikakva razlika po danima. (Kanon utinam.) A ni zbog teške nužde.

Primjer dvojice krojača: jedan se s mnogo djece obogatio slušajući i slaveći svaki dan misu, a drugi radeći na blagdane i bez djece bijaše siromah. Pita ovaj onoga kako se obogatio. On ga odvede u crkvu govoreći da je tamo išao mnoge dane i reče mu da bi poslije toga prionuo na posao. Ovaj pak reče da on zna put do crkve i da ga to ne pita.

A prvi mu odgovori: ovo je pravi put bogaćenja, a ti ako ne bi radio na blagdane, a svakoga dana bi prisustvovao misi, ubrzo bi postao bogat. Ovaj drugi se pokaja, to povjerova i za kratko vrijeme postade bogat. *Dakle prvo tražite kraljevstvo Božje* itd.

342. **3. Točka**. Vi samo uiđite na blagdan – reče Krist. (Iv 7, 8) Ne uzlaze koji na blagdan pristaju uz ispraznost, bludnost itd.. nego silaze dublje u tamu. Nedjelja neka bude bez ikakva grijeha i zemaljskog posla. Treba na svaki način nastojati oko molitve i drugih pobožnih djela. Pa ako se iz nemara šest dana nešto propušta, u nedjelju neka se nadokandi molitvama i ostalim pobožnim djelima. (sv. Grgur)

Opetovanje redovitih briga i nemira zajedničko je radnim danima. Nedjeljom ne smije se ništa drugo raditi nego posvetiti se Bogu. (Kanonsko pravo.)

Ovo su djela pobožnosti: sudjelovati na misi; ispovijed grijeha; kajati se zbog grijeha počinjenih toga tjedna. Razmatrati: o svojoj smrti, Kristovoj smrti, varavosti svijeta, nebeskoj slavi itd. Valja razmatrati i o paklenim mukama; molitva: treba uvesti himne, psalme i duhovne pjesme; slušanje riječi, nabrajanje mana i opačina, učinjenih tih dana; poticati da se ne čini od svečanih Božjih blagdana vražji blagdan.

VJERA

343. Za prvu korizmenu srijedu.
Zaista vam kažem da nisam našao tolike vjere u Izraelu. (Mt 8)
Gospodin hvali stotnika na tri načina: divljenjem zbog njegova duha, riječima i čudom.

Tri su vrste vjere: vjera spekulativna u duhu, vjera praktična u volji, vjera uzorna u djelima.
Naša vjera treba biti velika u našem duhu i moramo čvrsto vjerovati u istine naše vjere.
Velika u našim srcima, a trebali bismo i prakticirati ono što vjerujemo.

Velika u našoj vanjštini i trebali bismo je pokazati našim primjerima.

1. Točka. Naša bi vjera trebala biti velika u našem duhu poput vjere stotnika. Trebala bi, prema teolozima, imati tri svojstva: podložnost, čvrstinu i širinu. Podložnost duha; čvrstina snage i širina u uzvišenim osjećajima kršćanskih istina.

Ove tri odlike su neophodne kako bi naša vjera bila *vjernost dostojna Boga*, kaže sveti Augustin. Naša vjera treba biti dostojna Isusa, kao njezinog načela; dostojna Isusa kao njezinog motiva; dostojna Isusa kao njezinog predmeta.

Dostojna Isusa kao njezinog načela. Treba biti dostojna da odgovori na autoritet kojim nam on zapovijeda. Vjera je jedini način štovanja koji možemo dati Bogu. Vjera je najveći i najteži od svih činova štovanja. Ne treba nam radoznalost poslije Krista, nego vjerovati njemu. (Tertulijan) Na žalost ima onih koji se vraćaju u ropstvo.

Moram čvrsto vjerovati kako bi moja vjera bila dostojna Isusa Krista kao mog motiva. Isusa se ne može prevariti. Vjera nas također čini nepokolebljivim. Čini nas poput prvih kršćana o kojima je rečeno: *Znaju mrijeti, a ne znaju se prepirati*. Nasljedujmo njihov primjer umjesto da sumnjamo.

344. 2. Točka. Iz razuma vjera mora sići u volju. Pridružite pravoj vjeri ispravan život, vjerujte Kristu govoreći istinu riječima i živeći dobro djelima. (sv. Augustin. Govor 3 o riječima apostola.)

Narav, istina i učinkovitost vjere traže prakticiranje. Narav, jer je vjera u razumu samo da bi potaknula čovjeka da radi sukladno svojim mislima. Nazvana je vjerom zbog toga što čini ono što se govori. Evo vjere u duhu, *donesite plodove*. Vjera bez prakse je mrtva. (sv. Bernard)

3. Točka. Vjera nije samo u duhu i volji, ona mora biti i u vanjskom djelovanju kako bi dala primjer. Vjera se razgovorom urešava. (sv. Petar Damjani) Koji će vjerovati meni pred ljudima ...

Tri su ispovijedi vjere: ispovijedanje kršćanstva u miru, ispovijedanje u progonima i ispovijedanje u djelima.

Svjedoci vjere. Tko ne sumnja u njegovu se duhu nalazi vjera, stanuje istina i u njegovu životu vidiš da postoji krijepost. Kažemo da je čovjek živ jer se kreće itd.

Primjena. *Ni po čemu nisu postali prepoznatljivi nego po popravljanja vlastitih opačina*, kaže Tertulijan o prvim kršćanima.

Ispovijedaju da Boga poznaju, ali ga djelima niječu. (Tit 1, 16)

Zaključak: Krist u nama trpi porugu... Upravljanju Božjem. Bojmo se ove prijetnje Sina Božjega: Biti će vam oduzeto kraljevstvo Božje i dano drugima.

Prva propovijed

345. Korizmeni dan: Ne nađoh toliku vjeru itd.

Jedva da bih znao čemu se više diviti kod stotnika ljudskosti, vjeri ili pak mudrosti i dobroti (sv. Ivan Zlatousti Homilija 22 o Matejevu evanđelju.)

Čudesna ljudskost jer je procijenio da on nije dostojan u svoj dom primiti Krista; čudesna mudrost, jer je spazio božansko blago skriveno u zemaljskom polju ne oštrinom vida očiju nego čistoćom uma ne pokazujući to ikome; najzad čudesna dobrota jer je bio najviše zabrinut za zdravlje svoga roba. Isti.

1. Točka. **Nužnost vjere**.

Slavna vjera Bogu. Vjera je kao glavno čašćenje Boga. (sv. Bernard) Ako je slavna Bogu, čovjeku je nužna da spozna Boga; da mu ugodi; da dođe k Bogu.

Kao što se sunce vidi jedino kroz njegove zrake, tako se i Boga jedino vidi kroz zrake vjere. (sv. Bonaventura) Bog, sunce pravde, zrakama svjetla slavi sebe, daruje da ga vide blaženi u nebu a zrakama vjere smrtnici na zemlji.

Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu. Pogani koji su se klanjali kipovima ma koliko god bile njihove ljudske vrline, nisu omiljeli Bogu jer su bili bez vjere. Što god misliš, što god radiš, gdje se god nalaziš uvijek ti je nužna vjera jer je to početak spasenja, jer su to vrata života. (sv. Toma Vilanova)

Onaj koji pristupa Bogu treba vjerovati. Jer po tim ljestvama, tj. Jakovljevim ljestvama, uspinje se k Bogu. (sv. Bonaventura)

Preko triju ljestava uspinje se k Bogu.

Prvo su Deset zapovijedi: ako želiš ući u život, opslužuj zapovijedi.

Druge su križ: preko mnogih muka treba da mi uđemo u kraljevstvo Božje.

Treće vjera. Recite Bogu: umnoži nam vjeru.

2. Točka. Nakon što je pohvalno govorio o vjeri, sv. Pavao kaže: *Ta nedostajat će mi vremena počnem li raspredati o* ... (Heb 11, 32) Što ja jadničak da kažem ako tako tvrdi Pavao... nego da kažem: vjera sve može; sve sadrži; nad svim trijumfira.

O vjernicima se može reći što i o Kristu: *dana mi je sva vlast* itd. Sve je moguće onome koji vjeruje. (Mk 9)

Što je zamašnije od planine, što neosjetljivije od hridine, što teže od smirivanja oluje na moru. Vjera pokreće planine, prelazi preko hridina, smiruje more itd. (Isti Heb 11)

Doista, doista kažem vam tko u me vjeruje, djela koja ja činim i on će sam činiti. Zašto? Jer, kaže Teofil, vjera djeluje po Kristovoj snazi koja je beskrajna.

Kršćanska je vjera po poniznosti navikla sve postići. (sv. Ambrozije) Stotnik je po vjeri dobio, itd ... *Idi i bit će ti kako si vjerovao*. Slijepac od rođenja: Vjera te tvoja spasila. Žena koja je krvarila: Vjera te tvoja spasila. Blažena Djevica postala je majkom Božjom po vjeri: *blažena jer si vjerovala*, jer, itd. Po vjeri pobijedili su kraljevstva. (Heb 11)

Po vjeri pobijedili su kraljevstva itd.: to je pobjeda koja svijet pobjeđuje, vjera naša. Trijumfira nad svijetom; nad đavlima. U svemu imajte uza se štit vjere, njime ćete moći ugasiti goruće strijele Zloga. (Ef 6, 16.)

Vrag napastuje lakomošću, uteci se vjeri. Što kaže vjera? ... Uzmi štit vjere ... Uzmi štit vjere...

3. Točka. **Kvalitete vjere**

Treba biti ponizan. *Vjera ne pripada oholima nego poniznima*. (sv. Augustin)

Gorljiv. *Vjera je velika, ali ne može ništa bez ljubavi*. (sv. Augustin)

Plodna, jer neplodna vjera je vražja, mrtva, nekorisna i isprazna.

Vražja: Rečeno je imajte vjeru Božju, a ne vražju. Jer i vragovi vjeruju, ali što je plod njihove vjere? I drhte od straha; ne čine nijedno dobro djelo; i vragovi vjeruju da se Krist nalazi u euharistiji stvarno, ali mu se ne klanjaju; vjeruju, ali ... Vjeruj koliko hoćeš, ali ako ne činiš dobra djela, tvoja je vjera prazna.

Mrtva: kao što je tijelo bez duha mrtvo, tako je i vjera bez djela mrtva. Kad stablo ne daje ni listove ni plodove neko vrijeme sudimo da je mrtvo.

Nekorisna: nerodno drvo. Što koristi, braćo moja, da tko kaže da ima vjeru, a djela pak nema. (Jak 20.) Svjetiljke bez ulja, kaže sv. Jeronim. Vjera bez djela ljubavi može postojati, ali ne može biti korisna. (sv. Augustin)

Zaključak: *Sami sebe ispitujte jeste li u vjeri*! (2 Kor 13, 5) Znaš, o grješniče, da treba vjerovati u božansku vjeru, budući opći sud na kojem će propast mnogi... itd. Vjeruješ li u ovo? Vjeruješ li u ovo?

Druga propovijed

348. Za 23. nedjelju nakon Duhova.
Mislila je: Dotaknem li se samo njegove haljine. (Mt 9, 21) Gospodin uvijek hvali vjeru onih koje je ozdravio, a ne njihovu poniznost. Vjera one žene iz evanđelja je tako velika da ona ne traži, poput drugih, da je Gospodin dotakne nego vjeruje ako se ona dotakne njega… itd.
Nužnost vjere. Uvrede koje se čine vjeri i rijetkost vjere.

1. Točka. *Moj pravednik živi od vjere*. Komu Gospodin dodjeljuje svoje milosti, svoje darove? *Sve onome koji vjeruje*. Vjera treba urediti u razum i u volju.

Izvan vjere čovjek će se ravnati prema strasti. Ona je loš voditelj; prema običaju - manjkav upravitelj; prema mišljenju ljudi - varljivo i nepostojano.

Vjera otvara vrata neba za koje ste stvoreni. Ovo je život vječni itd.

Vjera je neophodna kako bi se slijedilo Gospodina. Što je rekao Gospodin itd... što kaže svijet, što kaže ljudski razum. Opis itd…

Prirodo, strasti, razume, svijetu, iskustvo – povucite se; samo vjera. Što ćete reći vi, prirodo, razume, svijete o ovoj jadnoj bolesnoj ženi koja je ležala na slami bolesna i bez utjehe. Što kažete? Što o tome kaže naša vjera?

Vjerujete povjesničaru o povijesti Cezara, Pompeja. Učitelju u školi koji vam pokazuje slova abecede; liječniku koji vam nešto kaže, odvjetniku itd. A ne vjerujete vašoj vjeri, koja vam kaže: Crkva Boga živoga, stup i uporište istine. (1Tim 3, 15)

Primjer sv. Petra: Posumnja u vjeri te ga voda potapaše. (sv. Ambrozije)

Vjera treba regulirati volju. Kršćanin koji ne djeluje sukladno tome, nije više dostojan nositi ovo lijepo ime, kako kaže Grgur. Nije više dostojan kršćanskog imena nego je majmun obučen u ljudsku odjeću, kaže sv. Augustin.

Dva su načina odricanja od vjere. Jedan je putem riječi, a drugi putem djela. *Zbog toga što nisu prihvatili istinu u ljubavi da bi se spasili, Bog im dopušta djelovanje grijeha da vjeruju u laž*. Objašnjenje ovih riječi. Vjera i ljubav su nedjeljivi za dobro. *Dok imate svjetlo, vjerujte svjetlu, da budete sinovi svjetla*... Prve kršćane se poznavalo po njihovim djelima. Ako ih udarite, oni će vam okrenuti i drugi obraz itd.

349. 2. Točka. Vjera je vrlo rijetka. *Kada dođe Sin čovječji, hoće li naći vjere na zemlji*. (Lk 18, 8) Nabrajanje stanja i mjesta na kojima bi se našla vjera. Obraćanje ljudima raznih položaja. Protiv vjere se griješi indiferentnošću i prezirom. Dosta kršćana živi bez razmišljanja, na sreću dobru ili lošu, ali uvijek su usmjereni na svoje interese i svoje strasti: *vjera ovoga svijeta, a ne evanđelja*, kaže sv. Hilarije: to je vremenska vjera.

Volja se često opire onome što traži vjera. Posebno se stavlja duh, a posebno volja. Na jednu stranu vage se stavlja vjera, savjest, spasenje, a na drugu interesi, i oni drugi imaju prevagu.

Ova zla dolaze od tuda što se uopće ne pitamo što je u skladu s vjerom; riječ je o koristi koja nam je dana ako živimo po vjeri itd.

Vjerujte ovo što ću vam reći. Sve istine vjere spekulativne i praktične, itd. Podržavate li vašu vjeru vašim djelima? Reći ćete to je teško, ali pogledajte primjer tolikih svetaca i primjer Gospodina koji se rodio i trpio.

Mjesta u Svetom pismu o božanskoj vjeri

350. Naviještaj je sigurniji od svakog osjećaja. (1 Pt 1, 19).
Najveća je njegova sigurnost kad se oslanja o autoritet Božji. (1 Sol 2, 13)
Njezina nužnost. (Gal 5; Dj 4, 12)
Koliki je dar: Ef 1, 16; Ne čini tako itd. (Kol 1, 12; Fil 3, 7-8)
Istinski učinci vjere. (Habakuk 2, 4; Mk 16; Iv 1, 12; Iv 6, 35)
Dobra su djela znakovi vjere. (Jak 2, 8., 14)

Ispovijedanje vjere nužno je za spasenje. (Lk 9, 16)

Kod svetih otaca

351. Odabrani kad spoznaju vjeru kao da žude gladujući jer uživaju dražest njezine slasti u samoj pouzdanosti vjere. (sv. Grgur)

Nema većeg bogatstva, ni blaga, ni časti na ovom svijetu, ni veće stvari nego što je katolička vjera koja spašava ljude grješnike, slijepce rasvjetljuje itd., sv. Augustin o riječima Gospodinovim.

Kao što se upravo u korijenu drveta ne pokazuje nijedna vrsta ljepote, iako ljepota iz korijena proizlazi, tako će duša primiti iz poniznosti vjere nešto zasluga i blaženstva, to proizlazi iz temelja vjere. Isti. Brzo slabi neprakticirana vjera. (sv. Ambrozije)

Ne možemo li sa svim pouzdanjem reći Bogu: Gospodine, ti nas nisi prevario. Naime, vjera je potvrđena tolikim i takvim znakovima i čudesima koje jedino možeš ti, Bože, učiniti, a zasigurno su nam je prenijeli muževi najveće svetosti. (Richard)

Što sve ne čini vjera; dotiče se nevaljaloga (grijeha), osvjetljava nepoznato, progovara o posljednjim stvarima. (sv. Bernard)

Što će tada biti slava vjere, što kazna podmuklosti kad dođe dan sudnji. (sv. Ciprijan)

Nagrada će se dati onom koji vjeruje, ako što vjeruje i nosi. Isti. Snaga vjere je pouzdana u opasnostima i prokušava se u sigurnosti.

Kod Boga ima više mjesta, tko je više pridonio, ne u srebru nego vjerom. (sv. Augustin) Vjera kršćanina je s ljubavlju, a bez ljubavi vjera vražja. Isti. Što je vjera ako ne vjerovati ono što ne vidiš! *Ne spoznaji da bi vjerovao, nego vjeruj da bi spoznao*.

Vjeruje se ribarima (apostolima), a ne dijalektičarima (tj. filozofima). (sv. Ambrozije O Presveto Trojstvu.)

Ponekad vjera prihvaća što razum ne može smatrati istinom: a kakva je čija vjera, patnja to prokušava. (sv. Bernard)

Prelazi vjera granice ljudskog razuma, uporabu prirode, ograničenja iskustva. Isti.
Katolička vjera je svjetlo duši, vrata životu, temelj vječnog spasenja. (sv. Ivan Zlatousti)

Treća propovijed

352. Propovijed u zemlji heretika

Istražujte Sveto pismo.

Obraćanje Presvetoj Djevici: *jedina si uklonila sve zablude* itd. Isti.
Kalvinisti mogu navesti ne jedno mjesto Svetoga pisma za svoju herezu; ne više od šezdeset itd.
U početku Kalvinove hereze – prije otprilike sto godina – svećenici su, kako bi prevarili narod, govorili samo Pismo! Pismo! Govorili su – to je dobro; da nam pokazuju preko Pisma, posve čistog i bez tumačenja, svoje dogme i mi smo zadovoljni.

Ali oni to nisu znali napraviti. A kako među njima ima dosta sirotih, koji su sretni da im se pomogne, obećao sam im, toliko zlatnika koliko mi donesu izričitih i jasnih odlomaka koji dokazuju jedan jedini od njihovih natpisa, bez tumačenja, i zbog toga ćete se moći obratiti jedino svom svećeniku i reći mu: Ili nam dajte jasne odlomke da biste nam pomogli, a da vas to ništa ne stoji, ili priznajte da nas varate.

Vidjet ćete da će on tražiti izlike. A ja, ja ću vam dokazati da smo mi u pravoj vjeri i da bismo postupili metodično, razmatrat ću ovdje: Istine koje vjerujemo počevši od onih koji su u nebu, ili od trijumfirajuće Crkve; istine o vojujućoj crkvi; istine o trpećoj crkvi.

353. 1. Točka. Vjerujemo da svatko od nas ima svoga anđela čuvara i to proizlazi iz Pisma. Ps 90: Anđelima svojim itd Mt 18; Anđeli njegovi uvijek itd. Dj 12; Anđeo je njegov .

Vjerujemo da možemo anđele častiti štovanjem nižim od obožavanja. Abraham je to činio, Post 18. i Jošua 5, 15.

Možemo ih zazivati: blagoslivljajući svoje sinove Efraima i Manašea, rekao ime je: Anđeo koji me oslobodio od svih zala, blagoslovi ovu djecu.

Oni mogu poznavati misli i stanje naših srca: Lk 15. Oni se raduju obraćenju nekog grešnika.

Sveci čuju molitve koje im upućujemo. Abraham je čuo molitvu zlog bogataša koju mu je ovaj uputio iz pakla. Lk 16.

Bog čini čuda po relikvijama i slikama svetaca. Tijelo preminulog Elizeja uskrisilo je jednog mrtvaca. Mrtvački pokrov svetog Pavla ozdravljao je od razne nemoći. Sjena svetog Petra je ozdravljala itd.

Dopušteno je kleknuti na koljena pred slikama ukoliko ih i ne štujete, Jošua 7.6. Čitav se narod bacio na koljena pred kovčegom u kojem su bili kerubini.

Različitost slave kod svetaca. Mnogi su stanovi u kući Oca mojega, 1 Kor 15; Druga je jasnoća sunca, itd.

354. 2.Točka. Na zemlji u vojujućoj Crkvi. Ovdje možemo razmatrati: Crkvu i riječ Božju; osobe; otajstva.

Crkva ne može pogriješiti: Ps. 45, a u vašim objašnjenjima kažete da je sigurno da *Bog usred nje gradi svoje vječno prebivalište*; međutim prema članku 31 vaše vjere kažete da je crkva pala.

Čitajte u vašim biblijama naslove i sadržaje poglavlja 54,59,60 i 62 o Izaiji, i vidjet ćete da oni kažu da u ovim poglavljima Bog govori katoličkoj Crkvi. Ili pogledajte kako je Bog rekao da ona neće biti uzdrmana: Iz 54.9, 17; 59.21; 60.12.

Vrata je paklena neće nadvladati Mt 16.

Crkva je kuća Božja, nebeski svod i stup istine.

Crkva rimska ne može biti nevjerna Isusu Kristu, njenom zaručniku: Ef 5, 24, gdje je sv. Pavao preporučio udanim ženama da se odnose prema svojim muževima kao Crkva prema Isusu.

Crkva može dati naredbe koje obvezuju po savjesti: Dj 15, gdje se spomenuo prvi apostolski sabor.

Vjerujemo da cijelo Pismo nije tako jasno da ne bi bila potrebna njegova interpretacija koju trebamo dobiti od crkvenih pastira. Ef. 4,11.

Samo Pismo nije dovoljno, treba čuvati tradiciju: Sol 2.14: zadržite predaje koje...

355. Sveti Petar je bio prvi među apostolima, vrhovni pastir Crkve i zastupnik Gospodinov nakon njegovog Uzašašća. Svetog Petra se uvijek navodilo kao prvog, a evanđelje navodi druge bez razlike među njima.

Ti si Petar, Mt 16. Pasi janjce moje, Iv 21.

On govori prvi kada se bira nekog apostola. On prvi propovijeda. On predsjeda prvim koncilom. On je načinio prvo čudo. Dj 3. On je osudio prvog heretika čarobnjaka Šimuna. Dj 8.

Svećenici imaju moć razriješiti od grijeha, Mt 18; Iv 20.

Svećenici i redovnici koji iskrivljuju svoje zavjete, teško griješe, kako je to učinio Calvin, Luter, Bèze. Ps 75.12. Prp 5.3.

Trapljenje i mrtvljenje je stvar ugodna Bogu. Mt 3, 4. Sveti Ivan je veličan jer je imao odijelo od devine dlake. Lk. 2, 36. Sveta Ana proročica…

Vjera ne opravdava bez dobrih djela. 1Kor 13, 2; Jakov 2,14.

Vjera se može izgubiti: 1Tim 1, 19.

Sloboda nije izgubljena Adamovim grijehom. Mt 19.

Nismo sigurni u naše spasenje. Uvijek moramo živjeti u svetom strahu, Ps 2. Nitko ne zna doli ljubav. Kažnjavam tijelo svoje i podlažem ga u služenju 1 Kor 9. Sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja, Fil 2, 12.

Zapovijedi Božje nisu nemoguće: Pnz 30, 11. Jaram je moj sladak Mt 11. Sve mogu u onom koji me očvršćuje Fil, 1; Zapovijedi njegove nisu teške 1 Iv 5.

Naša dobra djela učinjena u milosti, zaslužuju naknadu. Otk 2. Bog vraća svakom prema njegovu djelu 1 Kor 3; 2 Kor 5; 2 Kor 4,8.

Krivnja za naše grijehe nije samo pokrivena nego je izbrisana. Ps 102; Iz1; Iv 1..7; Krv Kristova nas pere od svega itd. On je od nas udaljio naše bezakonje koliko je istok udaljen od zapada.

356. U Crkvi je istinska i jedina žrtva štovanoga tijela i predragocjene krvi Isusa Krista… Mal 1, 10: Na svakom mi mjestu prinosi čistu žrtvu. Heb 5,6. Ti si svećenik po redu Melkizedekovu.

Krštenje je apsolutno potrebno za spasenje: Iv 3, 5; Ef 5, 26

Tijelo Isusa Krista je stvarno u euharistiji. Mt 26, 26; Mk 14, 16, 22; 1 Kor 1. Kad je Isus ustanovio novi savez, je rekao ove riječi: *Ovo je moje tijelo,* Iv 6, 56; Tijelo je moje pravo jelo itd.

Istinska pokora uključuje zadovoljštinu. Joël2; Job.42.6; Matth. 12.41: Tiranji i Cilijci su činili pokoru u pepelu i kostrijeti. Primjer Ninivljana koji su na Jonino upozorenje činili pokoru. pokrivši se, čak i kralj, vrećom i posipajući glavu pepelom.

Ženidba je sakrament. Ef 6.

Postoji čistilište i vatra za kaznu dušama. Ez 9,11: Mt Rasvijetli ove što su u tminama itd.

Četvrta propovijed

357. U pravoj crkvi treba vjerovati u sve članke vjere koje je naučavao Krist. Treba da se opslužuju svi sakramenti koje je ustanovio, sve zapovijedi i savjeti koje je predao. To ne biva u kalvinističkoj crkvi. Dakle itd.

358. 1. Točka. Vjera trijumfira: nad grijesima; u krijepostima; nad Bogom samim.

Nad grijesima: jer čini da se spozna njihova rugoba i kazne koje grijesi povlače za sobom. Vjera otkiva velike istine raja, pakla, suda. Zašto toliko grijeha? *Ne postoji nitko tko bi mogao razmišljati srcem*. Vjera je nepogrešiv vodič, lijek za sva zla. Ona pokazuje ispraznost i ludost zadovoljstava ovoga svijeta; vjera govori da je riječ o prolaznome, itd.

U dobrima provode svoje dane itd. Sveci su se vodili vjerom i preko vjere stigli tamo gdje jesu. Vjerom Mojsije već odrastao, odbi zvati se sinom kćeri faraonove ;... Većim je bogatstvom od blaga egipatskih smatrao muku Kristovu jer je gledao na plaću. Vjerom napusti Egipat itd. (Heb 11, 24-27)

Vjera čini da pobjeđujemo đavla: oni koji uzimaju štit vjere u kojoj možete ugasiti vatrena oruža neprijatelja. Svijet: *Ovo je pobjeda koja pobjeđuje svijet, vjera naša.*

U krijepostima: vjera je kako, kaže Tridentinski sabor, korijen svake pravednosti. Pravednost iz vjere u vjeru. Ona nam daje najmoćniji motiv za krijeposti. Ako nas treba nečim potaknuti u naknadi za krepost, vjera nam predlaže da to bude radost raja; u pogledu straha… idt; u pogledu ljubavi … itd. Ako se treba poniziti itd. Sveti su pobijedili kraljevstva, postigli su obećanja, mučeni su, kamenovani, ubijani itd. Možemo reći zajedno s apostolom da je ljubav sredstvo vjere: *vjera djeluje po ljubavi*.

Primjer apostola: radujući se su išli apostoli itd. Primjer nesebičnosti prvih kršćana: *s radošću prihvatili ste otimanje dobara znajući da imate bolji, trajniji posjed*. Kako to da im tako malo nalikujemo?

Evanđelje kaže da se Gospodin divio i podizao vjeru onih koji su mu prilazili: Doista, doista kažem vam ne nađoh toliku vjeru. Kako si vjerovala, neka ti bude. *Onome koji vjeruje, sve je moguće. O ženo, velika je tvoja vjera*. On nije pohvalio poniznost stotnika itd. Njegove su oči ugledale vjeru. *Vjeruj i čini što hoćeš*.

359. 2. Točka. Vjera trijumfira nad svakim kršćaninom: nad njegovim duhom kojeg osvaja svim svojim sjajem: zarobljavajući um u zadovoljstvo vjere. Kršćaninu nije više dopušteno da

slijedi svoj slijepi duh, lažnu mudrost tijela. Potrebno je da baklja vjere obasja i vodi sve. Kršćanin ne smije slušati svoju strast ni govor svijeta.

Trijumfira nad srcem kršćanina, oblikujući sve njegove sklonosti. Ako vjerujemo u istine vjere, a prema njima ne uskladimo naše ponašanje, onda nemamo prave vjere. Što vrijedi ako vjerujemo kao kršćani, a živimo kao pogani?

Na kraju, vjera trijumfira nad našim ponašanjem, postajući dušom svih naših radnji. Moj pravednik živi od vjere. Ispitajmo sami sebe: Pokaži u djelima svoju vjeru.

Peta propovijed

Tiče se heretika; metode za obraćenje heretika

360. Potrebno je reći da, treba uzeti ozbiljno ono što oni zastupaju kad se radi o spasenju. Međutim, prema njima i po njihovom saboru u Charentonu, nebitno je vjerovati u stvarnu prisutnost Gospodina u euharistiji, a nama je nužno u to vjerovati, dakle sigurnije je vjerovati u to.

Potrebno je pokazati im da je rimska Crkva ili Crkva koja priznaje papu za nasljednika Svetoga Petra, prava Crkva jer ona ima pravi znak koji je vidljiva neprekinutost od Isusa Krista do dana današnjega.

Potrebno je pokazati da, oni koji su isprva tvrdili da reformiraju Crkvu u kojoj su bili zajedno s nama, nisu imali i nisu mogli imati nikakvo poslanje niti redovno niti izvanredno da bi nam približili svoju nauku, te im stoga nije trebalo niti vjerovati, budući da nemaju nikakvu ovlast.

Vi jedino po Crkvi, u kojoj ste prije bili, znadete da je ta i ta knjiga svetoga Pisma riječ Božja: stoga pravi smisao osporavanog odlomka možete znati po istoj Crkvi koja nam ga je dala.

Katolička Crkva je prava crkva jer da je pala u zabludu, kako oni tvrde, vrata paklena bi je nadvladala, što je izravno suprotno obećanju Isusa Krista: *Vrata paklena neće je nadvladati*. Mt 16, 18.

361. Treba im reći: prije Wiclefa, Luthera, Calvina i drugih, crkva lažnih reformatora je bila u malom broju vjernika, ili je nije ni bilo. Ako je nije ni bilo, ona je dakle lažna jer nije neprekidna, kao što to prava Crkva mora biti.

Ako je njihova Crkva to bila, ona se je pokvarila jer nam oni ne mogu pokazati ovaj mali broj vjernika, koji su prije svog reformatora osudili ... zbor papinstva. Štoviše, u javnosti su činili kao i drugi. Dakle, njihova crkva nije bila sveta.

Ako je bilo zabluda u crkvi, što je nemoguće, nije na pojedincima da ih uklanjaju, da čupaju kukolj među dobrim žitom. Samo Bog ima tu ovlast.

Treba im reći: Kada se štovalo Isusa Krista u Euharistiji, je li to bila prava Crkva ili nije? Ako je bila, onda se nije smjelo od nje odvojiti zbog prakse koju je crkva odobravala. A ako to nije bila, otkuda se pojavio Calvin, iz koje je zemlje niknuo ovaj izdanak, s kojega je neba pao na zemlju, itd? Augustin.

Pokazati im da su njihove dogme kontradiktorne. Njihova je vjera nesigurna i klimava, što ne može imati narav istinitoga. Konačno, treba djelovati prema njima bez gorčine ili ljutnje, duhom ljubavi i blagosti koristeći posebne propovijedi, misije itd.

Ne radim da bi pobijajući savladao čovjeka, nego pobijajući zabludu ozdravio ga. (Augustin)

Šesta propovijed

362. Metodički pregled kako lagano naučiti raspravljati o vjerskim točkama vjere s osobama tobožnje reformatorske vjere.

Kontroverza je ili začuditi nepopustljive heretike i uvjeriti ih u neispravnost njihove vjere, i to kroz četiri sredstva.

Po njihovom djelovanju učinjenom protiv Crkve kako bi se od nje odvojili, i to bez razloga, te još više po 15 članaka njihove vjere, oni priznaju da postoji samo jedna Crkva. Dakle oni i mi

suprotstavljeni, jedni unutar Crkve, drugi nisu. Po članku 28 njihove vjere oni nas osuđuju zbor papinstva; time su se odvojili od nas. Istim članskom priznaju da u papinstvu ima još uvijek mali trag Crkve; oni dakle ispovijedaju da smo mi u Crkvi, pa prema tome oni to nisu; oni vjeruju da se mi možemo spasiti, a mi ne vjerujemo da oni to mogu.

Kako bi je reformirali uzurpacijom ovlasti koja može biti ili redovno dobivena preko ruku biskupa, apostolskih nasljednika, što oni ne mogu opravdati, iako u članku 31, njihove vjere priznaju da si nitko ne bi trebao prisvajati upravljanje crkvom po svom autoritetu i da bi svi pastiri trebali imati svjedočanstvo da su pozvani u svoju službu.

Izvanredna po znakovima i čudesima nužnim za izvanredna poslanja, što oni nemaju iako se smatraju ljudima potaknutim na izvanredan način: tako čine i lažni proroci…

Po izmišljenoj spoznaji u Crkvi ili o zabludama koje crkva ne može imati, budući da oni sami pjevaju o njoj Ps 46, ništa ju neće moći nadvladati; Mt 16., vrata paklena neće je nadvladati; Ivan 16., Duh Sveti će ju voditi u punoj istini; 1Tim.

Crkva je stup i oslonac istine.

O grijesima koje ona ne može imati, budući da je napisano Ef 5. Crkva je sveta i bez mrlje grijeha. Oni sami priznaju da u istinskoj Crkvi ima otpadnika.

363. Po njihovom vlastitom učenju koje ih prema članku 5. njihove vjere obvezuje da ispitaju ono što tvrde da reformiraju u Crkvi kroz Sveto Pismo, bez da išta u njemu dodaju, mijenjaju ili umanjuju, koje im odobrava, kako kažu, da dokažu kroz istoznačnost i kroz dobre zaključke ono što nisu mogli dokazati kroz Sveto Pismo bez da išta mijenjaju, itd.

364. Ne treba im dopustiti da to dokazuju kroz istoznačnost ili zaključke osim nakon što se uvjere da će to moći a da išta mijenjaju ili dodaju.

Ako se smatraju dovoljno jakima da bi podnijeli raspravu, te slobodni da ju napuste čak i časno ako nisu mogli zadovoljiti čak ni svoj članak 5e, budući da Pismo ne odobrava ni zaključak ni istoznačnost osim ako se čovjek angažira, ili će to biti protiv.

Naučenjake treba obvezati da načine silogizam sastavljen od jasnih i evidentnih proporcija uzetih iz Svetog pisma, jer ako je jedna od propozicija ljudska ona ne može činiti članak vjere koji bi trebao biti izvučen iz Svetog pisma slijedeći njihov članak 5e.

Zaključak ovog argumenta bi trebao precizno sadržavati temu obrađenog pitanja, u protivnom ako pitanje nije jasno u zaključku, argument neće biti uvjerljiv i poricati će ga. Ako je jedna od dvije propozicije utemeljena na ljudskom razumu, zaključak koji slijedi će biti najslabiji, to tako neće biti članak vjere nego će biti bezvrijedno i beskorisno.

Ne treba odobravati antiteze u ovoj raspravi jer je to nesavršen silogizam, koji, prema Dumoulinu skriva nedostatke učenja koje skriva.

Bilješka. Treba biti odlučan i obvezati ih da priznaju ovaj dokaz i ne odustati od toga kako bi ih se zbunilo kod samo isprike koju stvaraju...da će, ako priznaju kako su obvezani, ukoliko ostanu ustrajni, da ne mogu zadovoljiti svoj članak 5, trebati priznati neispravnost njihove vjere preko koje zavode duše, itd.

Neukima treba reći da tekst na koji se pozivaju, ima svoje tumačenje u Pismu iz kojeg je preuzet ili ga uopće nema. Ako je tumačenje tu, treba ga pokazati, a ako nije, nije opravdano vjerovati im, imajući u vidu njihova načela, i to da ljudski osjećaj ne može stvarati članak vjere, posve drugačiju knjigu od Pisma.

365. Prema njihovim izgovorima kada tvrde da nisu obavezni dokazivati svoje negativne članke, odgovaraju da se u Pismu uopće ne može naći takva distinkcija koju su oni nedavno izmislili;

- da nema ništa potvrdno što se ne bi moglo promijeniti u negativno, tako bi to bio način da se ništa ne dokazuje

- da postoje dva načina da se nešto niječe: kada se jednostavno kaže da se ne vjeruje u ono u što mi vjerujemo i da nije dužan to dokazivati; drugi način je kada se kaže da se ne vjeruje jer Pismo to nije reklo: treba dokazati ono što se naučava da ne treba vjerovati, kao kada kažu da su praštanje i čistilište iz đavolske trgovine, oni moraju vidjeti da se to nalazi u Pismu.

Kad prihvate zabludu, prelaze s jedne materije na drugu kako bi se izvukli ili druge zbunili, što se ne smije dopustiti nego ih valja uvijek vraćati na to da dokažu svoje pitanje dok ono ne bude regulirano.

Kada nastoje druge dovesti u zabludu kako bi se izvukli, to čine na šest načina:
- da ne sumnjaju u svoje članke vjere nego u naše za koje nas traže dokaze
- da im mi pokažemo da njihova poteškoća nije u Svetom Pismu
- da im mi objasnimo tekst koji odbijamo prihvatiti jer se ne odnosi na određenu problematiku
- da im pokažemo suprotno u Pismu
- da dokažu u suštini da je šikaniranje htjeti ih obvezati na Pismo
- da mi ne možemo udovoljavati njihovim poteškoćama.

Na ovih šest načina izgovora ne treba drugog odgovora, zasebno ili skupno, doli im reći da se trebaju držati članka 5. ispovijedanja svoje vjere i dokazati kontroverzno stajalište kroz Sveto pismo, a da u njemu ništa ne mijenjaju kad to nisu mogli preko Koncila, otaca itd., pravdaju to dokazujući našu vjeru i pobijajući prigovore.

366. Po nauku Crkve

Po Svetom pismu na tri načina: kad je Sv. pismo jasno po pitanju spornih tema, ono pokazuje iskrivljenost nauka onih koji tvrde da su reformatori pokazujući istinu našeg nauka i stoga ga treba odmah pokazati kao u slučaju prisutnosti tijela i krvi Gospodinove u Euharistiji, evanđelja su u tomu jasna.

Kada Sv. pismo nije jasno, može se napraviti mali uvod kako bi se pripremilo duše da ga prihvate s počašću i štovanjem ili objašnjavati ga kroz nauk svetih otaca primljen preko onih koji tvrde da su reformatori.

Kad je odlomak osporavan zbog falsificiranja njihove biblije, treba im reći neka traže starije primjerke Vulgate ili na francuskom prije Calvina, ili neka se posluže grčkim tekstom koji je najsigurniji.

Po tradiciji i vjerovanju apostola ili po:
- općim koncilima iz prva četiri stoljeća i tri simbola koje su primili
- ili po četvorici otaca Crkve koje oni priznaju i ispovijedaju da slijede članak 6 svoje vjere.

Po priznanju
- nekih pojedinih prvaka stranke poput Calvina, Dumoulina itd. kada imaju pravovjerne osjećaje sukladne Crkvi
- bilo javno poput onih na njihovim skupovima, u Charentonu godine 1631., preko kojega su pridobili na svoju vjeru luternace koji su vjerovali u prisutnost tijela Gospodinova u euharistiji, što nama osporavaju.

Po autoritetu ili po:
- općoj suglasnosti cijele Crkve u prastarom posjedovanju tijekom više od 14 stoljeća; po čudesima o kojima svjedoči toliko autora kojima se ne može nijekati vjera...

Po ljudskom razumu kojega treba upotrebljavati iz razboritosti i opreza
- čineći da promišljaju o mudrosti, redu, nasljedovanju, svetosti, obredima i uzvišenosti naše vjere
- služeći se teološkim objašnjenjima (ukoliko ona to mogu) kako bi se dokazalo jedno otajstvo preko drugog kako su npr. sveti oci činili euharistiju preko utjelovljenja, itd.
- upotrebljavajući atribute vezane uz Boga kako bi ih se uvjerilo, kao u euharistiji, Božja svemogućnost koju si je mogao dati na oltaru kao i na križu, njegova volja koja se nije mogla izričitije izraziti nego što ju je on to učinio.

367. Ili kako bi se pomoglo poslušnima treba ih pitati vjeruju li da se mi možemo spasiti u našoj vjeri. Ako kažu da, treba ih pitati zašto je onda oni ne slijede.

Ako odgovore da se mogu spasiti i u njihovoj vjeri, treba im s ljubavlju pokazati da postoji samo jedna vjera, jedan zakon, jedna Crkva, o kojoj su oni s nama suglasni u pitanju ovoga članka, samo je pitanje tko je, oni ili mi, unutar Crkve.

Da priznaju po članku 28 svoje vjere da ima još nekih tragova crkve u papinstvu; tako smo po njihovom priznanju mi u pravoj Crkvi, a oni dakle nisu. Trebamo ih uvjeriti, a ni sam Calvin nije mogao prikriti da su sveti oci, koje oni prihvaćaju, prihvatili razne svete prakse i vjerovanja koja

smo mi sačuvali, a koje su tzv. reformatori odbacili iz svoga pokreta, ne pokoravajući se čak (kažu oni) ni tekstu Pisma, nego ga mijenjajući po svetoj slobodi (kako oni kažu) u predgovoru svoje biblije iz Ženeve 1588., te su oni tako cijelo vrijeme i u svim knjigama načinili izmjene u vjerovanju jer nisu imali uvjerenje budući da su bili izvan Crkve i svoga spasenja.

Da ne mogu opravdati u vjeri, kao mi, nasljedovanje, red, obrede, čuda, mučeništva, nauk još od apostola, nepromjenjivo podržavan od strane koncila i crkvenih učitelja, što nije slučaj kod onih koji tvrde da su reformatori.

Da njihovo svojstvo reformatora Crkve i poticatelja nije utemeljeno na Pismu niti opravdano ikakvim redovnim ili izvanrednim, nego dakle lažnim poslanjem.

Da nauk za koji oni kažu da je cijeli u Pismu, kao pravilo istine koje sadrži sve potrebno za spasenje, članak 5 njihove vjere, u Pismu ga je tako malo da oni ne mogu pokazati jedan jedini članak bez mijenjanja, dodavanja, umanjivanja; bez obzira na sva krivotvorenja koja su napravili, može im se ponuditi da ćemo biti na njihovoj strani ako mogu opravdati jedan jedini članak.

368. Ako odgovore *ne,* utemeljeno na članku 31 njihove vjere, koji kaže da je Crkva zapala u propast i pustoš, i ako odgovore da je to zbog idolopoklonstva i praznovjerja papista, treba ih zamoliti:

- da ne zaokupljaju duh strastima kada je riječ o spasenju jer one sprečavaju spoznavanje istine.
- reći im da ih se poučava o krivim dojmovima o nama kako bi ih se spriječilo da slušaju dobre savjete koje bi dobili za svoje spasenje i kako se ne bi obratili jer učenik, koji prekine učitelja, neće više imati svoje plaće; kako bi sebe sačuvali oni moraju ocrniti klevetanjem ljude dobra i istinsku vjeru, da paze da ne otvrdnu na riječ Božju, itd.
- svjedočiti veliku suosjećanost za njihovo sljepilo i žarku želju da im se pomogne, i ući u dokazivanje istina koje mi štujemo, u otajstvo svete euharistije i časti koju iskazujemo slikama, govoreći im ono što mi vjerujemo i dokazati, objašnjavajući kroz Sveto pismo, koncile i oce, da naša vjera nije praznovjerje i idolopoklonstvo, nego bogoštovlje pravedno i legitimno.

Ako odbiju slušati Duha Svetoga koji im se nudi, podsjetiti ih na napuštanje koje je Bog učinio onima koji nisu prihvatili riječ Božju koju su im nosili apostoli, kao i na utjehu onima koji su bili u tami i vidjeli su svjetlost, izgubljene ovce su vraćene u stado, podsjetiti ih ako ne prihvate priliku da je neće imati, itd.

369. Ukoliko žele da ih se pouči, treba:

Pripremiti njihov duh, kako je gore navedeno, s nekoliko moralnih uputa o dobroti Božjoj koja želi da se svi spase jer je stalo do nas, o njegovom sudu, ako nas je pozvao, a mi prezremo njegov glas.

Pitati ih o svim poteškoćama i sumnjama i strpljivo ih slušati, pomoći im da ih iznesu i pokažu, hrabriti ih da imaju povjerenje, tješiti ih u njihovim poteškoćama, hrabriti ih u njihovom sramu, ne prekidati ih.

Naznačiti najvažniji i najjasniji članak u Pismu ili onaj kojeg najbolje znaš te obraditi najprije onaj članak za kojega misliš da će imati najviše učinka kako bi ih snažno uvjerio ili ih snažno uzdrmao, ili im barem dao zadovoljstvo i želju da nas poslušaju drugi put. Ne treba se kockati ni izložiti se raspravi bez sagledavanja svojih snaga ili prije nego što je to čovjek kadar, budući da je duh čovječji ograničen. Iako su sve istine vjere jednako izvjesne po sebi, ne vladaju svi ljudi njima na isti način, jednako tako, prema apostolima različite su i milosti.

Treba dokazati istinu onog važnog članka kojega se najbolje poznaje, blago, ne zabrinjavajući se nad onim što bi se moglo dogoditi, da vas prekinu, prezru, izvrijeđaju, da bi što bolje vladali i samim sobom i ne izgubili svojom krivnjom. Članak treba dokazati:

- Svetim pismom kojeg uvijek treba koristiti s velikim poštovanjem.
- Tradicijom apostola koja je temelj svega što mi vjerujemo jer da nam ta tradicija nije rekla da je to Sveto pismo mi to ne bismo znali, kao i o svemu ostalome.
- Kontradiktornostima, promjenama, nastanak i propast sekti i hereze, čvrstoću naše vjere, zaslijepljenosti nekih uglednika među njima.
- Autoritetom koncila, učenje svetih otaca, čuda, nasljedovanje itd.

- Ljudskim razumom koji pomaže vjera.

370. Nikako ne raspravljati o dvije točke kontroverze istodobno jer će konfuzija koja uslijedi spriječiti plod koji bi se razvio iz diskusije. Treba reći da kada se iscrpi neko pitanje, treba nastaviti s drugim ili se ispričati;

Pitanja kojima se kleveće Crkva ili papa u vezi blagdanima, obredima, optužbama za krivoboštvo treba blago pobiti. A kada učvrstite svoje uvjerenje, ogradite se od kleveti i uvreda i čut ćete da ste ih iznenadili, da stvari ne idu tako kad im se dadu objašnjenja, nakon toga ćete se moći baviti osporavanom točkom.

Nejasna pitanja o vjeri, na primjer ona koja se tiču načina na koji se Gospodin nalazi u Presvetom Sakramentu, da li je to adukcijom ili umnažanjem, na koji način Gospodin predodređuje, daje milosti, itd.; pitanja koja su moguća a nisu o vjeri; pitanja koja podupiru samo njihovi ili naši učitelji. Pristupite i razveselite se i neće se postidjeti vaše lice.

NEČISTOĆA

Prva propovijed

371. *Neka dakle ne kraljuje grijeh u vašem smrtnom tijelu da slušate njegove požude*. Rim 6, 12. Dugo sam razmišljao bi li trebao govoriti o ovom grijehu koji ne bi trebao biti ni spomenut. Mjesto na kojem govorim je sveto; osobe koje me slušaju su većinom itd. Riječ koju naviještam je sveta, ali naše stoljeće je vrlo pokvareno da bi me oslobodilo govora o ovoj temi.

Pokazali smo vam da je ovaj grijeh proždiruća vatra koja guta sve bez obzira na spol i dob. Ja vam želim pokazati ropstvo u koje vodi ovaj grijeh.

1. Točka. Ovaj grijeh dovodi čovjeka u okrutno ropstvo u koje mu oduzima svaki mir, stavlja ga u trajni nemir, jer tijelo koje bi trebalo biti podčinjeno dominira razumom koji bi trebao biti superioran. Nemir uvijek prethodi i slijedi ovom grijehu. Već taj prohtjev je tjeskoba bludnicima, a muka kazna kad je grijeh već počinjen.

Koje gorko kajanje nakon ovoga grijeha. Čovjek se boji Boga i ljudi koji preziru ovaj grijeh. O koliko prethodi mučenje i kako mala ugoda slijedi u maloj nasladi! (sv. Bernard) A na kraju će ugristi poput zmije.

Strast se činom povećava i ovladava čovjekom. Oči bludnika pune su preljuba i ne nasićuju se prestupom.

2. Točka. Sramotno ropstvo. Sram je posebno svojstvo ovoga grijeha. Ovaj grijeh je neka vrsta pijanstva koje čini da bludnik zaboravi što on jest te ga stavi uz bok životinji. *Uzimajući dakle udove Kristove i učinit ću ih udovima bludnice*.

I neka se ne ubraja među vas. O sadašnje stoljeće, što ste učinili od nekadašnje kršćanske čednosti koje se više bojalo ovoga grijeha nego smrti. Pokvarenost našeg vremena, razmeću se grijehom svojim poput Sodome. (Post 19, 24)

372. 3. Točka. Blud je ropstvo najpogubnije za spas. Ova strast zatvara sve načine da se vratite Bogu. Ona odvlači od sakramenata, od riječi Božje i svakog štovanja Boga; potiče da se zbog uljudnosti čini nedostojna pričest koja vodi još većoj tvrdoći u grijehu, čini da se razmišlja o manama kršćanstva, čini da se sumnja u istinitost pakla itd., čini da se posjećuju oni najraskalašeniji: *Bog ih je predao prljavom čuvstvu*.

4. Točka. Ropstvo koje na koncu postaje neizbježno: uzdisao sam vezan ne tuđim željeznim lancem, nego svojom željeznom voljom; neprijatelj držaše moje htjeti. (sv. Augustin) Uzalud im se govori; oni kažu, a ja ne mogu.

Prigode za ovaj grijeh: dobra hrana, izbirljiva jela, neumjerenost, raskoš, neskromnost, golotinja, skandalozni razgovori, veselice, kazališta, opere, pjesme, knjige, romani.

Poticaj da se iziđe iz ovog grijeha: primjer sv. Augustina, Magdalene, itd..

Kad sam saznao da ne mogu drugačije ustrajati ako ne dade Bog, pristupio sam Gospodinu i molio ga (usp. Mud 8, 21)

Druga propovijed

373. Za četvrtak, 5. nedjelja korizme.
Kad eto neke žene, koja je bila grješnica u gradu. (Lk 7, 37)
Misli: Uvod: objašnjava se primjer Marije Magdalene. Prvi dio: ljubav Kristova prema djevicama dokazuje se iz onoga što je učinio djevicama; roditeljima djevica; samoj Djevici djevica Mariji. Drugi dio: razlozi protiv bluda: 1. jer je mrska Bogu Ocu i Kristu; 2. mrska bližnjemu; 3. jer osljepljuje um, odrvenjuje volju, onečišćuje tijelo, a nas čini mrskima svetima. Treći dio: lijekovi protiv bluda: molitva, poniznost, izbjegavanje prigode.

1. Točka. Kako bi se spoznao Božji prezir prema ovom grijehu, potrebno je vidjeti koliko Bog ljubi suprotnu krepost: čistoću. Bog je častio djevičanstvo i među poganima i među kršćanima. Vestalske djevice su se uzdržavale na javni trošak, a i najveći uglednici države davali su im prednost, kao najdostojansvenijima. Ako bi susrele nekog zločinca imale su pravo udijeliti mu milost. Međutim ove djevice su bile čiste samo tijelom, lažno pobožne, prolazne. Međutim djevičanstvo duha….; itd. a naziva ih se bogomoljcima, ismijava ih se.

Poslušajte kako ih Bog cijeni. On ih uzima za svoje zaručnice. Koja čast! Koja velika stvar! Sljepilo očeva i majki. On im na nebu daje posebnu nagradu. Posebno zadovoljstvo pričinjaju mu djevice koje on uslišava u njihovim molitvama. Budući da je blažena Djevica Marija pored sve ljudske naravi sačuvala čistoću, zbog toga je začela u svom tijelu Krista Gospodina. (sv. Ivan Zlatousti)

374. 2. Točka. Kad su se ljudi odali tjelesnim grijesima prije potopa, govorilo se da se Bog pokajao što je stvorio čovjeka, a što nije bio slučaj kada je Adam zgriješio niti kada je Kain ubio svoga brata. U Mojsijevom zakonu na smrt bi se osuđivalo djevojku koja je izgubila čednost ili preljubnicu. Kažnjavanje Sodome i Gomore.

Ako mi zavede srce neka žena ..., to je grijeh i najveća nepravda (*Job*. 31, 9 i 11) Primjer Suzane.

Neće ostati duh moj u čovjeku jer je on od mesa. (*Post* 6) Anđeli su izbjegavali nečiste. Sveti Makarije Aleksandrijski ozdravio je jednog svećenika, oboljelog od raka, samo pod uvjetom da više ne govori misu jer je bio zapao u blud, a ovaj je usprkos toga slavio misu, te ga je Bog kaznio ovim zlom.

375. **3. Točka**. Čistoću čednosti treba čuvati pomoću bdijenja u poniznosti. (sv. Grgur) Ako duša želi vladati svojim udovima mora sama biti blaga i podložna svojemu starješini jer takva će naći podložnika svoga kakvom će se iskazati nadređenom... Naka bude podložna Bogu i pretpostavljenima i neprestano će njeno tijelo biti joj poslušno i podložno. (sv. Bernard)

Više volim imati trvenje s nečistoćom tijela nego sa zanosom uma, kaže jedan stari pustinjak. Uvijek nešto radi da te vrag zatekne nečim zauzetim. Izbjegavate blud. Djevičanska čistoća je odmjereni dio anđeoski.

Anđeo ima djevičanstvo, ali nema tijelo; upravo je zato sretniji nego hrabriji u vezi toga. (sv. Beranardin)

Našao sam ženu gorču od smrti, koja je, dok govori lovac, srce njezino ribarska mreža, a okovi njezine ruke. Tko pristaje uz Boga, neka bježi od nje.

Treća propovijed

376. Među svim bojevima koji vode kršćani suroviji su bojevi za čistoću, jer su bitke svakodnevne i rijetka pobjeda.

1. Točka. Postoji sedam prilika za nečistoću (blud) u kojima se ona obično umnaža, nastaje i njeguje:
1. Proždrljivost. Trbuh koji vrije od pića i jela, pjeni se u bludu. (sv. Jeronim) Ne opijajte se nepravednošću i bludom.

2. Besposlenost. Pita se zašto je Egist postao preljubnik? Bio je lak plijen: bijaše besposlen. (Ovidije)
3. Loše društvo: *jer tko se druži s bludnicima, posta će sudionik*. (1 Kor 5)
4. Lutanje očiju i osjećaja. Primjeri: Sihem i Dina, David i Betsaida. *Sklopio sam savez sa svojim očima da neću pogledati nijednu djevicu*. (Job 31, 1) Besramno oko vjesnik je besramnog tijela.
5. Raskoš. Đavao je oganj raskalašenosti bluda stavio u jednu igračicu, raskoš, koja trčeći po selima sve koji se u nju zagledaju spali i sažeže. To su Samsonove lisičice. Jao, suci kažnjavaju one koji pale kuće, a ne kažnjavaju one koji pale duše. Takav je lijep ukras đavolska mreža za lovljenje duša. Sramotno je ne samo željeti, nego htjeti biti željen. (sv. Augustin)
6. Razgovor sa ženama. Tko drži (ima) neurednu ženu, kao da je uhvatio štipavca (škorpiona) (usp. Sir. 26, 7). Ako mladići stanuju s neurednim ženama tu ne nedostaje vražji ljepak. (sv. Jeronim)
Sve Kristove djevojke i djevice, ili podjednako ljubi, ili podjednako zanemaruj. (sv. Jeronim)
Ne pouzdaj se u prošlu čistoću, jer niti možeš biti svetiji od Davida niti jači od Samsona, a niti mudriji od Salomona; uvijek se spominji da je zloća rajskog ratara lišila njegova posjeda. Isti. Treba imati kratak i strog govor s tom vrstom ljudi. (sv. Auigustin) Naime kao iskusan govorim pred Bogom ne lažem. Otkrio sam da su pali od te kuge cendri libanonski, vođe stada u čiju propast ne sumnjam.

Leptir leteći pored svijeće, sažeže se, tako i čovjek leteći oko žene. Sve je meso, sijeno. Sijeno pored vatre sagori. Žena je lijepak za najprofinjenije lovljenje duša u mrežu. (sv. Jeronim) Primjer o umirućem svećeniku ispripovijedao je sv. Grgur. Govorio je ženi koja mu se mimo njegove volje približavala: odstupi ženo, diži slamu, još malo vatrice živi, a potom ispusti duh.

7. Zavođenje u blud starijih žena. Takve starice obavljaju vražju službu obarajući mladiće u grijeh. One su lovci duša za njihovu propast i za robovanje đavlu.

377. **2. Točka**. Sedam je lijekova protiv nečistoće (bluda): 1. budnost srca, 2. odbacivanje kvasca nečistoće, 3. pokora, 4. razmišljanje o smrti, 5. razmatranje o paklu, 6. zauzetost poslom, 7. molitva.

Svakom vrstom straže čuvaj svoje srce, jer iz njega proizlazi život. Opake misli kad se s njima igraš u duši, izigraju je. (sv. Bernard) Odupri se odmah na početku. itd. Ne dopusti da misli rastu nekontrolirano. (sv. Jeronim)

Odvrati pogled svoj od zgodne žene (Sir 9, 8). Revno ljubi sv. Pismu i nećeš voljeti mane tijela. (sv. Jeronim)

Neka bude proklet koji kaže da je Bog zapovjedio nešto nemoguće. (sv. Jeronim)

Tu mogućnost svakodnevno očituje:

1. Sv. pismo: podložna će ti biti tvoja želja i ti ćeš njome vladati. Post. itd. Vjerni Bog itd.

2. Iskustvo poučava da će ljudi plašiti od toga grijeha i da se nastoje suzdržati od njega zbog straha od ljudi, zbog novca, ali ne i zbog straha Božjega.

3. Primjer životinja koje se suzdržavaju od škodljivih stvari.

378. 3. Točka. Nečistoću treba odbaciti jer je odvratan grijeh. Bogu, anđelima, ljudima. Mnoga zla koja nastaju iz nje: 1. rasipa sva dobra duše i tijela, 2. uzrokuje mnoge grijehe i skandala 3. otvrdnjuje čovjeka.

Bog teško kažnjava nečistoću. Donose se opći primjeri: opći potop, Sodoma; nečistoćom okaljani svećenik pored Djevičina Sina, postavljanje Venerina idola i dok svojim prljavim ustima prima presveto tijelo Kristovo kao da ga baca u kupalište na trgu i dok ga blagoslivlja svojim okaljanim ustima kao da pljuje u lice Spasiteljevo. (sv. Bernard)

Među manama bludništvo je najveći zločin jer onečišćavanjem tijela prlja hram Božji. Izidor. Raspuštenošću se od hrama Božjeg tvori hram vražji. *Babilon je postao stan svakog nečistog duha*. (Otk 17)
Vragovi koje je Krist istjerao u svinje, žele u njih, to jest žele prebivati u nečistoći.
Razuzdanik prezire anđeosku dobrotu i anđeosko poštovanje. Ovaj grijeh anđelima je najsmrdljiviji.

Primjer mladića u životopisu crkvenih otaca. U bilo kojem uglu, u bilo kojem svratištu imaj poštovanje prema svom anđelu, ne usuđuj se ništa učiniti dok je on nazočan kao što se ne usuđuješ ni u mojoj nazočnosti. (sv. Bernard)

Preziru anđeosku čistoću jer više vole biti slični zvijerima. Čovjek dok se nalazio u časti, nije shvatio itd. Ništa nije jadnije nego biti pobijeđen od tijela, a ništa slavnije nego onaj koji pobjeđuje tijelo. (sv. Jeronim)

Tko podlegne strasti, ne zove se čovjekom nego teglećom marvom. (sv. Grgur)

Oholost rasipa dobra duše, lakomost zgrće vremenita dobra, a nečistoća sve proždire: rasuo je svoju imovinu živeći rasipno - rasipni sin: bogatstvo, glas i čast daju se muci; snage tijela, dobra milosti, dobra slave se s njom izgube.

O kako je kratak čas snošaja za koji se izgubi vječni život. (sv. Augustin) Psi i besramnici ostaju vani. Nečistoća pamet smućuje, um otupljuje, sjećanje oslabljuje, zaboravljanje dopušta, zabludu širi, i čovjeka čini kao životinju. Seneka. Nekoć se nečistoća slikala kao slijepa ljubav.

Sveti oci o čistoći

379. Cvijet je djevičanstvo, cvijet je mučeništvo, cvijet je dobro djelo. (sv. Grgur)

Neka vam se zabode u čitavo srce onaj koji je na križu za nas bio prikovan. (sv. Augustin)

Koliko vidim veliko je dobro djevičanstvo toliko se plašim da ga ne upropasti tat oholost. (sv. Augustin)

Što koristi čitavo tijelo kad je kvarljiva pamet? Bolji je ponizan brak nego oholo djevičanstvo. Isti .

Definicija je djevičanstva da je sveto tijelom i duhom. (sv. Jeronim)

U svili i u dronjcima isti blud gospodari, i ne plaši se purpura kraljeva niti prezire prljavu robu prosjaka. Isti.

Kolika je milost djevičanstva! Ono je zaslužilo da ga Krist odabere da postane tjelesni hram Božji u kojem tjelesno boravi punina božanstvenosti; djevica je rodila spas svijeta. (sv. Ambrozije)

Djevice koje su istinske djevice, uvijek se plaše svakog nagovora muškarca i nikada nisu sigurne i da ono čega se treba bojati, ne pomiješaju s onim što je sigurno, znajući da u krhkim posudama nose dragocjeno blago i da ništa nije teže nego živjeti među ljudima kao anđeo i na zemlji se ponašati prema običaju nebeskih bića. (sv. Bernard)

380. O ognje pakleni, gizdavosti, čija je osnova proždrljivost, čija vatra oholost, čije su iskre mali razgovori, čiji je dim sramota, čiji je pepeo nečistoća, čiji je kraj pakao. (sv. Jeronim)

Četvrta propovijed

381. Ljubomoran sam doista na vas Božjim ljubomorom itd (2 Kor 11,2).

Ne može se dovoljno dostojno govoriti o krijeposti čistoće (ili djevičanstva), o kojoj je većina otaca pisala cijele rasprave: sv. Ciprijan, Tertulijan, sv. Grgur Nazijanski, Clement. sv. Ambrozije, sv. Augustin itd.

Izvrsnost ove kreposti; Opasnost da je se izgubi u opasnostima u kojima se čovjek neprestano nalazi. Načini da ju sačuva.

1. Točka. Izvrsnost ove kreposti se očituje po ugledu koji ona ima. Ova je krepost bila cijenjena uvijek i od sviju, od slobodnjaka i od pogana. Sveti oci kažu da su je i bezbožnici uvijek poštovali, zbog ljepote koju u njoj vide ili što osjećaju da ne mogu dostići njezinu uzvišenost.

Pogani su znali pisati povrh svojih hramova da je potrebno biti čist kako bi se svidio bogovima. Vestalke su među Rimljanima, bile znak...

Adam se sviđao Bogu dok je bio čist, a zgriješio je nakon što je upoznao Evu. Abel je bio i umro je kao djevac. I Židovi su imali djevice, Esenjanke.

Josipu su se više divili nego tomu što je Bog sačuvao tri mladića od ognja. Mirjam, Mojsijeva sestra sačuvala je djevičanstvo. Daniel je zbog svoje čednosti bio sačuvan od lavova. Suzana, Judita, …

Primjer Presvete Djevice koja radije ne bi bila Majka Božja nego da izgubi svoje djevičanstvo. *Sveto i neoskvrnjeno djevičanstvo* itd.

Koje poštovanje prema djevičanstvu ima Gospodin koji je htio biti rođen od Majke Djevice, koji ima na nebu Oca djevca i zaručnice djevice; koji nije htio da ga optuže za ovaj nečisti grijeh, iako je dopustio da ga nazivaju opsjednutim i licemjerom; koji je svojim riječima i svojim primjerima pokazao poštovanje prema ovoj kreposti.

Kad je govorio o čistoći, nije davao zapovijedi: svi ne shvaćaju tu riječ. Tko može shvatiti, neka shvati.

U Isusovom ponašanju: Majka djevica, poočim djevac, preteča Ivan djevac, najmiliji učenik djevac.

Gorljivost prvih kršćana za ovu krepost. Sveti Ambrozije kaže da se još od njegovog vremena cijeni ova krepost iznad svih drugih.

Ova krepost je izvrsna sama u sebi: ona je dokaz istine naše vjere kao i mučeništva. I jedno i drugo je iznad prirode itd. Herertici i đavao imaju svoja mučeništva ali nemaju svoje djevice. Rimljani su imali svoje Vestalke, ali one su bile, kako kaže Cassien, samo djelić djevičanstva - jer nisu bile djevice u srcu budući da su bile na to prisiljene. Djevice su ukras Crkve od njenog početka.

Nagrade obećane za ovu krepost čine ju izvrsnom:
Vremenske: oslobađanje obitelji od poteškoća, briga, nevolja, poštovanje ljudi;
Duhovne: postati anđeo u smrtnom tijelu; njihovo biće pridruženo ovdje i na nebu zauvijek, gdje će dobiti posebnu nagradu, krunu napravljenu samo za njih: *ovi slijede Jaganjca kamo god ide*. Koja čast! Hvalospjev je novi i samo ga oni mogu pjevati: *Jer su djevice*.
Svećeničko zvanje zahtijeva čednost, a služba čista i sveta, ne može biti povezana s brakom: zbog sadašnje nevolje (1 Kor 7, 26).

382. 2. Točka. Postoji više opasnosti da se izgubi ova krepost nego druge kreposti jer ona ima više neprijatelja: grešno tijelo koje se buni u svakom trenutku…, neprijatelji koje nosimo sa sobom… Đavao koji upreže sve svoje snage kako bi srušio nekog čednog svećenika. Lopovi posebice napadaju bogate. Tako đavao napada svećenike… Grom uglavnom udara na povišena mjesta. Svijet čije su draži prilike da se izgubi ova krepost.

ČEDNOST SVEĆENIKA

Prva propovijed

383. *Što bismo trebali biti. Što bismo trebali činiti. Čega bismo se trebali bojati, angažirati se na čistoći.*

1. Točka. Trebali bismo biti sveti. Bez ove kreposti to ne možemo biti…. Kao Anđeli… bez ove kreposti..

2. Točka. Trebali bismo se žrtvovati… Ako je Bog u Presvetoj Djevici htio tako veliku čistoću kako bi se začeo jedini put u nesavršenosti tijela, koja čistoća, itd. Moliti: *Stajahu svećenici između predvorja i oltara vičući i govoreći: Oprosti, Gospodine, oprosti narodu*.
Upute za ispovijedanje, za propovijedanje. Koja čistoća posebno za ispovijedanje… proučavati materiju koja budi požudu, proći kroz blato, a ne zaprljati se.

3. Točka. Trebamo se bojati grijeha … okorjelosti u grijehu, smrti u grijehu. Nečist svećenik se redovito izlaže ovim trima nevoljama.

Druga propovijed

384. *Neka budu primjer vjernika u čistoći*.
S radošću i lako se govori o ovoj kreposti, a s mukom i teško o oprečnom grijehu. *Potičimo radije čuvstvima nego vlašću*. (sv. Ciprijan)
Poticaji za čistoću svećenika. Strogost crkvenih propisa za kažnjavanje nečistih svećenika. Veličina čistoće.

1. Točka. Čist čovjek je anđeo. Tri osobine anđela su: svjetlost, ljubav i vjernost.

Svjetlost: svećenici koji su bili najčistiji, bili su i najsjajniji. S. Toma., S. Bonaventura itd. Čovjek kao životinja ne shvaća ono što je duhovno itd.
Čedni svećenici imaju revnost i gorljivost serafina. Čistoća je iskušano zlato. Sveti Ivan, najsjajniji i najljubljeniji od apostola, također je i najčistiji.
Čedni svećenici su vjerni u ispunjenju zadaća: hvaliti, slaviti i služiti Bogu. Naprotiv nečisti svećenici su: anđeli tame, privrženi stvorenjima, neprijatelji Božji, neuredni u svome sveukupnom ponašanju.

O gizdavosti: općenito iz gizdavosti se rađaju sljepoća uma, padovi, nepostojanost, ljubav prema sebi samome, mržnja prema Bogu, osjećaji duha ovoga svijeta, preziranje budućega svijeta. (sv. Grgur. knjiga 4 Moral.)
Okorjelost redovno slijedi ovaj grijeh, posebice kod svećenika koji su u tom slučaju đavli: Jedan je od vas đavao, reče Isus apostolima. Uzviknimo sa sv. Bernardom: *Spasi me, Gospodine*.

Ne znate li da ste hram Božji? Ako tko oskvrne hram Božji, Bog će ga prezreti. Primjer kažnjavanja ovog grijeha kod laika: potop, Sodoma…
Kršćani su hram Božji a svećenik je svetište. Obeščastiti ga znači strahotu pustošenja svetog mjesta.

Svećenikovo tijelo je hostija koju treba darovati Bogu: *živa hostija*. Nečisti svećenik stavlja Boga u nečista usta, tijelo i srce. Jao, nažalost! Trebalo bi liti krvave suze. Neka ovaj svećenik drhti. *Neka se boji da oganj ne izađe*. Kažnjavanje Nadaba i Abiua jer su prinijeli nepoznatu paljenicu na oltar. Kakva će biti kazna za svećenike koji prinose nečiste paljenice u svojoj mašti, svome tijelu, svome srcu.
Svećenik je i ud Isusa Krista: *Dakle hoću li uzeti udove Kristove i učiniti ih udovima bludnice*? (1 Kor 6, 15)

385. **2. Točka**. Crkva toliko cijeni čednost da ne želi da se rede oni koji se dva puta žene. Sv. Augustin jer skinuo i degradirao jednog nečistog svećenika: Nitko neka se u svećenički red ne uvrštava ako nije ili djevac ili prokušan u svetoj čistoći – kaže papa Urban. Da zasluge nisu prethodile, jedva bi slijedile, nikada pod biskupom Augustinom neće uzići na oltar Kristov tko je okaljao tijelo Kristovo.

Posthunius, nadbiskup iz Braguea, predsjedavajući sabora u Toledu, izjavio je pred cijelim saborom, sa suzama u očima, da je pao u jedan nečasni grijeh, za kojeg vrši pokoru tijekom sedam godina; međutim on se predaje sudu otaca ovog sabora. Iako su svi oci zaplakali zajedno s ovim velikim čovjekom koji se ponizio, nisu mogli ne otpustiti ga i staviti drugoga na njegovo mjesto.

Neki redovnik u pustinji je jednom upitao jednog oca pustinjaka zašto u crkvi radije primaju heretike nego nečiste; on je odgovorio: da se ovi prvi iskreno obraćaju, a ovi drugi su neobrativi. Najblaži crkveni zakon koji sam našao osuđuje na 20 godina rigorozne pokore nečistoga svećenika, nakon čega mu je dopušteno da se ponovo uzdigne u svom dostojanstvu.

386. **3. Točka**. Sv. Pavao Timoteju ponavlja: „u svemu čistoća“ i to u poglavljima 2,3 i 5 kako bi nas podučio da svećenik mora biti čedan:

U odnosu na svoju osobu:

1. u svojoj nutrini, u svojoj mašti, misli moraju biti otjerane. U duhu, u srcu, u sjećanju. Origen savjetuje ispovjednicima da misle na muku Gospodinovu izlazeći iz ispovjedaonice.
2. u vanjskom ponašanju: u riječima: mali razgovori kvare dobre običaje; u očima: sklopio sam savez sa svojim očima; u ukusima: ne opijte se vinom itd.
3. u rukama… u cijeloj vanjštini. Vidio sam jednog učenjaka na Sorbonni kojega je pokvarila neka hugenotkinja u ispovjedaonici nakon čega je on napustio vjeru. sv. Franjo Saleški, sv. Karlo, sv. Antun Padovanski, sv. Bernard...

Načini da se sačuva čednost: poniznost, nepovjerenje u sebe samoga i sveti strah; mrtvljenje. Kolike je lavove savladala jedna nemoć posve pokvarena, to jest, gizdavost sv. Ciprijan.
Vjeruj mi, govorim kao iskusan pred Bogom, ne lažem. Evo lijepog početka. Što imate reći veliki sveče? *Otkrih da su pali od te kuge cedri libanonski, vođe stada o čijoj propasti ne sumnjam.*

POST

387. Nakana. Obveza posta: po prirodnom zakonu, po božjem zakonu; po crkvenom zakonu; razlozi za ustanovu korizme; malo je onih koji se toga pridržavaju; razne isprike.

Načini posta: potrebno je da svaki dio čovjeka posti: milostinja, molitva, riječ Božja.

1. Točka. Tijelo tada bolje podnosi. Ono nije tako protivno duhu: *bjesnijem konju*, kaže sv. Augustin, *malo po malo uklanjaj hranu*. Kako bi se spriječio požar, treba od vatre odmaknuti drvo, kako bi se spriječilo itd. Post je hostija svetosti, žrtva čistoće. (sv. Augustin)

Kakvo je to milosrđe koje oporavlja sluškinju i ubija gospodaricu? Ti daješ podršku svome tijelu, ti ga ljubiš protivno svom duhu i ojačavaš ga jer ga nasitiš mesima. (sv. Augustin)

Tijelo koje je više progonjeno lakše će ući kroz uska vrata spasenja.

Prvu zapovijed koju je Bog dao čovjeku je o postu, i da je čovjek poslušao, kaže sv. Ivan Zlatousti, mi sada ne bismo bili obvezni postiti.

Lakše je popustio trbuhu nego Bogu, proždrljivost je prodala spasenje. (Tertulijan)

Crkveni zakon. Ne postoji nijedan otok, ni ikoji djelić kopna, ni grad, ni ijedan narod ni jedan najudaljeniji kutak svijeta gdje nije čuven propis o postu. (sv. Bazilije)

Nisu to zapovijedi toliko svećenika koliko Božje; i zbog toga oni koji ih preziru, ne preziru toliko svećenike nego Krista koji govori preko svoga svećenika. (sv. Ambrozije)
Prema tradiciji apostola postimo jednu korizmu u prigodno vrijeme u čitavoj godini. (sv. Jeronim)

Predraga braćo, po milosti Božjoj, došla je korizma. (sv. Augustin)
Razlozi: 40 dana kako bi se nasljedovalo Gospodina; prije Uskrsa i muke kako bismo se pripremili; kako bismo posvetili u žrtvi dio našeg života.

Malo je onih koji poste. Hrabri za grijeh, a slabi kad se treba usprotiviti grijehu.
Da je taj svečani post ustanovljen da se spasonosno brine i za duše i za tijela.

388. 2. Točka. Što koristi ustezati jela tijelu a dušu puniti grijesima. (sv. Augustin)
Služimo se, dakle, manje riječima, jelima i pićima, snom, zabavama.

Neka oporavak siromaha bude ustezanje od posta. (sv. Leon)

Post okrepljuje molitvu, a molitva posvećuje post. (sv. Bernard)

POJEDINAČNI SUD

Prva propovijed

389. *I kao što je ljudima jednom umrijeti, a potom na sud.* (Heb 9, 27)
Poznato je da se izriče sud za sva djela, optužbe, istrage, odluke suda.
1. dio: Postoji li pojedinačni sud i kada biva. Nekad se događa prije smrti. Nekada poslije smrti, ali uvijek u trenutku smrti.

2. dio: Na njemu bivamo optuženi za sve skriveno, za sve prezreno, za svaku pogrešku.
Zaključak: Gledaj za kolike te stvari optužuju.

1. Točka. Priča o jednom doktoru iz Pariza 1082. koji je u prisutnosti sv. Brune rekao ove riječi: Odgovori mi. Optužen sam pravednim sudom Božjim. Osuđen sam sudom pravednoga Boga, osuđen sam.

Dobri razbojnik, Coré, Dathan i Abiron, zli bogataš, stanovnici Sodome i Gomore primjeri su koji dokazuje da Bog sudi duše kada one napuštaju tijelo.

Kako kod Boga nema ni nemoći, ni nemara, ni neznanja, on ne oklijeva u suđenju dušama.

Mr. Gemit, biskup iz Marseillea, koji je malo prije svoje smrti, doživjevši ekstazu, rekao da su mu grijesi oprošteni i da ga Bog želi spasiti.

Crisaorius, o kome govori sv. Grgur, vidjevši da su ga đavli optužili, nakon što je osuđen, uzviknuo je u svojoj postelji: *Primirje sve do jutra*.

Oni koje su sveti uskrisili, bili su suđeni tek nakon smrti. Uobičajeno se ovaj sud događa u času smrti, na mjestu na kojem umremo, gdje Bog pokazujući sebe i Gospodina iz nebeskih visina, pokazuje duši svoj sud kroz svjetlosnu zraku koja prožima dušu.

390. 2. Točka. Sve što postoji pod suncem, dovest će Bog na sud za svaku stvar dobru ili lošu. Bit će to ispit misli, riječi, djela, najskrovitijih grijeha.

Duša se plaši izići iz tijela i prisjeća se svega što je prezrela, zato se boji Sudca. Strah grešnika od smrti. *Sudit ću mu zbog prekršaja jer me je prezreo*.

Zaključak: Gledaj za kolike te stvari optužuju. Gledaj ..., Gledaj... Možda ćete i vi reći jednoga dana kao Chrysaorius: Primirje sve do jutra.

Druga propovijed

391.Određeno je itd. Osuda je pravedna jer obuzdava opaku volju koja je uzrok grijeha. Pravedna glede količine kazne. Pravedna glede kakvoće kazne. Pravedna glede dugotrajnosti kazne.

1. Točka. Nužno je potrebno da grijeh bude kažnjen; to je pravednost jer je pravedno, nakon što ste vi činili svoju volju protiv volje svoga vladara, da sada on čini svoju volju protiv vaše.

2. Točka. Grešnik: *nasrnuo je na Boga uzoholivši se* Job 15. Bog ublažava svoju pravdu milosrđem, budući da je grijeh beskonačan i kazna mora biti beskonačna.

392.3. Točka. Bog, kažnjavajući grijeh koji predstavlja odbojnost prema Bogu i neurednu navezanost prema stvorenju, osuđuje čovjeka na dvije patnje: patnju vječnog prokletstva i patnju sjetila. Veličina patnje vječnog prokletstva, zbog intimne usmjerenosti duše prema Bogu.

4. Točka. Ova osuda je neopoziva. Bog nema neznanja ni nemoći, ne djeluje po strasti, duša, usprkos njoj samoj, zaslužuje pravdu Božju u paklu, jer nije htjela ljubavlju zaslužiti njegovo milosrđe ovdje na zemlji.

Poticaj da se čini poput sv. Brune koji je bio nazočan ovom događaju i koji je na upite svojih prijatelja kamo ide, odgovorio: *idem k logici koja se ne plaši smrti, dakle*.

Svijet nije čist jer prlja čiste: dakle tko ostaje na svijetu, kako će biti čist, pita se sv. Toma.

Logika, u kojoj se duša uči da se ne boji smrti, po primjeru sv. Brune, je samoća, tišina, pokora.

OPĆI SUD

Prva propovijed

393. Svi se moramo pojaviti pred sudom Kristovim (2 Kor 5, 3).
Misli 1. dio: korisno je da postoji opći sud: a. zbog Kristove časti, b. da se sude tijelo i duša, c. da se dobra i loša djela nagrade i kazne, d. da se pohvale dobri, a kazne pokvareni.
Zaključak: svi pravedni će stajati u velikom pouzdanju.

1. Točka. Nakon što se Gospodin nasitio uvreda od puka na zemlji, pravedno je da ga svi časte, da naknadi svoju slavu itd.
Sav je sud predao Sinu, ... jer je Sin Čovječji ... da svi časte Sina (Iv 5, 22, 27).
Zaista, onaj sam koji je nepravedno osuđen sudit će zemlji pravedno. (sv. Augustin)
Pravica tvoja prosuđena je kao ona bezbožnika, ali prihvatit ćeš opet parnicu i sud (Job 36).
Sudite između mene i mog vinograda, reći će Otac Vječni Gospodinu. Toliko sam dobra učinio ovoj duši, itd. Sudite. *Spomenut ću se jedine tvoje pravednosti*. Gospodin će pokazati svoga Oca.

Stari zavjet je cijeli bio usmjeren na očekivanje prvog dolaska Sina Božjega u tijelu, a zavjet milosti na iščekivanje njegovog drugog dolaska. Dođi, Gospodine Isuse, dođi brzo! Odakle? Pripravljen mi je vijenac pravednosti i ne samo meni, nego i ovima koji ljube njegov dolazak. Dođi kraljevstvo tvoje. Možeš vjerovati da je Sudac koji će doći.

Na pojedinačnom sudu, pojavljuje se duša kojoj se sudi, itd.; na općem i tijelo, budući da je dionik dobra i zla duše na ovom svijetu, pravedno je.
Naša tijela su udovi Gospodinovi i hramovi Duha Svetoga.

394. *Uzvrati svakomu po njegovu djelu*. Ne kaže: prema svojim izvršenjima koja brzo prolaze, nego prema svojim djelima koji sigurno traju i umnažaju se nakon smrti, poput utemeljenja nekog sjemeništa, bolnice, bratovštine.

Što je uzrok uzroka, uzrokuje uzrok. Također sablazan umnaža grijeh čak i nakon smrti i čovjek je za njega odgovoran: sveto djelo koje daje dobar primjer je usporedivo s trsom loze koji se daleko širi; a zlo djelo *vodi u zatvor*.

Svatko će od Boga biti pohvaljen. Bog hvali svece, pokazat će njihove kreposti i njihova najskrovitija djela; nosili ste kostrijet, davali ste milostinju itd. Javno će posramiti odbačene: *Teži od tmina i ognja bit će taj sram* sv. Bazilije.

Koji sram, ako ćete morati reći pred cijelim slušateljstvom sve svoje grijehe. Kako će to biti pred milijunima i milijunima ljudi! U velikoj postojanosti stajat će pravednici nasuprot njih koji će se nalaziti u tjeskobi. Bezbožnici naprotiv: smućivati će se groznim strahom oni koji gledaju ...

Ali tko će podnijeti dan njegova dolaska (Mal 3, 2) Kako će to biti gledati odsjaj njegovog lica, čuti grmljavinu iz njegovih usta, opomene, prijekore, osude! Primiti na sebe oštrice njegove pravde. Uznemirit će se oni koji čine pokoru i od tjeskobe uzdisati ...

Mi luđaci smatrali smo njihov život ludošću i kraj bez časti; evo kako su ubrojeni među sinove Božje ... Govorit će planinama i stijenama: *padnite na nas i skrijte nas*. (Otk 6) Vremena neće biti više.

395. 2. Točka. Bit će se znaci na suncu, mjesecu i zvijezdama itd. (Lk 21, 25)
Misli. Krist ima mač u ustima prije nego u ruci, jer prijeti prije nego probode....
Prije suda bit će strašni znaci. Na sudu sve će biti protiv opakih: Krist, Blažena Djevica i svi sveti stvorovi. Poslije suda bit će vječnost grijeha i kazne.

Vizija sv. Ivana: *iz njegovih će usta isukati se mač oštar s obje strane.* Mač s dvije oštrice kako bi pokazao da Bog kažnjava vanjske i unutarnje grijehe, smrtne i lake, tijelo i dušu. Jao! jao! Jao, Gospodine Bože, mač tvoj dosegnu sve do duše. (Jeremija)

Znakovi koji će prethoditi sudu. Bog vrši svoju dobrotu i milosrđe već šest tisuća godina, a svoju srdžbu će izvršiti najkasnije što može.

Sunce će se prometnuti u tminu, a mjesec u krv. (Lk 21)
Podrhtavanje zemlje, sudaranje stijena, divlje životinje po gradovima koje zavijaju. Izljev vatre koja pada s neba. Počela će nestati od žestoke vrućine ognja. (usp. 2 Pt 3, 10)
Koji strašan prizor vidjeti i osjetiti oko sebe izmijenjen krajolik u živim plamenovima, stijene u gorućem ugljenu? Oganj će stupati pred njim, itd. Kada bi se sada pojavilo samo jedno od ovih čuda, kako bismo se bojali? Kako će biti kad…

396. Ono što nam je sada izvor milosti i blagoslova, postati će sredstvo osvete i prokletstva protiv nas, na nebu i na zemlji; sve će se okrenuti protiv grešnika. Sunce će potamniti, tj. Gospodin koji je sunce pravde, on je Bog milosrđa ovdje na zemlji, u ovom vremenu.

Ali… *Vidjeh veliko prijestolje bijelo i Onoga koji sjedi na njemu, ispred čijeg pogleda bježe zemlja i nebo.* (Otk. 21, 11) *Tko će stati da gleda njega*? Užas će biti tako velik da će se uzdrmati sile nebeske: sveci i anđel će se ganuti.

Ako se pravednici boje koliki će biti strah odbačenih? Govorit će planinama i stijenama sakrijte nas od lica Jaganjca. (Otk 6, 16)

Mjesec više neće sjati, to jest Blažena Djevica. Dobrota Presvete Djevice na zemlji i kako ona zaustavlja gnjev svoga Sina: *Otpusti ga i ove godine*, ona mu kaže za nekoga; čekajte da on…. uđe u bratstvo ružarija. Učinit ću tako…

Napokon sva stvorenja: *Radovat će se pravednik kad vidi kaznu*. Ova borba nema predaha; onih koji te mrze, njihova oholost uvijek se uspinje. Poput đavla… *vrag griješi od početka*. Vječni su svi sudovi pravde tvoje. (Ps, 118) Vječnost, itd.

Druga propovijed : O POTREBI I ISTINITOSTI OPĆEG SUDA

397. Tada će vidjeti Sina Čovječjega gdje dolazi oblaku s velikom moći. (Lk 21, 27)
Od kuda tako veliko izopačeno ponašanje. To je zbog toga što nitko ne razmišlja. Imajmo uvijek sud pred očima i tako ćemo moći biti uvijek otvoreni za kreposti. (sv. Ivan Zlatousti)

Koga potresa ovaj neprestani Božji strah, stupa putom umjerenog življenja. Mislim da je velika kazna za grijeh i uzrok propasti među kršćanima to što je nestalo straha od budućega suda. (sv. Augustin)

1. Točka. Postojanje općeg suda je mudrost, pravda i slava Božja. Bog je izvršio svoju pravdu prema prvom čovjeku na početku njegova postojanja, a završit će činom iste pravde.

Potrebno je da tijekom tolikih godina i dana koji su protekli da postoji dan u kojem će Gospodin učiniti da ga spoznamo takvog kakav jest: divan u svim svojim savršenostima. Učinit će da vidimo njegovu svemoć kroz uskrsnuće mrtvih, po strašnim znakovima, njegovu pravdu po kažnjavanju odbačenih.

Svi dani njegovi, dan sadašnjeg vremena je dan ljudski tijekom tog vremena čovjek radi što hoće, ali dan suda će biti dan Gospodinov jer će na taj dan Gospodin činiti što je pravedno. (sv. Anselmo)

Dan Gospodinov je okrutan. Iz 13. Dan osvete Jer 16. Taj dan Gospodinov je dan tame i bez svjetla. (Amos 5) Dan gnjeva, dan onaj dan straha i tjeskoba.

Kako bi ponizio drskost grešnika i kaznio njihov prezir prema kreposti. Čini se da na zemlji vlada grijeh te da zli imaju prednost u odnosu na dobre. Ali… ruglo njegovo nadoknadit će mu Gospodin njegov. (Hoš 12) „Platit će mu Gospodin njegov za pogrde.“ (Hoš 12, 15)

Istine vjere - koje, iako sigurne, nisu evidentne i stoga ih niječu toliki heretici i bezbožnici – biti će opravdane, javno pokazane. Ogovaratelji, osvetoljubivi, pokvareni... ne vjerujete uopće kad vam kažem… itd. Gospodin nam kaže: Blaženi siromašni duhom.

398. 2. Točka. U interesu je ljudi i reda u prirodi da postoji opći sud. Čovjek kao zasebna osoba imat će zaseban sud, a kao javna osoba i član društvene zajednice treba imati i opći sud;

Čovjek treba dobiti nagradu po duši i po tijelu. Potpun je i savršen sud jer je posljednji i vječni – kaže psalmist: Sakupi ih kao stado za žrtvu. (usp. Jer 12)

Kada Bog bude govori grešnicima: Bio si jarac po razvratu, lav po srdžbi, uzmi opet ovo grešno tijelo kako bi bio žrtva moje pravde.

Kako bi pobio smione sudove kojima su sudili dobre ljude. Ezav je loše sudio o Jakovu; Mojsijeva sestra o svome bratu; Heli o majci Samuelovoj: Šaul o Davidu; Aman o Mardokaju; Židovi o sv. Ivanu Krstitelju i Gospodinu. Ne sudite da ne biste bili suđeni; jer kakvim sudom sudite takvim ćete biti suđeni.

Poticaj na razmišljanje o sudu; zamislite sebe da vidite, čujete. Svatko neka ispita svoje srce i neka vidi kakvu vjeru ima, ako vjerujemo da postoji budući sud. Braćo, živimo dobro, tada će naše vrijeme biti vrijeme suda i tada se nećemo posramiti na sudu. (sv Augustin)

Treća propovijed : ODLIKE SUCA

399. Tada će vidjeti itd.

1. Točka. Gospodin je sudac živih i mrtvih: *Zapovjedio nam je da propovijedamo narodu i da svjedočimo da je on onaj kojeg je Bog postavio za sudca živih i mrtvih. (Dj 10, 42)* U Božjem svojstvu, jednak s Ocem, u svojstvu čovjeka Gospodin ima puninu božanstva. Tri prvenstva pripadaju poglavaru: utjecaj, jedinstvo i uzvišenost.

Ujedinjuje, sam onaj će izgledati strašnim koji je živ bio prezren, pokazat će moć onaj koji je izgledao nemoćnim. (sv. Augustin)

Prema mišljenju otaca, svjedoci koji će biti na ovom sudu, biti će vidljivi, a đavli kao da će posuditi tijelo kako bi se pokazali i učinili svoje optužbe vidljivima.

400. **2. Točka**. Učinak koji će Isusov dolazak imati na dobre i zle: svi će iščekivati dan suda da se pobijeđeni zastide, a pobjednici da se javno domognu pobjede. (sv. Ambrozije)

Sv. Bazilije kaže da će odbačenima pakao biti da vide prisutnost Gospodinovu i čuvši njegov glas, oni će ući u tri stanja: a.) mržnje i bijesa, b.) beznađa, c.) bit će im suđeno posve suprotnim sredstvima od onih kojih su se oni držali, čak i križem i ranama Gospodinovim.
Bijeg će biti uzaludan jer njihov um će priznati sve i jedino će se obazirati na sud. (sv. Grgur)
Što tada kanimo činiti kad povezani jakim konopcima budemo dovedeni u vanjske tmine... Razuman čovjek više voli podnositi muku pakla nego svojom krivnjom stati pred Boga kao svog neprijatelja. (sv. Ivan Krizostom)

Prepoznajte bok koji ste proboli jer preko vas i zbog vas otvoren je, ali ne htjedoste ući. (sv. Augustin)

Vidjet će pravedni i bit će pohvaljeni, a svaka nepravda će zatvoriti svoja usta. Govori bezbožniče, govori. O, nemam ništa za reći osim: *Pravedan si Gospodine i tvoj je sud pravedan*. Pogled Gospodinov napunit će radošću svete, vidjet će svoje neprijatelje pobijeđene, njihova će slava zasjati.

Poticati ljude da se sada okoriste od krvi, križa i rana Gospodinovih. O, draga braćo, ne dajte da propadnete zbog jednog mjeseca ili jedne godine pokore. Molitva Bogu: *moje tijelo probodi svojim strahom*.

Četvrta propovijed: O ISPITIVANJU GRIJEHA

401.Tada će vidjeti itd. Razdvajanje dobrih od zlih: *zašutjet će pred njegovim licem sva zemlja*. Gospodin osuđen pred Pilatom, izrugan kao kralj podsmjeha, sjest će na prijestolje od zvijezda. Gospodin će tada ispitati skrivene grijehe, nepriznate grijehe, nepoznate grijehe.

1. Točka. Ispitivanje skrivenih grijeha, skrivenih u ispovijedi ili izvan ispovijedi pod velom prividnih kreposti; objašnjenje skrivanja većine ... ali bit će otvorene knjige. Ove su knjige bile zatvorene, ali su mi ih pokazali, i što sam našao u njima?

Jadikovke, pjesmu i jao: grijehe, ispraznosti i kletve. Vidjet ćemo prijedloge koje si davao, krađe itd. Ponekad i žrtve, kad se ogole s njih pokažu na van stanje skrivenih njihovih dijelova i bivaju odbačene, tako na isti način u onaj veliki dan Gospodinov, sva će naša skrivena djelovanja postati očevidna i ogoljena. (Izidor Pelus)

2. Točka. Ispitivanje grijeha koji se čine mali, zaboravljeni, zanemareni. Ispitivanje misli, dvoličnih riječi. Za svaku nepotrebnu, suvišnu riječ koju su ljudi izrekli, položit će račun za nju na dan suda. Onaj ja koji sam olako govorio, što ću moći odgovoriti? Olako sam govorio.

3. Točka. Ispitivanje tuđih grijeha. Naložio je Bog svakomu da govori o svom bližnjemu.

Peta propovijed: ISPTIVANJE I RAČUNANJE PRIMLJENIH MILOSTI

402.Tada će vidjeti itd. Ne govoreći o računanju dragocjenog vremena, Bog će nas pitati za milost što smo bili kršćani, za milost zvanja, za vjernosti našim zadaćama.

1.Točka. Položi račun za svoje upravljanje imanjem; veličina milosti kršćanstva, točan račun za Židove, pogane, ali koji je račun za kršćane! *Ali kažem vam da će zemlji sodomskoj biti lakše nego tebi na Dan suda*. (Mt 11, 24)

Ispitivanje obećanja danih na krštenju: Optužena duša stajat će tu ne imajući što reći na Dan suda. Što ćete reći, predraga braćo? Promišljao si paklene muke i nisi se unaprijed čuvao, ime kršćansko poznavao si i nisi slijedio Krista. Čekam te na sudu Božjem, rekao je sv. Jeronim jednom grešniku koji se nije htio obratiti.

2. Točka. Ispitivanje zvanja: je li čovjek ušao u zvanje u koje ga je Bog pozvao s pravom nakanom; je li si ispunio svoje zadaće? Ne nalazim da su tvoja djela potpuna pred Bogom mojim. (Otk 3, 2)

3. Točka. Ispit kreposti koje treba prakticirati: Braćo, to revnije uznastojite učvrstiti svoj poziv i izabranje (2 Pet 1, 10).

Uvjeti za dobro djelo; ispitivanje ovoga. Koji se neće sabrati sa mnom, propast će. Jehu je u potpunosti slušao zapovijed Božju ubivši Ahaba i Jesabelu i Bog sam ga je pohvalio, ali budući da nije imao ispravnu namjeru čineći to, Bog je rekao da će mu morati položiti račun za ono što je učinio; ista stvar, kaže sv. Grgur, dogodit će se na Božjem sudu.

Šesta propovijed: OPĆI SUD

403. Tada će vidjeti Gospodina itd. Različitost prvog i drugog dolaska Gospodinovog.
Prvi: Ti si doista skriveni Bog! Drugi: Očito će Bog doći i neće šutjeti: grmjet će nad onima u nebesima.

Dok je u svemu bila tišina. U njegovoj okolici snažna oluja. O Gospodine, opjevat ću tvoje milosrđe i sud.

Pripremiti se za blagdane Božića kako bi se zadobilo milosrđe po strahu od Božje pravde na dan suda. Milosti prvog dolaska učinit će drugi strašnijim ako iz prvoga ne izvučemo korist.

1. Točka. Koje su odlike suda koji se bliži? Koji je sadržaj Božjeg suda? Neizvjesnost časa suda. To je dan Božje pravde, njegove osvetničke pravde. O svom sudu dobar, o našem pravedan. Svi se mi trebamo pojaviti pred sudištem Kristovim.

Nemoguće je sakriti se i pokazati se a ne moći podnijeti sud Božji. (sv. Bernardin)

Tko može izdržati pred bijesom njegovim? Tko će odoljeti pred gnjevnom njegovom srdžbom? (Nah 1, 6)

I nećeš izići odavde dok ne položiš račun i za posljednji novčić. Da bi započeo sud od Božje kuće. Najstroži sud ovima koji predstoje drugima. (Mud 9)

Primjer svetaca koji su se bojali suda Božjega. Bojao sam se od tvoga suda. Tko će doći suditi ako ne onaj koji je prije htio biti osuđen za tebe? (sv. Augustin) Veliki razlog za povjerenje. Kakvog smo odvjetnika naprijed poslali da bismo sigurni iščekivali sud. (sv. Bernardin)

404. 2. Točka. Milosrđe nadilazi sud, prema Bernardu: Iz veličine oproštenja motri veličinu osvete. Kao što se dobrostivost pokazuje mimo svake nade i procjene, slično možemo očekivati logično izvršenje suda.

Užasne okolnosti kod suda. Tada će biti pokazan znak Sina Čovječjega... Srdžbe neće biti nigdje gdje nema i milosrđa. (sv. Bernard)

Evo Gospodin izlazi iz svoga svetog mjesta ... Bog ostavlja svoje mjesto, to jest, svoj običaj kada kažnjava i srdi se. (sv. Jeronim) Na dogled svega tijela kao da Križ progovara, braneći Gospodina i staje u obranu njegovu. Isti. Križ drži posljednji govor protiv tebe. Isti. Što je u prvom dolasku započeo, u drugom će to dovršiti. (sv. Augustin)

Šesta propovijed: **OPĆI SUD**

405. Putovi su im nepravedni na sudove tvoje ne misle. (Ps. 9)

Imaju uvijek pred očima sud i tako mogu uvijek biti otvoreni kreposti. (sv. Ivan Zlatousti) Mislim da je velika kazna za grijeh i uzrok je svake propasti među kršćanima zato što je nestalo straha od budućega suda. (sv. Augustin) Na posljednjem sudu će biti svećenik Krist koji će tražiti svoje, grješnici će biti žrtve koje će se srditi. Kazna grješnicima bit će smrt koja ih neće posmicati nego zauvijek kazniti.

1. Točka. Objašnjenje strašne osvete i srdžbe Gospodinove... Mač će se nažderati, nasititi, glad utoliti krvlju njihovom! (Jer 46,10) Kao oklop uzeti će pravednost. (Mud 5, 18)

Jao, tješit ću se nad svojim neprijateljima i kažnjavan ću biti od mojih neprijatelja. O kakva li će biti scena Krista svećenika koji kažnjava grješnike!?

Bit će to veliki dan Gospodinov i veoma strašan. Što da činim ja kad drhte stupovi i kuće? (sv. Grgur) Gospodin nam ne govori da ne umremo. Ako Židovi nisu bili sposobni makar i s utjehom podnijeti njegov dolazak na Sinaju, što ćeš, molim te, učiniti kada dođe bijesan i s nepodnošljivom srdžbom. (sv. Efrem Sirac)

2. Točka. Veže se i postavlja se pravednost Božja u ovom životu, imamo njegovo milosrđe, onda zagovor Blažene Djevice, svetih, a sam grješnik može činiti pokoru, ali u budućem Božjem sudu: Bog kaznu bez pridržaja koristi, svatko će nositi svoj teret: kreposti ili mane.

Ako se Mojsije, najblaži od svih ljudi kad je vidio zlatno teleta toliko rasrdio, što će učiniti Krist na viđenje tolikih zločina ... Viđenje Kristovo svih grijeha, zloća i groznih prestupnika ... Tko vam je kazao da bježite od srdžbe koja će doći! Činite, dakle, plod dostojan pokore. Dostojne plodove pokore čine oni koji se toliko izmuče po pokori koliko su prestupili po grijesima.

3. Točka. Ovi će jadnici imati smrt bez smrti, kraj bez kraja. sv. Augustin.
Usađeni su narodi u propast koju čine. (Ps. 9) Tko je pobijedio neće biti podložan drugoj smrti. Što je teže od grozne besmrtnosti?

Zaključak: Žrtvujte žrtvu pravednosti. Pokora je velika obrana čovjeka grješnika. (Tertulijan)

Sedma propovijed:

406. Prvi dio: Sudac toliko vrijeđan, dugo vremena, na mnogo načina, tako teško i od tako neznatnih stvorenja. Drugi dio. Provalila je srdžba Božja nakon strpljivosti. Treći dio. Bog na ovom

svijetu kažnjava kao otac, a onda će kao sudac i kralj bez suprotstavljanja. Četvrti dio. Bit će sudac neizreciv.

1. Točka. Strašni znakovi suda, strogi ispit, osuda na vječni život ili vječnu smrt.
Kad osjetiš da te neka od želja mami na grijeh, želim da pomisliš na onaj grozni i nesnosni Kristov sud na kojem predsjeda sudac na visokom i uzvišenom prijestolju i da će svako stvorenje drhteći pristupiti k preslavnom njegovu licu. (sv. Bazilije)

O tjeskobo! Ovdje se nalaze grijesi koji optužuju, ondje pravednost koja spaljuje; odozdo moćni strašni pakleni kaos; odozgor srdit sudac, a unutra savjest koja peče, a izvana svijet koji pali Što spavaš dušo mlaka i dostojna da budeš izrigana? Što se ne probudiš?

Tko ne drhti uz takvu grmljavinu; ne spava, nego je mrtav. (sv. Anselmo)

Koliko god puta razmišljam o Danu suda, toliko puta zadrhtim svim srcem i tijelom, kaže sv. Jeronim.

Jao meni jadnome, kad dođe dan suda i budu otvorene knjige savjesti kad se bude govoriti o meni: evo čovjeka i njegovih djela. sv. Augustin.

Mjesta kod svetih otaca

407. Tako se treba sada radovati da nikad iz sjećanja ne nestane gorčina slijedećeg suda. (sv. Grgur) Ako đavao kad nekoga optužuje ne nađe zla djela, tada traži da se dobra obrnu u zla; ako ne nađe djela, traži riječi, ako ne nađe ni riječi, traži nakanu. (sv. Grgur)

Dakle, Bog ne može biti prevaren jer je mudar. Isti. Pravedni sami sebe strogo sude da ne bi bili osuđeni. Isti.

Treba prosuđivati vječne sudove po sadašnjem šibanju jer kako se trebaju podnositi kazne koje popravljaju ako se ne može podnositi njegova šiba koja pročišćava. Isti.

Ovdje moćno razara, kao što je moćno stvarao. Isti. Ovdje dok ima vremena neka duša nastoji pronaći sebi koje mjesto u milosrđu, jer će tamo biti mjesto pravednosti. (sv. Augustin)

U savršenu mužu i u punini Kristove dobi uskrsnut ćemo svi. (sv. Jeronim)

I kako su dobrima znaci čavala spasonosni, tako su zlima strašni jer se ne mogu uništiti sve do Dana suda. (Euzebije)

Iz Svetog pisma

408. Prethodni znaci suda: Mt 24,29; 21.5; Otk 6,10; 3.14; Mt 24.3; 4. 5. 6.; 24.14.
Ilija koji će doći: zla Mal 4. 5. 6.; Otk 18. 3. 4
Krist će suditi: Otk 1,8; Rim 14, 10.11.; 2. Kor 5,10; Dn 7.13; Mt 26; Iv 5,22.
Znanje sudca: Heb 4,12.13.
Njegova pravednost: Mudr 5,19.
Neizreciv: Job 41.3; Ez 7,19.
Sveti će suditi: Mudr 3,8; Ps 149, 9; Jdt 14; Iz 3,14; Zah 14,5.
Svi će biti suđeni: Otk 20,12 itd., Prop 16,22.
Sud će biti za sve: Prop 11,9; 11.14; Ps 74.
Svi pravedni će biti spašeni: 1 Pt 4,18.
Strah svetih od suda: Job 9,28.
Mudre misli: Mt 25,34, Mt 22,13; Iz 47,3
Izvršavanje mudrih misli: Mt 25,46; Otk 20,14.
Kazna koja se ne može izbjeći: Pnz 32,39; Ps 75,8.
Svaki stvor pomoći će Bogu: Mudr 5,18.21.
Iznenadni dan suda: Otk 33; Lk 17,24; Mt 24,37; 1 Sol 5, 1.2.3.4.
Mjesto suda je Jozafatova uvala: Jl 3, 2. itd.
Strašan sud: Jl 3,13.15.16; Sef 1.14; Iz 2,10.19.; Iz 13,6.7.8; Iz 66.15.16; Lk 23,30; Pnz 32,40.4...
Odvajanje pravednika od bezbožnika na sudu: Mt 25,32; Mudr 6; 1 Kr 2, 9.

Priprema za sud: Prop 18,19; 2 Pt 3, 11.12.13.
Obnovljeni svijet pomoću suda: 2 Pt 3, 13; Iz 65.17; Otk 21, 1; Rim 8, 19.20.

POJEDINAČNI SUD

409. Nakon što sam usporedio sud Božji s kaznama o kojima čitamo u Sv. pismu, kažite da to nije usporedivo. *Neshvatljivi su sudovi njegovi*. Prema anđelima, prema ljudima Bog će biti strašan.

U ispitivanju svih grijeha. U osudi svih grijeha.

1. Točka. Broj grijeha. Skriveni grijesi. Bog će osvijetliti skrovita mjesta tmina i očitovat će se javno misli srdaca.

Bog je kazna sramotnih djela jer je svjetlo. Bog će napraviti sekciju. Primjer onoga što čine kirurzi. Koji sram kad se sve osvijetli!

Zaboravljeni grijesi. Koliko toga zaboravimo zbog nemara, žurbe, kašnjenja. Bog ne zaboravlja. Bog je zapovjedio Šaulu da ubije sve Amalečane.

Razmišljanja. Nepriznati grijesi. Postoje četiri vrste grijeha o kojima uopće ne razmišljamo:
a.) Laki grijesi, besraman smijeh, itd…
b.) Dobra djela loše učinjena, zle namjere, ravnodušnost, itd...
c.) Grijesi svojstveni položaju svakoga osobno;
d.) Propusti. Usporedba našeg života sa zamotanom tapiserijom koju razmotavamo. U početku nejasno vidimo noge, ruke, itd..

410. 2. Točka. Njihova veličina će se pokazati kroz pogled na Božju ljepotu i njegovu divnu bit; ona svece čini blaženima, a zle nesretnima. Vidjet će Boga tako ljubeznoga, a tako malo ljubljenoga.

Božja bit se pojavila u svetoj Gospodinovoj čovječnosti. Grješnik će reći: ja sam svojim grijehom otvorio ovaj sveti bok, mojim razvratom načinio ove rane. Ja sam…Eh, reći će Gospodin, nisu li moje suze trebale spriječiti ove popustljive poglede, moja trnova kruna ove ispraznosti? Itd.

Ona se pojavljuje kroz naše kršćanstvo. Sudit će nam se kao kršćanima. Mali grijesi nevjernika biti će kod nas veliki. Sudit će nam se po obećanjima s krštenja.

3. Točka. Posljedice grijeha. Na zemlji ne gledamo posljedice grijeha, kako bi ih se kaznilo, gledaju se samo djela. Sablazan uzrokuje prokletstvo mnogih: *Sagriješio je Jeroboam*, koji ne živi više, rekao je Bog kraljevima Izraela, njihovim nasljednicima.

PSOVKA

Prva propovijed

411. *Ne uzmi u ispraznost ime Gospodina Boga*. (usp Izl 20)

Misli. Uvod: Psovači daju svoja usta đavlu. Koji ljudi krše tu zapovijed? Oni koji izgovaraju ime Božje nedostojno; koji se bez potrebe zaklinju; koji se krivo zaklinju (krivokletnici); oni koji prisiljavaju nekoga na zakletvu; psovači.

Drugi dio. Opovrgavanje ispričavanja psovača, a.) navika, b.) nevjera onih koji slušaju, c.) srdžba.

Treći dio. Poticaji za izbjegavanje tih grijeha, su sveti epiteti pridodani imenu Božjem, ono je milo, sveto, strašno. Ovdje se dodaje govor o nekim kaznama za psovača.

1. Točka. Grijeh čini da budemo djeca đavla. Vi činite vražjega dijela, reče Isus. On se služi ustima psovača kako bi vrijeđao Boga. Nije čudo da đavao vrijeđa sveto ime Božje; on trpi vrele bolove; on nije otkupljen krvlju Isusa Krista; on nije nikada primio ni najmanje milosti od Boga, ni jedan vremenski trenutak kako bi činio pokoru; on se ničemu ne nada. Ali kršćani! Vi koji ste otkupljeni itd... koji…

Ne privikavaj usta svoja na prisege i ne navikavaj se izgovarati ime Božje (Sir 23,8), ako to nije za blagoslov itd. Otmjenom je čovjeku uvreda ako ga se oslovljava bez časti.

Ne treba se zaklinjati svecima niti drugim stvorenjima, jer to znači prizivati Boga za svjedoka za ono što se govori i li zaklinje.

Ne oblači se svaki dan lijepa haljina, itd., a sveto ime Božje se uzima u svim prilikama: *Učinio si da ja robujem u tvojim grijesima*. *Ubojica je čovjeka onaj koji dobije prisilno zakletvu od onoga koga je možda unaprijed vidio kao krivokletnika*. (sv. Augustin)

Ali najstrašniji grijeh je blasfemija kojom se izravno napada Boga, bez nade u ikakvo dobro, čak ni vremensko, gratis, ni časti, ni zadovoljstva, ni dobiti. Mala je revnost i onih koji slušaju ove blasfemije, slobodnjaci koji se rugaju vjerskim stvarima. *Zgriješi li tko tako što čuje riječ proklinjanja, a odbije da svjedoči iako je mogao biti svjedokom jer je ili sam vidio ili doznao, pa tako nosi krivnju na sebi* (Lev 5,1). Kad bi netko izrekao uvredu vašem ocu, vašoj supruzi itd., ne biste li tražili ispriku od onoga koji je to rekao. (St. Xr)

412. **2. Točka**. Kažete da ne psujete s lošom namjerom, nego iz navike. To je kao da se umivate tintom. To je kao kada biste rekli kralju: Gospodine, loše sam gospodario novcem, ali to je običaj. *Navika zaklinjanja nestaje po žestini kajanja i vršenja pokore*. (sv. Augustin)

Psujući, vjerujete da puno dobivate. Jao, varate se, oslanjate svoje bogatstvo na vrijeđanje Boga; propast će vam to bogatstvo. Onaj koji uzme Boga za svoju pomoć, opstat će.

Ljudi vam kažu: psujte. A Gospodin vam kaže: ne psujte. Koga ćete poslušati? Ako se vidi da ne želite psovati, vidjet će se da se bojite Boga i vjerovat će vam se još više.

Psujete li u srdžbi? Dvostruko ste krivi, i što psujete i što ste srditi. *Bit će optuženik ognja paklenog tko kaže bratu svome: Budalo*.

Psovač napada i cijelu domovinu nad kojom tako zaziva Božje prokletstvo.

Apostol poučava javno, a one koji griješe treba potajno opominjati. Tridentski koncil.

Bog je otkrio svetom francuskom kralju Robertu da neće zaustaviti nevolje koje su snašle njegovo kraljevstvo ako on ne zaustavi psovku i druge javne grijehe.

Sveto je i strašno ime njegovo ... Onaj koji profanira sveto ime Božje, kaže Bog nakon njegove samoobrane.

413. Psovači gube svoju čast; kukavice su oni koji se znaju bojati samo niječući sveto ime Božje, što može činiti i svaka starica.

Iskazujem pred očima Božjim svoj strah vašem strahu; a tko se ne boji onoga koji se Boga ne boji, mene prezire, ali na svoju štetu. sv. Augustin.

U ovo vrijeme, jedan je mladi gospodin, veliki psovač, otišao spavati nakon više izgovorenih psovki, ne pomolivši se, iako su ga braća nagovarala da traži oprost od Boga, on se tome rugao. Nakon ponoći, neka krupna utvara u crnom popela se do sobe, zakucavši na vrata ušla u sobu, zapalila veliku vatru u kaminu i pristavila lonac za vodu. Zatim je iz kreveta za noge izvukao psovača, postavio ga među braću, pred njihovim očima ga položio na stol, isjekao na četvoro, dijelove ubacio u vrelu vodu, zazviždao dva tri puta kao da doziva pse; zatim su dvije velike doge ušle u sobu i proždrle dijelove ovog nesretnika. Jedan od njegove braće koji je postao kapucin, bio je još živ u vrijeme Oca Lejeuna, koji je od njega čuo ovu priču 1645.

Herod je uživao u psovkama koje su se izgovarale u njegovoj prisutnosti; iako ga je Bog poštedio usprkos njegovim velikim zločinima, nije ga mogao poštedjeti ovaj put: *odmah ga udari anđeo Gospodnji te on izdahnu izjeden od crvi* (Dj 12, 23). Što kažete, gospodo!

Tko će se od vas zagovarati psovku, trpjet će i bez kažnjavanja vaših sluga, djece.

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba.

414. Tko se krivo kune kažnjava se trostrukom kaznom:

a.) vremenskom kaznom.

1. na sudu savjesti mu se nameće kazna kao ubojici; treba kazniti krivokletnika ili ubojicu. sv. Augustin.

2. na vanjskom državnom sudu.

3. kod Boga.

b.) duhovna kazna: postaje se neprijatelj Božji, ostaje se u ruci đavla, utapa se u mnogim zlima i manama. *Čovjek koji mnogo priseže, pun je zloće* (Sir 23,11).

3. vječna kazna.

Mjesta kod svetih otaca

Bičevan je Krist bičevima Rimljana, ali ga ništa manje ne bičuje psovka lažnih kršćana. (sv. Augustin)

Moramo biti podnositelji vlastite nepravde, ali ako bismo vidjeli da neki psovač psuje Boga bezbožnim ustima, tada tu ne moramo imati strpljenje nego se suprotstaviti bezbožniku koji pobija istinu. (sv. Jeronim)

Tko prokune oca ili mater, neka se kazni smrću (Mt 15,4); *a tko je veći otac od Boga*. (Origen)

Židovi su kamenovali psovače, i derali su haljine kad bi čuli psovače.

Druga propovijed

416. Misli

1. dio: Hvala Božja je najplemenitiji čin, najpravedniji, najkorisniji.

2. dio: Psovka je najteži prekršaj: jer profanira ono najsvetije; jer je najuvredljivija Bogu; jer se najstrože kažnjava.

3. dio: dokazi koji su za psovku naučeni u školi.

1. Točka. Hvalite Gospodina svi narodi. To je posao svetaca na nebu, presvete Djevice i Gospodinov. *Blaženi koji prebivaju u tvojem domu; hvalit će te u vjekove vjekova* itd. To je dužnost svih svetih duša, svih redovnika na zemlji. Svi ne ispovijedaju, svi ne propovijedaju, ali svi slave Boga. Nabrajanje različitih redova redovnika.

To je pravedno jer neprestano primamo dobročinstva od Boga; stvorenja nam služe u tu svrhu i ako zakažemo u toj zadaći, činimo ih beskorisnima. Utezi, kotačići nekog sata beskorisni su ako sat ne odzvanja zvono; ako čovjek ne hvali svoga Stvoritelja itd.

Koje dijete čestita roda neće govoriti dobro o svom ocu, suprug o svojoj supruzi, sluga o svom gospodaru?

Bog je po sebi toga dostojan: Veliki Gospodin neka je hvaljen. Ništa nije svetije od one duše koja među zlima zahvaljuje Bogu i štuje ga jer se ne razlikuje od duše mučenika, slično bivaju ovjenčavani vijencem i sama duša i mučenik. (sv. Ivan Zlatousti)

Ništa se ne može kraće izreći, ništa radosnije čuti, ništa draže spoznati, ništa plodnije uraditi nego zahvaljivati Bogu. (sv. Augistin)

Germanik, da bi saznao što njegovi vojnici misle o njemu, išao je navečer, nakon odmora, slušati u paviljone vojnike što pričaju o njemu. Vojnici su hvalili njegovu valjanost, razboritost, opreznost. *Uživao je u svojoj slavi*, kaže povjesničar. Kolika sramota među kršćanima što govore tako malo o Bogu!

417. 2. Točka. Psovka oskvrnjuje ono što je na svijetu najsvetije, onoga koji jest, sveto ime Božje. *Sanctus, sanctus, sanctus – Svet, svet, svet!* - govore anđeli,Gospodin itd.

Ne znate li što je Bog i kakvim ustima se mora zvati; zar se ne treba ježiti kad se imenuje Bog? (sv. Ivan Zlatousti)

Ime Božje je izvor svih blagoslova nad kršćanima. *Pomoć je naša u imenu Gospodinovu*. Ono posvećuje sve. Ne želite dodirnuti profanim rukama svetu pomast, kalež, korporal, a oskvrnjujete sveto ime Božje.

Sveto ime Božje je obeščašćeno kada ga se stavlja i izgovara na nedostojnim mjestima, kabareima, kockarnicama itd; kada se zaziva Boga i đavla zajedno, u svađama, psovkama, igri karata: kojeg li bogohuljenja!

Koristi ga se za bezvrijedne radnje, za grozne poduhvate.. itd.

Gospodin se s pravo žali na kršćane kao i na Židove: *Savladao me je milostima*. Psovke i bogohuljenje nije zadovoljstvo, itd. *Nije li Isus dovoljno izranjen zbog tebe*? *Ne zadaji novu muku mukom*!

3. Točka. Himenej i Aleksandar su bili izručeni demonu zbog svog bogohuljenja. *Koje sam predao Sotoni da nauče ne huliti* (1 Tim 1, 20).

Nije se usudio iznijeti sud za bogohuljenje. Sv. Mihovil se nije usudio izreći ni najmanju uvredu protiv Lucifera gledajući na njega kao na uzvišenijeg prije njegovog pada, ni jednu jedinu kletvu protiv svog protivnika. *Ne kunite se nipošto*, kaže Gospodin.

Djecu se vara slatkišima, a ljude kletvama, kaže jedan autor... Koju kaznu zaslužuje lažljivac, pitao je Aristotel. Zaslužuje da mu se ne vjeruje.

Sv. Louis, još dok je bio dijete a kasnije biskup Toulousa, postio je o kruhu i vodi kao bi čuo da netko od njegovih vjernika vrijeđa sveto ime Božje. *Neka vaš govor bude: jest, jest; ne, ne*.

Neka se tvoja usta ne navikavaju na neobuzdani govor; jer se u takvim riječima nalazi grijeh.

POSEBNI SUD

418. Sud će biti strašan: zbog suca; zbog stvari o kojima se sudi; zbog presude.

1. Točka. Strašno je upasti u ruke Boga živoga. Usporediti s preplašenim zatvorenikom koji se mora pojaviti pred sucem.

Bog je sudac kojega se ne može prevariti itd. Sudac nepotkupljiv, neprilagodljiv.

U svem imaj na umu kraj, i kako ćeš stati pred strogog Sudca kojem ništa nije skriveno, koji se ne može umilostiviti darovima niti prihvaća isprike, nego će suditi što je pravedno. (Toma Kempenac)

Na zemlji je vrijeme vladavine milosrđa, ali na dan svačijega suda biti će vrijeme pravde, po pravdi... *Jao tebi koji prezireš, nećeš li i sam biti prezren. Blago je tvoje srdžba u dan srdžbe*, itd. *Sudit će bez milosrđa. Tko će podnijeti lice Jaganjca*?

419. **2. Točka**. Čovjeku će biti suđeno jer je bio nehajan za dobro; zao prestupnik; izgubio vrijeme.

Biti će optužen preko svih stvorenja koja je prevario i koja ustaju protiv njega; optužen od đavla, od svoje vlastite savjesti; od svih svojih zlodjela.

Djela smo tvoja, na sudu te slijedimo. Čovjek će biti suđen u naravnim dobrima, duhovnim, zdravlje itd.; dobrima milosti: milosti krštenja: *uklonit će pečat kršćanstva*; milosti otkupljenja itd. pričesti itd.

Čovjek će biti suđen za sve grijehe: *Razotkrit ću tvoje sramote*; propuštena dobra; dobra djela loše učinjena. Ja ću suditi pravednosti.

Kažeš: jer sam bogat i imućan silno, a ne znaš da si gol (Otk).

3. Točka. Izreći lijepu izreku, bez poticaja.

OGOVARANJE I KLEVETANJE

Prva propovijed

11. nedjelja nakon Duhova.

420. *Otvoriše se uši njegove i razriješi spona jezika te stade govoriti razgovijetn*o. (Mk 7, 35) Među svim stvarima na svijetu jezik čini najviše dobra ili najviše zla. Ponekad je on kanal kroz koji se izlijeva milost, ponekad *universitas iniquitatis* – svijet nepravdi. (usp. Jk 3, 6)
Čudo koje je Gospodin učinio gluhonijemom: govorio je ispravno. Gospodine, učini danas isto nevidljivo čudo u korist mojih slušatelja. O! kako bih bio zadovoljan kad bi ova gospođa govorila kako treba, kad bi … itd.
Ne ogovarati svoga bližnjega; Ne slušajte susretljivo one koji ogovaraju.

1. Točka. Ne govorimo nikada loše o našem bližnjemu kako ne bismo griješili protiv razuma kao ljudi te protiv vjere kao kršćani. To znači ići protiv razuma, jer, prema sv. Jakovu, to znači biti manje poslušan i manje ukrotiv od konja koje se drži za žvale. Prema svetom Jakovu to znači zavoditi vlastito srce, vjerujući da imate vjere, a nemate je.

Ogovaranje je nedostojno časnog čovjeka, pa i u pokvarenom svijetu, koliko god to bio, jer kletva proizlazi iz zavisti, podlosti, lakoumnosti i tvrdoće, perfidnosti i dvoličnosti. Često se služite ljubaznom obazrivošću kako biste ogovarali još smjernije. Htjeli biste da se ne dogodi ono što kažete. Želite se ispričati za ono što ste to rekli, vi itd. Lažna smjernost, koja začinje vaš razgovor, čini ga još više za osudu. Bilo bi bolje da to činite otvoreno, pa bi vaš otrov bio manje opasan. Izbjegavali bi vaše društvo.

Želite li znati tko je onaj koga Sveto pismo naziva prokletnikom? Proklet bio došaptavač i klevetnik... (Sir 28, 13)

Onaj koji ogovara nema pokoja ima prijatelja s kojim bi otpočinuo. Jednak je gomili mulja u kanalizaciji, koji je što je hrpa veća to smrdljiviji, rekao je jedan veliki biskup govoreći o ogovaranju. Malobrojnima je po volji, nitko to ne voli, svi pak mrze. (Sidonije Apoll)

421. Onaj koji ogovara griješi protiv svih vjerskih načela. Sve se svodi na ljubav; ovaj je grijeh izravno suprotan ovoj kreposti; antiteza ljubavi i ogovaranja: Ljubav je dobrostiva, ne zavidi itd. Ogovaranje naprotiv je suprotno.

Ogovaratelj je usporediv s uzburkanim morem koje potapa brod i čini da se potopi sve što je najdragocjenije na brodu te dade da na vodi ostane samo koji jarbol, daska, užad. I ogovaratelj pokazuje samo ono što svi dobro znaju o onome što on ogovara.

Taj je grijeh gotovo nepopravljiv, jer da bi se izbrisao ovaj grijeh, nije dovoljno činiti pokoru, potrebno je naknaditi i čast. Kad postite o kruhu i vodi, kad itd. Sve to je beskorisno bez ispravljanja.

Što je teže, sam čin ili nastavak onoga što je učinilo vaše ogovaranje, koje se u malo vremena daleko proširilo. Vi ste uzrok ogovaranja koje su drugi učinili poslije vas. Kako odstraniti to iz duha, iz vaše sredine, imate li dovoljno poniznosti da opozovete svoje riječi, da popravite štetu; malo je onih koji to čine.

Čovjek koji se navikao na sramotne riječi, neće se popraviti svega vijeka svojega (Sir 23,15). Vidimo razvratnike, psovače, pijance da se obraćaju, ali ogovaratelji rijetko. Rečeno mu je da mu je to prokletstvo, međutim on nije znao zašutjeti itd.

422. 2. Točka. Ako nema pomagača, neće biti ni lopova; isto tako kad ne bi bilo ljudi raspoloženih da slušaju ogovaratelje, ne bi ljudi ni ogovarali itd.

Prema ljudskim zakonima, na smrt se osuđuju ubojice i kradljivci i njihovi pomagači, a prema Božjem zakonu ogovaratelji i njihovi pomagači. Kuditi ili slušati onoga koji kudi, što je od

toga jače, teško mi je reći. (sv. Bernard) S kudiocima ne budi milostiv jer će ubrzo stići njihova propast. (Prov 24)

Pa dobro, kažete, oni koji su u mukama, koje koristi meni ako će oni biti prokleti? Ali slušajte: I nitko ne zna kada će koji od njih propasti. Ako brat tvoj sagriješi protiv tebe, pokaraj ga nasamo (Mt 18,15). Vi to ne činite, te se čini da odobravate ovo ogovaranje.

Ne pokazujete ni po znakovima, ni po odgovorima da vam se te riječi ne sviđaju. Time dajete podstrek ogovaranju koje ionako ima već veliki podstrek u svijetu.

Oduprite se ovom lošem običaju, svojim riječima, ogovaranjima.

Najzad sami odustajte od te opake navike. Evo koliki oganj spaljuje tako veliku šumu. Obvezni ste sve voljeti, ali ne biste željeli bili nepristojni prema ogovaratelju, želite li izgubiti naklonost Božju?

Praksa: Ukoriti i kazniti i najmanje ogovaratelje;
Ukoriti njemu slične i posvjedočiti im da to ne volite itd.
Prema nadređenima: ne smijati se, ne odobravati raspuštenost njihovih kleveta, itd.

Druga propovijed

423. *Srijeda poslije nedjelje muke.*

Zbog dobra djela te ne kamenujemo, nego zbog hule. (Iv 10, 33)

Koliko je zlo kleveta, da, Krista kojega nitko ne može optužiti ni za jedan grijeh, danas njome strašno napadaju!

Sramotnije je neznatno i hladno biti pohvaljen nego biti ukoren žestoko i gotovo neprijateljski. Kleveta često bližnjega više ocrnjuje od zlovoljne vlastite šutnje. Jednim migom glave, treptajem jednog oka, jednim malicioznim pokretom, lakoumnim smijehom ili pak samim podizanjem ramena više se čini, nego ako se žestokim otvorenim nasrtajem umanjuje se njegova slava.

Kleveta je opće zlo; veliko, opasno.

1. Točka. Ništa nije slađe nego govoriti o drugome. (sv. Grgur Nazijanski) Toj osobitoj mani izvrgnut je čitav ljudski rod. (sv. Toma 2.2.q.73)

Urođena je svima sklonost na tu manu; manu iz oholosti i zavisti. Velika je lakoća kojom se pada u tu manu. Stoga je ta mana opće poznata; nalazila se kod mnogih jer su je gotovo svi rado slušali. (sv. Pavao)

Tolika je želja za ogovaranjem osvojila umove ljudi da čak i oni koji su bili daleko od ostalih mana, u tu su upadali kao u posljednju đavolsku stupicu. (sv. Jeronim)

Koja ti je korist bdjeti, postiti i činiti druga pobožna djela ako se tvoj jezik opija krvlju braće tvoje i hrani njihovim tijelom. sv. Ivan Zlatousti.

424. **2. Točka**. Jedna riječ u istom trenu dok prolazi kroz uši mnoštva slušača, ubija im dušu. (sv. Bernard)

Podnošljiviji su lopovi koji otimaju haljine i druga dobra nego lopovi koji razdiru naš dobri glas. (sv. Ambrozije)

Bolje je dobro ime nego mnoga bogatstva; otud je kleveta veći grijeh od krađe. Kleveta, prema sv. Bernardu, je najsmrtonosniji grijeh. Sve grijehe pokriva ljubav, a otkriva klevetu. Bogataš koje je pao u pakao iz prispodobe o Lazaru, na jeziku osjeća veću vatru, nego od posljedica gozbe, jer u čemu tko griješi, u tom se i kažnjava. Ustežite jezik od klevete. (usp. Mudr 1)

3. Točka. Kleveta unosi mnoge štete; nenadoknadive.

Kolike je svađe, ratove, parnice prouzrokovala kleveta! Sva zlodjela svijeta, sve nepravde, shizme imaju svoj izvor u jeziku. (sv. Bernard)

Najzad, sva zla kad bi netko mogao istražiti misao, otkrio bi da sva proizlaze iz klevete. (sv. Ivan Zlatousti)

Nikada toliko ne koristi nijedan lijek, koliko škodi zloća klevete. (sv. Bernard)

Postavi, Gospodine, čuvara mojim ustima. (Ps 140, 3)

Treća propovijed:

425. *Treća nedjelja korizme.*

I Isus istjerivaše đavla. (Lk 11, 14)

Duh Sveti je izvršio tri čina kad je sišao na apostole, vezano uz njihove jezike. Raspalio ih je svojim duhom. Učinio je da služe njegovim namjerama. Podvrgnuo ih je zauvijek svojoj svemoći. Na ova ista tri svoja načina đavao zaposjeda jezike klevetnika...

1. Točka. Tri osobine đavolskog duha pa stoga i duha klevetnika:

Duh zavisti, mržnje i osvete, čiste zlobe. Đavao je nadahnuo Kainovu zavist, nakon što je i sam upao u zavist. On još uvijek čini tisuće ubojstava u svijetu kroz zavist ogovaranja. Naš jezik je kormilo koje, iako malen, vodi brod lijevo ili desno.

Đavolsku mržnju prema čovjeku i mržnju ljudi jednih prema drugima đavao nadahnjuje kroz klevetu. *Kleveta je dugačko koplje oštro s obje strane*, koje s jedne strane služi đavlu kako bi se osvetio kršćanima, a s druge strane nam služi kako bismo se osvetili našoj braći. Đavao sam ne može oteti naš ugled, on može to činiti preko drugih itd.

Klevetnici, poput đavla, čine zlo i kleveću nemilosrdno, nemajući toga nikakvu korist. Što je grijeh čiste zloće.

426.2. Točka. Primjer apostola, jezika kojim se služio Duh Sveti itd. Naum đavla od početka je razoriti kraljevstvo Božje i na tim ruševinama ustanoviti svoje kraljevstvo; sredstvo koje uzima u ruke je kleveta jer je to najveće i najokrutnije zlodjelo, jer je najraširenije i u službi đavla je najlakše; njegova veličina, njegova raširenost, njegova lakoća.

Veliko dobro kao što je ugled. *Vodi brigu oko dobra imena*.

Tri jezika ubijaju smrtno kao otrov. (sv. Bernard) *Klevetnik i dobrovoljni slušatelj u jeziku nose đavla*. Jezik klevetnika je jezik demona, njegova trijumfalna kola i njegov stjegonoša itd. Demon nije mogao probiti nevinost ove gospođe, zato kaže kleveći... itd.

Kazne ili prilike ili sredstva nas sprečavaju da počinimo druge grijehe, ali nije isto s klevetama. Ništa nije lakše. Prilika se uvijek nađe. Ništa ne sprječava ovo kobno zlo. Čak i oni koji su njime napadnuti, ne mogu se od ovog grijeha sačuvati. *To je općenito zlo.*

3. Točka. Primjer apostola koji su bili potvrđeni u milosti po Duhu Svetomu. Đavao utvrđuje klevetnike u zloći, jer je teško ispraviti se od ovoga grijeha zato se treba bojati ovog grijeha, treba popraviti štetu.

Treba iskorijeniti naviku ogovaranja, a to je teško, jer se malo razmišlja o zloći ovog grijeha; to je grijeh po modi profinjenih duhova i dotjeranog društva i samih licemjera. Gotovo je nemoguće dati zadovoljštinu, zbog posljedica koje izrečeno ogovaranje ima, u malo vremena a i zbog toga što se ne želi da se zna da je netko lažljivac i klevetnik. Postoje bolesti duše i tijela koje, ako se na vrijeme ne liječi, kasnije ih se ne mogu izliječiti.

Načini klevetanja: impozantan, preuveličava grijeh pravi ili lažni, manifestirajući, interpretira izvrćući, niječući dobro, umanjujući ga, uništavajući ga.

Tko kleveta bližnjega u potaji, toga ću pogubiti. (Ps 101)

Ako bi zmija ujela u tišini, ništa to nije manje, nego tko skriveno kleveta. Klevetnik je zao znak čovjeka. (Pro 24, 99

Pokoljenje je to koje ima mačeve umjesto zubi. (Pro 30, 14)

Sv. Krizostom uspoređuje klevetnike s kugom, s pijavicom, koja upija svu lošu krv, a ostavlja dobru; s puževima koji se hrane izmetom, s gavranom koji se izašavši s arke zaustavlja na strvini koja zaudara; sa svinjama koje nogama gaze cvijeće i zabijaju njušku u nečistoću; s paukom koji iz svega izvlači otrov.

Koje je pažnje vrijedan bratov klevetnik i onaj koji sluša klevetnika? Odgovori: Treba istrijebiti i jednoga i drugoga iz društva drugih ljudi. (sv. Bazilije)

Vjetar sjevernjak donosi kiše, a žalosno lice himben jezik. (Pro 25), rekao je neki klevetnik na samrti plazeći jezik koji se nadimao sve više. (Paul Barri)

428. Ne klevećite jadan drugoga. (usp. Jak 6)
Zmija i klevetnik podjednaki su; ona potajno grizući unosi otrov, a ovaj tajno klevećući otrov svojih grudi ulijeva u brata. (sv. Jeronim)

Nakana: Veliko zlo koje čini klevetnik: on ubija tri osobe: sebe, onoga tko ga sluša i onoga koga kleveće.

Zloća klevetnika: skrivajući; hvaleći; otkrivajući namjeru.

Njegova nemoć da popravi štetu.

Nije li jezik klevetnika zmija otrovnica? Doista daleko je najdrskija koja tako smrtno zarazuje jednim dahom. (sv. Bernard)

Mekaniji su njegovi govori od ulja, a sami su bodljika.

Čovjek si, ne rigaj otrov zmijski. (sv. Jeronim)

MISA

429. *Ne primam žrtve iz ruke vaše; jer od istoka do zapada veliko je ime moje među narodima, i na svakom mjestu prinosi se imenu mome čista žrtva*. (Mal 1,10-11)
Treba ići na svetu misu što se više može: jer sveta misa od svih vjerskih čina daje najviše hvale Bogu; ona vas može najviše ispuniti velikim milostima.

1. Točka. *Ne primam žrtve iz ruke vaše* itd. Sveta žrtva daje Bogu beskrajnu hvalu. Nepotpunost žrtve Starog zavjeta. Nepotpunost stvorenja da časte Boga koliko zaslužuje. Nepotpunost naših vlastitih dobrih djela. Obilazio sam i žrtvovao žrtvu u šatoru njegova zazivanja. (Ps 16) obilazio sam: prorok je uzalud tražio u stvorenjima čime uzvratiti Bogu.

Razmatrajte 1◦ veličinu dara koju prikazujete Bogu; je li to milijun ljudi? Ne… to je njegov Sin ljubljeni. *U kojem mi sva milina* itd. Jedna jedina misa je dragocjenija pred Bogom nego tisuću ljudi; zasluge svetaca, anđela čak i presvete Djevice ne daju takvu slavu Bogu kao jedna jedina misa.

Razmotrite ponizan način na koji se Gospodin prikazuje svome Ocu; skriven, siromašan, itd. (sv. Augustin)

Sjediniti se s Isusom Kristom… reći *Amen* onomu što on kaže. Gorljivost i pobožnost prvih kršćana u slušanju svete mise. Ništa ih nije moglo spriječiti u ovoj zadaći. Đakon bi im rekao: *Ite, missa est*: idite nastavite s brigom za svoju djecu. Idite, …itd.

Ali sada bi se trebalo doći k vama u kuću i reći vam: idite na svetu misu. Što je pola sata u jednom danu. O moj Bože, da li ti to odbijaju! Draže su vam zabave, poslovi, itd. Ili koristite toliko vremena (za đavla često); jedva se možete riješiti blagdana i nedjelja. Također se i ide što kasnije, traže se najkraće, slušamo misu koja je često već započela. Nikad niste proveli previše vremena za stolom, previše vremena u kraljevskoj palači.

Usred vas je stajao onaj, koga vi ne poznate. Nemarni kršćani, osudit će vas ljudi iz Indije i Kine koji prevale 10 i 12 milja kako bi slušali svetu misu.

430. 2. Točka. Kad Tridentinski sabor govori o svetoj žrtvi mise, kaže da Isus Krist u misi izlijeva punim rukama svoje milosti i sva bogatstva svoje ljubavi; u misi se nalazi svjetlo koje

osvjetljava duh, žar itd. Na misi se traži i dobiva u ime Gospodinovo. *Pođimo dakle s pouzdanjem k prijestolju milosti.*

Koje povjerenje biste trebali imati u Sveca svih svetaca koji umire za vas na oltaru! Kako će vas odbiti, kad se u potpunosti predao jednom za vas na križu i predaje se svaki dan na oltaru? Da ste prisustvovali krvnoj žrtvi križa te da ste sakupili koju kap krvi Gospodinove, s kojim biste povjerenjem molili prikazujući Ocu vječnomu krv njegovog Sina.

U njemu treba tražiti piće a ne rijeke i izvore; Krist je meni jelo. Krist piće. (sv. Ambrozije) Pristupite k njemu i pijte jer je vrelo; pristupite k njemu i biti ćete osvijetljeni jer je svjetlo; pristupite k njemu i bit ćete osvijetljeni jer gdje se nalazi duh Gospodnji, ondje je i sloboda; pristupite k njemu i bit ćete odriješeni jer je otpuštenje grijeha. Isti.

To je otajstvo zahvalnosti prema Bogu i Vječnom Ocu: Imaj strpljenja sa mnom i sve ću ti vratiti.

Sutra ujutro ću Gospodine slušati svetu Misu, prikazati ću Ti tvoga Sina. Trajna Božja dobročinstva, trajna milost zbog svete misne žrtve.

431. **3. Točka**. Način na koji treba slušati svetu misu.
Kršćanin treba biti jako čedan. Velika pažnja duha i nježnost srca.

Kaže se da je misa kao prijevoz. To je prisutnost koju nama Bog šalje i koju mi njemu prikazujemo. Prijevoz je od Oca nama i s nama da se preveze od nas Ocu, da kod njega posreduje za nas. U prvoj crkvi se nije podnosilo da katekumeni, ni javni grješnici, ni javni lihvari sudjeluju na svetoj misi do li na čedan način.

Kako da sveta crkva podnosi nečedne kršćane... uopće nema vjere kod većine kršćana. Bezbožniče, vjeruješ li to? Ovo vjeruješ to treba usporediti; neznatna mala žabica koja izlazi iz svoje bare s kolikom poniznošću i poštovanjem. (sv. Bernard)

Opis i naglašavanje nečednosti tijela. Imate li više duha, talenata, plemenitosti od Kostantina, Karla Velikoga, sv. Ljudevita itd.?

Ustade Salomon ispred oltara Gospodinova, naime na oba koljena klečao je na zemlji. Osuda nečednosti većine. Šutnja potrebna da se salvi sveta misa. Sv. Krizostom nakon što je opisao nečednost većine kršćana, dodaje: *zbog toga gorko plačem i nikad neću biti kraja plakanju*. Kojeg li skandala uzrokovanog braći zbog nečednosti.

Stoji svećenik prinoseći molitve svih, ti ne vidiš, ne plašiš se, ne podrhtavaš, ne sabireš se. (sv. Ivan Zlatousti)

Od crkve se čini mjesto susreta, strašne li stvari, ali u crkvi su anđeli kako bi zapisali sve vaše riječi i djela. Drže veliki registar kako bi od Boga zatražili osvetu. U zemlji svetih činiš nepravde.

Treba i nutarnje poštovanje bez kojega vanjsko ne koristi ničemu. *Taj narod usnama* itd.
Objašnjenje metode kako treba slušati svetu misu: četiri glavna dijela mise: od uvoda do prikazanja: do pretvorbe; do pričesti; do kraja.
Treba izbjegavati radoznalo gledanje po crkvi kako bi se gledali ukrasi itd.; beskorisne misli.

432. Četiri žrtve su se činile u Starom zavjetu za četiri različite stvari: paljenica, nadoknada, zahvalnica i zagovornica; sve četiri su sadržane u svetoj misi.

Zadovoljava se za svoje grijehe, i lagani grijesi su po njoj otpušteni; na misi se umnaža stanje milosti. Ne samo za grijehe, kazne, nadoknade i druge potrebe živih vjernika, nego i za umrle u Kristu koji još nisu posve očišćeni, prinosi po obredu prema tradiciji apostola.

SVIJET

433. Evo riječi sv. Karla u njegovim uputama ispovjednicima koje donosi otac Campion iz reda Presvetog Trojstva, ispitanik klera, u njegovoj novoj knjizi naslovljenoj: Uputa za one koji se pripremaju za slušanje ispovijedi, koja je nedavno odobrena u Rimu, a govori o grijehu zbog načina odijevanja.

Postoje neki koji ne smatraju da je grijeh kićenje tananim i skupocjenim haljinama; pa ako nije grijeh, neka iznese govor Boga o bogatašu odjevenom u svilu i skerlet koji se muči u paklu. (sv. Ivan Zlatousti)

Sveti Ciprijan kaže u knjizi o odjeći djevica: Ne samo djevice i udovice nego i udane žene dapače misli da treba sve žene opominjati na Božje djelo te da one ni na koji način ne smiju oponašati duh svijeta, dopustivši im odjeću žute boje ili crne ili sive.

Boga ne možeš vidjeti kad nemaš oči onakve kakve ti je Bog dao (učinio) nego koje je zarazio đavao. Od tvog neprijatelja su urešene i složene, gorjet će s njim podjednako.

Isto tako žene – u odličnu držanju: neka se rese stidljivošću i razborom, ne pletenicama i zlatom ili biserjem ili skupocjenom odjećom, nego dobrim djelima kako dolikuje ženama koje ispovijedaju bogoljubnost. (1 Tim 2, 9)

Izvanjsko njegovanje treba odgovarati mogućnosti osobe sukladno zajedničkom običaju. (sv. Toma)

Prva propovijed

434. *4. tjedan po Uskrsu.*

Kad dođe Tješitelj, optužit će svijet itd. (Iv 6)

Nakon što je naš Gospodin kazao: *Ja nisam od ovoga svijeta*, znaj da me je svijet i prije mrzio. Svijet me mrzi itd. Svijet me mrzi, ne čudim se da će, Duh Sveti kako danas kaže evanđelje uvjeriti svijet o grijehu.

Osjećaji apostola o svijetu: Tko god hoće biti prijatelj ovoga svijeta, postaje neprijatelj Božji: prijateljstvo ovoga svijeta, neprijateljstvo je Božje (Jak 4, 4) Jao svijetu zbog sablazni!

Treba mrziti duh svijeta jer je protivan Isusu Kristu; kršćanstvo nas na to nuka.

1. Točka. Kao što je Bog Otac rodio Sina istine, tako je pali đavao, kao i svijet, rodio sina laži. (sv. Augustin)

Naš Gospodin nas rađa istinom. Rodio nas je riječju istine. Svijet lažima oblikuje svoje pristaše. Posvuda plamte delikti zloće i posvuda se nalaze mnogovrsni oblici i vrste grijeha i nastoje škodljivi otrov uliti u pameti nevinih ljudi preko opakih. (sv. Ciprijan)

Prokletstvo, laž, ubojstva, *krađa i preljub poplavili su svijet*. (usp. Hoš 4)

Svijet potapaju sve vrste poroka. Što još ima u svijetu? Zaborav Boga, vječnosti... nepoznavanje spasenja, ispraznosti, nepravdi, škrtost, ambicija.

Sav svijet je u vlasti Zloga (usp Iv 5) kako objašnjava sv. Toma sav svijet je u zlu vatru postavljen. Svjetovni slobodnjaci su pakleni ugljeni koje se pale i ražaruju jedan o drugome.

Tri poroka ovoga svijeta se opiru trima Božanskim osobama: škrtost se opire Ocu, tjelesni užitak Sinu, oholost Duhu Svetome.

Koje protivljenje našem Gospodinu koji je uništavatelj grijeha, spasitelj duša, svjetlo, život, slast istine, itd. Nitko ne može služiti dvojicu gospodara.

Kakvo je zajedništvo svjetla s tamom? *Kakvu slogu Krist ima s Belijarom*? (2 Kor 6,14).

Kada mi potičemo protiv poroka svijeta, odgovara nam se kako bi se opravdali, a to moda svijeta? Tvrde, tko čini drugačije nazivaju ga ništavnim, ne poznaje svijet. Što ste učinili na krštenju? Vi ste kazali – odričemo se svijeta! Bez toga niste kršćani.

Ako ste u broju onih o kojima je naš Gospodin kazao: Vi ste od svijeta. *Dakle rekoh vam da ćete umrijeti u vašim grijesima.*

435. **2. Točka**. Karakteristike kršćanina: odijeljen od svijeta; posvećen Bogu i pobožan Isusu Kristu.

Vi ste izabrani rod kaže sv. Petar kršćanima. *Izabrao sam vas od svijeta*. U ovome je vaš poziv. Svijet vodi do grijeha, kršćanstvo udaljava od grijeha, posvećuje svijet navezan na vidljive stvari.

Možeš bježati duhom, makar te tijelo zaustavlja u svijetu. sv. Ambrozije.

Trebamo se odvojiti od luksuza, ambicija itd... ili se treba odreći kršćanstva. *Ništa ne kaže gdje ste, izvan svijeta ste*. (Tertulijan)

Tri su vrste kršćana. Prvi su izdignuti iznad svijeta. *Na babilonskim rijekama* kaže sv. Augustin. Vama koji ne razmišljate itd.

Drugi su se prepustili svim vrstama poroka.

Treći se nazivaju časni ljudi, prešutno izmiruju svijet sa Isusom Kristom. O njima skupa sa našim Gospodinom, kažem: Vi ste odozdo, a ja odozgo. Diži se iz sredine, što dopušta sredina?... Jao onom dvostrukog srca. Sve što je od Boga rođeno, pobjeđuje svijet.

Gledaj obličje: postaje se sin u Kristu, iza Krista mrzi ga svijet, iza Krista on pobjeđuje svijet.

Oporuka nebeskog pokoljenja je pobjeda nad svijetom, tvrdi sv. Bernard te će moći kazati kao Krist: *Dolazi poglavar ovoga svijeta, ali protiv mene ne može ništa.*

Druga propovijed

436. Za subotu četvrtog korizmenog tjedna. Ja sam svijetlo svijeta. (Iv 8, 12) Važnost i potreba nasljedovanja Isusa Krista.

Misli

1. dio: Glupo je služiti svijetu.

2. dio: Treba prigrliti nauk Kristov, ne svijet koji ima tri temelja protivna Kristu: oholost, lakomost, naslade.

3. dio: Pobijanje opravdavanja svjetovnjaka

1. Točka. Naš Gospodin je umro za naše grijehe i da nas oslobodi od ovoga pokvarenoga svijeta: Ne suobičujte se svijetu. Evo biblijskih citata u kojima se osuđuje svijet: 2 Pt 2, 2 Rim 1; Iv 2,15; Iv 14, 30.

Isus tijekom svog života na zemlji kazao. Jao svijetu, i smrti. *Ne molim za svijet*. Svijet će biti osuđen kao i njegov učitelj, đavao. Svijet je nezahvalni, perfidni i nepostojani gospodar. On je poslanik, potpora đavlu, osuđen, neprijatelj Isusa Krista. Kako, dakle, kršćanin može biti u savezu i prijateljevati s njime.

437. **2. Točka**. Izreke Isusa Krista su protivne duhu ovoga svijeta koliko i njegova osoba. Donijeti povijest mučenika Martina, rimskog viteza kojemu je biskup Teotim predložio da izabere između evanđelja i mača jer mu je car Galian bio zaprijetio da će mu oduzeti zapovjedno mjesto ako se ne odrekne kršćanstva. Vrijedni vitez je izabrao evanđelje i mučeništvo.

Ja, gospodo, nisam biskup ali sam tu u ime Gospodina. Predlažem vam da izaberete između svijeta koji nudi lažnu i kratkotrajnu sreću i evanđelja s kraljevstvom nebeskim i posjedovanjem Boga. Izaberite!

Na zemlji su dvije oprečne stranke: stranka našega Gospodina Isusa Krista i stranka svijeta, Jeruzalem i Babilon, one imaju potpuno oprečna načela.

Zaključci načela svijeta. Što god postoji na svijetu ili je što žudi tijelo, ili što žude oči, ili pak oholost života.

Načela prvog reda oholost, ispraznost, želja da se istakne, uzdizanje, bogaćenje na uštrb savjesti... ali *ono što je ljudima uzvišeno, odvratnost je pred Bogom*. (Lk 6, 15)

Onaj među vama koji želi biti najveći, treba služiti.

Sav svijet, vaš ponizni sluga, ali upravitelj, u biti on služi druge.

Načela drugog reda, - evo izreka: O građani, građani prvo tražite novac, a krepost dolazi poslije novca.

Koji žele postati bogati itd.... Ti pak, o čovječe Božji, bježi od toga, slijedi ustopice pravednost, pobožnost, vjeru, ljubav, strpljivost, umjerenost (Tim, 6).

Gospodin je kazao: *Prvo tražite kraljevstvo Božje*. Kad mi razmatramo, ne o onom što se pričinja itd... Nasuprot tomu svijet govori: Treba na prvom mjestu tražiti novac.

Apostol Pavao reče: *Ti pak, čovječe Božji teži za pravednošću...*

438.Načela trećeg reda: uživanje u ovom životu. Svijet će se radovati, a vi biti žalosni. (Iv 16) Karakteristično je za svijet uživati, karakteristično je za kršćane žalostiti se zbog duha svijeta, trapiti se za svoje spasenje. Gospodin je kazao: Jao vama koji se sada smijete... a vi kažete idemo na to mjesto, dobro ćemo se zabaviti, nasmijati...

Gospodin je kazao: *Ako tko hoće ići za mnom, neka uzme svoj križ ....*
Svijet se protivi Isusu Kristu svojim strastima, iznenađenjima i to svojevoljno i promišljeno. I od toga je učinio nauk: *Kad netko ubije, stječe to iskustvo i to postaje vještina, ne da se zločin samo jednom događa, on se i nauči.* (sv. Ciprijan)
Guste tmine svijeta ne mogu primiti duha istine.
On je sam tama kako kaže sv. Ivan. Tmine ga ne mogu obujmiti; bio je u svijetu, a svijet ga nije upoznao. Duh svijeta je zloba. *Čitav je svijet sagrađen za propast*.

439. **3. Točka**. Što je potrebno da se bude predodređen, da se boravi u Kristu Isusu, da se bude njegov učenik; ne biti bačen u vječni oganj; je li to savjet ili je nešto iznad dužnosti? One koje je Bog predodredio, su suobličeni Isusu Kristu. Tko nema duha Kristova, nije Kristov.

Kada biste vidjeli nekog kartuzijanca da trči tamo ovamo, posjećuje druge, da se ugodno oblači umjesto kostrijeti, jede meso za obroke; da vidite nekog kapucina dobro obuvena, odjevena, kako jaše na konju, a nije bolestan, punog novčanika, kako dobro jede svakog petka, biste li mogli reći evo dobrog kapucina nasljednika sv. Franje ili evo dobrog kartuzijanca istinskog nasljednika sv. Brune?

Naš Gospodin Isus je vodio pokornički, strog i siromašan, život a vi? Možete li reći da ste njegovi učenici? Kao što je jedan Spasitelj, jedna Crkva, tako nema nego jedno evanđelje.
Kada bi se netko htio obratiti i vidi načela većine kršćana i ona Isus Krista, neće li reći: Vaše evanđelje propovijeda vjeru u Boga, pokoru... a vi to ne svjedočite svojim životom.

Zbog vas se pogrđuje ime Kristovo.

Nagrada za vrijeme života, smrti i u vječnosti za one koji su slijedili Isusa Krista. Nikakve nagrade za sljedbenike svijeta, naprotiv.

Treća propovijed:

O NJIHVOM ISPRAZNOM ŽIVOTU

440. Petak poslije prve korizmene nedjelje. Ležalo je veliko mnoštvo itd. (Iv 5, 3)
Znamo da je ovaj svijet pun slijepaca, šepavaca itd., a ipak se voli ovaj život; *ništa nam nije milije nego ne umrijeti*. (sv. Ivan Zlatousti)
Borba je ljudski život na zemlji .... Naš je život vjetar.
Ta što je naš život? Dašak je što se na čas pojavi. (Jak 4, 14)
Život je naš san; komedija; putovanje.

1. Točka. Zdravlje, snaga, ljepota su snovi, kaže Filo Juda, jer brzo prolaze; dobar imetak san je jer prolazi brzo i neprekidna stvara nevolje zbog izmjena.

Oni koji bdiju, ne snivaju snove da ih što ne prevari, to je ljudski život. (Filo) Neka je priča i san naš život; kao što svi snovi nestanu kad sja sunce, tako kad dođe smrt, sve se raspada i nestaje. (sv. Ivan Zlatousti)

Ponekad su snovi postati bogatašem, kraljem itd. Tko je vidio u snu da je našao blago, tako je dugo bogataš koliko traje san. Od njega san stvara bogataša, a na javi je siromah. (sv. Augustin)
Sanjali su svoj san, i nijedan čovjek ne nađe bogatstvo u svojim rukama. (Ps 75, 6)

Bio sam kralj, reče Salomon, a sad već nisam, jer iako postojim već spoznajem da postoji upravo ono ništa, što sam ja. (Hugo od sv. Viktora)
Ispraznost ispraznosti ili pak na drugi način: praznina svih praznînâ.

Reci: san snova i sve su snovi. Ništavnim postaje svijet, voli se ono od čega je nastao svijet. (sv. Augustin)

441. **2. Točka**. Naš je život kao neka scena. (sv. Ciprjan) Kazalište ove komedije je čitav svijet; glumci su: carevi, vladari, kneževi itd., suci, trgovci, sluge, gospodari, bogataši, prosjaci itd. Jer za sve postoji jedan ulazak u život, a tako i jedan izlazak. (Mudr 7, 6)

Gledatelji te komedije su Bog i anđeli. Svatko od nas u budućem životu neće prema osobi, nego prema djelima i prema učinjenome primiti odgovarajuće dostojanstvo. (sv. Ivan Zlatousti)

Ako je učitelj htio da budeš liječnik, učini to jer ćeš također i njega predstavljati; tako isto ako želi da budeš šepavac, vladar, pučanin; to je tvoja stvar, dobro se oblikovati kao zadana osoba, nju izabrati. Epiktet.

Zaklinjem vas ... da živite dostojno poziva koji ste pozvani! (Ef 4,1) Gledatelji ne hvale niti se dive osobi cara itd., ne kako tko radi, nego kako dobro radi. Otud biva da onaj koji glumi ulogu seljaka ili ..., često govori prije onoga koji glumi ulogu kralja. Tako Bog sudac itd.
Stjepan je odigrao vrsno ulogu učenika, a Juda vrlo loše ulogu apostola. (sv. Belarmino)

Umirući Svetonije izgovori u ovoj riječi: *Nisam li dobro u ovom zajedničkom kazalištu života odigrao svoje uloge*?

O sretni redovniče, koji ćeš umirući moći reći: *Nisam li* itd.

442. **3. Točka**. Dok smo u tijelu, putujemo Gospodinu: Viče nebo: putnik si dok ti čekaš. Viče zemlja: putnik si dok se ti zaustavljaš. Viče počelo: putnik si dok se ti kvariš. (sv. Nilo)

Jer nemamo ovdje trajnoga grada, nego onaj budući tražimo (Heb 13,14). Svatko je u svojoj kući gost: htio, ne-htio gost je, jer je ondje kao onaj koji će proći. (sv. Augustin)

Ostavio ti je mjesto otac tvoj, ostavit ćeš ga i ti drugima. Isti.

O čovječe, ne zavaravaj se, gost si, a ne vladar itd. ne... Na ovom svijetu mnogi gostuju i prave se carevima, naime slavohlepni; za zlatnom glavom lakomi; za paunovima oholi; za lavovima srditi; za prascima rasipni itd. *Svaki je čovjek rađajući se putnik jer putovanje dovršava umirući.* (sv. Augustin)

Kad vidiš da oko tebe leže stvari gledaj na njih kao na proste vreće, jer treba putovati drugdje. Seneka: Prolazimo kao Ahima i Jonatan o kojima se govori u 2. knjizi o Kraljeva: žurno su prošli kao mala kap vode.

Putnik uzdiše za domovinom, teži k domovini; imajući odjeću i hranu, ne želi se ničim drugim opteretiti. Putnik putuje glavnim putom ne skreće ni desno ni lijevo; ako bi slučajno vidio one koji se prepiru, ne bi se zadržavao; ako li bi vidio svadbu, ili kolo, ili što drugo što ljudi rado rade, jednako bi prošao jer je putnik i do njega ne dopire ništa od tih zabava. (sv. Bernard)

Predragi, preklinjem vas kao putnike i došljake, uzdržavajte se od tjelesnih naslada. Glup je putnik koji na putovanju gledajući prelijepu domovinu, zaboravi ići kamo je krenuo.

Viknimo sa sv. Augustinom: *O domovino naša, domovino sigurna! Izdaleka te gledamo, od ovog te mora pozdravljamo, iz ove doline uzdišemo za tobom*!

Četvrta propovijed:

443. Čista srijeda. Ne zgrćite sebi blago na zemlji (Mt 6, 19).
Sva zemlja trpi tri pljačkaša: 1. ispraznost, 2. muku, 3. nepostojanost.

1. Točka. Vidjeh sve što se nalazi pod suncem i sve je ispraznost. Kaže se da je prazno ono što u sebi nema ničega, što ima neko ime, a nema nikakve tvari. (sv. Bazilije)

Ljudi pojedinim vremenitim stvarima daju ime i cijenu; nazivaju carem čovječuljka, nazivaju blagom itd. Kao kad ljubite ispraznost i tražite laž.

Dođite i uživajmo dobra koja jesu i služimo se stvorenjem. (Mudr 2) Prolazi ljepota ovoga svijeta. Kaže se da je svijet ljepota: izvanjsko neko priviđenja, jer su njegova dobra ograničenog vida. Probudite se vi koji prebivate u prašini. Sva dobra, časti... prah su.

To je naš život, dječja igra u pijesku. Pijesak je taština, pijesak je moć, pijesak je bogatstvo, što god postoji, pijesak je. U svemu nalazim samo ispraznost. (sv. Grgur Nazijanski)

U pijanstvu su ljudi bogati, a u stvarnost su siromasi. (sv. Ambrozije) Bogati su dok se opijaju, a čim se otrijezne, vide da su prosjaci. Isti.

Vremenite stvari kod Boga nemaju imena iako se čini da kod ljudi imaju svoje nazive. (opat Rupert)

2. Točka. Ako si pametan, ako imaš srce, ako imaš svjetlo svojih očiju, prestani slijediti ono što je bijedno. (sv. Bernard)

Trnje čuva draž cvijeta, kao da time pruža ljudima ogledalo za život... (sv. Ambrozije)
Crveni se, o čovječe, ili sjajem plemstva, ili vrhuncem moći, ili sjajem snage, uvijek ti je najbliži trn. (sv. Bazilije) U svemu nađoh patnje.

U tjelesnom poslu više ima gorčine nego uživanja.
Svijet nam toliko puta svaki dan udvostručuje boli, i što nam drugo dovikuje nego da ga ne ljubimo? (sv. Grgur)

Sad su pak neki mučenici svijeta .... Preko mnogih muka ulaze pravednici u kraljevstvo nebesko, a ovi drugi preko mnogih muka zaslužuju pakao. (Petar Blesenski)

Sudi mi Bože moj i odijeli izliku moju: Što znači: odijeli moju izliku? Zbog tebe se trapimo po čitav dan. Oni zbog zlata, mi zbog tebe. Slični napori, ali različita izlika. (sv. Augustin)

444. **3. Točka**. Zašto stavljamo srce u zemlju kad vidimo da se zemlja ruši i obara. (sv. Augustin)

Kao oblak prolazi moje spasenje. (Job 30, 15) Spasenje dakle kao oblak prolazi, jer slava grješnika, nije postojana. (sv. Grgur)

Što je slava svjetovnjaka? Čuj sv. Bernarda: Jao! Jao! para je časovita koja sprječava pristup vječnoj plodnosti, što skriva neopisivu jasnoću vječnog svjetla, što vara znamen svjetovnim, što lišava čovjeka najveće časti dostojanstva? Do kada ćeš ti više voljeti sijeno takve slave koje danas jest, a već sutra se polaže u jasle?

Prolazi svijet i njegova iskvarenost.
Pokazao mu je za tren oka sva kraljevstva svijeta i njegovu slavu. (Lk 4, 5)
Dobro odjednom se pokazuje sve vremenito i zemaljsko. Odjednom sve je ono postalo prošlo, a često je već otišla svjetovna čast i prije nego je došla. Naime, što svjetovno može biti dugotrajno kad sama dugotrajnost nije svojstvo svijeta. (sv. Bernard)
Zgrćite sebi blago na nebu (Mt 6,19).

MJESTA IZ SVETIH OTACA

445. Duh koji nadilazi promjenjivo u svijetu izvan je svijeta. Kada svetac teži samo k vječnosti, pod sobom ima sve što prolazi. (sv. Grgur)

Velika je sigurnost srca u tome da nema ništa od žudnje za nečim u od ovoga svijeta; ako, naime, srce žudi za zemaljskim, nikako ne može biti sigurno i spokojno. (sv. Grgur)
U visinama ima boravište onaj koji je u sasvim uzvišene predjele smjestio svoje misli. Isti.

Cijeli život dobroga kršćanina je želja. Toliko nas, naime, sveta želja obuzima, koliko smo naše želje odvojili od ljubavi prema ovome svijetu. Napunjajući se dobrim izlij zlo iz svoga srca. (sv. Augustin) Jadan bijah i jadan je svaki duh koji je pobijeđen prijateljstvom sa smrtnim stvarima. Isti.

Moje srce, kad ga nije briga za buduću vječnu radost, zapetljava se u ljubav prema zemaljskim stvarima, i kad se umotava u njih ispraznost ga vara, radoznalost zavodi, naslada zarazuje, požuda obuzima, raskoš onečišćuje, uznemiruje ljutnja, i tako se jadnik raspršuje po mnogim mjestima, sve traži, ali ne pronalazi mjesto gdje se može odmoriti. (sv. Bernard)

Gdje je riznica naše ljubavi, tu je svo razmišljanje i briga našega srca. (Granatenses)

Prolazi ono što se uzdiže, nakon toga ostaje ono što se kažnjava, i onaj koji je čašćen na putu bit će osuđen pri dolasku i doći će tako reći kroz dražesnu livadu u zatvor. Tako će proći onaj koji sve do smrti teži k uspjehu na ovome svijetu. (sv. Grgur)

Dok trpe radi zala ovoga svijeta, lakominsleni su i opijeni. Onaj koji se smije često će izazvati plač zdravih. (sv. Augustin) Što želiš: ljubiti vremenito i minuti s vremenom ili ljubiti Krista i živjeti zauvijek? (sv. Augustin)

Evo svijet donosi nemir ali ga se ljubi, a što bi bilo da daje spokoj? Kako možeš biti postojan, ako si tako prigrlio nečistoću? Kako ćeš ubrati njegovo cvijeće, ako ne ustežeš ruku od trnja? Isti.

Uspjesi ovoga svijeta sadrže pravu gorčinu, lažno veselje, sigurnu bol, nesigurnu nasladu, tegoban rad, plašljivi mir, imanje puno jada, jalovu nadu u blaženstvo. Isti, (*Pismo* 36)

446. Teško je, štoviše nemoguće, da netko uživa i sadašnja i buduća dobra, da ovdje puni trbuh, a ondje um, da s naslade prelazi na nasladu, da i na ovom i na onom svijetu bude prvi, da se i na zemlji i na nebesima pojavljuje u slavi. 8sv. Jeronim, *Pisma.*)

Jedna je, dakle, spokojna i pouzdana mirnoća, jedna je čvrsta, postojana i stalna sigurnost. Ako tko, izvučen iz nabujalih virova svjetovnosti, usidren u stabilnoj luci spasa, podigne oči sa zemlje prema nebu, u umu već vrlo blizu svome Bogu, ponosan je na to da sve što se drugima među ljudskim stvarima čini uzvišeno leži ispod njegove svijesti. Onaj koji je veći od ovoga svijeta ne može ničemu svjetskomu težiti, ni za čim svjetskim žudjeti. Kako je velika sreća onoga koji se oslobađa od konopa svijeta koji ga je vezao... Onaj kojega je Bog učinio bogatim nitko neće učiniti siromašnim. Zgadit će ti se stropovi urešeni zlatom i kuće obložene mozaicima od skupocjenoga mramora kad postaneš svjestan da sebe valja više cijeniti, da ti je to važnija kuća duše, jer u njoj živi Bog kao u hramu i jer se u njoj nastanio Duh Sveti. (sv. Ciprijan, *Pismo Donatu*)

Nijedna bijeda nije veća od lažne radosti. (sv. Bernard) Čednost je ugrožena u nasladama, poniznost u bogatstvu, pobožnost u poslovima, istina u brbljavosti, bratska ljubav u ovom nevaljanom svijetu; bježite iz Babilona, bježite; spasite svoje duše. Isti. Svijet viče: 'Ja ću oštetiti'. Put viče: 'Ja ću zaraziti'. Đavao viče: 'Ja ću prevariti'. Krist pak veli: 'Ja ću popraviti', a ipak moja ohola duša radije slijedi onoga koji oštećuje negoli onoga koji popravlja. Isti.

Prezri bogatstvo i bit ćeš bogat, prezri slavu i bit ćeš slavan u Bogu. (sv. Ivan Krizostom)

447. Nema veće ludosti nego radi trenutnoga uživanja izgubiti vječnu radost i obvezati se na vječnu kaznu. *Koliko se hvalisala sjajem i uživanjem, toliko joj zadajte udaraca* itd. (usp. Otk 18)

Dakako, voljeti ovaj svijet jest voljeti svojega izdajnika. Voli ovaj svijet i progutat će te. On, naime, znade proždirati, a ne nositi one koji ga vole. (sv. Augustin)

O nečisti svijete, koji rađaš tminu, ako zadržavaš ovako prolazan, što bi tek činio da si trajan? Ako gorak tako varaš, koga ne bi prevario da si sladak?

Trostruka je ispraznost ovoga svijeta: a.) bogatstva, b.) naslade, c.) časti.

Trostruka je ispraznost bogatstva: a.) ispraznost grešnosti vrijedne osude, b.) ispraznost varljive promjenjivosti, c.) ispraznost višestruke kažnjivosti.

Grešnost vrijedna osude. *Ako budeš bogat, nećeš biti oslobođen od krivnje.* (Sir) *Tko žuri da se obogati, neće biti nedužan.* (Izr 28) *Bogatstvo sakupljeno na propast svojega gospodara. To je najgore zlo koju sam vidio pod suncem:* (Prop 5)

Bogatstvo se smatra grešnim na tri načina:

a.) po neumjerenoj navezanosti;
b.) po nepotrebnom trošenju;
c.) po nepravednom zadržavanju.

Primjer je onaj mladić o kojemu piše u Lk 18. poglavlju. On je otišao tužan kad je čuo: *pođi, prodaj sve*. Blato bogatstva je kao trnje. Trnje se ne može sakupiti bez ozljeđivanja ruku, niti se blato može dodirivati bez da onečisti. *Pohlepa je korijen svih zala.* (Fil. 3) *Oni koji žele biti bogati*

itd. *Lakše je devi proći kroz iglene uši nego bogatašu u kraljevstvo nebesko Umnoži li se blago, neka vam srce za nj ne prione.*

Onaj, pak, koji neumjereno ljubi bogatstvo: a.) pretjerano se bavi prolaznim stvarima; b.) nema smilovanja za siromaha; c.) preškrto rabi bogatstvo za sebe.

Hajte sada, bogataši, plačite i jaučite u jadu svojem koji vam preostaje. Bogatstvo je vaše sagnjilo. O tjelesna životinjo, kako te visoka i duboka tama pohlepe zaslijepila; zarobljenik si i rob svojega novca. (sv. Augustin) *Ne možete služiti i Bogu i bogatstvu (Mamonu).* Ne kaže 'imati', već 'služiti', jer se radi o sluzi bogatstva. Ipak, kad se čovjek na ispravan način služi bogatstvom, ono je dobro, kako se vidi iz primjera Abrahama.

Po nepotrebnom trošenju. Radi se o slučajevima kad se rasipno troši ono što ne treba. Rasipnik je sličan paučini koja se izlaže da uhvati muhe. *Spleli su paučinu koja im ne koristi.* (Iz 59) Primjer je bogati Lazar koji je svaki dan priređivao rastrošne zabave, odijevao se itd. *Bogataša odjevenoga u grimiz zahvatio je oganj.* (sv. Jeronim)

Po nepravednom zadržavanju. Jao tebi koji loviš, nećeš li biti ulovljen? Vidi mjesto gdje se govori o pohlepi.

448. Promjenjivost bogatstva. Prolazno je] *Sve pod nebom prolazi.* (Prop 3.) *Svijet prolazi* itd. (1 Iv 2) *Kraljevstvo prelazi s naroda na narod.* (Sir 10)

Primjeri drevnih kraljeva i moćnika. *Gdje su prvaci narodâ i oni koji vladaju zvijerima?* (Baruh 3) Oni koji pohranjuju srebro i zlato, u koje se ljudi uzdaju istrijebljeni su i pali su u podzemlje a drugi su se uspeli na njihovo mjesto.

Reci mi gdje su ljubitelji svijeta koji su prije malo vremena bili s nama. Ništa od njih nije ostalo osim pepela i crvi. Bili su ljudi kao ti, jeli su i pili, smijali su se, provodili su svoje dane u prividnim bogatstvima, a u trenutku su pali u pakao; ondje je njihovo tijelo dano crvima, ondje duša vječnoj kazni. U trenutku je spomen na njih nestao. (Hugo Card., De anima, 1. knjiga)

Bogatstvo je varljivo. Gospodin ne zove bogatstvo bogatstvom, već varljivim bogatstvom. Varljivo je zato što ne može dugo trajati s nama, a ne tjera siromaštvo duše. (sv. Grgur)

Kako li je velika glupost onih koji se vezuju za nj. *Imam u zalihi mnogo dobara za godine mnoge… Bezumniče, još noćas će ti se zatražiti duša* itd. Shvaćaju bezumnost u paklu, ali prekasno. *Kako smo tupi!* Što nam vrijedi oholost ili razmetanje bogatstvom? (Mudr 5)

449. Kazne za bogatstvo. Nema pohlepe bez kazne. (Seneka)

Muka u stjecanju, strah u čuvanju, bol u gubljenju.

Okretni trgovac trči sve do dalekih Indijaca ne bi li obogatio. Preko mora bježeći od siromaštva, preko kamenja, preko vatre. Pohlepnik se neće nasititi novca. (Prop 5)

Raste ljubav prema novcu dok sam novac raste. Tko se slaže sa siromaštvom, taj je bogat. (Seneka)

Duša pohlepnika, koja je prije tražila spokoj u obilju, kasnije se više muči oko čuvanja bogatstva. (sv. Grgur) Putnik bez ičega pjevat će pred razbojnikom. Nikad se ne gubi bez boli ono što se s ljubavlju posjeduje.

Humbert u knjizi *De Septemplici timore* pripovijeda kako je neki lihvar na samrti naložio da se preda nj stavi čitavo golemo bogatstvo: zlatne i srebrne posude, nudeći svojoj duši sve to i još više ako ostane s njime; i kako je bol sve više jačala i kako se približavao smrti, reče: 'Ako ne želiš ostati sa mnom, predajem te đavlu', i izdahnu.

450. Ispraznost naslade. Rekoh u srcu svom: Daj da okušam užitak, i vidim što naslada pruža – ali gle: i to je ispraznost. (Prop 2)

a.) život pun naslada čini čovjeka sličnim životinji;

b.) u trenutku prolazi;

c.) onečišćuje tijelo i dušu.

Životinjski čovjek ne prima ono što dolazi od Duha Gospodnjega; trenutno je sve što muči, a dolazi izvana. (sv. Grgur)

Tijela su to smrdljivija koliko se više hrane poslasticama, *koliko se slave*, *toliko će više trpjeti* itd.

Moramo izbjegavati naslade:
a.) zato što smo u velikoj bijedi i progonstvu. Nije Bog izbacio čovjeka iz raja zato da bi ovdje imao raj, već da se mučimo u znoju lica svoga s Adamom, da se hranimo kruhom. Ovdje su pomiješani tuga i radost, a u nebu je samo radost, dok je u paklu samo kazna. (sv. Augustin)
Cijelo vrijeme ovoga života je vrijeme kazne, kao neko bdijenje pred buduću svečanost; bdijenje, pak, zahtijeva post i pokoru. (sv. Bernard)
b.) Primjer Krista, koji je bio prosjak i siromah; primjer svetaca.
c.) Primjer siromašne braće koja toliko trpe. Kršćanin ne smije tražiti užitak jer zna da je Krist u potrebi u tolikim svojim udovima. (sv. Bernard)

451. Ispraznost časti**.** Budući da su oni koji upravljaju sluge ostalih, one koji upravljaju čeka najstroži sud. Uspinju se do neba, spuštaju se do bezdana, uzdižu se u visinu kako bi im pad bio teži. Čovjek, premda je bio u časti, nije shvatio; sličan je stoci koja ugiba.

Svjetska je čast pjena, dim i san: pjena zato što napuhuje; dim zato što zaslijepljuje; san zato što iščezava kao san. (sv. Jeronim)

Proći će kao noćno priviđenje. (Job 20) Uskoro, čim dobiju čast i budu uzvišeni: otpadnici će nestati kao dim.

Nitko ne želi nositi skupe haljine ondje gdje ga nitko ne može vidjeti. (sv. Grgur)

Hodaju za ispraznošću, pa su postali isprazni. (sv. Jeronim)

O preuzetni križu preuzetnih, kako to da sve mučiš i svima se sviđaš? (sv. Bernard)
Ognjeni je mač kao žena: odvrati lice svoje od požudno uređene žene, koja je uzrok propasti onoliko duša, koliko ih žudi za njom. (Prop 9) Kad se žena uresi ispraznošću, ona je otvoren bunar za pasti u ponor.

SVJETOVNI DUH

452. Duh Božji je duh istine, duh svijeta je duh laži i tame. Duh Božji je duh svetosti, duh svijeta je duh pokvarenosti i grijeha. Duh Božji je duh milosrđa, duh svijeta je duh podjele, ravnodušnosti i okorjelosti.

1. Točka

Duh je duh zablude kad poučava stvari koje osuđuje vjera, razum i iskustvo: takav je duh svijeta. Koja su njegova načela? Blaženi bogataši, blaženi oni koji uživaju svu udobnost, oni koji uživaju počasti, itd. To je upravo ono što vjera, razum i iskustvo osuđuju.

Vjera: *Jao vama bogatima. . . Jao vama koji se smijete. . . Blago siromašnima, blago ožalošćenima, blago progonjenima.*

Razum: Filozofi uglavnom smatraju da je naše srce suviše veliko da bi se zadovoljilo zemaljskim stvarima; ono je nezasitno po svojoj naravi.

Iskustvo: Konzultirajte one koji uživaju počasti... Užitke nakon dobrog objeda, hoće li se sutradan toga sjećati. Taj bestidnik, onaj škrtac… Svijet je duh laži, duh tvrdokornosti, sve mora proći jer on odlučuje o gubitku tolikih duša.

2. Točka

453. Cijeli se svijet nalazi u zloći... Navodi nas da istražujemo što je uzrok svih grijeha, koje su tri pohlepe o kojima govori sv. Ivan. Ove požude su opaka vatra koje svijet prenosi posvuda, po svakoj vrsti grijeha, grijeha u domovima, grijeha u crkvama itd.

On nas udaljava Boga i božanskih stvari, od duhovne literature, od prakticiranja sakramenata itd. Koji li se zaborav Boga događa u svijetu? On bi htio čak uništiti Boga, kad bi mogao, budući da je sredstvo đavla. On napada sluge Božje, drži ih zaslijepljenima, ismijava prakticiranje pobožnosti, čak i otvoreno. *Protivan je djelima našim. Dođite, svladajmo ga.*

3. Točka

Duh svijeta, duh je podjele... ravnodušnosti… i okorjelosti. Naprotiv duh Božji je duh milosrđa, mira, jedinstva i nježnosti.

SVIJET

Prva propovijed

454. Svijet je varalica, treba ga prezirati; on je pokvaren, treba ga mrziti; on je opasan; treba ga izbjegavati. Zabilježimo: zašto i kako ga treba prezirati; zašto i kako ga treba mrziti; zašto i kako ga treba izbjegavati.

1. Točka

Zadovoljstva svijeta su lažna: u njima samima je *privid radosti, maska sreće,* kaže Tertulian. Pozivam njegove pristaše da svjedoče koliko ih gorčine prati u životu. Iskustvo mudroga: *Ispraznost nad ispraznostima. . .* Naše srce se ne može zadovoljiti ovim zadovoljstvima. *Za sebe si nas stvorio, Gospodine i nemirno je srce naše dok se ne smiri i tebi...* itd. (sv. Augustin) Zadovoljstva svijeta ne dopiru do srži srca.

Zadovoljstva svijeta su lažna po svom trajanju. Ona su samo sjena koja prolazi... *Jer, prolazi obličje ovoga svijeta.* Umru isti dan kad se i rode . . *Vidjeh obijesna zlotvora k'o cedar libanonski,... a na večer ga više nema* itd. (Ps. 36) Kad bi trajali cijeli život, što bi to bilo? Život prolazi kao san.

Naprotiv zadovoljstva od Boga su vječna. Razmišljanje o tome je obratilo dvije careve kurtizane, o kojima govori sv. Augustin, koje su slučajno pročitale život svetog Antuna, itd.

Bršljan kojemu je Bog zapovjedio da naraste zbog Jone i koji je trajao samo jedan dan, predstavlja figuru svjetovnog zadovoljstva. Bog je u njega postavio crva koji ga je nagrizao. Bog zapovjedi crvu da podgrize bršljan, i on usahnu.... Primjena ovog primjera na ljudski život.

Zadovoljstva svijeta su lažna u svojim posljedicama. Redovito, pakao ili vječna smrt je posljedica ne samo zlih i skandaloznih zadovoljstava nego i ispraznog i ravnodušnog života.
Bogati Lazar osuđen na propast, nije bio okrivljen zbog svojih pljački, svoje škrtosti, svoje neumjerenosti, nego zbog svog života lagodnog i ravnodušnog: *Sjeti se, sinko, da si za života primio svoja zadovoljstva.... Eto, tako je duša predana mukama jer je zaista primila u životu puninu blagodati.*

Široki i najčešći put je cesta u propast; ili isto tako put ravnodušnog života je onaj koji je najopćenitiji i najčešći.

Božja zadovoljstva i zadovoljstva koja proizlaze iz kreposti imaju upravo suprotne odlike.
Čovjek naravno voli biti sretan, ali ne traži sreću tamo gdje ona uistinu jest. Krepost daje čovjeku istinsku sreću; njezina slast, kaže sv. Augustin je slatkoća: a.) koja nije varljiva, b.) koja je sretna c.) koja je sigurna. . .

Istinska Božja slast koja stiže do srca, čija i najmanja kap, kad ju se kuša, čini da prezremo svjetovnu slatkoću.

Slast koja stvara duboki mir, koja ne rastresa ljude. Ne treba zasnivati radost na varljivoj vanjštini. *Naredio si Bože, i tako je, zbog toga je neuredan duh sam sebi sva kazna.* (sv. Augustin) Svijet je olujno more u kojem većina duša doživljava brodolom.

Trajna i sigurna je slast koja će trajati u vremenu i u vječnosti, koja je tako velika da će naći radost čak i u mukama: *U svakoj našoj nevolji prepun sam radosti.* Mučenici su govorili: *Nikad se*

nismo tako obilno gostili. Vjerna duša se ničega ne boji. Bog je uvijek s njom. S Njime sam u patnji. Nitko od mene ne može odnijeti Krista, kazao je jedan svetac kad su ga pitali uzrok njegove radosti. *Uvjeren sam doista: ni smrt, ni* itd.

2. Točka

455. Svijet je pokvaren, treba ga mrziti; pokvaren u svojim načelima, svojim sudovima, svojim običajima… *Dug branitelj će pokazati svijetu, prvo, što je grijeh, drugo, što je sud, treće, što je pravednost.*

Grijeh: nabrajanje grijeha: nema ni vjere… ni zakona… ni Boga; *sud:* njegovi sudovi su oprečni Božjim i Gospodinovim sudovima. Svijet cijeni jedino zadovoljstva, počasti, bogatstva; *pravednost*: koja dobra djela čini svijet? Ako ih i čini, nisu li ona inspirirana taštinom, ljudskim obzirom, itd. Svijet je proklet od Boga. Jao svijetu. . . *Ne molim za svijet reče Isus*. Treba li kršćaninu više od toga?

3. Točka

Svijet je opasan, treba ga izbjegavati. Što možemo vidjeti u svijetu osim zadovoljstva, zabave, druženja? On svojim slastima omekšava srca; nevinost kvari svojim zadovoljstvima. Pokorava svojim proganjanjima. *Hrabri budite – ja sam pobijedio svijet. Znajte da je mene mrzio prije nego vas.*

Prakticiranje - Izbjegavati svijet. *Udaljio sam se bježeći i ostao u pustinji. Bježite iz Babilona, bježite.*

Ako nas Bog na to poziva, naoružajmo se, jer se u borbu ne ide bez oružja. Kad želi biti štovan preko vaših očiju i usana, recite u dubini srca, zajedno s prorokom Baruhom, kad je rekao Izraelcima da kažu: *Tebi se, Gospode, treba klanjati.*

Druga propovijed

456. Primjena veličanstvenog ulaska Gospodinova u Jeruzalem i njegove smrti nakon i proslave uskrsnuća na ponašanje većine kršćana, su prihvatili Gospodina, a zatim ga izdaju, itd..
Ovo žalosno zlo se može pripisati zloći đavla, slabosti i nestalnosti čovjeka te zavodljivosti i obmani svijeta. Zapravo to su ta tri neprijatelja našeg spasenja, ali bojimo se uglavnom ova prva dva; jer tko se ne boji đavla, ali sa ovim zadnjim nije tako; naprotiv, volimo ga, cijenimo ga, težimo za njim, nastojimo mu se dopasti. Gotovo svi… propovjednici svojim učenim propovijedima, kabinetski ljudi, čak i osobe u zajednicama zadržavaju vidike i načela svijeta... umjesto da se kao kršćani užasavaju svijeta.

Preziranje svijeta; užasavanje svijetom; izbjegavanje svijeta, trebale bi biti tri odluke kršćanina.

1. Točka

Ništa nije tako vrijedno prezira kao ono što je 'ništa', što je ispraznost. Povijest i Salomonov primjer koji je kušao sve što svijet ima najzavodljivije. *Ispraznost nad ispraznošću* itd. (Prop 1, 2.4) *Kakve li ispraznosti i puste tlapnje!*

Nakon što je rekao općenito o svim dobrima ovog svijeta: ispraznost itd., osvrće se detaljno na ova dobra, ne izostavljajući ni dobra duha, znanost. On kaže: *i shvatih da je i u tome muka i patnja duha.* David, njegov otac kazao je: *Blago čovjeku koji se u Gospodina uzda, koji ne ide za štovateljima lažnih bogova, za onima koji se predaju prijevari*. (Ps 39)

Svjetovna dobra su ispraznost i to iz tri razloga:

a.) jer nemaju ništa trajno… Ne mogu zadovoljiti ljudsko srce, stvoreno samo za Boga;
b.) prolaze u trenutku: prolaze kao sijena. Ona su pjena koju oluja stvara, dim koji vjetar raznosi, tlapnja koja iščezava. *Nada je bezbožnikova kao pljeva što je vjetar raznosi i kao sitna pjena što je vihor razgoni; ona nestaje kao dim na vjetru.* (Mudr 5,15)
c.) svjetovna dobra su bez plodova; što je ostalo od onih velikih ljudi, velikih umova kojima su se ljudi divili? Jao, ništa. Predstavljate li vi ove slavne osvajače, ove velike političare, ove uzvišene umove koje vole njihovi vladari, koji upravljaju svime i kojima se svi pokoravaju. Što su oni napravili? *Spleli su paučinu.* Zamahom metle, u jednom trenu sruši se sva njihova svjetovna mudrost, uzalud su se trudili. *Odšetat će u prazninu.* Trudili su se.

Bazali smo stazama propasti i prohodili bespuća pustinje. (Mudr 5,7) *Što nam je koristila oholost, ili* (Mudr 5,8) *Nesta im spomena uz štropot; od prošlosti ne ostade ni spomena.* (Prop 1,11) *Ni u budućnosti neće biti sjećanja na ono što će poslije doći.* Isto.

Nakon toga cijenimo svijet, itd. Malo osoba, čak i duhovnih se potpuno odriče štovanja svijeta i ne čine sve kako bi mu se dopali. Njego lažni sjaj pridobiva gotovo sve.

457. Zadovoljstva svijeta su lažna i varljiva. Vidjet ćemo to na času smrti; ako ne želite sada otvoriti oči, progledat ćete kasnije. Ako želite slušati svjetovnjake, vaše roditelje, jer od njih čujem o svijetu. Ah, reći ćete, bio bih sretan kad bih imao takve i takve povlastice, kad bih mogao posjećivati tog i tog velikana, uživati… Kako bih bio sretan! Kažete, bili biste sretni.

A da to imate, željeli biste još i više. Ovakva dobra će vam donijeti tisuću muka, patnji... da biste ih sačuvali, koliko će vam to stvoriti briga, koliko grijeha, niskosti. Priznajte sebi dakle da je svijet lažac i da svoje pristaše nagrađuje samo obećanjima. Izvucite puku iz primjera tolikih ljudi koje je nasamario neki jadnik.

Ludilo je treća mana svjetovnih dobara. Što je luđe i gluplje od trčanja za vjetrom, od hvatanja dima, uzeti privid za samu stvar. Uzimaju privid zadovoljstva kao samo zadovoljstvo, privid časti za samu čast... slično kao i luđak u svom ludilu koji vjeruje da je bogat. Čim dođe k sebi, vidi da je prosjak kao i prije. *Ništa od bogatstava nisu našli svi ljudi u svojim rukama.* Usporedimo glumce u kazalištu: i ovaj svijet je jedno kazalište.

Kako se može dogoditi da neki kršćanin cijeni svijet…. što da kažem, čak i svećenik koji bi trebao donijeti drugima duh Boga.

2. Točka

458. Suprotstavimo načela i duh svijeta Gospodinu. Pogledajte svjetovni duh. Duh Sveti je ovaj svijet nazivao: velikim Babilonom, ovom besramnom prostitutkom, čiji su se grijesi penjali do neba. (usp. Otk 17, 2)

Sotoninim hramom koji ima đavla za poglavara: *knez ovoga svijeta.* Đavao vodi svjetovnjake. *Boriti nam se protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta.* Što biste rekli za neko društvo koje vodi jedan takav upravitelj? Sv. Pavao na jednom drugom mjestu naziva đavla bogom svijeta. (usp. 2 Kor 4)

Izreke svetaca koje je citirao sv. Pavao: *Odložimo dakle djela tame...* (Rim 13, 13; Ef 5,8) *Budite kao djeca svjetlosti.* Suprotstavljanje načelima svijeta.

3. Točka

Izbjegavanje. Uopće se ne govori o Bogu u ovom svijetu, zaboravlja ga se, čak mu se i ruga i progoni one koji ga javno ispovijedaju. U ovom svijetu vlada sama sablazan, koja vodi u grijeh: primjerom; riječima. Činite poput tog i tog gospodina; on je častan čovjek; odobravajući zlo, nazivajući ga krepošću; progoneći one koji mu se suprotstavljaju. U svijetu se čuju: grešnici, svjetovnjaci, koji itd.

NERAZBORITOST DJECE SVJETLOSTI

Osma nedjelja nakon Duhova

459. *Sinovi su ovoga svijeta mudriji od sinova svjetla.*

Je li to moguće? Ponašanje svjetovnih ljudi, kad se radi o nekim važnim stvarima: oni ispituju prirodu i svojstvo stvari, predviđajući posljedice; izabiru najprikladnija, najsigurnija i najpouzdanija sredstva da bi stvar uspjela. Koji oprez, koja pažnja kako bi se izbjegle sve smetnje.

1. Točka

Mudri svijeta se ne oslanjaju na svoje vlastito svjetlo da bi ispitali svojstvo svojih stvari. Slijede savjet spretnih ljudi koji znaju razriješiti neku stvar, okrenuti je na svoju stranu, u dobrom smjeru. Pažljivo slušaju ova mišljenja, zapisuju ih, iz straha da ih ne zaborave. Koja sve ispitivanja poduzimaju u nastavku. Primjena na djecu svjetla.

Da li se i mi tako ponašamo: glede poziva u neku službu, slijedimo li mi mišljenje nekog prosvijetljenog duhovnog vođe, vjerujemo li njegovim riječima, svim stvarima, krepostima koji bismo trebali prakticirati, manama koje treba izbjegavati itd.

2. Točka

Svjetovni političari izabiru prikladna sredstva kako bi uspjeli u nekom postupku, u nekom predmetu, u pribavljanju neke službe. Bolesnik nije zadovoljan kad mu se dade lijek koji ga neće ozdraviti, on želi najfinije… Osoba koje želi imati beneficije u Rimu ne propušta ništa, piše, istražuje itd.

Primjena: Koristimo li mi sredstva i putove koji sigurno vode u nebo, put poniznosti, put mrtvljenja, put koji nam je pokazao Gospodin. Parničar vjeruje svom odvjetniku, putnik svom vodiču, onaj koji ide na morske putove svom kormilaru.

3. Točka

460. Kolika pažnja svjetovnih ljudi kako bi spriječili sve smetnje koje bi mogle usporiti ili učiniti da propadnu njihovi poduhvati. Primjer dvorjana koji se obraćaju svom kralju kako bi mu ispunio neku molbu; primjer trgovca koji ne propušta nijednu priliku da se obogati. Treba li ih poticati?.

Primjena: Profitiramo li mi od svih prigoda za spas koje nam Bog daje: pričest, nadahnuća, utjehe? Mi propuštamo sve te prilike. Prilika za mrtvljenje. Sebeljublje koje traži svoje prilike ima gotovo uvijek prednost.

4. Točka

Naš posao koji se tiče vječnosti je važniji od svih drugih stvari na svijetu. Bila bi to užasna računica kada bismo trebali uzvratiti Bogu za sve milost. *Primi, vrati do posljednjeg novčića.* Ono što zemaljski vladar nikada nije tražio tako točno.

Taj naš posao je okružen mnogim opasnostima svijetom, tijelom i đavlom. Izgubljene milosti se više ne vraćaju, milost nije nasljedstvo koje prelazi sa oca na sina, kaže sv. Grgur.

Praksa: a.) misliti na spasenje; b.) koristiti sredstva koja je naznačio Gospodin; c.) paziti na sebe sama kako biste od toga također profitirali: Bdijte, *približio se svršetak svega; otrijeznite se!*

461. Sjetite se da ne možete tražiti odobravanje ljudi a da ne izdate vašu službu, a da ne budete dezerter iz svete vojske, udaljavajući se od evanđeoskog savršenstva za kojim ste obvezani ići sa žarom koji se nikada ne smanjuje reče sv. Franjo Ksaverski ocu Barzéu.

SMRT

Prva propovijed

462. O smrti grješnika. *Najgora je smrt bezbožnika.* (Ps 33, 22)
Ukazati na Presvetu Djevicu, majku svih živih i mrtvih.

1. Najgora je smrt bezbožnika u gubljenju svijeta: po Pismu, Ocima, razumu, usporedbama.
2. U odvajanju od tijela: po Pismu, Ocima, povijesnim knjigama, usporedbama.
3. U grizodušju po dvjema vrstama propasti: zbog propuštenih dobara, zbog počinjenih zala.
Zaključak. U smrti bezbožnika sa svih se strana javlja strah i tuga. Razmatraju se Kristove riječi: Stvarajte si prijatelje itd.

1. Točka

Objašnjenje riječi: Plaća za grijeh je smrt. *Ne boj se ako se tko obogati i ako se poveća blago doma njegova.* (Ps 48) Jer, kad umre neće uzeti ništa.. Ništa nije nesretnije od sreće grešnika. (sv. Augustin)....

Gospodin uspoređuje bogatstvo s trnjem koje bode ako ga se stisne rukom, kao što to čine grešnici svojim navezivanjem; ali trnje ne boli u otvorenoj ruci, poput pravednika koji bogatstvo daju siromašnima. Ne gubi se bez boli ono što se s ljubavlju posjeduje. (sv. Augustin)

Opis muka i briga koje bogatstvo uzrokuje škrtcu na ovom svijetu a i u smrti. Kad umre neki častan i milosrdan bogataš, svi će za njim žaliti i reći: siromasi s njime puno gube, a kad umre dužnik bit će obrnuto. Primjer Agaga kojega je ubio Samuel. *Zaista, smrt je gorka.* (2 Kr 15)

2. Točka

463. Ako grešan čovjek s toliko muke napušta ovaj svijet i svoja bogatstva, s koliko više muke će napustiti svoje tijelo. Usporedimo tijelo s haljinom koju lako skinemo i pravednika koji nije ni na što navezan i obrnuto, kad bi trebalo napustiti svoju kožu, koja bol, jer je koža jako pričvršćena za nas. Primjena ovog na grešnika.

Svjetovna duša se iz tijela tjera silom. *Opaki propada zbog vlastite pakosti, a pravednik i u samoj smrti nalazi utočište.* (Izr 14)

Primjer čovjeka koji je pjevao u grmlju, jer je njegovo tijelo bilo u dronjcima nadajući se da će kad zidine padnu, uskoro vidjeti Boga.

Usporedba naše duše s nekom plemkinjom, koja boraveći u nekom uskom, tamnom i prljavom prostoru ne propušta neprestano se baviti ukrašavanjem i prekrivanjem tapiserijama ovog ružnog mjesta.

3. Točka

Usporedba čovjeka grešnika s Nabalom, koji je stalno dobivao tolika dobra od Boga, opijen toliko strastima, nije o tome vodio računa, ali na samrti, na njegov ustaljeni način, vidjet će, itd.

Izlaženje duše iz tijela puni strahom, i za koga se sudac sjeća da ga je prezreo, boji se sudca. (sv. Grgur)

Tijelo je zatvor, u kojem je zatvoren i pravednik i grješnik, ali s tom razlikom da je pravednik poput zatvorenika koji je zatvoren zbog dugova. Oni se šeću po zatvoru, vide svjetlost, nemaju okove itd. Dok je grješnik poput robijaša koji su u najdonjim ćelijama, s okovima na nogama. Kad im netko dođe do vrata oni se uplaše, da će se vrata otvoriti kako bi ih se odvelo na stratište.

Možete li i vi reći poput sv. Martina. *Što tu stojiš, krvava zvijeri? Nećeš u meni naći ništa pogubno.*

Grešnik na smrtnom času ima samo beznađe i tugu: *gore:* srditi Bog*; dolje:* otvoreni pakao*; zdesna:* bijeg svetih anđela*; slijeva:* đavli; *straga:* svijet sa svojim zadovoljstvima koje čovjek napušta; *sprijeda:* strah od kazne*; unutra:* grižnja savjesti koja optužuje; *izvan vas:* bogatstva koja ste stekli i koja sada ostavljate*; u prošlosti:* žalite za propuštenim prilikama, milostima; *u sadašnjosti:* vaše tijelo koje će postati hrana crvima*; u budućnosti:* vječne muke.

Poticaj: Budite jedni drugima prijatelji, pobožnost Presvetoj Djevici, milostinja, pokora.

Druga propovijed

464. Najgora je smrt bezbožnika. Nesretna je smrt grešnika zbog njegove prošlosti.
Dvije stvari čine strašnom smrt okorjelih grešnika u odnosu na prošlost: opće napuštanje svih stvari kad se umire te sjećanje i pogled na grijehe koje je čovjek počinio.

1. Točka

Umirući treba sve napustiti. To je nužnost: bogatstvo, sva dobra itd. Nema više gozbi, prijateljstava, itd.

Onima koji žele sve bez njihove volje sve se raspada i propada: ovdje ništa nije postojano, ništa čvrsto, sve što je smrtno važe se na nepouzdanom ždrijebu. (Seneka)

Jao vama koji ležite na bjelokosnom posteljama. Jao, jao... *Pedljem si mi dane izmjerio*. (Ps 38) Napuštanje svega izvanjskog... Ono što ovo razdvajanje čini okrutnim jest to što je ono nepredvidivo: u čas kad i ne mislite. Iskustvo pokazuje da zaglave za tren, usred gluhe noći: komešaju se, prolaze; prije vremena nestadoše oni, bujica im je temelje raznijela.

Broj godina je određen pred Bogom, ali grešnici uvijek umiru puno ranije nego što sami to misle. Oni su stablo koje snažna bujica Božjeg gnjeva sruši u trenu i iskorijeni ga do temelja. Ovaj mladić koji je tako dobro izgledao, ova žena, itd.

Ostavljanje svega: *gol iziđoh iz krila majčina, gol ću se onamo i vratiti*. (Tuž)

A to je nasilno i mučno jer su grešnici navezani na ono što posjeduju, dok je s pravednicima upravo suprotno. Blago progutano mora izbljuvati. Bog će ga istjerati njemu iz utrobe. (Job 20)

Što rade grešnici ovdje na zemlji: Jedi, pij, uživaj. . . odgoda do jutra.

2. Točka

465. Redovito ponašanje grešnika je da zaboravljaju na svoje grijehe, zaboravljaju i stavljaju ih iza sebe. Na samrti je suprotno: ima oštro oko kako bi ih vidio. Kad zaspi, otvorit će oči svoje. Spava, dakle, bogataš, i otvara oči, jer kad tijelo umre, njegova je duša prisiljena vidjeti ono što nije htjela prije vidjeti. Otvara za kaznu oči koje je držao zatvorenima za milosrđe. (sv. Grgur)

Nema ništa što više želi, a manje može izbjeći, kaže sv. Bernard govoreći o tom viđenju grijeha. Nabrajanje skrivenih grijeha. Ovi grijesi će ga opkoliti sa svih strana. *Opkoliše me junci mnogobrojni, ugojeni bikovi okružiše mene.* (Ps)

Duša će biti prožeta ovim grijesima. *Utroba vri u meni bez prestanka.* (Job 30, 27)

Ovi grijesi će mu donijeti smrt: *Sasjekli su ga ondje mačem sinovi koji su se rodili iz njegova krila.* Kad bih bio uz vas na smrtnoj postelji, što mi sve ne biste dali kad bih vas zaštitio od svih ovih nevolja. Rekli biste mi: uzmite moja dobra itd.

No, ono što vam neću biti kadar dati, nastojim učiniti danas zbog čistog milosrđa za vaš spas, itd. Spriječite ovu nesreću.

Treća propovijed

466. Najgora je *smrt* bezbožnika. (Ps 33) U odnosu na sadašnjost.
Za pravednike smrt je spokojan san: *Lazar, prijatelj naš, spava.* A za grešnike smrt je strašan i užasan san. Da zaspe vječnim snom, da se više ne probude.

a.) Oštre boli u tijelu grešnika na smrtnom času.
b.) Strah i užas od smrti u njegovom duhu
c.) Nemogućnost da tada pomogneš sam sebi.

1. Točka

Tjelesne boli su puno osjetljivije za grešnika od gubitka vremenitih stvari koje su izvan njega; primjer Joba.

Neće se ganuti onime što je izvan njega, ali itekako primjećuje da na njega utječe ako ono što ga boli dok osjeća u sebi. (sv. Grgur)

Pretjerana ljubav koju imaju prema svom tijelu povećava njihove boli. Usporedba zebnje grešnika s strahovima Antioga. (usp. 1Mak 1)

U kakvu sam tugu zapao i u kakvu bujicu tuge, u kojoj se sada nalazim, a bio sam sretan i ljubljen u svojoj moći. (Hieron)

Bog kao pravi otac daje pravedniku da trpi, a grešnicima na samrti kao strašan sudac. Opis dobrog čovjeka na samrti i njegove strpljivosti, i opis grešnog čovjeka. Ovaj zadnji misli samo na svoje muke, na svoju bolest, jer dok je bio zdrav mislio je smo na svoja zadovoljstva. Pravedna kazna. Niti mogu pobjeći od ovoga neprijatelja, niti ga natjerati u bijeg, kaže sv. Bernard govoreći o tijelu.

2. Točka

467. Dobra je smrt pravednika zbog njegova spokoja po predanju u Boga, bolja zbog zasluge, najbolja zbog sigurnosti. Nasuprot tomu, smrt je bezbožnika najgora: A zbog čega je najgora? Loša je, dakako, zbog gubitka ovoga svijeta, gora zbog odjeljivanja od tijela, a najgora zbog propasti od grižnje savjesti i ognja. (sv. Bernard, Pisma 105.)

U smrti nema ničega čega bismo se trebali bojati, ako naš život nije počinio ništa zbog čega bismo se trebali bojati. (sv. Ambrozije)

U onaj će dan propasti svi njihovi naumi. Čovjek je ignorirao istine vjere, ali u tom trenutku vidjet će ih otvoreno. Govorili su mi o sudu: sada ga osjećam, dodirujem ga, itd. govorili su mi o paklu, vidim njegov dim itd., o vječnosti, vidim početak, a ne vidim mu kraj.

Okružiše me smrtni bolovi, i opasnosti podzemlja nađoše me itd. Čovjek ponekad prođe ispred pakla, to su oni koji ga izbjegnu, ali ima drugih koje pakao nađe i to su oni koji u nj padaju. Duša se veseli ili dršće, u skladu s time kako osjeća da joj je pripremljen stan. (Tertulijan, Knjiga o duši.) Primjer s. Hilariona.

3. Točka

Nadjeni mu ime Jizreel… nadjeni joj ime Nemila, nadjeni mu ime Ne-narod-moj.(Hoš 1)

Ako Bog više ne gleda na njih, ako ih Bog napusti, kako će si pomoći? Grješnici na samrti nemaju ni vremena potrebnog za pokoru; ni spremnost stanja duše; ni djelotvorne milosti.

Misao protiv onih koji odgađaju svoje obraćenje. Mislit će u paklu na obraćenje poput zlog bogataša. Ako se jedan, od onih koji me slušaju, ganut onim što kažem, obrati danas i umre za mjesec dana, kako će biti radostan na času smrti!

Bdijte, dakle, moleći sve vrijeme, da budete držani dostojnima izbjeći sve ono što će se dogoditi. (sv. Ambrozije)

Četvrta propovijed

468. *Najgora je smrt bezbožnika. Smrt bezbožnika loša je u izlasku, gora u ulasku... najgora u nastavku...* (sv. Bernard, *De quatuor novissimis*)

Napuštanje stvorenja, strah od Boga.

1. Točka

Napustit će ga prijatelji, roditelji itd. Blagostanje zlih tijekom života: sluge, bogatstva, časti, djeca, znanost, itd. *Strah nikakav kuće njihove ne mori i šiba ih Božja ostavlja na miru.* (Job 21)

Sami ljudi koje je varao, ustat će protiv njega kako bi se osvetili. Zemlja kaže Bogu: već ga dugo vremena podnosim, želiš li da ga progutam. *Hoćeš li da odemo?* (Mt 13) Pričekaj do žetve, kaže Gospodin. To vrijeme je smrt, kaže sv. Augustin.

Demoni vode još žešći rat. Tijekom samog života: Drže ih u zarobljeništvu po svojoj volji. Ali im ne pokazuju ovo sužanjstvo tijekom života, naprotiv, ugađaju im. Đavao im pomaže da uspiju njihove namjere, zatomljuje njihovu grižnju savjesti, ali na samrti skuplja sav svoj bijes protiv čovjeka; pokazuje mu njegove grijehe. Sve što ga može ražalostiti i baciti u očaj, gubitak dobara, prijatelja. Gle…gle. Zdesna počinjeni grijesi, s lijeve demonska djela, ispod pakleni kaos, iznad bijesni sudac, straga svijet koji te tjera, sprijeda koplje smrti, vani Božja srdžba, unutra savjest koja grize.

Ponekad bijahu progonjeni strašnim sablastima. (usp. Mudr 17) Oni su im mučitelji u smrti koji su im bili poticatelji u grijehu.

Sve naše priče su pune pojavljivanja demona na smrtnom času i u agoniji čovjeka; čak i sveci i anđeli čuvari napuštaju grešnika.

2. Točka

469. Kad bi sama stvorenja napustila grešnika, a Bog da ga ne napusti, on bi bio blažen, slično poput mučenika; ali napuštenost grešnika je sveopća. Bog ga okružuje svojim bičevima, bolestima, tugom, bolom. Oduzima mu svako sredstvo zadovoljštine, nema više ni pokore ni dobrih djela.

On je kao iščupano stablo koje više ne može donijeti roda: *odnio mi je nadu kao iščupanom stablu; već su udovi oslabili, a ipak njihove žudnje ne prestaju činiti djela svoje iskvarenosti.* (sv. Grgur)

Ne mogu ga otkupiti milodari, jer otimanje siromahu koje je jednom počinjeno ne dopušta da budu pokazani Bogu. (sv. Grgur) Vikao je ali ga nitko nije čuo. Ustrajno ću zvati silu, ali nitko neće čuti.

Anđeli nebeski, molite za me. *Nitko neće čuti.* Presveta Djevice, itd. *Liječili smo Babilon, ali se ne izliječi. Pustimo ga.* (usp. Jer 51) Grešnik na samrti nalikuje čovjeku koji se utapa; daleko je od obale, nema daske… Ako i nađe neku trsku, uhvati se snažno za nju, ali se trska pod njim savija ili mu isklizne, i on je pod vodom.

Kad se kaže da Bog napušta grešnika na samrti, govori se o okorjelom grešniku, koji za života nikako nije htio činiti pokoru. Bojte se ovog zla.

Praksa: ne odgađajte svoje obraćenje; mislite na smrt.

Peta propovijed

470. *Najgora je smrt bezbožnika. Bog će ismijavati grešnika na samrti.* Grešnici su se rugali Bogu jer su živjeli kao da Bog ne postoji, a Bog će se rugati grešnicima na času njihove smrti jer često dopušta da umru s toliko mira kao da ih ne čeka prokletstvo.

Grešnici su se rugali Bogu jer nisu htjeli činiti ono što ih je molio, a sada se Bog ruga njima jer neće nikada učiniti ono što ih je molio.

1. Točka

Nema bezbožnika duhom, nego su bezbožnici srcem. Nema Boga pred licem njegovim... Uklonjen je tvoj sud od pogleda njegova. Luđak reče, naime, u srcu svome: 'Nema Boga'.

Odvrati lice svoje da ne gleda kraj. (usp. Ps 10) Lažni mir bezbožnika: prema jačini svojega bijesa, neće pitati. Bog će mu ostaviti na samrti sve naznake istinskog obraćenja, što će utješiti njegove roditelje. Plakat će, ispovjediti se, vjerovat će se da je umro u milosti Božjoj, a Bog će mu se rugati, jer sve je to sumnjivo s čovjekom koji se rugao Bogu tijekom svog života. Kako se Gospodin nad vama radovao usrećujući vas i množeći, tako će se radovati nad vama rušeći vas i uništavajući. (Pnz 28.) Bog će tada spustiti na njega bujicu bijesa.

2. Točka

Koliko sam vas zvao, a vi ste odbijali; pružio sam ruku, ali je nitko ne opazi. Nego ste odbacili svaki moj savjet i niste poslušali moje opomene. Objašnjenje ovih riječi. Zato ću se i ja smijati vašoj propasti, rugat ću se kad dođe ono čega ste se bojali. (usp Izr 1:24-26)

Bog uopće ne sluša ne raskajane grešnike na samrti. On se ruga njihovim prigovorima i prepušta ih povredama đavla. *Smije se onaj što na nebu stoluje, Gospod im se podruguje.* (Ps 2.)

Prema sv. Augustinu postoje dvije vrste zbunjenosti, strašna i beskorisna, to jest ona kakva je grešnog čovjeka na samrti; te korisna i spasonosna i raskajana zbunjenost zbog vlastitih grijeha tijekom života.

Šesta propovijed: Sretna smrt dobrih duša

471. *Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt pravednika* itd. Pravednik će na samrti naći utjehu u trima stvarima: a.) u okončanju svoje patnje; b.) zbog svojih dobrih djela; c.) u opraštanju svojih grijeha po pouzdanju u njegovo milosrđe;

1. Točka

Prosperitet grešnika: *kao iz masti izlazi opakost njihova*. (usp. Ps 72.) Neprilike i patnje pravednika. I jer te je Bog prihvatio, bilo je nužno da te kušnjom potvrdi. (Tob 12.) Ali žalost onih *okrenut će se u radost.* Ponizio sam te, jadna ženo kojoj su se smijali; ponizio sam te, vas koji ste izgubili vaše parnice. Ako sam te ponizio, neću te odsada ponižavati. Njihove su muke prošle i oni će imati vječnu nagradu. primjer svetaca, sv. Liduina i sv. Clementa.

2. Točka

Nema drugog puta za ići Bogu osim smrti. *Neće me vidjeti, a živjet će;* ali također nijedan čovjek bez dobrih djela neće vidjeti Boga. Na samrti nas sve napušta. Jedino nas ne napuštaju dobra ili zla djela. Dobra smrt je, prema sv. Ambroziju, kruna, plaća i prelazak u kraljevstvo. Ali čime se dobiva ova kruna? Dobra djela, koja u vjeri činimo za Boga itd.

Pravednike čeka na nebu njihov brat koji je na zemlji. *Pred tobom će ići tvoja pravda, a Slava Gospodnja bit će ti zalaznicom. Odjevena je snagom i dostojanstvom, pa se smije danu zadnjem.* (Izr 3, 1)

3. Točka

Stanje čovjeka, koji ne zna kamo ide, koji ne zna da li mu je Bog oprostio, je neobično stanje. Čovjek pravednik na samrti apsolutno ne zna da li su mu oprošteni grijesi, ali mu oni ne stvaraju muku: jer on misli da je za njih načinio pokoru; jer ga razveseljavaju ljubav i povjerenje u Boga. *Bog je moja snaga.* (Izl 1,5)

Sedma propovijed

472. *Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt pravednika* itd. Pravednik od bolova, koje trpi na smrtnoj postelji čini predmet svoje zasluge i svoje pokore zadnjom žrtvom koju Bogu prinosi. Mir koji posjeduje.

1. Točka

Smrt, prema sv. Ivanu Krizotomu *jest prinos za čovjeka, žrtva za kršćanina.* Bog u svojoj dobroti Oca često tada pravedniku šalje velike patnje. *Ništa onečišćeno neće ući u Nebo* itd. Blaženo čistilište!

Kršćanin je svetim krštenjem učinjen žrtvom Gospodinovom, i to u duši ulijevanjem Duha Svetoga, u tijelu preko znaka križa koji svećenik čini na čelu; u pogledu dobara odricanjem od svijeta i njegovog sjaja, ali žrtva je potpuna tek uzimanjem hostije, a kruna je smrt.

Kršćanin, po Isusovu primjeru, treba započeti život dragovoljnim siromaštvom i potpunom nenavezanošću, nastaviti ga u uzdisajima i marljivim krepostima, te ga završiti smrtnim patnjama.

Na Kalvariji su tri križa, križ nevinoga, križ pokajnika i križ odbačenoga. Izaberite križ pokajnika, kako ne možete izabrati ova dva druga. *O da me zapadnu zvijeri koje su mi pripravljene. Ja ću vas napasti.* (sv. Ignacije, mučenik)

Oprostite, dječice. Znam koliko vrijedi patnja i mučeništvo*: znam što je korisno.* Primjeri sv. Lovre i sv. Uršule.

2. Točka

Pravednik se može bojati smrti zbog dva razloga:

a.) jer je ona kraj njegovih zasluga: *naime, kao što rob ne bježi od poslušnosti životu tako mudrac prihvaća dobitak koji donosi smrti.* (sv. Ambrozije, *Knjiga o dobrobiti smrti.*)

b.) zbog strogog Božjeg suda, nepoznatog čovjeku, na kojem će i dobro biti pomno istraženo. međutim ovaj strah pravedniku služi da bi ga pročistio, vodio do poniznosti i uplašio da ne griješi.

A ono što ohrabruje pravednika to je mir dobre savjesti: *Nema veće sreće od sretnog srca.* Znam, kaže sv. Pavao, da su za mene u Jeruzalemu samo patnja i okovi, ali ja se ne bojim toga jer radim s dobrim Učiteljem. Primjer pravednika na samrti: *Priskočite, anđeli, čekaju me pravednici.* U svom ću izdahnuti gnijezdu, kao palma proživjevši dane, kaže Job. Skrovište pravednika je milosrđe Božje.

Osma propovijed: o naravi dobre smrti

473. *Dragocjena* itd. Umrijeti dobrom smrću znači umrijeti u milosti. Koji dojam ostavlja ova smrt na duh pravednika.

1. Točka

Tri su vrste smrti: nesretna smrt: *u grijehu ćete svojem umrijeti. Mistična smrt: Promatrajte se kao da ste mrtvi. Prirodna smrt: Svim je ljudima jednom umrijeti.*

Samo je ova prva loša, samo je ova druga dobra, a treća poput Apostola može imati tri objašnjenja: a.) sve što je u nama upozorava nas na našu smrt; b.) sve što nosimo u sebi trebalo bi nam služiti kao odgovor na nagone tijela, đavla i svijeta; c.) smrt je jeka života. Život je glas i jeka prenosi ono što je glas rekao. Tko će naći eho koji odjekuje: čistoća, poniznost itd. na glas koji kaže: nečistoća, oholost, itd.

Ova istina se dokazuje i sa onime što se događa u prirodi: zrno pšenice bačeno na zemlju urodit će pšenicom, zrno prosa prosom. Život je sjeme: *Orali ste bezbožnost, želi bezakonje.* (Hoš)

Koji bi nered bio u prirodi kad bi stablo kruške donosilo trešnje. *Ne varajte se, braćo: Bog se ne da izrugivati! Što tko sije, to će i žeti!* (Gal 6, 20)

No usprkos dobrom životu moramo se uvijek pribojavati jer Bog, budući da je gospodar svojih darova, ne postupa uvijek na isti način. Po gospodarenju s milošću koja redovito na samrti ide na ruku dobrim navikama stvorenim u čovjeku tijekom života. Navika koju je čovjek činio tijekom života, bit će ista i na samrti, što se pokazuje kad čovjek uđe u bunilo, ako je bio škrtac on će govoriti samo o imetku, bogatstvu; o poslu ako je bio … itd.

Primjer onih koji su, budući da su zlo živjeli, zlo i umrli, i u istim grijesima u kojima su i živjeli: tako je s Abimelekom, Šaulom i Abšalonom, itd.

Učinak Božje pravednosti, da onaj koji je loše živio, loše i umre; grijeh stvara zlu smrt kao uzrok, kao dispoziciju, u svojstvu nezasluživanja, po stvorenoj navici se živi i umire.

2. Točka

475. *Prije nego umreš, prijatelju čini dobro*. (Sir 14) Kako je naša duša naš najbolji prijatelj, kaže sv. Grgur, činite joj dobro prije svoje smrti. Prije svoje smrti čini pravdu, jer u podzemlju se ne može naći hrana.

Imaj na umu da smrt neće oklijevati. Objašnjenje riječi: nakon smrti, nema više zasluga… Smrt nam je stalno za petama. Koliko je ljudi umrlo koji su prošle godine bili dobrog zdravlja, koliko itd. Milosrđe Božje je beskrajno za grešnika, slažem se, ali njegovo strpljenje je ograničeno.

Od svih prisutnih u trenutku smrti Isusa Krista, samo se jedan obratio - dobri razbojnik. Kad biste legli u krevet i zapalili vatru ispod vas, ne biste izgorjeti, kao što ni troje mladića nije izgorjelo u ognju. Kad biste se našli naspram lavova, odvažno ih razdražujte, jer nisu napali ni Danijela koji se našao u lavljoj jazbini.

Sv. Jeronim je savršeno poznavao mnoge stvari i veliko iskustvo ga je učinilo učenim u brojnim materijama, veliki čovjek koji je bio među Grcima, Latincima, Sirijcima, našavši se na smrtnoj postelji, zamoljen od svojih učenika da im kaže koju riječ pouke, neku istinu kao svoju ostavštinu, evo što im je rekao:

„Umrijet ću, moja duša je na rubu mojih usana, ali od svih istina kršćanskog ćudoređa, u koju sam najviše uvjeren, je ova – od sto tisuća ljudi koji su zlo živjeli, jedva da ima li jednoga koji umire dobro, a kako ne biste mislili da je ovo što kažem učinak moje bolesti, *to smatram,* to je moje uvjerenje*; to sam se uvjerio višestrukim iskustvom.* Uzmite to za sigurno, ostavite nesigurnost. Pokora, pokora…“

Deveta propovijed: O kršćaninu u smrtnoj agoniji i o onom što on treba činiti

476. Čistoća savjesti po točnoj ispovijedi i zadovoljština. Duh vjere po obnavljanju krsnih zavjeta. Sukladnost duše i tijela Isusu Kristu po prihvaćanju smrti.

1. Točka

Prva briga kršćanina oko smrti je postići čistu i mirnu savjest, ispovjediti se u pravo vrijeme. Hvala mrtvih mrtva je – kao da je nema. Samo živ i zdrav hvalit ćeš Gospodina i slaviti Ga i biti slavljen od Njega u Njegovu smilovanju. (usp. Sir 17)

Brinite se tada jedino za sebe. Vidjet ćeš umjetno izazvane suze, glumljene uzdahe, prividnu zabrinutost koja ne želi da ozdraviš, već čeka kad ćeš umrijeti. (Salvien)

Ispitujte posebice ono što ste činili. Primjer svetaca koji su činili velike pokore, čak i na samrti. Sveti Augustin je umro očiju suznih i uprtih u knjigu sedam pokorničkih Psalama, sv. Lovro Justinijani je umro na goloj zemlji, sv. Guliom, nadbiskup Bourgesa, u pepelu i kostrijeti, sv. Petar Luksemburški, dao se bičevati, sv. Karlo Boromjeski, pokrio se kostrijeti.

Nadoknada ukoliko je moguća, dobara i ugleda onih koje smo povrijedili.

2. Točka

Jer nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire. (Rim 1, 4) Čovjek može učiniti smrt zaslužnom po žrtvi svog života prinesenoj Bogu, po obnavljanju krsnih zavjeta kako se činilo u prvoj Crkvi. Tako je na samrti učinio Mr. du Belley.

Ovo obnavljanje je potrebno iz tri razloga: a.) kako bi čovjek svjedočio da želi umrijeti kao dobar kršćanin; b.) kako bi nadoknadio zbog vezivanja za ovaj svijet; c.) kako bi se otjerao đavla.

3. Točka

Činiti poput Gospodina. Priprava Isusa na samrti: udaljavanje od svijeta i njegovih pravila, molitva. Potpuno prepuštanje i predanje Bogu, Ocu, prihvaćanje križa, patnji, itd… Preporučio je svoju majku sv. Ivanu i Ivana svojoj Majci. Vi ljudi tako Bogu preporučite svoju ženu i djecu.

Deseta propovijed: O smrti pravednika

477. Za petak, 4. tjedan poslije korizme. *Naš prijatelj Lazar spava.* (Iv 11)

Spava. Smrt pravednika je blagi san, prema sv. Augustinu. Ne možemo doći na ovaj svijet bez pomoći primalje i ne bismo znali radosno iz njega izaći i ući u vječni život bez pomoći primalje – Presvete Djevice: *Primi nas u času smrti*, kaže Crkva.

Prošlost ne pogađa pravednika: a.) zato što počiva od svojega truda, od boli, od pogibli; b.) zato što njegova djela idu s njim.

Sadašnjost ga ne obara: ni bolesti, ni nevolje niti besane noći. Treće.

Ne pogađa ga budućnost; ni duša koja ide na sud; ni tijelo koje će istrunuti u zemlji.

Zaključak: Pravedniku se sa svih strana nalaze razloge radosti i nade: gore,dolje, zdesna, slijeva.

2. Točka

Naš je Gospodin kaznu zaodjenuo u čast i blagoslovio ju posvećujući patnju na sebi. *Blaženi oni koji umiru u Gospodinu!* Da, govori Duh, neka itd.

Život čovjeka je poput života nekog težaka: njegovi su dani kao u najamnika. (Job) Daj plaću radnicima. . . Sladak je san radiši, spavao malo ili mnogo. Borba je život čovjekov na zemlji...

Shvaća da smrt nije kraj života, već krivnje. (sv. Bernard) Što je život duži, to su grijesi brojniji; crvenim se što živim jer ničemu ne koristim; bojim se umrijeti jer nisam spreman; ipak, draže mi je umrijeti i prepustiti se Božjem milosrđu negoli nove zločine gomilati na stare. Isti.

Pravednika se može usporediti s labudom, koji u času smrti milozvučno pjeva, a grešnika sa sirenom, koja prema prirodoznancima, u času smrti čini strašne grimase. Razlog ovog različitog postupanja je što sirena, budući da se hrani zmijama i žabama, onečišćuje krv koja joj uzrokuje bolnu smrt; dok se labud hrani samo dobrom hranom.

2. Točka

478. Blago onome koji misli na uboga i slaba: u dan nevolje Gospodin će ga spasiti. Tko razmišlja shvaća i Krista prepoznaje u ubogome. (sv. Krizostom)

Blago onome koji misli na uboga. Gospodin će ga ukrijepiti na postelji boli. (Ps.) Pobožna duša je poput pčele, a grešna duša je poput cvrčka. Ova prva je skrbna, brine se za budućnost, radišna je, itd., ova druga se zabavlja pjevajući tijekom ljeta, ne stvarajući zalihe za zimu. Primjena.

3. Točka

Iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega: on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo. Pravednik čeka Spasitelja, ne suca, poput upravitelja neke pokrajine koji je puno uložio u svoju službu i koji je zatim pozvan na dvor. On tamo ide radosno. Onaj koji je loše gospodario naprotiv drhti. Primjena.

Bog će preoblikovati tijelo pravednika. Duša, po smrti, odlazi iz tijela samo neko vrijeme. *Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja.* Razlozi radosti za pravednika sa svih strana. *Obradovah se kad mi rekoše*: "Hajdemo u Dom Gospodnji!"

Presveta Djevica, koja će vas utješiti, s desne strane reći će vam: Budi blagoslovljeno, drago dijete itd. Mr. Bertaud, knjižar u Parizu, nakon što se hrabro odupro zlom duhu na samrti i ostavši pobjednikom, postavši lijep poput anđela uzviknuo je: I najmanja kap utjehe koju osjeti moja duša kadra je ugasiti svu vatru pakla; zatim, obrativši se svecima prema kojima je gajio pobožnost: pozdravljam vas pozdravom vječnosti, Presveta Majka Božja, sv. Petre, moj zaštitniče, sv. Mihaele, moj anđele čuvaru itd.

Hvale koje ljudi iskazuju pravedniku nakon njegove smrti: ah, bio je to tako ponizan čovjek. Čiji je spomen u blagoslovu. Poziv Gospodinov: *Dođi, zaručnice moja, iz lavljih spilja, s planina leopardskih.* (Pj 4, 8)

Jedanaesta propovijed: O nesigurnosti smrtnog časa

479. *Bdijte, jer ne znate ni dana ni časa.* (Mt 25 *Što pak vama kažem* itd. *Bdijte*.
Riječi raskalašenog čovjeka: *Jedimo i pijmo, jer sutra nam je mrijeti*. (Iz 22.)
Riječi svjetovnog čovjeka: *Dušo, evo imaš u zalihi mnogo dobara za godine mnoge*. (Lk 12.)

Mlak čovjek kaže da se nema čega bojati. Neizvjesnost smrti obvezuje raskalašenoga da misli na budućnost; svjetovnoga da oplakuje prošlost; tromoga da bdije nad sadašnjošću.

1. Točka

Veliki je broj onih koji, pod krštenim čelom, skrivaju nečisto srce. *Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?*

Izgovor raskalašenoga: ne treba ostaviti sigurno za ono nesigurno. Ali to je vrlo isprazno jer ono za koje on kaže da je sigurno i koje čini sadašnji život sa svojim zadovoljstvima, je nesigurno, jer tisuću staza vodi u smrt.

Opis i nabrajanje različitih svakodnevnih smrti: *Bezumniče! Već noćas, zatražiti će ti se duša*. (Lk 12) Ono što on naziva nesigurnim je zapravo vrlo sigurno, jer nema ništa sigurnije od istina vjere. Ljudi ne razmišljaju ovako osim kad se radi o spasenju; ako se radi o nekoj svjetovnoj stvari, zabavi, trgovanju na moru, itd. Čovjek svakodnevno prikazuje sadašnja dobra kao nesigurna.

Mudri su tek za zlodjela. (Jr 4.) Trebalo bi da raskalašeni razmišljaju ovako: Sigurno je da ću umrijeti; nije sigurno da nema vječnosti koja zatim slijedi; napustimo dakle nesigurno koje čini nada bezbožnika i uzmimo sigurno koje čini razmišljanje o smrti.

Koje li usporedbe između vječnosti i nekog prolaznog trenutka zadovoljstva. *Milo je Bogu smilovati se na tvoju dušu.* (Sir)

Objašnjenje ovih riječi.

2. Točka

480. Tri stvari priječe obraćenje ljudi ovog svijeta: a.) prolazna zadovoljstva koja uživaju; b.) grijesi koje su počinili, c.) neugodna razmišljanja u koje uopće ne žele ulaziti.

Dugi život koji Bog obećava. Dakle, ako je svjetovni čovjek zaista uvjeren da su dan i sat njegove smrti neizvjesni, uklonit će ove tri zablude.

Ne posjedujete vaše imanje, kuće... osim kao u polog. Koja je ludost onda navezivati se na njih. Kad biste pročitali na zidovima imena njihovih bivših vlasnika i kratkoću vremena koliko su ih oni uživali, kakvi biste se mogli u to navezivati, jer sve prolazi itd.

Zaklinjem vas da se kao pridošlice i putnici klonite putenih požuda koje vojuju protiv duše. (1 Pt 2.) Objašnjenje primjerom putnika. Čovjek svjetovnjak, kao i drugi, ima svoju dušu samo u polog: *Duša će se tvoja zaiskati od tebe. Bog vam kaže: U čas kad i ne mislite*, itd. i vi vjerujete da se radi o nekom učitelju koji vas opominje da će tražiti račun, itd. a*li živoga mi Jahve i života mi tvoga, ima samo jedan korak između mene i smrti.* (1 Sam 20, 3.)

Kad biste znali da na svijetu, u gradu ima neka osoba koja vas traži da bi vas usmrtila u trenutku kad to najmanje očekujete, koliko biste se pazili. *Zar je usred toga dopušteno odmarati? Čovjek ne zna svoga časa: kao ribe ulovljene u podmukloj mreži, i kao ptice u zamku uhvaćene, tako se hvataju sinovi ljudski u vrijeme nevolje koja ih iznenada spopada.* (Prop 9.)

3. Točka

Potreba da se mlak čovjek prisili raditi, itd. Objašnjenje ovih riječi.

Dvanaesta propovijed

481. Za 15. ned. nakon Duhova. *Upravo su iznosili mrtvaca, sina jedinca u majke.* (Lk 7.)

Razmišljanje o smrti nas rasvjetljava: a.) kako bismo se ponizili, b.) kako bismo se odvojili od svijeta, c.) kako bismo spoznali Boga.

1. Točka

Poput sjene čovjek prolazi. (Gal 6.) Kime se to praviš? Jer čovjek sebe obično smatra većim nego jest. Na akademiji groba, u školi smrti čovjek nauči upoznati sebe.

Ponizi se, sjedni u prašinu, djevice, kćeri babilonska! Sjedni na zemlju, bez prijestolja, kćeri kaldejska! (Iz 47, 1.) Sjeti se, čovječe da si prah i pepeo, itd. Uništi nakit prolazne časti i sjaj loše obojane slave: u smrti ukazat će ti se čovjek nag i jadan, žalostan što je čovjek, plačući što je rođen, mrmljajući što je rođen za muku, a ne za čast.

Razmišljanje o smrti prigušuje oholost. Što se oholiš, praše i pepelu?

2. Točka

482. Ovo razmišljanje rasvjetljava dušu kako bi spoznala ispraznost svijeta. *Otkuda nam Mudrost dolazi; izvlači se iz skrovitosti, izvlači se iz grobova.* (Job 28, 12.) Čovjek je tek na samrti oštrovidan.

Ne vjerujmo tijelu i ne mijenjajmo dušu svoju za njega. (sv. Ambrozije) Sve dok nas strast pokreće u ovom svijetu, živimo u zemlji laži i iluzija. *Sve se uljepšava bojama nevjere. Vjeruj mi: požuda nema mjesta ondje gdje postoji strah od smrti.* (sv. Zeno Veronese)

Lako prezire sve onaj tko misli da će uskoro umrijeti. (sv. Jeronim)

Nakon što je Hormisdas došao vidjeti u Rim i nakon što ga je car upitao da li se divi svemu što je vidio, hladno je odgovorio da ima nekih stvari koje ga sprečavaju da se divi, i to groblja i grobovi. Umire se u Rimu isto kao i u Perziji. Ne mogu pokazati štovanje i ljubav prema nečemu što je smrtno.

3. Točka

Razmišljanje o smrti omogućava čovjeku da spozna Božju moć da čovjeka ogoli i kazni. *Bojte se onoga koji može ubiti tijelo i dušu, itd. Sakriješ li lice svoje, tad se rastuže; ako dah im*

oduzmeš, ugibaju i opet se u prah vraćaju. (Ps 103, 9) Uskoro će reći o vama: Evo mrtvaca. . . evo mrtvaca.

Trinaesta propovijed

483. Za Pepelnicu. Sjeti se, čovječe da si prah i pepeo itd. Razmišljanje o smrti čini nas poniznima, oslobađa nas od ljubavi prema tijelu, odvraća nas od navezanosti na zemaljska dobara.

1. Točka

Razmišljanje o smrti čini da spoznamo: koliko smo udaljeni od Boga po našoj naravi; podvrgava nas njegovoj pravdi po sudu nad našim grijesima; čini nas nesposobnima da mu se odupremo po našoj nemoći. *On je protiv Svemogućega podizao ruku.* (Job 15.) *Ponizite se pod snažnom rukom Božjom.*

2. Točka

Nema ničega što bi se moglo bolje upotrijebiti za obuzdavanje ljubavi prema tjelesnosti negoli da svatko pomisli kakvo bi bilo ono što sada ljubi kad bi smrt zakucala na njegova vrata. (sv. Grgur)

Ljubav koju imamo prema našem tijelu je neuredna, jer ga volimo više od naše besmrtne duše; slijepa, jer ne razmišljamo što će postati naše tijelo; okrutna, je ćemo ga po ovoj ljubavi izgubiti. Razmišljanje o smrti uklanja ova tri zla.

3. Točka

484. *Ispraznost nad ispraznošću, sve je ispraznost.* Isprazno je ono za što se kaže da je prazno, što dakle ima ime, ali nema sadržaja. (sv. Bernard)

Pepeo nas uči koliko su dobra ovog svijeta isprazna, kratkotrajna i beskorisna.

Ovo je prava slika bogataša: on se kao dijete koje se igra u pijesku. Što su to velike stvari ovog svijeta. Dječja igra…, ispraznost, itd. *Ništa nije po sadržaju veliko što je vremenski kratko.* (sv. Eucher)

Čovjek u smrt ništa ne nosi. Bacite pepela po vašem duhu, kako biste mu snizili oholost, po vašem srcu, kako biste ugasili plamen požude, po vašem imetku kako biste otkrili njegovu ispraznost.

Četrnaesta propovijed

485. Među demonima neki su putnici: *Evo prođoh zemljom i obiđoh je.* (Job 1,7) Neki su trgovci, koji kupuju duše: *Sve ću ti to dati.* (Mt 4.) Neki su slikari koji lažnim slikarijama varaju ljude: *Đavao, koji ih je zavodio.* (Otk 20,10) No lik najmarljivijega i najvarljivijega slikara preuzima onda kada oslikava ljubav čovjeka.

Ali protiv njega: smrt je pouzdana i nepogrešivo dolazi; spremno i brzo dolazi; iznenada dolazi.

1. Točka

Ljudima je jednom umrijeti. (Hebr 9.) Na cijelom je svijetu Bog uspostavio tri velika kraljevstva: nebo, podzemlje i zemlju; ona imaju poseban zakon glede smrti. Na nebu je vječni život: *Pravednici će pak živjeti zauvijek.* U podzemlju je vječna smrt: smrt će ih satrti, itd. Na zemlji je smrt samo jednom: određeno je čovjek jednom umire itd.

Ostala su naša dobra i loše stvari nesigurne; samo je smrt sigurna. (sv. Augustin)

Tko živ smrti vidjeti neće? (Ps 88, 49.) Zar Enoh... zar Ilija... zar velikaši... zar bogataši? Svatko! Jer, smrt zarobljava, pustoši, ubija sve koje priroda dovodi u ovaj život. (sv. Petar Krizolog) Vi ćete pak kao ljudi umrijeti.

O bezbožni bogatašu, koji zgrćeš bogatstvo,... treba umrijeti. O bestidni grešniče,... treba umrijeti. Ako si smrtan, živi kao smrtan. (Isokrat.)

2. Točka

486. Ne zaboravi da smrt neće oklijevati. Tko se danas odijeva u grimiz, sutra će biti zatvoren u grob; tko danas vlada ljudima, sutra će ga crvi izjesti i pretvorit će se u trulež; danas stavlja kraljevske lente, sutra će mu beživotno tijelo biti ogrnuto u bezvrijedne dronjke. (sv. Petar Damiani)

Koji uživaju ovaj svijet, kao da ga ne uživaju... Vrijeme je kratko... Mi jedva što smo na svijet došli, a već nestadosmo. (Mudr 5.)

Kao cvijet je nikao i vene već, poput sjene bježi. (Job 14, 2.) Sve je prošlo kao sjena i kao kratkotrajan glas. I kao lađa koja siječe uzburkano more; ili kao ptica što zrakom proleti. (Mudr 5.)
Živite kao da ćete vječno živjeti, za svime hlepite kao da ste besmrtni. (Seneka)
Tisuću je godina u očima tvojim kao jučerašnji dan koji je minuo.

3. Točka

U čas kad i ne mislite, itd. Kao ribe ulovljene u mreži, itd. Čudim se kako prorok Amos govori *da će sunce zapasti u podne.* (Am 8,9.) *Dok još bezbožnici budu govorili: "Mir, mir i sigurnost", zadesit će ih iznenadna propast.* (1 Sol 5, 3) *Doći ću ti kao tat.* (Otk 3, 3) *Dan Gospodnji dolazi baš kao kradljivac u noći.* (1 Sol 5.)
Skriva se posljednji dan, da se pokažu svi dani. (sv. Augustin)
Bdijte dakle jer ne znate dana ni časa!

Petnaesta propovijed

487. Za četvrti dan Pepeljenja. *Prah si*, itd.

Vrhunac je filozofije razmišljanje o smrti. (sv. Krizostom.) Stoga nas Majka Crkva uči: Sjeti se da si prah i pepeo. Držanje smrti na pameti odvraća od grijeha, potiče na pokoru i navodi na dobra djela.

1. Točka

Pravi mudrac ne promatra toliko početak događaja, koliko predviđa kraj i ishod. (sv. Augustin) U svim svojim djelima misli na svoj konac, pa nećeš nikada griješiti. (Sir 7, 36)

Razmišlja se o smrti, ali možda samo onda kad se pokojnik oplakuje, kad se sprovod pripravlja, kad se iznosi, kad ide povorka, kad se pokapa; nakon što se pokojnik pokopa, i to se razmišljanje pokopava. (sv. Augustin)

Savršen je život razmišljanje o smrti: kad pravednici zdušno o njoj razmišljaju, izbjegavaju konopce grijeha. (sv. Grgur)

O Samsonu čitamo kako je skrenuo s puta da bi promotrio leš lava: skrenuo je da bi vidio leš lava. O, kad bi svi ljudi skrenuli s puta, tj. od svjetovnih poslova, kako bi promotrili leševe vlastitih lavova, itd.

2. Točka

488. *Neka se sjete i neka se obrate Gospodinu svi krajevi zemlje.* Ako te požuda vuče na grijeh, ako te raskoš mami, stavi si pred oči sliku smrti. (sv. Bernard)

Kosti njegove, tj. patrijarha Josipa, posjećene su i nakon smrti su prorokovale. Prorokovale su, dakako, poniznost, prezir prema svijetu.

3. Točka

Sama kazna za grijehe, tj. smrt, postaje oruđe kreposti, ako se bolje razmisli. (sv. Augustin) Primjer. Sv. Ivana Elemosynari, kojemu su radnici po noći potajno govorili: "Tvoj je spomenik sve do danas nedovršen."

Kad vojnik na povišenju vidi bitku, ne spava. Okrivljenik kojemu će sudac uskoro presuditi za zločin vrijedan smrtne kazne, loše spava.

Oči su mudraca na glavi, kako bi dalje vidjele. Kamo sreće da se opamete i shvate i predvide krajnji ishod. Bolje je ići u kuću jadikovki negoli u kuću gozbe koja vodi na grijeh. (sv. Augustin)

Šesnaesta propovijed*: *mjesta iz Svetoga Pisma o smrti

Svi moraju umrijeti: Job 30, 2 Kr 14,14; Mud 2,1.
Ne zna se čas: Prop 9,12; Lk 12, 40.
U stanju u kojemu umremo ostajemo zauvijek: Prop 11,3.
Kome je smrt gorka? Prop 41,12.
Različite prednosti smrti: Job 3, 13.
Treba ustrajati u dobrim djelima: Prop 9,10.
Smrt pravednika puna je radosti: Otk 2, 28.

Sedamnaesta propovijed*: *iz svetih otaca

490. Odlagati do smrti lijek pokajanja je opasno i blizu je propasti. (sv. Grgur)
Sveti muževi, koji neprekidno promatraju kratkoću života, žive kao da svakodnevno umiru. (sv. Grgur)
Svemogući Bog često u nemirnom vremenu ne uslišava molbe onoga tko njegove savjete prezire u spokojnom vremenu. Isti. Kad budu propadali naučit će da su ljubili propadljivo. Isti. Tko razmatra kakav će biti u smrti, uvijek bojažljivo djeluje. Isti.

Ne gubi se bez muke ono što se posjeduje s ljubavlju. (sv. Augustin) Lomljiviji smo nego da smo od stakla. Isti. Tko se želi predati i živjeti s Kristom, ne umire trpeći, već trpeći živi i s ugodom umire. Isti.

Umiruće ne nuka na prošnju kazna za prijestup, već opomena da je smrt blizu; i nije dostojan da u smrti primi utjehu onaj tko nije razmišljao o tome da će umrijeti. Isti, Kad nevaljalac želi, ne može, zato što je, kad je mogao, više htio nešto drugo. Isti.

Budalasti je zahtjev u vrijeme potrebe tražiti pomoć od onoga kojega si u sretnim vremenima prezreo. (sv. Jeronim) Peta označava kraj tijela i nju vreba zmija kad čeka u zasjedi. Jedino se ovoga svi trebaju bojati: da ih ne bi na kraju puta zarobila vlastita opačina. Isti.

Kakvoga te Bog zatekne kad bude zvao, tako će ti isto i suditi. (sv. Ciprijan)

Četiri su posljednje stvari: smrt, sud, raj i pakao. Što je strašnije od smrti? Što je jezovitije od suda? Što je nepodnošljivije od pakla i što je ugodnije od slave? (sv. Bernard)

Ne škodi dobrima ako su ubijeni ili ako ih ugrabi iznenadna smrt; ne umiru naglo oni koji uvijek misle na to da će umrijeti. (sv. Anzelmo).

Neka nas pripravne zatekne zadnja nužnost, koja često iznenadi nepripravne. (sv. Euzebije)

Što će biti kad se čovjek zadnji put pozdravi s ljudskim stvarima, dok ispred sebe ima smrt, iza sebe ostavlja život, te pada u onaj strašni bezdan? Isti.

Tko je poznavao manje naslada u životu, manje se boji smrti. . .

Priroda je čovjeku dala svratište za privremeno zadržavanje, a ne za trajni boravak. (Ciceron)

MOLITVA

Prva propovijed

491. *Amen, amen kažem vam: sve što zatražite od Oca u moje ime dat će vam se*. (Iv 16,23) Tri riječi: a.) Božja: *treba moliti;* nužnost molitve*;* b.) anđeoska*: molitva je dobra;* izvrsnost molitve; c.) apostola Pavla: *molite, pak, u vjeri, nimalo ne oklijevajući*; kvaliteta molitve.

1. Točka

Autoritet Boga: *treba moliti;* potvrđen primjerom; uvećan kajanjem i molitvom, voljom i željom;

Vjera: postoji uzvišeno Biće stvoritelj, nadziratelj od koga sve dolazi po njegovom stvaranju; od koga sve ovisi, od koga je svaki savršeni dar. Čovjek treba na početku djelovanja podići oči prema nebu *odakle će mi doći pomoć;* čistih ruku*: dižući čiste ruke,* svoje srce i svoju dušu*: k tebi sam podigao srce svoje.* Neka prva riječ bude uzvik: Moj Bože!

Čovjek Bogu duguje štovanje, hvalu, priznanje itd.; druge dužnosti što se vrši jedino molitvom. Treba s Bogom nastojati biti prijatelj u molitvi. Čovjek bez molitve je nevjernik koji ne vjeruje u Boga, neka vrsta šizmatika odijeljenog od cjeline, nevjerni heretik odijeljen od istine, nečovjek bez raspoznavanja, buntovnik koji ne poznaje svoga gospodara; prepušten sam u sebi, imajući uzdu itd;

Razum: da ne uđete u napast. Kušnje *izvana:* đavao kruži tražeći koga da požderе itd.; svijet: laže, umire i do smrti vara naše oči: *zadivljenost tričarijama; koji će nas zarobiti postale su zamka nogama; kušanja unutra: naše misli;* razum koji luta; duh koji se zasljepljuje; osjetila koja nas varaju; strasti koje nas uzbunjuju, strmina koja nas vuče: nitko nema ništa svoga osim laži i grijeha: skloni su. Kako se oduprijeti: *molite da ne padnete u napast.*

Ali mi smo prosvijetljeni, mi smo... *bogat sam i ništa mi ne treba* (Otk) hvala ti; *i ne znaš da si bijedan* itd. Ali mi imamo dobre namjere; ali vidim... osjećam, ne želim!
Bog daje sposobnost da se želi i čini; vjerujemo da nitko ne dolazi Ocu osim onoga koji je pozvan od Boga koji govori u srcu *po svojoj milosti, pozvan da ne dođe osim po milosti.* (sv. Augustin)

Bog koji svima daje dovoljno milosti: *Milost ne daje osim po molitvi.* (sv. Ambrozije)

Moćna i učinkovita milost: Bez milosti ne može čovjek ustati iz grijeha, niti *svladati neprijatelja, niti ispuniti naloge Božje.* (sv. Bonaventura)

Propovjednik: grmi, viče: *viči, da ne posustaneš. Postoje dvije vrste propovjednika:*

a.) oni kao mjed što ječi, cimbal što zveči,
b.) ne izopačujući riječ Božju. . . Božji čovjek. . . iz obilja srca; ali koji su (bez učinka) zbog slušatelja koji uopće ne žele. *Viču u pustinji uz Jordan.* Gotovo nitko ih ne sluša srcem: *u pustinji. Uz Jordan: iako je milost iz riječi obilna. Sijući sljepoću:* zaslijepi srce, zatvori mu oči, *ogluši uši.*

Propovjednici: *zasijali ste mnogo, a požnjeli malo.* Grješnici koji uopće ne mole. Navikli ste na buku patetičnih propovjednika… Usporedba s čovjekom koji najprije nije mogao spavati u kući u kojoj se bučalo, a zatim je i sam pravio buku. Navikli ste slušati ove učene duhove. Oni vas najprije… Usporedba sa slavujem kojeg s divljenjem slušamo početkom proljeća, a zatim dosadi…. A zašto? Jer ne molimo.

Primjer sv. Dominika: *suhu zemlju oreš.* Naše iskustvo: *da ne uđete.* Pa i kad biste bili apostol Isusa Krista, kad biste bili pokraj njega, pali biste bez molitve.

2. Točka

492. Izvrsnost: molitva je žrtva Bogu, pomoć onome koji moli, bič đavlu. Slava koju dajemo Bogu na nebu i na zemlji: to je žrtva miomirisna, miris slatkoće; žrtva pohvale; *držali su zlatnu kadionicu; molitve svetaca.* (Otk)

Molitva je žrtva savršena: *Časti Gospodina svojim blagom.* Svaki je čovjek posvećen po molitvi: duh po vjeri molitve, nestalna mašta po pažnji, srce po pobožnosti, tijelo po skromnosti, vremenska dobra po milostinji…

Molitva je slava čovjeka: koja časti govoriti Bogu pred najvećima… četvrt sata sa Bogom… Korisnost molitve: Ona rasvjetljuje duh: pridite k njemu i razveselite se. Zapaljuje srce po razmišljanju itd.; učvršćuje duša jer joj molitva daje milost da čuje riječ Božju, da je posluša, da se digne; da…

To je izvor obilan; čovjek s molitvom: trči, leti, raduje se, ne osjeća teret itd. bez molitve: jadan i vrijedan sažaljenja, zaslijepljen je čovjek: *Pružajući ruke;* razoružan vojnik; izgladnio čovjek; slaba trska; promjenjiv vjetrokaz, neizlječiva bolest.

Snaga protiv đavla: đavla. . . riče lav u šumi i sve zvijeri nagoni u bijeg; viče svetac i sve demone nagoni u bijeg. Može lajati, može uznemirivati, ali ne može ugristi. Usporedba s ježom: molitva ima tisuću štitova itd.

Nad stvorenjima ovdje na zemlji: molitva poziva na vjeru, razdjeljuje mora, čini da izbije voda iz stijene, pretvara gorku vodu u slatku, gasi plamen, zgušnjava oblake i pretvara ih u rosu, zatvara čeljust lavovima: *nogom ćeš gaziti lava i ljuticu, zgazit ćeš* (Ps), zaustavlja sunce, penje se do same Božje nazočnosti: molitve tvoje uspinju se pred prijestolje Božje...

Koji učinak molitva stvara kod Boga? Stišava njegov gnjev, sputava njegovu pravdu, veže njegove ruke i čini da se Bog može osloboditi sile; stvara savez s milosrđem i sa svemoći.

Božje milosrđe šalje svoje anđele da prisustvuju molitvama, da ih prime, da ih predoče; svoje sluge poput Ananije sv. Pavlu: *eno, moli se. . . milosrdan;* potiče oprost: *smiluj se* meni grešniku. Je li to sve? I dakle: *što god poželite, zatražite, i dat će vam se.* (Isus)

3. Točka

493. Razmišljanja koja dokazuju nužnost molitve u situaciji u kojoj jesmo: potrebe Crkve; vrijeme, aktualne okolnosti općih potreba. Želite od vas otkloniti nevolje i zla?

Pogledajte malo dalje. Gradovi, što govorim, crkve opljačkane, spaljene, vaša braća masakrirana, ubijena i natopljena u svojoj krvi; pogledajte starce probodene, djecu pregaženu, čujte njihove krikove. Rat koji bjesni; smrti iznenada pristigle; države, kraljevstva i carstva u zbrci.

Što govorim? malo toga govorim; ah, hoćemo li biti osjetljivi? Jesam li istinsko dijete Crkve, naše dobre majke napadnute, uzdrmane. Zar vas to ne dira? Podignite glave: podigni oči: Bog u gnjevu, s munjom u rukama: napeo je svoj luk i pripravio ga; zla koja će Bog poslati: i u njemu je pripravio smrtonosno oružje, po smrtnosti. Apeliram na vaše iskustvo .. koliko mrtvih… Gdje su: tko je živ.

Zar te to ne obvezuje da moliš, grešniče? Dođi k sebi: ti uopće ne okajavaš svoje grijehe. I ne boj se. . . Sve završava u sreći.

Prijatelji Boga: mòlimo, mòlite, braćo; molite, dakle. . . molite i zazivajte nebesa; okupite starce... Bog neće odbaciti puk svoj, jer je milosrdan. Sve što u molitvi zatražite dobiti ćete, vjerujte: Amen, amen. Tražite i primit ćete... Da ne padnete u napast; S druge strane, da se spasite...

Druga propovijed

494. 1. Točka. Obavezni smo moliti kako bismo slušali i nasljedovali Gospodina. Bdijte i molite. Uvijek treba moliti i nikad ne posustati. *Ovako dakle molite: Oče naš* itd. *Dosad niste iskali ništa u moje ime*; tražite i primit ćete. Upravo je Isus pokazao način kako moliti: Moli Oca svoga u skrovitosti itd.

2. Točka. Ništa nije divnije od molitve; ništa nije ugodnije od duše; ništa nije korisnije od našega života. Ništa nije časnije. Činiti na zemlji ono što se čini na nebu; to je prethodnica raja. *Ništa nije veće ili božanskije.*

Treća propovijed

495. 1. Točka. Nužnost: sveti Oci su govorili sa je molitva duši, ono što je voda ribi, disanje životu, duša tijelu.

2. Točka. Prednosti molitve. Sve što god molite, tražite, vjerujte da ćete dobiti. Zasigurno ćete dobiti. Bog je to potvrdio svojom riječju. *Tražite i dat će vam se.* (Lk 11,9) Molitvom čovjek slavi Boga i dobiva dvoje potrebe. Čovjek je sretan kad dobije audijenciju kod kralja, audijenciju kod Boga možemo lako dobiti, a mi je preziremo. Želi li Bog imati posla s nama? *Dosad niste molili ništa u moje ime.* To je prigovor koji nam Bog upućuje. On je tako dobar, da mu je žao kad ga ništa ne tražimo. Ništa lakše da se obogatimo u tako kratko vremena i ništa tako zanemarivano.

3. Točka. Zbog čega dobivamo tako malo. To je stoga što ne molimo kako treba. Ili, ako Bog oklijeva ispuniti našu molbu, to je zato što će to odlaganje biti na njegovu slavu, jer se tako povećava gorljivost molbe; jer se tako čovjek ponižava, jer spoznaje svoju potpunu nemoć, svoju ovisnost o Bogu; jer tako čovjek bolje spoznaje vrijednost milosti koju traži.

Četvrta propovijed

496. *Tražite i dat će vam se* itd. (Lk 11.)

Bogu se udovoljava molitvom, bližnjemu milostinjom, a nama samima postom.

Razmisli o tome kolika ti je sreća udijeljena, kolika ti je slava dana kroz molitvu: razgovarati s Bogom, s Kristom pričati, tražiti ono što želiš, zahtijevati ono za čime žudiš. (sv. Krizostom)

Nakana. Nužnost molitve; slabost čovjeka; njegovi veliki neprijatelji; Bog daje milost jedino po molitvi.

Snaga molitve: primjer Mojsija; dobri ljudi molitvom zaustavljaju gnjev Božji; različiti učinci snage molitve.

1. Točka

Bog ne liječi naše duševne slabosti nego ih posve uklanja. On nam uvijek ostavlja pobunu tijela na koju se žalio Apostol. *Uništena je opakost, kaže sv. Augustin, ali je ostala slabost.* Jedino duše posve prosvijetljene Božjim svijetlom poznaju slabosti čovjeka: *U ovome je sve veliko znanje čovjeka: znati da ništa nije samo po sebi, i da sve što jest, jest od Boga i radi Boga.* (sv. Augustin)

Bolesnik koji ne poznaje svoju bolest, ne brine se oko liječnika i ne traži od njega lijeka.

Veliki broj neprijatelja: *Gazili su me neprijatelji moji cijeli dan jer mnogi ratuju protiv mene.* Činimo poput velikog kralja Jozafata koji, opkoljen moćnim neprijateljima, reče: *Kad ne znamo što nam je činiti, preostaje nam samo ovo: upraviti svoje oči k Tebi.*

Božanska providnost je ustanovila upravo molitvu kako bismo zadobili za naše potrebe: Tražite i dat će vam se. Ako uopće ne tražite, neće uopće ni dobiti; ako ne kucate, neće vam se ni otvoriti; to je govorio i sv. Augustin. Bog želi da spoznamo našu niskost, našu ovisnost o njemu. *Snagu svoju u tebi ću čuvati, jer Bog je moja zaštita.* (Ps 58.) *Bog djeluje u nama da možemo htjeti i činiti.* Blaženi koji spoznaju ovu ovisnost o Bogu.

2. Točka

497. Molitva ima veću snagu od vina, žena, kraljeva, pa i same istine. Pogledajte 3. knjigu Esdre poglavlja 3-10. Jer ona ima toliko snage kao i Bog sam. Molitva razoružava Boga, da, ali on i

dodaje: *ali ta je sila Bogu draga.* Otac je sretan kad mu otmu šibu kojom je htio kazniti svoje dijete.

Molitva pobjeđuje nepobjedivog, svladava svemogućeg. (sv. Bernard) Primjer Mojsija kojemu je Bog rekao: *Pusti sada neka se moj gnjev na njih raspali da ih istrijebim.* Ili kako kaže jedna druga verzija: *prekini molitvu svoju. Bog reče Jeremiji: Nemoj moliti za ovaj narod i nemoj mi se suprotstavljati.* Nisu ni Mojsije ni Jeremija razoružali Božju ruku, nego njihova molitva. O molitvo, kako je velika tvoja snaga.

Ljudi koji su dobri zaustavljaju Božju osvetu koja bi se sručila na gradove i na obitelji kao na Sodomu u kojoj, da se našlo deset pravednika, stišao bi se Božji gnjev. Vi uopće ne cijenite ovu sirotu sluškinju i ne znate da upravo ona oponira Božjem gnjevu. Ovaj mladi školarac koji ide na sakramente itd. Nazivate ove duše zaslijepljenima, malih duhovima.

Po molitvi Ilija nije upoznao smrt, ušao je u nebo, živi s Bogom i anđelima. (sv. Ivan Krizostom)

Za sv. Petra je rečeno: *A Crkva se svesrdno moljaše Bogu za njega.* (Dj 12) *Molitva pravednika ključ je neba; molitva se uzdiže, a Božje se smilovanje spušta.* (sv. Augustin)

Svatko tko traži, prima itd. *Tražite, a ne primate, zato što krivo tražite, kako biste potrošili na svoje žudnje.* Uvjeti dobre molitve.

Imaš vremena biti filozof, nemaš vremena biti kršćanin. (sv. Paulin) U vremenskim stvarima treba tražiti samo volju Božju.

498. Ni sveci nisu uvijek uslišani, kako bi ih se držalo u poniznosti; kako bi im se dodijelile još veće milosti; kako bi se rasplamsala njihova želja.

Onaj koji namjerava na loš način koristiti ono što želi primiti po Božjem smilovanju, taj ne prima. (sv. Augustin)

Valja se bojati da ono što može ne dati kad je sklon ne udijeli kad je srdit. (sv. Augustin) Odgađa molitve onih koji traže kako bi im strpljivost povećala zasluge. (sv. Grgur Veliki)

Neke se stvari ne odbijaju, već se odgađaju, kako bi se dale u prikladno vrijeme. (sv. Augustin)

Kad Bog ponekad daje nešto kasnije, on darove šalje, ne odbija ih. Isti.
A ovo je obilježje postojane duše: očaj da neće izmoliti nikad je ne odbije od ustrajnosti u traženju. Isti. Čekaj Gospodina, djeluj muževno itd.

Treba moliti: s poniznošću, unutarnjom i vanjskom; s povjerenjem; s pažnjom; sa žarom i ustrajnošću.

Vjera je izvor molitve. (sv. Augustin) Molitva poniznoga prodire u nebo. (Sir 35)
Ovaj se posao više obavlja jaukanjem negoli govorom. (sv. Augustin)
U ušima je Božjim žestoka žudnja, velika vika. (sv. Bernard)
Očenaš Tertuliajn naziva sažetak cijeloga Evanđelja. Koliko god se sažimlje riječima, toliko se širi mislima. (sv. Augustin)

IZVRSNOST SVETOG PISMA

499. Učitelju, što da učinim kako bih imao život vječni? A On mu reče: "Što piše u Zakonu, što čitaš?" (Lk 10.) Sveto pismo je nazvano svjetiljka koracima mojim itd. To je naše pravilo. I u Novom zavjetu Isus Krist jasno kaže: Riječi koje sam izrekao, one će mu suditi u posljednji dan. (Iv 12, 48) Blaženi koji čuvaju propise Njegove. (Ps. 119.)

Bit su našeg nauka govori predani s neba. (sv. Tarazije) Praksa vjernika prve Crkve: a.) oni su se duboko naklanjali pred Svetim pismom; b.) cjelivali su ga; c.) prali su ruke prije nego što bi ga otvarali i čitali. Ujedno ovo predstavlja i tri nužne pretpostavke da bi imali korist od Sv. pisma: a.) poštovanje; b.) ljubav; c.) čistoća.

1. Točka

Poštovanje. *Usta su Gospodnja govorila.*
Usta Božja. Sveti oci su Sveto pismo nazivali zapisnikom Božjeg nauka, oruđem njegovih istina, sredstvom njegovih otajstava, sažetkom njegovih čuda. Jedan sveti otac ga je nazvao: djelo Oca, slika Sina, svetost Duha Svetoga. Sveto Pismo predstavlja autoritet Oca.
Što je drugo Sveto pismo do li neka vrsta pisma svemogućega Boga svojem stvorenju? (sv. Grgur, *Pisma,* knjiga 4.)
Riječ Njegova najviši mi je razum, veli Kasijan.
Vladar koji se nalazi daleko govori preko papira i tinte i časte ga tim papirom kao da je nazočan. Čita se Božje pismo, Božje riječi grme, sam Gospodin na neki način nazočan govori nazočnima, a ljudi ga ili ne slušaju ili ga oholo slušaju.

500. Slika Sina. Sveto Pismo je glas Sina. U jednoj je riječi sadržano cijelo Pismo: Krist. Istražite Pismo itd.

Riječi moje duh su i život. Ta Kristova pouka ne stvara pjesnike, ne rađa filozofe niti izvrsne govornike, već od podložnika smrti čini besmrtnike i od smrtnika bogove.

Ja sam put koji vodi, istina koja svijetli, život koji hrani, ja sam put života, istina nauka, život spasenja, ja sam put u uzoru, istina u obećanju, život u nagradi. (sv. Augustin)

Sv. pismo je ista stvar. Sv. Pauline kaže da su svete knjige u prvim stoljećima bile tretirane i čašćene kao tijelo Isusa Krista. U svetištu su bila dva mjesta: jedan desno za Presveti Sakrament i drugi lijevo za Sveto Pismo.

Koncili su stavljali Sveto Pismo na bogato ukrašenu prostirku, smještenu nasred dvorane.

Svete su riječi Pisma i vrijedne štovanja. (Efeški sabor)
Ja ću sebi podići vjerna svećenika koji će raditi po mom srcu i po mojoj želji. (1 Ljet 2,35) U verziji na kaldaškom stoji: koji će raditi po mojoj riječi.

Sveto pismo je srce i duša Duha Svetoga. Sâmi slogovi odišu nebeskim otajstvima. Poslao je riječ svoju i izliječio ih. Sveto pismo je lijek i utjeha. *Kao utjehu su imali svete knjige, koje su u rukama našim. Mana riječi Božje u ustima će tvojim stvoriti svaki okus koji poželiš.* (Origen)

Svaka je riječ Božja ognjeni štit za one koji se ufaju u Njega. (sv. Ambrozije)

Uz zaštitu Pisma mogao bih naučiti svladati sve zločine. Neka je čisto moje uživanje za Tvoje Pismo. (sv. Augustin) Sveto Pismo uklanja dosadu i toliko više...

RAJ

Prva propovijed

501. Mjesto, zajedništvo i djela svetih. Mjesto je prostrano, čisto i urešeno. Zajedništvo je vrlo ugodno zbog ljepote tijelâ, zbog izvrsnosti duha i zbog prevlasti duše nad tijelom. Djela svetih vrlo vesele u umu, gledanje Boga; u volji, ispunjenje i ostvarenje svih želja;. u pamćenju, sjećanje i hvala od Boga zbog učinjenih djela.

Iz istih se razmatranja pokazuje kako se tvrdoglavi grešnik bez razloga nada svetosti, zbog sljedećih razloga: 1. Zar će onaj koji je toliko puta sagriješio dobiti mjesto koje je anđeo izgubio zbog jednoga grijeha? 2. Zar će se okaljani usuditi ući u društvo tako čistih, tako svetih? 3. Zar će se Bog poželjeti sjediniti s tako nečistom dušom? Itd.

1. Točka

502. *Kako je veliko, o Izraele, kako je veliko Božje prebivalište i kako je prostrano mjesto posjeda njegova.* (Bar 3, 24) Velika je razlika između mane i kreposti: put mane je širok, prostran i vodi u zatvor, u duboki ponor, uzak i mračan; put i cilj kreposti je suprotan tome.

Ništa onečišćeno neće ući u Kraljevstvo. Neće u nj ući ništa okaljano! Sam je grad čisto zlato, temelji su gradskih zidina urešeni svakovrsnim dragim kamenjem. (usp. Otk 11, 21)

Objašnjenje ljepote tijela proslavljenih koja posjeduju 4 odlike. Sv. Celso vidjevši anđela u ljudskom liku pored sv. Julijana, sv. Valerijan vidjevši drugog anđela pored sv. Cecilije, sv. Roman

vidjevši također anđela pored sv. Lavre, bili su toliko oduševljeni da su se odmah obratili te su se izložili trpljenju mučeništva da bi i na nebu uživali u tako očaravajućoj ljepoti. Što bi bilo…

Kamo odleti ljudski duh, ondje će sigurno biti i tijelo. (sv. Augustin)

Pokazat ću ti sve dobro kad se sasvim združim s tobom, i više neće biti muke ni boli. Isti.

Koja radost od pogleda na beskrajnu ljepotu. Neka vaša radost bude potpuna i trajat će vječno. Evo velike riječi: vječno dobro. I najmanja gozba, koja bi trajala vječno bez zasićenja i dosade, bila bi jako poželjna.

O sveti Sione, gdje sve stoji i ništa ne protječe. O sigurnoga li i sretnoga stanja, gdje dostojanstvo ne rađa bahatost, nepravednost ljubomoru, bliskost prezir, ponavljanje dosadu, istina mržnju. Blaženog li života, u kojemu je trajni cvijet mladosti koji ne vene, ures ljepote koji ne trune, snaga zdravlja koja ne slabi, val želje koji ne presušuje, žar ljubavi koji se ne hladi.

2. Točka

503. Na kojem ćete vi mjestu biti u nebu? Na mjestu anđela odmetnika, prema sv. Anselmu i sv. Barnardu, sa svim učenima: *Što misliš, kakav treba biti čovjek koji se bira na mjesto odbačenoga anđela: sasvim čist od svake opačine.* (sv. Bernnard)

S kim ćete biti vi? S anđelima, sa Presvetom Djevicom, s poniznima, itd. Što ćete činiti? Bit ćemo slobodni, voljet ćemo, radovat ćemo se, vidjet ćemo. Gospodine, tko će boraviti u šatoru tvome itd. Tko ulazi bez mrlje itd. Tko će boraviti? Žene, tko će to od vas biti? Muškarci, tko će to od vas biti? Djeco? Blažene utrobe koje su nosile stanovnika Neba. Blažene grudi, itd.

504. *A ovo je vječni život: da upoznaju tebe, jedinoga pravoga Boga.* (Iv 17)

Priznavanje slabosti izraza i smionosti da se govori o blaženstvu svetaca. *Tragatelj za veličinom bit će oboren slavom.* Apostol sv. Pavao vidjevši ova otajstva nije mogao niti se usudio o njima govoriti, itd… Ali s povjerenjem u dobrotu Božju, oslanjajući se na Sveto Pismo i svete oce…

Svrha četiri sljedeće rasprave sv. Augustina o raju: a.) spoznaju bez zablude; b.) ljube bez nemira; c.) pristaju su uz svoju svetost i sveti su; d.) počivaju puni Boga u svojoj spoznaji i ljubavi.

Druga propovijed: o radosti blaženih

505. *Opit će se od obilja tvojega doma i napit ćeš ih bujicom svoje žudnje*. (Ps 35)

Nakon smrti nema više povratka. Nema vraćanja kod našega kraja. Mislite na to. Jer sudbina je zapečaćena, i nitko se ne vraća.

Izvori radosti blaženih. Što ih je ta radost koštala i koliko vrijedi.

1. Točka

Blaženstvo je, prema sv. Bonaventuri, opojnost bez kraja: *blaženstvo je beskrajna opijenost božanskom slatkoćom.* Poticaj na ljubav. *Ondje ljudski um na neki način umire i postaje sav božanski.* (sv. Augustin)

Duša i sve njene snage posve su ispunjeni Bogom. U volji jedino postoji Bog, samo Bog itd.. O čovječe, kaže sv. Grgur iz Nazijanski, što imaš od trajnosti kad možeš biti ispunjen jedino Bogom.

Sam sveti život sastoji se u sljedećemu: radovati se od Tebe, radovati se u Tebi, radovati se radi Tebe. (sv. Augustin) *Uđi u radost Gospodina svojega.* (Mt 23)

Kad se radujemo nekim vremenskim koristima, radost ulazi u naše srce, jer naše srce, budući da je veće od svih ovih koristi, nije kadro biti ispunjeno njima, ali kad uživamo Božju radost, naše srce je ne može obuhvatiti, ulazi u nju kako bi ga radost prožela, okružila, ispunila.

Bog će bit će sve u svemu. Ovdje na zemlji naša radost nikada nije potpuna jer sva naša osjetila nisu zadovoljena odjednom. Naprotiv na nebu Bog će im biti sve, itd.

Ako ljepota veseli, pravednici će svijetliti kao Sunce; ako veseli sloboda ili jakost, bit će slični anđelima Božjim; ako veseli dug i zdrav život, ondje je vječno zdravlje; ako vesele sitost i

napitost, nasitit će se slave i napit će se obiljem Božjega doma; ako vesele zajedništvo i prijateljstvo, ondje je zajedništvo svetih i jedna želja svih; ako vesele časti i bogatstvo, ondje su slava i bogatstvo u domu Njegovu; ako veseli sigurnost, ondje je vječna duljina svih vremena. (sv. Anzelmo)

U onaj dan Gospod nad vojskama bit će kruna slave. Obznanit će spomen obilja tvoje slasti, i pravednici će se veseliti u tvojoj pravednosti. Manje je razlike, kažu sveti, između kapljice vode i svih morskih voda nego između svih zamislivih zadovoljstava na zemlji i jedne jedine zrake radosti na nebu.

Uvijek željni, uvijek puni, uvijek prepuni radosti i uvijek je žele još više. (sv. Petar Damiani) Pjevat će neku novu pjesmu. Njihova će zadovoljstva uvijek biti nova.

2. Točka

506. Namjeravati kušati svjetovne radosti i radosti na nebu, to je ludost! Treba piti iz kaleža našeg Gospodina prije nego pijete u bujici njegovih slasti. *Možete piti iz kaleža iz kojega ću ja piti*. (Mt 20.) Naglasak na slušatelje.

Kako biste ga pili, pijanice, vi koji volite samo vino, vi koji zaklinjete preko vina, od vina činite svoga Boga, nemate veće radosti na ovom svijetu od pića. *Njima je Bog trbuh.*

Kako ćete ga piti, ljudi svijeta, sinovi i kćeri ovog svijeta. Kristov kalež je pun prezira, beščašća, poruge, a vi ljubite samo čast, ispraznost i ludilo svijeta; on je pun gorčine, a vi ljubite samo slatkoću počasti, komplimente i isprazne zabave. Kako ćete ga piti, pun je boli, muke i bijede, a vi ljubite samo zadovoljstva, radosti i zabave, koje on proklinje.

Naglasak na sve slojeve. Ne zavaravajte, vi ljudi svijeta, ne zavaravajte se, vi ne možete piti kalež našeg Gospodina a kalež đavla? Ne možete... Želite li imati udio u kraljevstvu? Možete li piti iz kaleža koji ću ja ispiti? Bez toga nema udjela.

507. *Blago onima koji tuguju jer će se utješiti. Tu počinje blaženstvo prema vječnom sudu, gdje se procjenjuje ljudska sudbina.* (sv. Augustin)

Vi ste bogati, vi ste sretni... nesreća za vas. Zli bogataš se svakodnevno gostio… Sinko! Sjeti se da si za života primio dobra svoja, a tako i Lazar zla. Sada se on ovdje tješi, a ti se mučiš. Koliko je bio u nasladi, toliko mu mučenja i plača sada one dajte: Oni koji siju u suzama, u veselju će žeti.

Otišao je na svoje mjesto, rečeno je o Judi. Osvetnici, razvratnici, vaše je mjesto u paklu, ako …

Svojim si govorima nadvisio glasine, reći će jednoga dana blaženi po primjeru kraljice od Sabe vidjevši Salomona.

Treća propovijed

508. Sveci vide Boga u njemu samome u njegovoj veličini. Oni ga vide u odnosu na sebe, u njegovom milosrđu. Koje blaženstvo!

1. Točka

Upoznao si me sa stazama života, ispunit ćeš me radošću svojim licem. (Ps 15) Upoznao si me sa stazama; na ovom svijetu stazama kreposti. *Pokazat ću ti svako dobro;* ovo je vječni život itd.

Nema drugog života na ovom svijetu osim života milosti, niti u drugom svijetu osim života slave; jer se blaženstvo sastoji u najplemenitijem djelovanju duše, koja se sastoji u poimanju i posjedovanju vječnog dobra što se događa samo spoznajom Boga.

Što je drugo svet život, nego imati za spoznavanje nešto vječnoga... Što god se ulazi u um, unosi se upoznavanjem. (sv. Augustin) *Njega upoznati znači imati sve.* Isti.

Drugačije je sa stvarima ovog svijeta: kako bi ih vidio ne treba ih posjedovati. Na tu lišenost su se žalili sveci Ambrozije, Augustin itd.

Jadan ja, što tebe nemam! Jadan ja, što tebe ne vidim! Živjeti bez tebe meni je smrt, za tebe umrijeti meni je život. (sv. Augustin)

Duše svetih jasno promatraju samoga Boga trojnoga i jednoga, kakav i jest. (Firentinski sabor)

Duši ne treba svjetlo slave koje ju uzdiže ka gledanju Boga i blaženom uživanju u njemu govorilo Beguardi čiji je nauk osuđen na Bečkom saboru.

Gospodin će ti biti kao vječno svjetlo i Bog tvoj kao tvoja slava. (usp. Iz 60) Iznad tebe ću postaviti samo kraljevsko prijestolje, govori Bog blaženima, poput faraona Josipu.

*Znamo: kad se pojavi, bit ćemo Mu slični. K*ažite pomoćnici svetaca, kažite pomoćnici Božji, ne recite slični Bogu. *Svatko tko ima ovu nadu u Njega posvećuje se kao što je i On svet.*

Što grešnici ne čine. Svaki čovjek…svatko. . siromašan, bogat itd. koji ima ovo iskustvo, što čini? Posvećuje se. Udaljava se od grijeha, on..itd.

Siromašni ste, ne obeshrabrujte se; ako je to siromaštvo dobro trpljeno, vi ste.. itd. Recite poput Joba: *Na to se prestrašilo srce moje i pomaklo se sa svoga mjesta.*

2. Točka

509. Svetima je dostupno ono jedinstveno božansko ogledalo u kojemu svijetli sve ono što im je važno.

Evo, tama će prekriti zemlju i mrak narode, a iznad tebe će svanuti Gospodin i slava će se Njegova ogledati u tebi.

Vidiš li dobro zemlju pod tvojim nogama, sva je umotana tminama, ona je ..itd. *Tada ćeš vidjeti i obilovati, i začudit će se i razveseliti srce tvoje.* Ovdje na zemlji srce čovjekovo je tako malo, ali će tada sadržavati Boga i bit će uronjeno u Boga.

Blaženi će vidjeti sve tri osobe Trojstva, svojstva, itd…sva stvorenja, sebe, sve dobivene milosti, prakticirane kreposti: nabrajanje. *U domu Oca moga mnogo je stanova.* Ipak svi su zadovoljni. *Nasitit ću se kad se pojavi slava Tvoja.* (Ps 16)

Saul, koji je tražio magarice, poput grešnika koji na ovom svijetu traži sitnice, dok ga Bog poziva da bude kralj. Što će grešnik reći Bogu, a što će Bog reći grešniku ?

Riječi pravednika: Kako su mili šatori Tvoji, gospodine krijeposti, itd. Ta i vrabac i kornjača pronalaze dom svoj itd. Ako vrabac nalazi dom gdje će se odmoriti, zar neću ja pronaći kuću u kojoj ću se odmoriti. Kao košuta što žudi na izvoru itd.

Blago onima koji obitavaju u domu Tvome, Gospodime, u vijeke vijekova slavit će te.

Četvrta propovijed

510. O sreći svetaca koji će ljubiti Boga zauvijek jer su ga ljubili na zemlji.

Sveci ne bi bili sretni ako ne bi gledali Boga licem u lice, ali ne mogu ga vidjeti bez da ga ljube. Zbog toga uzvikuju: *Poduprite me cvijećem, okružite me jabukama, jer klonuh od ljubavi.* (Pj 2)

Obilje i čudesni učinak ljubavi blaženih. Način kako posjedovati ljubav na nebu je s ljubavlju započeti djelovanje na zemlji. Zaziv Duha ljubavi kako bismo o njoj dostojno govorilo.

1. Točka

Prvi izvor ove divne ljubavi svetaca dolazi od žarke želje duše da se ujedini s Bogom, svojim središtem i svojim jedinim dobrom. Zbog toga se sveti oci čude što se duša može sniziti da bi ljubila stvorenja: *O dušo, kamo se obaraš. . . zemlju ljubiš. . . bolja si. . . nebo promatraš. . . viša si. . . sunce gledaš. . . ljepša si. . . niža si samo od Stvoritelja.* (sv. Augustin)

Tko je sposoban pojmiti onu uzajamnu ljubav Spasitelja i spašenih, kojom ljubi one koje je tako dragocjenom krvlju otkupio, kojom oni Njega ljube i u Njegovoj ljubavi počivaju. (Ricard od sv. Vitora) Učinak ljubavi u ovom životu, ništa mu nije teško, a još manje u drugom.

511. Drugi izvor ljubavi svetaca je jasan pogled na Boga koji oni imaju. *Jedina i cjelovita krepost na nebu jest ljubiti ono što vidiš, a najveća je sreća imati ono što ljubiš. Ondje sveti život pije na svojemu izvoru. Odatle se na ljudski život škropi ono što mu omogućuje da u iskušenjima ovoga svijeta umjereno, hrabro, pravedno i razborito živi.* (sv. Augustin, *O Knjizi postanka,* knjiga 12)

Izgaraju od ljubavi, uzdišu od divljenja. (sv. Lovro Justinijani) Spoznavanje Boga ne uzrokuje uvijek njegovu ljubav ovdje na zemlji, ali u drugom životu ju stvara uvijek i nužno. *Što više vide, to više ljube.* (sv. Augustin)

Sveta vatro, koja vječito goriš i nikada se ne gasiš, zapali me, kaže duša na nebu, prema Sv. Augustinu.

Treći izvor ljubavi svetaca dolazi od privlačnosti koja je u Bogu. Nema ničega što bi ljudsko srce željelo više od Boga, također nema ničega što bi Bog više želio od čovjekova srca. *Bog mojega srca. Sine, daj mi svoje srce.* Tada će duša reći: *Pronađoh onoga kojega uzljubi* itd.

Oni koji su vođeni duhom Božjim, oni su sinovi Božji. Posebno na nebu Duh Sveti djeluje u blaženima i u njima stvara ljubav na neki način beskrajnu.

2. Točka

512. *Ljubav prema domovini, ljubav prema putu u nju.* (sv. Augustin) *Krepost koja nas vodi do svetog života nije ništa drugo negoli najuzvišenija ljubav prema Bogu.* Isti.

Toliko nam je prisutniji, koliko čišću ljubav, kojom k Njemu težimo, možemo imati. . . Tko ispravno ljubi, ispravno vjeruje i misli. Ljubav nikad ne prestaje. Prorokovanja? Uminut će. Jezici? Umuknut će. Isti.

Najveća nevolja u drugom životu jest biti bez ljubavi. Ta nevolja je započeta u ovom životu to jest ne ljubi se Boga. Sredstvo ljubavi: isprazniti se od svake druge ljubavi.

Peta propovijed: sjedinjenje blaženika s Bogom

513. *I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno - ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno.* (Iv 11.) Gospodin je mislio na svoje izabrane prije nego što su oni bili na svijetu. A tijekom njihovog bivanja na ovom svijetu, on se moli i žrtvuje za njih. *Za njih se ja posvećujem* reče Isus i čim iziđu s ovoga svijeta, on se ujedinjuje s njima.
Ljubav je snaga koja ujedinjuje onoga koji ljubi s ljubljenim. Između blaženih i Boga ima sjedinjenje djelovanja, života, biti i naravi.

1. Točka

Jedinstvo djelovanja volje. Princip ljubavi Božje i svetaca jest Bog sam. Time je to ista ljubav. Bog je ljubav, i tko u ljubavi ostaje, u Bogu ostaje i Bog u njemu. Što je Bog? On je sama ljubav, on je oganj koji sažiže. Što je blaženik? To je čovjek koji ostaje u Bogu, u ljubavi. *Boga ljubiš, što da kažem, Bog si.* (sv. Augustin) Sva njihova djela, sve njihove želje, sve njihove misli su bez prestanka, bez rasplinjanja, bez odmora usmjerene prema Bogu. Sjedinjenje spoznaje koje nastaje samo svjetlom slave, koje je sudjelovanje u Bogu. U tvomu ćemo svjetlu vidjeti svjetlo.

2. Točka

514. Čovjek kao čovjek živi u Bogu. U Njemu živimo, mičemo se i jesmo. Kao kršćanin: Naš je život skriven s Kristom u Bogu, i nije samo u Bogu nego i od Boga. Kao blaženik živi istim životom kao Bog, životom kojega stoga ne može izgubiti jer je život Božji vječan i nepromjenjiv.
To su putovi kojih su se sveci držali kako bi stigli u raj. Evo mi smo ostavili sve. ... Stostruko će vam se vratiti i imat ćete život vječni. (Mt) Ljupko siromaštvo; patnje; prezir. Moja je nada odložena u mojemu krilu. Kraljevsko nebesko trpi nasilje. Nije lak uspon ka velikim stvarima.

Kakav li znoj trpimo, kakav napor, kad se pokušavamo uspeti na brežuljke i planinske vrhove a što li tek treba da se uspinjemo na nebo? (sv. Ciprijan, De disciplina Virg.)

Naše nebesko nasljedstvo ne smanjuje se s povećanjem broja nasljednika, već je jednako kod velikoga broja kao i kod maloga, toliko je kod svih koliko kod pojedinaca. (sv. Augustin.) Jer svaki svetac posjeduje Boga, kao što se Bog sam posjeduje.

3. Točka

Iako je nemoguće stvarno umnažati Božje biće ono je ipak multiplicirano moralno u blaženima na toliko načina da im se Bog prenosi i daruje. Kako se to događa? Ne znam, ali to je istina. Hugo sv. Viktora kaže da ista ljubav koja je učinila da Bog postane čovjekom, čini da svaki blaženi postaje Bogom. Primjer raspaljene vatre. Jedina stvar koju treba izbjeći: izgubiti Boga. Veličina tog gubitka. A za kako male stvari. Izgubiti Boga znači sve izgubiti. Nagovor.

Šesta propovijed

515. Za drugu nedjelju Korizme. Odvede ih na uzvišeno brdo. (Mt 17.) Misterij Preobraženja je slika slave Raja. *Da im pokaže u Glavi što se ima dogoditi u tijelu.* (Sv. Lav) *Kraljevsko je nebesko slično skrivenom blagu.* Ovo blago je tako skriveno *da nijedno oko nije vidjelo*.

Usporedba o raju između nas djeteta zatvorenog do 15-te godine života u nekoj ćeliji koje nije vidjelo svjetlo dana. Majka mu je uzalud pričala o ljepoti sunca, zvijezda, ono nije moglo spoznati ove stvari. Stalno je pitalo što je to.

Može se željeti, može se za njim žudjeti, može se naslućivati; ipak, ne može se dostojno pomišljati i riječima izraziti, jer je budućnost veća no što se može izreći. (Sv. Augustin)

Naš raj će biti tako rekući Bog sam sa svim svojim dobrima.

Postavit će ga nad svim imanjem svojim. Uđi u radost Gospodina svoga.

To je nagrada koja nadilazi čistu Božju darežljivost. To je bogata nagrada koja nadilazi naše zasluge i učinjene djela.

1. Točka

516. Darežljivost Boga prema Adamu kad ga je stvarao. Pred čovjekom su izazovi: još nije bilo prirode, a mamci su već bili tu. (sv. Ambrozije)

Što je nedostajalo čovjeku kojega je milosrđe čuvalo, istina poučavala, pravednost upravljala, mir štitio? (sv. Bernardin.)

Ako je Bog tako velik u darovima, koliki će biti u nagradama; ako je dobrota u poklanjanju tako neprocjenjiva, kolika će biti u nagrađivanju. (sv. Euherije) Koja dobra je Bog dao čak i čovjeku grešniku? Sunce, zvijezde, životinje itd.

Ljubljeni smo sve do uživanja, kaže Seneka. Tako naznačuje što je sačuvao dobrima, kad pokazuje što poklanja i zlima. (sv. Augustin)

Što će dati onima koje je odredio za život, ako ovo daje onima koje je odredio za smrt? (Isti)

Kako li krasan mora biti nebeski Jeruzalem, ako ovako blješti zemaljski Rim! I ako se na ovome svijetu dostojanstvo tolike časti daje ljubiteljima ispraznosti, kakva će slava biti sačuvana za svete koji ljube istinu. (sv. Fulgencije)

A što će sve Bog učiniti jednog dana za svoje svete u slavi? Ako je onima kojima je dugovao kaznu dao svijet i svoga Sina, što neće dati onima kojima obećava život vječni? (sv. Krizostom) Obilježeni ste Duhom Svetim, koji je zalog naše baštine. (Ef 1.) Prosudite koje je nasljedstvo po zalogu koji nam se daje, koji je Bog sam, Duh Sveti: Ako je polog toliki, koliki će biti posjed. (sv. Jeronim) Što li ćeš biti, čovječe, za kojega je Bog postao čovjekom? (sv. Augustin)

Ako Bog čini da njegovi sluge kušaju u tom i tom progonstvu, u tom i tom zatvoru toliko slatkoće, kako je velika tek nebeska slast itd. (usp. Ps. 30, 20) Mir koji nadilazi svaki osjet. Prepun sam radosti. Slađe su suze pokajnika negoli veselje u kazalištu itd.

Recimo zajedno sa svetim Augustinom dok je izlazio s molitve: Ako me, postavljenoga daleko, tako milosrdno gleda, kako će me osvijetliti kad budem skupa s njime? Ako nam toliko toga činiš u zatvoru, što li činiš u palači? (Isti) Ako je ružna tako ljubljena, koliko će svijetliti lijepa? Što će biti u domovini, ako je toliko obilje veselja na putu? (sv. Bernardin) Ako jedna kapljica ovih slasti čini da mučenici nadvladaju prirodu i suoče se s krvnicima....

2. Točka

517. Kako Bog uvijek kažnjava manje od zaslužene kazne, isto tako nagrađuje više od zasluženog. Bog da bi do slavu od nas traži, čin se, velike stvari: *Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim*, itd. Međutim: *Kad učinite sve što vam je naloženo, recite: sluge smo beskorisne.*

Opis onoga što rade mučenici. *Za ništa ćeš ih spasiti.* (usp. Ps 55) Ne zove li vas da se odreknete cijelih kraljevstava? Ne zove li vas ništa da živite 60 ili 70 godina u pustinji?, itd. *Za ništa!* Ako cijena našeg otkupljenja, koja je krv i život samoga Boga, ima beskrajnu vrijednost, koja je njegova nagrada što vas je otkupio? *Radujte se, jer obilna je vaša plaća na nebesima. Vidi za koliko je kupio i tako ćeš vidjeti što je kupio.* (sv. Augustin, *Božja država,* knjiga 12.)

Ja ću biti tvoja silno velika nagrada itd. Koji sram za nas! *O bezumni Galaćani, tko li vas opčara?* Indiferentnost ljudi prema raju, revnost za svjetovna dobra.
Tko ne kuka kao putnik, neće se radovati kao građanin, jer u njemu nema žudnje za Bogom. (sv. Augustin) Manjak ove želje, prema istom svecu, je dokaz da nemamo ni vjere, ni nade, ni ljubavi. Sveci na zemlji, kaže isti svetac, se mogu usporediti s grlicama koje guču, a zli ljudi sa gavranima. *Ima glas gavrana, glas gavrana glasan je, a ne jauče.* Još nije počeo ljubiti Boga onaj koji još nije počeo uzdisati kao putnik. (sv. Augustin) Nagovor da bi se shvatio prezir, odbojnost prema onome što prolazi itd.

Sedma propovijed: o nebeskoj plaći za napore

518. Početak našega obraćenja izazvan je strahom, a njega stvaraju bojazan od kratkog života i životne patnje, to je noćni strah. (sv. Bernard) Sotona grešnike plaši strogošću kreposti. *U strahu od naporâ brzo bježe. (sv.* Beda)

Onima koji se trude oko dobara svijeta plaća je ponekad nikakva: *cijelu smo noć radili, a ništa nismo dobili.* (usp. Lk 5) često je mala: *zasijali ste mnogo, a požnjeli malo.* (usp. Hag 1), uvijek je prolazna: *sve je to prošlo kao sjena.* (usp. Mudr 5)

O triput blaženi oni koji marljivo rade za Boga i vlastito spasenje. Njihov, naime, napor je malen, a plaća je velika; prividan je, a plaća je prava; trenutan je, a plaća je vječna.

1. Točka

519. *Za ništa ćeš ih spasiti.* Priznajem da su se svetci uspeli na nebo preko velikih napora. *Ovo su oni koji su došli kroz velike muke.* One su, dakle, velike s obzirom na našu slabost, a često i u sebi samima, ali male su u usporedbi s kaznama u drugom životu; za one koji ljube Krista; s obzirom na slavu.

Trpljenja ovoga vremena nisu ravne budućoj slavi. (Rim 8,18) Iznesi primjer svetih apostola Petra, Pavla, Andrije: *Iđahu apostoli radosno* itd. Mučenici itd... *Kao što su obilne u nama muke Kristove, tako je po Kristu obilna naša utjeha.* Blago onima koji tuguju, blago onima koji su progonjeni itd. *Radujte se, jer obilna je plaća vaša na nebesima.* Ni oko nije vidjelo itd...

Ovaj je svijet zatvor, iz kojega se vade nevaljalci da se odvedu u pakao; no ipak, Bog tim svojim neprijateljima daje svjetlo da progledaju, mirise da ih osjete itd. *Što će dati onima koje je predodredio za život, kad je ovo dao onima koje je predodredio za smrt?* (sv. Augustin) Primjer

svetaca koji su bili preplavljeni utjehom božanske slatkoće, kao npr. Sv. Franje Ksaverskoga, koji je vikao: *Dosta je, Gospodine! No, u nebu ćeš ih napojiti bujicom naslade.*

2. Točka

520. Prividne su muke. *Tuga naša kao san prolazi.* (sv. Augustin) U snovima se umu prikazuju prividne, a ne stvarne stvari. *Tko pokazuje na snove, dodaje riječ kao da jer kad se probudi, ne nalazi ono što je vidio.* (sv. Augustin)

Reci isto tako o mukama ovoga života: *poput siromašni, kao da smo tužni, kao da smo umirući. Naša je tuga kao san. Bezumnicima se čini da umiru, a oni su u miru.* (usp. Mudr 3,2)

Ako su muke mučenika prividne, što valja reći o našima? *Jaram je moj sladak* itd. U nama je, naime, neki privid smrti i mukâ, *a spas nije privid, već istina*. (sv. Ćiril) *Ja sam, naime, tvoja silno velika nagrada.*

3. Točka

521. Sadašnje su nevolje bez sumnje prolazne. (sv. Augustin) *Pokazao mu je, tj. Kristu, sva kraljevstva svijeta u jednom trenutku, jer,* kako objašnjava sv. Ambrozije, *u trenutku sve prolazi.* Protekle muke nisu ti više muke. Ono što je iza nas uzela je smrt. (Seneka)

Za sadašnje se vrijeme ne kaže da je dugo, jer nema protežnosti i prolazi u trenutku. (sv. Augustin) Objašnjenje onih riječi: *'trenutno' i 'kratko'.* Itd. *vječita slava* itd.

Kroz neko vrijeme se mučiš, u vječnosti se nećeš mučiti. Kratka je tvoja nevolja, vječno je blaženstvo tvoje. Nakratko boluješ, bez kraja ćeš se radovati. (sv. Augustin) *Slava se skriva, braćo moja, u pokori, u ovom trenutku skriva se vječnost.* (sv. Bernard) Prepobožna majka vikala je svom sinu sv. Simforijanu kad su ga vodili na mučenje: *Sinko, sinko, sjeti se vječnoga života.* Jednako treba reći i grešniku.

Osma propovijed: o dobrima raja

522. Za 2. korizmenu nedjelju. Gospodine, dobro nam je ovdje biti. Mt 17.
Mnogi grešnici govore o dobrima ovoga života: Dobro nam je ovdje biti itd. Međutim, dobra su mala s u odnosu na Boga, dobra svetaca na nebu i u životu, pomiješana su s nebrojenim bolima i nevoljama, a prolazna su. No dobra Raja su velika, čista i vječna .

1. Točka

Kako je veliko, o Izraele, kako je veliko Božje prebivalište i kako je prostrano mjesto posjeda njegova! (Bar 3,14) Veliko je prebivalište u kojemu prebiva Kralj nad kraljevima, čija moć ne zna za granice. Gdje su zidovi načinjeni od najčišćega zlata, stupovi od najbistrijega kristala. Gdje se čuje pohvala i premili zvuk zahvaljivanja. Ondje je sve veliko! Velik Bog, veliki stanovnici, velika kuća, itd.

Ondje je veličanstven samo Bog naš. Iz 33:21.
Veličanstven je zasigurno Bog u ovome svijetu, u dobrima prirode i milosti, u Euharistiji, u Utjelovljenju, itd... ali u nebu, prema Izaiji, *Ondje je veličanstven samo Bog naš*. Dođite, blagoslovljeni Oca mojega, uđite u posjed kraljevstva koje vam je pripravljeno!

Kako velika moraju biti dobra koja u nebu uživaju oni koji su u nebu kraljevi, ako se ponekad toliko toga dodjeljuje bezbožnim kraljevima na zemlji. *Ako dakle ovom kvarljivom tijelu udjeljuje tako velika i bezbrojna dobročinstva, kakva će, recite mi, i koliko velika biti ona dobra, koja je u nebeskoj domovini pripravio onima koji ga ljube?* (sv. Augustin) *Što može nedostajati ondje gdje se nalazi Bog?* (sv. Augustin)

2. Točka

523. Propadljivost vremenitih dobara, pomiješanih s mnogim zlima.
Ondje će Bog obrisati svaku suzu s očiju svetih i više neće biti smrti, niti jauka, niti vike. Blaženstvo je ondje gdje nema ničega što ne želiš i gdje je sve što želiš. (sv. Bernard) Ondje je znanje bez zablude, zdravlje bez bolesti, dostojanstvo bez straha, obilje bez neimaštine, slavlje bez tuge, mir bez razdora, ljepota bez mrlje, krepost bez mane i neprijatelja. Ili, da se poslužim riječima sv. Augustina: U nebu ne postoji strah od siromaštva, ni slabost bolesti, nitko ne trpi ozljede, nitko se ne srdi, nitko ne zavidi, ondje nema nikakve žudnje, nikakvog straha od đavla, daleko je bojazan od pakla, ondje neće biti straha od tjelesne ili duševne smrti.

Pakao je kao zbroj i sažetak svih zala bez zrnca utjehe. Zasitit ću se kad se pojavi slava Tvoja. Napunit ćemo se dobrima doma tvoga.
Serafski je otac Franjo obično u bolovima govorio liječnicima: Tolika je slava koja me čeka, da me svaka kazna veseli. Postiti, bdjeti, bičevati tijelo itd. Isto tako, odvažno podnosimo muke.

3. Točka

524. *I kraljevstvu Njegovu neće biti kraja! Kraljevstvo je Tvoje kraljevstvo svih vjekova!* Kraljevstva ovoga svijeta nastaju da bi nestala, cvjetaju da bi se brzo osušila, rađaju se da bi uskoro propala, ali raj je *kraljevstvo svih vjekova.*

U paklu se predaju na vječnu kaznu, proglašava se bijeda osuđenih, koji su dovijeka pokopani. Raj je *neokaljana, nepokvarljiva i nepropadljiva baština.* (usp 1 Pt 1,3) Jer, ono što je sada… itd. 2 Kor 17.

A pravedni će živjeti dovijeka i kod Boga je njihova plaća. (Mudr 5) *Nestalna je i propadljiva ljudska priroda, mladost juri ka starosti, ljepota ka ružnoći, snaga ka slabosti, čast ka preziru, zdravlje ka smrti, slava ka neznatnosti, bogatstvo ka siromaštvu.* (sv. Krizostom, *Propovijedi* 3.)

Koliko je volja željnija vremenitih dobara, toliko je manje želje za vječnima. (sv. Augustin)
Poticaj na prezir prema svjetovnim stvarima! Primjeri trgovaca, orača, vojnika, koji toliko rade ni za što... Zacrveni se ti koji radiš za... itd.

Deveta propovijed

525. Za 2. korizmenu nedjelju Gospodine, dobro nam je ovdje biti. Mt 17.
Sedam je svijeća ili naznaka po kojima se može ponešto naslutiti o veličini blaženstva.
Velikodušnost Božja i veličina Njegova prebivališta: Kako je veliko, o Izraele itd. Bar Velik je i nema kraja, uzvišen i golem. Isto. *To je ona mjera koja nema mjere. Ono što očekujemo od Boga nije ništa drugo negoli Bog.* (sv. Bernard) Obožava se neshvatljivost božanske uzvišenosti! Prije ćeš objasniti vječnost i krajeve mora negoli Boga. *Učitelju, gdje stanuješ? Dođite i vidite. Želite vidjeti dom moj*, kaže sv. Beda riječju se ne može objasniti, pokazuje se djelom: dođite i vidite.
Nikad se nećeš zasititi i uvijek ćeš žeđati. (sv. Augustin)

Bezgranična cijena kojom nam je ta baština stečena, naime krv Kristova, život Boga. Uzađoše muževi Izraelovi u snazi Tvojoj. (usp. Izl 13) Da Bog nije primio oblik čovjeka, nikad ne bi čovjek dotakao nebesku slavu. (sv. Petar Damiani) Što će biti čovjek, za kojega je Bog postao čovjekom? Kakav tek život tebi opravdano čuva onaj koji je svoju smrt darovao i bezbožniku? (sv. Augustin)

526. Muke i patnje svetih radi dosezanja raja. Što će mučenicima dati snagu? Jedino nada u slavu! Nabrajanje pokora prvih kršćana.

U svijetu su bili, ali nisu bili od svijeta; u njihovom se, naime, srcu svijet osušio. Tijelom se nalaze u svijetu, ali srcem žive u nebu. (sv. Augustin)
Pa i ako svetci nemaju ono što bi otkupili, ipak imaju ono što bi kupili. Dragocjena se stvar ne može kupiti za malo novca. (sv. Grgur)
Kolikih je napora vrijedna roba koja nema granica. (sv. Augustin)

Sve nas stvorenje uzdiže u domovinu na nebesima. *Vidi gore.*

Čast koju je Bog iskazao svojim prijateljima u ovom životu. *Silno su počašćeni prijatelji Tvoji, o Bože.* Nabrajanje čuda koja je Bog učinio radi svetih.

Oni su lijep Kristov miris. Kako li, dakle, žive ondje gdje žive, ako u tolikim čudima žive ovdje gdje umiru. (sv. Grgur)

527. Slasti koje kušaju pravednici. Tko bi na onoj zemlji mogao udisati onu radost preobilnoga slavlja, koju će imati u Domovini, kad i sama kap slasti, koju nam se daje na putu, opija cijeli um i preplavljuje cijeli široki prostor uma neobičnim slastima? (sv. Bernard)

Blago onima koji gladuju itd. Ako je blaženo gladovati, mnogo je blaženije nasitit se. Kamo ide tko se na takav način uspinje. Ako si Ti dobar, Gospodine, onima koji te slijede, kakav ćeš biti onima koji te budu slijedili do kraja? (sv. Bernard) Ako je nada tako slatka, koliko će slađa biti sama stvar? (sv. Augustin)

Gospodine, ako je tako slatko plakati za Tebe, koliko će biti radovati se za Tebe? Isti.

Preslatko lice i ponašanje utjelovljene Riječi, koji k sebi vuku sve oči i srca. Sam sjaj i veličajnost skrivenoga Božanstva, koja je čak i u ljudskom licu sjajila, mogla je iz prve privući samim pogledom one koji su k Njoj dolazili. (sv. Jeronim) Ovdje mi se sprema pakao, a ondje kruna. (sv. Bernard)

Deseta propovijed: mjesta iz svetih otaca

528. Kad dođemo na samo vrelo života, u nas će na divan način biti usađene u isto vrijeme žeđ i zasićenost, ali daleko će od žeđi biti potreba, daleko od zasićenosti omrznutost, jer ćemo se žedni nasićivati i siti žeđati. (sv. Grgur)

Pravedni pak vječno gledaju nepravedne u mukama kao što njihova radost raste iz toga što promatraju zlo koje su po milosrđu izbjegli, toliko više zahvaljuju svojemu osloboditelju koliko u drugima vide ono što su mogli sami pretrpjeti da su bili napušteni. (Isti)

Plaćenik ono što smatra teškim zbog rada smatra lakim zbog nagrade. (Isti) U ovome životu vidimo mnogo toga što nemamo, a u drugom je vidjeti isto što i imati. (Isti)

Kad čovjek priča o vječnosti, slijepac priča o svjetlu. (Isti)

Tražimo, dakle, braćo, ovu gozbu, na kojoj ćemo se radovati u svečanosti tako velikih građana; na koju će nas pozvati sama uzvišenost onih koji se raduju, na kojoj nas nikakvo umiljato blagostanje neće zavesti, jer je glup putnik koji na putu gleda dražesne livade, pa zaboravlja ići onamo kamo se bio zaputio. Kada ću doći i pojaviti se pred licem Božjim, žeđam za tim da dođem i pojavim se. (sv. Augustin.)

Što nam treba, braćo, poučava nas psalam: "Blago onima koji prebivaju u domu Tvome, Gospodine, u vijeke vjekova hvalit će te." Onaj je dan bez kraja; isti su svi dani: stoga zasićuju. Isti. Kolikog je napora vrijedan spokoj koji nema kraja, ako želiš reći istinu; vječni se spokoj na ispravan način može kupiti velikim naporom... Malo godina se trudiš i u trudu ima utjehe, ima svakodnevnih radosti; ali nemoj se radovati u ovome svijetu, raduj se u Kristu; evo koliku katkad vrijednost daruješ jednim novčićem kako bi stekao vječno blago. Isti.

529. Vjeruj, vjeruj, već je više onoga što je učinio negoli onoga što je obećao... Teže je vjerovati da je onaj koji je vječan mrtav negoli da ćeš smrtan živjeti vječno. Isti.

Tolika je ugodnost vječnoga svjetla da bi se, čak i ako bi u njemu bilo dopušteno živjeti samo jedan dan, samo zbog toga s razlogom prezrele bezbrojne godine ovoga života prepune naslada i obilja vremenitih dobara. Isti.

Kao što u staklenom ogledalu vidimo tri slike: nas same, samo ogledalo i sve ono što se tu nalazi, tako u ogledalu božanske jasnoće vidjet ćemo i samoga Boga onakvim kakav jest, koliko će biti moguće stvorenju vidjeti, i pouzdanim znanjem spoznati nas same i ostalu stvarnost. (sv. Fulgencije, *Pisma*)

U budućnosti će pravednik biti tako snažan da će moći pomaknuti čak i Zemlju, ako to poželi i obratno, nepravednik će biti toliko slab da neće moći niti crva pomaknuti s očiju.

Gospodine, mnogi žele s Tobom vladati, a ne žele s Tobom trpjeti; žele ići za Tobom, ali ne i slijediti Te.
Kad razmišljamo o višnjim i nebeskim stvarima, preziremo ove naše kao sitne i neznatne. (Ciceron)

REDOSLIJED PROPOVIJEDI
u misijama i položaju Korizme

530. 2. Nedjelja Korizme: 1° veličina Boga i njegove službe; 2° riječ Božja.

Ponedjeljak: 1° Nužnost pokore; 2° Znaci lažne pokore.
Utorak: 1° Ljepota, cijena i trajnost duše; 2° Važnost spasenja.
Srijeda: 1° Nužnost i poteškoće dobrog ispitivanja savjesti; 2° Posebno ispitivanje grijeha.
Četvrtak: 1° Ispitivanje; 2° Ispitivanje.
Petak: 1° Ispitivanje; 2° Smrt općenito
Subota: 1° Smrt slična životu; 2° Dobra smrt.

3. nedjelja: 1° odlike dobrog pokornika; 2° niz odlika; 3° obnova

Ponedjeljak: 1° poseban sud; 2° izvrsnost kršćanina.
Utorak: 1° pakao; 2° prokleta vječnost.
Srijeda: 1° sigurnost pokore; 2° o pokajanju i suzama.
Četvrtak: 1° sredina korizme; 2° Raj; 3° način da se stigne tamo.
Petak: 1° sablazan; 2° ispravak i dobar primjer.
Subota: 1° potreba aktualne milosti; 2° pobožnost Presvetoj Djevici.

4. nedjelja: 1° pomirba; 2° oprost psovki; 3° brak.

Ponedjeljak: 1° Ljubav Isusa Krista; 2° Poniznost.
Utorak: 1° laž; 2° ogovaranje.
Srijeda: 1° blagost i srdžba; 2° poslušnost.
Četvrtak: 1° čistoća; 2° nečistoća.
Petak: 1° strpljivost; 2° javno priznanje presvetom Sakramentu.
Subota: 1°]molitva; 2° odlike pobožnosti Presvetoj Djevici.

531. Nedjelja: 1° Prilika za grijeh; 2° sporovi; 3° ples

Ponedjeljak: 1° vjera; 2° milostinja.
Utorak: 1° đavao i njegove napasti; 2° Anđeo čuvar i njegovo štovanje.
Srijeda: 1° prezir svijeta; 2° pravila svijeta.
Četvrtak: 1° Ljubav Božja; 2°.
Petak: 1° Ime Isusovo; 2° raspinjanje.
Subota: 1° obnova

Nedjelja: 1° žarka pričest; 2° nedostojnost čovjeka; 3° sveta krunica.

Ponedjeljak: 1° vrijeme; 2° dobra djela.
Utorak: 1° odlike dobrih djela; 2° pravilo
Srijeda: 1° zadaće očeva i majki; 2° djece.
Četvrtak:
Petak: 1° muka.
Subota: 1° muka Presvete Djevice; 2°

Nedjelja: 1° uskrsnuće Isusa Krista; 2° uskrsnuće kršćanina; 3° uskrsnuće tijela i opći sud.

Ponedjeljak: 1° svećenici; 2°
Utorak: 1° vjernost i ustrajnost; 2° rastanak.

PROPOVIJEDANJE
Sadržaj propovijedanja misije ili ponavljanja krsnih zavjeta

Odričem se đavla, njegove zavodljivosti, njegovih djela
i sjedinjujem se s tobom, o moj Isuse.

532. *Prva propovijed:* 1. točka: Božja strana, strana đavla; sloboda, otvoren put. 2. točka: suprotnost između jednog i drugog, prihvaćanje onog što je Bog u njemu samome i u odnosu na nas. 3. točka: zaključak; odabir jedne ili druge strane; ispitivanje; kajanje.

Druga propovijed: Mržnja đavla prema čovjeku i njegove kušnje: 1. nužnost kušnji; 2. količina i kvaliteta; 3. korist.

Treća propovijed: Slijed mržnje đavla prema čovjeku: 1° kako bi ratovali s Bogom i 2° kako bi pridobili našu dušu.

Četvrta propovijed: 1° izvrsnost duše!... 1. Ona je lijepa; 2. Ona je besmrtna; 3. Ona je dragocjena: njezino načelo, njezina cijena i njezin kraj.

Peta propovijed: 2° Kako bi pobudio u čovjeku krsnu milost i nevinost: 1. njegovo načelo; 2. njegova bit; 3. njegov kraj; važnost spasenja.

Njegovoj zavodljivosti

533. *Šesta propovijed:* svijet je 1. neprijatelj Boga, treba ga prezreti; 2. neprijatelj istine, treba ga prezirati; 3. neprijatelj kreposti, treba ga mrziti; 4. neprijatelj čovjeka, treba ga izbjegavati.

Sedma propovijed: 1. Ispraznost bogatstva; 2. Ispraznost zadovoljstava; 3. ispraznost počasti.

i njegovih djela

Osma propovijed: Užas smrtnog grijeha; 1. u njemu samome; 2. s obzirom na Boga; 3. s obzirom na čovjeka.

Deveta propovijed: Posljedica smrtnog grijeha: 1. nesretna smrt; 2. strašni sud, posebni i opći; 3. vječnost muka.

Deseta propovijed: Može se govoriti o smrtnim grijesima poimenice: 1. o oholosti; 2. o škrtosti; 3. o pijanstvu; 4. o nečistoći, itd.

Jedanaesta propovijed: Nužnost pobožnosti Presvetoj Djevici kako bi čovjek učinio istinsku i pobožnu pokoru. 1. Ono što je Presveta Djevica s obzirom na Boga; 2. u sebi samoj; 3. s obzirom na nas.

Dvanaesta propovijed: Važnost nutarnje i vanjske pokore.

Trinaesta propovijed: Dobra ispovijed: 1. njezina nužnost; 2. njezina rijetkost; 3. njezine odlike.

Četrnaesta propovijed: pričest 1. nedostojna; 2. mlaka; 3. gorljiva.
Petnaesta propovijed: Dobra djela: njihova nužnost; njihove odlike i njihova nagrada.

Šesnaesta propovijed: Raj.

Sjedinjujem se s Isusom, mojim Spasiteljem

534. *Sedamnaesta propovijed:* 1. Blaga koja imamo u Isusu Kristu; 2. Ljubav koju nam donosi Isus Krist.

Osamnaesta propovijed: Ljubav koju trebamo imati za Isusa Krista i priznavanje njegovih dobročinstava.

Devetnaesta propovijed: O sjedinjenju s Isusom Kristom: 1. nužnost sjedinjenja; 2. izvrsnost sjedinjenja; 3. odlike i učinci sjedinjenja.

Dvadeseta propovijed: Kako bismo ostali u tom sjedinjenju, prakticirati kreposti Isusa Krista. Ovdje možemo imati više nagovora: 1. Ljubav prema Bogu; 2. Ljubav prema bližnjemu; 3. Milostinja prema siromašnima; 4. Prezir prema svijetu; 5. Poniznost, čistoća i mrtvljenje prema nama samima.

Dvadesetprva propovijed: Krsna obećanja: njihova opravdanost, njihova nužnost i njihova praksa.

Dvadesetdruga propovijed: 1° Nužnost obnavljanja krsnih obećanja: po ocima, koncilima i po iskustvu. 2° Način njihovog obnavljanja po posredovanju Presvete Djevice, majke glave, majke udova, rizničarke, odvjetnice, straha đavla, utočišta, djevice vjerna.

Dvadesettreća propovijed: Obnova.

Dvadesetčetvrta: Ustrajnost.

PRAŠTANJE UVREDA

Prva propovijed

535. *Ljubite neprijatelje svoje*. (Mt 5, 44)
Nacrt: Glupo je uskraćivati milosrđe koje tražimo od Boga. 1. Neprijateljstvo se rađa: 1. sljepoćom uma; 2. krutošću srca; 3. jezikom klevetnika. 2. Razvija se voljom, riječima i djelom. 3. Uništava se rečenim razmatranjem Pisma, spisa Otaca, razmišljanjem, primjerima svetaca.

1. Točka

Milosrđe je Gospodnje što nismo uništeni. (usp. Tuž 3) Nije nasilnoga itd. Bog je *otac milosrđa... oruđe milosrđa.* Neprijateljstva su unutarnje ubojstvo.
Tri razloga neprijateljstva: Sljepoća duha. Jer ne možemo vjerovati da smo djeca Božja ako ne oprostimo našim neprijateljima. *Ljubite neprijatelje svoje,* kaže Gospodin*, činite dobročinstva onima koji vas mrze.* Isus je sebe učinio našim jamstvom i oslobodio nas je pred Ocem, tako što je zadobio oprost za nas; kako vi to onda možete odbiti drugima? *Nemoj biti pobijeđen zlom, već dobrom pobijedi zlo.*

Jedna žena u Marseille-u, koja je dobila pljusku u jednom otmjenom društvu, čuvši propovijed nekog misionara o opraštanju uvreda, po izlasku s propovijedi, bacila se na koljena pred

noge onoga koji ju je uvrijedio i zatražila od njega oprost. Ovaj drugi, posve iznenađen, ne samo da je preuzeo svu krivnju na sebe nego je učinio to isto prema jednom svom neprijatelju, tako da je ovo junačko djelo potaknulo više obraćenja nego propovjednik.

Nered koji stvara neprijateljstvo. *Složni budite, mir njegujte i Bog ljubavi i mira bit će s vama.*

2. Točka

Čovjek živi neprijateljstvo putem volje, ne opraštajući, zadržavajući u sebi gorčinu; želio bi se osvetiti, ako je moguće; preko ogovaranja, psovki, proklinjanja.

3. Točka

536. To znači ići protiv zapovijedi Gospodinovoj koji je rekao da ljubimo jedni druge. *Nalog je Gospodnji.* I činiti suprotno*: nalog je đavlov.* Nema tako velike nevolje koja bi mogla raskinuti ljubav. (sv. Augustin)

Samo ljubav razlučuje sinove Božje od sinova đavlovih. (sv. Augustin) Po ovom se raspoznaju djeca Božja i djeca đavolska: tko god ne čini pravde i tko ne ljubi brata, nije od Boga. (1 Iv 3) Sud bez milosrđa onome tko sam ne vrši milosrđe, kaže sv. Ivan.

Jao i životu dostojnu pohvale, ako kad ga napustiš nemaš milosrđa. (sv. Augustin) Ma kako svet život vodili, kad vi… itd.

Izgovarajući Očenaš s mržnjom, znači tražiti osvetu prema sebi samome.

Bog, u drugim krepostima, želi da slijedimo njegov primjer: *dao sam vam primjer.* Ali u milosrđu Bog želi ići našim primjerom. Činit ću kako ste vi činili. Kažete: Opraštam tom i tom bližnjemu, ali ne želim ući u njegovu kuću, vidjeti ga, govoriti s njim itd. E pa dobro, ni Bog neće vama dati ulaz u svoju kuću, neće htjeti s vama razgovarati, slušati vas bolje je milosrđe negoli žrtve. Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik i znaš da tvoj brat ima nešto protiv tebe idi i izmiri se... (Mt 5) Gospodin ne kaže: ako želite zlo vašem bližnjemu, nego ako vaš bližnji vama želi zlo. Kad budete pred oltarom, ostavite sve i otiđite se pomiriti.

Sv. Etiene, sv. Jakov mlađi, sv. Ciprijan... umirući oprostili su svojim krvnicima, čak su i molili za njih.

Tko osuđuje, Gospodina će ga osuditi... (usp. Prop 2,).

Gospodin na križu moli za svoje neprijatelje. Dok moli za sebe kaže: moj Bože, moj Bože; a dok moli za svoje neprijatelje kaže: moj Oče, kako bi pridobio srce svoga Oca. Gospodin na križu je preporučio Bogu tri stvari: svoj duh, svoju Majku i svoje neprijatelje, ali je svoje neprijatelje preporučio prije svoga duha i svoje Majke.

Druga propovijed

537. Dvadeseta nedjelja nakon Duhova. Slugo opaki, sav itd. Mt 18.

Ljubiti neprijatelje je zapovijed tako važna i tako ključna za spas da se Isus Krist služio svim načinima kako bi nas na to potaknuo. On je naš učitelj i služio se svojim autoritetom; on je naš uzor, pokazao nam je primjer; on je naš sudac, upozorio nas je; vjerovnik, i predlaže nam oprost naši dugova; naš nagrađivač i predlaže nam nagrade.

Ovi motivi se nalaze ujedinjeni u današnjoj paraboli. Svaka rasprava na primjeru kralja prema svom sluzi koji moli, njegove prijetnje, njegove kazne nakon djela. Gospodin završava parabolu ovim velikim proročanstvom, koji je bio njegova namjera: *Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprosti svom bratu.*

1. Pogreška duha: Čovjek sam sebe često uvjerava da nije obvezan ljubiti neprijatelje. 2. Pogreška srca: Čovjek često vjeruje da ih ljubi iako ih zapravo mrzi.

1. Točka

Ako naiđeš na izgubljenog vola ili magarca koji pripadaju tvome neprijatelju, vrati mu, kaže Bog Židovima. Opraštanje neprijateljima nije tako jasno zapovijedan Židovima kao što je kršćanima. *A ja vam kažem: ljubite neprijatelje svoje. A ja, to sam ja itd... Za način poslušnosti najvažnija je veličina onoga koji naređuje.* (Tertulijan)

Prvi motiv je uzvišenost onog koji zapovijeda. Zbog toga je David oprostio Šaulu: Po riječima usta tvojih čuvah za tebe teške putove.

Želite li biti prokleti, mrzite vaše neprijatelje! Želite li biti spašeni, ljubite vaše neprijatelje!

Bog će s nama biti samilostan kako smo mi bili s našim neprijateljima i postupit će s nama kao sa zlim slugom u evanđelju: Tako će učiniti itd. *Otpuštajte i bit će vam otpušteno!*

2. Točka

538. Okrutni ljudi govore da se treba osvetiti i ništa ne opraštati; državnici govore da je ponekad korisno odložiti i prikrivati osvetu; lažni pobožnici kažu da treba ostati indiferentan prema objektu svoje ljubavi ili mržnje; a pravi kršćani kažu da ih treba ljubiti.

Pet đavolskih iluzija: 1. ne mogu zaboraviti nepravdu koju su mi učinili; 2. zaboravit ću nepravdu koju su mi nanijeli ali ih više ne želim vidjeti. 3. želim ih sresti ali ako će mi pružiti potrebu zadovoljštinu. 4. ako je njihova pokornost hinjena, nagradit ću je istom mjerom. 5. ako postupaju kako treba, neću im činiti ni dobro ni loše. Koja radost u času smrti, ako je čovjek oprostio! Naprotiv…

Treća propovijed

539. 21. nedjelja nakon Duhova. *Tako će i Otac moj nebeski postupati prema vama ako ne oprostite od srca jedni drugima* itd. Mt 18.

Izgovori koje čovjek navodi protiv ove zapovijedi

Tri vrste duha izgovorima se protive ovoj zapovijedi: a. plašljivi i mlaki. b. preosjetljivi i krhki. c. snažni i oholi.

1. Točka

Mlaki kažu: Što će nam oni reći? Kako je ovaj mali, a kako vrijeđa. Ovaj se čini kao strašno čudovište, a zapravo je lažna utvara.

Smijat će nam se! Svijet će nam se rugati! A svijet kaže da se treba osvetiti, a što nam kaže Gospodin? Tko ima pravo? Mudrost tijela jest smrt. Je li David bio mlak kada, dobivši priliku da ubije Šaula, to nije učinio? Što je Bog je učinio? *Zar išta što je dolikovalo Bogu ne dolikuje Božjem sluzi?* (Petr. Bles)

2. Točka

540. Krhki kaže: treba biti neosjetljiv kako nas ne bi povrijedilo loše postupanje. Odgovorit ću mu zajedno sa svetim Krizostomom: Brate, radujem se što ti je Bog dao priliku da učiniš nešto važno za njega i s time srazmjernu nagradu, ali pitam te nije li to Bog koji je dopustio osobi da itd.

Krhki kaže još i ovo: Želim mu oprostiti , ali ga ne mogu voljeti. Kad bi Bog vama rekao istu stvar, biste li bili zadovoljni? To je teško, priznajem, ali pogledajte što je Bog učinio i trpio za vas i što vam priprema. *To je cijelo rješenje poteškoće.*

3. Točka

Ovaj čovjek koji me je uvrijedio je nitko i ništa, kaže oholica. Da ja to istražim, da ja to preduhitrim? To neću nikada učiniti. Kažete da je ova uvreda nepodnošljiva? Jesu li gnjev i kazna Božja podnošljiviji?

Tko mrzi jednoga čovjeka na ovome svijetu, što god prinio Bogu u dobrim djelima, sve će izgubiti. (sv. Augustin)

Bog će strpljivo trpjeti i čovjek će planuti! Bog će biti milosrdan, a čovjek će se osvećivati!... *Zaodjenite se u milosrdno srce, dobrostivost, poniznost, blagost, strpljivost. Kao što je Krist vama oprostio, tako i vi.* (Kol 3,12)

Treća propovijed

541. za 1. nedjelju Korizme. A ja vam kažem. (Mt 5)

Ljubiti neprijatelja je nužno sredstvo da bi se dobila, održala i sačuvala slava biti djetetom Božjim. Oprost uvreda je koristan jer ga Bog zapovijeda, traži i obećava nam praštanje naših grijeha jedino pod tim uvjetom. Ljubiti neprijatelja je nužno jer se radi o slavi Božjoj i spasu kršćanina.

1. Točka

Oprost neprijateljima je izvrsna odluka, moćna zasluga i nužan uvjet da bi se uistinu živjelo kao djeteta Božje. *Ljubavlju prema neprijateljima stvara se prijatelj Božji; štoviše, ne samo prijatelj, već i sin.* (sv. Augustin) Blago milosrdnima jer *će zadobiti milosrđe.* (Mt 5) *Otpuštajte i bit će vam otpušteno.* Ovo djelo je zaslužno jer Bog iskazuje milosrđe onome tko tako čini.

Milosrđe je jedno od najtežih i najhrabrijih djela kršćanstva.

David nije bio manje zaslužan kad je poštedio neprijatelja radi Boga negoli Abraham kad nije poštedio jedinorođenca radi Boga. (Rupert)

Zato je Bog uzdignuo patrijarhe u savez sa Sinom Božjim. Kako budete mjerili itd. *Ovo valja zamisliti: Bog je milosrdan onima koji podnose srdžbu.* (sv. Grgur)

Kako želiš da ti se Bog udostoji otpustiti mnogo toga, kad sam ne možeš otpustiti malo? (sv. Lav)

542. *Ako te učinio Božjim sinom, živi kao Božji sin.* (sv. Petar Crizolog)

Tri stvari pokazuju da je neko dijete dostojan sin svoga oca: a. ako mu nalikuje po crtama lica i po ponašanju. b. ako sluša njegove zapovijedi. c. ako ga nježno ljubi.

Ništa ne čini ljude sličnima Bogu tako kako ih čini opraštanje neprijateljima. (sv. Krizostom)

Dobrota Božja prema ljudima čak i zlima. Koji čini da njegovo sunce izlazi i jednima i drugima itd. Primjer Gospodina koji oprašta itd.

A ja vam kažem itd. Ljubiti neprijatelje je djelo oprečno prirodi, razumu i pravilima svijeta, ali to je čin savršene ljubavi prema Bogu koji dušu tamo postavlja.

Nužnost oprosta da bi se sačuvala milost i slava Božjega djeteta. *Tko je povrijedio neprijatelja, uvijek ima grijeh i živi u grijehu.* (sv. Ivan Damašćanski) *Sine moj, gledaj odakle dolazi ime kršćanina.* (sv. Augustin)

2. Točka

Bog zapovijeda praštanje po svom autoritetu. To nije samo običan savjet: *A ja* itd. *A mi smo oholi i nezahvalna srca ako se opiremo Onome čija je zapovijed dobročinstvo.* (sv. Jeronim)

Bog nas to traži zbog ljubavi. On nam više ne govori na brdu Sinaj nego s Križa. *Savle, Savle, zašto me progoniš?* Gospodin se žali što ranjavaju njegove udove. Ako ima vjere, neće biti teško: *po njoj, naime, biva da ljubimo neprijatelja: ako pogledamo vjerom vidi se.* (sv. Augustin)

Velike nagrade koje nam Bog obećava. Oprost uvreda. Ljubavlju prema neprijateljima postajemo djeca Božja. (sv. Augustin) *Kršćanine, želiš se osvećivati, a Krist se još nije osvetio* itd.

3. Točka

543. Riječ je o slavi Božjoj jer je to najveća žrtva koju mu se može prinijeti. *Nema veće žrtve koju možemo ponuditi Bogu.* (sv. Augustin) *Moja je osveta i ja ću je izvršiti.* Dužnost je kršćanina ljubiti neprijatelja. (Tertulijan) To je svojstvo jednog kršćanina.

544. Neprijatelja valja ljubiti. Tko je taj koji to nalaže? To je naš Gospodin. Primjer poslušnosti mora i valova. Primjer Abrahamove poslušnosti.

Onaj koji nalaže mudar je. Krist je sama mudrost. Primjer Jobov: *Kako se Gospodinu svidjelo, tako je bilo.* Primjer Davida.

Dobročinitelj je. To je najbolje sredstvo zahvale Bogu. Bog pomaže u tom velikom djelu. Krist je naš uzor: *Želiš se osvetiti? Motri onoga koji visi, poslušaj onoga koji moli.* (sv. Augustin)

Tvoj sam, po Tvojoj volji me upravljaj, dobri Kriste. Ako ustanu na mene ljudi, ako itd., uvijek ću reći: *'Tvoj sam'* itd.

Bolje je pokoravati se zapovjedniku, negoli ubiti neprijatelja, rekao je vojnik Krizant spreman da ubije neprijatelja koji je ležao kad je zapovjednik davao znak za uzmak. *Velike stvari tražiš, naime nebo itd. i ne plaćaš malu cijenu.* (sv. Ćiril)

I za prijestupnike je molio.

Četvrta propovijed

545. *U opravdanju pred Bogom nijedna stvar nije teža od one da svatko ljubi neprijatelje.* (sv. Augustin)

Svojstvo je velikodušnosti biti spokojan, mirno podnositi uvrede i nepravde. (Seneka) Jači je onaj koji pobjeđuje sebe negoli onaj koji pobjeđuje najtvrđe zidine.

Nacrt

1. Neprijatelje valja ljubiti zato što to Krist nalaže. Zato što je naš Bog. Zato što je Bog naš Otac. Zato što je dobročinitelj.
2. Zato što Krist ljubi neprijatelje. U jaslama, u kojima se po porodu naginje. Tijekom svojega života, dok boravi među ljudima. Na križu, gdje moli.
3. Zato što Krist silovito udara na one koji ne ljube neprijatelje. Lišava ih oprosta, milosti, slave.

Kad zagrmi božanski nalog, valja se pokoriti, a ne raspravljati. (sv. Augustin) Sve što nema svijest pokorava se Bogu kad On želi i nalaže: oganj, grad, snijeg, itd. Zašto se onda ti, kršćanine, ne želiš pokoriti? Nitko nije tako milostiv, nitko nije tako dobar otac. (Tertulijan) Koliko toga svakodnevno činimo za prijatelje? Koliko ljudi koji su od nas otuđeni i mrski nam na molbu prijatelja prihvaćamo u krug svojih prijatelja?

O, kršćanine, to činiš za prijatelja, a nećeš učiniti za Krista? (sv. Toma iz Villanova) Sve bih Turke, pa i sve demone imao za prijatelje kad bi Ti to naložio. (Isti) Što da dam Gospodinu za sve ono što mi je dao? Uzeti ću spasonosni kalež Gospodnji. Kalež koji ću ispiti.

546. Prije Kristova dolaska svi bijasmo sinovi srdžbe. Oplijenio je sebe za nas, tko ga ne bi ljubio? Mogao je Krist, kao djetešce, nenaoružan i zamotan u sirotinjskim jaslicama razbiti i uništiti Heroda i svu njegovu pratnju, ali nije htio, kako bi pokazao prve znakove ljubavi prema neprijateljima.

Zar išta što je dolikovalo Bogu ne dolikuje Božjem sluzi?

Nazvan je grešnikom, nazvan je bezbožnikom, nazvan je Beelzebubom, nazvan je luđakom kaže sv. Augustin. Kad je bio pogrđen, nije grdio.

Pogledaj kolika je dobra učinio svojim neprijateljima, kako je liječio njihove bolesnike, kako je poučavao, kako je upravljao, kako je žeđao za njihovim spasenjem. (sv. Toma iz Villanuova) Ako si dakle iz Kristove škole, zašto ne slijediš učitelja? Premda se je mogao osvetiti, više je volio biti žrtvovan. (sv. Ambrozije)

Nije htio biti kamenovan, nije htio biti udavljen, nije htio biti pogubljen odsijecanjem glave, već je htio biti razapet, kako bi se čula ova riječ: 'Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine'. (sv. Krizostom)

On je bičevima udaran, čavlima proboden, na drvo pribit, pogrdama obasut, a ipak zaboravljajući na sve bolove, rekao: "Oče, oprosti im jer ne znaju što čine." Neprijatelji su vikali: "razapni" itd. Dođite svi koji žudite za osvetom, dođite, čujte, vidite: Osvetiti se želiš.

547. Ako ne oprostite svojim neprijateljima, ni Otac vaš neće vama otpustiti vaše grijehe. (Mt 16) Olako tražiš oproštenje, koje ne želiš udijeliti drugome. (sv. Petar Krizolog)

Svatko će primiti od Boga onakvo oproštenje kakvo je sam dao bližnjemu. (sv. Augustin) U molitvi Gospodnjoj kažeš: Gospodine, ako oprostim, Ti mi oprosti: ako ne oprostim, ni Ti meni ne opraštaj.

Jer, mržnja na bližnjega dok god traje poništava i čini uzaludnima sva dobra koja činiš – sve molitve, milodare i postove.

Tko ne želi imati tu ljubav praštanja, naći će sa svih strana zatvorena vrata raja. (sv. Augustin)

Smatraš da je teško opraštati neprijatelju, ali koliko će tebi biti teže biti lišen nebeskoga blaženstva, kad ti bude rečeno: "Ne poznajem vas; odlazite".

548. Tko želi osuđivati pronaći će osudu od Gospodina ...

Mnoge su vrste milodara, i kad ih dajemo, pripomažemo tome da nam se otpuste grijesi; ali nema većega milodara od toga da od srca otpustimo sve ono što je bilo tko protiv nas sagriješio. (sv. Augustin)

Neprijateljstva valja vrlo brižljivo izbjegavati, vrlo mirno podnositi, vrlo brzo uklanjati. (Isti)

Nije dobar onaj koji je samo prema dobrima dobar. (Isti.) Nema ništa divnije na ovome svijetu negoli ljubiti neprijatelje.

Ništa ne može biti snažnije, ništa divnije, negoli slušati uvrede i ne odgovarati na njih. Koliko želiš da tebi bude oprošteno, toliko opraštaj; štoviše, čovječe, shvati da si opraštajući drugima sam sebi pribavio oproštenje. (sv. Krizostom)

RIJEČ BOŽJA

Prva propovijed

549. Što je drugo Sveto Pismo nego neka vrsta pisma Svemogućega Boga svojem stvorenju. (sv. Grgur) Što bi učinio da primiš pismo kralja, kome se sve ne bi obratio kad ne bi znao čitati, kako li bi poletno izvršio njegove naloge, a ovo nije pismo i riječ kralja, već Boga. (Isti)

Tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih, bit će kao mudar čovjek koji sagradi kuću na stijeni. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću, ali ona ne pada. Jer – utemeljena je na stijeni. Na Evanđelju, na Isusu Kristu, na njegovom moralu, na njegovim pravilima koju su osnova života jednog kršćanina. (Mt 7)

Riječi su moje kao oganj, govori Gospodin, i kao čekić što razbija stijenu. Naprotiv, tko god sluša i ne vrši ih, bit će kao lud čovjek koji sagradi kuću na pijesku.

Tako Gospodin daje kišu na usjeve i na draču, ali usjevu kiši za žitnicu, a drači za oganj; pa ipak, jedna je te ista kiša; tako Riječ Gospodnja kiši na sve. Treba li optužiti kišu Božju? Slatka je ona kiša, slatka je Riječ Božja, sve dok ne padne na zlo srce. (sv. Augustin)

Što vam se čini više, Riječ Božja ili tijelo Kristovo. . . i stoga nije manji krivac onaj koji je Riječ Božju poslušao nemarno negoli onaj koji je svojim nemarom dopustio da tijelo Kristovo padne na zemlju. (sv. Augustin)

Riječ Božja je slična mlijeku, služi da bi se njime nahranila djeca. Slična je medu, služi da bi se njime izliječile rane grešnika. Mlijekom hrani malene. Medom uklanja trulež različitih grijeha iz rana.

Ne živi čovjek samo o kruhu, već o svakoj riječi Božjoj, koja je slađa od medi. Kao što kiša i snijeg padaju s neba i ne vraćaju se natrag, već natapaju zemlju i ulijevaju se u nju i potiču u njoj plodnost, i daju sjeme sijaču i kruh onome koji jede; takva će biti Riječ moja koja će izaći iz usta

mojih; neće se k meni vratiti prazna, već će učiniti sve što sam htio i napredovat će u onima kojima sam je poslao. (uap. Iz.) Riječ je Božja kao zrno gorušice.

Druga propovijed

550. Za prvu nedjelju Korizme. Ne živi čovjek samo o kruhu itd. (Mt 4)
Čini se da je Gospodin tada htio biti iskušavan kako bi nam pokazao učinkovitost riječi po kojoj pobjeđuje kušanje. Ne tražimo drugog oruđa osim ovog Gospodinovog.
Riječ Božja je jedno od najučinkovitijih sredstava za pobijediti đavla. Način kako se njome služiti.

1. Točka

Riječ Božja je čuvstven izraz Utjelovljene Riječi. Ona je zauzela svoje mjesto na zemlji kako bi nastavila s pobjedama. Đavla se naziva princem tame jer on trijumfira nad nama samo uz pomoć tame. On zatamnjuje razum, briše istine iz duha.

Dok riječ Božja prosvjećuje itd. *Svjetlo je mojim koracima Riječ Tvoja...* Dođe da uništi djela đavla. Apostoli su, naoružani Božjom riječju, obratili svemir, itd. Upravo je riječ Božja dala mučenicima toliku ustrajnost ,itd.

2. Točka

551. Slava oruđa ovisi o tome kako ga se upotrebljava. Cezarov mač bi bio beskoristan u rukama nekog plašljivog vojnika. Riječ Božja čini da izbjegavamo buduće grijehe i daje nam snagu da pobijedimo neprijatelje. Upravo zato o njoj treba razmišljati nakon što smo je čuli, treba ju sačuvati: *I drže je se.* Čuvao je sve ove riječi itd. Prema zapovijedima tvojim ja podizao sam ruke. (usp.Ps 118)

Onima koji me napadaju odgovorit ću riječju. Ona čini da pobijedimo u trenutnoj situaciji. Primjer Našeg Gospodina. *Tisuću štitova visi o njoj.* Ona je onaj toranj Davidov.

Blažen onaj koji joj se utekne. Primjer sv. Jeroma koji je bio mučen strašnim mukama koji je izdržao uz ove misli *Ustanite, mrtvi*, itd. *Što koristi čovjeku* itd.

Jedna jedina propovijed obrati toliko nevjernika i sirotinje, a vi ne koristite korizmu. Oh, koja će biti izlika na sudu?

Treća propovijed

Uvrede koje zli slušatelji čine riječi Božjoj

552. Sjeme je Riječ Božja. (Lk 8)
Riječ Božja je prezirana i gažena nogama od strane onih koji je uopće ne žele čuti. *Pogazi se te ga ptice* itd. Ova riječ tako učinkovita po sebi pavši na kamenito tlo postaje neplodna. *Pade na kamenito tlo, izniknu i osuši se.* Zagušena trnjem. *Uguši ga trnje rastući skupa s njim.*

1. Točka

Oduvijek je Bog govorio preko svojih stvorenja, preko proroka, ali u zadnje vrijeme progovorio nam po svome Sinu: *Na kraju, to jest u ovo vrijeme, govorio nam je po Sinu.* Pa ipak je prezren itd. Propovjednik je *sijač vječnosti.* (sv. Hilarije) *Viči iz sveg grla, ne suspreži se! Objavi mom narodu njegove zločine.* (Iz) *Zato su postavljeni u Crkvi, da napadajući grijehe ne štede nikoga.* (sv. Augustin) *Napadaj, preklinji, viči!*

Preziranje čiste riječi Božje! Kako malo ljudi dolazi na propovijedi, a i kad dođu, u kojem duhu dolaze? Oni donose svoj duha ali ne i srce, to jest volju da iskoriste ono što čuju od propovjednika, a propovjednik ima za cilj djelovati na srce. *Dođite, poslušajmo kakav je govor koji dolazi od Gospodina.* (usp. Ez 33,30) Dođite, kažu, da vidimo kakav je to propovjednik.

Razmotrimo po gestama, osjetljivim izrazima, itd. *Kao u pjesmu srca svoga dovode ih.* Slušaju je kao pjesmu. *Tko je od Boga, sluša riječi Božje.* Onaj tko je od Boga vođen je Božjim duhom, ali većinu pokreće duh svijeta.

2. Točka

553. Kamenje na koje pada sjeme su kršćani koji čuju riječ Božju, ali njihovo srcem nije raspoloživo, zaustavlja ih i najmanja poteškoća. Oni kušaju neki napredak ali on ne dovodi do rezultata, *jer sjeme* izniknu i osuši se.

Riječ Božja crpi svoju učinkovitost iz krvi Isusa Krista, iz njegove naravi i iz trenutnih milosti koji je prate. *Moja riječ ne prodire u vas.* Zašto? Jer je vaše srce već napunjeno svjetovnim stvarima. Neizrecivo je ono što vjerujemo, golemo je ono čemu se nadamo. Nije obično ono što tražimo, pa stoga ne smije biti obično ni ono što živimo.

3. Točka

Tko čini zlo, mrzi svjetlo. O čemu sv. Augustin kaže: *Ljudi vole istinu koja svijetli, mrze onu koja optužuje.* Oni mrze riječ Božju i one koji je navještaju. Ne podnosim ga, jer mi ne prorokuje ništa dobro, nego samo zlo. (usp. 1 Kr)

554. *Zar nije srce gorjelo u nama dok nam je putem govorio?*(Lk 24) *Još blaženiji oni koji slušaju Riječ Božju i drže je se.* (Lk 11,28)

Riječ se uspoređuje s tjelesnom hranom a prije obroka treba paziti na 4 stvari: a. prazan želudac; b. dobar tek; c. želja da se iskoristi hrana; d. molitva ili blagoslov prije jela. *Ne može se imati ploda od propovijedi ako nije pridodana molitva.*

Za vrijeme objeda treba jesti i ne posvećivati pažnju tanjurima i ukrasima na jelu. *Primili ste je ne kao riječ čovječja, već kao što uistinu i jest, Riječ Božja.* Nakon objeda, zahvaliti Bogu, probaviti hranu.

Ona koja je uz noge Gospodnje slušala Njegove riječi. *Marija je izabrala najbolju stranu, koja joj se neće oduzeti.*

Treća propovijed: mjesta iz svetih otaca o slušatelju i propovjedniku riječi Božje

555. Sigurnije je slušati negoli propovijedati istinu, jer kad se sluša, čuva se poniznost srca kad se pak propovijeda, teško je svakom čovjeku izbjeći da se u nj uvuče neka mala uznositost, koja malo onečisti stopala ponosom i preuzetnošću. (sv. Grgur, *O Ezekielu.*)

Kao što uho ne doživljava okus, a grlo riječi, tako niti jedan glupan ne može razumjeti mudru misao. (Isti.)

Kad slušači dobre riječi gladuju, za okrepu onima koji poučavaju se daju veći darovi znanja. Često, naime, Gospodin propovijedniku daje Riječ radi milosti prema slušatelju, a ponekad mu oduzima zbog slušateljeva grijeha. (Isti)

Uzalud se čovjek izvana miče, ako iznutra njegovo srce nije ispunjeno milošću, svako je naime, srce nijemo ako milost ne viče iznutra, jer izdiše riječi koje se čuju. Kad gledam ljubitelje ovoga svijeta, ne znam koja bi propovijed bila dobra za ozdravljenje njihova duha budući da smatraju stvari ovoga svijeta znakovima uspjeha, u svojoj oholosti odbijaju spasonosne opomene i kao da ponavljaju istu bapsku pjesmicu. A kad se muče u većim poteškoćama više se trude izvući se s mjesta na kojemu se sada muče, negoli naći lijek. (sv. Augustin)

Kakvo je tijelo koje je nakon mnogih dana primilo hranu, takva je duša koja se ne hrani neprestano Riječju Božjom. (Isti)

Riječ je Božja kao voda jer oživljuje i oplođuje, kao mlijeko jer pomaže rastu, kao vino jer okrepljuje, kao med jer čisti i štiti. (sv. Dionizije)

556. Jer je nastojao u djelo primijeniti ono što je naučio, počeo je shvaćati ono što je imao poučavati. (sv. Grgur)

Kod Boga je više u njegovoj ljubavi onaj koji u njegovoj ljubav privlači mnoge. (sv. Grgur) Što riječima propovijedaju, djelovanjem napadaju. (Isti)

Neki su opterećeni ovom krivnjom: promatraju i uskraćuju braći grešnicima riječ propovijedanja, a umirućim dušama skrivaju životne lijekove. (Isti)

Propovjednik mora razmisliti što govori, kome govori, kada govori i koliko govori, ako jedno od toga uzmanjka, govor neće biti prikladan. (sv. Grgur)

Ako promišljamo o nevidljivome, zaista je jasno da je veće čudo riječju propovijedi i utjehom govora obratiti grešnika negoli tjelesno podići mrtvoga. (Isti)

U srcu valjanoga propovjednika je znanje Svetoga Pisma... Sveti muževi ljubavlju uče ono što govoreći šire. Ponekad se, pak, sveti muževi raduju svom dobrom uvjerenju, kada razmisle o tome kako ono doprinosi boljitku slušatelja. Savršeni propovjednik nije onaj koji zbog nastojanja oko razmatranja zanemaruje djela, niti onaj koji zbog žurnosti činjenja djela odgađa razmatranje. (sv. Grgur)

557. Dobri propovjednici izbjegavaju počast uzdizanja, ali i žele biti počašćeni zbog nasljedovanja Krista. Ako Duh Sveti nije u srcu slušatelja u prazno idu riječi poučavatelja; propovjednikov se govor mora prilagođavati sastavu slušatelja, tako da se sve slaže sa time ali opet da nikada ne odstupa od zajedničke vjere.

Naš Otkupitelj, stvoritelj neba i anđela, nije htio biti učitelj ljudi prije dugogodišnjeg boravka na zemlji, nesumnjivo zato da bi palima ulio snagu spasonosnoga straha. Onome čiji je život preziran naravno da je i propovijed smatrana nevrijednom.

Nema veće žrtve svemogućem Bogu od revnosti za duše. Ne mogu slušatelje na uzvišenu žudnju potaći riječi koje izlaze iz hladnoga srca, jer stvar koja sama ne gori ne može zapaliti nešto drugo. Kad se osoba po svjedočanstvu ne dopada, ni ispravne stvari koje ona govori ne mogu se dopasti.

Propovjednik mora paziti da ne propovijeda više negoli slušatelj može primiti, osobito ne smije malenima pokazivati uzvišene stvari i ono što im neće koristiti, već neka se radije pobrine da uokazuje negoli da bude ispred slušatelja. Loš propovjednik naukom poučava, a ponašanjem ubija.

Svetac iz nužde prihvaća dužnost govorenja, ali iz velike želje traži spokoj šutnje. Po Gospodnjem se nalogu poučava ali prvo se čini a zatim propovijeda. Dok sveci nastoje usavršiti slušatelje, i sami se jače raspaljuju i žar za propovijedanjem snažnije ih zahvaća. (Isti)

558. Svaka stvar koja davanjem ne ponestaje, dok se posjeduje a ne daje, još se nema na način kako se mora imati.

Neka se propovjednik potrudi da ga slušaju s razumijevanjem, rado i poslušno, i neka ne sumnja da će moći učiniti više pobožnošću molitve negoli govorničkom vještinom, tako da moleći za sebe i za one kojima se namjerava obratiti bude prvo molitelj prije negoli poučavatelj, i da u onaj trenutak kad bude pristupao, prije negoli otvori usta koja će govoriti, k Bogu uzdigne žednu dušu, da daruje ono što je usvojila i da izlije ono što je u sebe ulila. (sv. Augustin)

Lažan je učitelj koji punoga trbuha govori o postu. Lopova se može optuživati za pohlepu. Kristovu svećeniku dolikuje da su mu um i srce usklađeni, suze slušatelja neka budu hvala. . . Umijeće živoga i brzoga govorenja riječi budi divljenje kod priproste svjetine, ali svojstvo je neukih ljudi isprazno ugađati. (Isti)

559. Ništa nije tako lako kao poletnim jezikom zavoditi običnu gomilu i neuki zbor; što manje razumiju, to se više dive. (sv. Krizostom)

Opominje se na suzdržavanje od naslada, da se bori onaj koji je snažniji. Onaj je nebeski poučavatelj tko izaziva suze kajanja, a ne smijeh. (Isti)

Svojstveno je svećeniku nikome ne škoditi, željeti svima biti od koristi, a to moći pripada samo Bogu. (sv. Ambrozije)

Kod Boga ništa za svećenika nije tako opasno a kod ljudi tako sramotno, od toga da se ne slobodno ne naviješta ono što se vjeruje. (Isti)

A koliko je toga što se treba uliti da bismo se usudili izliti, dijeleći od punine, a ne od neimaštine. Samo svijetliti isprazno je, samo gorjeti premalo je, gorjeti i svijetliti mnogo je. Ako prava hrana pripada savršenima, koliko savršenosti u sebi ima od nje hraniti druge. (sv. Didim)

Ako su dobro živjeli, to je njima na korist, ako su dobro poučavali vama je. Primite, dakle, ono što je vaše, nemojte uništavati ono što je tuđe. Često, naime, od lošega čovjeka dolazi dobar nauk, kao što bezvrijedna zemlja iznosi dragocjeno zlato: Kao što se zlato izdvaja, a zemlja ostavlja, tako i vi prihvatite nauk, a ponašanje ostavite. (sv. Krizostom)

Četvrta propovijed

560. Na utorak poslije 4. nedjelje

Kristov nauk isijava takoreći trima milostima: a. čvrst je za hranu. b. učinkovit je za lijek. c. ukusan je za jelo. (sv. Bernard) U njemu je sve što se poučava istina, sve što se nalaže dobrota, sve što se obećava sreća. (sv. Hugo)

1. Točka

Istina je nekoć bila na svijetu zabranjena, prije Krista bila je tama, neznanje. Može se reći da je prije Krista zemlja bila *pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanom.* (Post 1)

Gdje je neznanje, ne vodi se; gdje je bludnja, zavodi.

Moje su riječi prevladale nad njihovim riječima. Vi ništa ne znate, kaže u Evanđelju Kajfa pismoznancima, uistinu ništa nisu znali oni koji nisu poznavali Isusa. (Origen)

Čude se odakle Mudrosti mudrost, a Krepost kreposti. (sv. Jeronim) Gospodin je Isus jedini, u svome Evanđelju, otkrio zagonetke proroka i tajne zakona. (sv. Ambrozije) On je jedini donio ključ znanja i dao nam da ga otvorimo.

U evanđelju se suprotstavljanjem razotkriva prijevarnost i lažnost svijeta.

2. Točka

561. Učinkovit za lijek, jer usađuje kreposti u srca. Nabrajanje Kristovih proroštava: *Učite od mene jer* itd. Gospodin nije svojim naukom stvorio uznositost i neznanje. *Preziremo ljudsko, razmišljajući o zadnjim i nebeskim stvarima.*

3. Točka

Božja je Riječ slatka. Bezbožnici su mi propovijedali bajke, ali ne kao zakon tvoj. U radosti se raduje onaj koji se raduje radi Boga, koji je prava radost. Svaka stega na početku izgleda kao da ne pripada radosti, ali kasnije onima koji su kroz nju izvježbani u kreposti donosi plod savršenog spokoja. Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga.

Peta propovijed

562. Peta nedjelja nakon Bogojavljenja, treba govoriti o Bogu. *Neka riječ Kristova obilno prebiva u vama, opominjući vas u svakoj mudrosti.* U razgovorima treba govoriti o Bogu: a. to je jezik svećenika; b. onih koji ljube Boga; c. ljudi molitve.

1. Točka

Tko je od zemlje, o zemlji govori. A oni nisu od zemlje: *Niste od svijeta.* To su Božji ljudi*: Ti si, pak, čovjek Božji.* Pošto je njihova služba posve sveta, oni trebaju govoriti samo o svetim stvarima, jer svaki radnik govori o svom umijeću, itd. *Posvetio si usta svoja Evanđeljem.* (sv. Bernard)

Svećenik je to obvezan po svome pozivu. *Ovo je naraštaj onih koji njega traže.*

Sveti Franjo Ksaverski i drugi sveci su više obratili ljudi razgovorom nego propovijedima. Sveti razgovor donosi više koristi od propovijedi: a. ne treba pripremu; b. ne treba se bojati toliko

ispraznosti kao kod propovijedi; c. više se dobra može učiniti u jednostavnosti s kojom bi se trebalo govoriti nego poslije propovijedi. Račun koji će Bog tražiti od svećenika od zbog dara koji bi trebali koristiti.

2. Točka

563. Iz obilja srca usta govore. Osoba koja na sebi ima miris odmah to drugi osjete. *Kao što onaj koji namirisan to odaje, tako se i onaj tko ima Duha Božjega prepoznaje po riječima.* (sv. Ivan Kl.)

Samaritanka je nakon što je čula i iskusila Gospodina o tome pričala svima. Čovjek koji voli svoju zemlju, nalazi vremena da o njoj govori, itd. Kažete da ćete uzrokovati poteškoću bližnjemu govoreći o Božjim stvarima, te počne govoriti o nebitnim stvarima. To je možda vaša nepromišljena odluka . Da li svjetovnjaci s kojima razgovarate imaju pravo zabavljati vas s tisuću budalaština, dok ćete vi imati usta zatvorena za Boga? Zapalit ćete ih tako ljubavlju Božjom. *Zar nije srce gorjelo u nama* itd. Pobijedit ćete ljudski obzir.

Sveti razgovor potiče na molitvu, a molitva na sveti razgovor. Ima i onih koji se povlače iz razgovora u kojem se govori o Bogu: *tvrd je to govor*. Ali oni su mlaki itd. *Tko je od Boga, sluša Božje riječi*, itd.

Šesta propovijed

1. Točka

Tri dispozicije za čuti svetu Riječ Božju: spremnost za molitvu i sabranost, za patnju i pokoru, za vjeru i ispovijedanje.

2. Točka

564. Duh s kojim bi se trebalo slušati. Stoga bi trebalo obratiti pažnju na njegov autoritet i njegov cilj. Njegov autoritet koji je božanski, zahtjeva duh poštovanja i pokornosti. Njegov cilj koji je obraćenje srdaca, zahtjeva duh mudrosti, rasuđivanja i primjene na sebi samome.

Koliko je onih koji puno manje gledaju revnost nekog svećenika nego učena putovanja koja on predlaže, najizvrsnija razmišljanja, najljepše načine, duhovitosti, pristojnost njegovog diskursa, njegovog duha itd.

Da je apostol sveti Pavle htio tada da se vjernici njegovog vremena iskušaju prije nego jedu kruh života i da im je rekao da ga jedu kao običnu hranu bez pripreme, postao bi kriv zbog tijela Isusa Krista, nemam ni ja pravo reći vam da se treba iskušati prije nego dođemo primiti u našim crkvama ovaj posvećeni kruh Božanske riječi, ili da ne razlikujete svetu riječ od ljudske riječi, to bi značilo učiniti vas krivima za riječ Isusa Krista.

Što dakle, braćo, nisu li istine Našeg Gospodina dovoljno straše same po sebi, bez da svećenici imaju potrebu uvećavati njihovu strogost? Je li sv. Pavao pretjerivao kada je prokonzul drhtao slušajući ga kako govori o Sudu? Je li sv. Ivan Krstitelj pretjerivao kada su Židovi dolazili u velikom mnoštvu? Je li sveti Petar pretjerivao dok se narod, koji ga je slušao, vraćao udarajući se o prsa te izašavši s njegovih propovijedi, donosio pred njegove noge jadna sredstva njihovih mučenja?

565. Optužite nas nakon toga zbog pretjerivanja i previše strogosti! Ali gdje su grešnici, čiju smo savjest uzdrmali našim govorima, koje smo ganuli do suza? Gdje su grešnici koji će po izlasku s propovijedi prekinuti s ovom lošom trgovinom, napustiti zauvijek zlu naviku, reći vječni zbogom modi, otići u samoću, itd?

Ah, dao Bog, reče sv. Ambrozije, nekim svojim suvremenicima koji su mu prigovarali da je zlo što je suviše žestok u svojim govorima te da iznosi moral do krajnjih granica, dao Bog da ovaj prigovor potakne tolike nečiste svjetovnjake da se opredijele za povlačenje u samoću i djevičanstvo.

Dao Bog da me možete uvjeriti da sam obratio jednu jedinu dušu ovim strašenjem koje mi predbacujete.

Tako da vam možemo reći danas ono što je Josip rekao nekoć svojoj braći koja su u vrijeme teške gladi, došli tražiti žito u Egiptu: Vi ste uhode! Došli ste da izvidite slaba mjesta ove zemlje! Vi ste uhode, došli ste na propovijed kako biste, itd. Gdje je ljubav? Gdje je poštovanje? itd.

Sedma propovijed: poredbe s Božjom riječju

566. Kao što je glad znak dobroga zdravlja, tako će ljubav prema božanskim riječima biti najveći pokazatelj duhovnoga zdravlja. (sv. Krizostom)

Kao što mač siječe meso, tako i božanski govor tjelesne požude. Kao što lijek pomaže slabom tijelu, tako i Božja Riječ bolesnoj duši. Kao što kiša natapa zemlju da donese plod, tako itd. da provodi pravdu. Kao što željezo smekšava tvrdu zemlju, tako i Božja Riječ opušta tvrdoću tijela. Kao što kiša padajući na željezo bez muke gasi plamen, tako božanski govor lako čini da požude nestanu. (Isti)

Kao što mrav ljeti skuplja ono čime će se zimi hraniti, tako kršćanin skuplja Božju Riječ, kako bi preživio u protivštinama i nevoljama. Ognjen je Tvoj govor, oganj je Riječ Božja, oganj koji razgara osjećaje, raspaljuje žudnju za krepošću.

Dobar je oganj koji zna zagrijati, a ne sažiže ništa osim grijeha. Od tog je ognja gorio kupinov grm i nije izgarao, božanski, naime, govor pali kako bi popravio grešnikovu savjest. (sv. Augustin)

Mana je imala svu slast i svu slatkoću okusa, a božanski govor usklađuje se sa svime i prilagođava se svima u skladu s različitosti slušatelja. (sv. Grgur)

Život je ljudski kao brod koji je natovaren dobrim djelima kao nekakvom robom, te ide prema luci spasa. Kormilo je toga broda govor Božji, koji u moru ovoga svijeta tako mora uspješno i pravo upravljati ka luci.

Ali kad grešna duša otjera Božju Riječ iz svoga srca, tada na nju odasvud navale vjetar, oluje i nevrijeme, pa se kao slomljenoga kormila nađe u opasnosti: sa sjevera je šavao podiže, s juga je isprazna slava.

Kao što tamjan ne miriše ako se ne stavi u vatru, tako nijedna Božja riječ ne očituje svoju snagu ako se ne primi u srce. (sv. Augustin)

LAKI GRIJEH

Prva propovijed

567. Tko prezire male stvari, pomalo propada. (Sir 9, 11)

Nacrt. 1. Tri vrste lakoga grijeha: veliki, srednji, mali; označavaju se drvom, sijenom i stabljikom. Razlozi izbjegavanja, zbog Boga jer mu se ne dopada; zbog grijeha jer je on nešto teže no što mislimo; zbog nas jer vuče ka smrtnomu lišavanjem od milosti, dobre prilike i spremnosti.

1. Točka

Laki grijesi načinjeni hotimice su najveći; srednji su oni koji se čini iznenada, a laki su razne nesavršenosti. Razlika između smrtnog i lakog grijeha.

2. Točka

568. Laki grijeh vrijeđa Boga, prema tome to je beskonačno zlo. Gerson dokazuje da laki grijeh stoga zaslužuje vječnu muku. Bilo bi bolje da čitav svijet bude uništen nego počiniti neki laki grijeh. Smrtni grijeh gasi u nama duh Božji, laki grijeh ga ražalošćuje.

Čovjek kaže: o Bože, počinit ću ovaj laki grijeh koji te vrijeđa ali ne donosi smrt. Primjer Nadaba i Abuida. Grijeh se često čini laki, a težak je s obzirom na okolnosti ili dostojanstvo osobe koja ga čini ili raspoloživost srca koje je željelo počiniti još veći grijeh ili zbog sablazni. Objašnjenje ovih okolnosti. Tri laka grijeha među inima imaju najgore okolnosti: igra, raskoš i parnice.

Naposljetku, laki grijeh vodi neosjetno prema smrtnom grijehu jer slabi ljubav, a u našem slučaju to je ljubav Božja prema nama, prekida tijek tekućih milosti koje više nisu tako moćne, tako učestale; jer nas izlaže često prilici smrtnog grijeha.

Primjer mladića iz Evanđelja koji nije htio napustiti svoje bogatstvo kako bi slijedio Gospodina. Primjerice, idete u šetnju za vrijeme propovijedi nedjeljom: je li to smrtni grijeh!? Ne, ali možda je vaš spas vezan za tu propovijed. Dina je izlazila iz očeve kuće kako bi susrela ne ljude nego samo tamošnje žene. Jedan ju je mladić ugledao i oteo zbog čega su njezina braća opustošila cijeli grad.

Laki grijeh navodi na smrtni. On umanjuje svjetlo razuma, remeti i slabi volju. Tko je srušio ovu veličanstvenu zgradu? Ponekad mali crv koji malo pomalo nagriza gredu. Mala rupa na krovu kroz koju je ušla voda i uništila zidove. Primjer broda u koji ulazi kap po kap kroz malu rupicu. Okrećete glavu Crkvi itd. Ispitivanje. Tko se boji Boga, ništa ne zanemaruje.

Druga propovijed

569. Ponestalo je radosti u našem srcu. Jao nama jer smo zgriješili.
Laki grijesi su toliko općeniti da pravedan čovjek, prema Pismu, upadne u njega sedam puta dnevno, ali ih se treba utoliko više bojati zbog toga što čine u duši, ako su namjerni, rane srama na duši pokrivajući ju ružnim krastama. Grijesi do kojih najamnički duhovi malo drže, ali kojih se djeca koja ljube nebeskog Oca jako boje. *Tko se pokorava Bogu kao sin, a ne kao rob, boji Ga se uvrijediti čak i u najmanjim stvarima.* (sv. Bazilije)

Velike opasnosti kojima se izlaže neka duša navezana svojevoljno po navici na laki grijeh. Razboriti oprez kako bi izbjegla ove opasnosti.

1. Točka

570. Tri razloga uzeta iz Pisma i od otaca pokazuju da se moramo bojati svega kod lakog grijeha. On vodi u smrtni grijeh. Usporedba broda i zgrade. *Otpadna voda na koju se ne obraća pažnja čini isto što i bujica koja navaljuje, ako ulazi kroz dugo vrijeme, a ne čisti se, potapa brod.*

Primjer Kaina i Jude koji su naizgled počeli s malim grijesima: ovaj prvi ne žrtvujući Bogu najbolje od svog stada, a ovaj drugi prisvojivši milostinju danu za Gospodina. Ulazak u detalje.

Dajte mi najrazvratnijeg čovjeka i on je počeo s manjim itd. Zbog toga sv. Pavao želi da se kršćanin bori i protiv *izgled grijeha:* tj. ono što započinje, konzumira i dovršava smrtni grijeh.
Čovjek se ne može očuvati lakog grijeha u koji se pada iznenada i iz slabosti. *Ako kažemo* itd.

Nikada se grijeh koji obeščašćuje Boga ne bi smio činiti lakim grijehom. Bog je beskrajno svet, pa je grijeh, ma kako mali bio, vrlo velik u odnosu na Njegovu svetost.

Grijeh je laki grijeh gledajući grešnika zbog njegove nesavršenosti, gledajući posljedice jer se ne čini nikome zla, u pogledu milosti jer ju ne razara, u pogledu oprosta jer ga čovjek lako dobije. Ali je li laki grijeh u odnosu na Boga koji zaslužuje da ga se sluša i u najmanjim zapovijedima? Upravo jer vam Bog zapovijeda male stvari, trebali biste ih činiti.

Primjer Naamana i Elizeja. Da vam je zapovjedio da učinite velike stvari, vi biste ih morali učiniti.

Što biste rekli o osobi koja, vidjevši neku lijepo obučenu gospođu kako trga svoj šešir, baci još i blato na nju. Ne bi li to značilo nanijeti joj uvredu? Nije ju udario, nije ju dotaknuo, ali taj je drznik izgubio poštovanje.

On je strogo kažnjen na ovom svijetu. Primjer proroka poslanog od Boga Jeroboamu kojega je ubio lav zbog jednog lakog grijeha *nađe ga lav u šumi i ubije ga.* Primjer Marije sestre Mojsijeve, Davidove.

2. Točka

571. Prva mjera opreza: tražiti od Boga dar straha. Dobar redovnik zna što je to laki grijeh, ali.. Sljepoća kršćana koji ne bdiju nad sobom.

Druga mjera opreza: malo se povući kako bismo mogli vidjeti lake grijehe koji bi mogli uzrokovati naš pad. Reći ćete da je moj moral malo suviše strog ali ja govorim jedino prema nauku svetaca i Pismu. *Ljubomoran sam na vas božanskom ljubomorom.*

Treća mjera opreza: nametnuti si neku pokoru kad upadneš u laki grijeh i načiniti nešto suprotno od grijeha u koji ste upali. Jeste li možda jeli malo suviše poslastica? Zadovoljite se onda s nekim neukusnim jelima. Kako postoje dvije vrste grijeha smrtni i laki, postoji i kaže sv. Augustin, dvije vrste pokore, pokora grešnika i pokora ljudi dobra.

Treća propovijed

1. Točka

572. Laki grijeh je zlo prema Bogu, zlo koje ga vrijeđa, napada i prezire, zlo koje žalosti Duh Sveti. Zlo što zbog malih stvari vrijeđamo Boga. Ne možemo reći da volimo neku osobu ako namjeno nastojimo da mu se ne dopadnemo u malim stvarima. Tko je u malome nepravedan itd.

2. Točka

Laki grijeh nam stvara veliku štetu. On prlja našu dušu i čini je sličnom čovjeku prekrivenom šugom, čirevima i ranama. Iako ove ne ubijaju, ovaj čovjek je vrijedan sažaljenja. On oslabljuje snagu duše za služenje Bogu. On umanjuje ljubav, čini dušu mlakom, slabom itd. On vodi u smrtni grijeh. Uobičajen razlog velikih padova dolazi od lakog grijeha.

3. Točka

Laki grijeh je strogo kažnjen i na ovom i na drugom svijetu. David stoga što je imao isprazne misli itd. Mojsije, zato što je sumnjao udarajući stijenu štapom, nije ušao u obećanu zemlju. Nekoliko male djece je progutao vuk jer su se rugali Elizeju itd.

Četvrta propovijed

573. Borim se protiv zablude gotovo opće ali i kod onih ljudi koje nazivamo čestitim ljudima a to je da je laki grijeh mala stvar. Ali razmotrimo laki grijeh u odnosu na Boga; u odnosu na nas, u odnosu na smrtni grijeh.

On vrijeđa Boga, veličina ove uvrede. On zatamnjuje našu dušu, umanjuje njezinu snagu, oduzima zamah volji.

On vodi u smrtni grijeh. Laki grijeh je samo sjemenka ali će ona postati veliko drvo. On je pijavica koja će ispiti svu vašu krv; to je rana koja će postati čir. itd.

574. Vrijeđa Boga: protivan je svim savršenostima Božjim; sadrži u sebi više zla nego što službe... uvreda koju načini prijatelj uvredljivija je od uvrede koju nanese neprijatelj, ma kako mala bila

Vrijeđa Kalja dušu. To je šuga; druge usporedbe itd.

Umanjuje ljubav. Govori se o namjernim grijesima, jer nenamjerne sv. Bonaventura uspoređuje s kapima vode koji padaju na užarenu peć i odmah ispare. Laki grijeh umanjuje ljubav duše prema Bogu i Boga prema duši.

Duša koja izbjegava laki grijeh ima od strane Boga milost darivanja, posvećenja, utjehe, zaštite, vođenja. Duša koja čini laki grijeh gubi sve ove milosti.

Izlaže smrtnomu grijehu na pet načina: a. jer je svaka bolest dispozicija za smrt; a laki grijeh je bolest. b. Laki grijeh oduzima duši spomenute posebne milosti *na način uklanjanja milosti.* c. na način tereta: svaki grijeh je naginjanje prema drugom grijehu, d. zbog poteškoće razlučivanja ponekad smrtnog grijeha od lakog grijeha, e. laki grijeh je prilika za smrtni grijeh.

Svećenici su obavezni izbjegavati laki grijeh još zbog tri razloga: a. oni su prijatelji Božji; b. njihov stalež savršenosti ih na to potiče; c. da ne sablazne narod.

evanđeoski savjeti

575. Stvari koje su same po sebi savjet postaju pravilo u odnosu na neke zapovijedane kreposti. Na primjer pravila su siromaštvo, poniznost itd. Ne gledati žene u lice, ne ugađati sebi, to su savjeti sami po sebi, ali u pogledu čistoće to su pravila. Čistoću steći niti sačuvati bez toga. Uzdržati se od slasnih jela, nije pravilo, ali s obzirom na umjerenost itd.

S obzirom na naše obveze. Zbog velikih milosti koje ste dobili, obvezni ste na veće savršenstvo, primjer talenata iz Evanđelja. Zbog dobivenog prosvjećenja i spoznaja, zbog digniteta svećeničke službe, zbog opasnog povezivanja stvari, savjeti postaju pravila. Usporedba đavla s neprijateljem koji ne praveći buku prevrne toranj uz pomoć rupe koju kopa malo po malo…

U odnosu na osobe….u odnosu na vrijeme.

576. Vi koji ljubite Gospodina, mrzite zlo. Nemojte zanemarivati lake grijehe jer su mali, jer ponajčešće mnogo sitnih životinja izaziva veliku štetu. Zrnca su pijeska sitna, ali ako se pijesak u velikoj količini baci u more, prekrit će ga, zar sitne kapi kiše ne napunjaju rijeke i ne ruše domove? (sv. Augustin.)

Valja se, dakle, bojati propasti od mnoštva lakih grijeha, pa i ako pojedinačno dijelovi nisu veliki.

SMRTNI GRIJEH

Prva propovijed: koliko grijeh vrijeđa veličinu Božju, prvi razlog

577. Svakoga dana svoga života sjeti se Gospodina i pazi da ne pristaneš kada uz grijeh. (Tob 4)

Razmišljajući i govoreći o Bogu, mi mucamo. Nagađamo o Božjim savršenstvima po uzročnosti, uzvišenosti, i nadilaženja. Na iste se načine raspoznaje se zloća grijeha. Zaključak: grijeh je dostojan vječnog oplakivanja.

Mucajući, kako jedino i možemo, govorimo o uzvišenim Božjim djelima. (sv. Grgur) Tišina je pohvala Bogu na Sionu.

Primjer male djece koja napola izgovaraju riječi. Primjer seljaka koji nikada nije izišao iz svog sela čiji je gospodar neki barun. On će vjerovati da je Pariz veliko selo i da je kralj zapravo barun toga velikog sela jer on nije nikada vidio grada itd. Boga se više časti redovničkom šutnjom.

1. Točka

Ponešto možemo saznati o Bogu preko stvorenja: *uistinu, Njegova se nevidljiva svojstva promatraju po njihovim djelima, opažaju od postanka svijeta.* Njegova svemoć se pokazuje u njihovom stvaranju, njegova beskrajnost u njihovom očuvanju, njegova mudrost u njihovom upravljanju itd. Bog sva ova savršenstva ima po svojoj biti, a ne po sudioništvu kakve su naše karakteristike koje imaju i mane. Bog je bez nesavršenosti. Na posljetku. Bog je iznad svake savršenosti. *Boravi u nepristupačnoj svjetlosti.* (1 Tim 6)

2. Točka

578. Kako je Bog izvor, uzrok svih stvorenja, kada ga vrijeđate, činite veću nepravdu nego da vrijeđate sva stvorenja koja jesu, koja su bila, koja će biti i koja mogu biti. Primjer uvrede učinjene nekom kralju.

Usporedba sa seljakom koji je htio na nekoj skupštini kraljeva staviti svoju stolicu povrh svih drugih. Koja arogancija! Arogancija grešnika je i veća, grijeh je uzurpacija tuđih dobara i perfidnost protiv najboljeg prijatelja, jer se čovjek služi udovima koji pripadaju Bogu protiv njegove volje, to je duhovni preljub jer je Bog vaš supružnik, to je pobuna protiv Boga, to je izopačeno ocoubojstvo itd.

Kako su Božje savršenosti beskonačne, zlo grijeha, budući je beskonačno, je iznad svakog izričaja i spoznaje, ni anđeli ni Presveta Djevica itd. ne bi mogli pojmiti veličinu zla grijeha. Iako je Bog sv. Katarini dao pogled samo u djelić zla grijeha, ona je pala u nesvijest, krv joj se sledila, priznala je da bi umrla, pa da joj je tijelo načinjeno i od dijamanta, da je ovaj pogled dulje trajao. Od kada mi je Bog dao ovo svjetlo, govorila je, ne čudi me što je pakao tako strašan, a vječnost tako duga. Dragovoljno bih podnijela sve muke mučeništva da učinim da ljudi spoznaju užas grijeha.

579. Radije bih vidjela sve đavle nego jedan laki grijeh. Kako bi se oplakalo neko beskrajno zlo, trebale bi beskrajne suze. Ako se ne popravite, ako ovdje ne pustite koju suzu, lit ćete više suza nego ima vode u moru: *ondje će biti plač* cijelu vječnost milijunima godina *ondje će biti plač,* nakon sto milijuna godina *ondje će biti plač* itd.

580. Kako bi spoznali neizmjernost grijeha, dobro je sa sv. Pavlom razmatrati visinu, dužinu, širinu i dubinu Božjih savršenstava. Nabrajanje. Svi gradovi, pokrajine itd. su pred Bogom *kao sitni prah… Svi narodi ko ništa su pred Njim.* (Iz 40)

Stoga treba suditi počevši od visine grijeha jer on želi biti iznad Boga, širine jer on prlja sve kuda nailazi. On širi svoj otrov posvuda, on čini naše začeće nečistim, naše rođenje groznim, naš život zlim, našu smrt nesretnom, naše prokletstvo vječnim.

Kad biste pitali za 10.000 godina neku prokletu dušu: „tko te zadržava tu“ „moj grijeh“, rekla bi vam ona. To pokazuje njegovo trajanje. Dubina grijeha se sastoji u tome što spušta Boga ispod grešnika, čak u ništavilo, gazeći ga nogama. Kad biste morali svaki put kad vrijeđate platiti kaznu od trideset novčića, već odavno biste se popravili. Bog vam je odavno rekao da to učinite… vi dakle manje držite do volje Božje i njegove uzvišenosti nego do 30 novčića, manje do Boga nego do onoga što ne vrijedi ništa, što je to grijeh. Koja uvreda!

581. Vrijeđa moć i gospodstvo Oca. Mudrost i razboritost Sina, jer uništava Njegov cilj. Dobrotu Duha Svetoga, jer bahato postupa, budući da je Bog dobar.

Nemojte žalostiti Duha Svetoga. (Ef 4) *Bogu mom dodijavate.* (Iz 7) *Razbjesnio je Gospodina grešnik.* (Ps 10)

Usporedba sv. Augustina, s gradom Božjim Jeruzalemom i gradom zlih Babilonom; u ovom prvom vlada Bog , u ovom drugom đavao koji ih drži kao taoce.

Sada vlastita volja uništava i samoga Boga, koliko joj je to moguće. (sv. Bernard) Žele da Bog bude slijep ili nemoćan te dakle da ne bude Bog.

Vi koji ljubite Gospodina, mrzite zlo. Ponavljanje koji ljubite. To je jedini neprijatelj Boga. Tko želi slijediti njegovu stranu?

Druga propovijed: 2. motiv – grijehom se zloupotrebljavaju Božja dobročinstva

582. *Vraćali su mi zlo za dobro*. (Ps 34)

Nacrt. Grijeh vrijeđa dobročinstvo stvorenja, dobročinstvo otkupljenja, davanja Duha.

1. Točka

Bog nas je stvorio za svoju slavu, a vi je rušite smrtnim grijehom. Slava Božja se sastoji u tome da On bude priznat, ljubljen i služen. Sve što ne teži tomu nije na njegovu slavu te slijedi treba

činiti dobra djela inače ne radite za slavu Božju: *nekorisnog slugu bacite u tamu* itd. Pogledaj što zaslužuje bezbožnost. *Duša mu se ne predaje ispraznosti.*

2. Točka

Sav plod Utjelovljenja je u tome da se odstrani grijeh. Spoznaj, čovječe, kako su teške rane za koje je nužno da Gospodin Krist bude ranjen... Supatnik je Božji Sin i plače, čovjek pati ali otkupljen smijat će se! (sv. Bernard) Opis Gospodinovih trpljenja i zloupotrebe toga od strane grešnika. *Ljubio nas je i oprao nas u krvi svojoj.* Zaručit ću te u vjeri.

Što mislite, kakvu kaznu zaslužuješ ako pogaziš Sina Božjega. Đavao je preko usta opsjednutog u Loudunu govorio: „Bjesnim protiv onog gore - govoreći o Bogu - i protiv ljudskih pasa jer nam nikada nije dao trenutak vremena, mali poticaj milosti kako bi nas obratio, nas koji smo bili mali bogovi, a dao je toliko milosti ljudskim psima koji je zloupotrebljavaju. Oh, koliko će oni biti prokletiji od nas".

3. Točka

583. Sin Božji u Evanđelju kaže da su grijesi počinjeni protiv Duha Svetoga teži za opraštanje od drugih grijeha. To je stoga što je poslanje Duha Svetoga zadnje nastojanje ljubavi Božje. Koliko ste se puta vi oduprli Duhu Svetomu. Govorio vam je u nutrini taj ugovor je lihvarski itd. Jednoga dana Gospodin se pokazao sv. Efremu koji je bio toliko svet da su se u svim crkvama čitala njegova djela. Ukorio ga je zbog onog što stvara smetnju njegovom spasenju, onog što je on prezirao. Rekavši: „A ja sam radi tebe išao u smrt" - istovremeno Bog mu je pokazao koliko zaslužuje da bude služen, obveze koje imamo prema njemu, kakvo je zlo grijeh, čak i laki, da je sv. Efrema obuzeo takav strah, da je gorko zaplakao i nastojao se sakriti govoreći stijenama da padnu na njega. Od tada, prema izvještavanju sv. Grgura iz Nise iz njegovih očiju su stalno tekli potoci suza. Kolika je razlika između vašeg života i njegovog…

584. *Uništili su ono što si načinio.* Poticanje pravednika da čine suprotno od grešnika. Grijeh vrijeđa i razara dobročinstvo Utjelovljenja. I tako je najviši od sviju postao svojina sviju. Tko je to učinio? Ljubav koja ne poznaje uzdizanje, koja je bogata dostojanstvom, moćna po osjećajima, uspješna u nagovoru, još više, ljubav pobjeđuje Boga. Objašnjenje ovih riječi sv. Bernarda.

Gospodine, razmotrio sam djela Tvoja i uplašio se: *ljubav pobjeđuje Boga.* Neće li pobijediti i nas? *Ako je bilo mrsko ljubiti, neka ne bude mrsko ponovno ljubiti.* Koje polaganje računa na sudnjem danu.

Punina je darovana, iscrpio je sama sebe, a vi ne želite ništa učiniti za vašu braću, ni milostinju... uzvišenje je poravnano, a vi se ne želite poniziti, podčiniti itd. *Sjedinjenje je omogućeno* a vi ne želite da itko ide u korak s vama. (sv. Bernard)

Kad bismo znali što je Bog i što je učinio za nas postavši čovjekom, željeli bismo se raskomadati sto puta na dan za Njegovu ljubav.

585. Tko bi izvadio presvetu Hostiju iz tabernakula kako bi tamo stavio puža, leoparda, žabu krastaču itd? Drhtite od ove pomisli. Ti si to napravio oholico, osvetniče, škrtče, štoviše, učinio si i gore od toga, tamo si stavio đavla. Skamenite se od čuda itd.

Treća propovijed: 3. motiv: uvrede koje grešnik čini Bogo-čovjeku

586. Zašto me progoniš? (Dj 9) Grijeh uništava djelo Kristovo, tj. riznicu milosti. Tjera Krista iz svoga doma, tj. duše, oduzima Mu čast i razapinje Ga.

1. Točka

On je protiv Boga podizao ruku, usuđivao se prkosit Svesilnom, ohola je čela na Njega srljao, iza štita debela dobro zaklonjen. (Job 15) Dobri Bože, koja uobražena osoba, koji drznik koji se usudio objaviti rat Bogu. To je grešnik… *Zašto me progoniš?* Smrtni grijeh uništava sve milosti Sina Božjega koje su predragocjene. Dobro same milosti veće je od dobra prirode cijeloga svemira. (sv. Toma) Opis veličine i gubitka milosti.

2. Točka

Naše srce je boravište Gospodina i Presvetog Trojstva. I kod njega ćemo se nastaniti itd. Iz njega će izići samo zbog grijeha. Evo, Gospodinu tvome pripada nebo i nebo nad nebesima, zemlja i sve što je nad njom. Ali samo se s ocima vašim družio i oni mu omilješe. (usp. Pnz 10)

Zbog grijeha Bog iznosi ovu žal, ostavih dom svoj, napustih baštinu svoju, ljubljenu dušu svoju dadoh u ruke dušmana njenih. (Jr 12)

3. Točka

587. Ja častim Oca svoga, a vi me prezirete. (Iv.) Krist trpi pogrde od svojih. Sveti Pacomije, vojnik i poganin, iznenada se obratio po dobrom primjeru kršćana: *dobar smo miris, a danas koja razlika!* Kad bi sultan došao kod kršćana i vidi njihovo ponašanje, što bi rekao?

Ne bi li imao razloga reći da je možda i Isus Krist bio čovjek, ambiciozan, škrtac, neumjeren budući da su njegovi takvi učenici, koji javno ispovijedaju da ga slijede, itd. Đavao obeščašćuje Gospodina preko vašeg grijeha; vrijeđa ga čineći se gospodarom onoga što Bogu pripada, on se slavi prednošću koju ima pred njim. Vi poručujete đavlu: *nadvladao sam ga* ponovno razapinjući u samima sebi Sina Božjega. Sva dobra djela stvorenja skupa ne bi mogla popraviti uvredu koju učinite Gospodinu smrtnim grijehom.

588. Nagovor da napustite grijeh i priliku preko nabrajanja prilika za grijehe. Neki kralj pozdravlja drugog kralja, to je velika počast, princ svoga kralja, to je nešto, običan plemić to je puno manje, seljak to je gotovo ništa. Primjena primjera na služenje čovjeka prema Bogu.

Čestitke onima koji su sačuvali nevinost, maloj djeci, onima koji su se povukli u samostane, osamu. Objašnjenje riječi koje Bog upućuje grešniku: *Zašto me progoniš?* Gori nego Herod, nego Pilat . . *zašto.* . zbog kojeg razloga, … mene, mene koji sam sama dobrota itd.

Četvrta propovijed: 4. motiv- duhovna zla

589. Oni koji čine grijeh neprijatelji su vlastite duše. (Job 12)

Nacrt. Bog napušta grešnika. Lišavanje dobrohotnosti, ustrajnosti i povećavanja slave. Prezire ga kao neznalicu, glupo dijete. Kuša odvratnost i nesklonosti.

1. Točka

Dobri ne vole griješiti zbog ljubavi prema kreposti. Zli ne vole griješiti zbog straha od kazne. Teško njima kad ih ostavim. Koja nesreća! Drugi ne čine ništa itd. Dok ste u smrtnom grijehu, Bog nema za vas dobre volje. Svaki zao čovjek živi ili da se popravi ili tako da se po njemu dobar usavrši. (sv. Augustin)

Odbacit ću vas od lica svoga. (Jr 7) Često je smrtni grijeh, iako izbrisan po ispovijedi, temelj odbačenja, i Bog kako bi vas kaznio, dopušta da u njega ponovno padnete i ne daje vam jedinstvenu milost ustrajnosti koju daje jedino onima koji mu se sviđaju.

Teško sagriješi Jeruzalem, i zato postade slab. Koji gubitak kada zbog grijeha izgubimo toliki stupanj slave na nebu. *Sadašnji život uzgajamo, budući sijemo.* Nakon smrtnog grijeha, onome koji je navezan na njega, Bog ne daje toliko milosti, svjetla kako bi činilo čine kreposti koji su sjeme slave. *Duha svoga Svetoga nemoj udaljiti od mene.* To je naša molitva.

2. Točka

590. *Prezren si veoma.* (Ob 3) To je grešnik. Što je on pred Bogom? Neznalica, dijete, luđak, životinja, čisto ništavilo. Neznalica ne spoznaje svoga gubitka, djeteta se ništa ne dotiče, ono se smije kad vidi lopove. Dokle ćete, dječice, ljubiti ono što vam škodi? Glupi, glupi, opametite se napokon. *On je kao bezumna životinja.* Primjena životinje koja… čak i gore, konj ne želi utonuti u kaljužu.

3. Točka

Mrziš sve što čine bezakonje. (Ps 5) Mrski su Bogu bezbožnik i njegova bezbožnost.

Ima više suprotnosti između Boga i grešnika nego između janjeta i vuka, između golubice i jastreba. Obraćenje cijelog svijeta po smrtnom grijehu ne bi Bogu bilo milo i bilo bi razlog vječnog prokletstva ako itd.

Tko je za smrt, u smrt ide! Tko je za mač, pod mač! (Jr 15) Bog mrzi grešnika neumoljivom mržnjom. Ne okreće mi se duša narodu tome; otjeraj ih ispred lica mojega, neka idu od mene. Na istom mjestu. *Što ostane, pod mač ću udariti; nijedan neće uteći.* (Am 9) Bog je taj koji govori, koji upozorava, koji grmi itd. Onaj tko se na zvuk njegove grmljavine ne probudi, mrtav je itd.

Peta propovijed: 5. motiv - smrtni grijeh navlači na nas mržnju svetaca i dovodi nas u sužanjstvo đavlu

591. Nacrt: Po smrtnome grijehu mrski smo svetcima, slični smo zvijerima i niži od njih, sluge smo đavla.

1. Točka

Sveci se užasavaju grijeha na ovom svijetu, utoliko više i na nebu. Zamrzio sam ih savršenom mržnjom i postali su mi neprijatelji.

Ja sam majka krasne ljubavi za kreposne i straha za razvratne.

Grijeh im je toliko odbojan da bi se oni dragovoljno odrekli svojih radosti, trpjeli na zemlji nova mučeništva kako bi spriječili neki smrtni grijeh, ako bi to Bog htio. Kad počinite vjerolomstvo, Presveta Djevica bi umrla od bola, vaš anđeo čuvar bi umro od bola, svi sveci...

Teško je naći čistoga čovjeka. (sv. Krizostom) tj. čovjeka razborita.

Čovjek je često gori životinja koje su često podložne samo jedino strasti.

2. Točka

Primjer životinja koje se lako ispravlja i kroti, a čovjeka naprotiv. Primjer psa kojega njegov gospodar ispravlja. Koji je čovjek tako lud koji bi htio uvesti svinju u kraljevu palaču. Primjena na nebesku palaču. Vani su bestidni psi.

3. Točka

592. Grešnik je predan služenju đavlu i provođenju njegove volje. Želi li ovaj da on ide u kabaret, on će ići; da ide na bal, da psuje... grešnik to čini.

Svatko tko ima volju za grijehom bez Boga je, a ondje gdje nema Boga, tamo je mjesto đavla. (sv. Hilarije)

„Prodao si se da činiš što je zlo“, rekao je prorok Elie kralju Achabu. Objašnjenje đavolske tiranije nad grešnicima koji imaju želju obratiti se i koje on sprečava. Mogao bih nad vama izreći istu žalopojku koju je izrekao Jeremija nad nesretnim gradom Jeruzalemom: *Svi su ga prijatelji prezreli, postadoše mu neprijatelji.* Presveta Djevica koja vas ljubi itd.

Oni koji su se odgajali u finim haljinama prigrlili su gnoj. Vi ste se pričestili, sudjelovali itd. Vidješe ga neprijatelji i ismijaše sabate njegove. Vaši neprijatelji đavli se smiju vašim svetkovinama, postu, gozbama, pričestima, vjeri, prikazu pobožnosti.

Jeruzaleme, Jeruzaleme, obrati se Gospodinu Bogu svomu.

Šesta propovijed

Nacrt: ničega se u ovom (životu) ne treba bojati kao grijeha, jer lišava dušu stečenih dobara i sprečava da se ona steknu; kalja dušu; muči dušu.

1. Točka

Samo se jedne stvari valja bojati – grijeha, govorio je sv. Krizostom ucviljenima, *bogatašima ovoga svijeta prenesi da ne budu bahati.* Postoje dvije vrste bogataša, bogataši ovog svijeta i bogataši svijeta Isusa Krista. Istinski bogataši su ovi drugi.

Uistinu je bogat onaj koji nosi Krista u grudima i napunja se Duhom Svetim; pristajanjem na jedan jedini grijeh čovjek gubi golema bogatstva duše. Greške se učine u kratko vremena, a ispravci idu malo po malo, požar uništi grad za jednu noć itd. Otišla je slava od Izraela jer je otet grad Božji.

2. Točka

Posvećujuća milost je istinski kovčeg zavjetni, duša lišena ove milosti je drveće bez lišća, ruža bez cvjetova, gologlavi poglavica. Objašnjenje ljepote duše koja je u milosti i rugobe duše lišene milosti. *Najgore je kvarenje najboljega. Vaš je otac đavao.*

Grešnik nalikuje đavlu poput dviju kapi vode. Tko je ocrnio i izobličio đavla? Jedan jedini grijeh trenutka, grijeh misli. Primjer hermelina za koji se kaže: Radije ću umrijeti nego se onečistiti.

3. Točka

594. *Naložio si, Gospodine, i tako je svako neuredno čuvstvo kao kazna.* (sv. Augustin) Sve što je izvan svoga mjesta, je u nasilnom stanju i stvara muku! *Um je pravednika kao neprekidna gozba. Tko se odupro Bogu i imao mir?*

Grešnik koji počini smrtni grijeh čini poput nekog sirotog seljaka kojeg neki njegov prijatelj odvede u kabaret i dadne mu piti, zatim na prijateljevu zamolbu dade svoju jamčevinu u nekoj krupnoj stvari založivši tako sva svoja dobra za vrč vina… a za kratko vremena mu ih zaplijene i njega zatvore itd. Tako i vi počinite grijeh kao ništa. Ali što je to? Znate li koji gubitak činite? Odričete se onog najvećeg što ima na nebu, na zemlji itd.

Snažan je stavio svoju ruku na sve za čim je žudjela. Povukla se od Kćeri Sionske sva slava njezina, nestala je radost iz srca našega. Objašnjenje ovih Jeremijinih riječi govoreći o grešniku. nijednom zlikovcu, naime, ne može biti dobro, a tkogod je zao, zao je sam sa sobom. Jao nama jer smo zgriješili itd., naša nesreća itd, .. ako..

Sedma propovijed: 6. motiv - grijeh je uzrok vremenskih patnji

595. *Mnogi bičevi biju grešnika.* (usp. Ps 31) Nacrt: Bog je vremenitim kaznama kaznio u dobrima Ezekiela, u časti Hošeu, u životu Jonu. Bog je poslao tri biča zbog jednoga grijeha pojedinca; glad zbog Šaulova grijeha, kugu zbog Davidova, ratnu katastrofu zbog Ahina. Nismo kažnjeni tim bičevima jer smo čuvani za one vječne. Zaključak: zlo je i gorko činiti grijehe, kako kaže Jeremija.

1. Točka

Jer se Ezekija hvalio svojim blagom pokazujući ga Babilonskim veleposlanicima Bog ga je kaznio gubitkom tog istog blaga koje su Babilonci opljačkali, onako kako mu je prorekao Izaija. Jer je nudio tamjan u hramu, Ozias je obolio od gube, bio protjeran iz hrama te se povukao u neku seosku kuću.

2. Točka

596. U vrijeme Davida velika glad je sustigla Božji narod tijekom tri godine, čiji je uzrok bio Šaul jer je iznevjerio svoju vjeru pred Gabaonitima, kako je to Bog izjavio pred Davidom. Jer je David brojao broj svojih ljudi koji nose oružje, David bio je kažnjen gubitkom od 70 tisuća ljudi koje je umorila kuga iako je David molio oprost.

3. Točka

Koji se ne pokoravaju Evanđelju bit će kažnjeni vječnom propašću. [1 Sol 1:8.9.] 1 Kor 10:1. Šiba svakoga koga usvaja za svoga sina. Heb 12.
Znaj i vidi kako je zlo i gorko što si ostavio Gospodina, *i da kod tebe nema straha Božjega.* Objašnjenje ovih riječi. Grijeh čini našu smrt nesretnom i naš sud okrutnim, lišava nas nebeskog blaženstva i izlaže nas vječnim mukama.

Osma propovijed: o mržnji koju smrtni grijeh nosi prema Bogu i o mržnji koju Bog ima prema smrtnom grijehu

597. Nestala je radost iz srca našega; u jauk se okrenula pjesma naša, *pala je kruna s glave naše. Jao nama jer smo zgriješili.* (usp. Tuž 5) Tko je dao riječi mojim ustima, misli mome duhu, žar mojoj volji... kako bih predstavljao... što kraljevi nisu mogli nikada promijeniti strogoćom kazni, spriječiti proroke, uništiti apostole, ugušiti mučenike, čak Gospodina posve uništiti patnjama, itd. što sam Bog još nije uništio.

To je ono o čemu vam govorim. O grijehu, o smrtni grijehu, tako raširen, tako malo poznat. O smrtni grijehu, zatorniče milosti, rastjerivaču kreposti, uništavaču vjere, okrutni krvniče duša, nesretni izdanče pakla, zlokobno sjeme, đavolski otrove, klico vječnog prokletstva, užasu neba, pustoši zemlje, nakazo prirode, izvore svih zala, krvavi ubojico Isusa Krista i glavni neprijatelju božanstva... Pomozite mi, braćo, jer ne mogu sam.

Mržnja koju smrtni grijeh sobom nosi prema Bogu. Mržnja koju Bog ima prema smrtnom grijehu.

1. Točka

598. Smrtni grijeh je odbojnost prema Bogu, neuredna privrženost stvorenju. Te dvije stvari čine prirodu grijeha: udaljavanje i mržnja Boga, pristajanje uz stvorenja u preziranju Boga.

Po grijehu čovjek se buni protiv volje Božje. Želiš da budem čedan itd., ja to ne želim.

Riječ odbojnost znači još i više od oponiranja volji, ona znači odvratnost i mržnju prema Bogu. *To bijedno jelo već se ogadilo dušama našim.*

Riječ odbojnost znači neuredno voljeti više stvorenja od Boga. Po grijehu čovjek sredstva uzima za cilj života. *Sva je ljudska izopačenost u tome da se uživa u onome što valja koristiti kao sredstvo i da se isprazno koristi ono u čemu bi trebalo vječno uživati*. (sv. Augustin)

Opis Božje veličine i ništavnosti pobunjenog stvorenja: *Zapanjite se nad tim, nebesa.* Zašto? su napustili mene, izvor žive vode itd. Bog se uspoređuje s izvorom, kaže sv. Denis jer izvor sadrži puninu vode u sebi; izvor neprestano sa zadovoljstvom izlijeva i prenosi vodu vani; izvor uglavnom stvara oko sebe druge manje izvore. Primjena tog primjera na Boga.

Stvorenja se mogu usporediti s bunarima. Nemaju svoju vodu nego ju dobivaju s neba, ne zadržavaju dugo vodu itd. Grešnik ne samo da više voli stvorenje od Boga nego i svoju vlastitu strast. *Srdit si, srditost ti je Bog, žudnja ti je Bog jer svakome je Bog ono za čime žudi i što obožava.* (sv. Augustin)

Čovjek svojim grijehom ponižava Boga sve do pjene svoga bijesa, do dima svoje oholosti itd. Ne samo to nego još i više, on preferira đavla u odnosu na Boga: grešnik, kaže Tertulijan prezire Boga, vrijeđa Božji dar, napušta Boga kad ostavlja dar, čak i đavla stavlja ispred Boga.

2. Točka

599. Nisi zamrzio ništa od onoga što si stvorio. Nabrajanje kako bi se pokazalo da nema nijednog stvorenja nedostojna Boga. Samo tebe, nakazo paklena, o smrtni grijehu, Bog ne poznaje i mrzi te, koliko Bog ljubi sebe toliko mrzi grijeh. Bog mrzi grijeh nužno, kao što i sebe nužno ljubi, vječno, kao...

Znat ćeš, razvrtaniče, mržnja koju će Bog imati prema tebi cijelu vječnost, neizmjerno, itd. Ma tko bio ti koji me slušaš, drhti ako želiš ali kažem ti, da ako si u smrtnom grijehu, Bog više mrzi tvoj grijeh nego da si predmet mržnje đavli i svih stvorenja... Milosrđe Božje po svojoj prirodi traži da se širi, a grešnik ga preko svog grijeha odbija i čini nasilje nad njim... Bog je odlučan kazniti grijeh svuda gdje se on nađe. Nagovor na izlazak iz grijeha.

Deveta propovijed: zašto se smrtni grijeh zove smrtni

600. Tri strašna napada smrtnog grijeha. On ubija dušu, on je uzrok smrti Isusa Krista i vrijeđa biće Božje koliko god može.

1. Točka

Duša je besmrtna u sebi samoj ali u odnosu na Boga ona je besmrtna ili smrtna, jer je On njezin život i kad smrtni grijeh duši oduzme Boga, duša je mrtva… Smrtni grijeh ubija tijelo i dušu. Kao što duša, kaže sv. Augustin, čini da tijelo živi tako i Bog čini da duša živi. Isto tako nema nikakve usporedbe između smrti duše i smrti tijela, kao što nema ni usporedbe između Boga, života duše i duše, života tijela. Primjer sv. Krizostoma koji se bojao jedino grijeha. *Uzalud plašiš toga čovjeka: ničega se on ne boji osim grijeha.*

Jadniče, dušu gubiš! Koji gubitak! To je gubitak krvi Isusa Krista itd. *Hodajući si počeo u sebi nositi svoj vječni sprovod, a ti ne plačeš, ne jaučeš.*

Grdnja onih grešnika koji sa sobom nose dušu odvratnu i pokvarenu grijehom itd, a ipak se vesele.

2. Točka

601. Grijeh ubija Isusa Krista još i sada svakodnevno. Kad biste vi ubili vašeg oca udarajući ga 30 puta šakom, ne biste li tražili špilju da se sakrijete, ne biste li plakali dan i noć. Kad bi vam vaš otac uskrsnuvši došao dati poljubac mira, a vi ga, usprkos toj milosti, udarite šakom po drugi puta, ne biste li bili gori od đavla? Primjena ovoga na grešnika. Grijeh je stavio Gospodina na križ, a on sam se predao kako bi ga izbrisao. Uzeo je na sebe sve grijehe.

2. Točka

601. Bole te Gospodine, ali zaista, ne bole Te Tvoje rane, već naši grijesi. (sv. Ambrozije) Prema apostolu, grešnici čine da Isus Krist ponovo umre u njihovim srcima, smrt krvavija i strašnija od one koju su mu nanijeli Židovi, jer je ona protiv Njegove volje, jer nije nužna, jer je on sada besmrtan, jer ga grešnik poznaje onakvog kakav jest.

Ponovno razapinjući u samima sebi. Srce grešnika služi kao drvo križa smrti jedinog Boga. Kako bi bio okrutan čovjek koji bi se ponudio da služi kao vješalo za pogubljenje nekog razbojnika umjesto nekog nečega drugog, grijehom duša se nudi za ubijanje Boga u sebi... Ukor grešnika. Što, jadniče... Ne vidiš to sada ali ćeš vidjeti jednoga dana. O vječni Oče, jesi li ga vidio, o Sine Božji, jesi li ga vidio itd. *Gledali su na onoga koga su proboli.*

Stavite raspetoga Isusa Krista na jednu stranu i vaše grijehe na drugu stranu, te usred ove dvije strane vidite što biste vi trebali činiti: *stavljen između toga dvoga, vidi što ćeš učiniti.* (sv. Bernard) Što, dobri Isuse, zar sam ja onaj koji to čini, koji... *ti si djelo mojih ruku.*

3. Točka

602. Grijeh se naziva bogoubojstvom. Grijeh sadrži beskrajno zlo. *Pokušava koliko može uništiti pravednost, pravdu, mudrost i snagu.* (sv. Augustin)

Razmislite o ovome svi koji zaboravljate Boga.... slušajte, usporedite ovo siroti bogataši itd. Muževi, braćo, *što nam je činiti? Činite pokoru.* Što nam je činiti? Idite to pitati na samrti, na sudu, u paklu, u vječnosti i svi će vam posvuda reći: činite pokoru.

Deseta propovijed: o učincima smrtnog grijeha - sljepoća i okorjelost

1. Točka

603. Sljepoća je pravedna muka i prirodni učinak grijeha i proporcionalno veličini grijeha sljepoća se povećava. Što je sljepoća grešnika. Njezini stupnjevi i okolnosti. Grijeh i tmina stvoreni su zajedno s grešnikom.

Primjer Samsona kojemu su neprijatelji iskopali oči čim se našao u njihovim rukama: *Odmah mu iskopaše oči.* To je slika čovjeka grešnika. Pradavni kaos ili svijet prije stvaranja, kada nije bilo svjetla još je jedna slika: *tmina je bila nad bezdanom.* Prvi stupanj sljepoće.

Uzet će se zlikovcima svjetlost moja, svjetlo milosti, žive vjere, praktičnih istina: *odlutali smo, dakle, s puta kreposti i svjetlo pravde ne svijetli nam.* Drugi stupanj sljepoće: ne vidjeti u središte svjetlosti, *koji imaju oči da vide, a ne vide.* Prorok Ezekijel.

Naasa je sklopio savez sa stanovnicima Jabesa pod uvjetom da svakom iskopa desno oko *sklopit ću s vama savez i svakome ću iskopati desno oko.* Slika onoga što đavao radi grešniku. Ostavi im lijevo oko da mogu vidjeti zadovoljstva, a iskopa im desno da ne vide Boga i posljedice svojih grijeha itd.

Naglasak na životu grešnika, opis živahnosti i svjetla svjetovnih ljudi u vremenskim stvarima, itd. Treći stupanj sljepila, biti pobunjenik protiv svjetla. Bog prosvjetljuje, potiče, ali grešnik se odupire i na koncu uzima zlo kao dobro, tamu kao svjetlo.

Četvrti stupanj je kada grešnik vjeruje da je pronašao svoju vlastitu sreću, kad mu se na svijetu sve osmjehuje, zadovoljstva, bogatstva u izobilju; on vjeruje da će od sada sve biti dobro. *Odvest ću vas kao janje na žrtvovanje.* Opis malog janjeta koje skakućući dođe na mjesto svoje smrti. Evo, kaže Bog, što ću učiniti grešnicima, oni uživaju, zabavljaju se a ne vide da idu putem pakla.

Od laži načinismo sebi sklonište i od obmane skrovište. (usp. Ps 1) Ispitivanje da nismo slijepi u pogledu glavnih istina. Primjena. Molitva Bogu: *prosvijetli oči moje, da nikada na zaspem u smrti.*

2. Točka

604. Okorjelost srca je drugi učinak grijeha. Gospodine, zaklinjem se da, sve što ću reći, nije upućeno nikomu među ovim slušateljima nego samo odsutnima. Međutim ako se ovdje nađe netko u ovom žalosnom stanju neka poduzme sav napor da otvori uši svoga srca kako bi čuo jadne prilike srca koje po svojoj okorjelosti nije više srce, i shvati neizbježne znakove ove okorjelosti.

Život okorjelog grešnika je samo niz zala. *Teško sagriješi Jeruzalem, i zato postade slab.* Grešnik po grijehu pada u grijeh. Smrtni grijeh uzrokuje drugi grijeh jer stvara pretpostavku za njega. Srce je bezbožnika kao uzburkalo more. Jedan val potiče drugi, prvi grijeh potiče drugi.

Prvi grijeh je povod za drugi, grijehu je svrha drugi grijeh. Neprijateljstvo prema bližnjemu čini da čovjek upadne u tisuću drugih grijeha ogovaranje, zavist itd.

Što je najžalosnije Bog na koncu grešnika prepušta njegovim vlastitim strastima. *Pokazao se dostojnim toga da mu srce otvrdne zbog prethodne nevjere* reče sv. Augustin govoreći o faraonima, slici đavla.

Tvrdo srce loše će proći na kraju. Misao sv. Bernarda o okorjelom srcu izloženom pokori.

Sveti Ambrozije kaže da grešnicima je bolje umrijeti negoli živjeti. Okorjelim grešnicima je bolje umrijeti nego živjeti jer njihov život samo povećava i njihove grijehe i njihovo prokletstvo.

Draga djeco, utrobo moje utrobe, hoćemo li se svesti na takvo stanje? Ne dao Bog. Molitva Bogu da svoju djecu radije obaspe tjelesnim nedaćama nego da to dopusti.

605. Prvi znak okorjelosti je kad Bog šalje patnje čovjeku ne da bi se popravio nego da bude još gori. Dobrota Božja kada kažnjava.

Drugi znak okorjelosti je kad se čovjek vrijeđa zbog uputa i ukora koje život donosi, oni koji odbijaju popravljanje, kaže Duh Sveti *već su iskusili Božji sud. Tko mrzi prijekor umrijet će. Pakao je njegova propast pred Gospodinom.*

Treći znak okorjelosti je kad se čovjek više ne služi sredstvima koje je Bog ustanovio za obraćenje duša. Takav čovjek prezire milosti, poticaje, milostinju, riječ Božju, sakramente koje oskvrnjuje. *Kruh mu u utrobi iznutra postaje otrov ljutice.*

Elizej je molio Boga da oslijepi neprijatelje koji su opkolili grad Judeju, a poslije je otišao k njima i rekao im da nisu na pravom putu, odveo ih je ravno u Samariju, među njihove neprijatelje te im je na njegovu molbu ponovo vraćen vid. Neobična slika grešnika koji želi napasti nebo, želi tamo ući.

Ispit savjesti slušatelja - koju ste korist vi izvukli od sakramenata, itd. Izvaditi ću iz vas kameno srce i stavit ću u vas srce od mesa. Molite.

Đavao ga zasljepljuje, nudi se da ga vodi te on padne u ruke ispovjednika koja ga tješi.

Jedanaesta propovijed: o trećem učinku grijeha - nemir

606. *Jao nama jer smo zgriješili.* (Jr) Grešnik nema opće mira ni tijekom svog života niti na času smrti, ni u vječnosti.

1. Točka

Tijekom života: tko se Bogu odupro i imao mir? Postavite ovo pitanje svim ljudima na zemlji. Čovjek u grijehu je *sami jad,* nevolja i nesreća na putovima njihovim; nisu upoznali put mira.

Grešnik budući da je nesretni rob grijeha nema nikakvog mira, tko je podložan mnogim *manama, daje se mnogim gospodarima.* Sve što je manje od Boga može zauzeti mjesto u srcu čovjeka, ali ne može zasititi. Upitajte ovog ambicioznog, ovog škrtog itd. Gdje nema jedinstva nego razdora, nema ni mira.

U grešniku postoji samo razdor, svaka strast ga razjedinjuje. Postoje strasti koje su poput vatre, što im se više daje materijala, one se više rasplamsavaju, ali ako ima se uskrati materijal one se smanjuju. Strasti su često protivne jedna drugoj. Revnost želi stvarati darežljivost, škrtost itd.

Dok je krvnik još skriven mučila savjesti bjesne na začetnika zločina i tajne srca progone skrivenoga krivca. (sv. Jeronim)

2. Točka

607. Grešnik griješeći može tijekom života prigušiti grižnju savjesti i uživati lažni mir, ali ne može to na samrti jer mu se na samrti otvore oči te on vidi svoje grijehe, vidi pakao itd. Nije u

čovjekovoj vlasti zaustaviti Duha u dan smrti, niti mu je dopušteno počivati kad navaljuje rat. (usp. Prop 8) Ah, koji rat, koje kontradikcije, koji užasi, itd. Sve više protiv njega.

Opijte ga, jer se htio uzvisiti nad Gospodina i neka stavi ruku svoju u bljuvotinu svoju. (Jr 20) On je na samrti poput pijanca, omamljen je, okreće se na sve strane, povraća, baca se na svoju bljuvotinu. Osoba koja ne osjeća svoju bol, a ipak teško bolesna, očajna je. Primjena na grešnika koji najprije osjeća muku itd.

3. Točka

608. *Duši je mojoj oduzet mir,* kaže grešnik u paklu. *Dotrajao je život moj i nada koja mi od Gospodina dolazi. Ruka njegova se diže na svakoga i svačija ruka na njega.*

U paklu će prokleti nesretnik imati rat s đavlima, rat sa svojim pomagačima i sa samim Bogom.

Udio pravednika je blagoslov, a udio grešnika je prokletstvo koje ih opasuje poput odjeće.

Nagodi se s protivnikom još dok si s njim na putu. Nagovor na pomirenje s Gospodinom. Ako to ne učinite ovdje, zauvijek ćete u paklu govoriti. Zasluženo trpimo ovo jer smo sagriješili protiv brata svojega.

Dvanaesta propovijed

609. *Ovo je sve plod oproštenja grijeha.* (Iz 27) *Gadan je i beskoristan čovjek što kao vodu pije opačinu.* (Job 16)

1. Točka: grijeh zadaje Kristu smrt

Oni koji su pakosti smišljali čitav su dan začinjali kavge. (usp. Ps 139) *Velika je bitka nastala na nebu.* Grešnici se bore protiv Boga kao stara zmija.

Poznajem razapinjače koji besmrtnoga usmrćuju i razapinju onoga kojega se ne može razapeti. (sv. Bernard)

U vrijeme kad su heretici albigenzi sve pustošili mačem, svetom se Lutgardu ukazala Blažena Djevica tužnoga lica, kao onda kada je stajala pod križem. Kad ju je Lutgard pitao zašto, odgovorila mu je: "Izgledam ti žalosna i skršena zato što albigenzi svojim zlodjelima, koliko im je to moguće, ponovno razapinju moga Sina." (Surius, 16. lipnja)

Kad je sv. Koleta molio za grešnike, ukazala mu se Blažena Djevica noseći sinčića, svega krvavoga, i govoreći mu da je to okrutnost zločinačkih ljudi, koji, koliko im je to moguće, svojim zločinima ranjavaju i okrvavljuju Krista okrutnije negoli Židovi. (Surius)

Raspeti Isus se sav krvav ukazao i sv. Brigiti govoreći da je to djelo grešnika ovoga vremena.

„Ove sam rane dobio u domu onih koji govore da su me ljubili. Zašto si me pribio na križ na kojemu mi ti zadaješ rane, križ teži od onoga na kojemu sam nekoć visio, teži je za mene križ tvojih grijeha, na kojemu nevoljko visim, negoli onaj na koji sam se uspeo smilovavši se tebi“. (sv. Augustin, *Propovijed 181*)

Otac saint Jure pripovijeda da je neka gospođa podrijetlom iz Francuskoga kraljevstva, kad je saznala da je sin, kojega je protiv njegove volje bila poslala u Italiju, umro, tako tugovala, da je često ponavljala: "Ja sam te ubila, sine moj, tko bi mi dao da umrem za tebe"... Tako moraju činiti grešnici.

2. Točka: grijeh zadaje smrt duši

610. *Grijeh rađa smrt. Udovica koja se odaje nasladama mrtva je, i ako živi.* (1 Tim 5) *Kažu da si živ, a mrtav si.* (Otk 3)

Što su drugo tijela grešnika nego grobovi mrtvih? (sv. Ambrozije) Živo je njegovo tijelo, ali mrtva je njegova duša, mrtvo je ono što je bolje, živa je kuća, mrtav je stanar. (sv. Augustin, Propovijed 28) Plačeš, grešniče, zbog smrti žene itd., a ne bi oplakivao dušu itd.? Svoju si dušu izgubio, a ne plačeš ljuto i ne kukaš neprekidno. (sv. Ciprijan)

Ako bi tko lunjao po gradu noseći okolo istrunulo truplo, ne bi li svi bježali... tako razmišljaj o sebi, koji nosiš okolo dušu prekrivenu grijesima i mrtvu. (sv. Krizostom, *Propovijed*)

3.Točka: grijeh zadaje smrt dobrim djelima... nedovršeno

Trinaesta propovijed

611. 13. nedjelja nakon Duhova.

O težini smrtnoga grijeha

Iziđe mu u susret deset gubavaca ... (Lk 17)

1. Točka

Smrtni je grijeh guba zato što kalja i kvari cijelu dušu. Pokvareni su i postali su odvratni. Bez časti sam u njihovoj sredini. (Ez 22)

Zato što grijeh kao kuga zagađuje sve koji mu se približavaju, puže kao rak. Od malo se kvasca uskvasa cijelo tijesto.

Zato što grešnik zbog grijeha smrdi kao gubavac zbog gube. *Njihovo je grlo otvoreni grob.*

Čovjeku oduzima osjete kao i guba: ne vide, ne čuju. *Tko ima uši da čuje, neka sluša. Gledajući ćete gledati, a nećete vidjeti.* (Iz 6)

Guba je najteža od svih bolesti, a grijeh je najveće od svih zala. Isuse, učitelju, smiluj nam se. Molitve Kristu.

2. Točka

Lijek za grijehe, ni jedan se ne nađe da se vrati i zahvali itd. Grijeh je, naime, veli sv. Bernard nezahvalnoga duha gorući trbuh, koji isušuje vrelo milosti i potoke božanskoga milosrđa.

Četrnaesta propovijed*: *različita mjesta iz svetoga pisma o grijehu

612. *Bît grijeha: on je okretanje od Boga, vrhovnoga dobra, i okretanje prema stvorenju.*

Kakvu nepravdu nađoše oci vaši na meni, te se udaljiše od mene? Za ispraznošću pođoše i sami isprazni postadoše. (Jr 12) Napustili su mene, izvor vode žive itd.

Grijeh je ništa

Zašto se radujete ničemu? (Am 6) Bez njega nije nastalo ništa. (Iv 1) Pouzdaju se u ništa i govore besmislice.

Grijeha je nepoznavanje Boga, neka vrsta djelatnoga uzroka.

Ne poznaju Boga na zemlji, samo psovka i laž. (Hoš 49 Stoga će u ropstvo narod moj odvesti, jer nema razumnosti. (Iz 5) Sva je zemlja pusta jer nikog u srce ne dira. (Jr 12)

Konačni uzrok.

Zato hodite ovamo! Uživajmo dobra sadašnja, koristimo se stvorovima sa žarom mladosti. Naužívajmo se odabranih vina i mirisa i neka nas ne mimoiđe ni jedan cvijet proljetni ... (Mudr 2, 6-8)

Obeščašćujete me pred mojim narodom za šaku ječma, za zalogaj kruha. (Ez 13,19)

On i za zalogaj kruha ostavlja istinu. (Izr 28)

Besplatno ste prodani. (Iz 52, 3)

613. *Različiti nazivi za grijeh: lanac, teret, ropstvo*
Razriješi okove bezboštva. (Iz 58, 6)
Ako ukloniš sa sebe lanac. Na istom mjestu.
Natovario mi je Bog jaram zbog grijeha mojih. (Tuž 1)
Izagnan je Juda, u nevolji je i progonstvu teškom. (Tuž 1)
Oni mu se iznevjeriše – nisu mu sinovi, već nečistoća sinovska. (Pnz 32)
Zbog nečistoće njegove propast će u najgoroj truleži. (Mih 2,10)
Naći će je u mjesecu njezinu. (Jr 2)
Kad Gospod spere ljagu kćeri sionskih. (Iz 4, 4)
Oslobodi me od krvi, Bože itd. (Ps 50)
Naše su ruke pune krvi. (Iz 1)
Narasla je nepravda i ljubav će kod mnogih ohladnjeti. (Mt 24)
Pre gorko ga Efrajim uvrijedi. (Hoš 12)
Noć je poodmakla, dan je blizu. (Rim 13)
Nekoć ste bili tmina. (Ef 5)
I ne budite sudionici u besplodnim djelima tame. (Ef 5,11)
Zbrka je proždrla trud naših otaca. (Jr 3)
Krv Krista očistit će našu savjest od mrtvih djela. (Heb 9)
Sin se Božji pojavio zato da uništi đavolska djela. (1 Iv 3,8)
Razjariše ga gnusobama. (Pnz 32)
Njihova je nada gnusoba duše. (Job 11)
Bježi od grijeha kao od zmije, svako je bezakonje kao dvosjekli mač. (Sir 21, 2)

614. Grešnicima se daju različiti nazivi:
Sa zmajevima sam se zbratimio, veli Bog, i bio drug nojevima. (Job 30)
Mnogi psi koji ne znaju lajati... I sasvim besramni psi nisu znali za sitost. (Iz 56)
Ne dajte svetinje psima itd. (Mt 7)
Jer poput junice tvrdoglave Izrael tvrdoglav postade. (Hoš 4)
Vol poznaje svog vlasnika, a magarac jasle gospodareve – Izrael mene ne poznaje. (Iz 1, 3)
Evo šaljem vas kao ovce među vukove. (Mt 10,16)
I postao je Efraim kao golubica plaha i bez razuma. (Hoš 7)
Nemojte biti kao konj i mula koji nemaju razum. (Ps 31)
I svi oholi i zlikovci bit će strnjika. (Mal 4, 1)
Preljubnici, ne znate da prijateljstvo s ovim svijetom itd. (Jak 4, Jd 11)

615. *Učinci grijehâ na dušu i tijelo*
Tko sije nepravdu, žanje nesreću, i šiba njegova gnjeva udarit će njega samog. (Izr 22)
Nastojali su činiti nepravdu. (Jr 9,5)
Shvati i vidi kako je teško i gorko ... (Jr 2,19)
Kloni se od nepravednika i zla će se kloniti tebe. Sine, ne sij zlo u brazdama nepravde. (Sir 7,12)

Varalice u propasti trunu. (Sir 40)
Hodili smo stazama propasti i bespuća pustinje, ali puta Gospodnjega nismo spoznali. (Mudr 5, 7)
Bezočnik pripravlja samo zlo. (Izr 16)
Opak čovjek pribavlja isprazan dobitak, a tko sije pravdu, ima sigurnu nagradu. (Izr 11,18)
Teško onima koji preziru mudrost i stegu! Isprazna je nada njihova, napori uzaludni, i poslovi bez probitka. (Mudr 3,11)
Jer evo dan dolazi poput peći užaren; oholi i zlikovci bit će kao strnjika. (Mal 4,1)
Teško vama, bezbožnici, koji zapostavljate zakon Boga. . . prokletstvo ćete baštiniti. (Sir 41)
Što čovjek zasije, to će i žeti itd. (Gal 6,7-8)

Kad se grijeh počini, rađa smrt. (Jak 1,15)
Tko u jednome zgriješi, gubi mnoga dobra. (Sir 9,18)

616. *Lišava dušu milosnih dobara i ranjava u naravnim dobrima.*
Neki je čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon itd. (Lk 10)
Bacio si ljagu na slavu svoju. (Sir 47)
Koji drži zarobljenike po svojoj volji. (1 Iv 3)
Jedan je od vas đavao. (Iv 6)
A oni koji čine grijeh i nepravdu neprijatelji su vlastite duše. (Job 12)
Čovjek zlodjelima ubija svoju dušu. (Mudr 16)

Smrtni grijeh na razum nadvija tamu, sljepoću
Poslušaj, glupi narode, koji nemaš srce, vi koji imate oči, a ne vidite, i imate uši, a ne čujete. (Jr 5)
Hodaju kao slijepci jer su sagriješili Gospodinu. (Sof 1)
Zaslijepilo ih je vlastito zlo. (Mudr 2)
Mi, bezumnici, smatrasmo njihov život ludošću. (Mudr 5)
Hodajte dok imate svjetlo, da vas ne obuhvati mrak. (Iv 12)
Glupan kao kroz smijeh počinja zločin. (Izr 10)
Mislili su da je naš život igra. (Mudr 15)
Blještavilo opačine zasjenjuje dobro. (Mudr 4)
Smatrali su da se naslada nalazi u osjetilima. (Job 30,7)

617. *Smrtni grijeh u volji rađa* mržnju na Boga, svjetlo i vlastitu dušu.
Oholost onih koji Te mrze stalno raste. (Ps 73)
Svatko tko čini zlo mrzi svjetlo. (Iv 3)
Staza je bezbožnih mračna, ne znaju kamo će propasti.
Tko ljubi nepravdu, mrzi vlastitu dušu. (Ps 10)
Strah onima koji čine zlo. (Izr 10)
Pravednom je radost činiti pravdu, a strah je za one koji čine nepravdu. (Izr 21)
Bezbožnik bježi, a nitko ga ne progoni. (Izr 28)
Bezbožnik svladava i bit će svladan. (Izr 13)
Očekivanje je pravednika radost, a nada će bezbožnika propasti.
Veća je opačina moja od one koja bi zaslužila oprost. (Post 4)
Moja je bol postala stalna i neiscjeljiva moja rana ne može se izliječiti. (Jr 15)
Dok budu govorili "Mir i sigurnost", baš tada će se iznenada na njih oboriti propast kao porođajna bol na trudnu ženu, i nipošto joj neće umaći. (Sol 5)
A trbuh je bezbožnika nezasitan. (Izr 13)
Bezbožnici hodaju u krug. (Ps 11)
Raduju se kad počine zlo i veselje im je u najgorim stvarima. (Izr 2)
Hvala je bezbožnika kratka i veselje je dvoličnoga kao točka. (Job 20)
Na kraju radosti nalazi se plač. (Izr 14,13)
Što nam je koristila oholost? Što nam je vrijedilo bogatstvo i hvastanje? Sve je prošlo kao sjena i kao kratkotrajan glas. (Mudr 5)
Nevolja i tjeskoba na svakog čovjeka koji se odaje zlu. (Rim 2)

618. *Smrtni grijeh*
Muči tijelo glađu. (Izr, 33)
Oduzima snagu. (Sir 41)
Muči bolestima. (Ps 40,5; Iv 5,14)
Skraćuje život. (Izr 10,27; Ps 36; Tob 14)
Kalja dobar glas. (Sir 10)
Čini čovjeka robom. (Iv 8, 34)

Čini nesretnim. (Izr 14,34; Sir 10,8)

Kako se grešnik odnosi prema Bogu

Napušta Boga. (Jr 12)
Potiče Ga na srdžbu jer Ga je izazvao. (Ps 9,34; Iz 7,13)

Kako se Bog odnosi prema grešniku

Potiče ga na dobra djela. (Iz 1,16)
Prigovara mu zbog dobročinstava koja mu je udijelio. (Ps 31,13; Iz 1,2-3; Jr 2,56)
Bog se žali zbog brojnosti grešnika. (Hoš 4)
Žali se da ih uzalud zove. (Iz 65,2; Izr 1,24; Jr 15,6)
Mrzi ga. (Mudr 14; Ps 5,7; Izr 21)
Ne odlaže njegovu kaznu daleko. (2 Pt 2,3; Izr 3,22; Ps 27)

Kako se grešnik odnosi prema Kristu

Čini da robuje i muči se. (Iz 43,23 i 27)
Nimalo ne cijeni Njegovu krv. (Heb 10,28)

Kako se Krist odnosi prema grešniku

Umire za njega, da ne propadne itd. (Iv 10,15
Otkupljuje ga od grijeha. (1 Pt 1,18)
Bezuvjetno mu otpušta grijehe. (Iz 52; Iz 43,25; Ps 55,6)
Grešnik se želi vratiti u prijašnje stanje. (Job 29, 2)

Petnaesta propovijed: svjedočanstva iz svetih otaca o grijehu

619. Ovo je vlastito čovjekovu duhu: da čim upadne u krivnju daleko se udalji od spoznavanja samoga sebe. (sv. Grgur, Moralia knjiga 20)

S radošću zlih miješaju se muke i bičuju ih iste stvari koje ih čine oholima. (Isti, glava 15)

Život je tvoga tijela duša, život je tvoje duše Bog. (sv. Augustin)

Odijeliti se od Riječi znači biti bez puta, bez istine, bez života... Ako su ljudi ovdje zlo živjeli, bezdan zaziva bezdan, jer prelaze iz kazne u kaznu i iz tmine u tminu, iz muke u muku i iz goruće požude u oganj pakla. (Isti)

Što može izgledati tako oholo, tako nezahvalno, kao živjeti protiv volje Onoga od kojega si primio svoj život, kao prezirati naloge Onoga koji nešto naređuje zato da bi imao razlog za nagrađivanje. (sv. Jeronim, *Pisma*)

Kakvo zadovoljstvo, reci mi, zavidniku donosi zavist, što ljutitome koristi njegov bijes, nadalje, pogledaj sve i pronaći ćeš onoliko mučila za duh koliko i mana. (Isti, *Pismo Demetriju*)

Evo onoga, tj. đavla, čije sam slike bojao, a primjećujem da sam u mnogim stvarima ja strašniji. (Petar Rav.)

Kao što je onaj koji se vezuje za Gospodina s njime jedan Duh, tako je onaj koji se vezuje za đavla demon.... Ništa ne učimo tako lako kao sramne stvari i ni od čega se tako lako ne odvikavamo. (Isti)

Osim krivnje i grijeha, čovjeku se ne može dogoditi ništa užasno ili strašno. (Ciceron)

Ako se sva zla skupe na jedno mjesto, neće se moći usporediti sa zlom nemoralnosti. (Isti)

Šesnaesta propovijed

620. Četiri su razloga zbog kojih se pobožni ljudi čude: a. Da ljudi ne ljube Boga, premda je bezgranična dobrota. b. Da ima toliko nezahvalnih, premda su obdareni tolikim dobročinstvima. c. Da se grijeh tako lako čini, premda je najveće zlo. d. Da ljudi žive takav život, premda im je dostupna takva vjera.

1. Točka

621. *Težina smrtnog grijeh.* Prezire Boga uspoređujući i dajući prednost đavlu u odnosu na Boga. U svijetu u odnosu na Boga. Sebi samome i svojim strastima u donosu na Boga.

2. Točka

Dvije usporedbe pomažu uvidjeti prezir grešnika prema Bogu. Prva usporedba s čovjekom koji odbija ogromna blaga nekog velikog kralja i postaje sluga kneza lopova služeći mu za jednu paru. To je ono što čini i grešnik, kaže sv. Jeronim. Bog obećava kraljevstvo, a prezren je; đavao nudi pakao, a čašćen je. Druga usporedba, a što biste rekli o kraljici koja odbija voljeti kralja svog divnog, ljubeznog supruga, a ljubi i draga mrtvog psa.

Sedamnaesta propovijed: o učincima smrtnog grijeha

622. Grijeh zatamnjuje razum, zarobljava slobodu, otvrdnjava srce.

1. Točka

Stanje nevinosti Adama prije nego je počinio grijeh te šteta koju je grijeh nanio njemu, a onda posljedično i nama.

Napit ću ih da zaspu i da usnu vječni san. Bog uspoređuje grešnika s pijanim čovjekom. Pijan čovjek još vidi, čuje, govori, ali uskoro zaspi pa ne vidi, niti čuje itd. Tako je i grešnik nakon svog grijeha poput pijanog čovjeka, ali ako padne, gotovo je više ne čuje, upada u duhovnu letargiju koja će preći iz vremenskog stanja u vječno, on srlja iz grijeha u grijeh, iz jednog u drugi bezdan.

Bezdan zaziva bezdan itd. *Staza je bezbožnih mračna.* Bol i spoznaja sanja na samrti, ali beskorisno.

2. Točka

Krepki mu koraci postaju sputani, njegove noge vode ga u zamku, i evo ga gdje već korača po mreži. Job aludira na ptice uhvaćene u mrežu, prije su bile slobodne, letjele su a sada... one se mogu malo micati, ali ako se pokušaju uzdići, ponovo padaju, vide da su uhvaćene, ali prekasno. I ja sam bio uhvaćen, kaže sv. Augustin, *ne tuđim željezom, već željeznom zlom voljom.* Primjer ovog sveca. Slušali smo naše strasti te one nama gospodare, postali smo njihovi robovi i robovi đavla. *Na neki izopačen ili čudan način volja koja mu je pridružena stvara potrebu za grijehom.* (sv. Bernard)

3. Točka

623. Povećavanje okorjelosti. Najprije se bojimo smrtnog grijeha, a zatim više ne... Um navikao na laka zla ne boji se ni težih, nevaljalost sama sebi stvara neki autoritet. (sv. Grgur)

Prvi korak okorjelosti čovjek izgubi sram. Drugi korak, kad se grešnika upozori da ne čini taj i taj grijeh, on odgovara poput Lothovog zeta *i izgledalo im je kao da šalu zbija.* Dobro, kaže, koji dobri ljudi, oni misle kako za spasenje treba samo ići na ispovijed svaki mjesec itd. Oni se stoga zalažu za druge, njima pričaju itd.

Treći korak okorjelosti. Ako ga Bog kao dobar otac kazni bolešću, a grešnik postaje još gori, ili obeća a kad ozdravi ne održi svoja obećanja Bogu te ih je od tada. Bog ih predao željama srca njihova, što je više grižnje savjesti, više..., on se više zabavlja, smije itd. Misle da dane svoje završavaju u sreći a u trenu silaze u pakao.

Osamnaesta propovijed

24. nedjelja poslije Duhova.

624. Kad vidite grozu pustoši gdje stoji na svetom mjestu. Srce kršćanina je sveto mjesto, smrtni grijeh je grozota, a smrtni grijeh u srcu kršćanina je grozota pustošenja na svetom mjestu.

1. Točka

Srce kršćanina je sveto mjesto, njegovo tijelo i svi njegovi udovi su blagoslovljeni i posvećeni na krštenju, blagoslov ušiju kako bi čuo Božju riječ, blagoslov očiju kako bi itd. Ima li svetijeg tabernakula? On je na krštenju dobio posvetnu milost, kreposti, darove itd., osobe Presvetog Trojstva. Mi smo postali udovi Gospodinovi, koji je naša glava. Kako kažu oci, sjedinjenje s njim, tješnje od stapanja jednog voska s drugim, od stapanja kalema sa stablom.

2. Točka

Smrtni grijeh je grozota. Tumači kažu da se ovaj stavak slaže s idolom unesenim u hram u Jeruzalemu, drugi kažu da je poput nečiste zvijeri uvedene u hram. Dva tumačenja odgovaraju grijehu koji je idol, strast svakog grešnika je njegov bog itd. *Njihov je Bog trbuh.* Smrtni grijeh uvodi zvijer budući da on uvodi đavla koji na dušu utiskuje znak vječnog prokletstva, koji je ujedno znak zvijeri.

Znak Zvijeri. Što biste rekli za čovjeka koji bi od crkve načinio štalu te stavio blato u ciborij? Uklanjajući, dakle, udove Kristove stvaraš ud bludnice. Mrski su Gospodinu svi pokvarenjaci. Koje ruganje, koja nezahvalnost uskratiti Bogu ono što smo mu obećali na krštenju, tu uvesti njegovog neprijatelja itd.

3. Točka

Smrtni grijeh u srcu je grozota pustoši zbog šteta koje on tamo čini, on stvara nemir, odbojnost prema kreposti, uništava milost, zasluge itd.

625. Smrtni grijeh je po svojoj prirodi neizlječivo zlo, jer ga nikakav prirodni lijek ne može izliječiti, ni ljudi ni anđeli itd.

Vječan po svom trajanju jer ostaje za vječnost. Beskrajan u svojoj zloći jer napada Boga. To je uvreda Boga. Kad bi bio samo uvreda svi ljudi, anđeli, Presvete Djevice itd. To nije usporedivo jer bi to bila smo uvreda stvorenja ali ide izravno protiv Boga...

Devetnaesta propovijed

626. Sve Bernard nam ukazuje na tri točke smrtnog grijeha.

1. Točka

Što je učinio s grijehom. Grešnik vrijeđa Boga te ga stoga i prezire. Bog je naš Gospodar i kao takvog umjesto poštovanja koje mu duguje, grešnik ga prezire. On je naš Otac, umjesto ljubavi koju mu duguje, grešnik ga vrijeđa itd.

Naš Gospodar. Prezirati nekog gospodara znači kršiti njegove zakone, više voljeti nekog kmeta nego Njega. Željeti ga uništiti. Međutim grešnik itd.

Grešnik više voli jednu ništavnost od Boga. Dva je zla počinio narod moj, ostavili su mene izvor žive vode i pošli za suhim bunarima itd. Koji razlog ima grešnik da napusti tako dobrog gospodara? Za ništa, za novčić, itd.

Grešnik uništava Boga koliko god može, u sebi samome. Strašno za reći, divlja na Stvoritelja, samoga Stvoritelja, koliko mu je u mogućnosti, uništava...

To je strašna nezahvalnost. Zašto si prezreo Gospodina i učinio što je zlo u mojim očima, reče Bog Davidu nakon što ga je podsjetio na dobra koja mu je učinio. To isto Bog kaže i grešnicima. Nabrajanje Božjih dobara.

2. Točka

627. Što je izgubio. Gubi se milost, zasluge i slava. Milost koja je život i ljepota duše, milost ju čini hramom Duha Svetoga. Smrtni grijeh dušu čini ružnom poput đavla, a bila je tako lijepa. *Kako si pao s neba, Luciferu, ti, koji si se zorom dizao?* Dušo pravedna, bila si tako lijepa, bila si… itd. *Kako dakle?* Kako je potamnjelo zlato, promijenila se *najbolja boja*? . . . *Teško sagriješi Jeruzalem*. Grijeh ubija dušu, čini ju boravištem đavla. *A vama je đavao otac.* Načinili ste pećinu razbojničku.

Smrtni grije čini da se izgube zasluge. *Svih se dobara njegovih više neću sjećati. Evo tužne i žalosne promjene.*

Slava. Ništa onečišćeno neće ući u kraljevstvo nebesko itd.

3. Točka

Što je zaslužio. Vremenske i vječne muke kojima je kažnjen smrtni grijeh. Primjer anđela koji su pali i posljedice, primjer Davida itd. Gospodina koji samo zbog primisli grijeha. Ako se ovako radi sa zelenim, što li će biti sa suhim stablom?

Dvadeseta propovijed

628. Bježi od grijeha kao od zmije. (Sir 22) Ništa nije odvratnije od grijeha. Treba ga izbjegavati kao što dijete izbjegava zmiju. Nesreća svećenika koji nisu potaknuti na pokajanje vidjevši veličinu svoga grijeha. Pogledajmo štetu koju nam pred Bogom grijeh čini.

1. Točka

Mi smo dionici Božji: *Vi ćete mi biti baština.* Kršćani se mogu usporediti s dobrima osoba koji su podanici nekog kralja koji nema nad njima posvemašnju vlast, a svećenici se mogu usporediti s dobrima kraljevske obitelji nad kojima kralj ima posvemašnju vlast, to je taj udio. Od tolikog naroda, on je izabrao samo svećenike... Zbog toga se žali kad mu ih otimaju. *Vi ste oplijenili moju žuđenu baštinu.* Đavao time vrijeđa Boga, tvoje je bilo, ali u srcu razmišlja o onome što je moje. (sv. Ciprijan) *S tobom se gosti, ali od mojega jede.* Svećenik u grijehu je đavao. Gospodin kaže o laicima: *vaš je otac đavao,* a o svećenicima jedan je od vas đavao.

2. Točka

629. Mi smo hramovi Božji, njegov oltar, njegovo svetište itd. Ako tko obeščasti hram Božji, a to ste vi, uništit će ga Bog. Koliko su svećenici svetiji od ciborija! Koji užas, kad se svećenik isprlja prljavštinom grijeha! Gospodin od jednog takvog je više vrijeđan nego od 10.000 kršćana.

3. Točka

Mi smo prijatelji Božji i ovo prijateljstvo od strane Boga je nesebično, darežljivo, dobročinstva Bog Gospodin čini svećenicima, također i Duh Sveti. Blisko i vječno prijateljstvo. Bog ne mijenja… Razmišljanje o tome. Vjeruješ li to svećeniče? Osjećaš li to? Praksa.

Dvadeset i prava propovijed

630. Grijeh svećenika vuče svoju težinu iz uzvišenosti njihove službe. Pokazat ćemo vam bezumnost svećenika kada griješe. Njihova gluhoća na opomene od strane njihovih starješina, Boga samoga i njegovih nadahnuća. Njihova zlokobna smrt.

1. Točka

Prispodoba o djeci starozavjetnog svećenika Helija. (1 Kr 2,23) Spavali su, kaže Sveto Pismo o njima, sa ženama. Spavati sa ženama, kaže sv. Grgur, znači griješiti bez straha zbog gubitka budućega života. Eto bezumnosti i letargije svećenika. Kad laici padnu, oni se ne uspavaju odjednom, nego s vremenom, grižnja savjesti ih sprečava, dok svećenike ništa ne dira... Spavali su.

David bilježi tri koraka koja grešnik čini žureći u grijeh: *blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih, ne staje na putu grešničkom i ne sjeda u zbor bezbožnika.* Slijedi savjet, kaže sv. Augustin, kreće na put i uživa eto navike.

Heli je navodio četiri motiva kako bi uvjerio svoju djecu da napuste grijeh. Rekao im je vaš grijeh je ogroman, zastrašujući! Činite najgore stvari. Primijetimo da Sveto Pismo nikada ne daje ime grijesima svećenika toliko su veliki.

Zli svećenici nisu samo đavli, oni su sami pakao, njihovo prebivalište. Sveti Petar govoreći o Judi *da ode na svoje mjesto.* Lake svari u ustima laika, a iste u ustima svećenika su hule. Što su ogromni grijesi? Kakvo im ime dati?

Heli im kaže da njihov grijeh sablažnjava čitav narod. Nije dobar glas. Eto osobine grijeha svećenika. On uzrokuje strašnu sablazan jer svećenik je *grad na gori,* ne možete spriječiti da ga se vidi. Počinili ste grijeh, svi će ga vidjeti, cijeli grad, pokrajina.... Jer su oni sunce zemlje. Kad se ova zvijezda pomrači, koja tama! Ako je svjetlo postalo tama *kako će sama tama biti Svjetlo svijeta?* Oni su glava vjernih. Međutim kad glava nije dobro, ostatak tijela to osjeća. Srce vjernih. Kad je srce bolesno i ostalo se osjeća loše. *U tebe su uprte sve oči.* (sv. Jeronim)

On im kaže da *navedete narod Gospodnji na prijestup.* Zli svećenici su uzrok što narod nekažnjeno krši zapovijedi Božje. Svećenik je vođa naroda, prezbiter *pokazuje put,* svećenik je *sveti vođa.* On u svoj pad uvodi i one koji ga slijede. *Njegov rep pomete trećinu zvijezda.* On čini poput Lucifera.

2. Točka

631. Na koncu Heli im reče itd. Četvrta okolnost grijeha svećenika je to što nemaju nikoga tko bi se zauzeo za njih. Ako muž zgriješi protiv muža, Bog mu se može smilovati, ako li pak muž zgriješi protiv Gospodina, tko će moliti za nj? Svećenik prinosi žrtvu za druge, a tko će prinijeti žrtvu za njega?

Svećenici koji padnu u grijeh nose oznaku vječnog prokletstva i vrlo malo ih se obrati. Helijeva djeca nisu se obratila ni nakon svega što im je rekao. *Nisu počuli riječ očevu.* Nisu se udostojali čak niti ga saslušati. David je nakon četiri prorokove riječi uzviknuo *zgriješih*, ali itd.

3. Točka

Helieva djeca se nisu obratila usprkos Božjim opomenama. Nastavili su sa svojom razuzdanošću. Kakvo sljepilo! Na koncu ih je Bog ubio, umoran od njihove raspojasanosti.

Jer ih je Gospodin htio ubiti. U cijelom Pismu se ne spominje da je Bog ikog ubio osim svećenike. Bog ne podnosi oholicu, gadi mu se mlakonja, pritišće lijenčinu, užasava se bogohulnika, a svećenika on sam ubija. Esau, svećenik po zakonu prirode, *udario ga je Gospodin; Oza udario ga je Gospodin i umro je ondje.*

USTRAJNOST

Prava propovijed

632. Nacrt**.** Tri su lijeka za sprečavanje ponovnoga padanja u grijeh: a. Mislena molitva. b. Meditacija o Kristovoj Muci. c. Često primanje sakramenata i slušanje propovijedi.

1. Točka

Tko stoji, neka pazi da ne padne. Čuvati vrata nije manja hrabrost negoli napadati ih, reče jedan pjesnik. Uzradovali su se učenici vidjevši Gospodina. Imati Gospodina uza se. *Neću se bojati zla jer Ti si sa mnom.* Moliti se i ponovno pasti to su dvije nespojive stvari. Duša molitvom dobiva od Boga posebnu zaštitu: *U razmatranju mome razbuktao se oganj.* Koristi molitve.

2. Točka

Razmišljanje o muci Gospodinovoj je siguran lijek protiv kušnji svijeta, đavla i tijela. Sv. Antun iznosi primjer jedne majke koja imala sina jedinca kojega je s dosta muke uzdržavala na studiju, nakon što se zaredio, potražila ga je u samostanu i predočila mu tako živo svoju muke. On je bio pao u napasti, ali pavši na koljena pred raspelom prije nego je izišao, raspelo mu je uputilo ove riječi: *Nisam li te hranio skuplje nego ona?* Opis svjetovnih kušnji, poruga, suprotnosti, dosade. Zamislite Gospodina koji vam kaže: *Nisam li te hranio skuplje nego ona?*

3. Točka

Pripravio si pred očima mojim trpezu protiv onih koji me muče itd. Euharistija je hrana i oružje pokornika. Zaključak. *Povjeravam vas Bogu i riječi milosti Njegove.* (Dj 20, 32)

Dao Bog da prema želji ovog oca ima otvor na njegovom srcu, vi biste svi ozdravili. Nagovor na pobožnost Presvetoj Djevici. *Znam da će poslije moga odlaska provaliti među vas okrutni vuci, koji neće štedjeti stado.* Potvrdi, Bože, ovo što si učinio za nas. Ganutljiva molitva Gospodinu i Presvetoj Djevici. *Čist sam od krvi sviju.*

Druga propovijed

633. Za prvu nedjelju nakon Uskrsa.

Stade Isus među svoje učenike i reče im: "Mir vama". (Iv 20) Gospodin je nakon uskrsnuća apostolima dao tri dara: mir, Duha Svetoga i pokazao im je svoje rane. Ovo držanje Isusa Krista, stade, znak ustrajnosti u milosti. Sakrijte se u njegove rane, živite od njegovog duha, kušajte i čuvajte njegov mir. Važnost ustrajnosti u milosti. Način ustrajavanja.

1. Točka

Tri razloga pokazuju nužnost ovog ustrajavanja. Milost čini da izađemo iz bijednog stanja. Bili ste u grijehu, poput životinja. On je kao bezumna stoka itd. Ni lav nema okrutnosti koja bi se usporedila s okrutnošću grešnika, s nečistoćom jarca, itd. Primjer Nabukodonosora, slike grešnika. Grijeh ga je doveo u stanje gore od đavskog izuzev njegove tvrdokornosti, jer narav đavla savršenija po prirodi. Đavao vrijeđa Boga samo kao Stvoritelja, a grešnik kao Stvoritelja i Spasitelja. Grijeh đavla je grijeh trenutka, grijeh misli, jedinstven grijeh itd.

Drugi razlog je taj što je ponovni pad redovan znak loše ispovijedi i pričesti. Nemoj biti bez straha kad ti je grijeh oprošten i to onda kad ne dodajete nove grijehe na prethodne. Jači razlog kad itd. Otvoreno priznajem da ne treba suditi nevaljane one ispovijedi nakon kojih je uslijedio ponovni pad, nego kažem da ono što ih čini sumnjivim je učestalost ponovnog pada. Ustrajnost u milosti je

veliki znak istinskih obraćenja koja je uzrokovao Isus Krist, a koje nam je evanđelje ostavilo, poput obraćenja Sv. Petra itd.

Treći razlog. Ustrajnost daje oblik, savršenstvo, zaslugu i nagradu svim drugim krepostima. Bez ustrajnosti sve dobro koje ste učinili je beskorisno. Sva trapljenja, sve… I kad biste dali sva vaša dobra siromasima, kad biste bili spaljeni poput… poput… Tko bi se spasio? Bi li onaj koji se borio? Ne, puno njih koji su se hrabro borili, je propalo.

O Bože istine, nauči nas. Onaj koji ustraje, tko ustraje do kraja, bit će spašen. Spremljen je za me vijenac pravednosti, koji mi je pripravio Gospodin, pravedni sudac. Zašto, veliki apostole? Plemenitu sam borbu izvojevao, trku dovršio, vjeru sačuvao. Da se nisam borio do kraja, da sam se opustio, da sam se zaustavio... bio bih izgubljen! Jedna jedina stvar može osigurati vašu nagradu, ustrajnost. *Tko ponovno čini isti grijeh, što mu koristi ako se ponizi?* (Sir 34) Nagovor na vjerno služenje Bogu.

2. Točka

634. Prvi način ustrajnosti, ne uzdati u svoje vlastite snage. *Dok su vrata kuće bila zatvorena, učenici su bili okupljeni zbog straha od Židova*. Učenici su bili zatvoreni zbog nepovjerenja u svoje snage. Ovo blago nosimo u glinenim posudama. Zatvorite vrata vaših osjetila, sačuvajte milost pokazanu u mani. Posuda koja odozgor nema poklopac ili pokrov, neka bude nečista.

Drugi način. Čvrsto povjerenje u Boga. Trebam se bojati svega kad promatram sebe, i nadati se svemu kad gledam dobrotu Božju. U rukama sam te svojima zaštitio. Bog Gospodinov, utočište grešnika, otvor u stijeni za sakriti se. *Uplašili su ih, tj. apostole, Isusove rane su učvrstili,* nakon uskrsnuća. (sv.. Augustin)

Treći način. Pohađanje sakramenata.

Četvrti način. Rasporediti svoje vrijeme i ne posvetiti sve vremenskim stvarima.

Gorljiva molitva Gospodinu: O dobri Isuse, blagi Isuse, blagi Isuse itd.

Treća propovijed: mjesta iz svetih otaca

635. Podjela. Neprijatelji koji se protive našoj ustrajnosti. Važnost ustrajnosti. Načini ustrajnosti.

636. Uzalud se čini dobro ako se to prestane prije kraja života. (sv. Grgur)

Neka se kod kršćana ne traži početak, već kraj. Pavao je loše počeo, ali je dobro završio. Hvali se Judin početak, ali mu se kraj zbog izdaje osuđuje. (sv. Jeronim)

Ustrajnost je ostvarenje kreposti odgojiteljica do zasluge, *posrednica* do nagrade..., branik svetosti. (sv. Bernard)

Dobrim životom smatram trpljenje zala i činjenje dobra i ustrajavanje u tome sve do smrti. (Isti)

Što mi koristi ako vinograd cvjetajući obeća sve, a onda, ili zbog navale zvijeri ili zbog velike tuče, uništi svu nadu u plodove. (Euzebije)

MUKA GOSPODINOVA

637. Majku si ubio, reče jedan rimski govornik ubojici. Majku si ubio. Što još da kažem? Majku si ubio. Ah, moji dragi, mi smo ubili Boga, našeg Oca. Mi smo bogoubojice, što da još kažem itd. Ja sam ne mogu vam izložiti okolnosti ove smrti bez da osudim i sebe samoga. Tko će dati vodu glavi mojoj i očima mojim vrelo suza da plačem danju i noću?

Da, imamo dosta razloga za plakanje. Žalosni poj Crkve, crnilo, tišina zvona, ogoljeni oltari, prekrivene slike, ugašene svijeće, veličina grijeha koje smo počinili, sve nas to treba baciti u duboku tugu, tvrđi smo od kamena, hladniji od mramora, dok je sva priroda zbog smrti

Gospodinove plakala i obilježila svoju tugu. Glasnici mira plakahu gorko, *samo čovjek ne suosjeća, čovjek, za kojega jedinoga Krist trpi.* (sv. Augustin)

Ali *nemojte plakati nada mnom, već plačite nad sobom.* Opis muke i okolnosti.

U nama je naš Gospodin silno strahovao, da bi se odjenuo našim slabostima i da bi našu slabost ogrnuo u čvrstinu svoje snage. (sv. Lav)

Razlučiti cijelu muku na 3 ili 4 postaje: a. od uhićenja u maslinskom vrtu do sudaca. b. do krunjenja trnovom krunom; c. do Kalvarije; d. Raspinjanje i smrt.

638. Marija je tako povezana s križem da se križ može smatrati Marijom i Marija križem. Marija je naša nada, križ je također naša nada. Napravimo dakle sretnu sintezu, pozdravimo Mariju riječima križa.

Isus mučen svojom ljubavlju, po svojim krvnicima, a i Otac ga ostavio.

Mnogi se i danas sablažnjavaju Judinim zločinom, a ne čuvaju ga se. (sv. Beda)

Do pretjeranosti su mrcvarili, ne udove, već rane. (sv. Ciprijan)

Izašavši polumrtav iz povorke, posve izudaran, natopljen vlastitom krvlju, dolazi na vrata našeg srca govoreći nam, draga dušo, pogledaj stanje u koje si me dovela, to su tvoje nečistoće, to si...

Zaključak. Evo ga u istom stanju kakvo je bilo na Kalvariji. *Evo čovjeka!* Evo ga, kršćani, prepoznajete li ga? Ah, Gospodine, jesi li to ti? *Što su udarci na Tvojim rukama?*

Prava propovijed

639. Razgovarali su o prelasku, što se imao ispuniti u Jeruzalemu. (Lk 9)

O izlasku na Muku bojim se govoriti jer će mnogi po njenu prepričavanju postati gori, kao Juda, ali pobožnost vaše pažnje koja vam se odražava na licu jača moje pouzdanje. Priđimo Mariji koja stoji uz križ i štuje ga, i recimo s njom: O, Križu sveti!

Sv. Bonaventura kaže: *Sveti evanđelist Muku naziva izlaskom, i to s pravom, jer u njoj se dogodio: izlazak boli, izlazak poniznosti, izlazak ljubavi.*

1. Točka

Veličina Kristove žalosti u smrtnoj borbi. *Žalosna je duša do smrti* itd.

Isus je tako znao sve što se s njime ima dogoditi. (Iv 18)

Izgledalo je kao da plače ne samo očima, već svim udovima. (sv. Bernard)

Što je više suza, to se gorčom pokazuje unutrašnja žalost. *Tugovao je zbog zajedničkih grijeha sviju.* (sv. Toma) *A on je čovjek boli* itd.

2. Točka

640. O, izlasku poniznosti! Od Jude izdan i prodan, od vojnika vezan, zaušnicama udaran, izrugan, bičevan; stavljen iza Barabe, od svih napušten, ne samo od Židova, ne samo os svojih, itd.

Ponizio je samoga sebe sve do kraja, sve do sramote pljuvanja i bičevanja. (Origen)

Ne samo da ga svi ljudi preziru, već na svim mjestima, u vrtu, u kući Aninoj, gdje ga šamaraju, u Herodovu dvoru, gdje mu se rugaju, u predsoblju Kajfinu, gdje ga pljuju, u Pilatovu sjedištu, gdje ga bičuju, stavljen je iza Barabe i osuđen itd.

Iskorijenimo ga iz zemlje živih, da mu se ime nikada više ne spominje. (Jr 11) Poticaj na poniznost.

3. Točka

Više križ, više čavao, više rana, da nas je Bog zaista ljubio. (sv. Bernard) Sve to je, naime, htio pretrpjeti, da bi se u ranama tijela vidjela nutrina ljubavi... Neka se u toj veličini muke promatra veličina ljubavi. (Isti)

Zbog pretjerane ljubavi svoje, kojom nas je ljubio zaista je pretjerana kaže sv. Bernard jer nadilazi mjeru, nadvisuje uobičajeno, potpuno je iznad svega. Kristovu ljubav prema ljudima valja nazvati pretjeranom jer je on, vladar neba i ničega na zemlji potreban, htio biti bičevan ... za nevrijedne i nezahvalne grešne ljude.

Kad bi, čovječe, za Krista tisuću puta pretrpio smrt, nikada ne bi mogao uzvratiti za ljubav koju ti je iskazao. Ali što želi da tražiš? Samo to da, ako je mrsko ljubiti, barem ti ne bude mrsko uzvraćati ljubav.

Druga propovijed: o muci svete Marije

641. Ako su se nekoć brojne židovske kćeri sastajale da gorko oplakuju Jiftahovu smrt, s još se većim pravom vjernici moraju sastajati da plaču s Marijom, koja pregorko oplakuje svoga Sina.

Iznošenje muka njezinih. Uzroci muka. Način muka.

1. Točka

Ni jezik neće moći izreći ni um pojmiti kolika je bol tada prožimala Marijinu dušu. (sv. Augustin, *Propovijed o Kristovoj Muci*) Trpjela je koliko i svi mučenici skupa, slično kao i sam Krist, koliko se moglo trpjeti.

Sva okrutnost koja je nanesena tijelima mučenika bila je malena ili, bolje reći, ništa u usporedbi s tvojom mukom. (sv. Anzelmo, O izvrsnosti Djevice)

Preteške je muke podnijela. Budući da je trpjela iznutra, bila je više negoli mučenica. (sv. Jeronim, Propovijed o Uznesenju) Trpjela je bez utjehe, dok su mučenici usred patnji imali obilje utjehe.

Kao što je nazivaju djevicom nad djevicama, tako bi je trebali zvati mučenicom nad mučenicima, jer je ondje pretrpjela sve boli što je i Isus trpio na križu. (Rikard od sv. Viktora)
Upravo će tvoju dušu probosti mač boli.

Koliko ozljeda na tijelu Sina, toliko rana na srcu majke, čavli o kojima je Kristovo tijelo visjelo na križu ujedno su probijali i Djevičino srce, nije bilo udarca što ga je tijelo Sina primilo, a da mu tužan odjek ne bi odgovorio u majčinu srcu. (sv. Jeronim, Propovijedi)

Za svaki udarac Sinu ona je bila ranjena nebrojenim udarcima. (sv. Šimun) Kad bi se bol Marijina razdijelila na sva stvorenja koja mogu trpjeti, sva bi odmah umrla. (sv. Bernard)

Doista bi umrla od jačine boli da je Bog nije sačuvao. (sv. Anzelmo) Bol je u svakom trenutku mogla ugasiti njezin život, ali ju je osobito čudo spasilo. (Isti)

2. Točka

642. O Marijo, o Marijo, pa ako moram i umrijeti samo da sudjelujem u tvojoj boli. (sv. Magdalena de Pazzi).

Majka nije bila odsutna od strašnoga prizora, zbog kojega je trpjela za Sina više no što se može vjerovati. (sv. Lovro) Nije rekla kao Hagara: Neću vidjeti mrtvoga sina.

Gledala je Sina svezanoga, a nije ga mogla osloboditi, vidjela je ranjeno tijelo, a nije mogla povezati rane, vidjela je kako krv teče, a nije ju mogla obrisati. (sv. Anzelmo) Ona je gledajući sve pretrpjela i sedam je puta postala mučenicom... (sv. Augustin, O mučeništvu Makabejaca)

I budući da nije bilo ljubavi kao što je Marijina, tako nije bilo ni boli slične Marijinoj. (Rikard od Sv. Viktora) Marija je ljubila više od svih, stoga je i više patila. (sv. Jeronim)

Rane umirućeg Krista bile su rane tugujuće majke. (sv. Bernard)

Nije bilo udarca što ga je tijelo Sina zadobilo, a da mu tužan odjek ne bi odgovorio u majčinu srcu. (sv. Jeronim)

Kad je Krist govorio: "Bože moj, Bože moj", itd., govorila je i Majka u srcu, kad je govorio: "Žedan sam", govorila je i ona u srcu.

Pojedine rane, razasute po Kristovu tijelu, bile su u Marijinu srcu sjedinjene. (sv. Bonaventura) Kao mrtva živeći, živjela je umirući. (sv. Bernardin)

3. Točka

643. Marija je trpjela s velikom postojanošću, s velikom smjernošću, s velikim sjedinjenjem. Djevica je po čvrstoj strpljivosti bila nebo-porporanj. (sv. Bonaventura) Mač je prošao kroz njezinu dušu, ali ona nije prešla preko granice smjernosti. (sv. Antun)

Ne kako ja želim, nego kako ti hoćeš. Tako je sva volja Krista i Marije bila jedna. Marijina je volja bila tako suobličena božanskoj volji da bi, u slučaju kad bi to bilo potrebno da se izvrši volja Božja, stavila i prikazala samoga Sina na križ. (sv. Antonin)

Treća propovijed: mjesta iz svetih otaca

644. Boga Ljudi trebaju Boga s toliko većom čašću slaviti, koliko je on nečasnih stvari podnio za ljude. (sv. Grgur)

Pogledaj rane onoga koji visi, krv onoga koji umire, cijenu kojom nas je otkupio, ožiljke onoga koji ustaje iz groba, glava mu je nagnuta za poljupce, srce otvoreno za ljubav, ruke pružene na zagrljaje, cijelo tijelo izloženo na otkupljenje. Razmislite koliko je veliko sve to, stavite to na vagu svojega srca, da vam se sav pribije na srce Onaj koji je bio za nas sav pribijen na križ. (sv. Augustin)

Sve stvorenje trpi s umirućim Kristom, sunce se zamračuje, zemlja se trese, stijene pucaju, hramski se zastor cijepa, grobovi se otvaraju, jedino je čovjek hladan, a samo za njega Krist trpi. (sv. Jeronim)

Začetnik je milosti viseći na križu napisao oporuku, dijeleći svima milosnu pomoć ostavlja apostolima progonstva, Židovima tijelo, Ocu duh, Djevici sina, razbojniku raj, grešniku pakao, kršćanima pokajnicima križ. (sv. Ambrozije)

"Žedan sam", veli Gospodin. "Gospodine, za čime žeđaš? Zar te više muči žeđ negoli križ? Šutiš o križu, a vičeš o žeđi?" "Žeđam, za čime? Za vašim spasom, za vašom radošću, a više me zaokuplja vaša muka negoli muka mojega tijela." (sv. Bernard)

U Gospodnjoj muci prikladno je gledati tri stvari: djelo, način i uzrok. Jer, u činima muke se preporuča strpljivost, u načinu poniznost u uzroku ljubav. (Isti)

O, dobri Isuse, što ti je? Zar mi treba da umremo, a ti spašavaš? Zar smo mi zgriješili, a ti nadoknađuješ? Djelo bez primjera, milost za ljude bez ikakve njihove zasluge, ljubav bez mjere.

Čovječe, pogledaj što za tebe trpim, nema boli kao što je ona koju trpim.

Tebe zovem, tebe, za kojega umirem, pogledaj kazne koje trpim, pogledaj čavle koji me probijaju, i koliko je god velika vanjska bol, unutarnji je plač mučniji jer uviđam da si tako nezahvalan, o čovječe... Više me muče rane od tvoga grijeha negoli rane na mome tijelu... Jao onima koji gledaju križ, ali ne kao Spasitelj gleda svoj, već kao Cirenac, kao tuđi. (Isti)

Ostanimo na križu, umrimo na križu, neka nas odlože tuđe ruke, a ne naša lakomislenost.

Četvrta propovijed

645. Križ raspetog Gospodina je velika otvorena knjiga cijelom svijetu. Otvoreni kodeks, iz kojega se čitajući i razmatrajući uči sveukupno uređenje kreposti. Nije pisao na koži, niti u kamenu, niti na drvu, već je Isus vlastitom krvlju na svojem tijelu napisao ovu knjigu i izložio je javno, kako bi je svi čitali. (Lovor Justinijani)

Motreći muku Isusovu priprosti i neuki ima što za čitati izvana, duhovni i savršeni čovjek ima što za razumjeti iznutra. Stavi moju filozofiju u svoju utrobu, Mudrost u tvoje rane, da u Tebi napredujem samo po knjizi ljubavi i Tvojoj smrti i da se izgubim za sve promjenjivo, tako da ja više ne budem ja, da ja u Tebi i Ti u meni ostanemo povezani neraskidivim lancem (bl. Henrik Susone).

Ovo je moja najuzvišenija filozofija, poznavati Isusa, i to razapetoga. (sv. Bernard) Tko ovo zna, neka ne traži dalje, jer je ovo savršena krepost i mudrost. (sv. Pacian)

Otajstvo muke od svega najviše iskazuje štovanje Boga Oca i najviše štovanje Gospodina. Boga Oca jer je to žrtva koja mu iskazuje beskrajnu čast i u kojoj su prakticirane najuzvišenije kreposti. Gospodina jer je to najveće djelo koje je učinio za slavu svoga Oca i jer je po tom otajstvu je pobijedio svoje neprijatelje.

646. Što je tako učinkovito u liječenju rana savjesti do li brižljivo razmatranje Kristovih rana? (sv. Bernard)

Tko god, dakle, bude ugrizen od zmija grijeha, neka pogleda na Krista i zadobit će zdravlje. (papa Hadrijan)

Ovo je krepost križa, da se neprestano, u spomen na Njega, odbacuje vojska grijeha i smrti u njihovoj sveukupnosti. (kardinal Hugues) U ovom ćeš znaku pobijediti. Primjer Konstantina.

Gospodin se ukazao sv. Edmondu, koji je još bio đak, rekavši mu da, ukoliko želi lako napredovati u savršenstvu, treba misliti na njegovu muku.

Neka ti Isus bude nada u srcu i neka ti slika križa nikada ne izađe iz svijesti. On neka ti bude hrana i piće, tvoja slatkoća i utjeha, tvoj med i želja, tvoje čitanje i razmatranje. (sv. Bernard)

Pobožnost Muci se sastoji od pet stvari: misliti na muku, štovati je, ljubiti, nasljedovati je i učiniti Gospodinu neko vanjsko svjedočanstvo ljubavi.

647. Primjena. *Od navike ne nastaje muka.* Gledajući Križ *čude se anđeli, divi se nebo, strahuje Zemlja, tijelo to ne može podnijeti, uho ne može istrpjeti.* (sv. Petar Damiani).

Razmotrio sam djela tvoja i uplašio se. Treba razmatrati s jedne strane Gospodina proslavljenog koji trijumfira na nebu, pribijenog gologa na križu, kako bismo bili obuzeti divljenjem.

Samilost. Uzdignuli su Krista u visinu da Ga svi vide, glasno zaviče da Ga svi čuju, pomiješa plač s povikom da se čovjek sažali, onaj koji nije potresen tim glasom teži je od Zemlje i tvrđi od stijene. (sv. Bernard)

Predan sam zaboravu od srca kao mrtvac.

Razmatranje. Pomireni smo s Bogom po smrti Sina Njegova. Njegova Krv zaziva veće milosrđe za nas nego naši grijesi kaznu.

Ljubav. *Ljubio sam te ljubavlju vječnom*. To je ono što čitamo u ranama Gospodinovim. Ja sam, rekao je jednoga dana Gospodin sv. Brigiti, uzvišena ljubav i savršeno milosrđe koje sada ljubi čovjeka isto srčano kao što sam to činio u vremenu moje muke.

O milosti! O snago ljubavi, ta ovako je najveći od svih učinjen najmanjim od svih! Tko je to učinio? Ljubav. (sv. Bernard) *Hodite u ljubavi kao što nas je Krist ljubio.* Volimo osobu koja nam je dala neki novac, a ne Krista koji nam je dao...

648. Za one koji ljube u udarcima Kristovim veličina je slasti, punina milosti, savršenstvo kreposti. (sv. Bernard) Sljepoće li Adamovih sinova, koji ne znaju ući u Krista po tim ranama! Muče se za ispraznosti iznad svojih sila, a otkrivena su vrata ka spokoju... Kroz te pukotine rana mogu okusiti kako je sladak Gospodin Bog moj. U njima spokojno spavam i odmaram se bez straha. (Isti)

Iz boka ti Isuse istječe izvor, koje teče u vječni život. (sv. Ciprijan)

Tvoje je srce probodeno zato da, oslobođeni od vanjskih uznemiravanja, možemo u njemu boraviti. (sv. Bernard)

Nauči boraviti u boku Kristovu, jer, ako je tvoja duša prijateljica ili zaručnica, nigdje ti krevet za spavanje neće biti ugodniji negoli u toj rani. Ako si golubica, tu će ti biti mjesto za gniježđenje, ako si odlučio biti vrabac, nijedno ti mjesto neće biti prikladnije za izdvojen i samotnički život od srca Kristova. (sv. Bernard)

Tko ne bi ljubio srce tako ranjeno, više ranjeno strelicom ljubavi nego kopljem. Tko ne bi ljubio to tako ranjeno srce? *Tko ne bi uzvratio ljubav Onome koji toliko ljubi?* (Isti)

649. *Uzalud sam se trudio, bez razloga sam istrošio svoju snagu.* (Iz 49)

Što će osjećati dezerter pred svojim Gospodinom, propao je prije svoje bitke, iz kojega će izvora tražiti milosrđe onaj kojemu prvo treba suditi zbog prezira milosrđa? (sv. Eucher)

Prema veličini opraštanja promatraj veličinu osvete. (sv. Bernard)
Tko će podnijeti srdžbu Onoga čija se blagost nije mogla podnijeti? (sv. Grgur)
Strašno je pasti u ruke Boga živoga.
Krist je trpio pružajući nam primjer da slijedimo Njegove stope.
Da me pogrdio dušmanin, bio bih podnio itd.

650. *Samilost Presvete Djevice*

Kao more tvoja je patnja neizmjerna. Ona trpi s obzirom na dobročinstva koja je dobila od svog Sina, i jer je majka. Kažem još i ovo, ona na neki način nosi svu bol koju je Otac vječni odredio..., vidjevši svoga Sina u kojega je stavio svu svoju milinu itd.

Ona trpi podno Križa, ona pred svojim očima vidi okrutnost razbjesnjelih krvnika kako raspinju njezina Sina. Podsjetite na priču o svetoj udovici s djetetom od 7 godina koje je željelo kršćanski umrijeti: oderali su ga živoga pred njegovom majkom kojoj je doviknuo, žedan sam. Aluzija na Isusa i Mariju. Sjedinite vašu dušu s Marijinim suzama. Stanite između Isusa i Marije, on vas gleda očima i kaže, žedan sam.

Marija vas gleda očima i kaže, žedna sam. Može se izraziti Ivanova bol, Magdalenina bol, bol pobožnih žena koje su se udarale u prsa. Bol se može prikazati, ali Marijina ne, budući nema dovoljno načina da bi se izrazila bol ove ucviljene majke. Ne mogu te primiti, primi me.

651. Stala plačući tužna mati, ispod križa. Čuje posljednje riječi svog predragog sina koji govori da je žedan. Žedan sam. Ova molba probada srce ove ražalošćene majke. Uzalud, o Marijo, žeđ tvojega predragog sina čini da liješ potoke suza. Nije on žedan zbog tvojih suza nego zbog spasa svojih krvnika, spasa svojih neprijatelja, spasa grešnika, vašeg spasa. Spas, kršćani i kršćanke, eto Isusove žeđi! Hoćete li mu uskratiti vaše suze pokajanja?

SAKRAMENT ISPOVJEDI I POKORE

Prva propovijed: Metode sakramenta pokore

652. Ispovjednik treba preuzeti uloge oca, učitelja, suca, doktora, liječnika, djelitelja otajstva Isusa Krista i naposljetku oca.

Otac. Nakon što nad pokornikom načini znak križa, zatraži blagoslov i kaže mu: *Gospodin*, prima ga s ljubavlju i srcem oca govoreći mu, blagoslivljam Boga, dragi brate ili dijete, jer vam je dao volju i hrabrost da se ispovjedite... Radujem se vidjevši vas da vjerno odgovarate njegovoj želji itd.
Potaknuti pokornika na tri čina: odricanje od sebe samoga i od zlog duha, prikazanje i sjedinjenje s Isusom Kristom, zazivanje pomoći Presvete Djevice...

653. *Učitelj.* Ako ne poznaje pokornika ili ako sumnja, pita ga za župu i vjeronauk. Ispituje ga o otajstvima sjedinjenja s Bogom, Presvetim Trojstvom i utjelovljenjem, o sakramentima pokore i euharistije. O zapovijedima Božjim i crkvenim, te o obnovi i čistoći. Ako je bio nemaran u ispitivanju sebe, a mogao je to učiniti, on ga vraća. Ali kako obično naprave malo ispitivanje sebe, rijetko ga se vraća prije nego ga se sasluša, poduči, potakne, s ciljem da ga se vrati poslije. Potakne ga barem na čine vjere o ovim otajstvima.

654. *Sudac.* Slušati mirno grešnika ne prekidajući ga, barem dok ne navede veličinu, vrstu i okolnosti grijeha. Ako ne kaže koje je vrijeme proteklo od njegove zadnje ispovijedi, ako je plašljiv i ako se sumnja po njegovom ponašanju da je počinio grijeh koji se ne usudi reći, tada ga treba ohrabriti riječima hrabro, čuo sam ja dosta toga. Nakon što kaže grijehe kojih se sjeća, treba ga ispitati o zapovijedima Božjim i crkvenim, 7 glavnih grijeha, primljenim sakramentima pokore, euharistije i braka, o zadaćama njegovog posla.

Nakon što ga se sasluša i ispita, ako je pripravan za odrješenje, izgovara *Smilovao ti se Bog* itd., u protivnom se ostavlja ova molitva za kraj u obliku odrješenja.

655. *Doktor.* On ga nagovara na kajanje predstavljajući mu uvrede koju je učinio Bogu beskrajno svetom i strašnom. Njegovu nezahvalnost i uvrede prema Gospodinu. Radost koju je pripravio đavlu i njegovo služenje njemu. Gubitak zasluga, krsne i rajske milosti. Opasnost u kojoj

se nalazi da padne u pakao. Dobrota i strpljenje Božje prema njemu: nije dopustio, čuvao ga je dok itd., vodio ga je dovde dok itd., pružao mu ruke za itd., dok u paklu kažnjava toliko jadnika koji nisu počinili toliko grijeha. Potaknuti ga na čin kajanja. Obnoviti krsna obećanja.

656. *Liječnik.* Nakon što ga je tako pripremio i potaknuo na obraćenje, prosuđuje da li je uputno da mu odbije ili odgodi odrješenje zbog sljedećih zapreka: neznanje, navika, prigoda prirodna ili osobna, obnova, pomirenje, kritika ili poseban slučaj, kajanje.

Dvije vrste prigode kojima se grešnici izlažu: po naravi grešna. Takve su: posjećivanje lakih žena ili kohabitacija, zabave, kabare, loše štivo, proste slike, plesovi, proste pjesme, balovi, komedije. Prigode osobne ili slučajne, takvi su razni poslovi poput sukoba, magistrature, trgovanja, profesije advokata, prokuratora, stražara itd.

Još je potrebno odgoditi ili odbiti odrješenje onima koji pružaju priliku za grijeh drugima i to: autorima i prodavačima loših knjiga, čuvarima lascivnih slika, komedijašima, lakrdijašima, začetnicima nepristojnih zabava, balova, ludosti, itd. ženama otkrivenog vrata ili kićenih nagih haljina, prodavačima rumenila, gostioničarima i krčmarima tijekom službe Božje, vlasnicima kockarnica, izgovarateljima nepristojnih riječi, očevima, majkama, učiteljima, učiteljicama koji izazivaju sablazan.

Također treba odbiti ili odgoditi odrješenje svećenicima koji loše žive svoje svećenstvo, koji su nositelji službe a ne borave u župi, koji ne nose tonzuru, mantiju, koji mole brevijar ili misu žurno i nečedno mise, lihvarima, brijačima koji rade blagdanima i nedjeljama.

657. Ako pokornici ne žele ostaviti ove grijehe ili prilike treba im odbiti odrješenje. Ukoliko to žele i obećaju treba im odrješenje jednostavno odgoditi, ukoliko postoji navika, kako bi učinio da grešnici koji griješe po navici, uvide opravdanost postupka, ispovjednik bi im trebao ganutljivo izložiti razloge odgađanja odrješenja.

Grešnik se beskrajno udaljio od Boga po grijehu i po tolikom ponavljanim grijesima, toliko vremena, a misli da će mu se onda u trenu približiti. On se svezao i privezao s toliko lanaca i misli da će ih slomiti odjedanput. Primjer sv. Augustina.

grešnik si je grijehom načinio toliko rana, ponovljenih, dubokih, i on itd. Primjer tjelesnih liječnika koji ranu liječe tek nakon što izbace gnoj. Teškoća da se promijeni ili stvori neka navika.

Primjer prve crkve koja je odgađala 4, 5 i 10 godina odrješenje uz odobrenje svetih otaca. Usporedba ili primjer nekog upravitelja koji nakon što je više puta izdao svoga kralja i nakon što ga je uvijek tražio oprost, ponovo ga izdaje i ponovo traži oprost, hoće li se kralj pouzdati u njegovo obećanje? Primjer sluge koji je više puta okrao svoga gospodara.

Prema sv. Grguru milost ima svoj dan, i taj dan ima svoju zoru, jutro, svoje podne… Milost ne ulazi odjednom u dušu.

Ako je sadržaj sakramenta sumnjiv ne može se dijeliti sakrament. Dakle, da li je pokajanje grešnika iz navike sumnjivo. Dakle itd.

Iskustvo pokazuje korisnost odbijanja odrješenja. Budući da se nitko od onih koji dobiju odrješenje ne obrati te isprazna utvara odrješenja strmoglavljuje i vodi veliki broj osoba u pakao. Pokornik kojemu su odriješeni grijesi ne misli više na obraćenje, na činjenje pokore. On s lakoćom griješi jer će s lakoćom biti i odriješen. Naprotiv itd.

Ispovjednik će mu reći da on ne želi na sebe uzeti njegove grijehe... da on jedino traži njegovo kao i svoje spasenje, da bi mu bilo jednostavnije dati mu trenutno odrješenje radi njegovog komoditeta ali…

658. Nakon što ga je naveo da prihvati odbijanje i zapovjedio da izbjegava ili ograniči takve prilike ili da učini takvu pokoru, daje mu sredstva kako se zaštititi od grijeha do dana koji će mu naznačiti kao dan povratka na ispovijed.

Ova sredstva su opća ili posebna. Ima 6 općih sredstava: izbjegavanje grešnih prilika i društva, česta ispovijed i pričest, molitva navečer i ujutro s ispitivanjem i obnavljanjem krsnih zavjeta, ili mislena molitva, pobožnost Presvetoj Djevici, čitanje dobrih knjiga, duhovna osama. Postoji više posebnih sredstava koji su stavljeni na raspolaganje razboritosti i umješnosti ispovjednika, a to su ona sredstva koja će mu ispovjednik dati za pokoru bez da jako optereti njegovo sjećanje.

659. *Djelitelj otajstava Isusa Krista*

Prije nego mu dade odrješenje ohrabrit će ga govoreći o slatkoći jarma Isusa Krista kad se nosi s ljubavlju, o muci koje njegovo obraćenje uzrokuje đavlu, o nadi i radosti u kojoj će biti nebo vidjevši obraćenje po odrješenju koje će mu dati.

Pokazat će mu veliku dobrobit od odrješenja, djelo veće od stvaranja svijeta, da će biti opran u krvi Isusa Krista, da će đavao izići iz njegove duše te da će ući Presveto Trojstvo, da će ponovo postati prijatelj s Bogom, obećava mu posjed raja, zasluge za dobra djela itd. Dati mu odrješenje sjedinjujući se s Gospodinom i Presvetom majkom.

660. *Otac.* Nakon što je započeo blagošću oca, tako treba i završiti radujući se s penitentom njegovoj sreći, preporučujući mu budnost nad samim sobom u odnosu na svijet i na đavla, preporučujući mu pobožnost Presvetoj Djevici, kojoj može zahvaliti svoje obraćenje i svoju ustrajnost ukoliko je moli i ukoliko joj je uistinu pobožan, neka ide po izlasku iz ispovjedaonice zahvaliti Presvetoj Djevici i predati joj u ruke milost koju je dobio i po Presvetoj Djevici zahvaliti Gospodinu i cio mu se predati.

Na koncu reći mu sjedinjen s Gospodinom idi, dragi brate, u miru, neka se uzmognemo obadvojica susresti u nebu. Neka te blagoslove Gospodin i njegova Presveta Majka.

Druga propovijed: koja je sreća sačuvati nevinost

661. Tko će se uspeti na gori Gospodnju ili tko itd.

Neka nam kao na slici naslikano bude djevičanstvo i život blažene Gospe, tako da nju uzimate uzor za život. (sv. Ambrozije)

Presveta Djevica je uzor nevinim dušama, a Magdalena pokornicima.

Nacrt propovijedi. Stanje duše nevinoga je časnije, ugodnije i sigurnije od stanja pokajnika. Bog dokazuje kako je glupo izgubiti nevinost, koja se možda neće moći ponovno zadobiti.

Razlagati o Pismu, Ocima, razumu, primjerima, odgovorima na prigovore. Dokazuje to i demon po Pismu, Ocima, usporedbama zaključivanju, razumu. Mi to dokazujemo.

1. Točka

Duša koja nije izgubila svoju nevinost ime veliko pouzdanje u Boga. Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih itd. Nizašto me srce moje korit neće u cijelom životu mom. (Job)

Hodio sam u nedužnosti srca svojega u domu svojemu. (Ps 100)

Nevina duša je bez grižnje savjesti i lako se vraća sebi samoj, grešnik je naprotiv u neizvjesnosti da li je njegova pokora valjana.

Ne recite, trebam kušati slast uživanja, činit ću pokoru… jer nije u vašoj moći činjenje pokore.

Bez mene ne možete ništa učiniti…. jedna propast povlači drugu…

Moja je odmazda i nagrada u vrijeme kad im noga posrne. (Pnz 32)

Odvrati li se pravednik od svoje pravednosti i stane činiti nepravdu, postavit ću mu zamku. (Ez 3, 20) Kako je strašna ova kazna! Nabrajanje prilika grijeha u kojima Bog dopušta da se padne.

Kada je hladan napušta grešnika, ne zove ga, ne otvara mu čula, ne ulijeva mu milost. (sv. Augustin) Tko će izdržati pred hladnoćom lica njegova. Bog mora upotrijebiti svu svoju moć da bi vas obratio itd.

Bog je dopustio da sv. Petar padne u smrtni grijeh kažnjavajući jedan laki grijeh čega se onda vi sve morate bojati! Što je zavrijedio čovjek pa da mu daješ svoju milost, Gospodine, na što se mogu požaliti ako me ostaviš ili što mogu s pravom zadobiti, ako ne učiniš ono što tražim itd. (Toma iz Kempisa) Bog proizvodi u nama i htijenje i djelovanje. (Fil 2)

2. Točka

662. Zavodnik vam skriva pravdu kad vas navodi na grijeh i sugerira da vidite samo milosrđe, kaže vam nakon toga ćete se obratiti… Nikad ne vjeruj neprijatelju svojemu. (Sir 12,10)

Dušmanin je držao moju volju i time mi je nametnuo lanac i svezao me. (sv. Augustin, *Ispovijesti,* knjiga 8.) Pobijeđeni robuju pobjedniku. (2 Pt 2)

Koji ih drži u ropstvu da vrše njegovu volju. (2 Tim 2)

Kad neki konjanik želi da nepokorni konj brže napreduje, on mu dade zobi, timari ga itd., ali ako manje razmišlja o tome, stavi mu uzde, uzjaše ga itd. Tako i đavao.

On čini poput generala vojske koji zauzima grad na prijevaru itd... lijepa obećanja, ali kad uđe u grad, on pljačka itd.

Kad đavao uđe u vaše srce, on čuva sve prilaze, sprečava vas da idete na ispovijed itd. Dok jak čovjek, dobro naoružan itd. Svaki đavao ima neku posebnu opačinu kojoj on snažnije doprinosi, i kad ste pristali, on ulazi u vaše srce i čin i da ju počinite više puta kako bi ga drugi đavli hvalili da je dobro obavio svoj posao, da je obeščastio Boga te da je otežao vašu ispovijed. Vrtim ga kao vir, kaže đavao za jednog pustinjaka.

663. Aktualni grijeh u nama stvara požudu i naklonost prema zlu, poput istočnog grijeha. Kako se požuda istočnog grijeha ne gasi krštenjem, tako se ni osobna požuda ne gasi s ispovijedi. I ludo on pođe za požudom kao što vol ide na klaonicu i ne znajući da će ga to života stajati. (Izr 7)

U Svetom Pismu ne nalazimo nigdje da Bog grešniku posebno obećava da će ga izbaviti od grijeha, ali na više mjesta Bog prijeti da će ga kazniti, napustiti. U čovjeku u grijehu kojeg ne odbacuje koji zaziva njegovo milosrđe, nema ništa osim njegove pravde.

Vidimo prema iskustvu da većina, nakon prve pogreške, pada zatim dalje u druge itd. Ako se ne možete sada, uz obilje milosti koju vam Bog daje, oduprijeti napasti… kako ćete kad…

Nedužnost svoju do zadnjeg daha branim, pravde svoje ja se držim, ne puštam je. (Job)

Bolje je izbjeći zmiju nego liječiti ranu, držati odjeću čistom nego je prati nakon što je zaprljamo. Haljina od satena na koju smo dopustili da padne masnoća neće nikada biti tako lijepa kao što je bila prije niti će biti tako prodana.

Koje je najveća usluga koju možete pružiti osobi koja je doživjela brodolom? Je li to zlatan prsten, kruna ili daska?

Treća propovijed: nužnost pokore

664. Obratite se. (Mt 39 O Presveta Djevice, nevine duše te imaju za uzor, a pokornici te imaju za utočište. Zato pomozi mi itd.

Nužnost obraćenja potvrđuju Pismo, Oci, sabori, razlozi dani od Boga. naši primjeri i odgovori na primjedbe. Zaključak, parafraza riječi sv. Pavla Dj 17 Bog poručuje ljudima da se svi obrate.

Ako se ne obratite, svi ćete tako propasti. (Lk. 13) Ako bi neki redovnik kamaldolac koji je živio 30 ili 40 godina u pokorništvu, po zapovijedi Božjoj izišao iz samostana kako bi vam propovijedao, ne biste li u mnoštvu pojurili na njegovu propovijed, ne biste li mu vjerovali, ne biste li ga slušali poput Božjeg glasnika itd.

Sv. Ivan Krstitelj po zapovijedi Božjoj, nakon 30 godina, izišao je iz pustinje kako bi propovijedao. Ali što je rekao? Obratite se. Kad je Gospodin prvi put propovijedao, rekao je istu stvar i zapovjedio je svojim apostolima da to čine nakon njegovog Uzašašća. Sada Bog poručuje ljudima da se svi obrate. (Dj 17)

Tertullien kaže da je Bog odlučio ne dati nam oprost naših grijeha samo tako i za ništa, on želi da ga mi otkupimo s novcem pokore i kao što trgovac ima običaj da provjerava novac koji mu dajemo, tako i Bog važe našu pokoru da li je dobra itd.

A obraćenje je svim ljudima koji su se u bilo koje vrijeme okaljali nekim smrtnim grijehom bilo nužno za zadobivanje milosti i pravednosti. (*Tridentski sabor,* sjednica 16, glava 25)

Uvrijediti Boga i ne činiti pokoru je kao uvrijediti čovjeka i ne žaliti zbog toga… Vi ste uvrijedili najvišu Uzvišenost i to vas ne muči; uvrijedili ste Boga … kralja kraljeva itd. i vi jedete, spavate…

665. *Grijeh.* Božje nezadovoljstvo više izaziva nedostatak osjećaja krivnje negoli samo griješenje. (sv. Krizostom, *Propovijed* 40) Pazio sam i osluškivao nitko se ne kaje zbog pakosti svoje, i ne govori: "Što učinih?" (Jr 8)

Kad bi vam neki naoružani čovjek rekao, maknite se ili ću vam mačem probosti tijelo i da vi ostanete tvrdi ne maknuvši se, ne bi li to bilo kao da mu se rugate i da pokazujte da se uopće ne zabrinjavate. I Bog vama kaže, izađite iz lošeg stanja u kojem se nalazite, napustite…. inače ću baciti strelice moje osvete itd.

Ako bi vaš sluga donio blato u vašu sobu, ne bi vas zadovoljio rekavši vam da više to neće činiti nego mora ukloniti ono što je donio, inače…

Što obraćenje brzo ne rastopi kod grijeha, uskoro on svojom težinom vuče na druge. (sv. Grgur)

Počinjeni grijeh stvara sklonost i podražaj za činjenje drugog grijeha. Čovjek koji ostaje u grijehu bez činjenja pokore je na rubu pakla… smrt nenadano dolazi… ne znate u koji čas. Čovjek gubi velike zasluge i velika bogatstva koja je mogao steći čiji i najmanji dio vrijedi više od čitavog svijeta i čiju vrijednost ne bi mogli izreći ni anđeli ni Presveta Djevica…

Onaj koji ne ljubi Boga gubi sve ono za što je živio. (sv. Augustin) Ako se ne obratimo, past ćemo u ruke Gospodnje. (Sir 2)

Jeste li vi sigurniji u svoje spasenje od sv. Pavla koji reče trapim svoje tijelo itd., od svetog Ivana Krizostom koji je rekao svojim svećenicima, ne vjerujete mi ali istina je, imam puno razloga da se drhtim na pomisli za svoje spasenje?

Jeste li pobožniji od svetog Bernarda koji je rekao, zašto nemam bujicu suza, da preduhitrim i izbjegnem moj plač nad plačevima i škrgutanje zuba u drugom životu?

Od dvije stvari treba konstatirati jednu ili da su ovi sveci bili slaboga duha … nisu imali razbora da spoznaju veličinu Božjeg milosrđa, ili priznati da smo mi neosjetljivi za Boga i rugobu grijeha…

Prvo lice pokore vam se može učiniti tvrdo, ali nije tako kako ka vi zamišljate. Pomoć Božanske milosti, pomazanje Duha Svetoga, blagost ljubavi Božje, pomoć Presvete Djevice i svetaca i navika učinit će vam slatkim ono što vam izgleda pretvrdo itd.

666. *Sada poručuje* itd. Bog beskrajno velik objavljuje *ljudima* ne đavolima*,* da je njima učinio toliku milost ljudima, za koje je toliko toga učinio. Čeka vas već dugo vremena… hoćete li ga prezirati? Pruža vam ruke… hoćete li ga izbjegavati?

Svi, bez i jedne iznimke, opterećeni su grijesima. *Da se obrate.* Činite pokoru ako ste pametni… donesite odluku… *Sada*, odmah, bez odlaganja. Možda više nećete imati vremena… Imate ispovjednike koji će vas rasteretiti… propovjednike ...

Neka vam se ne dogodi ono što se dogodilo nekoć onom katekumenu kojega je, nakon dugog odlaganja krštenje, iznenadila bolest u nekoj šumi u kojoj nije bilo ni vode, te je stao vikati: *Gore, krstite me, ptice, krstite me. . .* Ali nije bilo krštenja za njega.

Jednoga ćete dana i vi biti iznenađeni... Ne pitajte što me požuruje da činim pokoru…jer vas sve požuruje Gospodin, sveti oci, strah od pravde i dobrote Božje. Ljubav Kristova požuruje nas.

Nešto ti se čini nepodnošljivim, a ako se s vremenom privikneš, nije ti više tako naporno, malo kasnije postane ti lako, a još kasnije počneš uživati. (sv. Bernard) Vrijeme je da grijehu dođe kraj.

Ondje, tj. u čistilištu, ono što je ovdje bilo zanemareno plaća se stostruko. (Isti) Pokora čistilišta nije zaslužna.

Četvrta propovijed: znakovi istinske pokore

667. Obratite se k meni svim svojim srcem. Pokora je promjena: *obratite se.* Ona mijenja naše srce: *svim svojim srcem*.

1. Točka

Pokora je čudesna preobrazba. Sam će sebe čovjek zanijekati i cijeli će se promijeniti. (sv. Ambrozije, *O obraćenju*, knjiga 2)

Sveti Pavao obraćenog čovjeka naziva novim čovjekom, novim stvorenjem.

Tridentinski koncil izjavljuje da istinska pokora sadrži odbacivanje svakog grijeha, odluku i početak novog života itd. Ondje gdje nema popravljanja, ondje je obraćenje isprazno. (Tertulijan, *O obraćenju,* knjiga 2) Ništavna ispovijed, beskorisna i svetogrdna pričest itd.

Gle mladića bezbožnog psovača itd... ako bih vam rekao, nakon Uskrsa on će biti pobožan, čist itd., vi biste rekli, bila bi to lijepa promjena, ova promjena je desnica Višnjega, smatrajte sigurnim da je njegova ispovijed bila ništavna ako se ovakva promjena nije dogodila u njegovom srcu.

Sakramenti novog zakona primljeni dostojanstveno dodjeljuju posvetnu milost sa sedam darova Duha Svetoga i samoga Duha Svetoga… koji različit domaćin u srcu od onog prvog tj. grijeha.

2. Točka

668. *Razderite srca vaša, a ne halje.* (Joel 2) To je srce koje Bog traži: *Srce raskajano, ponizno, Bože, nećeš prezreti. Načinite sebi novo srce i nov duh.* (Ez 18)

Novi duh, tj. nove misli, osjećaji, razmišljanja. Vi visoko cijenite svjetovne veličine itd. Novo srce tj. nova volja, naklonosti itd.

Sveti Grgur nas je ovdje upozorio na dvije pogreške. Prva je um često sam sebi laže o sebi i događa se da namjera u nutrini prikriva jedno, a da površina misli koja djeluje u duhu pokazuje drugo. Misli našeg duha smatramo stanjima srca, zamisli naše mašte držimo sklonostima volje.

To što pročitamo u knjizi ili izgovorimo ustima čin kajanja, ne znači uvijek da smo načinili čin kajanja, on je samo u srcu… po čemu se prepoznaje je li istinit? Po učincima, ako vraćate dobro drugoga… ako…Taj narod me štuje samo usnama itd. (Iz)

Ili drugom prigodom mijenjamo život ali ne mijenjamo srce. Taj događaj, loš posao koji… Promjena se događa jedino oko vas, ne u vama, kao kad bi oni koji su mi zdesna prešli na moju lijevu stranu, oni bi ostali isti promijenili bi samo mjesto.

Čovjek koji ne zna postupati s konjima, loše čini rekavši da zna na mah zaustaviti snažnog konja usred trka samo zato jer se ispriječio zid koji ga je zaustavio… Ući u pojedinosti mana itd.

3. Točka

669. Kad budeš tražio Gospodina Boga svoga, naći ćeš Ga ako Ga budeš tražio svim srcem svojim i svom dušom svojom. (Pnz 4)

Bog ne traži sav vaš novac, nego smo dio u milostinji, ne traži sve prihode vašeg nasljedstva nego samo udio za siromahe. Ali traži cijelo vaše srce bez zadrške, što se tiče ljubavi, što se tiče sadržaja, vremena, za uvijek. Podijeljeno je srce njihovo i brzo će propasti. (Hoš 10)

Bog ne drži do vašeg obraćenja, ako ne napustite grijeh, poput trgovca koji u oluji baca svu robu u more kako bi spasio svoj život ili poput čovjeka kojega su napali lopovi i kojima on kaže, držite, evo vam moj novčanik, nemojte me ubiti… Vi kažete Bogu evo moje srce, ali kad ne bih bio smrtan, kad ne bi bilo pakla ni pravde, ne bi me bilo briga za tebe.

670. Ispovjednik vam ponovo pokazuje vaš grijeh, kao što je učinio prorok Samuel s Izraelcima, činite dakle pokoru poput njih, recite *sagriješih.*

Izlij kao vodu srce svoje pred licem Gospodnjim. (Tuž 21)

Poput vode, ne poput ulja, vina ili mastila. Itd. Ne želite učiniti zlo vašem bližnjemu, ali vas veseli ako ga ono sustigne… Pomirili ste se s vašim neprijateljem, ali ste hladni s njim itd. Vaša posuda pokvarenosti još nije ispražnjena…., treba napustiti čak i privid grijeha. Ne stavlja se skupocjena vodica u posudu koja nije posve prazna, posve čista. Tako i Bog milost itd.

Mladić iz Evanđelja, koji se obratio Gospodinu, je izgubio svoj poziv, stoga što je još bio navezan na svoj imetak.

Kao vodu, ne kao novac, jer kad ga razaspeš, opet ga skupiš, ali vodu gaziš je nogama. Ako ne izbjegavate prilike za grijeh, ako promjene ostavite za budućnost…., vaše obraćenje je prividno.

Ovo očigledno pokazuje da je većina ispovijedi hinjena, patvorena itd. Jeste li nakon ispovijedi čistiji, itd. Ispit. Ako vaše oči, vaše ruke još uvijek služe đavlu za grijeh, može li se prosuditi da je on napustio vaše srce? Praksa, moliti Boga po posredovanju Presvete Djevice i svece za pokajanje, činiti milostinju itd.

Peta propovijed: znakovi lažne pokore

671. Postoji šest znakova lažne pokore. Pokora je zakašnjela, nesavršena, prirodna, samo vanjska, neplodna, nestalna.

Od kasnog obraćenja, koje je ponajviše lažno, odvraćaju Pismo, Oci, razumski razlozi, Bog, od obraćenja koje ako se odgađa do smrti, postaje nevoljko, ako do starosti neplodno, ako do sutra nesigurno. Lažno je obraćenje neautentično ili zato što ostavlja sklonost prema grijehu Lažno je obraćenje u cijelosti vanjsko, jalovo i nepostojano i od njega odvraćaju Pismo, Oci, razumski razlozi, usporedbe.

1. Točka

Grešnici koji preziru važan savjet onih koji kažu da je čovjek koji padne u smrtni grijeh obvezan obratiti se odmah, izvrgavaju se riziku lažne pokore.

Ne oklijevaj vratiti se Gospodinu, i ne odgađaj iz dana u dan jer iznenada će Njegov gnjev planuti, i u čas osvetni ti ćeš propasti. (Sir 5)

Sveti Antonin, sveti Bonaventura, Tostat, Cajetan i mnogi drugi veliki učenjaci, desetak njih, kažu da ova opomena Duha Svetoga nije samo savjet nego i zapovijed obvezuje uvijek i zauvijek.

Kako štovati Boga i htjeti ostati njegov neprijatelj? Smrt koja nas može iznenaditi svakoga časa i opasnost da padnemo u nove ponore, moraju nas potaknuti da ne odgađamo naše obraćenje… bojimo se gangrene …

Đavolska prijevara vas potiče da odgađate pokoru do smrti jer je pokora tada nehotična, pokora koja se čini u starosti je neplodna; pokora koju odgađamo za budućnost je neizvjesna.

U Pismu ne nalazimo da su sveti proroci nagovarali nekoga tko je osuđen na smrt, da čini pokoru. Mojsije, sišavši s brda, pobio je mačem 23 tisuće Izraelaca koji su se klanjali zlatnom teletu...

Obraćenje koje se traži od slaboga slabo je, obraćenje koje se traži od umirućega bojim se da i samo ne umre. (sv. Augustin, *Propovijed 47*)

Kako ćeš u svojoj starosti naći ono što u mladosti nisi sakupio? (Sir 25)

Imate tri doba za odlazak u nebo: mladost, zrela dob, starost. Starost je iznemogla, slaba itd. a vi čuvate strogost pokore i isposništvo za starost dok itd. Krivo je to što je želite samo odgoditi za sutra, jer je ona tada neizvjesna. Milost ne ovisi o vama itd.

2. Točka

672. Odbacite od sebe sva vaša bezboštva. (Ez 18.) Ispovijedi odgađane za Božić, Uskrs, redovito su nesavršene, forsirane i nemarne. Zabilježite ovu riječ: *Sve:* ako je dvanaest rupa koje top napravi na brodu, nije dovoljno začepiti njih jedanaest, jedna jedina koja ostane kroz koju može ulaziti voda, može uništiti brod. Ako ste se odrekli smrtnih grijeha, ako ste… Henoch, iako je živio 365 godina u službi Božjoj, povučen je iz ovog svijeta zbog bojazni da ne postane zao pošto se našao u prilici grijeha među pokvarenim narodima.

Duša njegova bila je draga Gospodu, zato ga je On hitro izbavio od zloće ljudi oko njega. (Mudr 4) A vi, kad vi itd.

Naravna pokora je kriva. Tko vrši zapovijed samo iz straha, ne čini ono što mora i zato zapravo i ne čini. (sv. Grgur)

Bojati se da ćeš biti spaljen je posve prirodna stvar. Ništa ne stvara pouzdano i postojano obraćenje osim mržnje prema grijehu i ljubavi prema Bogu. Kad vas pokreće samo ropski strah, ljubav prema Bogu i mržnja prema grijehu ne stanuju u vašem srcu.

Usporedba s vukom koji se noću prikrada toru kako bi ugrabio ovcu ali odustaje kad čuje lavež psa, ne možemo reći da se vuk promijenio itd., kaže sv. Augustin. On se boji dok odustaje ali ne prestaje biti vuk.

Tražite tu ljubav, činite poput Zakeja kojemu je Gospodin rekao: žurno siđi. Činite sada pokoru, ne čekajte smrt: Nije u smrti onaj koji misli na Tebe o Bože. Ne čekajte starost. Mladić je na svom putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega. Ne čekajte buduće vrijeme. Tko nije spreman sada, sutra će biti još manje.

Poticaj. Ostavite svoju oholost itd. Primio ga je s radošću. Ne iz straha ili kajanja nego radosno, usrdno za ljubav Božju. Mir ljudima dobre volje. Recite mu pogledaj na našu slabost, svemogući Bože.

3. Točka

673. Izbavi me od čovjeka zlobna i opaka. Nema ništa lukavije da me prevari od mene samoga.

Um često sam sebi laže o sebi. (sv. Grgur) Lažne stvari nemaju u sebi postojanosti, nemaju nutrine, ništa ne stvaraju, nemaju vlastiti hod. Neka utvara će stajati cijelu godinu u vrtu ne učinivši ništa, lažno drvo na slici ne stvara ni lišće, ni cvjetove ni plodove. Odlike lažne pokore Nije se vratila nevjernica svim srcem svojim, već prijetvorno. (Jr 3) Jao vama koji čistite vanjštinu čaše. (Mt 23)

Nikada nije bilo toliko samo vanjske pobožnosti kao sada, itd. Što koristi dati odrješenje tom i tom čovjeku ako će on ostati u istom unutrašnjem stanju, svojoj ispraznosti itd.

To ne znači brinuti, već, ako želimo biti iskreni ubiti. (sv. Ciprijan)

Između ostaloga, postoji jedna stvar koja najviše ugrožava svetu Crkvu, lažno obraćenje. Stoga opominjemo našu subraću i svećenike da ne dopuštaju da se duše laika mogu prevariti lažnim obraćenjima i odvući ih u pakao. (Lateranski sabor, 1)

Kad se propovijeda o muci ili vi o njoj razmišljate ili ste kod nogu nekog svećenika ili se poticajno propovijeda, osjetit ćete nježnost srca, pustit ćete čak i koju suzu…, ali to su lažne suze, ako u dubini vašeg srca ostane neko neprijateljstvo prema vašem bližnjemu itd. Suzice naučene lagati. (sv. Bernard)

Gospodinova usporedba s neplodnom smokvom je slika neplodne pokore. Ako Bog u našoj pokori nađe samo listove i cvjetove, bez plodova, on će je prihvatiti.

Svaka se ispovijed grešnika prima zato da bi uslijedio plod obraćenja. (sv. Grgur) Učiniti stvari protivne prethodnim radnjama. Sv. Grgur kaže da ruka, time što je prestala pisati, ne briše ono što je već napisala, ne briše se grijeh time što ga se prestaje počinjati.

Onaj tko se zadužio neće se riješiti dugova prestavši se nanovo zaduživati. Lažna pokora je nepostojana. Gospodin kaže da će svako drvo koje nije zasađeno Očevom rukom, biti iščupano. Tako Bog nije zasadio ni tu lažnu pokoru u vaše srce, nego je to učinilo sebeljublje itd. Bojat je se da ove ispovijedi, nakon kojih ponovo upadamo u grijeh, ispovijedamo se, pa ponovo padamo, nisu dobre itd, one su zapravo zabava.

U protivnom bi ispovijed, prema sv. Pacienu i Tertullien, bila sramota kršćanstva, jer bi služila kao propusnica za počinjanje grijeha, budući da bi svatko bio bez duga, rekavši svećeniku grijehe i izrekavši nekoliko molitvi.

674. Istinski pokajnici govore zajedno s Davidom, bol mi je moja svagda pred očima, ili sa svetim Pavlom, velika me tuga tišti i stalna je bol u srcu mojemu. Nakon ispovijedi u dobroj vjeri

mislite li na to da i dalje oplakujete svoje grijehe? Nitko se ne obraća. (Jr 8) Na to se Bog žali, a s druge strane izgleda da toliko ljudi čini pokoru.

Redovito krivotvorimo izvrsne stvari poput zlata, srebra itd. Sve pridonosi krivotvorenju pokore, đavao, svijet, tijelo. Đavao nam kaže: potreban je samo jedan dobar *sagriješih i sve je riješeno;* svijet kaže ne mučite se, budite bez brige, ispovjedili ste se. Nemoj biti bez straha kad ti je grijeh oprošten. Tijelo i samoljublje kaže: ispovjedio sam sve svoje grijehe, učinio sam pokoru.

Pokora je jedini štit koji nas zaklanja od pravde Božje i ako nije dobro iskaljena što će biti s nama? Zapali što si obožavao, obožavaj zašto si zapalio, rekao je jedan svetac Clovisu.

Nagovor. Tražiti od Boga istinsku pokoru da se udostojiš dovesti nas do pravoga obraćenja. Grijehe svoje otkupi milostinjom.

Šesta propovijed: ne odgađajte pokoru za budućnost

675. Sada Bog poručuje ljudima da se svi obrate. (Dj 17) Dolazi vrijeme obrezivanja. (Pj) Presveta Djevica je vjerna zbog izvrsnosti jer je Boga slušala odmah, potpuno i točno.
Nacrt propovijedi. Obraćenje odgođeno za budućnost nesigurno je zbog nesigurnosti dana smrti, što pokazuju Oci, Pismo, usporedba, razum. Bit će teže prema razumskim razlozima, razmišljati počevši od Boga, demona i nas. Bit će manje plodonosno, to pokazuju Pismo, Oci, usporedba, razum, Augustinov primjer.

1. Točka

Uvjereni smo u nužnost pokore ali nismo u vrijeme kada je činiti. Pozvani smo na privremeni polog, a ne na stalni imetak. Život nam nije dan za stalno nego u zalog, nismo njegovi vlasnici, može nam ga se oduzeti, kad ga ne možemo koristiti za ono što želimo. Razlika između zaloga i stalnog vlasništva.

Bezumniče! Još noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe. Nismo gospodari ni sutrašnjega dana. (Seneka) Bog je obećao dopuštenje za tvoje obraćenje, ali nije obećao da ćeš dobiti sutrašnji dan za tvoje odgađanje. (sv. Augustin) Što vama kažem, svima kažem bdijte. Pravda Božja će vas iznenaditi jednog od onih jutara itd.

2. Točka

Pretpostavivši da imate još vremena, reći ću vam da to ipak neće učiniti, budući da se poteškoće s vremenom povećavaju. Nećete imati toliko milosti. Moja je odmazda u vrijeme kad im noga posrne. (Pnz 32)

Đavao, vaš neprijatelj, će vas i nadalje držati u svom ropstvu, navika je puno jača. Kad se nova zemljana posuda uroni u miris, dugo će ga zadržati. Duga bolest srdi liječnika, kratku bolest liječnik presiječe. (Sir 10) Malo je obraćenja u starosti. Rječica se tekući povećava, malo se drvo s vremenom učvršćuje, iskra zapaljuje požar.

676. Obraćenje u starosti donosi manje plodova. Dok imamo vremena, činimo dobro. (Gal 6) Primjer mrava. Naša dobra djela su vječno sjeme. O koju ćete ugodnu žrtvu prikazati Bogu posvećujući mu svoju mladost!

Koju mu službu možete iskazati, koju slavu, koje zasluge, koje duše možete pridobiti itd. Izgubit ćete sve to za ništa. Dok se vaši prijatelji bogate vječnim blagom, ludi kakvi jeste, vi se zabavljate nestašlucima, gradeći kuće od blata, zgrćući u škrinju zlato i srebro, to jest zemlju žutu i bijelu itd. Želite mu posvetiti ostatak vašeg života koji je najslabiji itd.

Kasno je štedjeti kad se dođe do dna, jer na dnu ne samo da je najmanje, već i najgore. (Seneka)

Primjer sv. Augustina. Trebao je sada, i evo sada. Uskoro, a taj uskoro nikako ne dolazi. Kako dugo? Sutra, zašto ne sada, zašto da ne bude u ovaj sat kraj moje sramote? (sv. Augustin, *Ispovijesti,* knjiga 8)

Sada dok imate snage, sada dok itd. Činite poput sv. Augustina. Otvori i čitaj. Poticaj da se čini poput sv. Augustina da se kaže zajedno s njim: Raskinuo si, Gospodine, okove moje itd.

Sedma propovijed: ne odgađajte pokoru do smrti

677. Sad objavljuje itd. *Nacrt propovijedi*. Uredi kuću svoju, jer ćeš umrijeti, a ne živjeti. (Iz 38) Ljudski zakoni određuju da je posljednja volja slobodna, a mnogo je više Božja. Pokajanje u smrti nije slobodno, dakle, nesigurno je. Dokazuje se da je opasno i nesigurno. Dokazuje se da je teže. Dokazuje se da je nedragovoljno.

1. Točka

Satire se kao neplodno drvo. Bog mu dade mjesto pokajanja, a on ga zlorabi za oholost. (Job 24) Tvrdo srce loše će proći na kraju, i tko voli pogibao propast će u njoj. (Sir 3) Ne svaki onaj koji mi govori: "Gospodine, Gospodine" itd., već onaj tko vrši volju Oca mojega. Ne onaj koji kaže *učinit će*, koji će učiniti nego *je učinio*.

Podijelit će i njegov udio staviti s dvoličnicima, reče Gospodin govoreći o slugi koji se zabavljao u odsutnosti svoga gospodara.

Gospodin kuca kad odredi da je smrt bliza po tegobama bolesti. (sv. Grgur, *Propovijed 13*.) Ako će vas Gospodin tada smatrati zlim slugom itd. Sv. Ciprijan kaže da treba odbiti pričest grešniku koji se, ne htijući činiti pokoru tijekom života, želi obratiti u času smrti.

Ako onaj koji se kaje na kraju i koji se pomiri siguran izlazi odavde, ja nisam siguran, mogu osigurati pokajanje, ali ne mogu sigurnost. Želiš li se osloboditi od neizvjesnosti, želiš li izbjeći nesigurnost? Pokaj se dok si zdrav. (sv. Augustin)

Ne prestaje griješiti onaj kojega u posljednjim trenutcima života sama nemogućnost tjera da se okani zlodjela, a ne volja, onaj naime, koji se tek u smrti odmiče od zlih djela, ne ostavlja zločine, već zlodjela ostavljaju njega. (Salvian)

Odlučili su da im ne treba davati pričest ako se nisu popravili i donijeli dostojne plodove pokajanja. (Sabor u Arlesu)

(Vrlo malo takvih iskreno se kaje. (sv. Bernard)

Primjer dobrog razbojnika ne treba uzimati kao redovitost, budući da, kako kaže sv. Bernard, u cijelom kanonu Pisma nećeš naći nikoga drugoga da je tako spašen osim toga razbojnika. Možda je bio po prvi puta obasjan vjerom te se nije mogao oduprijeti milosti.

2. Točka

678. Ne prestajete govoriti da treba samo jedan dobar *sagriješio sam.* Po svoj prilici to neće biti dobro, jer nećete imati ni vremena, ni snage, ni sklonosti.

Faraon, Šaul, Anthioh, Juda također su rekli *sagriješio sam* pa ipak nisu izbjegli da budu prokleti. Tko vam kaže da ćete vi to reći bolje od njih?

Na samrti i pravednici i grešnici govore *sagriješio sam*, ali ovi prvi ga izgovaraju ustima i srcem jer su na to navikli, dok ga ovi drugi izgovaraju rubom usana….

Ne dopustite da kažu za vas: dao joj je vrijeme da se pokaje, a ona se ne želi pokajati. (Otk 2, 21) Nijedna sigurnost nije dovoljno velika ako se u opasnost dovodi vječnost.

3. Točka

679. Pokora odgađana do smrti je nesigurna. Nigdje u Svetom Pismu nije obećan oprost grešniku koji se obrati na samrti. Bog nam naznačava upravo suprotno. Zvao sam i oglušili ste se. I ja ću se smijati na vašoj propasti... (usp. Izr 1)

Je li vjerojatno da će Bog učiniti najveću od svojih milosti najvećem od svojih neprijatelja. Po vašem mišljenju tko je najveći neprijatelj kojega je Bog ikad imao? Je li to Juda, je li to Muhamed, je li to Neron? Ne, to je ovaj lažni *sagriješih,* on je suučesnik, pomagač, jatak grešnika. On ih potiče, on ih ohrabruje itd. da vrijeđaju Boga. O… nesretni *sagriješih*.

Sveti primjeri onih koji su se pouzdali u ovaj sagriješih? Abimelech, koji je opsjeo grad Tebu, dobio je udarac kamenom u glavu te je rekao svome sluzi da ga ubije svojim mačem. Primjer Šaula, koji je skončao na gotovo isti način, apostat rimski car Julijan koji je umirući rekao: pobijedio si, Galilejče. Neki čovjek se predao đavlu, pod uvjetom da ga ovaj tri dana prije izvijesti o smrti, nadajući se da će on tada izreći jedan dobar *sagriješio sam*.

Đavao, redoviti lažac, održao je svoje obećanje. Čovjek se razbolio, pozvali su ispovjednika, koji došavši nije mogao s čovjekom govoriti jer je ovaj spavao. Kad se probudio, počeo mu je govoriti o spasenju ali je čovjek ponovo zaspao. Te je na posljetku umro bez sakramenata. (sv. Petar Damjani) Tom se opomenom kažnjava grešnik da na samrti zaboravi sebe onaj koji je živeći zaboravio Boga.

680. Za jednu napast kojom vas đavao sada napada, na samrti će vam ih dodati deset... Bio u velikoj srdžbi jer zna da je vrijeme kratko, on se poigrava s ostatkom vremena. Ako se usudio napasti na samrti one koji su cijeli život služili Bogu, poput sv. Martina, sv. Odilona itd. kako neće druge itd. Bol i patnja na samrti spriječit će vas da mislite na vaše spasenje. Vlastito iskustvo to dokazuje.

Ti i ti, kažete, koji su tijekom svog života bili raskalašeni, obratili su se na samrti, plakali su, ljubili križ. Ispovjednik kaže da ne bi poželio drugačijeg načina. O, kako je imao lijepu smrt. Da, lijepa je, a je li dobra? Ne treba ni o kome suditi. Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt svetaca Njegovih. Smrt je grešnika najgora. Đavao je lukaviji od vas, on često u usta razvratnika stavi lijepe riječi tako da prijatelji umirućeg kažu: gle našeg prijatelja koji je bio tako loš, a ima tako lijepu smrt. I ja želim činiti poput njega. Reći su, sagriješio sam.

I izabrana duša i odbačena duša će na času smrti govoriti lijepe riječi, ali Bogu se sviđa čuti riječi ovog prvog i odbaciti riječi ovog drugog. Ovaj prvi govori iz srca i iz ljubavi, a ovaj drugi iz ropskog straha govori samo ustima bojeći se da će biti protjeran iz tijela poput đavli koji su posjedovali tijelo, kojemu je Gospodin rekao: šuti, umukni, iako je ispovijedao vjeru u njegovo božanstvo. Grijesi su tebe ostavili, ne ti njih. (sv. Augustin)

Reći ćete na samrti: Oče, neću se više opijati. Čuvat ćete se a zapravo će vam sada dati samo čaj. Neću više ići u kazalište. itd. Vjerujem itd. Na samrti niste slobodni.

Zaključak slijedi narav pretpostavki a smrt je zaključak života.

681. Evo sad je prikladno vrijeme, evo sad itd. Evo sad! Sadašnje vrijeme je vaše, ono je sigurno, prikladnije nego budućnost itd. *Vrijeme*, potrebno je vremena da bi se napravile velike stvari… neka velika stvar itd.

Nije lako učiniti prvi puta teške stvari, čin istinskog kajanja je tako težak i tako rijedak, i kakao biste ga mogli učiniti u tako malo vremena, ako niste u tome izvježbani? Prihvatljivo, Bog vam daje ovo vrijeme. U prikladno vrijeme uslišah te, evo sad je vrijeme spasa. Ne bi li se smatralo ludim odvjetnika koji ne bi mislio na neki veliki predmet na svom stolu, o kojem će se uskoro suditi… Dolazi noć, kad nitko ne može raditi.

Osma propovijed: pokoru treba činiti cijeli život

682. *Nacrt.* Dokazuje se iz Pisma, Otaca, sabora, trima dokazima: po zadovoljštini zbog grijeha naših, naših djedova, naših sugrađana; po nasljedovanju Krista; po ustrajnosti. Potom se dokazuje usporedbama i primjerima.

Razlika koju su sveci načinili između pokore odbačenih i pokore izabranih je što je pokora ovih prvih prolazna, a ovih drugih trajna.

Pravi pokajnik neka sve plodove svojega pokajanja smatra malenima, neka nikada ne misli da su dostatni, neka se uvijek kaje, neka se pred Bogom uvijek zacrveni prije no što je sagriješio. (sv. Augustin, *Djela, Sv.* 4.)

Kršćanski život mora biti trajno pokajanje, kaže Tridentinski koncil. Zadovoljština za vaš grijeh vas na to obvezuje, Adamov primjer, zla koja je podnosio kako bi…itd., a mi sa stotinama grijeha, mi ne činimo…

Kako smo i mi djeca grešnika, ako ne činimo pokoru za njih... Znamo da je Bog, naš dobri Otac, preziran, vrijeđan od tolikih ljudi, a nas to ne žalosti. Činimo poput Lota kojega je žalostio grijeh onih s kojima je živio. Gospodinov primjer. Tko želi ići za mnom itd.

A oni koji su Kristovi svoje su tijelo itd. Kako bismo bili ukalemljeni u Gospodina, on je trpio činimo i mi pokoru itd. Dakle, kako bismo bili ucijepljeni u njega kao kalem na deblo potrebno je pokorom se odvojiti od sjetilnog svijeta.

Pazi tijelo ima želje protiv Duha. A ako budete živjeli po tijelu, umrijet ćete ako pak itd. Primjer Salomona koji je bio nevin i koji je pao jer nije činio pokoru, pokazuje nam ovu istinu. Primjer svetaca koji su činili pokoru cijeli svoj život.

Ali poslušajte Gospodina: Kako su uska vrata i put itd. Neka dakle čuje onaj koji ima razboritosti i tko ozbiljno želi spasiti svoju dušu, to je glas vječne mudrosti. Nastojte ući na uska vrata itd. Neka ne bude teško nasljedovati ono što se rado slavi. (sv. Augustin)

Deveta propovijed: zapreke pokori

683. Postoje dvije zapreke pokori: sljepilo duha i tvrdokornost srca. Bog daje svjetlo slijepima. Nemojte otvrdnuti srca svoja.

Početak. Ništa nije plemenitije u naravnom poretku od razuma, ništa bjednije od njegove sljepoće. Tri uzroka duhovne sljepoće: Božje osveta, zloba đavla, strasti. Lijekovi su: vjerovati da Bog ne opravdava grijehe počinjene u sljepoći; ukloniti uzroke sljepoće molitvom, pokorom, pokoravanjem upravitelju, nevjerovanjem našim osjećajima.

Pet je stupnjeva tvrdoće srca: napuštenost od Boga, kad se napuni broj grijeha, pa On napusti dušu; neosjetljivost duše na vremenite i duhovne štete grijeha; ustrajnost u grijehu; bestidnost; stalnost u zlu.

1. Točka

684. Svojstvo je razuma da uzrokuje božansku viziju na nebu koja čini čovjeka blaženim. Razum je u čovjeku ono što je sunce svijetu. Udarit će te Gospodin sljepoćom. (Pnz 28) Oslijepi srce naroda ovoga i oči mu zatvori, da slučajno ne progleda i da se ne obrati. (Iz 6)

Ti si Bože, jedini velik, neumornim zakonom daješ sljepoću kao kaznu na nedopuštenu požudu. (sv. Augustin, *Ispovijesti*)

Vi ne koristite vaš razum, vaše svjetlo; Bog će vam ga po pravednom sudu oduzeti. Kao što gospodar oduzima slugi talent, sredstvo kojim se ne služi. Već godina Bog vam šalje propovjednike, no vi se ne brinete, kažete da je bila lijepa propovijed, ali zamislite da se radi ni više ni manje nego o vječnosti itd. E dobro, jednog od onih dana, bit ćete bolesni, željet ćete čuti propovjednike, a neće moći.

Bog je dopustio da kralja Ahaba prevare lažni proroci kažnjavajući tako zločin koji je počinio protiv Nabota. Umiljavao se lažnim prorocima koji su mu govorili samo dobro, koji su mu laskali. Bog ne želi da se i vama dogodi isto, i da imate propovjednike koji vam laskaju itd. ispovjednika koji sve dopuštaju itd. Eh, reći će, ovaj dobri otac je previše strog, pretjeruje, hajde, ne bojte se toliko.

Sotoni je zadovoljstvo da na taj način zaslijepljuje naš razum, kao što je to učinio s Ahabom preko lažnih proroka koje je on nadahnjivao.

Veća je opasnost od skrivenoga u zasjedi negoli od otvorenoga neprijatelja.... bojim se dubine srca gdje nitko osim Boga ne može čitati grijehe oholosti itd.

Strasti su treći razlog sljepoće, neuredna ljubav zasljepljuje itd. Bog ne ispričava grijehe učinjene zbog sljepoće duha kada su oni hotimični. Pogani koji su ubili mučenike su vjerovali da dobro čine.

Lijek: moliti, tražiti savjet, ponizivati se pred Bogom, rasvijetli tamu moju, Gospodine, da progledam.

Tražite od Boga mudrost riječima kojima je on traži. Daj stoga sluzi svome srce poslušno, koji se dade voditi. Varalici daje ruku onaj koji se pretvara kad je daje učitelju. (sv. Bernard) Veoma se bojim onoga što je skriveno u meni, a poznato je Tvojim očima. (sv. Augustin)

2. Točka

685. Smrt nitko nije kušao izravno, nitko iznenada ne postaje najgori. Prvi stupanj otvrdnuća je napuštanje Boga. Milosrđe Božje je beskrajno, ali on ga odmjereno. Ne kažem da bi bio ijedan grešnik, koliko god velik bio, da je isključen od njegovog milosrđa… ali ima određen broj grijeha, jednima većih drugima manjih, nakon kojih Bog grešniku više ne daje djelatnu milost itd. Želim, kaže Bog, čekati jednog takvog čovjeka 10 godina itd.

Jer, milosrđe i gnjev od Njega brzo dolaze, i gnjev njegov motri grešnike. (Sir 5) Na istom mjestu. Nemoj biti bez straha kad ti je grijeh oprošten, i nemoj dodavati grijeh na grijeh.

To nas jasno uči kako Bog podnosi da se pojedinci obraćaju tako dugo dok ne napune mjeru svojih grijeha. (sv. Augustin, *Knjiga o kršćanskom životu*.)

Bog je stanovnicima Damaska, Tira i Gaze obećao da će, ako počine više od šest grijeha, njihova mjera biti ispunjena. Oni su ih počinili sedam, mjera je bila ispunjena. (Amos 1)

Šaul dva puta nije poslušao Božje naredbe, i bio je odbačen. Primjer zlih anđela.

Neosjetljivost je drugi stupanj otvrdnuća, grijeh se ne smatra nečim posebnim. Vi ste, prema sv. Krizostomu poput sluge nekog komedijaša u kazalištu. Gospodar ga tuče, vrijeđa, ruga mu se, a on se samo smije…Neosjetljivi ste na gubitak vašeg vremena, vaše slobode, vaše duše po grijehu.

Bičevali su me i nije me boljelo, vukli su me i nisam osjetio. (Izr 23)

686. Treći stupanj otvrdnuća: ustrajnost u grijesima. Pustio ih je, neka idu prema željama svojega srca. (Ps 80)

Predodređeni su nezasitni dobrih dijela, neumorni, dok je s odbačenima posve suprotno. Ovi prvi neka idu od vrline do vrline, ovi drugi neka idu za svojim grešnim zamislima.

Noću pokvarenost, ujutro besramnost u crkvi, u podne lijenost itd. Prvi put kad počinite grijeh ići ćete *kao vol što ga vode na klanje,* kao protiv volje. Nakon toga *kao zaigrano janje,* poskakujući za grijehom bez protivljenja. Zatim *kao ptica što ulijeće u zamku,* spremno leteći.

Četvrti stupanj: besramnost, raduju se kad čine zlo i vesele se u najgorim stvarima. (Izr 1.)

Peti stupanj: ustrajnost u grijehu. Prvo ti se nešto čini nepodnošljivim; s protokom vremena, ako se navikneš, procijenit ćeš da i nije tako teško, malo poslije dobro ćeš osjećati, još malo poslije nećeš ni osjetiti, još malo poslije ćeš se i radovati. . . Što je dakle tvrdo srce?

Ono je takvo da ga ni kajanje ne razdire, niti ga smilovanje smekšava, niti ga molbe mogu ganuti, niti ga prijetnje tjeraju na uzmak, bičevi ga još više stvrdnjuju, nezahvalno je prema dobročinstvima, ne vjeruje savjetima, divlje je prema presudama, ne stidi se sramotnih stvari, ne boji se grijeha, nečovječno je prema čovječnomu, bezobzirno prema božanskomu, zaboravlja prošlo, zanemaruje sadašnjost, ne proviđa budućnost. (sv. Bernard)

Što se hvališ zloćom ti koji si moćan u nepravednosti? Zbog toga će te Bog uništiti.
Ne dodaji ponovno grijeh, već moli da ti se otpusti ono što je bilo prije. Bog zna mijenjati odluke ako ti budeš znao ispraviti svoj prijestup.

Deseta propovijed: o nužnosti pokore

687. Navijestit ću vam ono što je Isus Krist navijestio Židovima. Pokora je nužna budući da ju je Isus Krist zapovjedio. Isus Krist nam je dao primjer. Ako se ne pokajete itd.... Ja vam to kažem, istina sigurna. Nezaobilazna nužnost je ili kazniti vaš grijeh ili da ga ja kaznim.

Isus nastupa govoreći: obratite se i vjerujte evanđelju. Dvije su stvari neophodne, nužne pokora i vjera … i to je dosta.

Može se biti spašen uz samu želju i volju za krštenjem koje se ne može primiti, ali se ne može biti spašen nakon aktualnog grijeha bez pokore i duha pokore…

Pokora za grijeh je nužna jer je grijeh izravno oponiran Bogu i jer je to jedino sredstvo koje nam je Bog dao da se vratimo k Njemu… Opijao sam se. Uzalud mi je biti trijezan ako ne činim pokoru, neće mi nikada biti oprošteno.

Postoje dvije vrste putova da bi se zadovoljila Božanska pravda povrijeđena grijehom. Jedan put je da se uništi grijeh i grešnika i to je čista pravda. Bog je to učinio sa stanovnicima Sodome. Drugi put je da se uništi grijeh, a da se sačuva grešnika i to je mješavina milosrđa i pravde, Bog je tako postupio s Ninivljanima.

Bog ljubi čovjeka koji je njegovo djelo, te je ustanovio pokoru čije je svojstvo da uništava grijeh koji je djelo čovjeka a da čuva grešnika. Mogao me je uopće ne vrijeđati, kaže Bog, ali sada više ne ovisi o njemu da bude kažnjen.

Bog ne napušta grešnika, već ga čuva. (sv. Augustin) Pokora, pokora, pokora za pastira koji… za kralja koji itd. Bog je obećao da će grešnik, ako se obrati, dobiti oproštenje, ali je obećao i da ćemo svi propasti ako ne činimo pokoru. Ako budemo sudili sami sebi optužujući se za grijehe i čineći pokoru, uopće nam neće biti suđeno.

688. Primjer Gospodina koji je posve nevin, kakav je bio, vršio pokoru cijeli svoj život kako bi za nas dao zadovoljštinu i kako bi nam bio primjer. Ako jamac trpi za dužnika, zašto bi dužnik bio oslobođen trpljenja?

Gospodin je trpio dragovoljno nije bio na to primoran, a mi ne želimo ništa trpjeti itd. Suze su bile kruh moj danju i noću. Težnja za Gospodinom koji iako je bio nevin, želio je trpjeti.

Jedanaesta propovijed: o naravi pokore

689. Obratite se meni svim srcem itd. Koje su odlike patnje u pokori. Znakovi i okolnosti zadovoljštine.

1. Točka

Ništa ne čini pokoru do li mržnja prema grijehu i ljubav prema Bogu. Kajanje, skrušenost su patnja srca zbog počinjenog grijeha. Žalost koja je u skladu s Bogom u nama uzrokuje pouzdanje u spasenje.

Čovjek je dobio četiri različita srca, prvo je dobio kod stvaranja, drugo u otupljenju. I ova dva su nevina. Treće je dobio iz ruku đavla preko grijeha i to je srce izvorno puteno, pokvareno i najzad četvrto je dobio iz ruku Isusa Krista u pokori i njega zovemo novim srcem. Prvotno srce se žalosti zbog gubitka stvorenja, a novo zbog gubitka Stvoritelja. Prvotno srce...

Žalostimo se zbog neke vremenske sitnice, plačemo itd., a zbog gubitka Boga, duše ne itd. Istinski pokornik se može usporediti sa ženom u trudovima. Tjeskoba me obuzela kao muka rodilju. (Iz 21.)

Sveti Augustin pokoru naziva nutarnje razapinjanje čovjeka. Ono što muka križa čini ljudskom tijelu, to pokora čini duši i tijelu grešnika. Muka križa zaustavlja pokrete tijela i raspinje ga, pokora zaustavlja pokrete duše i razapinje dijelove tijela. Imam dva oka, ali…

Ako snaga požude uđe u unutrašnjost, lijekovi izloženi za vanjskog čovjeka ništa ne pomažu. (sv. Ambrozije) Kako su srce i volja pokvareni, treba ići u nutarnji boj…

Pet je vrsta pokore je bezvrijedno: a.) pokora samo ustima, ustima se čita čin kajanja… a da li se srce kaje? Kakva korist od priznanja zlodjela ako riječ pokajanja ne slijedi skrušenost srca? b.) pokora duha ili želja za pokorom koju nikako ne izvršavamo; c.) pokora osjetilima, lako zaplačemo, tučemo se u prsa. To je dobro ali ništa ne slijedi nakon toga… d.) pokora jednostavne volje … ali koja uopće ne dolazi do dubine srca; e.) nježna pokora, tražimo lažne izgovore kakao se ne bismo uopće ni u čemu mrtvili.

2. Točka

690. Svi heretici osuđuju strogost kršćanske pokore, a loši kršćani je osuđuju svojim ponašanjem. Prema hereticima dovoljno je promijeniti život bez poduzimanja pokore… Dokaz Tridentinskog koncila koji kaže da sakrament pokore ima tri dijela.

Svaka pokvarenost se treba liječiti oprečnošću njoj samoj.

Pokora je nazvana po kazni. Zadovoljština u grešniku stvara dvije stvari ona okajava prošlost i liječi u budućnosti.

Bog je prije pokore imao mogao kazniti grešnika vječnom mukom, a nakon pokore Bog mu može dopustiti da trpi vremensku kaznu, no odbijajući da ju podnosi, grešnik pokazuje nezahvalnost za Božja dobročinstva.

Ja mislim da tri četvrtine kršćana osuđuje sebe na paklene muke poradi ovog stava nad samima sobom. Od tuda dolazi toliko povrataka starom grijehu. Čovjek se zadovoljava laganom pokorom koju mu nalaže ispovjednik.

Koliko je neka osoba, finijih i nevinijih od vas, više bdije nad samim sobom i čini pokoru za najmanje grijehe. Drhtim zbog vas. Drhtite. Najprije se osjeća veliki otpor, ali malo po malo…

Dvanaesta propovijed: o strogosti i trajanju pokore

1. Točka

691. Obratite se cijelim srcem itd. Pokora treba biti stroga i proporcionalna grijesima. Ne može se točno spoznati koliko je velika kazna koju je grešnik dužan Božjoj pravdi, nakon dobivanja oprosta, jer se ne poznaje istinski mjera njegova kajanja, veličina smrtnog grijeha, mržnja koju Bog ima prema grijehu. *Tko razumije grijehe? Tko pokreće moć Tvojega gnjeva?*

Ljudska pravda stavlja razmjer između kazne i zločina, koliko više Božja pravda koja je primjer za svaku drugu.

Ima nekih stvari gdje treba puno umjerenosti jer postoji opasnost da se ode više u neumjerenost nego u grijeh dok su neke druge stvari posve suprotne. Takva je pokora.

Što je posao u većim problemima, toliko se više hvali onaj posao koji je vrjedniji. (Tertulijan) Kada bi Bog prepustio grešniku mjeru pokore, on bi se zadovoljio s malom pokorom za svoje grijehe iako su oni veliki, nekoliko molitvi, nekoliko krunica…Grešnici moraju plakati, cviljeti…

One propovjednike koji govore o strogoći nekadašnjih kanona smatraju čistuncima. Crkva je promijenila stegu, no to je loše za našu mekoputnost jer naši grijesi nisu manje strašni od grijeha prvih kršćana. Crkva, kao dobra majka, popušta našoj slabosti bojeći se da u sebi ne postanemo ogorčeni. Bacamo robu s broda u more da bismo spasili ono glavno.

692. Crkva nije ništa mijenjala u biti pokore koja mora biti stroga. Što bi bilo kad bi se kao u prvoj Crkvi sada zapovjedilo 15 godina pokore za preljubnike, 20 godina za ubojstvo, 7 za blud , 11 za krivokletstvo, 5 godina za opijanje… Kad bi se provele 4 godine izvan crkve, 4 blizu ulaznih vrata, 4 godine slušajući samo propovijed na misi do prikazanja, 3 godine slušajući samo psalme na misi bez primanja pričesti.

Pokora mora biti stroga jer je ona namjesnik pravde Božje. *Poslanik je Božje srdžbe* jer nadoknađuje uvredu učinjenu Bogu. *Časti Gospodina.* Bog je za sebe zadržao osvetu za uvrede učinjene ljudima, a pokori je namijenio osvetu za uvrede učinjene Njemu.

U postovima i bdijenjima i molitvama i milodarima ustraj u svako vrijeme, reče papa Klement nekom uvaženom gospodinu.

Dostojno čini pokoru onaj koji vrši propisnom zadovoljštinom oplakuje svoju krivnju, toliko obilnije oplakujući koliko je bio skloniji grijehu. (sv. Isidor)

O lijepe li pokore koju činimo u haljinama od svile, od brokata… s frizurama… vi sladostrasni, je li to pokora?

Prema Tertullienu pokora mora biti stroga kako bi posve razoružala Boga koje bi mogao kazniti grešnika i vječnom kaznom.

Ona mora biti stroga kako bi si grešnik zadobio zasluge muke Isusa Krista. U svom tijelu nadopunjam ono što nedostaje patnjama Kristovim. (sv. Pavao)

Primjer 3 poznata obraćenja u evanđelju, sv. Petra, Magdalene i sv. Pavla, popraćena velikim naporima trebao bi i nas ponukati da činimo stogu pokoru. Izlaganje o njihovoj pokori, ili su se oni prevarili ili se mi varamo…

Sveci je nazivaju mučnim krštenjem, kupanjem u suzama i u krvi… Oni koji čine suprotno *nisu pokajnici, već obmanjivači*, veli sv. Isidor Seviljski.

693. Neki bi htjeli činiti pokoru, kaže sv. Ambrozije gledajući uzroke njihovih grijeha kao neko mondeno ukrašavanje izbjegavajući lijek za svoje grijehe poput sakramenata, prakticirajući razvodnjenu pokoru na svoj način. I tako svi čine lažnu pokoru. Stoga on zaključuje: lakše sam naišao na one koji su sačuvali nevinost negoli na one koji su na pravi način izvršili pokoru. (sv. Ambrozije, *O obraćenju,* knjiga 2, 1.9.)

Dvije prakse: neka se cijela pokora sastoji od nekoliko molitava, nekoliko krunica itd ili prihvatiti se posla koji će donijeti ploda. Vidim smokvo drvo lijepoga lišća, širokih grana, ali bez ploda, i zato od Isusa prokleto. (sv. Grgur)

Ne zloupotrebljavajte popustljivost crkve koja će vam dati odrješenje prije nego što ste izvršili pokoru, budite sretni ako imate ispovjednika koji će vam dati tešku pokoru, spasit ćete dušu i svoju i njegovu. To su vaši pravi prijatelji, kaže sv. Ambrozije.

2. Točka

694. Pokora treba biti proporcionalna grijehu. Ova proporcionalnost se izvodi, prema svetim ocima, iz dvije stvari iz broja i svojstva grijeha te iz navike grijeha. Udaraca neka bude onoliko koliko odgovara krivnji, kaže Bog Mojsiju.

Otkupljivat će se ne samo plačnim glasom, već i mrtvljenjem tijela, reče sv. Ciprijan govoreći o pokornicima. Sluge Gospodinove, pazite itd; ne budite suviše popustljivi ni suviše strogi. Samaritanac iz evanđelja koji je stavio vina i ulja na rane bolesnika kojega je susreo vam je dobar primjer. Potrebno je staviti vino i ulje na rane grešnika.

Veliki grijesi su grijesi u koje padate ne iz neznanja ili slabosti nego iz obijesti, javni grijesi koji sablažnjavaju druge. Velikani svijeta, vaši su grijesi većinom javni... oče obitelji itd.

Potrebno je da pokora bude dugotrajna u prvom redu za grijehe iz navike. Tek se s vremenom liječi bolest koja se duboko ukorijenila u dušu.

U pokori postoje tri stvari čin pokore, svrha pokore i duh pokore. Ovo prvo ne treba biti kontinuirano jer nije potrebno imati stalno stegu u rukama. Potrebno je uvijek imati duh pokore i odricanja u svemu.

3. Točka

695. Uz milost pokora postaje laka… Kakvi god bili grijesi koje ste počinili, ukoliko istinski trpite zato što ste uvrijedili Boga, uz čvrstu odluku… nemate se čega bojati.

Dvije stvari će vam olakšati pokoru: Bog opraštajući vam grijehe čini glavni dio; Bog prihvaća sve muke i neprilike ovog života pretrpljene za njegovu ljubav. Dobroto Božja! Samo o tebi ovisi hoćemo li se izgubiti… Nabrajanje zala ovoga života: nesreće, bijede, bolesti, *patnje ovoga vremena nisu vrijedne usporedbe* s grijesima koji se opraštaju, sa sadašnjom milošću utjehe koja se daruje, s budućom slavom blaženstva koja se obećava. (sv. Bernard)

Poticaj na pokoru za one koji vjeruju da su njihovi grijesi suviše veliki te da je pokora suviše teška. Bolje je pasti u ruke Boga milosrdnoga nego Boga osvetnika… Hrabro 10 ili 20 godina pokore što je s tim usporedivo s vječnošću! Poticaj da se kaže i čini poput rasipnoga sina …Ustat ću i poći k ocu itd. . . kako bi Bog učinio s nama kao što je otac sa rasipnim sinom.

Trinaesta propovijed

696. Za 5. Korizmeni četvrtak. Upravo su iznosili mrtvaca, sina jedinca u majke udovice.

O kobnom pouzdanju grešnika koji odgađa svoje obraćenje. Tri su stvari potrebne za istinsko obraćenje: vrijeme, milost i djelotvorna volja. Međutim sigurnost u koju se uzda grešnik da će imati ove tri stvari u budućnosti nije utemeljena jer će on biti iznenađen vremenom, iznenađen milošću, iznenađen samom voljom.

1. Točka

Grešnik odgađa svoje obraćenje jer se oslanja na vrijeme koje će, kako on vjeruje, biti uvijek isto. Na vlastito iskustvo, budući da je dosta dugo vremena u smrtnom grijehu, a smrt ga nije iznenadila, ali je ova nada krivo utemeljena jer je vrijeme neizvjesno u sebi samome, jer će se Bog koji je pravedan umoriti od naših grijeha, jer nas đavao zasljepljuje.

Vrijeme našeg života gledajući s Božje strane je sigurno i određeno, ali u odnosu na nas ono je vrlo nesigurno zbog 1000 opasnosti kojima je naš život izložen … međutim živimo kao da imamo vječnost pred sobom na ovom svijetu.

Onako kako želi Bog zaustavlja ili produžuje trajanje vremena po svojoj pravdi prema grešnicima, po milosrđu prema pravednima. *Stani, sunce, iznad Gibeona reče Jošua*. Zaustavi se, sunce, zbog ovog čovjeka pravednika, daj mu vremena itd. Ali prema grešnicima *krvoloci i varalice ni polovicu dana neće doživjeti.* (Ps 54)

Ovaj čovjek koji je prema naravi mogao živjeti 60 godina, živio je samo 30, Bog je to učinio jer je loše upotrijebljeno vrijeme ili da bi mu uskratio priliku da poveća svoje grijehe: *neće više biti vremena*.

Nepredviđena smrt ga je iznenadila kad je najmanje mislio na nju jer *iznenada* će doći gnjev Njegov. Ljudi kažu da su iznenađeni smrću kad je ona iznenadna, ali to nije uvijek istina. Sv. Simona Stilitea je udario grom, a on ipak nije bio iznenađen. Samo se bezbožnici iznenade, kaže sv. Grgur. *Iznenada i žurno nestaju oni koji se ne znaju razmišljajući pobrinuti za svoju sudbinu.* (sv. Grgur)

Đavolsko je lukavstvo koji ne mogavši ih uvjeriti ljude da neće nikada umrijeti, sprječava ih da misle na smrt i nagovara ih da stalno odgađaju svoje obraćenje. On im smrt pokazuje kao daleku, pokazuje im dugi niz godina, on… *Dušo, evo imaš u zalihi mnogo dobara za godine mnoge. Jedi, pij, uživaj*. (Lk 12) Ali Bog kaže: ove ću noći uzeti tvoju dušu itd.

2. Točka

697. Grešnik se uzda da će mu Bog na času smrti dati milost da čini pokoru i pouzdaje se u Božje milosrđe koji ne želi smrt grešnika, po iskustvo koje ima s drugim grešnicima koje je vidio da umiru lijepom smrću iako su prije bili pokvareni itd. Ali ne može biti siguran da će imati milost jer su ljudi različiti i različiti grešnici...

Prvi razlog ove nesigurnosti proizlazi iz položaja čovjeka, budući je u prirodnom poretku stvari, on nema nikakva prava na nadnaravne milosti osim po čistom milosrđu Božjem. Od

utjelovljenja Riječi čovjek se smije preuzeto nadati ovim milostima preko neke vrste pravde. Ali ako ih je Bog odlučio dati općenito, nije odlučio pojedinačno i to iz dva razloga, kako bi nam oduzeo ovo kobno pouzdanje da ćemo ove milosti imati kad poželimo bez našeg učešća i kako bismo ih primili s više zahvalnosti.

Duh puše gdje hoće. Onaj koji je pokajniku obećao oprost, grešniku nije obećao sutrašnji dan. (sv. Grgur)

Kao grešnik, budući da ljudski grijeh zaslužuje jedino vječnu kaznu. Ni strpljivo milosrđe Božje po kojemu on čeka grešnika, ni prethodno milosrđe po kojem Bog grešnika potiče na obraćenje, ni posljedično milosrđe po kojem mu prašta, ne daju jamstvo grešniku za njegovo spasenje.

Strpljivo milosrđe će čekati ali koliko dugo… jednoga dana, jednu godinu itd. Tko to zna? Jednima više itd. *Sve si rasporedio po mjeri i broju i težini.* (Mudr 11)

Hoće li vam prethodno milosrđe dati pobjedničku i svemoćnu milost da pobijedite velike neprijatelje koji vas napadaju na samrti? O kako je ona rijetka! Ni posljedično milosrđe… *kod vaše propasti* itd.

Grešnik od svoje nade stvara načelo svoga grijeha. Jer znate da je Bog dobar, vi ga vrijeđate, i stoga što vam svaki dan daje milost da se odreknete od vaših grijeha, želite da vam je dadne i na samrti… Ali ako se zloba čovjekova upela protiv dobrote Božje, dobrota Božja se upela itd.

Dakako, doći će jednom vrijeme kada će biti teško obratiti se jer vrijede ove riječi: dok imamo vremena, činimo dobro. (sv. Krizostom) Prijekor ovog prokletog preuzetog pouzdanja.

3. Točka

698. Grešnik se ne treba pouzdavati u svoju volju jer će ona biti nevjerna, nemoćna, pokazat će se nemarnom i tom prilikom.

Kako si ulijevate nadu da ćete tada imati dobru volju kad je već sada nemate dok imate toliko prilika? U tom zadnjem času vaša će volja bit nemoćna zbog đavolskih kušnji koje će biti još jače, a navike još snažnije, vrijeme će biti još kraće, a osjetila pomućena bolešću.

Grešnik koji odgađa svoje obraćenje navikava se na nemar koji ga neće napustiti čak ni na samrti, a na smrtnom času čovjek ima iste sklonosti kao i tijekom svog života. Koja ludost učiniti da spasenje ovisi o jednom *možda*.

Četrnaesta propovijed: poticaj na pokoru nabrajanjem njezine nužnosti i plodova

1. Točka

699. Obrati se Gospodu i okani se grijeha, moli se pred licem Njegovim i prestani Ga vrijeđati. (Sir 17) U tim se riječima nalaze dijelovi pokore: obratiti se Gospodinu, okaniti se grijeha, moliti se pred licem Njegovim, tj. prakticirati molitvu i prestati Ga vrijeđati, tj. izbjegavati prigode za grijeh.

Na zahtjev za pokorom vi ćete možda reći s Abrahamom: *Gospode Bože, što ćeš mi dati?* Ja ću vam reći što će dati, počujte, tolike su, naime, nagrade u Svetom Pismu ponuđene onome koji se iskreno pokaje, da je potrebna vrlo čvrsta vjera kako bi se u njih vjerovalo.

700. Prvi je plod pokajanja otpuštenje grijeha i iskupljenje cijelog dotadašnjeg života: *bezbožnik neće stradati zbog svoje bezbožnosti u dan kad se od nje odvrati*. (Ez 33)

Drugi: duša se resi krepostima i darovima Duha Svetoga. O, kad bih imao oči kojima bi mogao gledati zadivljujuću ljepotu duše nakon pokajanja! Ona haljina kojom je otac uresio razmetnoga sina jest milost, na kojoj obuća, prstenje i ostalo označavaju darove Duha Svetoga.

Treći: Oživljuje sve prijašnje čine kreposti i zasluge. Razlikovanje triju vrsta djela: smrtonosnih, mrtvih i umrtvljujućih. Grijeh izvršen rađa smrću. (Jak)

Kad ljubavi ne bih imao – ništa mi ne bi koristilo. (2 Kor 13) U koji god sat da pravednik zgriješi, sva će se njegova pravednost zaboraviti. (Ezek 18)

701. Četvrti: nutarnje pokajanje, o kojemu se bolje može reći. Naša je slava ova, svjedočanstvo naše mirne savjesti; drugi neka svoju slavu stavljaju u bogatstvo itd., a mi.

Ti koji tražiš pravi spokoj, čak ćeš i ovdje, već u pregorkim nevoljama ovoga života, okusiti slast, ako budeš slijedio zapovijedi onoga koji je sreću obećao. (sv. Augustin) Određena radost zbog mirne savjesti je raj koji se nalazi u samome čovjeku. (Isti) Usporedba savjesti nestabilnoga bezbožnika s mirom pravednika.

Ako ti kažeš da ne osjećaš bodlje savjesti, odgovorit ću sa sv. Bernardom tko je više mrtav od onoga koji nosi vatru u naručju, grijeh u savjesti, a ne osjeća, niti se otresa, niti se plaši stanja svoje duše. Ali osjetit ćeš u smrti, takvo je naime, vino koje ovaj svijet nudi svojim sljedbenicima u zlatnom babilonskom kaležu – ono u početku odaje dojam neke lažne slatkoće, a na kraju onome koji pije daje pregorki talog. *Umiljato dolazi, ali naposljetku će gristi kao zmija.* (Izr 23)

Peti: nas čini ne samo prijateljima Božjim, već i posvojenim sinovima. Gledajte koliku nam je ljubav darovao Otac itd. Zar mi je Efrajim sin toliko drag, dijete najmilije? Jer koliko god mu prijetim, bez prestanka živo na njega mislim i srce mi dršće za njega od nježne samilosti. (Jr 3)

Šesti: čini nas baštinicima Božjim i subaštinicima Kristovim. Primjer iz Rim 8.

Sedmi: čini naša djela takvima da služe za stjecanje života vječnoga.

Osmi: čini da Bog o nama vodi očinsku brigu, on, naime nije takav da ljubi i napušta. *Anđelima je svojim zapovjedio za tebe da* itd.

Deveti: čini da nas Bog nježno tješi. . . *Kao što mati tješi sina, tako ću i ja vas utješiti.* Iz 66. Kad se okusi slatkoća duha, sva sjetilnost gubi okus. (sv. Bernard)

2. Točka

702. Pokora je nužna, dakle valja je prihvatiti. Ako ne prihvatite pokoru, itd. Ili se pokajati ili izgorjeti. Svi se slažu oko pokore, ali ne i oko vremena kada je činiti. Oni koji se ne slažu slični su faraonu, koji itd.

Poteškoća oko mijenjanja života dolazi iz četiri izvora: iz iskvarenosti naravi, zbog iskvarenih navika, zbog toga što je grešniku uskraćena milost, zbog tiranije demona. Jasno je, pak, da te četiri zapreke tijekom vremena rastu.

Vukla me k tebi tvoja ljepota o Bože, i doskora sam bio trgan bez tebe svojim teretom i padao sam s jaukom, a moj je teret bila putena navika. (sv. Augustin)

Očajni čovjek katkad veli ovako već sam vrijedan osude zašto onda ne bih činio sve što želim? Poslušaj glas onoga koji se nada veliko je milosrđe Gospodnje, kad se obratim, oprostit će mi sve. Zašto ne bih činio sve što želim? Onaj očajava da bi griješio, ovaj se nada da bi griješio. (sv. Augustin)

Što god tvoja ruka može učiniti, učini odmah, jer nema ni djela, ni umovanja, ni spoznaje, ni mudrosti u Podzemlju u koje ideš. (Prop 9)

Žurba kod blagovanja pashalnoga janjeta koju je Bog naložio kod izlaska naznačuje nam da ne treba odgađati u stvarima koje se tiču našega spasa. Praktično je djelovanje sadržano u već navedenim riječima: *obrati se Gospodu* itd.

Petnaesta propovijed: mjesta iz svetih otaca o pokajanju i ispovijedi

703. Ako si pokajnik, pokaj se, ako se kaješ, nemoj više činiti, ako još činiš istu stvar nisi pokajnik. (sv. Augustin)

Podrugljivac je, a ne iskreni pokajnik, onaj koji još čini ono zbog čega se kaje. (sv. Bernard)

Operite se i budite čisti, pere se i čist je onaj koji oplakuje ono što je bilo i ne dopušta ono što će biti. (sv. Izidor) Jedan gradi i jedan ruši – što pomaže, ako ne trud. Mi, koji smo se kroz veselje udaljili od rajskih radosti, k njima se vraćamo kroz kuknjavu. (sv. Grgur)

Umnogome bi Bogu mogao biti draži onaj život koji gori od ljubavi nakon grijeha negoli mlaka i nepokretna nevinost. (Isti)

Prosudba je istinske ispovijedi kada netko govori za sebe da je grešnik, ali ne suprotstavlja se ni drugome kada mu to govori. (Isti)

Grijeh dodaje na grijeh onaj koji uz krivnju koju čini dodaje još i obranu grijeha. (Isti) Budući da je posramljenost zbog grijeha veliko pokajanje, onaj koji pocrveni za Krista biva dostojan milosti.... Tko do drugoga vijeka ne odgađa plod obraćenja, prije će se očistiti u ognju čistilišta. (Isti)

Uzaludno je pokajanje koje grijeh što slijedi nakon njega onečisti. (Isti)

704. O, da grešnik tako brzo trči ka pokajanju kako je Gospodin unaprijed pripravan oprostiti. (sv. Jeronim)

Bog je po naravi milosrdan i pripravan da svojom blagošću spasi one koje pravda ne može spasiti, mi, pak, svojom opačinom gubimo pripravljeno milosrđe. (sv. Ambrozije) Nema sumnje da onaj koji nas zle podnosi blago oprašta onima koji se obrate. (Isti)

Petar je postao vjerniji nakon što je oplakao grijehe...Ništa ne griješiti – to može samo Bog, a mudrac može boriti se protiv grijeha i izvršiti pokoru (Isti)

Svatko počinje biti pravednik onda kada postane vlastiti tužitelj. (sv. Izidor)

Ako se krivnja prizna i pokaže, od velike postaje malena, a ako se skriva, od male postaje velika. Grijeh raste kroz šutnju. (Isti)

Loše je činiti grijehe, gore ustrajati, ali još je opasnije braneći se prebacivati krivnju na Boga. Tko skriva svoje grijehe, neće imati sreće, a tko ih ispovijedi i odrekne ih se, milost će naći. (Izr 28)

Rekoh: ispovjedit ću protiv sebe grijehe svoje Gospodu. Jer sam šutio, kosti su mi ostarjele. (Ps 31) Neprijatelji Gospodnji lagali su i njihov će udes biti zapečaćen zauvijek. (Ps 74)

705. Onaj koji ispovijeda grijehe i ne oplakuje ih jednak je bolesniku koji skriva ranu liječniku i ne želi biti izliječen. (sv. Grgur)

Čovjek žali zbog onoga što je bilo, jer počinje vidjeti ono što nije bilo, mrzak mu je spomen na to kakav je bio, i dopada mu se slika onoga kakav bi morao biti. (Isti)

Što je bjednije od bijednika koji sam sebe ne žali? (sv. Augustin)

Neka pokora bude stalna, gorka, sudrug mojega vijeka, stalna bol, nezasitni strah Božji mojega života, ako nisam dostojan podići oči k nebu, doista nisam dostojan pokajanja. (sv. Augustin)

Onaj koji se boji pakla ne boji se griješenja, nego gorenja u vatri, a griješenja se boji onaj koji se boji grijeha kao pakla. (Isti)

Za činjenje pokore nije dovoljno bolje se ponašati i suzdržati se od zlodjela, treba da za počinjeno Bogu daješ zadovoljštinu kroz pokorničku bol, poniznu skrušenost, žrtvu raskajana srca, uz pomoću milodara. (Isti)

Suze pokore kod Boga se smatraju nekom vrstom krsne vode. (Izidor)

Koliko je velik naš grijeh, tako ga snažno oplakujmo, neka duboka rana ne bude bez brižnoga i dugotrajnoga liječenja. (sv. Ciprijan)

Površna zadovoljština nije prikladna za ona zla zbog kojih je stvoren vječiti oganj. (Euzebije)

Propasti se ne boji onaj koji od pomisli na smrt i zlodjela, neprekidnm suzama namače svoje obraze. (sv. Klimak)

Ovo su pravi čini poniznoga srca: činiti velike stvari, ponizno govoriti, pravedno djelovati i bojati se grijeha. (Isti) Jao onima, veli Gospodin, koji su otišli od mene, jao njima kad ja odem od njih.

Šesnaesta propovijed: o nužnosti obraćenja

706. Obratite se, obratite se. Bog nam zapovijeda da se obratimo. On nas to moli ponavljajući obratite se. Bog govori, a mi ga uopće ne čujemo. Sam čovjek ne sluša svoga Stvoritelja.

Zbog naše korist nas na to potiče budući da se radi o tome da mi budemo sretni: u ovom životu, na samrti, u vječnosti. Naprotiv, bit ćemo nesretni itd.

Na to nas poziva Gospodinova muka i trpljenja. Obraćajući se nama činimo korisnim ove Kristove patnje, ne obraćajući se gazimo ih nogama. Kad bi se Gospodin ukazao nekom čovjeku kako bi ga obratio, kad bi ga na koljenima molio, kad bi itd. Gospodin bi učinio još i više. Dođi, grešniče, i promatraj tvoga Boga na križu, njegove rane govore.

Kad bi Bog dao slobodu vječno prokletima da izađu, pod uvjetom da se žele obratiti, tko od njih to ne bi htio.

707. Čovjek sam grešnik, Gospodine. Poticaj da se uđe u iste osjećaje sv. Petra i proroka kad je rekao: *život mi se troši u gorčini, a ljeta moja u jecanju.*

Svjetovni ljudi smatraju nesretnima one koji provode život oplakujući svoje grijehe, ali nema ništa tako pravedno, tako korisno, ni tako slatko.

1. Točka

Ništa tako pravedno. Za većinu svjetovnih ljudi može se reći: nema nikoga tko vrši pokoru za grijehe i govori: "Što učinih". Što si ti učinio, grešniče? Poslušaj ga, što si ti učinio sebi, Isusu Kristu i Crkvi? Veliku štetu sebi samome... gubitak Boga, gubitak milosti, gubitak raja, itd. 2° koje li uvrede Isusu Kristu prezirući ga, razapinjući ga, dajući se đavlu, koja sablazan Crkvi itd.

2. Točka

708. Ništa nije tako korisno kao suze pokore. One nas čiste od naših grijeha, one nadoknađuju naše gubitke, one nam pribavljaju zasluge velikih milosti i stavljaju nas ponekad u povoljniji položaj od stanja nevinosti. Ona bludnica u Evanđelju čašću je nadvisila djevice. (sv. Ambrozije)

3. Točka

Ništa tako slatko. Slađe su suze pokajnika negoli radosti teatra. Da, pokornička duša će prije ili poslije kušati slasti itd. Suze su kruh pokornika, jer kao što kruh hrani, jača i godi čak i narav, tako su suze moje kruh danju i noću.

Tri prakse: izreći si riječi sv. Petra, čovjek sam grešnik, Gospodine. Potaknuti se na kajanje i pokoru. Žaliti nad tim što nam nije bilo žao u prošlosti. Gorko plačem zato što plakati ne znam. (sv. Petar Damiani)

Sedamnaesta propovijed: o pokori

709. Dan sv. Petra. Ti konačno obraćen.

1. Točka

Pokora sv. Petra je bila odvažna u izbjegavanju prilika. Nikada se nije vraćao u kuću gdje je itd. Odvažno je savladavao sve što se suprotstavljalo službi Božjoj, ljudskom uvažavanju itd... on se radovao u patnjama. Išli su apostoli radosni što su mogli nešto podnijeti za Gospodina itd. Izbjegavajmo po njegovom primjeru druženje sa svijetom; nadvladajmo poruge itd. Uđite u detalje.

Puna ljubavi. Nije ga obratio ni strah od kazni ni Božje prijetnje. Isusov pogled mu je probo srce. I kad ga je Isus pogledao, on gorko zaplaka. Strah od Boga je dobar ali on ne traje niti čini da izbjegavamo lake grijehe niti daje nježnost ljubavi.

Stalna. On nije prestajao plakati: *Grijeh je moj uvijek preda mnom*. On ga uvijek ima pred očima. Blaženi oni… koji kažu: Tko će dati očima mojim vrelo suza? Prorok ne traži kišu suza ni

bujicu jer nakon kiše je suha zemlja i bujica ne traje zauvijek nego je izvor *vrelo*, ono što nikada ne presušuje.

2. Točka

Učvrsti svoju braću. Sv. Petar je učvrstio svoju braću svojim molitvama, primjerima, uputama, razgovorima. To i mi trebamo činiti.

Osamnaesta propovijed

1. Točka

710. *Koliko puta zajeca itd. bacit ću ih u morske dubine.* . . Vjeruj mi, đavao se boji postova i bdijenja pobožnih ljudi. (sv. Antun). Nebo se više raduje zbog jednoga obraćenog grešnika itd.

Radost ili izvrsnost pokore, nužnost pokore, rijetkost pokore.

Tri znaka istinske pokore koja pokazuju njezinu izvrsnost: opći oprost svih grijeha. Da, koliko god da su veliki vaši grijesi itd... po njihovom svojstvu, po broju Bog oprašta ako se kajemo. Vidimo čak da pokornici postaju svetiji od nevinih.

Pokora daje milost da se izdrže kušnje, ako je doista ponizan istinski pokornik će pobijediti. (sv. Antun) Dobrota s kojom Bog traži i prima grešnika pokazuje izvrsnost pokore. Bog se uspoređuje s ocem sina rasipnoga koji itd... s dobrim pastirom koji…

2. Točka

Nužnost pokore, ako ne budete vršili pokoru svi ćete tako propasti itd. Nužno je da svaki grijeh bude kažnjen, ili od Boga koji kažnjava u vječnosti, ili od Boga koji traži zadovoljštinu pokore u vremenu. Patnje drugog života su vječne, velike, beskorisne. Patnje zemaljske naprotiv... Mi luđaci reći će bezbožnici.

3. Točka

Rijetkost pokore, jer je prava pokora promjena srca. Međutim kako malo… Pomirenje s Bogom po djelima oprečno je grijesima. Međutim kako mali broj onih čini djela protivna svojim sklonostima. Sv. Augustin kaže da istinski pokornik treba smatrati slatkim i ono što je najgorče.

Praksa. Poniziti duh po ispovijedi, srce po kajanju i tijelo trapljenju po pokori. Sve činiti u duhu pokore.

Devetnaesta propovijed: na Pepelnicu

712. Pokora kršćanina treba biti ponizna, stroga, učinjena s ljubavlju. Obred pepeljanja predstavlja tri svojstva pokore. Pepeo predstavlja ništavnost i slabost čovjeka: ti si prah. Pepeo predstavlja strogost pokore. Čovjek je za jedan jedini grijeh osuđen na smrt. Na koncu uzimajući pepeo trebamo se promatrati i kao žrtve ljubavi.

1. Točka

Pokora treba biti ponizna. Što je čovjek? Hrpa praha razasutog vjetrom. Zrnce prašine podignuto od vjetra. Sjeti se! Jedno pobunjeno ništa, jadnik koji se usudio napasti Boga. Primjer Lucifera koji je postao ružan po svom grijehu. Ostaci grijeha u duši... predmet poniznosti.

2. Točka

713. Primjer Lucifera. Primjer osude svijeta na smrt. Primjer Našeg Gospodina. Pokora nije više pokora ako nije teška prirodi… Osvetimo se sebi itd. *Djelujemo za Božju baštinu.*

3. Točka

Iz ljubavi. Pokora bez ljubavi je sužanjska pokora koja stvara samo žaljenje, prolazna, ne traje, *sve nasilno itd.* mučna, to je težak jaram, mučan sebi i drugima koji onda govore protiv pobožnosti.

Naprotiv pokora iz ljubavi je plemenita, te ne samo da ne želi kraj nego želi da se produži. Primjer Magdalene koja je, iako uvjerena u oprost svojih grijeha, činila strogu pokoru, itd; slatka i radosna. Koje zadovoljstvo! *Jaram je moj sladak* itd.

Prakse: truditi se oko osjećaj poniznosti tijekom vremena pokore, uzdržati se od svojevoljnih grijeha i činiti sve iz ljubavi.

Dvadeseta propovijed: o tome kako pokajanje ne treba odgađati

714. *Srijeda nakon 1. korizmene nedjelje. Ninivljani će ustati na Sudu i osuditi ovaj naraštaj itd. (Mt 12,41)*

Đavao stvara dojam sigurnosti duši da bi je odveo propast. (sv. Augustin)

1. Točka

Grešnik ne zna hoće li sutra imati vremena za pokajanje, jer se vrijeme ne daje prema procjeni bogatstva, nego prema uloženom srcu. Doći ću ti kao tat.

Na đavolji nagovor grešnici govore: Dugo su živjeli moji a bili grešnici, i ja ću isto tako dugo živjeti.

2. Točka

Nesiguran u milost. . . Zvao sam i oglušili ste se itd. *Pružio sam ruku svoju i nije bilo nikoga da pogleda.* Što još mogoh učiniti za svoj vinograd itd.

Kad bi neki mladić rekao kralju vrijeme mladosti svoje predat ću neprijateljima protiv tebe, a vrijeme starosti dat ću tebi, kako da kralju bude mila ta zakašnjela ponuda itd...

3. Točka

Nesiguran u želji. Kad bezbožnik dođe u stariju dob prezire opomene... Već ljudi govore o smrti kao upravitelj imanja što da učinim, što da učinim itd.

Tako se događa da onaj tko se u prvo vrijeme nije htio popraviti i obratiti, nakon toga više niti htjeti niti moći. (sv. Euzebije. *Propovijed* 3.)

Opkolit će te neprijatelji tvoji i okružit će te itd. (Lk 19)

Autori iznose mnoge primjere zakašnjelih pokajnika. Luca Spinelli pripovijeda o nekom bogatašu, koji je u starosti često obećavao Bogu da će se obratiti prije smrti, a kad je smrt došla po njega, rekao je: "O bogatstvo moje, što će biti s tobom? Ono što sam tolikim radom zgrnuo, čije će biti?" Dok je do ponavljao, dođe ispovjednik; ali ovaj je neprestano ponavljao istu pjesmu, te je govoreći: "O, bogatstvo moje", bijedno izdahnuo.

Poticaj: drži ono što je sigurno, pusti ono što je nesigurno.

Dvadeset i prva propovijed: iz pisma

715. *Grešnik se treba bojati da mu ne bi bilo nemoguće vratiti milost koju je izgubio*

Ali taj se zločinac molio Gospodaru u koga više nije bilo smilovanja. (2 Mak 9)
Podsmjevač traži mudrost i ne nalazi je. (Izr 14)
Tada će me zvati, ali se ja neću odazvati. (Izr 1)
Ne reci: "Griješio sam, pa što!" Jer, Višnji je strpljiv kad uzvraća. (Sir 5)
Vratiti se Gospodinu, i ne odgađaj iz dana u dan, jer će iznenada Njegov gnjev planuti. (Sir 5,8)

716. *Poticaj na pokajanje*

Kristovi smo dakle poslanici, Bog vas po nama nagovara. Umjesto Krista zaklinjemo dajte, pomirite se s Bogom. (2 Kor 5)
Probudi se, ti što spavaš, ustani od mrtvih i zasvijetlit će ti Krist. (Ef 5)
Tim više što shvaćate ovaj čas, vrijeme je već da se oda sna prenemo spasenje je sada bliže. (Rim 13)
Ovo dakle govorim i svjedočim u Gospodinu. (Ef 4)
Ako tko i sagriješi, zagovornika imamo kod Oca. (1 Iv 2)

717. *Božji poticaj na obraćenje*

Zar je meni do toga da umre bezbožnik – riječ je Gospoda Boga. (Sir 18)
Vrati se, odmetnice Izraelu.
Dokle ćete, djeco, ljubiti djetinjastost, i dokle će ludi željeti ono što im škodi? (Izr 1)
Dođite k meni svi itd. Zbacite jaram itd. (Mt 11)
O, bježite iz zemlje sjeverca, riječ je Gospodnja. O, Sione, bježi, ti koja živiš kod kćeri Babilonske, tj. u zemlji grijeha.

718. Blaženom Alanu de la Roche, nakon što je prekinuo prakticirati pokoru pod nekim lažnim izlikama, ukazala mu se Presveta Djevica, ukorila ga je zbog njegove greške i rekla mu da je uzrok njegove nevolje njegova ležernost te da je u krivu što je položio oružje u borbi, jer disciplina je kćerka pravde, sestra vjere, prijateljica pokore, učiteljica poniznosti, kraljevna snage, dama djevičanstva, radnica pobožnosti, miljenica svetaca, dojilja svih dobrih namjera, ljubimica i draga svih mojih poklonika. Gle što si izgubio.

PARNICA

Prva propovijed

719. Parničenje razbija jedinstvo, pomućuje mir, gasi ljubav.
Uzroci parničenja: popustljivost, neznanje ili zloba notara, nemar onih koji se parniče, pohlepa.
Uzroci koji potiču parničenje: tvrdoglavost, pohlepa ovlaštenika, osvećivanje onih koji se parniče.
Posljedice parničenja: materijalna šteta, duhovna šteta, vječna šteta.
Lijek: pitati za savjet vjeru, iskustvo, razboritost.

1. Točka

Parničenja: *su bič razorni* kojima Bog kažnjava ljude. Prokletstvo Božje pada često na obitelji koje se u parničenju međusobno uništavaju.

Bilježnici iz zloće ubace poneku dvosmislenu riječ u testament ili neki drugi dokument i iz toga nastane parničenje. Krivotvorenja se u Pismu nazivaju djecom đavoljom... Lakovjernost i nemar većine da uzmu svoje potvrde, da potpišu svoje dokumente.

Ne pravdaj se s bogatašem, da ne pokrene parnicu protiv tebe. (Sir 8,2) *Čuvajte se svake pohlepe.* Postoje, kažete, grijesi u kojima se gubi imetak. Da, u kabareima, igračnicama, u parnicama koje ludo poduzimate.

Već vam je to nedostatak što se parničite među sobom. Zašto radije ne trpite nepravdu? Zašto se radije ne pustite oplijeniti? *Ne budi prepravedan i ne budi premudar; zašto da se uništavaš?* (Prop 7)

Istom mjerom kojom budete mjerili mjerit će se i vama. Ništa ne želite oprostiti drugima, tako ni Bog neće ništa vama oprostiti. Nepravednost pokvarenih odvjetnika da produljuju parnice; njihova obveza naknade kada svojim nemarom prouzroče troškove strankama.

2. Točka

720. Često tužitelji tuže zbog animoziteta i osvete, tako su sva njihova djela koja se tiču parnice grijeh, jer su učinjena iz ovih pobuda. *Molim te, neka ne bude svađe između tebe i mene; ta braća smo.* Primjer Abrahama i Lota koji treba nasljedovati.

Kad čovjek malo uzmakne od svog prava, Bog mu vrati stostruko … Tako se izbjegava tisuću grijeha. U parničnoj knjizi nema ni trunke prijateljstva. Poslušajte što govore tužitelji, oni su najneviniji na svijetu, svatko kaže da on ima pravo, ocrnjuje drugu stranku, krivotvori spise, podmićuje svjedoke, odbija platiti što je dužan, kvari itd. Gotovo neizostavno slijedi propast jer je čovjek često obvezan naknaditi iznos i kamate, i kamate kamata te tako postaje uzrokom propasti svojih nasljednika.

3. Točka

721. Onomu tko bi se htio s tobom parničiti da bi se domogao tvoje donje haljine prepusti i gornju. (Mt 5) *Blago onome tko čitajući Pismo riječi pretvara u djela.* (sv. Bernard)

Kloni se parničenja i umanjit ćeš grijehe. (Sir 28,10) Možemo dodati umanjit ćeš brige, umanjit ćeš štetu.

Jedan šikaner, kaže sv. Augustin, je kuga koja kvari sve. Ako vam traži 20 novčića dajte mu 30 i da vas ostavi na miru, vi ste na većem dobitku.

Sv. Krizostom tvrdi da je utemeljeno na Svetom Pismu da ako ostavite bratu ili bližnjemu rentu, nasljedstvo, novac koje vam je on nepravedno zadržao, činite djelo zaslužnije i ugodnije Bogu nego da date taj novac siromasima i nasljedstvo bolnici, čak i ako je taj brat bogatiji od vas; to je djelo duhovnog milosrđa zaslužnije od tjelesnog milosrđa.

Tko ostavi oca svoga radi mene itd. stostruko će primiti i u ovom vremenu i u budućem vijeku život vječni.

Neki puta je dozvoljeno voditi parnice kad je riječ o važnoj stvari i kad čovjek ima posla sa strankom koja nikako ne želi pristati na mirno rješenje. Otkloni parničenje, pomiri se da ti ne propadne čovjek prijatelj i da nad vama ne likuje đavao neprijatelj. (sv. Augustin, Pismo 75, Auksiliju)

Parničili su se, dakle, parničili su se zato što nisu poznavali kruh sloge. (sv. Augustin)

Blago mirotvorcima oni će se sinovima Božjim zvati.

Druga propovijed

722. Izvori parnica, zla koja proizlaze iz parnica, kršćanski način parničenja.

1. Točka

Odakle ratovi, odakle borbe među vama? Zar ne od požude koja je u vama? itd. Ondje gdje su strasti, tamo nema mira. . . . *Žudite, a nemate, ubijate i hlepite, a ne možete postići.* (Jak 4,1) Također nema mira, nema jedinstva tamo gdje ima puno želje za zemaljskim stvarima.

Prvi redoviti uzrok, oholost. *Među oholima uvijek je parničenje.* Ova sklonost ka dominaciji i prvenstvu čovjeka često uznosi iznad zemaljskih dobara. Oholost je također zapreka nagodbi u parnicama. Kad bismo rekli nekom oholici da se iscrpljuje u troškovima te da će više izgubiti nego što misli da će dobiti da, rekao bi, ali ne želim da se kaže kako ja popuštam drugoj stranci.

Drugi još redovitiji uzrok: škrtost. Onaj *moje* i onaj *tvoje* je kobni uzrok neizmjernom zlu. *Moje i tvoje – one hladne riječi.* Korist razjedinjuje obitelji, prijatelje. Netko je najveći prijatelj

nekomu dok se u to ne uvuče korist. Smatramo da smo u pravu tražiti vlastitu korist je nauštrb svega ljudskog i božanskog. *Nikome tko je gnjevan njegov se vlastiti gnjev ne čini nepravednim.*

2. Točka

723. Duhovna i vremenska zla. Izvor svih vrsta grijeha. Milosrđe je potpora drugim krepostima, kada se ono uništi, to će imati za posljedicu da neće više biti nijedne kreposti u duši te prevladavaju hladnoća, odbojnosti, bezočne osude, ogovaranje...

Koji tužitelj ne iznosi zao glas o drugoj stranci, koji svuda ne govori da je riječ o varalici, koji je učinio i drugih zala, govori da ga dobro poznaje… i kad bi to bila istina, kakvo pravo vi imate da uništavate dobar glas vašeg brata?

Što to doprinosi vašem slučaju? A i kad bi doprinosilo zašto to reći stotinama ljudi koji s tim nemaju ništa i koji nisu ni vaši odvjetnici ni suci itd.

Živite u strašnom zaboravu Boga i svoga spasenja. Uopće ne razmišljate o pristupanju sakramentima, duh je pun samo tvoje parnice, ne ostaje mjesta za Boga ni itd. Koje molitve molite..., na kojim misama sudjelujete? Kako se klanjati, kako ljubiti, kako priznavati Isusa Krista koji se posve dao za ljude na oltaru kad ste zaokupljeni načinima otimanja imetka drugih ljudi putem suda. Kao uzburkano more je srce tužitelja kada shvati da je gubitnik!

Sveti Franjo Saleški kaže da, ako se nađe nekoga tko je u parničenju sačuvao umjerenost, može se reći da je njegov proces kanonizacije gotov. Radije kažem, dodaje ovaj svetac, da parničiti se i sačuvati zdrav razum, pamet i umjerenost je tako naporno i rijetko da se to teško može pripisati i svecima. *Svetima jedva da je dopušteno prepirati se i ludovati.*

Gubitak vremena, koje je vrijeme milosti, cijena Krvi jedinoga Boga. Nakon učinjenog smrtnog grijeha, Bog bi nam preko anđela trebao navijestiti *neće više biti vremena*. Sv. Augustin na riječi: otkupljujute vrijeme, kaže *kad netko pokrene parnicu protiv tebe, radije izgubi nešto kako bi napravio prostora za Boga, a ne za parnice, jer ono što gubiš je vrijeme.*

Težimo nebeskom nasljedstvu za koje se ne moramo uopće parničiti, po parničenju ponekad dobivamo zemaljska nasljedstva, a često upravo tako gubimo nebesko nasljedstvo.

724. Vremenska zla. Veliki je broj tužitelja, ali je si li vidio nekog okorjelog tužitelja koji se obogatio? Troškovi i rashodi pojedu sve prije nego zadovoljimo suce, isplatimo odvjetnike, namirimo prokuratore itd. Priznat ću vam da je pravo na vašoj strani, ali treba li se zbog toga parničiti? Što će biti sa riječima sv. Pavla: *Zapravo, već vam je to nedostatak što se parničite među sobom.* (1 Kor 6,7) Zašto radije ne odtrpite nepravdu? itd. sv. Pavao na istom mjestu. *Onomu tko bi se htio s tobom parničiti da bi se domogao tvoje donje haljine prepusti i gornju.* (Mt 5)

725. Treba se nastojati dogovoriti s protivnom strankom, nikako ne ogovarati, pokazati mu puno milosrđa i ljubiti ga.

Primjer jednog uglednog kraljevića koji se htio parničiti i u parnici, kako bi saznao da li je neki posjed koji je imao, podložan nametima, činio je to s toliko ravnodušnosti da je poslao protivnoj strani dokumente za koje je držao da mu idu u korist, također…

ČISTILIŠTE

Prva propovijed

726. Za dan mrtvih. Milostivi Gospode Isuse, daruj im pokoj vječni. Jučer nam je Gospodin govorio: *radujte se i kličite* itd., a danas nam jadne duše iz čistilišta viču: *smilujte mi se, smilujte mi se, barem vi, prijatelji moji.* (Job 19)

Ne govorim vam danas u svojstvu propovjednika nego u svojstvu poslanika i izaslanika duša u čistilištu. One uzdišu ali ih nitko ne čuje, one se obraćaju Bogu, ljudima itd., ali ih većina uopće ne sluša.

Istina o čistilištu u koju moramo vjerovati pod kaznom vječnog prokletstva. Kršćanska razmišljanja.

1. Točka

727. Ovo mjesto gdje su duše zatvorene zove se čistilište jer se tu duše čiste od svoje ljage. Ono je smješteno po općem mišljenju u dubinama podzemlja.

Pismo u 2. Makabejcima poglavlju 12, ono što je učinio Juda Makabejski i što je autor knjige zaključio: *Sveta je, dakle, i spasonosna misao moliti za pokojne, da se oslobode od grijeha.* Ova knjiga je kanonska, spada u knjige o koje Židovi ne drže kanonskima, a Crkva ih drži nadahnutima. (sv. Augustin, *O Božjoj državi,* knjiga 18, glava 38)

Nužno je potrebno da svaki heretik prizna dvije stvari: a. da je ova knjiga drevna; treba vjerovati jednostavnom povjesničaru koji izvještava samo ono što je već bilo prihvaćeno; b. da se prije Isusa koristilo zaključicima iz iste knjige iz koje se i molilo i prinosile su se žrtve za umrle, no Isus Krist nije nikada predbacivao Židovima ovakvu praksu.

Isto tako i apostoli, prema sv. Krizostomu su prihvatili taj običaj po nadahnuću Duha Svetoga.

Ponovi sada u sebi za čiji duh moliš, za koga prikazuješ godišnje prinose. (Tertulijan)

Sv. Ciprijan znajući da je neki laik imenovao nekog svećenika za skrbnika svoje djece, odmah je zabranio da se za njega prinosi Sveta žrtva zbog toga što onaj koji svjetovnim stvarima odvlači svećenika od oltara ne zaslužuje primiti pomoć oltara.

Na trećem Koncilu u Kalcedoniji Ischirion se žalio što je Dioscore nepravedno upotrijebio novac koji je jedna gospođa po imenu Peristerija oporučno ostavila samostanima kako bi molili za nju.

Sv. Augustin je napisao knjigu: *O brizi koju valja iskazivati prema mrtvima*. Gospodine, učini da mi poslije ovoga života ne treba oganj pročišćenja. (sv. Augustin)

Teolozi razlikuju četiri mjesta u koja duša može ići: a. pakao za zle umrle u smrtnom grijehu; b. limb za djecu koja su umrla sa samo istočnim grijehom; c. raj za one koji su posve čisti: *ništa nečisto neće ući u kraljevstvo nebesko;* d. čistilište za one koji umru u lakom grijehu ili koji nisu okajali svoje druge lake grijehe. *Nemoguće je da ijedan grijeh ostane bez svoje kazne*. (sv. Grgur)

2. Točka

728. Razmišljanje. Izbjegavati laki grijeh koji će biti kažnjen tako strogom kaznom kao što je ona u čistilištu. U ovom času u kojem govorim tisuće kršćana gore u čistilištu itd. O Pravdo Božja, svemoći i svetosti Božja, kako si strašna. Sveta Terezija je na smrtnoj postelji osjetila silan strah, drhteći od viđenja koju je imala, redovnice su je pitale što joj je. Ne bojim se pakla po milosrđu Božjem, ne bojim se vječnosti nego nečeg većeg od ove vječnosti. Što je to, dakle?... To je svetost Božja.

Moram se suočiti s ovom svetosti. Eto to je moj strah. Nakon toga ne bismo li trebali izgubiti sklonost činjenja ne samo smrtnih nego lakih grijeha kao da pijemo vodu?

Laki grijeh je velik ako ga se promatra u odnosu na Boga, velik u sebi, velik u odnosu na kaznu koja slijedi. Kazna proroka kojega je Bog poslao Geroboamu kako bi ga ukorio zbog njegovog idolopoklonstva.

Htjeli ili ne htjeli, ispunjamo svoje dane koji su nam dani za očišćenje duše, ali jao nama ako se dani ispune. Doista, malo je izabranih, a među njima je još manje, po mojemu mišljenju, onih koji su tako savršeni da su dovršili na zemlji ono čišćenje o kojemu mudrac govori: očisti se s malobrojnima od svojega nemara. . . Jao nama ako nam se dani ispune, a čišćenje se ne dovrši, tako da poslije smrti bude potrebno čistiti se u onom ognju od kojega se u ovome životu ne može zamisliti ništa što bi bilo veća kazna, ništa žešće, ništa silovitije. (opat Gueric)

Zvijezde nisu čiste pred licem Njegovim itd. Ostavite nešto tijekom vašeg života što bi poticalo moliti Boga nakon vaše smrti. Izlaganje o tvrdoći nasljednika i djece.

Druga propovijed: o dušama koje silaze u čistilište i o velikim patnjama koje tamo trpe

729. Milostivi Isuse itd. Koje duše silaze u čistilište? Kakva je jakost njihovih patnji?

1. Točka

Prema autoru knjige o istinskoj i lažnoj pokori postoje tri vrste osoba: vrlo dobri, vrlo loši, osrednje dobri i osrednje loši. Pojedinosti o lakim grijesima, o nemaru, o zaboravu ovih grijeha. Tri vrste osoba silaze u čistilište: a. oni koji su osjećali uistinu iskrenu bol zbog svih svojih grijeha, ali općenito, te ih nisu ispovjedili pojedinačno jer ih se nisu ni sjećali. b. Oni koji nisu posve zadovoljili cijelu kaznu zbog smrtnih grijeha koje su počinili i koji su im oprošteni. c. oni koji su činili lake grijehe. Velikim ognjem ne čiste se smrtni, već oni najmanji grijesi. (Firentinski sabor)

Sestra sv. Petra Damiena je bila više dana u čistilištu jer je slušala neku pjesmu sa suviše uživanja. Paschasius bojeći se podjele u crkvi nakon izbora dvojice papa, pristao je uz većeg poštenjaka i budući da se zauzeo za njega s previše revnosti i žara, proveo je više dana u čistilištu.

Albert Veliki, čovjek čuven po svojoj pobožnosti i učenosti, bio je dugo u čistilištu dugo jer je imao neznatnu neurednu naklonost prema svome nauku.

Koji čovjek, koliko god da je svet, nema male neuredne naklonosti? Sveci čak kanonizirani, bili su u čistilištu prije svije kanonizacije. Sveti Severin, nadbiskup Kelna, nakon svoje smrti ukazao se jednom od svojih prijatelja rekavši da je u čistilištu jer je odgađao do večeri moliti svoj brevijar. Činio je to jer je vjerovao da je korisno raditi za dobrobit države i cara...

Drvo, sijeno, slama – svačije će djelo izići na svjetlo. (1 Kor 3) Sveti Augustin objašnjavajući ove riječi reče kako drvo duže traje u vatri nego sijeno koje ju rasplamsa, tako i oni koji su počinili lake grijehe i koji se mogu usporediti s ovom zapaljivom tvari, ostaju s obzirom na svojstvo i broj svojih grijeha duže u čistilištu.

Sveti Vinko Ferreri je tvrdio da je svojevremeno neki čovjek zbog jednog lakog grijeha ostao u čistilištu nekoliko dana.

2. Točka

730. Nemoguće je opisati veličinu muka koje trpe duše u čistilištu. *Zar su ti vrata smrti pokazali, vidje li dveri kraja mrtvih sjena?* (Job 38) Muke vječnog prokletstva i muke osjetila u čistilištu. Muka duše u čistilištu je jača od svega što možete i zamisliti jer je duša oslobođena materije te trpi potpuno u svoj svojoj moći, u svom svojem biću. Budući da je dana od samoga Boga bol je još puno jača. *Ruka me Gospodnja dotakla.*

Budući se duše nalaze bliže svome cilju, svome središtu i vidjevši da su odbačene, duše trpe još i više. Jer, ako pamti moje opačine... Njihova spoznaja i ljubav Božja, koja je u čistilištu još veća nego na zemlji, čini da duše uzdišu … Dok sam boravio na zemlji nisam znao tko je Bog. Nisam mislio na njega.

Treba razlikovati tri stanja: a. stanje ljubavi bez boli, to je raj; b. stanje muke bez ljubavi: to je pakao; c. stanje ljubavi i patnje: to je čistilište. Objašnjenje. Razmišljanja što duše čine za lake grijehe koje su počinili, koji im se čine ništavni. Poticaj na činjenje pokore … milostinje… molitve …. Praštanja.

Naglašavanje grešniku, što misliš koliko ćeš vremena tamo provesti? Možda 20 godina, možda 1000, možda do sudnjega dana. Odupiranje svojim strastima, neko malo dobro djelo na zemlji kadra je poništiti duže muke čistilišta. Isus reče: *Sav sam ti dug otpustio jer si me zamolio.* Ali u čistilištu: *sav ćeš dug isplatiti do kraja.*

731. Hoćemo li ostaviti ove jadne duše bez naše pomoći? Kad bi vaš sluga bio u rukama razbojnika i kad biste pored vas imali 100 vojnika da ga brane, biste li ga pustili da strada? Kad bi vaš sin bio u zatvoru … Duše u čistilištu, udovi Isusa Krista, subaštinici njegove slave, duše svete, uglednije u Božjim očima od svih kraljeva zemlje, manje kršćani drže do vas nego do nekog sluge, ma što govorim, manje nego do nekog psa. Sigurno bi izvukli psa iz neke jame, … ove jadne duše čekaju pomoć jedino od vas, a vi ih ostavljate… Isticanje okorjelosti ljudi prema dušama.

Treća propovijed: motivi za pomoć dušama u Čistilištu i nepravednost onih koji ne vrše ovu dužnost

732. *Smilujte mi se* itd. *Udvostručuju glas jer im dvostruko treba milosrđe*, reče jedan sv. Otac.

1. Točka

Motivi koji nas pokreću na itd. Malo vjere bilo bi dovoljno da me potakne da vam obrazložim razloge koji vas obvezuju moliti za ove duše itd. Bilo bi dovoljno reći vam da su ove duše lišene motrenja Božjga. *Kakvu radost imam ja,* mogu uzviknuti duše zajedno s Jobom, *koji ne vidim svjetlo nebesko.*

Pored ova dva razloga duše lišene Boga i trpe vatru koja peče, navodim još tri daljnja razloga:

a. Slava je Božja umanjiti patnje ovih duša jer to doprinosi tomu da se njegovo ime proslavlja, priznaje, ljubi, štuje te da njegovo kraljevstvo stigne u ove duše koje su za to određene. *Sveti se ime* itd. Bog se jedino želi darovati ovim dušama u ali prepreke koje njegova pravednost u njima nalazi, sprečavaju ga u tome...

Bog rado pronalazi milosrdne osobe na zemlji koje će dati zadovoljštinu njegovoj pravdi i potaknuti njegovu dobrotu. Primjer Mojsija kad je zatekao i kaznio štovatelje zlatnog teleta. *Tako je ljubio one kojima je bio dobar, da radi njih nije poštedio ni sebe sama, a one koji su zgriješili tako je progonio, da ih je oborio.* (sv. Grgur)

Mosije se pokazao na obje strane odvažan poslanik, na obje strane čudesan posrednik: zalagao se za ljude pred Bogom molitvama, zalagao se za Boga pred ljudima strogošću poruke. Kako je Bog bio zadivljen što je Mojsije posredovao za Židove kako bi im oprostio, tako je zadivljen i kad vi molite za duše u čistilištu.

Kako je Mojsije dobio nagradu Božje pravde, tako treba da ju i vi primite čineći pokoru... Vaše su patnje zaslužne, a ne patnje duša u čistilištu. Tako ćete Bogu pribaviti puno veću slavu. Riječ je o slavi Isusa Krista da njegovi udovi budu sjedinjeni s njim.

733. b. Ove duše ne mogu izmoliti svoje oslobođenje. Ništa nije tako dirljivo kao neka ožalošćena osoba koja se ne može utješiti itd. Te duše su naši roditelji, prijatelji, naša braća po naravi, po milosti miljenici Božji, najljepša, najplemenitija, najzanosnija stvorenja koja je izašla iz njegovih ruku i ono što će Bog biti vječno po naravi, ove duše će to biti po sudioništvu u njoj. One su udovi i subaštinici Isusa Krista.

Kako su uvrijedile Boga po slobodnoj volji, one će tako morati za zadovoljštinu trpjeti slobodno i dragovoljno, no nisu više u stanju zaslužiti milosti svojim trpljenjem.

One se obraćaju jedino vama: smilujte mi se. Koja neosjetljivost, koja okrutnost ako za njih ne molimo. Djeco izopačena, zar ćete ostaviti vašeg oca u vatri bez pomoći? Što itd.

c. Sveta je i spasonosna misao kada molimo za njih da se radi i o našoj koristi. Kako će tek ove duše biti zahvalne nakon oslobođenja, kolike će vam milosti pribaviti svojim zagovorom. Sve glavne kreposti se nalaze u činu milosrđa prema dušama u čistilištu vjera, nada, milosrđe...

Ove duše su u nekoj vrsti golotinje, a vi ih oblačite u odjeću slavu, one su u tijesnom zatvoru, a vi ih oslobađate itd., u teškoj bolesti, a vi ne samo da ih posjetite nego i itd.

Raditi na oslobađanju duša je znak predodređenosti. Bog je suviše milosrdan da ne bi bio milosrdan prema onima koji čine milosrđe.

Ako će Bog na koncu svijeta na sudu tako silno hvaliti i tako obilno nagraditi i najmanja djela milosrđa, kao što je davanje nekomu čaše hladne vode, koja će biti nagrada za one koji su pribavili dušama raj u cijelosti, nagrada će biti Bog sam. Neće, dakle, umrijeti onaj tko je Izraelu donio tako veliko spasenje.

2. Točka

734. Okorjelost većine kršćana u ljubavi prema bližnjemu, naznačena je okorjelošću braće prema Josipu. Oni će biti, prema sv. Ambroziju, krivi za tri velika grijeha: okorjelost a to je njihova krv; nezahvalnost, on im je učinio uslugu; okrutnost, oduzeli su mu odjeću.

Primjena ovog primjera na većinu kršćana: *Piju vino iz vrčeva i mažu se najfinijim uljem, ali za slom Josipov ne mare.* (usp. Post 38)

Vaš otac, prijatelj, brat itd. koji vam je ostavio tolika dobra i koji jeca u dubokom ponoru, a vi pijete dugim gutljajima izvrsna vina. On vam… a vi ništa ne trpite itd.

Oni koji su tako okorjeli, nezahvalni, okrutni nasljednici koji potroše dobra u igrama, plesovima itd; uzalud im njihovi očevi viču, smilujte mi se. . . itd.

Izvršitelji testamenata koji ili ne izvrše testament ili to učine samo djelomično ili protivno želji oporučitelja.

Neki ne isplate obećano zakladama za molitve i mise, čim priđe dan sahrane, više ne razmišljaju o smrti. Trpi, jadna dušo, trpi, nitko te ne sluša, nitko te ne žali, jedva da će ti iz reći jednu molitvicu. Eto ti plaća za tvoje prijateljstvo, za tvoj trud, za tvoja dobročinstva itd.

Vikat ćeš bez prestanka: smiluj mi se a on će pjevati; ti ćeš spavati na ognjenom krevetu, a on će spavati ugodno na paperju. Čini mi se da s druge strane čujem neku sirotu dušu kako mi iz dubine ove tamnice viče žalosnim glasom:

Govorite o onima koji imaju rodbinu, ali ja *nemam nikoga.* Nemam nikakve rodbine, nikoga poznatoga. Ja sam siroti stranac koji je umro u nepoznatoj zemlji. Preporuči me milosrdnim osobama koje te slušaju. Zar nema nikoga među vama koga bi ganule ove žalopojke, tko bi pritekao u pomoć, itd. Učinite to, dragi slušatelji, učinite to za ljubav Gospodinovu. Zaklinjem vas.

Četvrta propovijed: načini kako olakšati dušama u Čistilištu

735. Ove duše viču ne samo danas nego i sutra i prekosutra: smilujte mi se itd. Četiri načina: a. molitva, b. milostinja, c. post, d. žrtva.

1. Točka

Crkva poznaje dvije vrste molitve: obredne i simbolične kao što su blagoslovljena voda kojom svećenik škropi na samrti. Vjerovati da je ova voda sama po sebi velika pomoć na samrti velika je zabluda.

Crkva nastoji ovim svećeničkim obredom pozvati vjernike da traže od Boga da primi njihove suze i pokore koju će oni prikazati te da mole da voda i krv Gospodinova bude primijenjena na ovu dušu. Tamjan predstavlja molitve koje su uzdižu prema nebu.

Upaljenim svijećama se traži od Boga da se vječna svjetlost pojavljuje nad njihovim dušama, da duše iziđu iz mračne tamnice gdje su zatvorene...

2. Točka

Milostinja i molitva. *Ne treba sumnjati u to da pobožnost vjernika donosi olakšanje dušama pokojnih, jer Crkva za njih prikazuje milodare.* (sv. Augustin) Kako bi se na taj način dala zadovoljština za preveliku navezanost duša na zemaljska dobra. Kako bi Gospodin postupio isto tako s dušama, tj. kako se čini milostinja njegovim udovima, da i on iskazuje milosrđe našoj braći.

3. Točka

736. Trapljenje i post. *Postovi živih pomoć su za mrtve*. Sv. Petar Damjani je zabilježio da od njegovog vremena postoji običaj među redovnicima da na samrti nekog redovnika, cijeli samostan posti i čini pokoru tijekom sedam dana, a svećenici prikazuju 30 misa.

Sveti Grgur pripovijeda kako je neki sveti svećenik vrlo oslabivši, po savjetu liječnika otišao u toplice. Tamo mu je više puta neka nepoznata osoba pomogla da uđe i iziđe iz kupališta; dobri svećenik želeći se zahvaliti za ovo milosrđe, dade mu komad blagoslovljenog kruha. Čovjek mu je zahvalio rekavši da, u stanju u kojem se on nalazi, nema potrebe za kruhom, da je on jedan plemić koji ovdje služi svoje čistilište, te ga je zamolio da isti taj kruh prinese Bogu za njega u Presvetoj žrtvi mise.

4. Točka

Presveta misna žrtva. Sjeti me se kad budeš uz oltar, reče majka sv. Augustina svome sinu. Jedan je sveti svećenik, nakon što je izgubio svog dobrog prijatelja, odmah prikazao Presvetu žrtvu za njega. Misu je započeo s toliko žara i osjećaja boli, nakon što je posvetio Gospodinovo tijelo i uzeo ga u ruke, prikazao ga je Vječnom Ocu, govoreći mu: Prikazujem Isusa Krista, daj mi, Gospodine, dušu moga prijatelja. Slobodan sam prikazati ti tvoga predragog Sina, o tebi ovisi hoćeš li mi dati ono što te tražim, napravimo razmjenu, daj mi dušu za dušu; duša koju ti ja prikazujem vrijedi beskrajno više.

Molitva ovog svetog čovjeka je bila odmah uslišana itd. Molite za umrle kad prolazite pored groblja. Koje biste pouzdanje imali u pomoć onih koje ste oslobodili iz čistilišta kad biste vi bili na njihovom mjestu. Neka vam Gospodin bude milostiv kao što vi bijaste pokojnicima i meni. (Rut 1)

Molitva Gospodinu i Presvetoj Djevici Mariji po njegovoj krvi, njegovim patnjama, po praštanju dobrom razbojniku i Magdaleni. Milostivi Isuse, daruj im vječni pokoj. Milostivi Isuse. . . milostivi Isuse!

Peta propovijed

737. Nacrt propovijedi. Oganj čistilišta potvrđuju Pismo, Oci, razum, usporedbe. Duša trpi duhovni oganj, koji je ljubav Božja i tjelesni oganj, zbog malih grijeha. Dušama se pomaže molitvama, misnom žrtvom, milodarima, dobrim djelima. Zaključak: sabrati poticaje za pomaganje dušama u čistilištu.

On će se spasiti, ali kao kroz vatru. Ista vatra čisti zlato i pali slamu. (sv. Grgur) Dobro je da ih se upiše u bratovštini ružarija te da se ponekad izmoli krunica za njih.

Smilujte mi se *barem vi prijatelji moji.* .

Tko oslobodi jednu dušu iz čistilišta čini sva djela tjelesnog milosrđa. *Pribavite sebi prijatelje od nepoštena bogatstva.*

738. Gospodin je rekao svetom Mateju da ima nekih grijeha koji se ne opraštaju ni na ovom ni na drugom svijetu. Iz čega su sv. Augustin i drugi oci zaključili da se neki grijesi opraštaju u drugom životu. Opći koncil u Lateranu pod Inocentom III, u Firenci, u Trentu, liturgije sv. Jakova, sv. Basila, sv. Krizostoma, sv. Ambrozija i svih svetih otaca svjedoče ovu istinu.

Mjesto čistilišta, oslobodi duše pokojnih iz kazni pakla i iz dubokoga jezera.

Muke vječnog prokletstva i muke sjetila, oganj čistilišta bit će strašniji nego što se mogu trpjeti ili zamisliti strahovite kazne u ovom vijeku.

Trajanje: kakva bude zloća grijeha, takvo će biti i odgađanje prelaska. (sv. Augustin)
Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića. Valja se očistiti u ognju očišćenja ako je tko za drugi vijek odgodio plod obraćenja. (sv. Augustin)

739. Kao što se u istom ognju zlato čisti i slama dimi, *tako* u istom ognju grešnik izgara, a izabranik se čisti. (sv. Grgur) Ipak, taj je oganj strašniji od svega što čovjek može pretrpjeti u ovom životu. (sv. Augustin)

Onaj pa i površni oganj čistilišta smatram nepodnošljivijim od svake sadašnje nevolje. (sv. Grgur)

Najmanja kazna u čistilištu tisuću je puta veća od najveće kazne ovoga života. Premda nije vječan, ipak je na čudesan način težak i nadilazi sve kazne koje je bilo tko u ovome životu pretrpio. (sv. Augustin)

POBOŽNOST U CRKVAMA

Ovaj tekst o ponašanju muslimana u džamijama nije napisao Montfort nego naknadno dodan u ovoj cjelini a služi kao poticaj za razmišljanje kako se drugi u svojim religijama ponašaju u njihovim posvećenim prostorima kao kontrast za ponašanje mnogih vjernika.

740. Čim uđu u džamiju podižu oči gore, kao da uzdižu svoj duh Bogu, držeći ruku na turbanu ali ga ipak ne skidajući, kao da ih podižu vrhovima prstiju, duboko se naklanjaju prema mjestu gdje sjedi imam, zatim spuštajući oči prema zemlji, odlaze u ovom položaju do svog mjesta. Tu se bacaju na koljena ljubeći tri puta zemlju, dižu se po želji, te stojeći ili na koljenima, očiju prema zemlji s velikom skrušenošću i tišinom istovremeno, čekaju da imam započne službu, a dok on govori molitve i čini uobičajene geste i pokrete, sve su oči uprte u njega te nasljedujući ga naklanjaju se sedam puta prema zemlji i ustaju isto toliko puta; slušaju hvalospjeve koji se pjevaju, moleći u sebi; i kad su hvalospjevi gotovi, stavljaju ruke za pojas haljine, kao da su zavezani, glave priljubljene uz zemlju, uzvikuju glasno i ponavljaju više puta ove riječi: to jest, moj Bože, budi milosrdan prema nama jadnim grešnicima.

741. Kada imam širi ruke unakrst, diže oči, kad se prostire na zemlju, nema čovjeka u džamiji koji nema uprte oči u njega kako bi ga nasljedovao i činio iste pokrete, ne čuje se nikoga čak ni da kašlje ili briše nos. Ako trenutna potreba nekoga na to prisiljava, to se čini u rupčić tako odmjereno i tako tiho da drugi ne primijete, nikada se ne pljuje na zemlju zbog bojazni da se nečistoćom ne bi onečistila svetost ovog hrama. Manje bi bilo čudno da se tu iznenada pojavi nekakvo čudovište nego naći nekog čovjeka da u džamiji razgovara s drugim.

Njihov prorok im ne brani dokone riječi u hramovima, jer nije vjerovao da bi bio ijedan musliman koji bi se na taj način zabavljao tijekom molitve ili u mislima, on ne želi da se njihov duh bavi u tom trenutku drugim stvarima osim štovanjem Boga.

Prva propovijed

742. Nacrt. Razmatraju se troškovi za gradnju Salomonova hrama, što nam služi kao poticaj da uresimo naše crkve po mjestima. Kako se one onečišćuju? Općenito, posebno, ohološću, sablazni, raskoši, zavišću, pohlepom, neumjerenošću i svetogrđem.

1. Točka

Za izgradnju Salamonovog hrama bilo je angažirano 30 tisuća tesara, 70 tisuća radnika koji su nosili materijal, 80 tisuća zidara, 3300 arhitekata. Svi su ovi radnici radili 7 godina. Svaki je kamen bio dug 20 lakata, širok 10 lakata, debeo 5 lakata. Kamen na pločniku bio je od bijelog mramora, zidine pokrivene bogatom stolarijom od cedrovine, nepokvarljivog drveta, a stolarija pokrivena zlatnim listićima.

Izrada je vrijedila više od materijala: *djelo je bio bolje od materijala.* Upotrijebio je više od dvije tisuće pet stotina milijuna zlata, pa ipak je David uskliknuo: sve je ovo malo za tako velikog Gospodina: *Dom se ne priprema za čovjeka, već za Boga.* Poticaj na ukrašavanje crkvi… siromaštvo crkvi, prljavština.

2. Točka

Spomenuti greške koje se čine u crkvi, *Dom će se Moj zvati Dom molitve, a vi načiniste* itd. *Postaviše grozote u Dom u kojem se zazivaše Moje ime.* (Jr 7,30)

Sablazan raskošne odjeće, isprazni ukrasa…

Idolopoklonstvo: po neurednoj naklonosti koju žene pokazuju prema svojoj djeci koju donose u crkvu, koju odijevaju tako da svi gledaju u njih, one misle samo na njih itd.

Od sto šezdeset i osam sati koji čine tjedan vi Bogu dajete može biti jedan sat, i umjesto da ga upotrijebite svim srcem, vi se zabavljate nestašnim stvorenjem ..
Svetogrđa počinjeno u pričesti.

3. Točka

743. Svakome je njegov dom najsigurnije sklonište i utočište. Jedino naš Gospodin u svojoj vlastitoj kući je vrijeđan. Upravo je tu najviše vrijeđan… Kad bi neki ubojica ili lopov potražio utočište u crkvu, bio bi tu siguran. A naš Gospodin, janje nevino, traži utočište u crkvi, a vi ga progonite. Koja nezahvalnost, koja . . . O moj Bože, nemaš li barem neku crkvu u ovom gradu, neki oltar u ovoj crkvi, neko mali kutak gdje bi bio siguran…. A mi mislimo da ćemo proći nekažnjeno… Nitko nije krotkiji od našeg Gospodina, pa ipak se tijekom života dva puta razljutio na oskvrnitelje svoga hrama…. Bilo je u Jeruzalemu puno nepravdi u Palači, puno prijevara u trgovini, puno razvratnosti na sramotnim mjestima, puno itd., ali je Isus Krist uzeo bič u ruke jedino protiv oskrvnitelja svoga hrama … iako je riječ o djelima koja su dobra sama po sebi, jer su ljudi tamo samo prodavali, kupovali…Što je dakle učinio Gospodin? Prevrnuo je stolove mjenjačima...

Kako bi kaznio ovaj grijeh Bog oskvrnuća crkvi šalje glad, kugu, rat, ruši kraljevstva. Ukor bogatih koji imaju lijepe kuće, tako nastanjene, koji za sobom imaju tolike sluge, dok… *A vama je vrijeme da stanujete u pokrivenim kućama, dok je ovaj Dom napušten.*

Ako vas Bog ne kažnjava sada, to je zato što kazne čuva za drugi život? U demonskoj će muci biti i s demonima će ih bičevati. (sv. Bernard) *Udaljiti ću gnjev moj od tebe i neću se više srditi na tebe.* O gospodo, dame, kakvu muku, kakvu štetu biste imali kad biste se malo pobrinuli oko ukrašavanja vaših župa? Gospode, uzljubio sam ljepotu doma Tvojega, *ne uništi s bezbožnicima, Bože, dušu moju*.

Druga propovijed

Za četvrtu nedjelju Korizme. I načini bič od užeta itd. (Iv 2)

Puno je razlike između čina Isusa Krista koje je učinio ranije umnažanjem kruha i ovog djela. Postoji otajstvo srdžbe kao i otajstvo ljubavi. Ako je Salomonov hram samo simbol njegove Crkve, recimo i to, prema sv. Augustinu, da je i revnost kojoj je svjedočio samo simbol srdžbe koju Gospodin ima prema oskrvniteljima njegove Crkve… Presveta Djevica je bila prvi hram Božji.

Naše su crkve svete jer su namjenjene za slavu Božju; u njima boravi Isus Krist, zbog misne žrtvi samoga Isusa Krista.

1. Točka

Ne gledajmo na stvari naravno nego očima vjere. Naše crkve su svete stvari, namijenjene su za slavu Božju.

Svi su narodi imali hramove u kojima su štovali ponaosob svoja božanstva koja osobito tu borave. Uzvišenost Božja se jasno pojavljuje u posvećenju Salamonovog hrama. Bog sam posvećuje, barem posredno, svoje hramove. Gospodin, iako apsolutni gospodar svijeta, za sebe je namijenio jedino kršćanske crkve da u njima prima slavu… ipak mu se odbija ovo opravdano pravo, *a vi načiniste* itd.

Strašno je svetogrđe oduzeti Bogu ono što ima najdragocjenije kao što je njegov hram, oskrvnjivati ga… Baltazar je bio kažnjen jer je oskvrnuo posvećene posude.

2. Točka

745. Gospodinova prisutnost čini crkve svetima i prečasnima. Isus Krist je posvetio sva mjesta na kojima je bio tijekom svog života, jasle, križ. Tim više zaslužuje čašćenje u našim crkvama jer on je tu samo kako bi se častila njegova prisutnost, tu je njegovo prijestolje. Možemo u

svakom trenutku ići i s njim osobno razgovarati. Koja milost! On je tu kao naš kralj… zaručnik… učitelj, naš Bog… Crkva je raj na zemlji jer tu silaze anđeli s neba kako bi čuvali ovo mjesto…

O kad bismo imali prodoran pogled koliko bismo vidjeli nebeskih duša. Međutim oni tu nisu uopće zanimljivi, nije zbog njih Isus Krist tu došao… Tu je kako bi se klanjali Gospodinu, kako bi mu iskazali svako štovanje.

Židovi su ga obeščastili na zemlji ali on želi da ga tu časte kršćani…. služba naših crkava. Uzvišena dužnost kršćana…. Isus od nas očekuje ovo nutarnje i vanjsko čašćenje.

3. Točka

746. Praksa koje se u crkvi vrši, obnavljanje Žrtve Gospodinove, čini ih svetima. Ljudi poštuju neko mjesto zbog njegove namjene, zbog poslova koji se tamo vrše i zbog osobe koja tu boravi… Usporedba s prijestoljem nekog kralja, s Palačom.

Gospodin u našim crkvama prikazuje istu Žrtvu kao i na Kalvariji, on tu boravi kao žrtveno janje i kao žrtva. Stoga jedan sveti otac naše crkve naziva temeljima svijeta jer bi se svijet već odavno urušio zbog grijeha zlih ljudi da Isus Krist nema na zemlji mjesta u kojim utišava Božji gnjev. *Bili su temelj svijeta.* Na sudnjem danu *zauvijek će nestati žrtva.* Stoga neće više biti ni milosrđa.

Naše crkve su mjesta molitve u kojima je obećao da će nas uslišati: *Moje će srce biti ondje.* Da, tamo je njegovo srce i tamo on najobilnije daje svoje milosti zbog njegove stvarne prisutnosti, zbog ujedinjenja vjernih. Gdje dvojica ili trojica budu sabrana. Ono što će nam odbiti pojedinačno, dat će nam s obzirom na crkvu i sve one koji se skupa mole… Relikvije svetaca, anđeli zaštitnici crkvi i osoba posreduju za nas. Ah, recimo dakle: *Zaista, ovo je mjesto sveto!* (Izl 3)

Poticaj na posvećivanje crkvi. Nepoštovanje koje se čini u crkvi sadrži tri grijeha: zloba, budući su kršćani uvjereni u Gospodinovu prisutnost … a dolaze u crkvu kao na tržnicu. Zar je Božja crkva tržnica? Idolopoklonstvo, biti tamo viđen, obožavan; bezobraznost, budući se vrijeđa Boga u njegovoj vlastitoj palači.

Treća propovijed

747. Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska. (Post 28) Bog je posvuda: ne prebiva u rukotvorenim hramovima.

Crkva je kuća Božja: *Svako je mjesto za nas sveto i prikladno za molitvu.* (sv. Augustin) To ne priječi međutim da ima posebnih mjesta.... Crkva je kuća Božja zbog tri razloga:

a. posebnom izboru koji je Bog načinio. Izabrao sam i posvetio ovo mjesto da ovdje bude Ime moje zauvijek. (2 Ljet 7)

b. jer on tamo vrši još iskazuje svoju dobrotu, svemoć i milosrđe. *Milost i slavu dat će Gospodin. Strašno je to mjesto, zaista, Gospodin je na tom mjestu.*

c. po prisutnosti Gospodinovoj. Turci u džamijama, idolopoklonici u svojim hramovima ponašaju se s više poštovanja. Zar u crkvu ideš da bi plesala?

Crkva je vrata nebeska. Bog nam preko ovih vrata šalje tri dragocjene stvari: svoj blagonakloni pogled da bi nas milostivo vidio; da bi nas čuo; da bi nam iskazao najnježniju naklonost svoje dobrote.

Četvrta propovijed

Ponedjeljak nakon 4. korizmene nedjelje. O oskvrnjivačima hramova. Ne čini od kuće Oca mojega kuću trgovačku. (Iv 2)

Među svim znamenjima koja je učinio Isus ovo se čini jako čudesno, veli Sv. Jeronim, naime, to da je jednim jedinim bičem, pred očima svećenika, sam, bez pomoćnika, izbacio prodavače iz hrama.

Oskvrnjivači su hramova kao ti trgovci: teško griješe protiv Boga, izazivaju Božji gnjev, teško su kažnjavani od Boga.

1. Točka

Teško griješe protiv Boga. *Dom je Moj dom molitve* itd. Nabrajanje grijeha i neumjerenosti u hramovima. Dom je Božji. *Gospodin u svom svetom hramu, Gospodin na nebu*. Na nebu, da bi posvećivao svetce; govori se da je u hramu kao što se govori da je duša na osobit način u srcu i glavi, da bi ondje grešnike učinio pravednima, obdario nas dobrima itd.

Hram je kao raj na zemlji. (sv. Bernardin) *Očajni je đavao zaslužio kaznu zato što je pred očima samoga božanstva povrijedio i oskvrnuo palaču Gospodnju.* (sv. Krizostom, *Propovijed* 6.)

Da je sagriješio na zemlji kao Adam, njegov bi grijeh bio lakši. *U zemlji svetih činio je opačine* itd. Ako, veli Krizostom, želite ovdje čavrljati, nemate li svoje kuće za pričanje? Zar prezirete crkvu Božju? Ako je tu netko suzdržljiv, tko želi šutjeti, vi ga smetate. O njima veli sv. Ambrozije, s malim grijehom dolaze u crkvu, a s mnogim se grijesima iz crkve vraćaju kući.

2. Točka

749. Izazivaju Božji gnjev. Hvali se divna Kristova blagost i izlažu se primjeri iz Pisma, nijem je kao janje pred onim koji ga striže itd.

Kao što su i najblaži kraljevi uvredama koje se nanose u njihovim palačama izazvani na gnjev, *tako je i crkva dom anđela, dom arkanđela, kraljevski dvor Božji i samo nebo.* (sv. Krizostom)

Ako se Krist toliko rasrdio na prodavače, koliko li će se rasrditi na one koji kvare ovu mladež itd. Za druge zločine Krist kao da se pravi da ih ne vidi, ali oskvrnjivači njegova hrama zavrijedili su Njegov gnjev. Čudite se što Bog trpi takvu nedostojnost od toga mladića, od te žene…? Ali čekaj posljednji sud, tada će Bog o njemu reći: *Zavrijedio si Moj gnjev. Ako se Krist rasrdio na oskvrnjivače Salomonova hrama, koliko li će se više rasrditi na oskvrnjivače naših hramova.* (sv. Toma Villanova)

3. Točka

750. Strogo su kažnjavani od Boga. Kad je Bog pokazao Ezekielu grozote koje su Židovi činili u hramu, rekao mu je: *Neće oprostiti oko Moje niti ću se smilovati. (*Ez 8.)

Ako tko povrijedi hram, Gospodin će ga uništiti. *Strašna je ta riječ i prijetnja je jezovita*, veli (sv. Bernard) Ako su Nadam i Abihu zbog jednog nepromišljenog prijestupa u hramu tako oštro kažnjeni, što. . . Vi koji niste ustrajni u tim molitvama, već u pričama, šalama i drugim grijesima, sa samim demonom jurite kao vječnim mukama. (sv. Augustin)

Turci pred svojim carem stoje kao kipovi, pogani se pred idolima nisu usuđivali ni govoriti ni disati. *Je li išta nedostojnije nego ometati bukom riječi Gospodnje, vikati nejasnim glasovima za vrijeme sakramenata, dok pogani šutnjom iskazuju poštovanje svojim idolima?* (sv. Augustin)

Uništit će ih Gospodin, veli Sv. Antun, osuđujući njihove duše na pakao.

O prvim kršćanima Filon piše ovo: *Na njihovim je sastancima bila takva tišina, da nikome nije bilo dopušteno čak ni mrmljati ili glasnije disati.* Što o redovnicima kaže Kasijan: Kad bi se tako veliko mnoštvo braće skupilo na jedno mjesto, pomislilo bi se da osim onoga koji bi ustao i u sredini čitao psalam ondje više nema nikoga, a osobito kad bi se slušala Riječ – tada niti bi tko pljuvao, niti bi se začuo hračak, niti bi zaječao kašalj: niti jedan zvuk ne bi se čuo prije negoli bi svećenik završio molitvu.

Poticaj na oponašanje anđela na nebu, koji hvale, klanjaju se , dršću. Svaka bi crkva tako bila raj na zemlji.

751. Neka se u crkvu ne ide bezvoljno i neka se u njoj ne govori ili misli ništa ovozemaljsko. Sv. Nil.

PONOVNI PAD

Prva propovijed

752. Za subotu trećeg tjedna Korizme. Idi i ne griješi više. (Iv 8) Nacrt propovijedi. Prvi lijek protiv povratka u grijeh jest izbjegavanje prigoda. Drugi je lijek izbjegavanje stalnoj izloženosti malim grijesima: Pismo, Oci, razum. Treći lijek: ispravljanje loših sklonosti molitvom. Sakupljene misli protiv povratka u grijeh.

1. Točka

Nevinost je veće dobro od pokore. Liječnik koji me sačuva u savršenom zdravlju, čini mi puno veće dobro nego onaj koji me liječi od bolesti itd. Ipak Bog obraćajući grešnika čini veći čin svoje svemoći. *Bože, koji svoju svemoć najviše pokazuješ opraštanjem i smilovanjem.*

Ponovno upadanje u grijeh nakon oprosta je nezahvalnost i izopačeno nepriznavanje i čini čovjeka nedostojnim milosrđa.

Izbjegavanje prilika. Daleko me drži od puta zablude. (Ps) *Kao što put vodi prema kraju, tako i prilika prema grijehu. Sara kaže Abrahamu: Otjeraj sluškinju i njezina sina*. Zašto sluškinju koja nije učinila nikakva zla? To bi bilo kao kad bi bio protjeran jedino Ismael, koji bi dolazio vidjeti majku s vremena na vrijeme i to bi bila prigoda za grijeh. Prilika je majka grijeha.

Nitko tko je blizu opasnosti nije dugo siguran. Slabašna je nada koja se nada spasu usred mamaca grijeha, i nemoguće je pobjeći od vatre koja te okružuje i ne opeći se. (sv. Augustin) Uzaludna isprika onih koji ne žele napustiti priliku jer bi izgubili ili svoju plaći ili itd. *Što koristi čovjeku* itd.

Gdje je vjera, povjerene u Boga? Primjer Samsona koji se radije borio s lavom kojeg je susreo na utrtom putu nego da krene kroz vinograde pune grožđa bojeći se da će jesti protivno svom nazaretskom zavjetu.

2. Točka

753. *Tko ne mari za male stvari, malo-pomalo će pasti.* Nevinost od čovjeka odlazi korak po korak. *Nitko nije odmah išao u krajnosti*, rekao je jedan pjesnik. Pogledajte gdje se govori o malim stvarima i o lakom grijehu.

3. Točka

Treba iskorijeniti loše navike koje smo usvojili, jer mi ne ćemo uskrsnuti kao Isus Krist nego kao Lazar. Isus Krist je ostavio u grobnici mrtvački pokrov i povoje, a Lazar *noge su mu i ruke bile povezane povojima.* Molitva je najbolji način da ispravimo naše loše sklonosti. *Obrati se i moli Gospodina,* kaže sv. Petar Šimunu čarobnjaku.

Idi i odsada više nemoj griješiti, da ti se ne dogodi nešto još gore. (Iv 8) Idi, ne treba se zaustavljati.. . Ne ići naprijed znači ići natrag. (sv. Bernard) Ne mislim da sam razumio itd. *Više nemoj griješiti.* Ne kaže *ne griješi* jer se ponovni pad čini s punom voljom, što ga čini vrlo kažnjivim.

Druga propovijed

754. *Na kraju bude onomu čovjeku gore nego na početku.* (Lk 11) Kako je za žaliti bolesnik koji ponovo upada u bolest nakon što je ozdravio! Kako je nesretan grad koji, nakon što se oslobodi jarma tiranske vladavine, ponovo se nađe izložen bijesu nekog tiranina.

Ako bolesnik uzme hranu za koju zna da mu neće činiti dobro, ako ovaj grad sam od sebe otvara svoja vrata tiraninu koja je to nesreća i jednih i drugih!

To je žalosno stanje na koje je sveden kršćanin koji ponovo upada u grijeh, prikazano je u čovjeku iz kojega je gospodin istjerao đavla. I ušavši borave ondje itd. Razlika između ovog nesretnika i kršćana je u tome što se ovaj nesretnik nije sam od sebe navukao na se drugo opsjednuće itd.

Lakoća ponovnog upadanja u grijeh. Teškoća lijeka i liječenja. Dva razloga koji svjedoče istinu ove velike tvrdnje: Na kraju bude onomu čovjeku gore nego na početku.

1. Točka

755. Zloća, lukavstvo i upornost đavla, prvi razlog ponovnog pada. *Uvelike je drugačiji od drugih neprijatelja, koji, oslabljenih snaga, ili svladani od jačih ili pritisnuti snom, miruju.* (sv. Augustin)

Toliko potaknut svojim porazom koliko i napuhan svojom pobjedom, on ne prestaje navaljivati, Luta bezvodnim mjestima tražeći spokoja, ali ne nalazi, pa rekne: Vratit ću se itd. Evo odmora kojeg traži: Vratit ću se. *Više muke zadaje zavist negoli pakao.* (sv. Augustin) *U dom moj.* To je dakle njegova kuća, ne po pravdi nego po otimačini, po darovanju jer se grešnik prodao njemu.

Kad vidim razvratnika koji je tijekom dva ili tri dana prekinuo svoj razvrat pa je zatim ponovo u to upao, kada vidim nekog škrtca itd., ne mislim nepromišljeno sudim govoreći da se ovaj razvratnik, ovaj škrtac itd. nisu odrekli svoje strasti, da nisu učinili dobru ispovijed nego svetogrđe.

Duša ovog grešnika je uvijek kuća đavla. Nađe je praznu, pometenu i uređenu. Ova duša je pometena, ali samo najveći grijesi, u njoj ostaje puno prljavštine, lakih grijeha, navezanosti, sklonosti prema grijehu... Ona je samo površno očišćena. Nemoj biti bez straha kad ti je grijeh oprošten. Pomanjkanje budnosti kod većine pokornika.

Sisaru je ubila neka žena dok je spavao siguran. *Nađe je praznu.* Đavao tu ne nalazi nikakvu stražu. Oh, kaže *vratit ću se. Dah bi njegov,* kaže Job govoreći o đavlu, *zapalio ugljevlje.* Ići ćemo prikazati žrtve Bogu, rekoše Aaron i Mojsije faraonu, ali ćemo ponijeti sve naše životinje; neće ostati ni papak od nijednog: *ni papak neće ostati od njih.* Nakit, slike, vijenci itd, treba žrtvovati sve.

2. Točka

756. Teško je se podignuti nakon ponovnog pada jer se u tom padu nalazi više grijeha i zala... Uzme sa sobom sedam drugih duhova. Ovi grijesi su nevjernost, nezahvalnost, prezir, taština, navika, tvrdokornost, očaj.

Nabrajanje ovih grijeha. Koja nevjernost izopačiti obećanje dano Bogu. Koja nezahvalnost za tako veliko dobročinstvo kao što je otkupljenje, milost, cijena krvi Isusa Krista. *Ako ponovno gradim što sam bio srušio, pokazujem da sam prijestupnik*.

Prezir je jasan itd, u njemu je taština jer si zamišljamo milosrđe u Bogu, uvijek spremno oprostiti nam, milost uvijek ponuđena, ali itd. Evo kako se gubi bezbroj kršćana jer je Bog dobar, čovjek želi biti zao...

Grijeh ponovnog pada stvara naviku koja je uteg koji nas opterećuje, uže koje nas steže, vladavina Sotone. Poput Egipćana ovijenih tamom, ne mogu se pomaknuti s mjesta. Na posljetku prelaze iz navike u tvrdokornost, te iz tvrdokornosti u očaj.

Bog napušta grešnika. *Ako svjesno griješimo nakon što smo primili navještaj istine, više nam se ne otpušta žrtva za grijehe. Koliko veću kaznu mislite da zaslužuje onaj koji je zgazio Sina Božjega.*

Ljubljeni Spasitelju, kad bismo mi sudili o tebi kao i o ljudima, spasenje ovih nesretnika bi bilo bez nade. Istina je da se za njih treba više bojati nego nadati, ali tvoje milosrđe još nije presušilo, učini, Gospodine, da ono što si učinio za nas ne postane beskorisno.

Treća propovijed

757. Za treći ponedjeljak Korizme. Na kraju bude onomu čovjeku gore itd. Bog se umara davati milosti grešniku da bi se ovaj rugao s njima. Volja đavla se protivi obraćenju grešnika po posjedovanju volje grešnika koju je on zaposjeo po grijehu. Volja samog grešnika po svojoj okorjelosti postaje uzrok njegove nesreće.

1. Točka

Prezir i nezahvala su dvije prigode koje čine grijeh ponovnog pada još težim. Prezir mračan i zao jer grešnik tjera Boga iz svog srca, ljubeći više đavla, preziruć Božju milost, dragocjeno blago.

Onaj koji je đavla stavio ispred Boga kao da je učinio s njime usporedbu, jer je upoznao i jednoga i drugoga, pa je presudio da je bolji onaj čiji je ponovno odlučio biti. (Tertulijan)

Ovaj grijeh ne trpi isprike. Naše srce je grad kojega su opkolili i Gospodin i đavao. Gospodin ga, kao istinski i pravi posjednik, brani kao nešto što mu pripada po pravu rođenja i po osvojenju... dok đavao s druge strane napada: *Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.* (Mt 4)

Nezahvalnost je smrtonosna stvar, neprijateljica milosti, dušmanka spasenja. (sv. Bernard) Veličina ponovnog pada vezana je uz veliki broj ranije oproštenih grijeha jer se svojstava prethodnih grijeha nalaze u nezahvalnosti koja je uslijedila nakon oproštenja. (sv. Toma)

2. Točka

758. Protivljenje đavla obraćenju grešnika, zbog oholosti đavla koji želi imati prednost u odnosu i na samoga Boga. Ponovni pad daje đavlu nova prava nad grešnikom jer grešnik opoziva svoju pokoru i kajanje koje je imao.

On postaja njegov rob … *Jer svatko robuje onomu tko ga svlada.* (2. Pt 2) *Tko griješi, prodaje svoju dušu đavlu za cijenu ovozemaljskoga uživanja.* (sv. Augustin)

Đavao posjeduje u grešniku koji se vraća na grijehe sve prilaze milosti, drži njegove oči bojeći se da ovaj ne pročita neku dobru knjigu … njegove noge.

3. Točka

Po ponovljenim padovima volja čovjekova postaje nesposobnija da primi milost i nemoćnija da se odupre đavlu. Zla navika koja ga zadržava, a ostavljaju ga Bog i anđeli.

Naši ponovni padovi proizlaze iz nevjernosti našeg pokajanja, iz slabosti naše naravi, iz nerazboritosti našeg ponašanja jer se izlažemo grešnim prigodama. Pobjeda je u bijegu. Poticaj da se čini suprotno od ove tri pogreške.

Četvrta propovijed

759. Pad u smrtne grijehe je često, teško i silno veliko, pogubno i opasno.

1. Točka

Pošto je izbavljen iz grijeha kao iz zamke, kraljevski je pjesnik uskliknuo: *Duša je naša umakla iz zamke lovaca: raskinula se zamka,* a mi umakosmo. (Ps 124,7) *Ptica koja je jednom uhvaćena u zamku, pa se oslobodila, nikad se ne može ponovno uhvatiti; jelen koji padne u mrežu i izbavi se teško će se ponovno uhvatiti u istu mrežu iskustvo i oprez su učitelji.* (sv. Krizostom)

A mi smo često uhvaćeni u iste zamke i u iste ponovno padamo. Na istom mjestu. Nepostojanost čovjeka prispodobljena je po nepostojanosti Šaulova prijateljstva prema Davidu, te Izraelaca u pustinji: *To bijedno jelo već se ogadilo dušama našim.* Zbog te nepostojanosti Duh Sveti

prikazuje ih slične svinjama. Dogodilo im se, naime, ono što veli istinita izreka: Pas se vraća svojoj bljuvotini i okupana svinja valjanju u blatu. (2 Pt 2, 22)

Možeš svinju prati koliko hoćeš – ona će se baciti u prvo blato. Grešnici kad dođe jubilej ili Pasha prilaze pokajničkom čišćenju, a kad prođe to vrijeme evo ih opet u istome itd. Slični su i ispusima koji se s vremena na vrijeme dižu iz zemlje kao da će se uzdići k nebu, ali malo kasnije padaju natrag na zemlju, itd.

Slični su i pticama koje uz veliku buku izlijeću iz gnijezda kao da se nikada neće vratiti. Kao razbjegle ptice, kao raspršeni ptići iz gnijezda.

Jednom je Kserks s uzvišice gledao nepregledno mnoštvo ljudi i vidjevši nebrojenu vojsku navodno je zaplakao zato što za sto godina nitko od onih koje je gledao nije imao preživjeti. (sv. Jeronim)

A vojujuća Crkva vidi nebrojene vojnike svoje vojske kako na glavnim godišnjim blagdanima pristupaju sakramentima, spremni za borbu itd. Ali taj prizor valja oplakivati krvavim suzama jer koliko je malo onih koji poslije toga neće pasti!

2. Točka

760. Gore je ponovno pasti negoli prvi puta pasti. (sv. Bernard) Ako se noga slomi više puta na istome mjestu, lom se pogoršava. *Nemoj griješiti nakon oprosta. Misli o tome kako je krivnja poslije oprosta veća.* (sv. Krizostom)

Evo ozdravio si, veli svakodnevno Krist grešniku koji se kaje, *nemoj više griješiti, da ti se ne bi dogodilo što gore.* (Iv 15,14)

Veliko je Božje dobročinstvo prema grešniku kada mu otpušta grijehe. Ali kolika li je nezahvalnost u čovjeka koji se vraća grijehu! *Nezahvalan je na praštanju onaj koji nakon oproštenja ponovno svojevoljno griješi.* (sv. Krizostom) Grešnik stavlja đavla ispred Boga, đavlu ugađa i tjera Boga iz duše.

3. Točka

761. Ne smije se zlorabiti golema Božja dobrota. *Ako se, izbavljeni od prvoga grešničkoga jada, ponovno vratimo istoj zloći, nema sumnje da nas čeka teža kazna.* (sv. Krizostom)

Tko prelazi iz pravednosti u grijeh, Bog ga je pripravio za koplje. (Sir 26, 27) tj. za vječnu kaznu, kako objašnjava Dionizije Kartuzijanac. *Neprijatelji su mu lagali i njihov udes bit će zapečaćen zauvijek.* (Ps 80,16)

Lotovu ženu, koja je nakon izlaska iz grada Sodome Bog je pretvorio u stup soli zato što se osvrnula prema Sodomi koju je već bila napustila. Ona je slika je grešnika koji se vraća na već napuštene grijehe.

Toma pripovijeda o nekom grešniku sljedeće: kad je poslije mnogo povrataka grijehu i oproštenja zadobivenih od Boga došao k ispovjedniku, ovaj ga je prvo odbio primiti. Ali nagovoren brojnim molbama i obećanjima o boljem ponašanju ubuduće, naposljetku mu je dao odrješenje. Ali jadnik je sutradan upao u stari grijeh i odmah iskusio osvetničku Božju ruku, te je više puta zakukao i tako je ispustio bijednu dušu...

762. Jao onima koji su izgubili izdržljivost. (Sir 2) Jao tebi, pohlepniče, koji... jao tebi, rasipniče, koji... besmisleno je pokajanje koje kasnije biva onečišćeno ponovnom krivnjom, i ničemu ne koristi kuknjava ako se grijeh svojevoljno ponovi. (sv. Augustin)

Kao što je onaj koji se udalji od vjere otpadnik, tako Bog i onoga koji se vraća izopačenom djelu koje je bio ostavio, bez ikakve sumnje prosuđuje kao otpadnika, čak i ako prividno ima vjeru. (sv. Grgur)

Čisti se, a ne može se očistiti, onaj koji oplakuje ono što je činio, a ne ostavlja se toga. (Izidor) Proklet bio onaj koji pokuša da ponovo gradi Jerihon. (Jš)

Među onima koji nakon svojega obraćenja upadaju u grijehe i slabosti, nezahvalni na primljenoj milosti, i koji se nakon oslobođenja ponovno osvrću prema plugu, mlaki i puteni, ili se

nakon spoznaje puta istine vraćaju kao očiti otpadnici, među njima ćeš zaista naći vrlo malo onih koji se nakon svega vraćaju u prethodno stanje, a većina ostavljena u nečistoći nečista je još i sad. (sv. Bernard)

Padajući ponovno u grijeh činimo poput Židova koji su rekli o Gospodinu: Blagoslovljen koji dolazi. . . Razapni, razapni ga.

Peta propovijed

763. Tertulijan objašnjava ove učestale ponovne padove velikog broja kršćana s jednom značajnom riječju: Pad-dizanje, pasti, dići se, život većine kršćana. Loša svojstva ponovnog pada, kobne posljedice, lijek protiv prepreka.

1. Točka

Jedan gradi i jedan ruši – što pomaže, ako ne trud? Ponovno pasti znači ništa ne činiti ili štoviše rugati se Bogu. Stvar je to vrlo ružna i prljava. Svinja očišćena u blatnoj kupki. To je pas koji se vraća bljuvotini. Zaista je jezovita stvar gutati vlastitu bljuvotinu: to nitko ne radi čak ni u najvećoj gladi. (sv. Augustin) Ponovni pad je veliki grijeh jer sadrži mračnu zloću, strašnu nezahvalnost, očitu nevjernost.

2. Točka

764. Evo ozdravio si itd. Da ti se ne dogodi što gore. Ali što se gore moglo dogoditi onome koji je trideset osam godina ležao bolestan? (sv. Krizostom) Da, da, ima drugih puno većih zala. Oni mogu očekivati od Boga vrlo rigorozne kazne. Ponekad se oprašta lopovu prvi puta, a drugi put, a treći put.

Posljedice od strane đavla, koji zadržava grešnika u okrutnom ropstvu, on sa sobom uzima još sedam drugih đavli. Jedni se dočepaju očiju, da videći ne vide, drugi ušiju, da slušajući ne čuju.

S naše strane moralna nemogućnost vraćanja u milost Božju, nemogućnost koju prati krajnje nepokajanje.

Neprijatelj je neprestano htio moje, zato mi je načinio lanac i svezao me. (sv. Augustin) *Dok nema otpora grešnoj navici, iznutra je nužda i prisila.* (Isti)

Ponovni pad

Načini kako više ne padati ponovo u iste grijehe: budnost, izbjegavanje svjetovnih prilika, molitva.

Peta propovijed

765. *O grijesima ponovnoga padanja u isti grijeh*. Ponedjeljak nakon Uskrsa. *Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku.* (Lk 24)

Veliko je blago Kristova milost, prijateljstvo i blizina itd. Ta smo dobra primili po ovom uskrsnom slavlju. Recimo dakle Kristu: *Ostani* itd. *Našla sam onoga koga ljubi duša moja* itd. Učinimo slično, uhvatih ga i neću ga pustiti. *Kršćanin teže griješi, bolnije se muči, teže se popravlja od nevjernika.* (sv. Krizostom) To se i drugo slično može s velikom vjerojatnošću reći o kršćaninu koji ponovno pada u grijeh. Pogledajmo dakle zloću, kaznu, lijekove grijeha ponovnoga padanja u grijeh.

1. Točka

Ponovno padanje u grijeh zloći prethodnih grijeha dodaje preziranje Boga. *Rugalac je, a ne iskreni pokajnik, onaj koji još uvijek radi ono zbog čega se kaje; kajanje je, naime, oplakivanje počinjenih grijeha na taj način da se ne čini ono što valja oplakivati.* (sv. Augustin)

Nezahvalnost prema Bogu. U tom se grijehu nalaze četiri vrste nezahvalnosti: neuzvraćanje dobročinstva; zaboravljanje dobročinstava; korištenje dobročinstva protiv dobročinitelja; vraćanje dobra zlim.

Raskinuli ste moj Savez svim svojim gnusobama. (Ez 44)

O goleme li prijetvornosti! Grijeh licemjerstva nije jednostruk grijeh, već je dvostruk i trostruk. (sv. Krizostom)

2. Točka

766. Zgriješih i koji mi se jad dogodi? Jer, onaj koji se vraća grijehu najveći je patnik! On je kažnjen sa tri kazne: uskraćivanjem milosti; oduzimanjem slave i vječnim prokletstvom. Milost je veliko blago kojim se kupuje raj. *Milost je Božja život vječni. Bog se brine za svoje blago i ne dopušta da se nedostojnik uvuče.* (Tertulijan)

Strahuj da ne izgubiš primljenu milost, a daleko više za ponovno stečenu. (sv. Bernard) Milosrđe Božje slično je rijekama. Kad rijeke preplave njive, natapaju livade i svu okolicu, ali te poplave nisu trajne itd. Kad majci dojilji presuše dojke, dojenče ih može sisati koliko hoće, ali izvući će malo ili ništa mlijeka.

Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje. (Lk 9) Iza pluga se osvrće onaj koji se nakon što počne s dobrim djelima vraća natrag u zla koja je ostavio. (sv. Grgur)

Tko prelazi od pravednosti ka grijehu itd. Mnogostruki sin pakla postaje onaj koji nakon što su mu grijesi oprošteni pada natrag u istu nečistoću. (sv. Bernard)

Četiri su i pet puta Filistejci zarobili i vezali Samsona, a on je svaki puta raskinuo okove, a šesti put, kad ga je svladalo žensko lukavstvo, reče: *Izaći ću kao što sam i prije i izbaviti se.* Ali ovaj put nije mogao raskinuti okove. Ovo je slika onih koji ponovno padaju u grijehe itd.

3. Točka

767. *Neizlječiva je rana tvoja...* (Jr 30) Mogu se čak i izliječiti ako uzmu prikladan lijek. A ovo su lijekovi: dobra i čvrsta odluka; izbjegavanje prigoda; često pristupanje sakramentima.

Potrebno je samo da ushtjedneš, govorio je sv. Toma sestri.

Od sve su ga svoje volje tražili i našli ga. (2 Ljet 15) To se kaže o Izraelcima isto se kaže o grešniku... od sve svoje volje.

Petar, budući da nije htio bježati, zanijekao je, Ivan je pobjegao da ne bi zanijekao.(sv. Krizostom)

Ako se bolest ponovi, ponovno treba uzeti lijek. (Tertulijan)

Kad je neki monah tražio od opata učinkovit lijek protiv ponovnoga padanja u grijeh, ovaj mu reče: ako si pao, ustani, ako ne prestaneš padati, ne prestaj ustajati.

Od Sv. Bernarda može se dobiti vrlo dobar lijek: nekoga grešnika ogrezloga u grijeh zamolio je *da s Bogom sklopi barem neko malo primirje, manje od tri dana*. Ovaj pristade i učini to. Kad je prošlo vrijeme, isto je toliko dana sv. Bernard od njega zatražio za Blaženu Djevicu. Ovaj pristade. Zatim ga je zamolio da to učini u čast svetaca, i tako je činio do kraja života.

Šesta propovijed

768. Zaista je jezovita stvar gutati vlastitu bljuvotinu: to nitko ne radi čak ni u najvećoj gladi. (sv. Augustin)

O, jadna dušo, o, jadna dušo, manje te se cijeni nego neku životinju koju se nikada ne prisiljava da jede svoju bljuvotinu.

Hajde, hajde jadna dušo, koliko god da si plemenita, koliko god da si izvrsna, taj i taj koji me sluša će radije učiniti da se vratiš svojoj bljuvotini nego da te hrani anđeoskim kruhom, koji ti se nudi svaki dan u Presvetom sakramentu na oltaru.

Upast ćeš u najjadniju od svih gladi, glad sina rasipnoga nije ništa u usporedbi s tim. On se vratio u kuću oca svoga i nije ju više napuštao.

Zloba grijeha ponovnog pada, na dobročinstvo se ne uzvraća dobročinstvom, što govorim, dobročinstvo se zaboravlja, što govorim, dobročinstvom se čak služi protiv dobročinitelja. Okrutna stvar, za dobro se uzvraća zlim, vraćajući zlo za dobro.

Počinili ste neki grijeh, ponovno upadate u grijeh? To više nije jedan nego dvostruki grijeh, već dvostruk.

Počinili ste dva grijeha, ponovno upadate u grijeh? To više nije jedan nego trostruk grijeh, već trostruk. Što ćemo reći za one koji su počinili stotinu …. tisuću .. onoliko koliko imaju dlaka na glavi? Ponovnim padom u grijeh počinjate grijeh koji je gori od stotinu … od tisuća itd.

Izbrojite sada, ako možete, sve vaše loše misli, želje, riječi … djela, propuste, vaše svetogrdne ispovijedi i pričesti, jesu li svi ti grijesi oprošteni. Ponovo padate u grijeh, grijeh koji ćete počiniti je gori od svega toga. On je pakleno čudovište; tko ga se neće bojati?

DUHOVNA OBNOVA

769. Objašnjenje Hošeinih riječi: Odvest ću je u pustinju i njenu progovoriti njenom srcu.

Odvest ću: To je Bog Duh Sveti to nije prisila, korist. Koja sreća imati Boga za vođu, za itd. Primjer lažnih proroka koji su išli, a da nisu bili poslani, koji su govorili. Oni su trčali, a ja ih nisam slao. (Jr 239

Nju. Duša posve sama, bez naklonosti, bez stvorenja, bez zaduženja, bez smetnji, itd. Primjer Abrahama koji se popeo sam sa svojim sinom Izakom ostavivši u podnožju brda svoje sluge. Bog dolazi u osamu. Žrtvovati i posvetiti dušu poput Abrahama. Primjer sv. Bernarda koji je govorio usvojim mislima itd. ulazeći u crkvu: Čekajte ovdje itd.

U pustinju. Objašnjenje prednosti samoće. Primjer apostola i Gospodinov primjer koje je Duh Sveti odveo u pustinju. *Odveden je Isus* itd. Onaj koji je posvećen posvećuje i sad itd.

Njenu progovoriti srcu. Nije to neki kraljević, neki itd. nego Bog. Govori, Gospodine, govori, što nam imaš za reći? Primjer Samuela kojeg treba nasljedovati, Govori, Gospodine, jer sluga Tvoj sluša. Bog je govorio Samuelu tek nakon pristanka.

Njenu srcu. Bog govori srcu, a ne duhu, njegove riječi zapaljuju, čiste i mijenjaju srce. Čovjek se ne povlači u osamu da bi naveliko umovao, to može raditi kod sebe u knjigama, nego da bi potaknuo i pokrenuo svoje srce. Boga je Bog srdaca: Bog srca: *Govori srcu Jeruzalema*, poslušat ću što govori itd. Ali Duh Sveti ne govori ono što će reći duši.

I to stoga kako bi postigao da čujemo dvije stvari: da će reći svakom ono što treba ponaosob ovom i onom itd. Riječ progovorit znači riječ Isusa Krista kako bismo čuli da u nama treba oblikovati Isusa Krista, slušajući ga, kontemplirajući o njemu, nasljedujući ga i oblačeći se u njega. Odjenimo se u Gospodina našega Isusa Krista. Odjeća uljepšava tijelo, brani ga od vanjskih povreda i grije ga. Primjena ovoga na Gospodina koji je *velika svećenička haljina.* . . Onaj koji na svečanu gozbu dođe bez ove svadbene haljine bit će potjeran s gozbe.

770. Pretražite putove svoje i obratite se Gospodu.

Ispit naših staza koji treba napraviti u osami: u odnosu na Boga, da li su one bile dostojne njegove svetosti i našeg položaja. Prema nama, da li su staze bile svete, s kojim nakanama, da li su bile na izgradnju prema bližnjemu.

RASPORED DUHOVNE OBNOVE

771.

Nedjelja ujutro	Bog	2. riječ Božja
Ponedjeljak	pokora	2. spas
Utorak	ispit općenito	2. ispit pojedinačno
Srijeda	ispit pojedinačno	2. ispit pojedinačno

Četvrtak	molitva	2. kajanje
Petak	smrt općenito	2. smrt poput života
Subota	sud pojedinačno	2. pobožnost Presvetoj Djevici
Nedjelja	pakao	2. obnova
Ponedjeljak	raj	2. raj
Utorak	ljubav Isusova	2. ljubav siromaha
Srijeda	laž	2. kleveta
Četvrtak	čistoća	2. prosti grijeh
Petak	post	2. javno priznanje grijeha
Subota	mali broj	2. pobožnost Presvetoj Djevici
Nedjelja	pomirenje	2. parnica 3. brak
Ponedjeljak	kršćanstvo	2. vjera
Utorak	đavao	2. anđeo čuvar
Srijeda	svijet	2. laki grijeh
Četvrtak	svojstva pokore	2. svojstva dobrog pokornika
Petak	sablazan	2. raspelo
Subota	obnova	
Nedjelja	nedostojna pričest	2. opći sud
Ponedjeljak	vrijeme	2. lijenost
Utorak	svojstva dobrih djela	2. nastavak
Srijeda	poniznost	2. blagost
Četvrtak	zahvala	2. poslušnost
Petak	muka	2. slijed
Subota	-	2. –

MISIJE

772. Zašto su misije korisne i znak predodređenosti. Misije su doživljaj ljubavi Božje i izabiranja. One su najprikladnije sredstvo za ostvarenje predestinacije.

1. Točka

Ljubavlju vječnom ljubim te, zato te milosno privukoh. (Jr 31) Bog šalje propovjednika kako bi propovijedao evanđelje, o djelovanju svoje ljubavi. On me posla blagovjesnikom biti siromasima. (Lk 4) Bog privlači grešnika da dođe slušati propovjednika ali često nije on taj koji ga tu privlači. Nego je to običaj, društvo, radoznalost da čuje neku promišljenu raspravu itd. Ako dolazite u crkvu kako biste činili pokoru, onda vas Bog privlači itd.

Kako biste saznali da je poslanje djelo Božje, potrebno je samo znati ovo. Đavao ga svom svojom snagom nastoji spriječiti, on sam i njegovi pomagači. Bog šalje Mojsija faraonu. Đavao mu suprotstavlja čarobnjake. Bog šalje Iliju Izraelcima. Đavao mu suprotstavlja lažne proroke, a samome Gospodinu suprotstavlja farizeje.

Opis onoga što su oni činili Gospodinu. Koliko je puta đavao poslao u gradove gdje se odžavaju misiju varalice i komedijaše. On buni ljude koji onda kažu da je beskorisno ići na propovijedi, da toga ionako ima dosta tijekom godine itd. To su skrupulozni. Đavao, kaže jedan takav, će okoristiti misijama ako će tomu prisustvovati; treba podići neku parnicu kako bi otišao drugdje... On ne prestaje napastovati osobe tijekom misije kako ne bi dobili pomoć u borbi protiv kušnji itd.

Eto lukavstva kojim se služi đavao. Da se, ako je to moguće, čak i izabrani uvuku u grijeh. . . ako je to moguće. Da, ako je to moguće, jer on se uzalud trudi, stado Isusovo ne propada nikada. Iskustvo pokazuje da su oni, koji su revniji u misijama, pobožne duše, ljudi dobra dolaze slušati propovjednike itd. Oni koji su izopačeni, neznalice itd. manje dolaze.

2. Točka

773. Misije privlače duše izabrane iz mase pokvarenosti po posebnim milostima, jer Bog ne šalje misije odbačenima ili ako su im i omogućene oni ne prisustvuju itd.

Blagoslovljen dažd pustio si, Bože, na baštinu svoju. (Ps 67) Ove česte propovijedi su obilna kiša, koje natapaju cijelu zemlju i čine ju plodnom, naziva ju se dobrovoljnom jer se daje jedino ljudima dobre volje. Tko su ovi koji lete kao oblaci. (Iz 60) Baština Gospodinova su predodređeni: vrlo mi je mila moja baština. (Ps 15) Nije tako učinio svakom narodu.

Odbačeni izbjegavaju propovjednike kao noćne ptice svjetlo i kao kradljivac dan. Riječ je Tvoja svjetiljka nogama mojim. Odbačeni su djeca tame kao i njihov otac. Kad neki propovjednik u jednostavnosti kaže svima jasno istine, oni koji su kradljivci poput vukova, puteni poput vepra, okrutni kod kuće poput tigrova, lukavi poput lisica, pobjegnu. Ne dolaze k svjetlosti da se ne razotkriju djela njihova. (Iv 3)

Predodređeni rado dolaze, slušaju propovjednike s pažnjom, vjeruju, prihvaćaju, itd... oni ne kažu poput odbačenih to su pretjerivanja kako bi se zastrašio svijet. Povjerovaše oni koji bijahu određeni za život vječni.

Pogledajte kako se ponaša u društvu nekoga tko je bio u Rimu, tko priča o svom putovanju, gradovima kroz koje je prošao, o putovima na kojima su se pojavljivale opasnosti, o novcu koji je tamo u opticaju, ako netko nema namjeru ići u Rim on nezainteresirano gleda na te stvari, sluša samo napola, ali ako netko želi tamo ići, on pažljivo sluša, zapisuje na pločice putove kojima treba ići itd. Lijepa slika propovjednika u pogledu predodređenih i odbačenih.

774. Kad neki mladi gospodin i neki ljekarnik uđu u isti vrt, ovaj prvi će ponijeti sa sobom ono što mu godi osjetilima, npr. lijep cvijet koji ne traje dugo i koji samo dobro izgleda, no ovaj drugi će ponijeti sa sobom pelin, divlju cikoriju, ne zbog zadovoljstva nego da bi od njih napravio sirup, kremu, pelinovo vino kako bi služili kao lijek za razne bolesti.

Tako neki dolaze na propovijed kako bi ubirali cvijeće, retoričkih figura kako bi ga prepričavali u prigodi, no drugi preziru ove tričarije, prikupljaju tekst iz Pisma, istine iz evanđelja, prigode istinske pokore itd., iako gorak i neugodan, kako bi se očistili, pripremili itd.

Kako je Bog stvorio svijet svojom svemogućom riječju, otkupio ga svojom utjelovljenom Riječju, posvetio sakramentalnim riječima, On također uobičava obraćati riječju pisanom i propovijedanom. Savršen je Zakon Gospodnji – duše obraća. (Ps 118)

Kad dijete odbija dojiti, oboli od bolest ne hranjenja. Kad grešnik itd., on se nalazi pred samim vječnim prokletstvom.

Poslat ću glad na zemlju, ne glad kruha ni žeđ vode, već slušanja riječi Gospodnje. (Am 8) Crkva je nekoć branila katekumenima da prisustvuju svetoj misi, udaljavala je s nje i Židove, nevjernike itd ali je uvijek svim dopuštala da prisustvuju službi Božje riječi.

Pazite, da ne bi nedostajalo što od milosti Božje. Ovo se poslanje nikome ne odbija ono je živi izvor itd.

775. Štujte očinsku ljubav koju Bog ima za vas od vječnosti, svjedočanstvo te ljubavi koje vam daje po ovom poslanju danas.

Zahvaljujte mu na toj milosti koju nije dao tolikima. Nije tako učinio itd. Koliko bezbožnik, koliko neznalica, itd.

Ne dolazite na propovijed zbog čiste radoznalosti, jer ne dolazimo u misije kako bismo zadovoljili radoznale duhove. Ne s uzvišenom besjedom, već s pokazivanjem kreposti. Ne kako bi vas zadivili nego kako bi vas posvetili itd.

Kad vam se kaže neka ponešto mukotrpna istina, ne budite se nevjerni. Oni koji ti govore da si blažen, ti te varaju. Po izlasku s propovijedi, ne slušajte đavolske pomagače, koji vas žele odvesti na šetališta, igrališta itd., nego se povucite u kut crkve ili vaše kuće kako biste usmjerili pažnju na ono što ste čuli. Blaženi oni koji slušaju i čuvaju riječ Božju. Ne odvraćajte druge ako se vi ne želite od propovjedi okoristiti, ne postajte đavao čineći ono što on čini.

Velika je vjerojatnost da se oni, koji se ne obrate u ovoj misiji, neće nikada obratiti, ovo su zadnje misije koju Bog šalje mnogima od nas kako bi nas obratio itd. Ostavite kratko vaše vremenske poslove, meditirajte, molite, itd. kako biste nastojali okoristiti se od misije.

776. Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe. Luđače i bezumniče, tražit će se račun od tvoje duše! kada? Ove noći, u noći grijeha.

Pijanico, u noći tvog opijanja. Škrtče, u noći tvoje škrtosti. Usnuli su san svoj ljudi bogatstva i ništa ne nađoše u rukama svojim.

Ambiciozni, u noći tvojih ispraznih ovosvjetovnih utvara. Osvetoljubivi, u noći tvojih osveta. Pisaru, naredniče, u noći tvojih lažnih akata, podlih zamki. Sabirniče, u noći tvojih nepravdi, Trgovče, u noći tvojih prijevara važeš lažnim utezima, bit ćeš vagan utegom svetišta. Razbojniče, u noći tvojih krađa.

Ženo nevjerna, u noći tvoje raskoši, noćas, ove noći, možda sa šeširom na glavi, možda s đavolskom haljinom kojom se đavao služi kako bi propala i kako bi zavela s puta i tolike druge s tvojim zločinačkom golotinjom. Znat ćeš, ali bit će prekasno, kakav treba biti šešir kršćanske djevojke.

Kad mi javljaju, ta gospođica je umrla iznenada, kad ćete je sahraniti? Njezini roditelji žele da ju se sahrani u crkvi. Ne daj Bože, da zaprljam sveto mjesto zarazom itd. Sveto ne treba miješati sa svjetovnim. Lijepo da zaslužuje sprovod itd.

777. Nema ništa veće od onog što je vječno i beskrajno. Sve ostalo prolazi, sve ostalo je ograničeno, prema tome manje od ničega, u usporedi s vječnošću.

Izgubiti Boga, koje li nesreće! Izgubiti ga zauvijek, koji povod za očajavanje! Izgubiti ga zbog nekog sramnog zadovoljstva zbog nekog trenutnog zadovoljstva zbog nekog jeftinog interesa, koja ludost!

A biti indiferentan na ovaj gubitak, na gubitak svoga Boga, koje li gluposti! Pazi na sebe – na sebe, velim – a ne na svoj novac na sebe, a ne na svoje imanje, ne na tjelesne snage. (sv. Ambrozije)

SPASENJE

Prva propovijed

Radite oko svoga spasenja, Fil 2,12.

778. Poslanje apostolskih muževa je nastavak i nasljedovanje Sina Božjega koji je rekao svojim učenicima: „Ja vas šaljem kao što je mene poslao moj Otac“. Dakle kao što je naš Gospodin došao da na spasi, mi smo poslani s istim razlogom. To je cilj našeg propovijedanja, držanja katekizma itd...

Zbog toga vam moram ukazati da je spasenje naše duše jako važna stvar, zbog razloga koji dolaze od Boga i onih čisto ljudskih. Rečeno je samaritanki: Spas dolazi od Židova... a vama se sigurno može reći spas dolazi od Djevice... i to iz razloga

Nacrt propovijedi: 1. Da je naše spasenje vrlo važan posao potvrđuje se: a.) Božjim planom, jer On na njega misli, b.) time što to čini dugo, c.) time što to čini tako gorljivo, da u prirodnom poretku usmjerava na njega sva svoja djela, i to: d. daje najčišće darove u poretku milosti, e.) svoja savršenstva, f.) daruje nam osobe koje od Njega izlaze, tj. svoga Sina i Duha Svetoga.
2. Isto se potvrđuje trima razumskim zaključcima ljudske duše: a.) zato što je spasenje dragocjeno, 2.) zato što donosi besmrtnost, c. zato što se odnosi na nas.
Zaključak: Razmatraju se Kristove riječi: *Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe.* (Lk 12.)

1.Točka

779. Tvrdi se da je neka stvar velika kada se veliki duhovi za nju zalažu dugo i gorljivo. Bog sam se zalaže za naše spasenje. Zaleže se od vječnosti, načinio je plan spasenja, htio je cilj i sredstva da se ostvari, pripravio je milost i svjetlo. *Primite, primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta.*

Primijetite da kaže *pripravio sam*. To znači da Bog oduvijek govori: poslati ću vam Jedinoga... Bog je vas ljubio, na vas je svrnuo svoj pogleda slabašna stvorenja... Bog gorljivo želi naše spasenje on to naziva svojim djelom: *Jelo je moje vršiti volju Očevu.. i dovršiti djelo Njegovo.* (Iv 4, 34) *Dovrših djelo koje si mi dao izvršiti.*

Kada će svi izabranici postići spasenje Bog će završiti svoje djelovanje, pokrete nebesa, utjecaj na zvijezde, plodnost zemlje jer je naše spasenje dovršeno, kruna i dovršenje svih njegovih dijela.

780. Ne samo u redu naravi nego i milosti Bog je odredio svoje, usmjerio svoja dijela na čovjekovo spasenje. Za to je koristio najplemenitije i najuzvišenije darove, anđele. Gledajte siromaha u štali koji radi i s druge strane blaženoga anđela. Bog kaže anđelu idi u tu štalu, brini se za tog konjušara, brini se za njegovo spasenje...

Poslao je propovjednike po svem svijetu zbog toga djela spasenja. Ako su mučenici lili svoju krv to je samo zbog toga. Bog preporuča vaše spasenje svemu svijetu. Vašem župniku kaže pouči toga i toga...

Na kraju nema ništa u njemu, u Bogu, i što se odnosi na Boga, a da se ne odnosi na taj plan spasenja. On je poslao svoga ljubljenoga Sina koji se toliko tome planu predao da nije htio da ga se naziva čudotvorcem ... nego Isus - Spasitelj svijeta: *Sjeti se imena svojega, Gospodine Isuse; ako mi njega daš, ništa drugo ne molim, jer si me se sjetio.*

Bog nam je poslao svoga Duha koji radi na našem spasenju. Potiče nas, pobuđuje, vodi, uznemiruje, gotovo neprestano kuca na vrata našeg srca... Bog govori o našem spasenju s toliko nježnosti kao da se radi o samom njegovom. *Postavih te za svjetlost narodima, da spas moj doneseš.* (Iz 49,6)

2. Točka

781. Što će koristiti čovjeku ako sav svijet zadobije a dušu izgubi, itd. Koje je neusporedivo dobro duša? Naš Učitelj nas opominje: zar želimo prodati dušu za deset škuda, za... Bezumni siromahu, ona je najdragocjenije dobro. *Ništa nije nepravednije od ljubavi prema novcu; takav čovjek, naime, može i dušu prodati.* (Sir 10,2)

Bog vam često šalje neki gubitak, neku nedaću kako bi vam pokazao da je mogućnost gubitka duše ono čega bi se trebali bojati. Gubitkom duše gubi se beskrajni dobitak jer se ubi vječni užitak, a vječnost je beskrajna.

Suprotnost između vječnosti i prolaznosti, naravi vremenitih dobara od onih vječnih. Vremenita dobra koja posjedujete nisu vaša, ona su darovana, ali duša je vaša. Dok ste na svijetu, ne može se znati tko će baštini vaša dobra, i čija su dobra vaša - ili od ovoga svijeta, ali kad umrete shvatiti ćete da vremenita dobra nisu vaša nego od ovoga svijeta.

782. *Bezumniče! Već noćas,* itd. *Već noćas*, u noći grijeha, u vašoj zaslijepljenosti, vaša duša je ulog.

Duša: gubitak najviši ali nevidljiv. Neće vas se pitati jeste li izgubili neku parnicu ili...

Tvoja. Kaže se da je neki pisar cara Franje I na smrtnoj postelji vikao plačući. U svom životu sam napisao 4 000 naslaga papira kako bi služio kralju a nisam znao nikada upotrijebiti pola sata za spasenje svoje duše.

Bezumniče... Uistinu je luđak tko dušu gubi... Vječni Otac će vam reći: Što još mogoh učiniti za svoj vinograd a da nisam učinio? Bog Sin će vam reći: Zaludu sam se mučio, nizašto naprezao snagu. Duh Sveti će vam reći: U čekanju sam očekivao. . . Kucao sam...kucao...

Dobri će vam kazati: Davali smo vam dobar primjer... Nevjernici će vam kazati: O Bože, da smo mi imali te milosti i darove koje ste vi imali...

Za vječnost se brine svatko tko je razborit i vjeruje da je isprazno sve što čini kad ovo prezre.

Druga propovijed: Duhovnost naše duše

Radite oko svoga spasenja, Fil 2,12.

783. Da bismo uvidjeli važnost spasenja, treba shvatiti kolika je plemenitost naše duša

Nacrt propovijedi. Jedina točka. Plemenitost i duhovnost duše potvrđuje se: a.) Pismom, b.) crkvenim Ocima, c.) usporedbama, npr. sa sviračem i stanovnikom kuće, d.) prirodnim razumskim zaključivanjem iz načina na koji duša postoji, djeluje, prima, e.) nadnaravnim razlozima: iz cijene po kojoj je otkupljena; e.) pripovijestima o Karpu i Katarini Sijenskoj.

Zaključak: protiv onih koji zanemaruju i upropaštavaju dušu bližnjega, te protiv onih koji upropaštavaju vlastitu dušu.

Jedina točka: Pismo nam ne kaže da imamo veliku skrb za naše tijelo ali nam kaže: *Brižno čuvajte duše vaše.* (Pnz 4.) *Bojte se onoga koji može dušu i tijelo baciti u pakao.* (Mt 10, 28)

Sv. Augustin donosi usporedbu dječaka kako bi pokazao da treba više cijeniti dušu od tijela, tvrdeći da treba znati da jedan otac više s pravom više ljubi svog sina koji je invalid na tijelu ali je mudar, razborit i učen nego drugoga koji ima lijepo tijelo, ali je luđak, razuzdanik i neznalica.

Sv. Krizostom donosi drugi primjer. On se pita zašto se tijelo nakon smrti raspada, zaudara, postaje tako užasno, ako ne zbog toga što njegova ljepota nije dolazila od njega nego od njegove duše koja bila uzrokom njegove ljupkosti, uređenih pokreta... plemenitija od svih njenih učinaka. Glazbenik je plemenitiji od svog glazbala, vlasnik kuće od kuće same...

784. To nam ukazuje da je duša duhovna te da ne ovisi o tijelu kako bi postojala. Duša je o njemu ovisila, rasla s njim, bila bolesna s njim... A kada je tijelo propadalo i bilo spremno za smrt, duša u tim trenucima najčešće mu čini najsvetije i najviše usluge, pripravlja se za dobru smrt i ispovijed.

Koliko tijelo manje djeluje, to je duša aktivnija. Tijelo je ograničeno i sadrži samo svoja svojstva a duša u sebi zadržava cijelu zemlju i sve što se na njoj nalazi, gradove, polja, prisutno, odsutno... bez miješanja.

Ova razmišljanja su prikladna za uvjeriti poganina ali kršćanin treba spoznati svoju uzvišenost drugim putem: zbog cijene kojom je otkupljena i ljubavi koju Isus ima za nju. Dobar trgovac ne daje veliku svotu za neku sitnicu. Naš Gospodin Isus Krist koji je sama Mudrost, dao je za vašu dušu svoju krv do zadnje kapi.

Povijest Carpusa biskupa Kandije koju donosi sv. Dionizije Areopagita. Biskup je saznao da je neki poganin uspio navesti nekog kršćanina da otpadne od vjere i duboko je trpio zbog njega te je molio Gospodina da se osveti dok je ovaj živio na rubu ponora. Isus je sišao s neba i rekao mu: „Drži moju stanu, kucaj na moja vrata i ponovno otvaraj, ja sam spreman ako bi to bilo potrebno još jedanput trpjeti za spasenje ljudi, jer ne želi njihovu propast.“

Isus je pokazao sv. Katarini neku dušu pokojnika, dakle koja nije više bila u tijelu te vidjevši da je svetica bila očarana, reče joj: „Kako ti izgleda kćeri moja, zar nisam dobro upotrijebio moju muku, nisam li sišao s nebesa zbog toga?“Nakon toga je sv. Katarina toliko ljubila duše da je cjelivala noga onima koji su radili za spasenje duša.

785. Štedimo li naš znoj i posao da zadobijemo tako velika blaga? Poticaj da se brine za spasenje svoga bližnjega, očeva, djece, sluga itd... Naći primjere protiv onih koji nesretno gube duše i njihovih zlih primjera. Na primjer, neki kralj reče više bih volio biti Herodova svinja nego sin, jer kada bih bio njegov sin ubio bi me s nevinima.

Više bih volio biti konj od toga čovjeka nego njegova duša, jer bi me ubio. Koliko puta dnevno daje jesti svome konju, a koliko puta svojoj duši. Promatrajte da se ni o čemu ne brinete manje nego o svojoj duši ... Koliko puta provjeravate vaše ormare, kofere kako biste vidjeli jesu li su vam nešto ukrali, a koliko brinete o duši... Što koristi čovjeku ako sav svijet zadobije, a izgubi dušu. Razmišljate o toj riječi i idite u miru.

Treća propovijed: Trebamo raditi na našem spasenju spremno, ozbiljno i ustrajno

Radite oko svoga spasenja. (Fi.)

786. *Nacrt propovijedi:* Izabranici su sretniji u stanju obnovljene naravi nego što su to bili ljudi grijehom neranjene prirode; imaju, naime, veću pomoć i plemenitiji uzor, Krista, koji je na našem spasenju radio spremno, ozbiljno i ustrajno.

Prema njegovu primjeru, moramo raditi na spasenju:

1. Spremno i brzo, to pokazuju: Pismo, oci, razum, negativni i pozitivni primjeri.
2. Ozbiljno: Pismo, Oci, razum, primjer Krista.
3. Ustrajno: Pismo, upute sv. Bernarda. Zaključak u obliku sažetka.

1. Točka

787. O sretnog li grijeha, koji je zavrijedio imati takvoga Otkupitelja... Isus je spremno izvršio naše spasenje. Ulazeći u svijet reče: nisi htio žrtvu i prinos... tada rekoh: evo, Bože, dolazim da izvršim volju Tvoju. (Ps 3.) Ovo je volja Božja: vaše posvećenje. (Sol 4.) Što god može učiniti ruka tvoja, učini odmah. (Prop 6.)

Duh dolazi i ide kako hoće. Nitko ne može lako znati odakle dolazi. Stoga valja bdjeti, i to bdjeti u svaki sat, jer ne znamo u koji će sat Duh doći i hoće li opet otići; i vraća se Duh te onaj kojega On drži stoji, a onaj koga ostavi, nužno je da padne. (Sv. Bern. *Propovijed 17, in Cant.)*

Milost Duha Svetoga ne zna za težinu. (sv. Ambrozije) Primjer ludih djevica koje nisu odmah otvorile zaručniku. Bog ljubi vesela darivatelja. Kada vaš prijatelj, ili sluga, odlaže učiniti uslugu, to vas žalosti. Ezav je bio otišao u lov i zakasnio je pola sata, te je pitao za blagoslov svoga oca, ali on ga je već bio udijelio.

Možete prije ručka otići ispovjediti se jer je pater u ispovjedaonici, ali odlažete za poslije, a tada njega više neće biti...Tko kasno daje, nije ni htio dati. (Seneka)

Neki je mladić želio slijediti Isusa ali mu je kazao: Dopusti mi da prije odem i pobrinem se za neka dobra. Gospodin mu je kazao da ide te da ne vrijedi ništa za kraljevstvo nebesko. Trebao ga je prija slijediti, ali nije učinio korak. Kažete ostaviti ću moj ribolov kad... Dopusti mi prije ići... Treba radije slijediti primjer Zakeja koji je žurno sišao sa stabla kad je vidio Gospodina. Sv. Pavla koji je kazao Isusu: „Što želiš da učinim?“

2. Točka

788. Treba se ozbiljno zauzeti za stvari našeg spasenja. Treba sve ostaviti, sve... Kraljevstvo nebesko trpi silu, itd. Žena kad rađa, trpi...

Što čine škrti trgovci koji se žele obogatiti... koliko brige za to.

Velika zbunjenost, zaista velika, to što oni s većim žarom idu za ovozemaljskim negoli mi za nebeskim. (Sv. Bernard) Za malu se nagradu trči velika trka, itd. (Toma iz Kempisa.)

Vi činite veliki poduhvat, želite ukrotiti zlu narav tvrđu od željeza. Treba puno jakosti. Onaj koji želi izgraditi zamak, kaže sv. Krizostom, muči se, znoji, radi... a nebo kojeje tako daleko od vas a vi ne činite ništa. Dugo se trudite zadobiti na nekom procesu 1000 škuda. Koliko bi trebalo raditi za nebo!? Primjer našeg Gospodina koji je poništio sam sebe,... je snažan poticaj.

Do krvi se opirite. Razmislite o onome koji je trpio takav napad na sebe, da umorni ne klonete. Primjeri svetaca.

3.Točka

789. Treba ustrajno raditi. *Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac*. (Otk 2.) *Dovrših djelo koje si mi dao izvršiti.* (Iv 17.)

Ustrajnost je ostvarenje krijeposti, hraniteljica do zasluge, posrednica do nagrade, sestra strpljivosti, kći stalnosti, obrana svetosti, ona je jedina kojoj se daje vječnost, ili bolje rečeno, koja čovjeka čini vječnim.

Ostvarenje krijeposti: Jedna lasta ne čini proljeće, niti jedan dobar čin ne čini čovjeka krjeposnim

Hraniteljica do zasluge: ma kako bilo maleno dobro djelo, kada su ona česta, prav su blago, ptica ne čini u jednom činu gnijezdo.

Posrednica do nagrade: što se sve ne čini u svijetu za malu zaradu... a za vjernike: Oni da dobiju raspadljiv vijenac, itd.

Sestra strpljivosti: primjer ratara koji ore, kopa, obrađuje svoju zemlju. Evo: ratar iščekuje dragocjeni urod zemlje, strpljiv. Budite strpljivi i vi. (Jak 5.)

Kći stalnosti: treba imati ustrajan i uređen život, ustati se u određeno vrijeme, moliti se tada i tada.

Obrana svetosti: da sam siguran da će svi koji umru u Parizu biti spašeni, bez sumnje bi išao tamo živjeti. Bog vas uvjerava - ako umrete u milosti bit ćete spašeni, dakle treba u njoj opstati. Ustrajnost je predgrađe raja, naziranje neba... Kažem svakome ono što je prorok Natan kazao Betsabebi: Spasi dušu svoju... Što koristi... Drugi poslovi u odnosu na ovaj su dječja igra.

790. Poticaj i zaključak. Kada vodite neki proces...kada savjetujete...

Činite dobro i ustrajte. Što će biti od dobra koje je započeto, a nije dobro završilo? Činite svako dobo djelo kao da je posljednje u vašem životu. Čineći dobro to djelo, zaslužit ćete milost da dobro učinite i ono slijedeće. Ne traži se od kršćana samo početak, već i kraj. Pripravljen mi je vijenac pravednosti. (2 Tim 4.)

791. Čovjek je stvoren sa svrhom da hvali i štuje svojega Gospodina i da se, služeći Njemu, na posljetku spasi. (sv. Ignacije)

Iz toga možemo naučiti tri stvari: koje je vaše porijeklo, koji je vaš zadnji cilj i vaše blaženstvo. Vaše porijeklo je da ste stvoreni od Boga, vaš cilj je povratak Bogu, a vaše blaženstvo će biti uživati vječno u Bogu. Kod prve od tih stvari vi ste potpuno od Boga, kod druge vi ste potpuno za Boga, kod treće Bog je potpuno za vas, u vama.

Nije mi dovoljno robovanje grijesima. Služenje Bogu najviša je proslava: nije samo veća od slobode, već je dragocjenija i od bogatstva i vlasti i svih stvari kojima se smrtnici dive. (Filozof.)

Ako hvališ Boga, činiš ono što moraš i radi čega si stvoren; ako ne hvališ Boga, nezahvalan si i činiš grijeh i ljutu ćeš kaznu platiti za svoju nezahvalnost. (Toma iz Kempisa, *O hvali Božjoj* 8.)

Nemoj ranije počinjati biti ono što ćeš kasnije biti. (sv. Jeronim.)

Uziđi ovamo – reče Bog Jakovu s visine ljestvi. Bježi da život spasiš! Ne obaziri se niti se igdje u ravnici zaustavljaj! Bježi u brdo da ne budeš zatrt! (Post 19,17.) Sve Tebi služi.

Četvrta propovijed

792. Čovjek nije ravnodušan prema svome spasenju. Bog revnuje za čovjekovo spasenje.

1. Točka

Spasenje za nas izgleda ravnodušno. Ono je opće, osobno i vječno. Opće jer se radi o tome da se sve dobije ili izgubi. Osobno jer svatko radi na svom spasenju i ne može raditi umjesto drugoga. Vječno jer se rado o vječnosti, zauvijek. Smiluj se duši svojoj.

793. Spasenje je naša stvar, velika stvar, jedina stvar. Bog do te mjere cijeni dobro naše duše da je dao svu svoju krv. Đavao uvelike cijeni dušu jer daruje sva blaga i časti zemaljske kako bi posjedovao.

Jednoga je dana neki kralj poslao poslanike papi da traže od njega zabranjeno razrješenje, a papa mu je odgovorio da kada bi imao dvije duše, rado bi žrtvovao jednu za njega čineći zabranjeno jer ga je ljubio, a budući da ima samo jednu dušu želi je spasiti za sebe.

O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život, itd. A samo jedno je potrebno.

1. Točka

794. Razlozi koji nas sile da radimo na našem spasenju. a.) Jer nas je zbog toga Bog postavio u ovaj svijet, poslao svoga Sina, dao nam za to sve dane i tolike milosti. b.) Jer se radi o vječnom životu ili o vječnoj smrti naše duše. Treba žaliti zaslijepljenost kršćana koji na to ne misle... Najbolji je procjenitelj svijeta onaj koji smatra da ispred sebe ne treba imati ništa. (sv. Augustin.)

2. Točka

Zašto se malo misli na spasenje? Zato što nas je istočni grijeh ispunio neshvaćanjem i sljepoćom, a osobni grijesi su to samo uvećali. Zbog prevelike brige i navezanosti na zemaljska dobra, prevelika briga... A božja providnost se brine i za vrapčiće... Naš je Otac svemoćan i dobrohotan...

3. Točka

Sredstva za naše spasenje. Treba ih jako cijeniti i voljeti više od svega. Na njih misliti, o njima govoriti, činiti pa koliko to god koštalo, ne navezivati se na prolazna, zemaljska dobra.... Koji su Kristovi, razapeše svoje tijelo, itd.

Peta propovijed

795. Važnost spasenja se shvaća iz tri razloga.

1. **Točka:** Jer se radi o našoj najvažnijoj stvari. Potičem vas, braćo, da obavljate svoj posao. (sv. Pavao) O tome se ne raspravlja.

2. Točka: Bog jako cijeni naše spasenje. Otac je na tome radio stvarajući svijet, Sin je postao čovjekom, Duh Sveti je sišao u naša srca... Pa ipak ništa se više ne zaboravlja.

3. Točka: Što iz toga proizlazi je jako važno, jer se radi o vječnosti ili muke ili slave; vječno dobro, vječno zlo.

Šesta propovijed: O poteškoćama spasenja

796. *Tijesan je put koji vodi u Život.* (Mt 7.)

Nema nijedne druge vjere na zemlji u kojoj se može spasiti osim u Isusu Kristu i nema drugoga puta kojim se može doći u nebo osim onoga, koji nam je označio Isus Krist. On nam ga je označio usporedbama. Usporedio je spasenje s banketom na koji je pozvan cijeli svijet, ali treba sve ostaviti kako bismo se na njemu našli. Nijedan od onih koji su pozvani, a nisu se odazvali, neće itd. (Lk 14.)

Isus je usporedio spasenje s ratom koji treba voditi, a treba se pripravljati, sabrati trupe, podnijeti borbu itd...; s kulom koju treba izgraditi ali uz veliki napor i trošak; s hramom kojemu je Sin čovječji kamen zaglavni, po kome sve drugo kamenje treba biti tesano i obrađeno...; s vinogradom čiji vlasnik ne trpi nezaposlene radnike; sa nasljedstvom u koje se ulazi po križu kao naš Gospodin.

Usporedbe o dobrom pastiru i izgubljenom sinu ne oduzimaju ništa ovome što smo rekli. Grješnik koji vrši pokoru, može ići putem spasa.

Po Isusovim riječima: Od dana Ivana Krstitelja do sada kraljevstvo nebesko trpi silu i silnici ga prisvajaju itd. (Mt 11.9 Mnogo zvanih, malo izabranih. Neće svaki koji mi govori: "Gospodine, Gospodine!" Borite se da uđete na uska vrata.

797. Savršenstvo zakona Isusa Krista povezano s našom slabošću pokazuje ovu istinu. Vjera koju ispovijedamo nije mlitava i mekana. (sv. Augustin) Traži se ljubav prema Bogu veća od one prema svojim ukućanima, ljubav koja zaboravlja uvrede bližnjega ali iznutra, vjera koja čini spremnog kršćanina da izgubi život, čistoća koja sprječava čak i zabranjene želje, želi nas se uvjeriti da su blaženi oni koji trpe.

Koliko ljudi opslužuju ova načela... koja je u tome naša slabost, koje zapreke imamo, koje neprijatelje?

Ove velike istine su u prošlosti činile da su se pustinje nastanjivale. Bog je dobar, to je istina, Bog želi naše spasenje, istina, a zašto ga, dakle, samo vi ne želite. Nasuprot te Božje dobrote i muke Isusove biti ćete osuđeni. Što sam štedio na vašem spasenju, reći će vam Bog. Bio sam više zainteresiran za njega nego vi. Ako je zapovijed tvrda, koliko li će biti tvrđe čuti *Odstupite* itd. *Kako je dobro razmišljati o ognju.* Nagovor: moliti Boga: Gospodine, spasi nas, propadamo.

Sedma propovijed: O važnosti spasenja

798. Vlasnik vinograda je u različite sate pozvao radnike da rade u njegovu vinogradu. Treba raditi na vlastitom spasenju.

1. Točka

Ako radimo na našem spasenju imati ćemo veliku nagradu. *Dat ću ti kraljevstvo od prije svih vjekova*. Časti, užici, bogatstva biju čovjeka a naći će pravu nagradu na nebu zauvijek. Naše spasenje je naš veliki posao, jedini posao... *Želim spasiti dušu svoju. Što će koristiti,* itd.

2. Točka

Naše spasenje je moguće ako ga mi želimo jer ga i Bog želi. Dao nam je sve - i svoga Sina, zbog toga smo rođeni u katoličkoj zemlji... I najveći grješnik može se spasiti. u evanđelju i oni koji dolaze u zadnji čas dobivaju istu nagradu. Dužina rada ne usavršuje zaslugu.

3. Točka

Pa ipak iako je spasenje moguće, ono je teško. Malo njih će u tome uspjeti. Mnogo je zvanih malo izabranih... Treba biti svet. Malo ih radi na svetosti. Treba se trapiti, treba činiti dobra dijela. Sv. Augustin je na te riječi sv. Pavla kazao: Kažnjavam tijelo, itd. *Ispunio nas je svojim istinskim strahom.*

Osma propovijed: O važnosti spasenja

1. Točka

799. Treba raditi na spasenju jer je to jako važno, teško i potrebno.

Važno: O važnosti nekog posla sudi se po tome što se njime dobiv, a što gubi. Što reći ako se radi o vječnoj sreći ili propasti... koji je to posao, s kolikim posljedicama.... Svi poslovi ovoga svijeta u usporedbi s time su kućice od pijeska koje djeca izrađuju. (sv. Krizostom)

Kada dođe večer i djecu vode kući, najobičniji udarac nogom uništi njihovo djelo koje su mukom stvarali. Smrt je večer koja dolazi i treba se vratiti u kuću Oca nebeskoga i sve ostaviti: *Molimo vas, braćo, da vaše izabiranje činite što čvršćim...* itd. (Gal)

Ne gubi se sve odjedanput u svijetu, ali ako se izgubi spasenje sve je izgubljeno odjedanput i zauvijek. *Bojte se onoga koji može dušu pogubiti,* itd.

Teško: Uzak je put i hrapav, a na njemu se nailazi na brojne i velike neprijatelje protiv kojih se treba boriti, neprijatelje lukave, obučene, iskusne, jake, nevidljive i malo ljudi u tom uspijevaju. *Malo njih traži, malo njih ulazi, vrlo malo njih ustraje.* (sv. Bernardin)

Spasenje je kruna koju treba zaslužiti, kraljevstvo koje treba osvojiti. Što se sve ne čini kako bi se osvojila zemaljska kraljevstva...

Potrebno: Spasenje nije naš izbor kao drugi poslovi ovoga svijeta koji se mogu obavljati preko predstavnika, prijatelja. Na spasenju se mora osobno angažirati... niti naš Gospodin, niti Bog sam nas ne može spasiti ako mi na tome ne radimo. *Onaj koji te stvorio bez tebe, neće te spasiti bez tebe.*

2. Točka

800. Prepreke za spasenje: Nedostatak volje. Svi govore ja bih htio... ali to su prolazne željice jer se ne žele i sredstva kojima se treba za to založiti. Želite li spasenje kao što ga Bog želi? Evo što vam je za to darovao. Stvorio vas je i postavio u svijet, otkupio, darova vam svoju milost, svoju riječ, svoga Sina po sakramentima. *Krv Kristova spas je za onoga koji želi, a za onoga koji ne želi je kazna.*

Loš izbor sredstava: zbog toga treba biti u stanju milosti ili vas Bog neće; vršiti volju Božju; ustrajnost i postojanost u sredstvima. Mlakima sv. Ivan u Otkrivenju govori da su prvi koje on baca *u jezero što gori ognjem i sumporom. U zemaljskim stvarima jaki, u nebeskima slabi.*

801. Kad bi bilo moguće da tjelesnim očima vidimo ljepotu duše, zar bismo željeli sve ovo od zemaljskih tvari što izgleda lijepo? (Sv. Krizostom, *Knjiga o padu Svijeta*.) Sve što se nalazi unutar nebeskoga kruga, niže je od ljudske duše. (sv. Augustin.)

Ljudska duša je plemenitija od sveg životinjskog svijeta i svih nebesa. Njeno odredište je da bude smještena iznad svih nebesa, u Bogu samome.

Cijena je duša tako velika, da se ne može izmjeriti, tako je silna da se ne može izbrojati, tako je obilna da se ne može dovršiti, tako je dragocjena da se ne može procijeniti. (sv. Bernard)

Gle, lijepa si, dušo moja, gle, lijepa si, dušo moja: koliko je nebo ljepše od zemlje, toliko ljepota duše nadvisuje svaki lik, koliko god on bio lijep. (sv. Krizostom)

Veliko je dostojanstvo duša, toliko da svaka prilikom rođenja ima anđela koji je određen da je čuva. (sv. Jeronim)

Kao što valja pretpostaviti da duša nije isto što i Bog, tako valja pretpostaviti i da Mu ništa što je stvorio nije bliže. (sv. Augustin)

802. Koji je razlog da su prije Spasiteljeva dolaska anđeli bili od ljudi štovani, a šutjeli su, nakon toga su bježali od toga da budu obožavani, ako nije zbog toga što su prije odozgo gledali na našu dušu, a poslije su vidjeli da je uzdignuta iznad njih, pa su se uplašili toga da se pred njima klanja? I nije im mrsko čovjeka gledati kao sudruga kojeg Bog iznad njih obožava. (sv. Grgur, *Propovijed 8: O Evanđelju*.)

Gledajmo dakle, braćo najdraža, da nas ne zaprlja kakva nečistoća, nas, koji smo u vječitom zajedništvu sugrađani Božji, ravnopravni s anđelima. O dušo, obilježena Božjom slikom, urešena sličnošću s Njime, zaručena s Njime vjerom uz nadu kao baštinu, otkupljena krvlju, svrstana s anđelima, sposobna za istinu, baštinice dobra, dionice razuma – što ti imaš s puti?

Hvala Ti što sam stvoren tako čudesno, što su djela Tvoja predivna. Dušu moju... Poznavanje duše vrlo je korisno i za poznavanje istine o svim drugim stvarima.(Aristotel)

Makar poznavao sve tajne, zemaljske širine, nebeske visine, morske dubine: ako ne poznaješ samoga sebe, bit ćeš sličan onome koji gradi bez temelja: stvorit ćeš ruševinu, a ne građevinu. (sv. Bernard, *De consid*.)

Ovo me ispunja velikim čuđenjem i hvata me zaprepaštenje: ima ljudi koji su zadivljeni visokim planinama i nepostojanim morskim strujanjima, i širokim klizanjem riječnih tokova i

velikim kružnim oceanom i kretanjem zvijezda, a ne razmišljaju sami o sebi i ne dive se. (sv. Augustin, *de Conf* 10.)

Bolje je da spoznaš samoga sebe nego da, zanemarujući sebe, spoznaš staze zvijezda, moć biljaka, ljudske nedoumice, prirodu zemaljskih i nebeskih živih bića; mnogi, naime, znaju mnogo toga, a sami sebe ne poznaju. (Hugo od sv. Viktora.)

VRIJEME

Prva propovijed

803. Za vas je vrijeme svagda pogodno. (Iv 7.)
Dok je tijelo mirovalo, duh je bdio, reče sv. Ambrozije za bl. Djevicu Mariju.

Nacrt: a.) Izgubljeno proteklo vrijeme valja brižljivo nadoknaditi. b.) Sadašnje vrijeme treba dobro iskoristiti. c.) Buduće vrijeme treba otkupiti.

1. Točka

Kao najamnici onoga dana. Kao otac koji ima radnika i svakome odredi neko zanimanje, nekome više, nekom manje, tako je i Bog za svakoga odredio broj dobrih dijela i zasluga koje trebamo zadobiti u nekom vremenskom periodu određenom za svakoga. Želim da taj bude na stupnju arknađela, taj na stupnju anđela... a da bi zaslužio treba učiniti toliko djela ljubavi prema bližnjemu, toliko prema Bogu. Blago onima za koje bude rečeno: *U njih će biti ispunjeni dani. . . Dovrših djelo koje si mi dao izvršiti.* (Iv 17.)

Crkva je mistično tijelo. Treba nadoknaditi izgubljeno vrijeme. Usporedba s putnikom koji je zakasnio u neki hotel, požurit će korak kako bi stigao na mjesto gdje će prespavati.

2. Točka

804. Dok je dan, trebam raditi djela Onoga koji me posla. Dolazi noć kad nitko ne može raditi. (Iv 9,4.) Može se zabavljati, može se šaliti, tako da prođe vrijeme koje Stvoritelj milosrdno poklanja za pokoru. (sv. Bernard)

Hajdemo ubiti vrijeme kažu ljudi u svijetu. *Dok ne prođe vrijeme u kojemu si morao stjecati Božju milost, hitati u zajedništvo s anđelima, težiti za izgubljenom baštinom, plakati zbog počinjenih nepravdi.* Sv. Bern.

Nije vaše znati vrijeme koje je Otac u svojoj moći odredio. Onaj tko nije spreman danas, sutra će biti još manje. . .

Nakon što budete živjeli možda 100 godina, možda će se za vas moći reći: Tijelom starac, umom dijete, nezrela duša djeteta kod čovjeka od sto godina.

3. Točka

Iskupljujte vrijeme jer dani su zli! (Ef 5,16.) Većina ljudi gubi vrijeme na poslove, provode, odlaske, dolaske... *O da prežive, shvate i pobrinu se za krajnju budućnost. Imati je kao i moći koristiti.*

Vi kažete da imate 40, 50, 60 godina. Je li to točno? Hoće li to dobro izračunato vrijeme i smišljeno biti korišteno za Boga. Ako ne budete koristili vrijeme da služite Bogu, nećete imati ni polovicu toga. *Ni polovicu dana neće doživjeti.* Na raspolaganju imamo samo sadašnjost. Treba imati dnevni red u svakodnevnici, u taj sat ću se ustati, tada ću to i to... itd. Trudim se *oko vječnosti*.

Druga propovijed

805. Što je vrijeme nitko nije mogao objasniti. Što je vrijeme, kaže sv. Augustin, *ako me nitko ne pita, znam, a ako bih htio nekome tko pita odgovoriti – ne znam*.

Velik dio života protječe u činjenju zla, najveći dio u nečinjenju ničega, a cijeli život u činjenju nečega drugoga. (Seneka) No, vrijeme valja: a.) procjenjivati; b.) dobro odvagnuti; c.) nadoknađivati.

1. Točka

Nitko ne procjenjuje vrijeme: štoviše, ono nema cijenu. (Seneka) Opis beskorisnoga gubljenja vremena: neki u određene sate staju pred ogledalo kao pred idola; drugi se zabavljaju, neprilično, ili barem beskorisno, obilaze okolo i tako gube vrijeme.

Izgubi novac kako bi si kupio mir: to je vrijeme posvećeno Bogu. (sv. Augustin) *Ne kao ludi, već kao mudri čuvajte vrijeme! Ništa nije dragocjenije od vremena.* (sv. Bernard) *Ne može svatko i uvijek zaslužiti oprost, milost i slavu: pogledaj, grješniče, dragocjenost vremena, jer u malo vremena čovjek može steći oprost, milost i slavu.* (sv. Bernard)

Francuski kralj Ljudevit XI. svaki je dan davao liječniku 500 zlatnika da mu produži život, ali nije mogao novcem kupiti ni malo vremena. Vrijeme vrijedi koliko i Bog. Štoviše, dobro iskorištenim vremenom stječe se Boga.

Tko može pojmiti koliko je dragocjeno vrijeme? Znaju oni koji su ga izgubili? Zar ne mogu oni koji su ga izgubili? (Laur. Justi.) Znaju prokleti, demoni itd. O, za koju li bi cijenu prokletnici kupili djelić vremena za pokoru. Dali bi tisuću svemira kad bi ih imali. Što bi dao pijanica, što Juda? Što začetnik hereze? Znaju oni koji su izgubili.

Kad bi mi Bog nakon sudnjega dana dao trenutak da zaslužim nebo, ja bih sam za Njega učinio više no svi ljudi skupa, rekao je demon koji je opsjedao neku ženu. (Paul Barry, *Solitud*.)
Ništa nije dragocjenije od vremena; ali, jao, danas se ništa ne drži manje vrijednim. (sv. Bernard)

2. Točka

806. Koliko se vremena daje snu, koliko zabavi, koliko beskorisnim poslovima, a koliko Bogu i duši... *Dok imamo vremena, činimo dobro.* Nakon smrti *više neće biti vremena*; sada možemo jednim jecajem srca, jednim plačem zaslužiti nebo. Kad bi se svecima dala mogućnost vraćanja u tijelo, kako bi dobro odvagnuli vrijeme! A kad bi se dušama u čistilištu, prokletima dalo još vremena, kako bi ga dobro iskoristili.

Što god može učiniti tvoja ruka, učini odmah, to jest brzo, smjesta, žarom i ustrajno, *jer nema ni djela, ni umovanja, ni spoznaje, ni mudrosti u Podzemlju u koje ideš. Svi se mi moramo pokazati pred Kristovim sudom, kako bi svatko iznio na tijelu sve što je ponio sa sobom, dobro, ili loše. Kraljevstvo Božje neće se dati dokonima, već onima koji rade u služenju Bogu.* (sv. Bernard)

Kakvo sjeme, takav plod. *Što si posijao, to ćeš i požnjeti.* (Gal 6) *Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro: u svoje ćemo vrijeme žeti.* Na istom mjestu.

Život je naš kao sajam: kad njegovi dani prođu, više neće biti vremena za kupovanje. (sv. Grgur.) Kad prođe sajmišni dan, nitko više ne može kupovati.

3. Točka

807. Vrijeme nepovratno leti. (Klement VIII.) Nijedan gubitak nije teži od gubitka vremena jer kad se jednom izgubi, ne može se vratiti. Stoga pjesnik veli: Kralj može spasiti svijet, ali ne može spasiti vrijeme.

Vrijeme si izgubio živeći u dokolici, nadoknadi ga marljivim radom; izgubio si ga u beskorisnim stvarima izgubljeno su vrijeme nadoknađivali. sv. Augustin, sv. Marija Magdalena, sv. Vilim i dr. Kao što ne pada vlas s glave, tako se ne gubi ni trenutak za koji se neće morati objasniti kako je potrošen. (Hugo Card.)

Danas sam izgubio dan, govorio je car Tit, zato što nije učinio nikakvo dobročinstvo. Koliko će vas u paklu reći: izgubili smo dane, *izgubili smo godine. Od sto tisuća ljudi čiji je život bio loš, jedva će jedan na samrti zadobiti Božji oprost.* (sv. Augustin)

Razbojnik je na samrti zadobio oprost, ali u koji čas, u koji dan? U onaj u koji je Krist umro, u koji su se nebesa otvorila, u koji je, kako se priča, Bogorodica za njega molila, itd.
Dok te slabost pritišće, ne možeš razmišljati ni o čemu drugome doli o onome što doživljavaš. (sv. Jeronim.) Na samrti će doći druge zapreke za pokajanje. *Žena i svijet obično uzrokuju kasno pokajanje.* (sv. Augustin) Živimo malo za Boga, mi koji smo u cijelosti živjeli za svijet. Nagovor.

808. 1. Kratkoća. 2. Nepovratnost. 3. Dragocjenost vremena.

<u>*1. Kratkoća.*</u> Svakodnevno se približava zadnji dan. (sv. Isidor) Svakodnevno umiremo. Sve je to, vele prokleti, prošlo kao sjena. (Mudr 5.)

<u>*2. Nepovratnost; 3. Dragocjenost vremena:*</u> Sine, ne daj drugima svoju slavu i svoje godine. (Izr 5.) Drugima, to jest demonima. Hubert da kaže u raspravi *O sedmerostrukom strahu* piše da je neki pobožni čovjek prilikom molitve začuo plačan glas. Kad je upitao što se zbiva, rečeno mu je: "Ja sam prokleta duša". "A zašto tako plačeš?" "Ja i sve druge proklete duše ni zbog koje stvari ne tugujemo više no zbog vremena milosti koje smo tako uludo potrošile."

809. Treba prizvati u sjećanje izgubljeno vrijeme. Prisjetimo se, dakle: što smo izgubili, što smo učinili, koja smo dobročinstva primili od Boga.

Treba se uvijek pobrinuti za budućnost. *Da su mudri, već bi se i dosjetili*, itd. Misli na svoje posljednje dane, itd. Sedam stvari napisanih u Pismu tada moramo razmotriti: *Tada će ugledati Sina Čovječjega*. (Lk 21) *Tada će proplakati nad njime sva plemena zemlje*. (Mt 24, 3.) *Tada će pravednici stati* (Mudr 5.) Tada će im u gnjevu svojemu reći; Tada će reći: *dođite, blagoslovljeni Oca mojega*; Tada će reći: *odlazite od mene, prokleti*... (Mt 25) Gledat ćeš tad i sjati radošću. (Iz 60.)

810. Sadašnjost treba bolje iskoristiti: *Evo sad je vrijeme milosno.* Vrijeme je predragocjeno, kratko, naše. Vrijeme je korisno samo nama jer ni blaženi, ni prokleti, ni duše u Čistilištu više ne mogu povećati svoje zasluge. Vrijeme je nenadoknadivo u svojoj biti, količini i kakvoći.

811. Ništa nije tako kratko kao vrijeme. Kratki su dani čovječji. (Job 14.) Čovjek rođen od žene, koji živi kratko. Na istom mjestu.

Dani su moji brži od glasnika. (Job 4.) Kada bi naši dani bili i 60, 80 ili 100 godina: Tisuću je godina u očima tvojim ko jučerašnji dan koji je minuo. (Ps 89.) Svi naši dani prođoše. Isto.

Naši su dani izbrojani: Evo, pedljem si mi dane izmjerio. (Ps 39.) Poput daška je čovjek, dani njegovi kao sjena nestaju. Ne hvali se danom sutrašnjim jer ne znaš što danas može donijeti. Izr 27.

Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme. (Prop 3.) Kao čamci hitro promiču dani...Kao orao na plijen kada se zaleti. (Job 9.)

Sjena će proći preko vremena našega. (Mudr 3.) Čovjek ne zna da će vrijeme proći i da će smrt doći. (Prop 11) Vrijeme je kratko. Odsada neka oni koji uživaju ovaj svijet budu kao da ga ne uživaju, jer – prolazi obličje ovoga svijeta. (1 Kor 7,31.)
Dok imamo vremena, činimo dobro. Svu smo se noć trudili i ništa ne ulovismo. (Lk 5.)

Kreposti čine dane dobrima. Iskupljujte vrijeme jer dani su zli! Grijesi drže zle u svojoj vlasti, a to je loše zbog zla koje smo učinili i dobra koje nismo učinili.

812. Sve prolazi kao potok i vrijeme koje teče sve sobom nosi. Trenutci koji prolaze sve grabe, bujica stvari teče.

Naši su dani kao da ih nije ni bilo. Oni prolaze tako reći prije nego li su i bili, a kada dođu, ne zadržavaju se, oni slijede jedan za drugim bez zaustavljanja. (sv. Augustin) Dani spasenja prolaze, a nitko ne obraća pažnju. (sv. Bernard) Neka nitko od vas ne podcjenjuje vrijednost vremena koje se troši u dokonim riječima. (Isti)

Ništa što ima kraj nije dugo; u usporedbi s vječnošću, svako je vrijeme kratko. (sv. Jeronim.) Sadašnje je vrijeme najkraće, tako da neki smatraju da ga uopće i nema. (Lipsius)

Beskonačna je brzina vremena, a onima koji se osvrću čini se još više. (Lipsius)

Svi vremenski razmaci, ako se usporede s vječnošću, ne trebaju se smatrati sitnima, već ništavnima. (sv. Augustin) I neće više biti vremena.

813. Uvijek me očaraju misli sv. Bernarda o njemu samome. Ja ni sam ne znam - kaže on – kako sati i tjedni prolaze, a evo me već na kraju dana, vrijeme koje sam beskorisno protratio neću više nikada vidjeti i neću znati reći što sam učinio za Boga. Vratite se trenuci i izgubljeni sati koji me optužujete za lijenost i besposlenost, vratite se da dadnem mome Bogu i Spasitelju neke naznake brige i želje da mu se želim svidjeti. Zašto me stavio na svijet i zašto me na njemu toliko podnosi ako ne da nešto učinim? A za koga ću činiti ako ne za Boga koji je sve mome duhu, mom srcu i mojoj snazi što njemu pripadaju?

Naše stanje, kažu ljudi od posla, je dobro kao i siromaha, ne posvećujemo mnogo vremena molitvi i Bogu. Ali ne ostavljate li molitvu ne zauzetu velikom ljubavlju?

814. Ništa nije dragocjenije od vremena; ali, jao, danas se ništa ne drži manje vrijednim. sv. Bernard) Vrijeme vrijedi koliko i Bog. Štoviše, dobro iskorištenim vremenom stječe se Bog. (sv. Bernardin.) Predragocjeno vrijeme jest blago koje se nemarno čuva. (Isti).

Malo vremena onoga koji će propasti cijena je vječnosti. (sv. Jeronim.) Vremenu koje gubite, cijena bi mogla biti gubitak vječnog blaženstva.

Nijedan gubitak nije teži od gubitka protraćenog vremena. (sv. Bonaventura.)

Tko može pojmiti koliko je dragocjeno vrijeme? Znaju oni koji su izgubili; oni bi, naime, vrlo rado dali bogatstvo, čast, nasladu i svako uživanje za jedan trenutak. (sv. Lauren. Just.)

Vrijeme je dragocjeno i samo je ono naše. Sve je tuđe, samo je vrijeme naše. (Seneka.)

Vrijeme je za svaki savjet najbolje. (Plutarh.) Ništa ne može biti vrednije od vremena. (Isti.) Najveću štetu donosi gubljenje vremena. (Isti.) Sadašnje je vrijeme najkraće.

815. Puno će koristiti nekom zanatliji ako prikaže Bogu svoj mučan posao. Ako bude držao da je Bog sve i da je svet, Bog će uzdržati njegov posao, a njegovi će dani po kazivanju sv. Pisma biti ispunjeni.

Prolaze sati, dani, mjeseci i godine, a proteklo se vrijeme nikada ne vraća, kao što se ne može znati ni ono što će doći. (Ciceron.)

Nakvasiti kruh u znoju, skratiti odmor da bi se produljilo radno vrijeme, vidjeti svoje napore bez ikakve koristi, dane ispunjene gorčinom nije li to stanje sirotih ljudi? Ali do koga je da u tom žalosnom stanju ne nalazite izvor blagoslova i zasluga... Imate dragocjenost u vašem stanju koju ne poznajete jer se ne želite njom služiti.

816. Trenutno je ono što veseli, vječno je ono što muči. Trenutak vrijedi onoliko koliko se može u njemu izgubiti. U trenutku se mogu izgubiti sve zasluge dugog života pa bio on i osamdset godina, ili sve zasluga svih pravednika koji su na zemlji. Samo jedan trenutak, jedan grijeh i može se izgubiti vječna sreća, može se izgubiti cijena suza, znoja, krvi, muke i smrti našeg Gospodina. Kojeg li gubitka! I to u jednom trenutku. Ne samo da se gubi Boga nego se pada i u vječne muke. Trenutno je ono što veseli.

NAPAST

Prva propovijed - *Prva korizmena nedjelja: Isus je odveden u pustinju*.

817. 1. Treba podnositi napast jer je ona neizbježna.
2. Napasti se treba bojati jer je podmukla.
3. Napast treba pobijediti i tako za nas postaje slavna.

1. Točka

Teško nam je shvatiti da je Isus Krist htio dopustiti đavlu da ga kuša, kada ne bismo znali, da je on, koji je naša glava i naš uzor, htio nas poučiti da ćemo poslije njega i mi biti kušani i trpjeti te napadaje. *Stoga je morao u svemu postati sličan braći, da postane milosrdan.*

Isus je bio napastovan, dakle i mi trebamo biti. Mi kršćani smo udovi Isusa Krista, dakle trebamo biti napastovani od đavla. Čovjek je podložan promjenama; jake su napasti đavla kada čovjek želi ostaviti grijeh, u duhu pokornika on povećava poteškoće kod obraćenja, kod prakticiranja krijeposti. *Ova zemlja proždire svoje žitelje.* (Br 13.)

Isprike za odgađanje koje zli nadahnjuje. Faraon koji Izraelcima udvostručuje posao kad je saznao da ga žele napustiti, je figura đavla. (*Sv. Grgur*)

Krjeposne duše su više napastovane od drugih. Primjer je Isus Krist. Gusari ne napadaju brodove sa siromašnim teretom, nego napadaju bogate brodove koji se spremaju uploviti u luku, tako se ponaša i đavao...

I da se zbog uzvišenosti objava ne bih uzoholio, dan mi je trn u tijelu, reče Pavao. Duša koja uopće nije napastovana, u jadnom je stanju. To je zbog toga što su đavoli njeni prijatelji. *U miru je sav njegov posjed.* Zašto bi đavoli uznemirivali nekoga tko ih tako dobro sluša? Naprotiv sve njihove brige se sastoje u tome da udalje od takvih sve što bi ih moglo mučiti.

A Isus Krist je bio napastovan na sve načine; eto podmuklosti napasti koje se treba bojati.

2. Točka

818. Đavao je čisti duh, dakle napasti su profinjenije, đavao je neumoran duh, on već tisućama godina ne odustaje, đavao ima više dugova. Ako je vjerovati Origenu, ima više đavola na svijetu nego u paklu, ima ih više nego atoma zraka, više nego kapljica vode u moru.

On je ustrajno tvrdoglav duh koji se nikada ne povlači. Ako ne uspije jedanput, nada se da će uspjeti idući puta. Đavao ima puno iskustva. Izložiti napasti kojima je napastovao Isusa. Pri čemu treba primijetiti: a.) umijeće đavlovo, prvo napastuje na lakši grijeh, ako želi upropastiti neku časnu djevojku, ako želi od čovjeka učiniti lopova... On je Isusa prvo napastovao u stvari koju i najduhovniji ne mogu ostaviti, u hrani. Zatim u stvari jačoj, koja je redovita među duhovnima, samodopadnosti. Zatim ga je napastovao u stvari koju i najbezbožniji čine, a to je otpad. A sve je svoje napasti prikrio posebnom isprikom, dokazom koji se oslanja na citate Svetog pisma.

Napusti ga tada đavao, sv. Jeronim reče, *Više odgađajući negoli otklanjajući kušnju.* Đavao se s pravom uspoređuje s lukavim vojskovođama koji izgleda da bježe i povlače se da bi se zatim iznenada obrušili na svoje neprijatelje. Ponekada đavao kao da savjetuje dobro, videće da će na takav način uspjeti učiniti veće zlo.

3. Točka

819. Prvo sredstvo da se pobijedi đavao je odagnati ga. *Odstupi Sotono.* Ne treba ga slušati niti s njim diskutirati. Ne može se s njim ni u čemu okoristiti. Drugo sredstvo, izbjegavati grješne prigode. Razmotriti prilike. *Nosi se od mene, Sotono!* reče Isus đavlu. *Baci se dolje. . . Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega,* što po tumačenju svetih otaca znači da se ne treba uopće izlagati napasti. Treće sredstvo, neopozivo pristati uz Božji zakon *pisano je... što koristi čovjeku* itd.

Druga propovijed: *Prva korizmena nedjelja (Mt 4.) Tada je Isus odveden u pustinju.*

820. Zašto je naš Gospodin htio biti napastovan pita se sv. Augustin? I odgovara: *Da nam u svladavanju kušnje bude Posrednik ne samo pomaganjem, već i po susretu s kušnjom.* Mi se borimo pod Božjim vodstvom, s Bogom i za Boga. Napast nam je dakle za duhovnu korist.

1. Točka

Ima jedna posebna Božja providnost prema njegovim slugama: *Sotona neće slugama Božjim učiniti ništa što Gospodin ne dopusti.* (Tertulijan) Đavao je pitao od Boga dopuštenje da napastuje Joba, a kada je htio podvostručiti svoje napade, ponovno ga ja pitao za dopuštenje.

Bog u kušnji gleda na dobro svojih slugu *da vjeru izabranih kroz kušnju učini pobjednicom.* (Tertulijan) Bog stavlja na stranu đavolske napasti, odmjerava ih, usklađuje. Bog dobro vidi čovjekovu slabost. Zbog toga mi molimo Boga *i ne uvedi nas u napast.* Vjeran je Bog koji ne dopušta da budete iskušavani preko onoga koliko možete, već će s kušnjom učiniti da vi izvučete korist.

2. Točka

821. *Bog te ne gleda kako se boriš na natjecanju kao narod sportaša.* Njegova ruka je spremna pomoći: *Sve mogu u Onome koji mi daje utjehu.* Đavao napastuje na tri načina: profinjeno, otvoreno i snažno, nudeći svoja dobra; *sve ću ti to dati ako* itd.

3. Točka

Kršćani trebaju gledati Isusa Krista kao svoj uzor, razlog i predmet svoje pobjede. Kako je velik taj motiv! Borim se za salvu Božju. *Poradi tebe ubijaju nas dan za danom.* (Rim 8.) Mi trebamo uzdržati slavu Božju u nama koju đavao želi poništiti. A Bog povećava tu salvu po našem otporu jer je Isus tako ponovno pobijedio đavla u svojim udovima. Sjetiti se da smo bili spašeni od naših prošlih grijeha. *Žalac stida podržao je velike bitke.* (sv. Ambrozije)

Treća propovijed

822. Poticati može, a učiniti da mi na to pristajemo đavao ne može. (sv. Augustin) Nemojte dati priliku đavlu: može lajati, ne može gristi. Isti.

Po starosti nadilazi svijet, siguran je od štete, vrlo je vješt u nanošenju ozljeda; zato se đavao od koga dolazi svako zlo ne zove zlim, već zlom. (sv. Krizostom)

On ima tisuću imena, ima tisuću vještina da nanosi zlo. (sv. Jeronim) Kakvo je čudo da ljudima može nanijeti štetu onaj koji se svojom tvrdoglavošću ne povlači ni pred Bogom? (sv. Ambrozije.) Ništa slično na zemlji ne postoji i niti je tko tako neustrašiv kao đavao. (Job 41) Ti si ga, Gospodine, stvorio sličnim mesaru i učinio si ga jakim, tako da se nitko, ili rijetko tko, može oprijeti njegovoj volji. (sv. Jeronim, O Habakuku.)

823. Kušnja dolazi kršćanina kao morska oluja. (sv. Bazilije Veliki.) Videći veličinu kušnje, vidite veličinu krijeposti. (sv. Jeronim.)

Prije negoli je bio kušan, Bog nije nikada s njime govorio: nakon što je kušan, Bog je došao k njemu i ljubazno razgovarao skoro kao prijatelj s prijateljem... Neka, dakle, dođu udarci i svakojake kazne, samo neka nakon udaraca dođe Krist. (sv. Jeronim.) Koliko ti je teže, toliko ćeš imati više duhovne koristi; koliko ti se bude pomagalo, toliko ćeš si umanjiti nagradu. Izaberi dakle što ćeš izabrati: one koji otežavajući pomažu ili one koji pomažući otežavaju; ovi ti donose zasluge, a oni ih donose lažno. (sv. Bernard)

Bili su zbunjeni zato što im je bilo teško, a ne zato što su bili napušteni, veli sv. Augustin o Izraelcima u pustinji. Primijeni to na kršćane.

Kušnja je život čovjekov na zemlji. (Job.) Zato je slatkoća ovoga života poškropljena gorčinom, da bi se tražio drugi život, kojega nikakva gorčina neće pomućivati. (sv. Augustin.) Dobro si uboden, ako si ponovno podboden. Prokušanošću se i onaj koji nije voljan pridružuje Kraljevstvu. (sv. Grgur.) Duh koji zna biti ispunjen strahopoštovanjem, zna i sigurno ući.(sv. Augustin.)

Četvrta propovijed - *citati sv. otaca*

824. Neprijatelj prvo promatra svačije mogućnosti, ako doista postavlja mrežu kušnje. (sv. Grgur, *Mor.* 29.) Nitko ne poznaje svoje snage u miru. (Isti.) Kušnja je život čovječji na zemlji, zato što ljudski duh bez prokušane krijeposti ne može uzaći na nebo, ali mu kušnja pruži priliku i da padne još niže. (Isti.)

On dopušta da svetci budu iskušavani zato da, dok im duh trpi udarce i drhti, jače učvrsti temelj oslonca u Božju pomoć. (Isti.) *Koliko je rana nanio, toliko je kruna pružio.* Isto govoreći o Jobu. Ako nema borbe, prokušanost ne raste. Isti. Ne želi udarati one koje posjeduje prešutnim pravom. Isti.

Naš život na ovom putovanju ne može biti bez kušnje i grijeha, jer naš napredak dolazi iz naše kušnje. (sv. Augustin, *O Psalmu 60*.)

Đavlu se dopušta da te kuša onoliko koliko ti koristi da budeš izvježban, da se potvrdiš, da pronađeš dio sebe koji nisi poznavao. (Isti.)

Dvije vojske svijet okuplja protiv Kristovih vojnika: laska im da ih prevari, plaši ih da ih slomi; neka nas ne iskušava vlastita požuda, neka nas ne plaši tuđa okrutnost – i svijet će biti pobijeđen. (*Propovijedi* Sv. Vinka.)

Otrov se ne daje ako nije premazan medom i grijesi ne varaju ako nemaju izgled i privid krijeposti. (sv. Jeronim, *Leti*.)

Dok je đavlov napad malen, ubij ga... Blažen onaj koji se suzdrži i razbije njegovu mladunčad o stijenu. (sv. Jeronim.)

Stijena je sklonište ježevima i pravo je to sklonište; jer, gdje je slabima sigurno i čvrsto sklonište ako ne u Spasiteljevim ranama? Ondje boravim toliko sigurnije koliko je On moćniji da me spasi; svijet reži, tijelo me pritišće, đavao postavlja zasjede, a ja ne padam: postavljen sam, naime, na stijenu. (sv. Bernard, *in Cantic.)*

Đavao svima pregledava navike, razotkriva brige, istražuje sklonosti, kako bi ondje pronašao motive za nanošenje štete, kad vidi čime je tko više zauzet. Isti, *Propovijedi*.

Čistoća dolazi u opasnost po nasladama, poniznost po bogatstvu, pobožnost po poslovanju, istina po mnogo priče, ljubav po svijetu. Isti.

825. Onaj budni zavodnik žešće zasjede postavlja onima za koje vidi da se s većom pomnjom klone grijeha. Sv. Lav.

Što bliže đavao vidi da dolazi kraj svijeta, to okrutnije progone izaziva, primjećuje da će biti osuđen zauvijek, trudi se umnaža sudrugove u osudi. (sv. Izidor)

Sada dušu veseli počinjanje grijeha, ali kasnije je neće veseliti izgaranje. (Euzebije Em) Ako se smješteni između zidina jedva možemo oduprijeti, što ćemo činiti izloženi svijetu? Kako će moći stajati mirno u bujici i usred navale burnih oluja oni koji se u luci nađu u tako velikoj pogibli? Isti.

Kao što se meso kvari ako se ne pospe solju, tako i duša, ako se neprekidno ne soli stalnim kušnjama, odmah omekša i raspadne. (Origen)

U svemu što prema Bogu činimo demoni nam pripremaju tri jame: a. pokušavaju spriječiti dobro; b. trude se da se dobro ne ponovi; c. nakon što učinimo dobro uzdižu nas pohvalama i nazivaju svetima. (sv. J. Climac)

826. Stari neprijatelj ljudskoga roda lukavo se i mudro uvlači kroz različite prevare i laži, te svladava nepažljive ljude, osvojene i očarane slatkoćom dobitka. (Sikst V)

GORLJIVOST

Opomene sv. Franje Ksaverskog misionarima

827. 1. Ono što vam iznad svega preporučam i na čemu ne mogu previše inzistirati je da kada nekamo putujete, činite sve svima ljubezno, dobra dijela i na častan način. Tako ćete biti bliži zadobivanju duša za Krista.

2. Savjet pateru Barzeu. Iskaži duboko poštovanje guverneru i podloži mu se kako bi uvidio koliko ga iskreno cijeniš. Pazi da se ne zavadiš s njim pod isprikom kako uviđaš da ne izvršava svoje obaveze u važnim stvarima, ali kada prepoznaš da si po svom ponašanju zadobio njegovo povjerenje, pođi do njega i iskaži mu zabrinutost za njegovo spasenje i njegovu čast zbog prijateljstva prema njemu, govoreći mu s puno blagosti i čednosti sa žaljenjem da vidite njegovu dušu i njegov dobra glas izložene opasnosti, izlažući mu što o njemu priča narod.

3. Pazi da sve vrijeme budeš blag u licu i ponašanju, da nikada ne pokazuješ ni najmanje sjene bijesa ili žalosti, u protivnom oni koji vide vaše lice neće otvoriti svoje srce i neće imati u vas sve povjerenje koje je potrebno da bi se okoristili susretom s vama.

TREĆI DIO

Treći dio knjige propovijedi od br.1 do 6 započine raspravom o bračnim dužnostima...

PONIZNOST

7. Isus nam govori: Nemojte od mene učiti stvaranje svijeta, niti stvaranje vidljivoga i nevidljivoga, ni činjenje čudesa u samome svijetu itd., već učite od mene blagost i dobrotu srca. (sv. Augustin.)
Koja se oholost može izliječiti, ako se ne liječi poniznošću Sina Božjega? Koja pohlepa, ako se ne liječi siromaštvom.
Koja se srdžba može izliječiti, ako se ne liječi mudrošću Sina Božjega? Uzvišena je domovina, ponizan je put; prema tome, ako tko traži domovinu, kako da odbije put? (sv. Augustin.)
O sveta i poštovana poniznosti, koja si navela Sina Božjega da siđe u utrobu svete Djevice Marije!
Ti si htio biti umotan u skromne dronjke da bi nas odjenuo u urese krijeposti.
Ti si bio obrezan u tijelu da bismo mi bili obrezani u srcu.
Ti si bio bičevan da bi nas oslobodio od biča grijeha.
Ti si bio okrunjen trnjem da bi nas okrunio svojim vječnim ružama.
Bože, učinio si izranjenim onoga koji je bio liječnik svima, samom riječju liječeći sve i čitav svijet, da bi izliječio bolesne. (sv. Augustin.)
Poniznost je vrelo naših krijeposti. (sv.Grgur.)
Svatko postaje onoliko bezvrjedniji u očima Božjim, koliko je sebi dragocjeniji; toliko je dragocjeniji u očima Božjim, koliko je zbog Njega bezvredniji sebi. (sv. Grgur.)
Budi sitan u očima svojim kako bi bio velik u očima Božjim. (Isidor.)
Poniznost je čvrst temelj krijeposti i ako ona nestane, cijeli skup krijeposti nije ništa drugo do ruševina.

SAŽETAK ŽIVOTA, MUKE, SMRTI I SLAVE ISUSA I MARIJE U SVETOM RUŽARIJU

10. Vjerujem. Vjera u a.) prisutnost Božju; b.) vjera u evanđelje; c.) vjera i poslušnost papi kao Kristovu vikaru na zemlji

1. Oče naš. Jedinstvo Boga živoga i istinitoga
1. Zdravo, Marijo. Častiti vječnoga Oca koji rađa Sina motreće sebe
2. Zdravo, Marijo. Vječna Riječ jednaka Ocu i iz njih proizlazi Duh Sveti koji je uzajamna ljubav.
3. Zdravo, Marijo. Duh Sveti proizlazi od Oca i Sina po ljubavi.

Utjelovljenje

11. Oče naš. Beskrajna Božja ljubav.

1. Zdravo, Marijo: Žalosno stanje neposlušnog Adama i pravedna osuda njega i njegove djece.
2. Zdravo, Marijo: Častimo želje patrijarha i proroka koji su čeznuli za Spasiteljevim dolaskom.
3. Zdravo, Marijo: Častimo Marijine zavjete i njene molitve koje su potaknule Mesijin dolazak.
4. Zdravo, Marijo: Ljubav vječnoga Oca koji nam je darovao svoga Sina.
5. Zdravo, Marijo: Ljubav Sina Božjega koji se je žrtvovao za nas.
6. Zdravo, Marijo: Poslanje arkanđela Gabrijela.
7. Zdravo, Marijo: Marijina djevičanska suzdržanost i strah.
8. Zdravo, Marijo: Marijina vjera i njen pristanak na Utjelovljenje Sina Božjega.
9. Zdravo, Marijo: Stvaranje duše i oblikovanje tijela Isusa Krista u Marijinu krilu po djelu Duha Svetoga.
10. Zdravo, Marijo: Anđeli se klanjaju Utjelovljenju Riječi u Marijinom krilu.

Pohod Elizabeti

12. Oče naš. Božja uzvišenost

1. Zdravo Marijo: Častimo radost Marijinog Srca i devetomjesečno prebivanje Utjelovljene Riječi u njenom krilu.
2. Zdravo, Marijo: Ulazeći u svijet, Isus Krist prikazuje samoga sebe Ocu kao žrtvu.
3. Zdravo, Marijo: Radost i zadovoljstvo Isusa Krista u poniznom djevičanskom Marijinom krilu, te Marijino uživanje u svome Bogu.
4. Zdravo, Marijo: Zabrinutost i sumnja svetog Josipa zbog Marijinog stanja.
5. Zdravo, Marijo: Izbor odabranika sabranih od Isusa i Marije.
6. Zdravo, Marijo: Marijin pohod rođakinji Elizabeti i njena gorljiva ljubav.
7. Zdravo, Marijo: Marijin pozdrav, posvećenje svetog Ivana Krstitelja i njegove Majke Elizabete.
8. Zdravo, Marijo: Marija pjesmom Veliča iskazuje svoju zahvalnost Bogu.
9. Zdravo, Marijo: Marijina ljubav i poniznost u služenju svojoj rođakinji.
10. Zdravo, Marijo: Uzajamna ovisnost Isusa i Marije te naša ovisnost o Isusu i Mariji.

Rođenje Isusovo

13. Oče naš. Beskrajno Božje bogatstvo

1. Zdravo, Marijo: Častimo odbojnost i prezir koje su Marija i Josip pretrpjeli u Betlehemu.
2. Zdravo, Marijo: Siromašna štalica u kojoj se rodio Sin Božji.
3. Zdravo, Marijo: Uzvišena kontemplacija i beskrajna Marijina ljubav kad je porađala svoga Sina.
4. Zdravo, Marijo: Djevičansko Rođenje Vječne Riječi.
5. Zdravo, Marijo: Anđeli se klanjaju i pjevaju Isusovom rođenju.
6. Zdravo, Marijo: Očaravajuća ljepota božanskog Djetešca.
7. Zdravo, Marijo: Pastiri sa svojim malim darovima dolaze u štalicu.
8. Zdravo, Marijo: Isusovo obrezanje i njegovo trpljenje iz ljubavi.
9. Zdravo, Marijo: Nadjenuše mu ime Isus te veličina tog Imena.
10. Zdravo, Marijo: Poklon triju kraljeva i njihovi darovi.

Prikazanje

14. Oče naš. Vječna Božja Mudrost

1. Zdravo, Marijo: Častimo poslušnost i podložnost Isusa i Marije Zakonu.
2. Zdravo, Marijo: Isus žrtvuje svoju čast.
3. Zdravo, Marijo: Marija žrtvuje svoju čast.

4. Zdravo, Marijo: Radost i hvalospjevi Šimuna i proročice Ane.
5. Zdravo, Marijo: Isusovo prikazanje i otkup žrtvom dvaju golubića.
6. Zdravo, Marijo: Herodova okrutnost i pokolj nevine dječice.
7. Zdravo, Marijo: Josip, Marija i Dijete slušajući anđelovu poruku bježe u Egipat.
8. Zdravo, Marijo: Otajstveni boravak svete obitelji u Egiptu.
9. Zdravo, Marijo: Povratak u Nazaret.
10. Zdravo, Marijo: Isus raste u milosti i mudrosti.

Pronalazak Isusa u hramu

15. Oče naš. Nedokučiva Božja svetost

1. Zdravo, Marijo: Častimo skroviti život, marljivost i poslušnost koje je živjela sveta Obitelj u Nazaretu.
2. Zdravo, Marijo: Marija i Josip pronalaze Isusa koji je ostao u hramu kako propovijeda učiteljima zakona.
3. Zdravo, Marijo: Ivan Krstitelj krsti Isusa.
4. Zdravo, Marijo: Isusov post i napastovanje u pustinji.
5. Zdravo, Marijo: Čudesno Isusovo propovijedanje.
6. Zdravo, Marijo: Isus izabire apostole i daruje im duhovnu vlast.
7. Zdravo, Marijo: Isusova velika čudesa.
8. Zdravo, Marijo: Čudesno preobraženje.
9. Zdravo, Marijo: Isus pere noge učenicima.
10. Zdravo, Marijo: Ustanovljenje Euharistije.

Isusova agonija

16. Oče naš. Božanska bitna radost.

1. Zdravo, Marijo: Častimo božansku samoću Isusa Krista tijekom cijeloga njegova života, a na poseban način osamljenost u Getsemaniju.
2. Zdravo, Marijo: Isusova ponizna i gorljiva molitva, pogotovu prije njegove Muke.
3. Zdravo, Marijo: Isusova blagost i strpljivost kojima uvijek podnosi apostole, posebno u Getsemaniju.
4. Zdravo, Marijo: Gorka muka i trpljenje Isusove duše u Getsemaniju.
5. Zdravo, Marijo: Krvavi znoj i bol u koju pada.
6. Zdravo, Marijo: Anđeo smjerno tješi Isusa u muci.
7. Zdravo, Marijo: Usprkos odbojnosti ljudske naravi, pristajanje njegove volje uz volju Očevu.
8. Zdravo, Marijo: Isus se hrabro pojavljuje pred svojim neprijateljima i snaga njegove riječi po kojoj oni padaju na zemlju.
9. Zdravo, Marijo: Judina izdaja i uhićenje Isusovo.
10. Zdravo, Marijo: Apostoli napuštaju Isusa.

Bičevanje

17. Oče naš. Čudesno Božje strpljenje

1. Zdravo, Marijo: Častimo Isusa koji je vezan lancima i konopcima.
2. Zdravo, Marijo: Isusa udaraju po obrazu u Kajifinoj kući.
3. Zdravo, Marijo: Petar se triput odriče Isusa.
4. Zdravo, Marijo: Isusa u Herodovoj kući oblače u bijelu haljinu i bešćutno muče.
5. Zdravo, Marijo: Isusu skidaju haljinu.

6. Zdravo, Marijo: Vojnici preziru i vrijeđaju Isusa.
7. Zdravo, Marijo: Isus je vezan uza stup.
8. Zdravo, Marijo: Okrutno bičevanje i bolni okovi.
9. Zdravo, Marijo: Krv koja se izlijeva iz svetih rana izranjenoga tijela.
10. Zdravo, Marijo: Gubitak krvi i padovi.

Krunjenje trnovom krunom

18. Oče naš. Neizreciva božanska ljepota

1. Zdravo, Marijo: Vojnici skidaju Isusa i oblače ga u grimiznu vojnu kabanicu.
2. Zdravo, Marijo: Spletoše trnovu krunu i pritisnuše mu je na glavu.
3. Zdravo, Marijo: Povojem mu pokrivaju oči.
4. Zdravo, Marijo: U desnu mu ruku utisnuše trsku.
5. Zdravo, Marijo: Isusa pljuju i udaraju po licu.
6. Zdravo, Marijo: Klecali su pred Njega i izrugivali mu se.
7. Zdravo, Marijo: Isusa prisiljavaju da sjedne.
8. Zdravo, Marijo: Čupaju mu kosu i bradu.
9. Zdravo, Marijo. Izruguju se Isusu govoreći "Zdravo kralju židovski".
10. Zdravo, Marijo. Krv obilno prekriva sveto Isusovo lice.

Isus nosi križ

19. Oče naš. Neograničena Božja svemogućnost

1. Zdravo, Marijo: Častimo pokazivanje Isusa narodu riječima „Evo čovjeka“.
2. Zdravo, Marijo: Izbor - Baraba oslobođen umjesto Isusa
3. Zdravo, Marijo: Lažna svjedočanstva protiv Isusa
4. Zdravo, Marijo: Osuda na smrt.
5. Zdravo, Marijo: Poleti ljubavi kojima Isus prihvaća križ.
6. Zdravo, Marijo: Strašne Isusove muke dok nosi križ.
7. Zdravo, Marijo: Isus zbog slabosti pada pod križem.
8. Zdravo, Marijo: Bolan susret s majkom.
9. Zdravo, Marijo: Veronikin rubac u koji Isus utiskuje svoje lice.
10. Zdravo, Marijo: Suze Isusa, Marije i pobožnih žena koje ga prate ne putu do Kalvarije.

Razapinjanje Isusa Krista

20. Oče naš. Strahopoštovana Božja pravednost

1. Zdravo, Marijo: Častimo 5 Isusovih rana i Krv koju je prolio na križu.
2. Zdravo, Marijo: Njegovo probodeno srce i križ na koji je pribijen.
3. Zdravo, Marijo: Čavli i koplje koji su proboli Isusa, spužva, žuć i ocat kojim su ga napajali.
4. Zdravo, Marijo: Sram i bestidnost kojoj je izložen kad je gol bio pribijen na križ između dva razbojnika.
5. Zdravo, Marijo: Sućut njegove svete Majke.
6. Zdravo, Marijo: Zadnjih sedam riječi.
7. Zdravo, Marijo: Isusova samoća i njegova šutnja.
8. Zdravo, Marijo: Žalost cijelog svemira.
9. Zdravo, Marijo: Njegova okrutna i sramotna smrt.
10. Zdravo, Marijo: Isusa skidaju s križa i polažu u grob.

Uskrsnuće

21. Oče naš. Božja vječnost

1. Zdravo, Marijo: Častimo Isusov silazak nad pakao.
2. Zdravo, Marijo: Radost i izlazak pravednika staroga svijeta iz limba.
3. Zdravo, Marijo: Sjedinjenje duše i tijela našega Gospodina Isusa Krista u grobu.
4. Zdravo, Marijo: Isus čudesno ustaje iz groba.
5. Zdravo, Marijo: Pobjeda nad smrću, grijehom i đavlom.
6. Zdravo, Marijo: Svojstva slavnoga tijela Isusova.
7. Zdravo, Marijo: Isus prima od Oca svaku vlast na nebu i na zemlji.
8. Zdravo, Marijo: Isus se ukazuje svojoj Majci, apostolima i učenicima.
9. Zdravo, Marijo: Nebeski razgovori i objed s učenicima.
10. Zdravo, Marijo: Isus daruje apostolima autoritet i vlast i šalje ih propovijedati Evanđelje svakom stvorenju.

Uzašašće

22. Oče naš. Božja beskonačnost i sveprisutnost

1. Zdravo, Marijo: Isus obećava apostolima poslati Duha Svetoga i zapovijeda im da se priprave da ga prime.
2. Zdravo, Marijo: Isusovi učenici se skupljaju na Maslinskoj gori.
3. Zdravo, Marijo: Isus uzlazeći na Nebo blagoslivlje svoje učenike.
4. Zdravo, Marijo: Očaravajuće uzdignuće Isusovo iznad nebeskog svoda.
5. Zdravo, Marijo: Vječni Otac i cijeli nebeski zbor trijumfalno dočekuju Isusa.
6. Zdravo, Marijo: Isus svojom pobjedničkom moći otvara vrata nebeska gdje još nije ušao ni jedan smrtnik.
7. Zdravo, Marijo: Isus sjeda s desna Ocu kao ljubljeni Sin u svemu jednak Ocu.
8. Zdravo, Marijo: Isus prima vlast da sudi žive i mrtve.
9. Zdravo, Marijo: Zadnji Isusov dolazak u slavi kad će se pokazati sav njegov sjaj, moć i uzvišenost.
10. Zdravo, Marijo: Isus će pravedno prosuditi na općem sudu vječno nagrađujući dobre i kažnjavajući zle.

Silazak Duha Svetoga

23. Oče naš. Sveopća Božja providnost

1. Zdravo, Marijo: Častimo u istini Duha Svetoga koji proizlazi od Oca i Sina i koji je srce božanstva.
2. Zdravo, Marijo: Duh Sveti je poslan od Oca i Sina na apostole.
3. Zdravo, Marijo: Veliki šum kod silaska Duha Svetoga, znak njegove snage i moći.
4. Zdravo, Marijo: Jezici Duha Svetoga nad apostolima da bi im dao dar razumijevanja pisma i ljubav božju.
5. Zdravo, Marijo: Punina milosti kojim Duh Sveti obdari Mariju svoju vjernu zaručnicu.
6. Zdravo, Marijo: Divno ponašanje svetaca i same osobe Isusa Krista koju je Duh sveti vodio tijekom njegova života na zemlji.
7. Zdravo, Marijo: Dvanaest plodova Duha Svetoga.
8. Zdravo, Marijo: Sedam darova Duha Svetoga.
9. Zdravo, Marijo: Molimo za dar mudrosti i silazak Duha u ljudska srca.

10. Zdravo, Marijo: Molimo za pobjedu nad trima nečistim dusima oprečnim Duhu Svetome: duh tijela, duh svijeta i đavao.

Uznesenje Marijino

24. Oče naš. Neizreciva Božja darežljivost

1. Zdravo, Marijo: Častimo Marijino vječno predodređenje u Božjem naumu kao remek djelo Božje.
2. Zdravo, Marijo: Marijino Bezgrješno začeće i punina milosti u krilu njene majke.
3. Zdravo, Marijo: Marijino rođenje obradova cijeli svijet.
4. Zdravo, Marijo: Marijino prikazanje i njen boravak u hramu.
5. Zdravo, Marijo: Marijin besprijekoran život bez grijeha.
6. Zdravo, Marijo: Veličina Marijinih krijeposti.
7. Zdravo, Marijo: Marijino plodno djevičanstvo, Isusa porođen bez bolova.
8. Zdravo, Marijo: Marijino Bogomajčinstvo i njen savez s tri osobe Presvetoga Trojstva.
9. Zdravo, Marijo: Marijina dragocjena smrt iz ljubavi.
10. Zdravo, Marijo: Uskrsnuće i slavno uznesenje Marijino.

Marijino krunjenje

25. Oče naš. Nepristupačna Božja slava.

1. Zdravo, Marijo: Častimo trostruku krunu kojom je Presveto Trojstvo okrunilo Mariju.
2. Zdravo, Marijo: Nova radost i slava u Nebu zbog Marijine proslave.
3. Zdravo, Marijo: Častimo Mariju kraljicu anđela, ljudi i zemlje.
4. Zdravo Marijo: Častimo Mariju Blagajnicu i Djeliteljicu Božjih milosti, zasluga Isusa Krista i darova Duha Svetoga.
5. Zdravo Marijo: Posrednica i Zagovornica ljudi.
6. Zdravo Marijo: Pobjednica i Zatornica đavla i krivovjerja.
7. Zdravo Marijo: Sigurno Utočište griješnika.
8. Zdravo Marijo: Majka i Odgojiteljica kršćana.
9. Zdravo Marijo: Slast i radost pravednika.
10. Zdravo Marijo: Opće utočište živućih, moćna Tješiteljica žalosnih, umirućih i duša u čistilištu.

150 RAZLOGA KOJI NAS OBVEZUJU DA MOLIMO SVETI RUŽARIJ

26. *Vjerujem:* definicija i bit svetoga Ružarija

1. Oče naš: Razlučivanje Ružarija.
1. Zdravo Marijo: Svakodnevni Ružarij.
2. Zdravo Marijo: Redoviti Ružarij.
3.Zdravo Marijo: Trajni Ružarij.

27. *Oče naš:* Uzvišenost svetoga Ružarija u slikama Starog zavjeta i prispodobama Novoga.

1. Zdravo Marijo: snaga Ružarija nasuprot svijeta u slici maloga kamena koji je bez ljudske intervencije pao na Nabukodonozorov kip i razbio ga u komade.
2. Zdravo Marijo: njegova učinkovitost protiv đavla u slici praćke kojom je David pobijedio Golijata.
3. Zdravo Marijo: njegova snaga protiv svih neprijatelja spasenja u slici Davidova trnja gdje je bilo na tisuće komada oružja za napad i obranu.

4. Zdravo Marijo: njegova čudesa predoznačena u slici Mojsijeva štapa po kome učini da iz stijene izbije voda, očisti gorku vodu, podjeli more i učini mnoga druga čudesa.
5. Zdravo Marijo: njegova svetost u slici Kovčega saveza koja je sadržavala ploče zakona, manu i u Davidovom psalteriju koji mu je lik.
6. Zdravo Marijo: njegova svjetlost u plamenom stupu noću i stupu od oblaka koji je vodio Hebreje.
7. Zdravo Marijo: njegova slast u slici meda pronađena u lubanji lava.
8. Zdravo Marijo: njegova plodnost u slici mreže koju je Petar bacio po Isusovoj zapovijedi i nije se rasparala pod teretom 153 ribe.
9. Zdravo Marijo: njegovi čudesni plodovi u prispodobi o zrnu gorušinu koje je naizgled malo a izraste u veliko stablo na kome ptice nebeske grade gnijezdo.
10. Zdravo Marijo: njegova bogatstva u slici zakopanog blaga na polju koje mudar čovjek želi kupiti prodajući sve što posjeduje.

28. *3. Oče naš:* Ružarij je dar s neba: „svaka darovana stvar je odlična"; on je veliki dar koji Bog daruje svojim boljim slugama: „svaki dar je savršen".

1. Zdravo Marijo: Bog je autor molitava od koji je Ružarij sastavljen i otajstava koja sadrži.
2. Zdravo Marijo: Gospa je autor njegova oblika.
3. Zdravo Marijo: Sv. Dominik je propovijedao pa iako je bio svetac nije uspijevao obratiti skoro nijednog grješnika.
4. Zdravo Marijo: Neki sveti biskupi su ga pratili u njegovim misijama, ali njegovi napori nisu dali ploda.
5. Zdravo Marijo: U šumi Tuluza nakon puno molitve i pokore zadobi dar Ružarija.
6. Zdravo Marijo: Ulazi u Tuluz i propovijeda o Ružariju, zadobije velika čudesa i blagoslove.
7. Zdravo Marijo: Za vrijeme svega svog preostalog života nastavlja ovo propovijedanje s ogromnim plodovima.
8. Zdravo Marijo: Divi učinci koje je Ružarij donosio gdje god je propovijedan.
9. Zdravo Marijo: zapostavljanje Ružarija.
10. Zdravo Marijo: Ponovni njegov procvat po djelu bl. Alana de la Rochea.

29. *4. Oče naš:* Ružarij je trostruka kruna koja je položena na glavu Isusa i Marije i kojom je okrunjen onaj tko ga moli svaki dan.

1. Zdravo Marijo: postoje tri vrste Gospinih kruna.
2. Zdravo Marijo: svakodnevni Ružarij je velika kruna.
3. Zdravo Marijo: odbačeni se krune ružama koje su već uvele.
4. Zdravo Marijo: odabranici krune Isusa i Mariju vječnim krunama
5. Zdravo Marijo: Židovi krune Isusa trnovom krunom.
6. Zdravo Marijo: istinski kršćani ga krune prekrasnim ružama.
7.Zdravo Marijo: s prvim dijelom na Marijinu glavu se polaže kruna zaručnice ili kruna uzvišenosti.
8. Zdravo Marijo: s drugim dijelom na Marijinu glavu se polaže kruna osvajačice ili kruna moći.
9. *Zdravo Marijo:* s trećim dijelom kruna vladarice ili kruna dobrote.
10. *Zdravo Marijo:* tri su krune za one koji mole Ružarij svaki dan: kruna milosti, kruna mira, kruna slave u ovom životu, u smrti i u vječnosti.

30. *5. Oče naš:* Ružarij je otajstveni sažetak najljepših molitava Crkve.

1. Zdravo Marijo: Vjerovanje je sažetak Evanđelja.
2. Zdravo Marijo: to je molitva vjernika.
3. Zdravo Marijo: štit je vojnika Isusa Krista.
4. Zdravo Marijo: jedini autor Očenaša je Isus Krist.
5. Zdravo Marijo: on je molitva koju je upućivao Ocu i zadobivao ono što je htio.

6. Zdravo Marijo: on je molitva koja sadrži toliko otajstava koliko u njemu ima riječi.
7. Zdravo Marijo: on je molitva koja sadrži sve naše obaveze prema Bogu.
8. Zdravo Marijo: on je molitva koja sažima sve što trebamo tražiti od Boga.
9. Zdravo Marijo: on je molitva nepoznata ili radije loše moljena od velike većine kršćana.
10. Zdravo Marijo: parafraziranje Očenaša.

31. 6. *Oče naš: Ružarij sadrži pozdrav Arkanđela, Gospi najdražu molitvu koja joj se može uputiti.*

1. Zdravo Marijo: zdravo, je božanski kompliment koji je osvojio Marijino srce.
2. Zdravo Marijo: on je himan Novoga zavjeta koji vjernici pjevaju na izlasku iz đavolskog ropstva.
3. Zdravo Marijo: on je himan anđela i svetih u nebu.
4. Zdravo Marijo: on je molitva predodređenih i katolika.
5. Zdravo Marijo: on je ruža otajstvena koja raduje dušu Djevice Marije.
6. Zdravo Marijo: on je dragocjeni kamen koji resi i posvećuje dušu.
7. Zdravo Marijo: on je vrijedni novac kojim se kupuje nebo.
8. Zdravo Marijo: on je molitva koja razlikuje dobre od odbačenika.
9. Zdravo Marijo: on je strah đavla, šaka koja ga bije, čavao Sisare koje mu razbija glavu.
10. Zdravo Marijo: parafraziranje pozdrava Zdravo Marijo.

32. *7. Oče naš:* Ružarij je božanski sažetak otajstava Isusa i Marije u kojima se sjećamo njihova života, muke i slave.

1. Zdravo Marijo: Nesreće i propast ljudi proizlaze iz zaborava otajstava Isusa Krista.
2. Zdravo Marijo: Ružarij nam daje spoznati i priziva otajstva Isusa Krista jer ih prakticiramo.
3. Zdravo Marijo: Isusova živa želja je da ga se sjećamo i zbog toga je ustanovio svetu Misu.
4. Zdravo Marijo: Poslije svete Mise Ružarij je najsvetije djelo koje se može činiti, budući da je spomen i slavljenje onoga što je Isusu Krist učinio i trpio iz ljubavi prema nama.
5. Zdravo Marijo: Ružarij je molitva anđela i svetih u nebu jer oni slave život, smrt i slavu Isusa Krista.
6. Zdravo Marijo: moleći Ružarij slave se u jednom danu sva otajstva koja Crkva slavi tijekom godine za posvećenje svojih vjernika.
7. Zdravo Marijo: tko moli Ružarij svaki dan, sudjeluje u onome što sveti čine u nebu kao da su oni još na zemlji sposobni zasluživati jer vjernici čine na zemlji ono što sveti čine u nebu.
8. Zdravo Marijo: otajstva Ružarija su kao neko zrcalo u kome izabranici vide svoje mane, one su baklje koje ih vode zemljom punom tmina.
9. Zdravo Marijo: otajstva su izvori žive Spasiteljeve vode gdje izabranici idu s radošću kako bi crpili spasonosnu vodu milosti.
10. Zdravo Marijo: ona su 15 stube Salamonova hrama i 15 stube Jakovljevih ljestvi po kojima anđeli silaze i uzlaze slobodno u nebo, a predodređenici ulaze u nebo.

33. *8. Oče naš:* Ružarij je stablo života koje donosi čudesne plodove cijele godine.

1. Zdravo Marijo: Ružarij prosvjetljuje zaslijepljene i otvrdnule grješnike.
2. Zdravo Marijo: obraća tvrdokorne heretike.
3. Zdravo Marijo: oslobađa zarobljene.
4. Zdravo Marijo: liječi neizlječive.
5. Zdravo Marijo: obogaćuje siromahe.
6. Zdravo Marijo: jača slabe.
7. Zdravo Marijo: tješi ožalošćene i umiruće.
8. Zdravo Marijo: obnavlja redovničke družbe i ohladnjele redovnike.
9. Zdravo Marijo: zaustavlja bičeve Božje srdžbe.

10. Zdravo Marijo: pravednike čini savršenima.

34. *9. Oče naš:* Ružarij je praksa koju je Bog htio s bezbrojnim čudesima.

1. Zdravo Marijo: čudesa obraćena grješnika.
2. Zdravo Marijo: obraćenja heretika.
3. Zdravo Marijo: ozdravljenja svake vrste nemoći.
4. Zdravo Marijo: za braću umiruću.
5. Zdravo Marijo: za posvećenje pobožnih osoba.
6. Zdravo Marijo: za oslobađanje duše iz Čistilišta.
7. Zdravo Marijo: za primanje u bratovštinu.
8. Zdravo Marijo: za procesiju Ružarija i za ulje svjetiljke Ružarija
9. Zdravo Marijo: za pobožno moljenje Ružarija.
10. Zdravo Marijo: za pobožno nošenje Ružarij sa sobom.

35. *10. Oče naš:* Ružarij je uzvišen jer je od Boga ustanovljen za plemenite ciljeve: dati slavi Bogu i spasenje duša.

1. Zdravo Marijo: upisati se u bratovštinu kako bi se na divan način formirali jer se zadobije sjedinjenje s milijunima braće i sestara.
2. Zdravo Marijo: kako bismo trajno bili svjesni otajstava Isusa i Marije.
3. Zdravo Marijo: da se slavi Bog dan i noć, u svim krajevima svijeta, što nama samima nije moguće.
4. Zdravo Marijo: da zahvaljujemo Bogu za sve darove koje nam daruje svakoga trenutka.
5. Zdravo Marijo: da molimo za oproštenje svaki čas za grijehe učinjene tijekom dana.
6. Zdravo Marijo: kako bismo učinili svoju molitvu jačom u sjedinjenju s drugima.
7. Zdravo Marijo: kako bismo si uzajamno pomagali u trenutku smrti koja je jako opasna, teška i važna.
8. Zdravo Marijo: kako bismo bili potpomognuti u trenutku suda od tolikih zagovornika koliko je članova bratovštine svetog Ružarija.
9. Zdravo Marijo: kako bismo poslije smrti bili pomognuti i brzo oslobođeni od muka čistilišta po Misama i darovima koji se čine za njih.
10. Zdravo Marijo: kako bismo formirali vojsku raspoređenu u boju i uništili vlast đavla i ostvarili kraljevstvo Isusa Krista.

36. *11. Oče naš:* Ružarij je veliko blago oprosta koje su pape davale velikodušno.

1. Zdravo Marijo: potpuni oprost po rimskim postajnim Crkvama i jeruzalemskim pričešćujući se u određene dane.
2. Zdravo Marijo: potpuni oprost na dan upisa u bratovštinu.
3. Zdravo Marijo: potpuni oprost u trenutku smrti.
4. Zdravo Marijo: oprost za moljenje Ružarija.
5. Zdravo Marijo: oprost za one koji potiču da se moli Ružarij.
6. Zdravo Marijo: potpuni oprost za one koji se pričeste u crkvi posvećenoj sv. Ružariju prve nedjelje u mjesecu.
7. Zdravo Marijo: oprost za procesije.
8. Zdravo Marijo: oprost za onoga tko daje slaviti misu Ružarija.
9. Zdravo Marijo: oprost za neka djela pobožnosti.
10. Zdravo Marijo: oprost za one koji ne mogu pohoditi crkvu posvećenu Ružariju, niti se pričestiti, ni sudjelovati u procesiji.

37. *12. Oče naš:* Ružarij je vrednovan primjerom svetaca.

1. Zdravo Marijo: sv. Dominik je njegov autor.
2. Zdravo Marijo: bl. Alan de la Roche je obnovitelj.
3. Zdravo Marijo: redovnici propovjednici šire njegovu pobožnost.
4. Zdravo Marijo: među papama: Pio V., Inocent III., Bonifacije VIII. koji ga je dao izvesti u svili.
5. Zdravo Marijo: među kardinalima sv. Karlo Boromjeski.
6. Zdravo Marijo: među biskupima sv. Franjo Saleški.
7. Zdravo Marijo: među redovnicima sv. Ignacije, sv. Filip Neri, sv. Feliks iz Cantalice.
8. Zdravo Marijo: među kraljevima sv. Ljudevit. Filip I., španjolski kralj, Bianca, kraljica Castilje.
9. Zdravo Marijo: među učenima sv. Albert Veliki, Navaro i drugi.
10. Zdravo Marijo: među najpobožnijima sestra Marija od Utjelovljena, poznata pobožna žena iz Rima.

38. *13. Oče naš:* neprijatelji Ružarija pobijeđeni ukazuju na njegovu slavu.

1. Zdravo Marijo: oni koja ga zapostavljaju.
2. Zdravo Marijo: oni koji ga mole mlako i rastreseno.
3. Zdravo Marijo: oni koji ga mole u žurbi i iz navike.
4. Zdravo Marijo: oni koji ga mole u smrtnom grijehu bez da se kaju.
5. Zdravo Marijo: oni koji ga mole iz dvoličnosti bez ikakve pobožnosti.
6. Zdravo Marijo: kritičari koji s lukavstvom traže da ga razore.
7. Zdravo Marijo: zli koji se protiv njega bore u svojim nagovorima.
8. Zdravo Marijo: slabići koji nakon što su ga prihvatili, napustiše ga.
9. Zdravo Marijo: heretici koji ga napadaju i ozloglašuju.
10. Zdravo Marijo: đavli koji ga mrze i uništavaju s tisuću zamki.

39. *14. Oče naš:* prigovori i poteškoće koje heretici, slobodnjaci, liječnine i neznalice iznose kako bi ga uništili ili poticali da se ne moli.

1. Zdravo Marijo: to je nova praksa.
2. Zdravo Marijo: to je izmišljotina redovnika kako bi došli do novca.
3. Zdravo Marijo: to je pobožnost ženica koje ne znaju čitati.
4. Zdravo Marijo: to je praznovjerje jer se moli za svoju dobit.
5. Zdravo Marijo: bolje je moliti pokorničke psalme.
6. Zdravo Marijo: bolje je meditirati nego moliti Ružarij.
7. Zdravo Marijo: to je molitva previše duga i dosadna.
8. Zdravo Marijo: možemo se spasiti bez da molimo Ružarij.
9. Zdravo Marijo: zapostavljajući ga, griješimo.
10. Zdravo Marijo: dobro je moliti ga ali nemam za to vremena.

40. *15. Oče naš:* metoda za dobro moljenje Ružarija.

1. Zdravo Marijo: treba ga moliti s pravom nakanom i čuvajući se grijeha.
2. Zdravo Marijo: sveto bez drugih nakana.
3. Zdravo Marijo: pažljivo bez svojevoljnih rastresenosti.
4. Zdravo Marijo: polagano i dostojanstveno s predviđenim stankama.
5. Zdravo Marijo: pobožno razmatrajući otajstva.
6. Zdravo Marijo: čedno na koljenima ili stojeći.
7. Zdravo Marijo: potpuno i bez preskakanja svaki dan.
8. Zdravo Marijo: skrovito kad molio sami.
9. Zdravo Marijo: javno u dva kora.
10. Zdravo Marijo: uvijek sve do smrti.

41. *16. Oče naš:* razni načini moljenja Ružarija.

1. Zdravo Marijo: može se moliti jednostavno Oče naš i Zdravo Marijo najavljujući otajstvo.
2. Zdravo Marijo: može se u svakoj desetici dodati neka riječ otajstvu.
3. Zdravo Marijo: za svaku deseticu se može moliti neko prikazanje.
4. Zdravo Marijo: može se moliti samo jedno duže prikazanje za cijeli Ružarij.
5. Zdravo Marijo: kod svake Zdravo Marije se može iskazati neka nakana.
6. Zdravo Marijo: može ga se nutarnje moliti bez da izgovaramo riječi.
7. Zdravo Marijo: na svaku Zdravo Marijo se može pokleknuti.
8. Zdravo Marijo: može se dodati jedan prostracija.
9. Zdravo Marijo: može se dodati čin pokore.
10. Zdravo Marijo: kod svake desetice se može prisjećati svetaca i prema nadahnuću Duha Svetoga mogu se sjediniti neke metode koje smo prije spomenuli.

SLUŽBA SVETIH ARKANĐELA

Sv. Mihael
Pobjednik

42. *Spreman za primanje duša.*
Uvijek spreman za prihvaćenje duša.

Mihael znači *tko je kao Bog*; njegova služba je biti vođa nebeske i zemaljske vojske. U Starom zavjetu dano mu je ime Pobjednik, jer je pobijedio Sotonu i bacio ga iz neba u Pakao, kao što čitamo u Otkrivenju 12. poglavlje i u jednom drugom boju koji je imao s đavlom za Mosijevo tijelo, kao što to piše apostol Juda u svojoj poslanici. Sv. Mihael prima duše onih koji umiru u milosti i prikazuje ih Svevišnjemu. On ih jača u smrtnoj agoniji i u trenutku prijelaza: on izručuje duše zlih neumoljivim izvršiteljima vječne pravde. Slika ga se na način koji odgovara njegovu naslovu, s kacigom na glavi, obučen u ratnu spremu i užasavajućem stavu za paklenog zmaja.

43. *Jutarnja*

Ja sam anđeo Mihovil, jedan od sedmorice koji stojimo pred Gospodinom.
Odgovor. Ja sam prenio tvoju molbu Gospodinu.
Gospodine, otvori usne moje.
I usta će moja naviještati pravdu tvoju
Gospodine, u pomoć mi priteci.
Gospodine, pohiti da mi pomogneš.
Slava Ocu.... Aleluja.

Himan
Cijeli nebeski zbor zašutio je
Dok drski zmaj je ratovati htio,
Ali Mihovil svlada ga i satre,
Baci u bezdan.

Šutnja je nastala kad je zmaj zametao borbu,
a Mihovil se borio s njime i pobijedio.

Redak: Knez Mihael prvi je došao u pomoć narodu Božjemu.
Odgovor: I stao je kao pripomoć dušama pravednih.

Čitanje: Mihael i njegovi anđeli zarate se sa Zmajem. Zmaj uđe u rat i anđeli njegovi, i zbačen je Zmaj veliki, imenom Đavao, Sotona, na zemlju, i oni ga pobijediše krvlju Jaganjčevom. (*Otk 12.*)

Pomolimo se: Bože, koji si sv. Mihaelu, pomoćniku i vrhovnom vojskovođi koji se bori na čelu Nebeskih četa po pomoći spasonosnoga križa, oduvijek odredio predviđenu preslavnu pobjedu nad predrskim đavlom, molimo Te i nama, koji smo svoje čelo označili znakom spasenja, i koji zazivamo hrabrost i pobjedu nad vidljivim i nevidljivim neprijateljima, Ti, koji si Mihaelu pobjedniku dao slavu, dopusti nam da slobodni od tereta grijeha uzmognemo provoditi svoj život prema Tvojim božanskim zapovijedima. Po Gospodinu našemu... *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Gabrijel
Moćni poslanik

44. Poslan bi anđeo. Gabrijel, *Božja snaga*, je veliki nebeski poslanik. On predsjeda svim anđelima koje Gospodin šalje da donesu neku zapovijed njegova Oca na zemlju i on potiče ljude da ih prime s poštovanjem i vjerno poslušaju njihova božanska nadahnuća. Njegov naslov je Navjestitelj; on je došao navijesti rođenje Jišmaela, Izaka, Samsona, Samuela i sv. Ivana Krstitelja njihovim majkama i utjelovljenje božanske Riječi svetoj Djevici Mariji. Čita se to u biblijskim izvješćima Postanak 20, Suci 22, Danijel 12, sv. Luka 1, te da je zadobio krijepost poslušnosti onih kojima je bio poslan. Slika ga se obučenog u bijelo, nosi upaljenu svjetiljku u lijevoj ruci znak svjetla i nutarnjeg poziva, i drži ljiljan u desnoj ruci.

Prvi čas

Redak: Ja sam Gabrijel poslan od Boga.
Himan
Zaista rado, Gabrijele, ljudi
Glasom te zovu najvišeg božanstva,
Milosno naše duše ti nebeskim
Ispuni svjetlom.

Antifona: Anđeo Gabrijel govorio je Mariji ovako: Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama; Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti.

Čitanje: „Poslan je anđeo od Boga k djevici, i ušavši k njoj reče: Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. Evo, začet ćeš i roditi sina. On će biti velik i kraljevat će nad domom Jakovljevim i njegovu kraljevstvu neće biti kraja“ (Lk 1).

Pomolimo se: Bože, koji ljubiš čovjekovo spasenje, koji si svetoga kneza Gabrijela, pomoćnika i službenika tvoje snage, poslao kao izaslanika da javi slavnoj neokaljanoj Djevici otajstvo Utjelovljenja Sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista, ponizno molimo: udostoj se nama, koji hitamo u zaštitu svetoga Zaručnika, njegovim posredništvom dati snagu za borbu protiv vidljivih i nevidljivih neprijatelja. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Rafael
Liječnik spasenja

45. Sudrug putniku. Lijek slabih. Suputnik i liječnik bolesnih. *Rafael znači božanski lijek*. On je prvi kojim se Bog služi kao lijekom i predsjeda svim anđelima kojima se Bog služi da čuva naše duše od grijeha, naša tijela od životnih opasnosti i pogibelji. On brani i vodi one koji putuju i plove. On nosi naslov liječnik. Zaštitnik je onih koji žele istinsku pokoru i izabrati životno zvanje pogodnije za vječno spasenje. Slika ga se obučenog u žuto, u društvu mladog Tobije koji nosi ribu prema knjizi o Tobiji.

Treći čas
Redak: Ja sam Rafael poslan od Boga. Aleluja.

Himan
Nebeski liječe, Rafaele sveti,
Onima što su bolesnoga tijela
Lijek svoj donesi, duši, pak, ka Nebu
Upravi korak.

Antifona: Knez Rafael ušavši k Tobiji reče: Raduj se uvijek; vodim ti zdravoga sina i zdrava ti ga vraćam.

Čitanje: Anđeo Rafael reče Tobiji: Dobra je molitva s postom i milostinjom. Milostinja oslobađa od smrti, ona čisti od svakoga grijeha i pomaže da se nađe milost i vječni život. Sada, Bog me poslao da izliječim tebe i tvoju snahu Saru od zloduha. (Tob 12.)

Pomolimo se: Bože, koji si po svojoj neizrecivoj dobroti postavio sv. Rafaela za vodiča Tvojim vjernim putnicima i liječnika bolesnima, ponizno Te molimo: nama daruj pomoć i suradnju tog nebeskog kneza, otvori stazu spasenja i bolesnima daruj spasonosno izlječenje duše i tijela. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Uriel
Vjerni drug

46. Neka ljubav gori vatrom. *Sv. Uriel, vatra Božja,* je velika Pravednost svemoćnog Kralja. On raspaljuje mlaka srca, on štiti u borbi koju treba podnijeti protiv napasti. On predsjeda svim anđelima čije je poslanje kazniti zle. On potiče ljude na strah Božji, izbjegavanje njegove kazne i pobijedu napasti; on pomaže duše kako bi zadobile Božju ljubav, ljubav prema bližnjemu, gorljivost i pravednost. Vjerni sluga je naslov koji nosi. Slika ga se obučenog u crveno s vatrenim mačem u ruci. O njemu se govori u Knjizi Ezrinoj, može se držati da je on prognao Adama i Evu nakon grijeha iz zemaljskog raja te da se ukazao s isukanim mačem kako bi zaustavio proroka Balama kada je kanio prokleti Božji narod, kako to piše u Knjizi brojeva, te da je pogubio 180 000 Asiraca. (1 Kr 22.)

Šesti čas
Redak: Ja sam Urijel, poslan od Boga. Aleluja.

Himan
Ti, Urijele, žarki druže dobrih,
Svladavaš mačem demonske strahote,
Tvoja je ljubav jača od svih naših
Vjerničkih molbi.

Antifona: O, sjaju božanske veličajnosti i snago nepobijeđene moći, o zapaljeni ognju ljubavi, rasvijetli naša srca, da ne budemo uvedeni u napast, i udostoj se štititi nas svijetlim mačem svoje moći.

Redak: Izvuci, molimo te, svoj mač, sveti Urijele.
Odgovor: Na pomoć tvojih vjernih.

Čitanje: Anđeo Gospodnji siđe u peć k Azarji i njegovim drugovima; izagna plamen ognja iz peći, i usred peći puhaše kao rosni lahor; oganj se, pak, raširi iznad peći i zapali kraljeve službenike, koji su ga ložili.

Pomolimo se: Bože, koji si u svojoj neusporedivoj dobroti dao blaženoga Urijela vjernicima Tvojega prosvjetitelja kao zaštitnika koji tjera đavolske napasti, daj, molimo te, da mi, koji se utječemo zaštiti tolikoga sjaja, odagnavši tmine našega srca, spoznamo ono što nam je spasonosno te da u potpunosti izbjegavamo skrovite đavolske napasti. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Saletiel
Molitelj

47. Molim ponizno i klanjajući se
Molim i želim poniznost.

Saletiel, Božja molitva, je veliki zagovornik ljudi pred sudom Vječnoga kralja. Njegova služba je prikazati Bogu prošnje koje su mu upućene. On nosi naslov Zagovornik. No pomaže da zadobijemo dar molitve. Slika se obučen u plavo sa zlatnom kadionicom u ruci i može se vjerovati da je on anđeo o kome se govori u 8 poglavlju Otkrivenja.

Deveti čas
Redak: Ja sam Saletijel poslan od Boga. Aleluja.

Himan
Saletijele, svijet je tebi dužnik
Jer si pred tronom Oca zagovornik,
Moleći ga da slugama svim svojim
Otpusti grijehe.

Antifona: Veliki službeniče traženja milosrđa od Boga i zaštitniče svih vjernika, sv. Saletijele, imaj, molimo te, na umu našu ljudsku krhkost, nemoj nas se odreći i nemoj smatrati nedostojnim da uvijek moliš za nas, da mognemo nasljedovati Isusa Krista Otkupitelja, koji se, sjedeći zdesna Bogu Ocu, udostojao biti naš zagovornik.

Čitanje: I anđeo sa zlatnom kadionicom stane na žrtvenik. I dano mu je mnogo kâda da ga s molitvama svih svetih prinese na zlatni žrtvenik. I vinu se dim kadni s molitvama svetih iz ruke anđelove pred lice Božje. (Otk 8.)

Pomolimo se: Bože, nepresušni izvore milosrđa, koji si zbog krivnji ljudskih slabosti htio da blaženi Saletijel, službenik Tvojega milosrđa, bude od početka molitelj za nas, ponizno Te molimo: da se zaštitom tolikoga Zaštitnika i molbama tolikoga Molitelja, udostojiš izbaviti nas od svih zala koja nam prijete te po veličini svojega milosrđa oprostiti nam naše nepravde. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Jehudijel
Nagraditelj

48. Uzvraćam nagrade onima koji hvale Boga.
Nagrađujem one koji slave Boga.

Jehudiel, ispovijest ili slava Božja, predsjeda korovima anđela koji slave Boga. Njegova služba je da štiti djevice i zaručnice Isusa Krista. On pomaže pokornicima da se dobro ispovjede i potiče da one žele veću slavu Božju te žele provoditi čist život. Nagraditelj je naslov koji nosi. Slika ga se obučenog u razne boje s krunom u ruci i pokorničkim bičem u drugoj, jer on dijeli nagrade onima koji slave Boga te potiče pokornike i ispovjednike, kao što je to naznačeno u knjizi Izlaska poglavlje 28, i što se o njemu može reći je da je tu govorio.

Večernja
Readak: Ja sam Jehudijel poslan od Boga. Aleluja.

Himan
Oni što žele pjevat hvale Bogu,
I život čedan voditi, te znaju
Da će im sveti anđeo Jehudijel
Pomoći uvijek.

Antifona: Jehudijele, marljivi promatraču i pravedni Nagraditelju naših djela, službeniče Božje mudrosti, čuvaru djevica, koji onima koji se ispravno nadmeću daješ krunu, a one koji postupaju neispravno, udaraš bičem, posavjetuj nas i pohiti nam u pomoć, ponizno te molimo, da nakon pada u grijeh brzo ustanemo.

Čitanje: Šaljem, evo, svog anđela pred tobom da te čuva na putu i dovede te u mjesto koje sam priredio. Poštuj ga i slušaj! Ne buni se protiv njega, jer vam neće opraštati prekršaje: ta Moje je ime u njemu. (Izl 23.)

Pomolimo se: Svemogući Bože, pravedni procjenitelju svih djela, koji po svetom Jehudijelu, službeniku Tvojega najboljega nauma i od Tebe postavljenomu nagraditelju dobrih djela, dobrima daješ nagrade, a na nevaljane bacaš prijekor; Tebe ponizno molimo: neka na našu molbu uz pomoći tog velikog nebeskog kneza, koji dobro savjetuje i pravedno nagrađuje, Tvoja milost prosvjetljenja upravlja naša djela prema Tvomu zakonu i neka otkloni bič koji smo zaslužili našim uvredama. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Sv. Barahiel
Slušatelj

49. U dobrim trenutcima i u nevolji.
U potrebi i protivštinama.

Barahiel, blagoslov Božji, je veliki tajnik Dvoga Kralja kraljeva. On sudjeluje u Božjem savjetu kada se radi o tome da Bog daruje ljudima svoje milosti, priznanja i nagrade. On zagovara da se dobiju darovi Duha Svetoga. Njegov je naslov Slušatelj i Veliki. Izaija u 6 poglavlju kaže da Serafin uze užarenu žeravicu s oltara kojom njemu očisti usne. Može se reći da on govori o ovome Knezu nebeskom. Slika ga se obučenog u lan kako nosi posudu punu ruža koje uzima desnom rukom i sipa.

Povečerje

Redak: Ja sam Barahijel poslan od Boga. Aleluja.

Himan
Darove svete sinovima ljudi
Daješ i tako pomažeš im svima.
Slavljen je Barahijel koji svagda
Čini čudesa.

Antifona: Poslužitelju darova Duha Svetoga, blagoslova i božanske milosti, sveti Barahijele, moli Boga da ulije u nas Duha jakosti, Duha mudrosti, Duha istine, kako bismo se mogli oduprijeti đavolskim zasjedama, tjelesnoj krhkosti, tmini i nečistoći svijeta, te se dati na sveta djela. Po Kristu Gospodinu našemu.

Čitanje: Šaljem, evo, svog anđela pred tobom da te čuva na putu i dovede te u mjesto koje sam priredio. Poštuj ga i slušaj, jer vam neće opraštati prekršaje: ta Moje je ime u njemu. (Izl 23.)

Pomolimo se: Bože, djelitelju svih dobara, daj nam, molimo Te, svoju pomoć i milost, bez koje se ne može postići ništa, kako bismo nadahnuti Duhom Svetim činili dobra djela imali svetoga Barahijela za pomoćnika kod odbacivanja tjeskobe našega srca, i kako bismo spoznali što nam šteti, te prosvijetljenih djelovali u vječnome miru u skladu s Tvojim blagoslovom i milošću. Po Kristu Gospodinu našemu. Oče naš. Zdravo, Marijo.

Sedmorici anđeoskih knezova

50. Sedam vođa nebeske vojske, što stojite pred Božjim prijestoljem, kojima su podijeljene velike službe čuvanja svih vjernika, priskočite, molimo, u pomoć protiv đavolskih napadaja i posredujte za vjerne kod neokaljanoga Jaganjca, Sina Božjega.

Čitanje: „I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: "Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima dobre volje!" (Lk 2.)

Pomolimo se: Bože, koji si između ostalih uresa neba i službi upravljanja svijetom na divan način rasporedio anđeoske redove i službe, dopusti milostivo da Tvojih sedam anđeoskih prvaka, koji stoje uza Te i uvijek su blizu Tvojega uzvišenoga prijestolja, štitite naš život. Po Kristu Gospodinu našemu. *Oče naš. Zdravo, Marijo.*

Hvalospjev sedmorici anđela

51. Veselite se, Serafi,
Od zborova svih najviši,
Vi najbliži ste Gospodu
I više od svih gorite.

Veselite se, Kerubi,
Zdenci puni mudrosti,
Od kojih su nebesa sva
Otajstva silna učila.

Veselite se, ponizna
Prijestolja, što sudite
Kad Boga netko uvrijedi
I Njegovi ste tajnici.

Veselite se, postrojbe
Božanskih Vlasti; vi ste tu
Da date savjet koristan,
Tom puku Božjem običnom.

Veselite se, zborovi
Što Poglavarstva zvani ste,
Vi nosite nas; dolično
Sad volju vašu častimo.

Veselite se, premoćna
Gospodstva neba, vi ćete
Đavolsku hudu gomilu
Od ljudi snažno otjerat.

Veselite se, Sile sve,
Vi svijetlila nebeska ste,
Što vjekovima pred Gospodom
Čudesa silna činite.

Veselite se, preslavni,
Arkanđeli, što sjajite;
Na čelu svojih područja
Vi kraljevima vladate.

Veselite se, junačni
Vojnici vojske Anđelâ;
Vi pratite nas, čuvajte
I mnoge službe imate.

Veselite se sveudilj
Jer časni pobjednici ste,
Na kraju nas dovedite
Na svadbu što je spremljena. Amen.

Redak: Pred licem anđelâ pjevat ću Ti, Bože moj.
Odgovor: Klanjat ću se u Tvom svetom hramu i ispovijedat ću ime Tvoje.

Pomolimo se: Svi sveti Anđeli i Arkanđeli, Sile, Gospodstva, Poglavarstva, Vlasti, Prijestolja, Kerubi i Serafi, čete svetih duhova, prikažite molbe pred Gospodinom, da me oslobodi od okova grijeha i da se udostoji rasvijetliti me nastojanjem oko krijeposti, te da me obrani od svih protivština i da me, naposljetku, pridruži društvu svetih. Amen.

ANTIFONE DEVET ANĐEOSKIH KOROVA

Antifona na čast svetih Serafina

52. Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu.
Redak: Ljubim te, Gospodine, jakosti moja.
Odgovor: Gospodin je moj oslonac, utočište moje i osloboditelj moj.

Pomolimo se: Bože, u čijoj ljubavi Serafski duhovi to jače plamte što su uže povezani s Tvojom neizrecivom dobrotom, daj, uz njihovu pomoć u Tvojoj ljubavi uzmognemo usplamtjeti novim žarom i vječno ostati s Tobom. Po Kristu, Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Kerubina

53. Gospodine Bože nad vojskama, koji sjediš nad Kerubima, ti si jedini Bog nad svim zemaljskim kraljevstvima; prigni, Gospodine, uho svoje i počuj; otvori oči svoje i vidi.

Redak: Ti koji vodiš Izrael, počuj!
Odgovor: Ti, koji sjediš nad Kerubima, probudi moć svoju i dođi!

Pomolimo se: Bože, koji sjediš nad Kerubima, osvijetli naša srca zrakama svoje vječne istine, daj da svijetle u ovom našem djelovanju i sjaje u srcu. Po Kristu, Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Prijestolja

54. Prijestolje je Tvoje, Bože, u vijeke vjekova, šiba pravednosti šiba je Kraljevstva Tvojega.

Redak: Postavi prijestolje svoje da sudi.
Odgovor: I on će suditi svijetu u pravednosti.

Pomolimo se: Svemogući vječni Bože, koji si u uzvišenim srcima pripravio dostojno sjedište svojem Veličanstvu, pročisti, molimo, snagom svoje milosti naša srca, da u njima Tvoj Duh milosrdno počine. Po Kristu, Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Gospodstava

55. Gospodine Bože krijeposti, tko je sličan Tebi?
Moćan si, Gospodine, i Kraljevstvo Tvoje svime će vladati.

Redak: Sve je stvoreno po Njemu i u Njemu.
Odgovor: ...bilo Prijestolja, bilo Gospodstva.

Pomolimo se: Svemogući vječni Bože, koji si Gospodar kraljeva i vladalaca, daj svojim slugama da očišćeni od grijeha i oslobođeni iz ruku neprijatelja naših Tebi u svetosti i pravednosti možemo trajno služiti. Po Kristu Gospodinu.

Antifona na čast svetih Sila

56. Hvalite Gospodina u silama Njegovim, hvalite ga zbog silnosti Njegove veličine.

Redak: Gospodine Silâ, poslušaj molitvu moju.
Odgovor: Počuj Bože Jakovljev.

Pomolimo se: Bože nebeskih Sila, koji izabireš slabo u svijetu da sve jako zbuniš, daj, molimo, da uz pomoć Tvoje milosti uzmognemo činiti ono što je Tebi milo i nadvladati sve protivštine. Po Kristu Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Vlasti

57. Neka se pred vladarima i gospodstvima na nebesima pokaže mnogolika mudrost Božja.

Redak: Uzdizat ću Te, Bože, kralju moj!
Odgovor: I blagoslivljat ću ime Tvoje dovijeka!

Pomolimo se: Bože, koji u svojem Kraljevstvu upravljaš višnjim Vlastima i šalješ ih na službu da pomažu vjernike, pošalju tu vojsku pomoćnicu službenicima Tvojim koji zazivaju milosrđe Tvoje i žele se boriti protiv duhovnih zala, neka nas štiti nebesko oružje. Po Kristu Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Poglavarstava

58. Moj je savjet i pravednost, moja je Mudrost, moja jakost; po Meni poglavari upravljaju i moćnici služe pravdu.

Redak: Poglavari narodâ sastali su se s Bogom Abrahamovim.
Odgovor: Jer su snažni bogovi zemlje uklonjeni.

Pomolimo se: Bože, u čijoj su ruci sva Poglavarstva i prava svih kraljevstava, neka, molimo, Tvoja nebeska zaštita čuva podložen ti narod i neka učini da uvijek slijedi Tvoje naloge. Po Kristu Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Arkanđela

59. Neka Gospodin Isus u glasu Arkanđela i u trublji Božjoj siđe s neba, i mrtvi koji su u Kristu ustat će prvi.

Redak: Ispovijedajte Gospodina i zazivajte ime Njegovo.
Odgovor: Objavljujte među narodima djela Njegova.

Pomolimo se: Potpomognuti posredovanjem Tvojih svetih Arkanđela, molimo Te, Gospodine, da mi, koji se pouzdajemo samo u nadu milosti, budemo utvrđeni i nebeskom zaštitom. Po Kristu Gospodinu našemu.

Antifona na čast svetih Anđela

60. Svi su anđeli stajali oko prijestolja i pali su na lica pred prijestoljem i klanjali se Bogu.

Redak: Anđeli Gospodnji, blagoslivljajte Gospodina.
Odgovor: Slavite ga silno i uzdižite uvijeke.

Pomolimo se: Bože, koji u divnom redu raspoređuješ službe anđeoske i ljudske, daj blago da oni koji Ti na nebu služe i uvijek uza Te stoje, budu zaštitnici našega života na zemlji. Po Kristu, Gospodinu našemu.

USKRSNUĆE TIJELA

61. Onaj koji je uskrisio Isusa i nas će s Isusom uskrisiti. (2 Kor 4.) 1. Točka: Istina o uskrsnuću tijela. 2. Točka: Način tog uskrsnuća.

1. Točka: Istina o uskrsnuću tijela. Prvi razlog: Božja svemogućnost to može učiniti. Drugi razlog: pravda to zahtjeva. Treći razlog: istina nas u to uvjerava.

1. Božja svemogućnost. Stvaranje prvog čovjeka od blata. *Onaj koji je stvorio prikladan je i da obnovi.* (Tertulijan.) *Ne omalovažavaj prah.* (Isti.)

Eva je stvorena od Adamova boka. *Dio je dostatan za sve.* (sv. Grgur iz Nise.)

Stvaranje svemira. Reče i stvoreno je. *Ako elementi nastaju po riječi, zar da mrtvi ne ustanu po riječi?* (sv. Ambrozije.)

Anđeli i nebo su besmrtni, i čovjek koji je slika Božja.

Trajno obnavljanje u prirodi: dana i noći, sunce izlazi i zalazi, zima i proljeće, stabla i cvijeće. *Ako pšenično zrno ne umre.*

Stvaranje počela. Živih bića; feniks koji se ponovno rađa iz svog pepela, zmije koje se bude iz zimskog sna, kit koje je bio progutao Jonu pa ga vratio u život.

Znakovi uskrsnuća u nama samima, mi smo *svojevrstan početak Njegova stvorenja.* Naravna želja za besmrtnošću. Priroda ne čini ništa uzalud. *Ja sve činim novo.*

62. 2. Pravda to zahtjeva. Postoji Bog koji ništa ne ostavlja bez nagrade i kazne. Tijela izabranika i tijela odbačenika nisu dovoljno ni nagrađena ni kažnjena na ovome svijetu. Kolike su nepravednosti učinjene u tijelu u kojima se tijelo naslađuje, tolike ga kazne čekaju...itd.

3. Istina nas u to uvjerava. U Starom zavjetu. *Znam da Otkupitelj moj živi, i iz zemlje ću ustati i u tijelu ću svojemu vidjeti Boga Spasitelja svojega. Ova je nada položena u moje krilo.* Suhe kosti, poslušajte riječ Gospodnju. (Ezekiel.) Ja ću usmrtiti, *ja ću učiniti da oživi.* Gle, ja ću otvoriti grobove vaše i izvest ću vas iz grobnica vaših.

U Novom zavjetu. Bezumniče! Što siješ, ne oživljuje ako ne umre. (sv. Pavao.) *Ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša.* (Isti.) *Svima nam se pojaviti pred licem Božjim.... Ja ću ga uskrisiti u posljednji dan... Nije on Bog mrtvih, nego živih.*

PITANJA O SMRTI ZA POSTAVITI KOD NEKOG NAGOVORA

63. Prije smrti

1. Što je smrt i koliko ima njenih vrsta?
2. Otkuda proizlazi smrti i jesu li su svi ljudi umrli?
3. Zašto Henoh i Ilija nisu umrli?
4. Zašto su Isus i Marija umrli?
5. Umire se samo jedanput. Da li bi se htjelo umrijeti dva puta?
6. Biste li htjeli umrijeti brzom ili polaganom smrću?
7. Može li se uistinu odrediti čas umiranja?
8. Može li se požuriti vlastita smrt? Može li se željeti vlastitu smrt?
9. Može li se radovati nečijoj smrti?
10. Je li bolje dati služiti mise za vrijeme svog života ili nakon smrti?
11. Treba li načiniti oporuku prije svoje smrti?
12. Je li potrebno platiti svoje dugove i urediti svoje poslove prije smrti?
13. Koliko ima vrsta oporuka?
14. Kako kršćanin treba napisati svoju oporuku?
15. Na kojem mjestu i na koji način treba obaviti ukop?
16. Može li jedna osoba obećati drugoj da će je posjetiti nakon smrti?

64. Tijekom smrti

1. Što je agonija duše?
2. Koje borbe vodi duša na umoru?
3. Kakva je grješnikova?
4. Kojih grešnika je loša smrt?

5. Na koliko načina umire grješnik?
6. Na koliko načina umire pravednik?
7. Ukazuju li se Isus, Gospa i sveci umirućima?
8. Ukazuju li se umirućima đavao?
9. Postoji li posebni sud?
10. Što je to sud duše; gdje joj se sudi i kako joj se sudi?
11. Je li duša uvijek suđena u trenutku smrti?
12. Tko vodi dušu do mjesta gdje će biti suđena?
13. Je li duša besmrtna?

65. Nakon smrti

14. Postoji Raj, Pakao i Čistilište?
15. Koliko ima Čistilišta?
16. Što se podrazumijeva pod Limbom?
17. Vraćaju li se mrtvaci?
18. Koliko ima vrsta ukazanja i kako ih razlučiti?
19. Kako se treba ponašati kad se ima viđenje?
20. Postoje li vračari i gatari?
21. Koja je njihova moć?
22. Kako se čuvati od čaranja i uroka?
23. Što misliti o smrti nekrštene djece?
24. Što je to oprost i koliko ih postoji?
25. Postoji li opći sud, zašto i gdje će se on održati?
26. Što je to antikrist?
27. Zašto će tjelesa uskrsnuti?

PRIPRAVA ZA SMRT

66. Važnost, korist i potreba priprave za smrt kako bi se dobro umrlo

Priprava za smrt se sastoji od prave mudrosti, svetoga života i dobre smrti.

1. Točka: Istinski mudrac zna da smrt iznenadi i preduhitri one koji se na nju ne spremaju. Zbog toga se oni profinjenije od same smrti pripravljaju. Evo njihovih zadataka i umijeća. *Mudracu su oči u glavi.* (Prop 2.)
Mudrost nadahnjuje život sinovima svojim ili *Mudrost kolje sinove svoje.* (Prop 7,12.)
Doći će gospodar toga sluge u dan u koji mu se ne nada i u čas u koji i ne sluti. (Lk 24,51.)

O času smrti ovisi konac života i cijela vječnost. Zbog toga se oni služe tim časom kao pravim kompasom da se odredi prošlost, sadašnjost i budućnost. U tom času se uistinu spozna istina i laž, dobro i zlo. Zbog toga je tijekom njihova života smrt istinsko zrcalo u kome spoznaju laž od isitne.

Zadnji se dan skriva da bi se svi dani razotkrili. (sv. Grgur.) Zadnji se dan skriva... (sv. Augustin.) Kad bi sada bio na samrti, učinio bi ovo ili ono... U svemu imaj na umu: svim svojim djelima reci: ne bi tako činio kad bi znao da ti je ovaj čas zadnji u životu. (sv. Bernard.) Puni straha doći će na obračun grijeha. (Mudr 4.) Gle, koliko te optužuju. Antioh Epifan e u smrti ... postao svjestan sebe.

O trenutku smrti ovisi vječnost blažena ili prokleta. Zbog toga smrt mudrima služi kao osovina oko koje kruži sav njihov život. *Vječnost ovisi o trenutku.*

67. Bog ih je osudio na smrt. Zbog toga je njima smrt dragovoljna i svakodnevna žrtva božanskoj pravdi. Zacijelo ćeš umrijeti. Tada je čovjeku rečeno: zacijelo ćeš umrijeti ako zgriješiš;

sada govori mučeniku: umri da ne zgriješiš... ista ta kazna za grijehe *postaje oružje krijeposti*. (sv. Augustin, *O Božjoj državi*, knjiga 13.) *Svakodnevno umirem... Smrt djeluje u nama.*

Isus Krist nam je zapovjedio da se na smrt pripravimo. Zbog toga njihova priprava na smrt je predmet njihove poslušnosti. *Bdijte dakle jer ne znate dana ni časa! Tako i vi budite pripravni jer* itd. (Lk 24:51.) *Kao u danima Noinim...*

Koje bijahu pripravne, uđoše s njim. Bdijte, dakle, i molite, jer ne znate kada je vrijeme. (Mk 13.) *Vama kažem; svima kažem.*

Isus Krist i sveci su se pripravljali na smrt. Zbog toga je takova priprava cvijet njihova nasljedovanja.

On ulazeći u svijet veli: "Evo dolazim vršiti volju Tvoju!" Htio sam duboko u srcu svojemu... Bili smo kao mrtvi, a sada, evo, živimo. Svaki dan umirem. Blaženi mrtvi koji u itd.

Umijeće dobre smrti je najvažnije i najteže od svih umijeća. Zbog toga je smrt trajna njihova pouka cijeloga života i jedini njihov rječiti naučitelj. *Kosti Josipove posjećene su i poslije smrti su propovijedale. Samim se tim događajem nebo služilo kao poukom, u smislu da se nije bojao smrti*. Dakle, *jednom umrijeti... A nakon toga sud.*

2. Točka: Priprava na smrt kao prvo pomaže mudrome da ne griješi.

68. *Kamo sreće da su mudri, da se dosjete, razabru što ih očekuje.* (Pnz 32.) Misli na svoj konac, pa nećeš nikada griješiti. (Sir 7.)

Odstraniti izvore i prilike za grijeh, spoznati a.) želje za častima; b.) navezanost na bogatstva; c.) ljubav prema ugodama.

Prostrijeh sebi ležaj u tminii. Vidjet više neću nikoga od stanovnika ovog svijeta. Ako sam pak zauvijek u njihovoj kući predan zaboravu kao mrtav od srca, što se oholiš, zemljo i pepelu? Lako sve prezire onaj koji uvijek razmišlja o tome kako će umrijeti. (sv. Jeronim.)

Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti? Strancima će ostaviti tvoje bogatstvo. Razmišljaj o tome da ćeš umrijeti i nikada nećeš razmišljati o drugoj svadbi. (sv. Jeronim.)

Doći će dani na tebe kad će te neprijatelji tvoji opkoliti opkopom, okružit će te i pritijesniti odasvud i tebe i djecu tvoju u tebi...

To li je ta Jezabela. Tako prolazi slava svijeta. Ništa od bogatstva ne nađoše svi ljudi u rukama svojim.

Obratiti se dušom i činiti pokoru. Spomenut će se Tebe i Gospodinu se vratit' svi krajevi zemlje. (Ps 20,28.)

Sjetit će se da su prah i pepeo i obratit će se Gospodinu. (sv. Bernard.) Ništa ne odvraća od grijeha bolje od čestoga razmišljanja o smrti. (sv. Augustin.)

Bio sam što ste sada, bit ćete što sam ja, govore mrtvi iz grobova. (sv. Petar Damjani.)

Sjedinjenje čovjeka s umirućim i živućim Isusom Kristom nasljedujući njegov život i smrt, znači pripravljati se na dobru smrt.

Želim umrijeti i biti s Kristom. Meni je život Krist, a smrt dobitak. Kad usne, otvorit će oči svoje. (Job.)

Spava, dakle, bogataš i otvara oči, jer kad tijelo umre, njegova je duša prisiljena vidjeti ono što nije htjela predvidjeti... Otvara za kaznu oči koje je držao zatvorene za milosrđe. Nema ništa što bi više htio izbjeći, a manje...

3. Točka

69. Priprava na smrt samu smrt čini blagom i laganom u sebi samoj jer se po njoj postaje prisniji s tim užasom nad užasima i prihvaća da se... Tako se izbjegava grijeh koji je žalac smrti i navezanost na stvorenja koja je gorčina smrti, izbjegava se zagrljaj koji odnosi mir tako da se urede svoji poslovi.

Velikom lakoćom i zaslugom se čine čini jer se čine u potpunoj slobodi duha i tijela kad se raduje svetosti.

Takva smrt lijepa je i poticajna u očima bližnjega po strpljenju koje se živi u bolesti, po činima kreposti koji se mogu tada učiniti, po pobožnosti i poniznosti s kojima se prima Presveti Oltarski Sakrament.

Sveta je i dragocjena u Božjim očima. Samo je za smrt pravednika ovdje dolje rečeno da je dragocjena pred Bogom. Ona sadrži primjenu zasluga života i smrti Isusa Krista i njegova beskrajnog milosrđa, sve zasluge kršćanskog života i dar ustrajnosti, svu slavu raja i sve vječne nagrade.

STANJA KOJA SE ODBACUJU, ALI SU POTREBNA ZA DOBRO UMRIANJE. MISLI O SMRTI ZA SVAKI DAN U TJEDNU

Nedjelja: Prva istina - treba umrijeti

70. Nad našom glavom visi jedan kraj, smrt prema odluci Previsokoga. Iznutra smrt kao odgovor na naše grijehe i naše bolesti. Iza nas povijest smrti. Ispod nas pepeo smrti. Sa svih strana zvuci i događanja smrti. Pred našim očima užas jednog skeleta bez očiju koji ne vidi ni malene ni velike, bez ušiju koje ne čuju plač žena djece, bez srca koje ne ljubi i nema samilost ne prema kome, s velikom kosom koja ne štedi ni mlade ni stare. Njeno geslo je *ne štedim nikoga.*

Određeno je da svi ljudi jednom umru (Heb). Svi umiremo (2 Kr 14). Tko je taj koji će živjeti, a neće vidjeti smrti? Neće se prignuti niti će poštedjeti niti će se smilovati (Jr). Odupire se ognju i vodama se odupire; mačem se odupire moćnicima; dolazi smrt: tko se njoj odupire? Ništa nije jače od nje. (sv. Augustin, *O psalma 121*.)

Kad se razmatrao o smrti i prilikama kad će se dogoditi, sve je neizvjesno kao i nad i čas smrti. Mjesto smrti je nepoznato. Način smrti je neizvjestan. Ne znate u koji sat. Usred noći, s kukurijekom pijevca, čovjek ne zna svoj kraj.

Ponedjeljak: Druga istina – smrt je blizu

71. Job reče da je sav naš život složen kao u nekoliko mjeseci, David u nekoliko dana mjeri ljudski život. Sv. Pavao sav naš život naziva jednim časom. Smrt je već prošla pored nas, već smo izgubili dio sebe. Isus reče da je naš život kao čas.

Prokletnici znaju da smo rođeni i umrli, slobodnjaci viču jedimo i pijmo jer ćemo sutra umrijeti, naš život je kratak kao da ćemo sutra umrijeti.

Pismo uči da je život kao trkač koji se nikada ne zaustavlja, brod koji vodu brzo siječe, cvijet koji gotovo u isti čas cvjeta i prolazi, morska pjena koju vjetar raznosti, para koja se u ništa pretvara, zvuk koji se gubi u zraku.

72. Odluke: Vrijeme je kratko, koristimo se ovim svijetom kao prolaznim. Bježimo od prolaznih časti, gazimo nogama prolazna dobra, prezrimo tako prolazna blaga, ne tovarimo na pleća tako teške terete na tako kratkom putovanju. Što sve ne bismo trebali činiti i radovati se onome što nikada neće proći.

Broj mu mjeseci o Tebi ovisi. (Job 14). Odredio si mjeru danima mojim. (Ps.) Malenkost naše časovite nevolje. Sada ćete, doista, trpjeti nevolju. Kad se rodimo, odmah prestajemo postojati. Prođoše kao čamci. (Job.) Kao orao na plijen kada se zaleti. Dašak je što se načas pojavi i zatim nestane. (Jak 4.) Nada je bezbožnikova kao pljeva što je vjetar raznosi i kao dim koji nestaje na vjetru. (Mudr 5,15.) Kao cvijet izniče i *vene*. Škrtac nagomilava... *Svi umiremo...* Uživalac u strastima... *svi umiremo*.

Utorak: Treća istina – smrt je varava

73. Smrt je lukav i nepredvidiv neprijatelj koji nas napada, otraga kada se i najmanje nadamo, sprijeda kada ne očekujemo. Ona je izdržljivi neprijatelj koji iznenada dolazi kao udar groma, kao kradljivac noću, kao zamka koja iznenađuje ptice u letu, kao udica koja lovi ribe koje

plivaju, kao zaručnik koji dolazi kada djevice iz evanđelja ne očekuju, kao gospodar koji se vraća i iznenadi lijene i nevjerne sluge. Kao potop u Noino vrijeme kada su ljudi pili, jeli i ženili se. Smrt i pravednike iznenađuje. *Svima velim: bdijte.*

Smrt iznenađuje u svim vremenima i na svim mjestima, u mladosti, u užicima, u bogatstvu, u častima.

Odluke: Budimo mudriji od smrti pripravljajući se za nju. Bdijmo bez prestanka čekajući zaručnika. Imajmo ulje dobrih djela i plamen ljubavi u svjetiljkama. *Bdijte dakle jer ne znate dana ni časa! Doći će ti kao kradljivac.*

Srijeda: Četvrta istina – smrt je užasna

74. Zbog krvavih borbi koje đavao vodi tada protiv bolesnika. *Silno se srdi jer zna da ima malo vremena.* Smrt je užasna sama u sebi, tako užasna da je i Isusa Krista prestrašila koji je poznavao sve njene užase. Ona dijeli dušu koja je prirodno sjedinjena s tijelom. Ah, tko nam može reći kako je to umrijeti do li onaj koji je to kušao!

Užasna je zbog onoga što slijedi nakon smrti. Nepoznato mjesto, kamo duša potpuno sama ide bez pomoći kojeg prijatelja ili rođaka sa zemlje. Sud beskrajno svet, neshvatljiv. I veliki sveci koji su 70 godina činili pokoru, bojali su se smrti.

Četvrtak: Peta istina – smrt grješnika je užasna i zastrašujuća

75. Najgora je smrt bezbožnika. Tko je grješnik? On je a.) deklarirani grješnik; b.) časni ljubitelj svijeta; c.) dvolični pobožnjak koji je izvana lijep; d.) bogataš sjetilan i bezosjećajan; e.) oholica koji gleda svoj probitak. Takav je grješnik u času smrti sa svih strana pritisnut strahom i očajem.

S desne strane njegovi prijatelji, rodbina, anđeo čuvar koji ostavljaju njegovu dušu *odselili smo, zato bismo je mogli ostaviti.* S lijeve strane đavoli koji su ga za života držali u ravnodušnosti prema njegovu spasenju bacaju ga u očaj; u njemu umirućem bezbrojni i veliki grijesi i premalo pokore koju je učinio. Đavli mu se ukazuju u užasnim likovima. *Dušu moju istrgni iz šapa pasjih*. (Ps 21.)

Ako se bojimo strašnih ljudi, što li sve nećemo trpjeti kada vidimo jezovite pale anđele i divlja gospodstva kako nam dolaze, kad nam duša iziđe iz tijela i silom se istrgne i kad bude mnogo uzaludne i isprazne kuknjave? (sv. Krizostom.)

Iza grješnika ostaje svijet sa svojim pristašama, prijateljima iz zabava i igara, pića..itd. On će vidjeti, ali prekasno, ispraznost časti, ludost ljudskih obzira, zloću svojih ponašanja. Zbogom, zbogom...

Pred njim neshvatljivi sud Božji kojem će biti podložen. Treba biti suđen od onih protiv kojih se borio za svoga života, sam bez pratnje i obrane bez ijednog od svoji prijatelja, suđen neopozivo, suprotno sudovima svijeta i različito od onoga što je vidio za svog života.

Iznutra savjest pokazuje broj njegovih neokajanih grijeha, njihovu težinu i zasluženu kaznu... on vidi...

76. Izvan sebe ostavlja svoja bogatstva koja je toliko ljubio i koja još ljubi, koja je često zaradio radom, brižno čuvao, kojima je posvetio i žrtvovao vrijeme svog života, misli svog duha, napor srca i tijela.

Iznad njega srditi Bog koji mu kaže: 1. Ja sam svjedok i sudac. 2. Položi račun o svom upravljanju. 3. Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja svoga.

U rukama užasnih stvari, spreman je pasti nakon što ih je prezreo, one mu se rugaju i gluhe su na njegov e molitve, suze i uzdahe.

Ispod njega Pakao koji ga se sprema progutati, u kome mu je pripravljeno mjesto... Što će tada vidjeti, bio je nemaran i lijen za vrijeme svog života da o tome misli, mislio je o drugome...

Misli će ga uznemirivati. Odbacivao je prilike da čini dobro, prezirao je milosti, sakramente...

Sadašnjost ga žalosti, tijelo trpi i umire, postat će hrana crvima, njegova duša pada u vječnu vatru, prijatelji i rodbina ožalošćeni ne mogu mu pomoći.

Budućnost je očajna, gubi se zauvijek u nesretnoj vječnosti... govorit će - izgubljen sam, izgubio sam Boga.

Naglasak na živućim grješnicima i na svetosti.

Molitva Bogu. Nikog nema da je utješi, od svih koji su je ljubili!

77. O smrti, kako je gorka pomisao na te čovjeku koji živi sretno i *usred dobara svojih*. (Sir 1,4.) *Stao je dolaziti pameti*; katkad bijahu progonjeni strašnim sablastima. (Mudr 17.) Oni su im mučitelji u smrti koji su im bili zavodnici u grijehu. (Mag. Sent.)

Silnika će odjednom zgrabiti nesreća. (Ps 139.) U kakvu sam nevolju dospio i u kakve valove nevolje, u kojoj sam sada ja, koji sam bio radostan i ljubljen u moći svojoj. Najgora je smrt bezbožnikova. Kako to najgora? Loša je, naime, u gubitku svijeta, gora u dijeljenju od tijela, najgora u propasti od crva i ognja. (P. le Bers, glava 105.)

U onaj dan propast će im sve zamisli. Nadjeni mu ime Izrael, nazovi mu ime Bez-milosti. (Hoš 1,10.) Bdijte, dakle, svagda u molitvi, da budete držani dostojnima izbjeći sve ono što će se zbiti. (sv. Ambrozije.)

Kad usne, otvorit će oči svoje. (Job.) Spava, dakle, bogataš i otvara oči, jer kad tijelo umre, njegova je duša prisiljena vidjeti ono što nije htjela predvidjeti... Otvara za kaznu oči koje je držao zatvorene za milosrđe. (sv. Grgur.)

Nema ništa što bi više htio izbjeći, a manje može. (sv. Bernard) Zbog veličine svoje srdžbe neće pitati. Kao što se Gospodin ranije veselio čineći vam dobročinstva i unapređujući vas, tako će se radovati razbacujući vas i uništavajući. (Pnz 28.) Izbljuvat će bogatstvo koje je progutao i Bog će ga izvući iz utrobe njegove. (Job 28,20.)

Petak: Šesta istina – smrt pravednikova je blaga i poželjna

78. 1. Točka: Pravednikova smrt je blaga, u sebi samoj jer je neophodna, a pravednik je prihvaća, prikazuje i čini zaslužnom.

Umrijeti sebi nije velika stvar sama po sebi jer i mravi i mušice umiru, ali velika je stvar željeti umrijeti. Samo dobrom kršćaninu, vojniku Isusa Krista, priliči izazivati smrt govoreći uzalud me plašiš brojnim bolestima koje te prate, i mukama, ti si smrt koju je moj Spasitelj Isus Krist pobijedio, koju Marija moja dobra majka ublažava.

Zbog kojih se razloga ljudi jako boje smrti? Prvi, jer je ne poznaju. *Ne poznamo je.* (sv. Krizostom.)

Drugi, jer se ne žudi za nebom. *Ljubav prema Kraljevstvu ne ranjava nas.* (Isti.)

Treći, ne bojimo se Pakla. *Ne bojimo se pakla, zato se bojimo smrti.* (Isti.)

Četvrti, ne živimo brižno i nemamo čistu savjest. *Ne živimo s ljubavlju, nemamo čistu savjest.*

Ti si smrt koju su prezrela malena djeca, koju su milijuni mučenika gazili nogama, koju su žene i djevojke prezrele. Ti si smrt, a ne varam se, ti si vrata nebeska, ulaz u život, ti si otajstveni san i mirna luka u kojoj ću biti zaštićen od oluja i uragana.

79. Pravednika je smrt blaga po onome što slijedi jer su duše pravednika u Božjim rukama i one neće biti uznemiravane bukom smrti.

Oni koji žele ići Isusu, ne boje se smrti jer ljubav odagnava strah, a prijateljstvo traži sjedinjenje. Ako se ljubi Isusa, govori se sa sv. Pavlom: *Želim umrijeti i biti s Kristom.*

Strah je oznaka onih koji nemaju vjere. *Još nema vjere onaj koji se boji smrti.* (sv. Augustin.) *Kršćanin strpljivo živi i s radošću umire.*

80. Isus Krist je svojom mukom i strahom svoje duše odstranio strah naše duše. Ja sam za tvoje strepio, ti, što se tiče Mene, budi bezbrižan. (Flex.)

Čudesna stvar, Isus Krist je nadvladao užas smrti imajući u srcu slabost svih ljudi, a mi padamo u strah od smrti imajući u srcu svu Božju snagu.

Primjer svetaca koji su gotovo svi željeli smrt.

Želiš li biti bez straha od smrti? Živi čestito; onome koji se boji Gospodina, u posljednjem će času biti dobro: dok se u ostalim stvarima treba kriviti ta nestrpljivost, u očekivanju izvršenja tako velikoga obećanja nestrpljivost je pohvalna. (sv. Augustin, *Medit*., glava 19.)

Ako oduzmite ubod pčeli, ona nema do li med i slast, oduzmite grijeh smrti i ona postaje lijepa, blaga, ugodan i nevina.

Jaka žena i Božji čovjek se smiju u času smrti: Smijat će se u posljednji dan.

81. 2 Točka: Pravednikova smrt je poželjna. Ona pribavlja slavu Bogu kome se žrtvuje ono što je čovjeku najdraže. Ona zadovoljava pravdi Božjoj kada je svojevoljno i rado prihvaćena zbog poniženja i ogoljenja koje sobom nosi. Ona prepoznaje i nasljeduje ljubav Isusa Krista. *Veće ljubavi nitko nema od ove da život svoj položi...* Samo po smrti se savršeno upoznaje smrt tako dragog Spasitelja. Sa smrću završavaju naše bijede. Čovjek živi kratko vrijeme, a pun je mnogih nevolja.

Jeremija, Job, Ilija, Jona su prosudili da je život bio mučniji od smrti. Gospodine, ukloni, molim Te, dušu moju od mene, jer mi je bolja smrt negoli život. (Jon.)

Smrt nas oslobađa ropstva u kome nas drži tijelo i daruje nam slobodu. Koje li radosti za utamničenog zatvorenika... Ona nas oslobađa od progonstva i otvara nam vrata domovine. Koje li radosti za hodočasnika.

Smrt nas izvlači iz okružja babilonske nepravde i stavlja u okružje svetoga Jeruzalema. Ona nas oslobađa od očite opasnosti da se izgubimo usred varavog svijeta, okuženog zraka i bijesnih đavola. Ona nas oslobađa od grijeha u koji se nužno pada u ovom životu. Naposljetku, što je smrt? Ona je doista odjeća. Naposljetku, što je smrt. Privremeno putovanje, san duži od uobičajenoga. (sv. Krizostom, *Druga propovijed ad prop*.)

Pitajte svoju ljubav i kako se možemo bojati smrti: ne ranjava nas ljubav Kraljevstva, ne nas...

Ja sam nesretan čovjek: tko će me osloboditi itd. Dovoljno mi je... Gospodine, uzmi dušu moju; jer, nisam bolji od otaca mojih. (1 Kr 19.)

Samo smrt nam može dati jasno viđenje i potpuno posjedovanje Isusa Krista.

82. Kažimo, dakle, sa sv. Agustinom: Ah, Gospodine, umro bih da Te vidim, vidio bih Te da umrem!

Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt svetaca njegovih. Daj mi nagradu za život pravednika; smrt je čovjeku porez i žrtva, a kršćaninu radost. Još više od radosti srca, jer to što se nijedan mač na ulazu u raj ne uklanja ni pred kime osim pred onima koji su umrli u Kristu. (sv. Augustin.)

Kao rob, naime, ne bježi od poslušnosti životu i kao mudrac prihvaća dobitak koji donosi smrt. (sv. Ambrozije.)

Onima koji ispravno žive ne škodi ako budu ubijeni, niti da ih ugrabi iznenadna smrt: oni, naime, ne umiru iznenada. (sv. Anzelmo.)

Neka nas pripravne zatekne krajnja potreba, koja nas uvijek hvata nespremne. Euzebije Sveti muževi koji neumorno traže kratak život žive kao da svaki dan umiru. Sv. Grgur.

Subota: Sedma istina – Smrt nalikuje životu

83. Prirodno je čovjeku da želi shvatiti ono što će mu se dogoditi. Otkrij mi, Gospodine, moj kraj. Taj kraj vam želim otkriti.

1 Točka: Vjera. Ne bere se grožđe na trnju, niti smokve na draču. Sav naš život je sijanje. Išli su plačući noseći sjeme sjetveno.

Što čovjek posije, to će i žeti. Nemojte pogriješiti. . . prošla je žetva, gotovo je ljeto, a mi se nismo spasili. Tako prokletnici govore o vremenu svog života.

Umrijet ćete u vlastitu grijehu. Redovito se umire u grijehu u kome se živi.

Ja ću se vašoj propasti itd... Prezir Božji, odluka umirućega koji je prezirao njega za svog života. Bog se ne ismijava.

To je misao svetih otaca. Ne može loše umrijeti onaj koji je valjano živio, i teško će valjano umrijeti onaj koji je loše živio. (sv. Augustin, *O kršćanskom nauku*, knj. 6.)

Malo tko od njih čini pokoru u pravoj skrušenosti i pomiri se s tim da s ovog svijeta odlazi siguran. Želiš li se osloboditi bez sjene sumnje? Želiš li izbjeći nesigurnost? Vrši pokoru dok si zdrav. (sv. Augustin, *Propovijed 41*.)

Jer, tko se tek na smrti kloni zlih djela, ne napušta zlodjela, već zlodjela napuštaju njega. (Salvian.)

84. Teolozi isto misle. Kako se bijedno varaju oni koji grešno žive, a misle da mogu dobro umrijeti. (Bellarmino.)

Crkveni sabori. Odlučili su da im ne treba davati pričest ako se nisu popravili i donijeli dostojne plodove pokajanja.

Isto je mišljenje i filozofa prema dvama njihovim načelima: a.) u nenadanim situacijama ponašamo se po navici...

Pjesnika: Demon je bio slab, pa htjede postati monah. Kada me prođe bol – opet po starom je sve!

Svjedočanstva iz Pisma. Kada su sveti proroci nekoga sudili na smrt nisu ga poticali na pokajanje. Mojsije, silazeći s brda, naredi da se ubije mnoštvo Izraelaca, Jošua vojnika Ahana, David Recaba i Banna, Danijel tužitelje Dijane; jesu li ih poticali na pokajanje i pokoru? Ono što su ti proroci, nazvani vidiocima, vidjeli po svjetlu Duha Svetoga je to da Bog tim nesretnicima nije htio iskazati milosrđe kao ni Antiohu.

85. 2 Točka. Razum. Usporedba iz prirode izvučena je iz spisa svetih otaca. Stablo pada na onu stranu na koju je nakrivljeno i gdje ima više grana. Ide se tamo gdje je grijeh utabao stazu. Nagrađuje nas onaj gospodar kome smo služili. Smrt je jeka života.

Ropski strah je redoviti uzrok obraćenja pred smrt, i ono što se iz njega čini je nesvojevoljno. Kaje se više milosrđe jer se boji prokletstva.

Nije obraćen nego izgleda tako jer poslije bolesti koja je prošla ponaša se kao i prije, nije promijenio život.

Prividno obraćenje je uzrok prokletstva tisućama kršćana. Umrijeti tako nakon što se loše živjelo, nije prema Pismima.

Očaran snagom Raja, hoditi i ustrajati na pravom putu i proći kroz uska vrata raja.

86. Odluke: Činimo sada pokoru dok smo zdravi jer pokora bolesnika i umirućeg je i sama bolesna. Prakticirajmo sada krijepost jer imamo vremena, zdravlja i milosti.

Upamtimo dobro velike istine koje su učili sv. Augustin i sv. Jeronim: „Od sto tisuća ljudi čiji je život bio loš, jedva da ima jedan koji umire dobro; jedva se može naći jedan. To smatram, tome me je poučilo veliko iskustvo.“ (sv. Jeronim.)

Dobro živjeti kako bi se dobro umrlo: izbjegavati smrtni grijeh, izbjegavati svojevoljni laki grijeh...

87. Vjerodostojan prijepis zabrane dvora i parlamenta svim osobama da posjećuju kabare noću, za vrijeme drugih sati kada je to zabranjeno i u vrijeme Božanske službe od 15. 12. 1711. godine.

O ČISTOĆI

88. Čistoća je krijepost koja je nazvana tako po čišćenju požude koja je kao dječja. (D. Tho.)

Kad Pavao stade raspravljati o pravednosti, čistoći i budućem Sudu itd. (Dj 24,25.)
Nagovaraj djevojke i sestre u svoj čistoći. (2 Tim 5,2.)
Ti se ne okaljaše sa ženama, djevci su. (Otk.)
Slijedite čistoću, bez koje nitko neće vidjeti Boga.

Stidljivost je ures plemenitih, uzdizanje poniznih, plemenitost priprostih, ljepota beznačajnih, utjeha tugujući, povećanje svake ljepote, ukras vjerskoga štovanja, umanjenje zlodjela, umnoženje zasluga, prijateljica Boga, Stvoritelja svega. (Ciprijan.)

Veće je čudo iz vlastitoga tijela izvaditi cjepanicu razmetnoga života negoli istjerati zloduhe iz tuđih tijela. (sv. Beda Časni)

Čistoća bez svojih pratitelj, a to su post i uzdržljivost, brzo malaksava; a ako se uz pomoć njih ojača, vrlo će lako zadobiti krunu. (sv. Ivan Krizostom.)

Čega se treba čuvati da bi se sačuvala čistoća: pretrpavanja hranom i pićem, pretjeranoga govorenja, besposličarenja i ispraznoga brbljanja, ukrašavanja odjeće. Neki pobožni čovjek.
Djevica će začeti i roditi Sina.
Djevica se brine za Gospodnje, da bude sveta i tijelom i duhom. (1 Kor.)
Kralju će za njom biti dovedene djevice. (Ps 45.)
Bit će kao anđeli Božji na nebu.
Tada će kraljevstvo nebesko biti kao kad deset djevica. (Mt 25.)
Čast koju donosi štovanje po milosti Kristovoj, moja je hrana, Otac, Bog moj, Duh koji je ljubav Očeva, Riječ je jelo moje, mudrost je Božja okrjepa duše moje; sin Djevičin, otkupljenje ljudi, sva ta slava postala je moja hrana. K tome ljubav.
Usudim se reći onima koji se drže oholo: dobro je pasti da bi bili poniženi u istome onome u čemu se uzdižu.
Jer, kakve koristi od uzdržljivosti, ako te se osudi zbog oholosti? (sv. Augustin.)
Nečisto je oko vjesnik bestidnoga srca. (Isti.)